

HLASATEL KALENDÁŘ

ROČNÍK XXXVI. — CENA 50 CENTŮ.

Do Československa

NEB JINÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍ,

po kterékoliv loďi dle Vašeho přání
vypraví Vás nejlépe

známá a osvědčená turistická kancelář

Bašta, Musil & Co.

2609 So. Crawford ave. — Chicago, Ill.

Největší česká turistická a přeplavní kancelář ve středu československého Chicaga.

ZASTUPUJEME VŠECHNY PŘEPLAVNÍ LINIE.

Část účastníků 1. výpravy Americké Obce Sokolské v květnu 1932, pořádané ku IX. sletu v Praze, při zastávce u Eiffelovy věže v Paříži.

Naše výpravy do staré vlasti,

které pořádáme každoročně, umožní Vám vykonati cestu pohodlně a beze všech starostí. — Žádejte informace a přihlaste se v čas!

NAŠE SLUŽBA: Obstaráme Vám veškeré cestovní listiny, pasy, vísa, permity, atd. Zařídíme dopravu Vašich zavazadel spolehlivě a nejlevněji až na místo určení. Peněžní záslilky do všech evropských zemí poštou neb kabelograficky. Vystavíme Vám cestovní čeki — Travelers Check.

Dříve než se rozhodnete jeti do staré vlasti, přesvědčte se o spolehlivosti našich odborných služeb a nízkých cenách. Ušetříte si mnoho nesnází, starostí i zbytečných výloh, světíte-li vyřízení Vaší cesty naší péči, neboť Vás vypravíme k nejlepší Vaší spokojenosti po kterékoliv loďi, dle Vašeho vlastního přání a výběru.

POZEMKOVÝ OBCHOD — VÝMĚNA FAREM — POJIŠTĚNÍ — MARKYČE — PŮJČKY.

Věnujeme zvláštní pozornost vyřizování všech notářských záležitostí zdejších a starokrajských — affidavity, žádosti, plné moci, kvitance, odstupní listiny, smlouvy, vymáhání dědictví, atd. Veškeré informace a rozpočty ochotně podáme ZDARMA na požádání.

Hlavní úřadovna Východočeského Spolku "Radnice."

Spolehlivost firmy byla jasně tlumočena zadáním oficiálních výprav Česko-Americké Obce Sokolské a jest našim nejlepším doporučením.

ROČNÍK TŘICÁTÝ ŠESTÝ.

KALENDÁŘ HLASATEL

PRO ČECHY AMERICKÉ
NA OBYČEJNÝ ROK

TISKEM A NÁKLADEM DENNÍHO HLASATELE,
1545 západní 18. ulice, Chicago, Ill.

Kalendář na obyčejný rok 1933.

ROČNÍ DOBY.

JARNÍ ROVNODENNOST. — Počátek jara dne 21. března.

LETNÍ SLUNOVRAT. — Počátek léta dne 21. června.

PODZIMNÍ ROVNODENNOST. — Počátek podzimu dne 23. září.

ZIMNÍ SLUNOVRAT. — Počátek zimy dne 22. prosince.

RANNÍ A VEČERNÍ HVĚZDY.

Venuse bude jitřenkou až do 1. dubna a večernicí až do 27. září, načež znovu jitřenkou po zbytek roku.

Jupiter bude jitřenkou až do 9. března; potom večernicí až do 27. září a poté znovu jitřenkou až do konce roku.

ZATMĚNÍ.

Roku 1933 budou dvě zatmění, obě slunce.

I. kruhové zatmění slunce 24. února. V Sev. Americe nebude viditelné. Vidět je bude možno v sever. polovici Jižní Ameriky, v Jižním Atlantickém oceánu, v Africe až na severozápadní cíp, jihozápadní Asii a v Indickém Oceánu.

II. kruhové zatmění slunce 21. srpna. Neviditelné v Sev. Americe. Viditelné v severovýchodní části Afriky, střední a východní Evropě, v Asii s výjimkou severovýchodní části a v Australii.

SVÁTKY STÁLÉ A POHYBLIVÉ ROKU 1933.

Tří králů	6. ledna
Neděle Septuagesima	12. února
Neděle Sexagesima	19. února
Neděle Quinquagesima	26. února
Popeleční středa	1. března
Zvěstování Panny Marie	25. března
Neděle květná	9. dubna
Zelený čtvrtek	13. dubna
Velký pátek	14. dubna
Bílá sobota	15. dubna
Hod Boží Velikonoční	16. dubna
Nanabevstoupení Páně	15. května
Hod Boží Svatodušní	4. června
Svaté Trojice	4. června
Hod Boží Vánoční	25. prosince

SVÁTKY AMERICKÉ.

Narození Lincolnovo	12. února
Narození Washingtonovo	22. února
Den zdobení hrobů	30. května
Prohlášení neodyislosti	4. července
Dělnický den	4. září
Den příměří	11. listopadu
Den díkůčinění	30. listopadu

RŮZNÉ LETOPOČTY.

Od stvoření světa dle křesťanského počtu	5934
Od stvoření světa dle židovského počtu	5694
Od vystavění Říma	2687
Od počátku stěhování národů	1559
Od útěku Mohamedova (letopočet turecký)	1351
Od objevení Ameriky	441
Od zavedení kalendáře gregoriánského	342
Od prohlášení neodvislosti Spojených Států	157

Leden

January

DNY A
TÝDNY

K A L E N D Á Ř
KATOLICKÝ EVANGELICKÝ

JMÉNA
STAROČESKÁ

NEDĚLE PO VÁNOCÍCH.

1	Neděle	Nový rok	Nový Rok	Hodlislav
2	Pondělí	Makaria	Blahusa	Mečislav
3	Úterý	Jenovefy	Ženevy	Vlastimil
4	Středa	Tita b.	Izabely	Bohodar
5	Čtvrtek	Telesfora	Jarlocha	Vlastibor
6	Pátek	Sv. 3 králů	Zj. Páně	Svetozar
7	Sobota	Luciána	Melanie	Miloslav

PRVNÍ NEDĚLE PO ZJEVENÍ PÁNĚ

8	Neděle	Erhard.	Erharda	Čestmír
9	Pondělí	Basiliše	Ctimíra	Zora
10	Úterý	Agatona	Dobrosi.	Všeslav
11	Středa	Hygina	Bohdana	Milomír
12	Čtvrtek	Proba	Arnošta	Ctislava
13	Pátek	Leontina	Leontina	Svatoslav
14	Sobota	Felixa	Hilaria	Sáva sv.

DRUHÁ NEDĚLE PO ZJEVENÍ PÁNĚ.

15	Neděle	Pavla p.	Mich. pr.	Domyslav
16	Pondělí	Marcela	Marcella	Vladimír
17	Úterý	Anton p.	Antonína	Dobroslav
18	Středa	Prisky p.	Prisky	Jaropluk
19	Čtvrtek	Ferd., K.	Prospěcha	Bratislav
20	Pátek	Fab. a Šeb.	Fab. a Šeb.	Vladivoj
21	Sobota	Anežky	Anežky	Jaroslava

TŘETÍ NEDĚLE PO ZJEVENÍ PÁNĚ.

22	Neděle	Vinc. a An.	Čeňka	Slamomír
23	Pondělí	Zasn. P. M.	Emerencie	Vratislava
24	Úterý	Timot.	Blahoboje	Milana
25	Středa	Obr. Pavla.	Ananiáše	Všemil Ml.
26	Čtvrtek	Polykara	Polykarp	Všelad
27	Pátek	Jana Zlat.	Jana Zlat.	Přibyslav
28	Sobota	Karla Vel.	Karla Vel.	Světoslav

ČTVRTÁ NEDĚLE PO ZJEVENÍ PÁNĚ.

29	Neděle	Frant. Sal.	Arnulfa	Zdislav
30	Pondělí	Martiny	Adelgundy	Důbravka
31	Úterý	Petra N.	Virgila	Spytihněv

Lidová pranostika.

Na Nový rok, o slepičí krok. Na Tři Krále (6. 1.) o skok dále. Na Hromnice (2. 11.) o hodinu více (přibývá dne).

Jsou-li červánky v novoroční den, přinesou jistě samou slotu žen.

Je-li leden suchý a studený, možno očekávat v únoru mnoho sněhu.

Krátký masopust — dlouhá zima.

Teplý leden, polituj Bože! Je-li teplo v lednu, sáhá bída ke dnu.

Když leden mokrý bývá, jistě vína nedolívá.

Jména Ježíš, ke kamnům nejbliž.

Když roste tráva v lednu — roste špatně v létě.

Velké zimy a málo sněhu působí rolníkům i stromům škodu.

Jaký leden, takový červenec.

Je-li začátek a konec ledna krásný, bude úrodný rok.

Čtyřlí měsíce.

První čtvrť 3. v 11 hod. 24 min. večer.

Úplněk dne 11. ve 3:33 ráno.

Poslední čtvrť dne 19. v 1:15 odpo.

Nový měsíc dne 25. v 6:20 ráno.

Předpověď počasí.

Od 1.—4. bouřливо; 5.—8. studeno; 9.—12. mírněji, 13. do 16. zima, 17.—20. zima, 21.—25. nestálé počasí, 26. do 29. dešť a sněh, 30. do 31. bouřливо.

LEDEN.

Den.	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	PŘÍJEM.		VYDÁNÍ.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Únor

February

DNY A
TÝDNY

KALENDÁŘ
KATOLICKÝ | EVANGELICKÝ

JMÉNA
STAROČESKÁ

Lidová pranostika.

O Hromnicích (2.) musí si skřívánek vrnout, kdyby měl zmznout.

Když přijdou Hromnice — konec je sanice.

O Hromnicích sníh, na jaře déšť.

Jezevec když o Hromnicích leze z jámy, poleze za měsíc zase do jámy.

O Hromnicích milejší je ovčákovi vlna než slunce.

O Hromnicích když teplo, medvěd si staví boudu; o Hromnicích-li mrzne — medvěd bourá boudu.

Únor bílý, pole sílí.
Co si únor zazelená, březzen si to hájí, co si duben zazelená — květen mu to spálí.

Svatý Matěj (24.) ledy boří, nebo staví.

Na sv. Matěje pije skřivan z koleje (taje).

Najde-li Matěj led, seká ho hned, nenajde-li led — dělá ho hned.

Silné severní větry ke konci února zvěstují úrodný rok.

PÁTÁ NEDĚLE PO ZJEVENÍ PÁNĚ.

NEDĚLE SEPTUAGESIMA.

NEDĚLE SEXAGESIMA.

NEDĚLE QUINQUAGESIMA.

Čtvrti měsíce.

První čtvrt dne 2. v 8:16 večer.

Úplněk dne 10. v 8:00 hod. večer.

Poslední čtvrt dne 17. v 9:08 večer.

Nový měsíc dne 24. v 7:44 večer.

Předpověď počasí.

Od 1.—3. zamračeno a přeháňky, 3.—8. dešť, 9 do 13. zima, 14.—19. tepleji, 20.—24. mírně a příjemně, 25.—28. studená vlna.

1	Středa	Ignáce b.	Ignáce	Milorád
2	Čtvrtek	Hromic	Hromnic	Miloslava
3	Pátek	Blažeje b.	Blažeje	Slavibor
4	Sobota	Veroniky	Veroniky	Lidoslava

5	Neděle	Háty	Háty	Dobrohněva
6	Pondělí	Doroty	Doroty	Vanda
7	Úterý	Romualda	Ramualda	Šulislav b.
8	Středa	Jan. z Math.	Makata	Ostromír
9	Čtvrtek	Apoleny	Apolonie	Hořislava
10	Pátek	Školastiky	Školastiky	Lutona
11	Sobota	Evrozíny	Boženy	Svatoslava

12	Neděle	Eulalie	Eulalie	Volimíra
13	Pondělí	Jordana	Jordána	Otaslav
14	Úterý	Valentina	Valentina	Nemír, Milk
15	Středa	Faustina	Fausitna	Pravoslav
16	Čtvrtek	Juliany	Juliany	Liboslava
17	Pátek	Konstantina	Šimona	Svatopluk
18	Sobota	Zuzany	Mansveta	Jarohněv

19	Neděle	Konrád	Kunráta	Stislav b.
20	Pondělí	Eleuthea	Oldřicha	Itomír
21	Úterý	Eleonory	Eleonory	Zbislava
22	Středa	Petra stol.	Petra stol.	Vratislav
23	Čtvrtek	Eberharda	Serenia	Slavenna
24	Pátek	Matěje ap.	Matěje ap.	Bohuš
25	Sobota	Valburga	Valburgy	Lumíra

26	Neděle	Alexandra	Leksy	Hromislav
27	Pondělí	Leandra	Leandra	Ludomysl
28	Úterý	Romana	Osvalda	Zeměslav

ÚNOR.

Den.	DOMÁCI ZÁPISKY.	PŘÍJEM.		VYDÁNÍ.	
		š.	ct.	š.	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

Březen

March

DNY A TÝDNY		K A L E N D Á Ř		JMÉNA STAROČESKÁ
		KATOLICKÝ	EVANGELICKÝ	
1	Středa	Popelec	Běluše	Budislav
2	Čtvrtek	Simplic.	Simplicia	Anežka
3	Pátek	Kunhuty	Kunhuty	Anežka s.
4	Sobota	Kazimíra	Adriana	Kazimír s.

PRVNÍ NEDĚLE POSTNÍ.

5	Neděle	Tolety	Fridolína	Krásnoslav
6	Pondělí	Bedř.	Bedřicha	Svatomíra
7	Úterý	Tomáše A.	Tomáše	Mirotoslav
8	Středa	Jana z B.	Radka	Milohost
9	Čtvrtek	Františky	Crhy a Str.	Polemír
10	Pátek	40 muž.	Alexandra	Božislav
11	Sobota	Konstant	Dobromila	Jaroboj

DRUHÁ NEDĚLE POSTNÍ.

12	Neděle	Řehoře I.	Řehoře	Náum
13	Pondělí	Růženy	Růženy	Netislav
14	Úterý	Matyldy	Matyldy	Božena
15	Středa	Longina	Dluhoše	Dluhoš
16	Čtvrtek	Klementa	Jindřicha	Budimír
17	Pátek	Patrika	Gertrudy	Hrozislava
18	Sobota	Edvarda	Edvarda	Bohumil

TŘETÍ NEDĚLE POSTNÍ.

19	Neděle	Josefa	Josefa p.	Bohdana
20	Pondělí	Jáchyma	Jáchyma	Izaslav
21	Úterý	Benedikta	Benedikta	Blahoslav
22	Středa	Oktaviána	Kazimíra	Bořivoj
23	Čtvrtek	Serapiona	Udusa	Žirotoslav
24	Pátek	Gabriela	Gabriela	Zbislav
25	Sobota	Zvěst. P. M.	Vtěl. Páně	Volimíl

ČTVRTÁ NEDĚLE POSTNÍ.

26	Neděle	Hašta	Emanuela	Větislav
27	Pondělí	Viktorina	Ruperta	Svatoboj
28	Úterý	Jana K.	Eustacha	Tvořiboj
29	Středa	Eustasia	Malcha	Mstislav
30	Čtvrtek	Kvirina	Zosia	Tetka
31	Pátek	Kvidona	Kvidona	Myslena

Lidová pranostika.

Sv. Eudokoje (13.) ještě psa sněhem po uši zavěje.

Březen, za kamna vlezem; duben, ještě tam budem; máj, půjdeme v háj.

V březnu vítr z břízy fouká.

Prach v březnu má cenu zlata.

Na sv. Řehoře, každý sedlák lenoch, který neoře. V březnu stár, boj se mar.

Na den P. Marie Zvěstování (25) déšť, rodí se řež.

Je-li na květnou neděli hezky následuje dobrý rok.

Jaro zvěstuje Zvěstování, ale zimu ještě nevyhání.

Březen přináší podletí.

Na jaře džber deště, lžice bláta; na podzim lžice deště, džber bláta.

Na jaře a v létě co den a noc zmocí, hodina vysuší.

Čtvrtí měsíce.

První čtvrt dne 4. v 5:23 večer.

Úplněk dne 11. v 9:23 ráno.

Poslední čtvrt dne 18. ve 4:05 ráno.

Nový měsíc dne 25. v 10:20 dopoledne.

Předpověď počasí.

Od 1.—3. sníh, 4.—7. pěkné, 8.—12. jasno a zima, 13.—17. zamračeno, 18. do 21. dešť, 22.—25. zamračeno a deštivo, 26.—31. jasno.

BŘEZEN.

Den.	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	PŘÍJEM.		VYDÁNÍ.	
		§	ct.	§	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Duben

April

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á R		JMÉNA STAROČESKÁ
	KATOLICKÝ	EVANGELICKÝ	
1 Sobota	Hugona	Ignáce	Častoslav

PÁTÁ NEDELE POSTNÍ.

2 Neděle	Frant. z P.	Theodora	Veslav
3 Pondělí	Richarda	Ambrože	Zeměmysl
4 Úterý	Isidora	Hostáše	Hostislav
5 Středa	Vincence	Irenea	Milica
6 Čtvrtek	Celestina	Zdeňka	Lumomír
7 Pátek	Heřmana	Eberharda	Vladivoj
8 Sobota	Alberta	Apolonie	Diviš

NEDELE KVĚTNÁ.

9 Neděle	Květ. neděle	Demetria	Jarobud
10 Pondělí	Ezech.	Daniela	Hořislav
11 Úterý	Lva p.	Lva	Jaromír
12 Středa	Julia	Julia	Slavomír
13 Čtvrtek	Zel. čtvrtek	Zel. čtvrtek	Pravoslav
14 Pátek	Velký pátek	Vel. pátek	Ctibor
15 Sobota	Bílá sobota	Bílá sobota	Bohoboj

NEDELE VELIKONOČNÍ.

16 Neděle	Hod. B. Vel.	Hod B. Velik.	Bohovid
17 Pondělí	Pondělí Vel.	Pondělí Vel.	Slavič
18 Úterý	Vernera	Valera	Vladimír
19 Středa	Krescencie	Hermog.	Želislav
20 Čtvrtek	Sulpice	Sulpicia	Slavoljub
21 Pátek	Anselma	Anselma	Ratislav
22 Sobota	Sot. a Kaj.	Sotera	Výšeslav

PRVNÍ NEDELE PO VELIKONOCI.

23 Neděle	Vojtěcha	Vojtěcha	Vojtěch sv.
24 Pondělí	Jiřího	Jiřího	Věrnislav
25 Úterý	Marka	Marka ev.	Radomír
26 Středa	Kleta	Nestora ev.	Radbod
27 Čtvrtek	Jaroslava	Anastazia	Jaroslav
28 Pátek	Vitališe	Vitála	Chranislav
29 Sobota	Petra	Sibyly	Velimír

DRUHÁ NEDELE PO VELIKONOCI.

30 Neděle	Kateřiny	Hildegardy	Dobrovít
--------------------	----------	------------	----------

Lidová pranostika.

V dubnu čas a panský kvas nejistý jest.

Když záhy trn rozkvétá, záhy se žito zametá.

Suchý púst, úrodný rok. Mokrý duben přislubuje dobrou sklizeň.

O sv. Jiří vylézají z díry hadi a štíři.

Březen suchý, duben mokrý, naplňuje sud a pytly.

Na Boží-li Hod přší, sucho úrodu poruší.

Duben hojný vodou, říjen hojný chmelem.

Když vlaštovice letí, je znamení podléti.

Mokrý duben a pak květen chladný, k sýpkám a k semenu přístup račný.

Záhy-li kosu slyšeti, můž se, rolníku, těšiti.

Jaro přízeň, léto trýzeň.

Na den sv. Tibercia (14.) mají se všechna pole zeleňati.

Dobrý duben — špatný květen.

Bouřky v dubnu zvěstují mokré léto.

Čtvrti měsíce.

První čtvrt dne 3. v 0:56 v poledne.

Úplněk dne 10. v 8:38 večer.

Poslední čtvrt dne 16. v 11:17 dopol.

Nový měsíc dne 24. v 1:38 ráno.

Předpověď počasí.

Od 1.—4. deštivo, 5.—8. mírně, 9.—12. zamraženo a teplo, 13.—16. deštivo, 17. do 21. zamraženo a bouřливо, 22.—26. měnivo, 27. do 30. studeno.

DUBEN.

Den.	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	PŘÍJEM.		VYDÁNÍ	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Květen

May

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA STAROČESKÁ
	KATOLICKÝ	EVANGELICKÝ	

1	Pondělí	Filipa a Jak.	Filipa a Jak.	Branislav
2	Úterý	Zikmund	Zikmunda	Vladovít
3	Středa	Nal. sv. kř.	Nal. sv. kř.	Milivoj
4	Čtvrtek	Floriana	Floriana	Svatoslava
5	Pátek	Pia V.	Gotharda	Čestmír
6	Sobota	Jana ap.	Dětřicha	Kostislava

TŘETÍ NEDELE PO VELIKONOCI.

7	Neděle	Den matek	Stanislava	Dobromír
8	Pondělí	Zj. sv. Mich.	Zj. sv. Mich.	Stanislav s.
9	Úterý	Rehoře N.	Rehoře	Ludmila
10	Středa	Gordiana	Gordiana	Radivoj
11	Čtvrtek	Mamerta	Mamerta	Soběslav
12	Pátek	Pankráce	Pankráce	Dobrohost
13	Sobota	Serváce	Serváce	Tichoslav

ČTVRTÁ NEDELE PO VELIKONOCI.

14	Neděle	Bonifáce	Bonifác	Bohdana
15	Pondělí	Žofie	Žofie	Slavobor
16	Úterý	Jana Nep.	Peregrina	Stojan
17	Středa	Ubalda	Jošta	Chvalimír
18	Čtvrtek	Venana	Venance	Jaromír
19	Pátek	Petra Cel.	Potenciány	Milan
20	Sobota	Bernardina	Athanasia	Věkoslava

NEDELE ROGATE.

21	Neděle	Felixe	Zdana	Želimír
22	Pondělí	Nejsv. Troj.	Heleny	Vislava
23	Úterý	Desideria	Desidera	Chtivoslav
24	Středa	Jany	Zuzany	Lubomíra
25	Čtvrtek	Nanvst. P.	Nanvst. P.	Zbihněv b.
26	Pátek	Filipa	Bedy	Miroslava
27	Sobota	Magd.	Luciana	Svatobor

NEDELE PO NANEBEVSTOUPENÍ PÁNĚ.

28	Neděle	Viléma	Viléma	Rustav
29	Pondělí	Maxima	Maxima.	Bohdana
30	Úterý	Zdob. hrobů	Edvarda	Milomíra
31	Středa	Petronily	Petronily	Bojislav

Lidová pranostika.

Studený máj, v stodole
(v zahradách) ráj.

Když máj vláhy nedá —
červen se předá.

Len setý na sv. Helenu
bývá dlouhý.

Do sv. Ducha nesvlékej
kožucha, o sv. Duchu, zů-
staň v kožuchu.

Chladný květen, červen
vlačný, jest pro sýpky, su-
dy blažný.

Myslivost. Půvabné zába-
vy myslivecké v pokročilém
jaru přestávají a lov obmě-
zuje se jen na odstřelování
srnců.

Pro tebe sv. Filipe a
(a Jakube,
jeden druhému měsíc
(oškube,
nebo zase lépe pijí a hrají,
a na kostel nic nedají,
než po lukách a travních
(sedí
jedni leží, druzí jedí.
mladí jako kozy skáčí a
tak se jim zdá den kratší.

Čtvrtí měsíce.

První čtvrt dne 2.
v 5:39 ráno.

Úplněk dne 9. v
5:04 ráno.

Poslední čtvrt dne
dne 16. v 7:50 večer.

Nový měsíc dne 24.
v 5:07 večer.

Předpověď počasí.

Od 1.—4. teplo, 5.—8.
příjemno, 9.—13. ménivo,
14.—18. zamračeno, 19. do
22. chladno, 23.—26. teplo,
27.—31. přeháňky.

KVĚTEN.

Den.	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	PŘÍJEM.		VYDÁNÍ.	
		§	et.	§	et.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

Cerven

June

DNY A
TÝDNY

K A L E N D Á Ř
KATOLICKÝ | EVANGELICKÝ

JMÉNA
STAROČESKÁ

1	Čtvrtek	Fortunata	Radima	Veleslav
2	Pátek	Erazima	Efraima	Radislav
3	Sobota	Klotildy	Erazima	Bratomila

NEDĚLE SVATODUŠNÍ.

4	Neděle	Hod. B. Sv.	Letnice	Dalibor
5	Pondělí	Pondělí Svat.	Pond. Svat.	Lubomír
6	Úterý	Norberta	Benigna	Radomír
7	Středa	Roberta	Lukrecie	Lech
8	Čtvrtek	Medarda	Medarda	Domoslav
9	Pátek	Pr. a Fel.	Feliciana	Stanislava
10	Sobota	Olivy	Olivy	Bohumila

1. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

11	Neděle	Barnabáše	Barnabáše	Výšemír
12	Pondělí	Basilida	Odulfa	Oleg
13	Úterý	Ant. Pad.	Tobiáše	Žitomír
14	Středa	Basilia	Basiliše	Myslibor
15	Čtvrtek	Bož. Těla.	Vita	Vislav
16	Pátek	Benona	Zbyňka	Milutín
17	Sobota	Adolfa	Laury	Zoroslava

2. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

18	Neděle	Marcela	Miloty	Drahomír
19	Pondělí	Ger. a Prot.	Bohdala	Miloš
20	Úterý	Silvera	Silvera	Vladimír
21	Středa	Aloisa G.	Aloisia	Věkoslav
22	Čtvrtek	Pavliny	Acháce	Břetislav
23	Pátek	Edeltrudy	Edeltrudy	Radoslav
24	Sobota	Jana Křt.	Jana Křt.	Hostimil

3. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

25	Neděle	Ivana	Prospera	Mladen
26	Pondělí	Jana a P.	Pavla	Ivan
27	Úterý	Ladislava	Ladislava	Vladislav s.
28	Středa	Lva pap.	Lva II. p.	Velebit
29	Čtvrtek	Petra a Pavl.	Petra a Pav.	Krásica
30	Pátek	Pavla pam.	Pavla pam.	Šárka

Lidová pranostika.

Červen studený — sedlák
krč rameny.

Je-li na Boží Tělo jasno,
bývá dobrý rok.
Medardovo kápé (8.) čty-
řicet dn kape.

Před sv. Janem modlí se
za dešť, po sv. Janu při-
chází bez modlení.

Do Jana Křtitele nechval
jejmene.

Sv. Vít, kořen štíp: sv.
Petr, ten ho natrh; svatý
Prokop, ten ho dokop; sv.
Markyta (13 července) ve-
de žence do žita.

Kolem sv. Jana není noc
žádná.

Netřeba Boha v červnu
o dešť prositi, přijde hned,
tak začnem kositi.

Na Boží tělo jasný den,
dlouho se potom vrací ten.

Mnoho ryb — málo zrna.
Jaké počasí na Medarda,
takové jest šest neděl po
něm.

Jasný den na sv. Medar-
da tší rolníkovo naříkání.

Čtvrti měsíce.

První čtvrt dne 1. v
6:53 večer.

Úplněk dne 8. 5 mi-
nut po polední.

Poslední čtvrt dne
14. v 6:25 ráno.

Nový měsíc dne 22.
v 8:22 ráno.

První čtvrt dne 30.
ve 4:40 ráno.

Předpověď' počasí.

Od 1.—3. teplo. 4.—8.
příjemně. 9.—12. dusno. 13.
do 17. přeháňky. 18.—21.
zmrázeno a přeháňky. 22.
do 25. jasno. 26.—31. parno.

ČERVEN.

Den.	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	PŘÍJEM.		VYDÁNÍ	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Červenec

July

DNY A TÝDNY		K A L E N D Á Ř KATOLICKÝ EVANGELICKÝ		JMENA STAROČESKÁ
1	Sobota	Theodora	Děpolda	Ljudevit
4. NEDĚLE PO SV. DUCHU.				
2	Neděle	Navšt. P. M.	Kamila	Mojmír
3	Pondělí	Heliodora	Heliodora	Branislav
4	Úterý	Prohl. neodv.	Prokopa	Vratislava
5	Středa	Cyr. a Meth.	Filomeny	Prokop s.
6	Čtvrtek	Isaiáše	Oldřicha	Bohdan
7	Pátek	Vilibalda	Veslava	Krásnoroda
8	Sobota	Kiliána	Kiliana	Milorád
5. NEDĚLE PO SV. DUCHU.				
9	Neděle	Brikeho	Ludovita	Stojhněv
10	Pondělí	7 bratří	7 bratrů	Radomír
11	Úterý	Pia I. p.	Pia	Valčislav
12	Středa	Jana Kv.	Jindřicha	Bořislav
13	Čtvrtek	Markéty	Markéty	Radomila
14	Pátek	Bonavent.	Karoliny	Dobroslav
15	Sobota	Jindřicha	Roz. apošt.	Dělorád
6. NEDĚLE PO SV. DUCHU.				
16	Neděle	Marie Kar.	Ruty	Myslišlav
17	Pondělí	Alše	Aleksy	Lubomila
18	Úterý	Kamila	Arnolda	Miroslav
19	Středa	Vincenc. P.	Stelly	Zoroslava
20	Čtvrtek	Eliáše	Eliáše	Česlav s.
21	Pátek	Daniela	Daniela	Příměslav
22	Sobota	Maří M.	Mar. Magd.	Želislav
7. NEDĚLE PO SV. DUCHU.				
23	Neděle	Apolináře	Olgy	Olga
24	Pondělí	Kristiny	Kristiny	Krasislava
25	Úterý	Jakuba	Jakuba	Igor
26	Středa	Anny	Anny	Mislava
27	Čtvrtek	Pantaleona	Pantaleona	Dušan
28	Pátek	Innocence	Innocence	Svatomír
29	Sobota	Boženy	Marty	Křesomysl
8. NEDĚLE PO SV. DUCHU.				
30	Neděle	Abdona a S.	Hynka	Ludomysla
31	Pondělí	Ignáce z L.	Bořivoje	Dobromír

Lidová pranostika.

Co červenec neuvaří —
toho srpen neupeče.

Sv. Prokop sije houby.
Když se hříby zrodí —
chleba málo.

Roztrhne-li pavouk svojí
sít' ve dvě, přichází na to
brzy déšť.

Sv. Markyta, hodí srp do
žita.

Co do Jakuba odkvete, to
do Havla (16. říj.) uzraje.

Na sv. Eliáše (20.) dopo-
ledne léto, odpoledne po-
zím.

Do Eliáše schne pod křó-
vím, po Eliáši na křoví.

Parno o Jukubě, zima o
Vánocích.

Hezký den na sv. Jaku-
ba přislíbují mnoho ovoce.

Svatá Anna (26.) chlad-
no z rána.

Zvěšují-li mravenci na
sv. Annu své hromady, dá
se očekávat ještě tuhá zi-
ma.

Svatá Anna, žito žala.

Když na svatého Jakuba
slunce svítí, má prý krutá
zima býti.

Čtvrti měsíce.

Úplněk dne 7. v 6
hod. 30 min. večer.

Poslední čtvrt dne
14. v 7:24 večer.

Nový měsíc dne 22.
v 11:03 večer.

První čtvrt dne 29.
v 11:44 dopol.

Předpověď počasí.

Od 1.—3. bouřky, 4.—8.
parno, 9.—13. deštivo, 14.
do 18. přehánky, 19.—22.
parno, 23.—27. deštivo, 28.
do 31. jasno a parno.

ČERVENEC.

Den.	DOMÁCI ZÁPISKY.	PŘÍJEM		VYDÁNÍ	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Srpen

August

DNY A
TÝDNY

K A L E N D Á Ř
KATOLICKÝ | EVANGELICKÝ

JMÉNA
STAROČESKÁ

Lidová pranostika.

Čeho srpen nauváří, toho září neusmaží.

Počátkem srpna studený vítr ze severu fouká.

Je-li léto mokré, bývá v příštím roce dražota.

Kde stoklasa, má chléb pán i chasa, kde metlice, nemá ho hospodář ani slepice.

Na sv. Vavřince (10.) — jdou oříšky do věnce.

Krásně-li o sv. Vavřinci a Bartoloměji (24.) na dobý potzimek můj naději.

Panna Maria (15.) dává první oříšky, svatá královna dostane první výlupek (oříšek).

Když jsou v srpnu velké rosy, zůstane obyčejně pěkné počasí.

Když kvetou hoby, nouze o chleby, a když kveje mák, to už ne tak.

Kdo ve žních hledá chladu, natrp se hladu.

Duben, máj, červen, víno v sudech suší, srpen, září, říjen, hospodáři kručí.

Čtvrti měsíce.

Úplněk dne 5. ve 2 hodiny 32 minut ráno.

Poslední čtvrt dne 12. v 10:49 ráno.

Nový měsíc dne 21. v 0:48 v poledne.

První čtvrt dne 23. v 5:13 odpo.

Předpověď počasí.

Od 1.—4. teplo, 5.—9 jasné a příjemné, 10.—16 parno, 17.—21. chladno, 22. do 26. chladno a místní přehánky, 27.—31. deštivo.

9. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

6	Neděle	Pr. Krista	Odříšky	Miroslav
7	Pondělí	Kajetána	Oldřicha	Neklan
8	Úterý	Cyriaka	Cyriaka	Nezamysl
9	Středa	Romana	Jaroslava	Ratibor
10	Čtvrtek	Vavřince	Vavřince	Slavata
11	Pátek	Zuzany	Zuzany	Ratislav
12	Sobota	Klára p.	Klára	Slavomíra

10. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

13	Neděle	Hypolita	Kasiana	Svatopluk
14	Pondělí	Eusebia	Smila	Branimír
15	Úterý	Nnv. P. M.	Nanbvz. M.	Soběslav
16	Středa	Rocha	Hrože	Prostivoj
17	Čtvrtek	Liberáta	Liberata	Miron s. m.
18	Pátek	Heleny	Jeleny	Boleslav
19	Sobota	Ludvíka	Sebelda	Ludomír

11. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

20	Neděle	Bernarda	Bernarda	Jacek
21	Pondělí	Anastase	Hartvika	Dědomír
22	Úterý	Timotea	Žibřida	Siemyslaw
23	Středa	Filipa B.	Zděnka	Sdziwoj b.
24	Čtvrtek	Bart. ap.	Bartolom.	Květuša
25	Pátek	Ludvíka	Ludvíka	Ludevit
26	Sobota	Zefyryn	Adriána	Otakar

12. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

27	Neděle	Josefa K.	Jaromíra	Stoslav
28	Pondělí	Augustina	Augustina	Vlastimil
29	Úterý	St. Jana	Niceáše	Šťastný
30	Středa	Rosy p.	Přibíka	Radvan
31	Čtvrtek	Rajm.	Raimunda	Bohudat

SRPEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	PŘÍJEM		VYDÁNÍ	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Září

September

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		STAROČESKÁ JMÉNA
	KATOLICKÝ	EVANGELICKÝ	

1	Pátek	Jiljího	Jiljího	Jarmila
2	Sobota	Štěpána	Arnošta	Dobroslav

13. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

3	Neděle	Mansveta	Mansveta	Branislava
4	Pondělí	Dělnický den	Rozálie	Přemyslav
5	Úterý	Viktorina	Viktorina	Radslav
6	Středa	Zachariáš	Boleslava	Držislava
7	Čtvrtek	Reginy	Reginy	Milena
8	Pátek	N. P. M.	Nar. Marie	Rodoslava
9	Sobota	Gorgona	Brunona	Ctibor

14. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

10	Neděle	Mikul. T.	Mikuláš	Přemyslav
11	Pondělí	Pafnuce	Hyacinta	Mstidruh
12	Úterý	Jm. P. M.	Kvidona	Vševlad
13	Středa	Tobiáš	Miloně	Grzymisla
14	Čtvrtek	Posv. kříže	Kornela	Radomíra
15	Pátek	Mariany	Mariany	Strastimír
16	Sobota	Lidmily	Ludmily	Věra

15. NEDĚLE PO SV. DUCHU

17	Neděle	Lamberta	Lamberta	Drahoslav
18	Pondělí	Tomáše V.	Títa	Jaroslav
19	Úterý	Januara	Januara	Roslav
20	Středa	Eustacha	Stacha	Myslav
21	Čtvrtek	Matouše	Matouše	Bohuchval
22	Pátek	Maurica	Mořice	Mislov
23	Sobota	Tekly	Tekly	Vladimíra

16. NEDĚLE PO SV. DUCHU.

24	Neděle	Gerh.	Jermáře	Dubravka
25	Pondělí	Kleofáše	Kleofáše	Ladislav
26	Úterý	Cypriána	Pravomily	Pravomila
27	Středa	Kosmy a D.	Kosmy a D.	Kosma
28	Čtvrtek	Václava kr.	Václava	Václav kr.
29	Pátek	Michala	Michala	Novomíra
30	Sobota	Jeronyma	Jarolíma	Samomysl

Lidová pranostika.

Podzim na strakaté
kobyle jezdí.

Panny Marie Naroze-
ní — vlast'oviček roz-
loučení.

Na sv. Maurice, ne-
sej pšenice, bude sa-
má metlice.

Na sv. Václava —
každá pláňka dozrává.

Je-li hezky na sv.
Jiljí, lze očekávat po
čtyři neděle pěkné po-
časí.

Padají-li před sva-
tým Jakubem žaludy,
nastane brzká zima.

Pěkné růže v zahra-
dách věští pěkný pod-
zimek, pozdní zimu.

Čtvrtí měsíce.

Úplněk dne 4. 4 mi-
nuty po poledni.

Poslední čtvrt dne
11. ve 4:30 ráno.

Nový měsíc dne 29.
v 1:21 po půlnoci.

První čtvrt dne 26.
v 10:36 večer.

Předpověď počasí.

Od 1.—4 chladno a jas-
no, 5.—8. deštivo, 9.—12.
příjemně, 13.—17. jasno a
chladno, 18.—21. deštivo,
22.—25. chladno, 26.—30.
příjemně.

ZÁŘÍ.

Den.	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	PŘÍJEM.		VYDÁNÍ.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Říjen

October

DNY A
TÝDNY

KALENDAŘ
KATOLICKÝ | EVANGELICKÝ

JMENA
STAROČESKÁ

17. NEDELE PO SV. DUCHU.

1	Neděle	Posv. chr.	Remigia	Blažena
2	Pondělí	And. Str.	Leodegara	Vojslav
3	Úterý	Slav. růž.	Ludomíra	Jaroslav
4	Středa	Frant. S.	Frant. S.	Bratislav
5	Čtvrtek	Placida	Placida	Vratislav
6	Pátek	Brunona	Břenka	Věroníka
7	Sobota	Justiny	Libuše	Libuše

18. NEDELE PO SV. DUCHU

8	Neděle	Brigity	Brity	Bislaw
9	Pondělí	Diviše	Diviše	Slavomila
10	Úterý	Frant. B.	Frida	Dobromil
11	Středa	Emiliána	Emiliána	Zvonimír
12	Čtvrtek	Maxmiliána	Maxmiliána	Mirogoj
13	Pátek	Kolomana	Burkarda	Blahomír
14	Sobota	Burkh.	Kolomana	Wieceslaw

19. NEDELE PO SV. DUCHU.

15	Neděle	Terezie	Terezie	Jedwiga s
16	Pondělí	Havla	Havla	Lubislawa
17	Úterý	Hedviky	Hedviky	Vlastav
18	Středa	Lukáše	Lukáše	Zlatomír
19	Čtvrtek	Petra A.	Ferdin.	Ostrivoj
20	Pátek	Vendelína	Vendelína	Krešimír
21	Sobota	Voršily	Voršily	Věrnislav

20. NEDELE PO SV. DUCHU.

22	Neděle	Korduly	Šebíře	Vladislav
23	Pondělí	Severina	Rafaela	Vlastimil
24	Úterý	Rafaela	Kryšpína	Stranislav
25	Středa	Kryšpína	Everista	Vojmír
26	Čtvrtek	Evarista	Sabiny	Žitoslav
27	Pátek	Sabiny	Anastázie	Dadiboh
28	Sobota	Proh. čsl. sam	Narcise	Blahomír

21. NEDELE PO SV. DUCHU.

29	Neděle	Narcise	Hvězdoně	Božidar
30	Pondělí	Marcela	Slav. ref.	Tvrdomír
31	Úterý	Volfganga	Blažena	Hněvoboj

Lidová pranostika.

Říjen a březen jsou sobě rovni ve všem.

Je-li vrána na blízku, je nejvyšší čas k setí.

Když se říjen blýská, zma plýská.

Šimona Judy, zima je všude.

Když dlouho listí nepade, tuhá zima se na to přikrade.

Divoké husy na odletu, konec i babímu létu.

Studený říjen ničí všechn hmyz i pro budoucí rok.

Čtvrti měsíce.

Úplněk dne 3. 8 minut po půlnoci.

Poslední čtvrt dne 11. v 11:45 v noci.

Nový měsíc dne 25. 45 minut po poledni.

První čtvrt dne 29. v 5:21 ráno.

Předpověď počasí.

Od 1.—3. jasno, 4.—8. mírně, 12.—16. zamračeno a deštivo, 17.—21. chladno, 22.—25. zamračeno, 26.—29. chladno, 30.—31. jasno.

ŘÍJEN.

Den.	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	PRÍJEM.		VYDÁNÍ.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Listopad

November

DNY A TÝDNY		K A L E N D Á Ř		JMENA
		KATOLICKÝ	EVANGELICKÝ	STAROČESKÁ
1	Středa	Všech Svat.	Všech Svat.	Milič
2	Čtvrtek	Dušíček	Dušíček	Bohumil
3	Pátek	Huberta	Huberta	Bronisz
4	Sobota	Karla B.	Otona	Slavobor
22. NEDĚLE PO SV. DUCHU.				
5	Neděle	Emerich.	Blandity	Mojmír
6	Pondělí	Leonarda	Leonarda	Vsevolod
7	Úterý	Engelbert.	Engelberta	Zděnek
8	Středa	Bohumíra	Bohumíra	Bohumír
9	Čtvrtek	Theodora	Bohdana	Bohuchval
10	Pátek	Př. sv. Lud.	Pravoslava	Dobřila
11	Sobota	Maritna b.	Martina b	Křeslav
23. NEDĚLE PO SV. DUCHU.				
12	Neděle	Martina	Jonáše	Vyšeslava
13	Pondělí	Stanislava K.	Diega	Stanislav s.
14	Úterý	Serapiona	Levína	Veselka
15	Středa	Leopolda	Lipolta	Wizimír
16	Čtvrtek	Otomara	Otomara	Stojslav
17	Pátek	Řehoře	Bertolda	Jaromíra
18	Sobota	Odon	Hildy	Namyslav
24. NEDĚLE PO SV. DUCHU.				
19	Neděle	Alžběty	Elišky	Stanimír
20	Pondělí	Felixa	Edmunda	Čestmír
21	Úterý	Ob. P. M.	Smicha	Novomír
22	Středa	Cecilie	Vojislava	Vojslava
23	Čtvrtek	Klimenta	Klementa	Dalibor
24	Pátek	Jana z Kř.	Emila	Prelimír
25	Sobota	Kateřiny	Kateřiny	Miluša
25. NEDĚLE PO SV. DUCHU.				
26	Neděle	Konráda	Delfiny	Hodimír
27	Pondělí	Achace	Libousta	Miloust
28	Úterý	Rufa	Vintře	Svatoslav
29	Středa	Saturnina	Ondřeje	Radhod
30	Čtvrtek	Den díků.	Miliče	Radhošta

Lidová pranostika.

Hřmá-li v listopadu, bude úrodný rok.

Kvetou-li v listopadu poznovu stromy, bude zima trvat až do května.

"Má se jako hus o Martině" (jest stále v nebezpečí).

Chodí-li husa o Martině po ledě, chodí o vánocích po blátě.

Sv. Martin přijede na bílém koni.

Na sv. Martina, kouřivá se z komína.

Je-li na sv. Martina slunečno, nastává tuhá zima.

Na sv. Kateřinu (25.) — schováme se pod peřinu.

Ať Kateřiny nebo Kříže, když mrzne, topte chýše.

Sníh na sv. Ondřeje (30.) velmi žitu prospěje.

Jaké počasí na sv. Kateřinu, takové je v příštím lednu.

Jiní o Všech Svatých všští nám o Vánocích tuhé mrazy a krutou zimu.

Čtvrti měsíce.

Úplněk dne 2. ve 2:59 odpol.

Poslední čtvrt dne 13. v 7:18 večer.

Nový měsíc dne 17. v 11:24 večer.

První čtvrt dne 24. ve 2:38 odpol.

Předpověď počasí.

Od 1.—3. přelenně, 4.—7. tepleji, 8.—12. deštivo, 13. do 16. zima, 17.—21. chladno, 22.—26. mírně a přeháňky, 27.—30. mírně.

LISTOPAD.

Den.	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	PŘÍJEM.		VYDÁNÍ.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Prosinec

December

DNY A TÝDNY	K A L E N D Á Ř		JMÉNA STAROČESKÁ
	KATOLICKÝ	EVANGELICKÝ	
1	Pátek	Eligia	Dluhoše
2	Sobota	Bibiány	Bibiány

PRVNÍ NEDĚLE ADVENTNÍ.

3	Neděle	Frant. X.	Kasiana	Chvalislav
4	Pondělí	Barbory	Barbory	Těšibor
5	Úterý	Judity	Sabaše	Bořivoj
6	Středa	Mikuláše	Isidora	Lubomír
7	Čtvrtek	Ambrože	Ambrože	Semen
8	Pátek	Poč. P. M.	Kaj. den sv.	Boguwola
9	Sobota	Leokadie	Běleny	Chvalimíra

DRUHÁ NEDĚLE ADVENTNÍ.

10	Neděle	Melchida	Jitky	Křeslislav
11	Pondělí	Damasa	Damasa	Savin
12	Úterý	Sinesia	Donata	Ratislav
13	Středa	Lucie	Lucie	Vyšemíra
14	Čtvrtek	Nikasa	Duchoslava	Hořislav
15	Pátek	Irenea	Kristiana	Slavoboj
16	Sobota	Albíny sdp.	Běluše	Čedomil

TŘETÍ NEDĚLE ADVETNÍ.

17	Neděle	Lazara sdp.	Lazara	Vladimila
18	Pondělí	Graciana	Vanibalda	Hostimír
19	Úterý	Nemesia	Варвара	Osvětín
20	Středa	Kristiny	Izáka	Bohumil
21	Čtvrtek	Tomáše	Tomáše ap.	Tomislav
22	Pátek	Zenona	Blaženy	Božena
23	Sobota	Viktorie	Viktorie	Vlasta

NEDĚLE VÁNOČNÍ

24	Neděle	Ad. a Evy.	Adama, Evy	Budimír
25	Pondělí	Naroz. Páně	Nar. Páně	Bohuslav
26	Úterý	Štěpána	Štěpána	Štěpán s.
27	Středa	Jana ev.	Jana	Ivan
28	Čtvrtek	Mlád'átek	Kastora	Hrdoslav
29	Pátek	Tomáše b.	Milady	Milada
30	Sobota	Davida	Davida	Miloš
31	Neděle	Sylvestra	Sylvestra	Bořislav

Lidová pranostika.

Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to běží.

Na sv. Barboru (4.) sané na dvoru.

Barbora mosty mastí. — Justina hřeby ostří a Mikuláš přibíjí (4., 5., 6.)

Po sv. Baruži střež nosu i uši.

Sv. Mikuláš splachuje břehy.

Přichází-li zajíc do ohrady, bude zima ještě tužší.

Studený prosinec se sněhem, dá žito na každé výšině.

Jaký je prosinec, taký je příští červen.

Sv. Lucie (13.) noci upije dne nepřidá.

Zelené Vánoce, bílé Velikonoce.

Vánoce v jeteli, letnice ve sněhu.

Jitřní jasné a obloha čistá, úroda hojná příští rok čistá.

Po studeném prosinci bývá úrodný rok.

Čtvrti měsíce.

Úplněk dne 1. v 8 hodin 31 min. ráno.

Poslední čtvrt dne 10. v 1:24 odpo.

Nový měsíc dne 16. v 9:53 dopol.

Úplněk dne 31. ve 3:54 ráno.

Předpověď počasí.

Od 1.—3. příjemně, 4. do 6. zamračeno, 7.—9. deštivo, 10.—15. jasno, 16.—20. sněh, 21.—24. měnivo, 25.—28. bouřливо, 29.—31. zima.

SEZNAM JMEN.

Jubna
Abdon, Borivoj, 30. červ. ve
Abel 2. ledna
Abraham 6. října
Absolon 2. září
Adalbert v. Vojtěch
Adam 24. prosince
Adaukt, 1. říj. 30. kv.
Adaukt zbožný, 60. srpna
Adelheid op., Adlita, 5.
umory
Adelinde 20. srpna
Adlita v. Adelheid
Adolf 11. května
Adolf 17. června
Adolf 21. srpna
Adolfin 27. září
Agatha v. Hata
Agaton, Dobroslov, 10. led.
Agnes v. Anežka
Agrikola 4. listopadu
Ahae 22. června
Aheue 27. listopadu
Ahlens 12. května
Aha 30. listopadu
Akar 22. června
Albar, o. Belobor, 11. červ.
Albert v. J. J. 3. dubna
Albert v. 15. listopadu
Albin, Blous, 1. března
Albin p. a. m., Blous, 3.
prosince
Albrecht 23. dubna
Alek, 17. července
Alexandre, Lessa, 18. břez.
Alexandre, 26. února
Alexius, Ales, 17. červce
Alton 2. srpna
Alfred 19. července
Almus 14. srpna
Alois 1. června
Alo 9. února
Alžběta král., Eliška, 8.
července
Alžběta 19. listopadu
Amadeus v. Bonifacil
Amalie, Libuše, 10. čerice
Amalie, 7. října
Amanus, Milota, 8. dub.
Amanus, Milou, 14. září
Ambróz, h. Brož, 16. října
Ambrož 7. prosince
Amos 8. září
Amos 31. března
Anaklet 13. července
Anastás 21. srpna
Anastasia, Prothora, 15.
dubna
Anastoda m. 25. prosince
Anastasio m. 22. ledna
Anastolia 6. července
Anastolus 3. červce
Anazka, Agnes, 18. listop.
Anazka p. a. m. 21. ledna
Anazka, Češka, Neříše, 6.
24. března
Anela 13. května
Anjelika 28. března
Anelina 16. července
Anna 26. července
Anselm 18. března
Antonía, Tonka, 10. ledna
Anton n. poust. 17. ledna
Anton n. 13. června
Apollinář 23. července
Apollonia 9. února
Aquitina, Orlička, 13. červ.
24. října
Aronia 18. července
Arnolf 18. června
Arnost 12. ledna
Arnostinka 31. července
Arsenius 10. července
Asterius, Hveddon, 30. říj.
Athanasia 26. února
Athanasius 2. května
August 2. října
Augusta 27. března
Augustin cirk. 24. srpna
Aurelia 1. prosince
Aurelian 16. června
Aurelius, Zlatko 27. čer'ce.
Abylas 24. ledna
Abylas 31. března

Be Idomer 7. února
Baltazar 6. ledna
Barbara 4. prosince
Barnabá 11. června
Bartoloměj ap. 24. srpna
Baruch 30. května
Basile 9. ledna
Basilus v. 14. ledna
Bathilda 26. ledna
Bá n v. Víríl.
Bea v. Blážena
Beatrice, Blážena, 10. květ.
Bedřich 6. března
Bedřich 6. října
Belen v. Leokadia
B. lohor v. Alban
Belouš v. Albert
B. luse v. Albin
Benart v. Benard
Benedikt b. Benež 15. dub.
Benedikt 21. března
Benigna, Dobravka, 9. kvě.
Benignus Štředý, 6. června
Benjamin 21. března
Benno, Zbyněk, 13. června
Bernard p. Benart, 20. srp.
Bernardin 20. května
Bernard T. A. 24. srpna
Berta, Percha, 4. červce
Bertram 17. srpna
Bertrand 15. října
Bibiana 2. prosince
Blahomir 1. října
Blahoslav 21. března
Blahoslav v. Eugenius
Blahovoje, Eustratus, 9. led.
Blaudina 5. listopadu
Blau 3. února
Blážena 22. prosince
Bojska, 9. dubna
Bola, o. J. dubna
Bohachval 10. července
Bouda d. 8. list.
Boudin v. Pseudo-sus
Boudina v. Theodora
Boudar v. Theodor
Boudat 22. června
Boudomo i v. Gortheif
Boudat v. Lausaco, 10.
červce
Boudomir, Amadeus, 7. červ.
Boudomir 13. listopadu
Boudomir 23. prosince
Boudomir 13. ledna
Boudomir b. 8. listopadu
Boudoslav, Deognatus, 22.
června
Boudoslav v. Magnus
Boudaventura, Dobrohoj.
11. čer., 26. října
Bonifac p. Vinřyd, 3. červ.
Bonifac m., Dobr. d. J. 11.
června
Bořek v. Tibore
Bořivoj v. Abdon
Bořena 24. července
Bořen v. Bruno
Bořidina p. L. února
Bořida v. Bryta, 8. října
Bořiz v. Ambróz
Bruno h. Břeněk 21. dub.
Bryta v. Brigita
Burchard 11. října
Burspád 22. června
Bušek v. Celestýn
Cecilie 22. listopadu
Cecilius 3. června
Celestin P. Buš k. 6. dub.
Celestin p. a. m. 19. června
Celina 21. října
Celestinus v. 20. února
Cesar v. B. 13. dubna
Chranibor v. Servác
Ciba A. M. 9. března
Cibor v. Honorat
Cimír v. Čestmír
Círad v. Honor
Cyprian b. 14. září
Cyril 5. června
Cyril m. 8. srpna
Cyril 5. července
Cyrin 22. června
Cyrus m. 31. června

Čeněk v. Vincenc
Česlav 20. června
Čestmír, Cimír, 9. ledna
Čestislav 16. června
Čestislav 11. prosince
Čestislav 27. září
Čestislav 21. července
Čestislav 30. prosince
Čestislav, Ctiboh, 17. ledna
Čestislav 24. prosince
Čestislav v. Bohuslav
Čestislav v. Theobald
Čestislav, Zádostiv
28. května
Čestislav, Dulev, 31. března
Čestislav 26. září
Čestislav 6. května
Čestislav 27. ledna
Čestislav 14. listopadu
Čestislav 14. prosince
Čestislav, Dileš, 9. října
Čestislav 25. března
Čestislav, Dulev
Čestislav, Longin
Čestislav, Tosia
Čestislav v. Benigna
Čestislav v. Bonifac
Čestislav v. Bonaventura
Čestislav, Benthom, 11.
června
Čestislav v. Agaton
Čestislav zn. Eutropius, 11.
února
Čestislav 21. dubna
Čestislav 13. 10. ledna
Čestislav 15. července
Čestislav 4. srpna
Čestislav 14. dubna
Čestislav m. 20. června
Čestislav 4. února
Čestislav v. Spiridon
Čestislav 25. března
Čestislav 13. srpna
Čestislav, Eberhart, 28. list.
Čestislav 23. února
Čestislav 12. prosince
Čestislav 23. června
Čestislav 26. září
Čestislav 16. listopadu
Čestislav 16. března
Čestislav K., 4.
Čestislav 24. dubna
Čestislav 21. února
Čestislav 20. července
Čestislav 1. prosince
Čestislav 21. června
Čestislav v. Alžběta
Čestislav 26. března
Čestislav 21. ledna
Čestislav 5. listopadu
Čestislav 12. května
Čestislav 5. dubna
Čestislav, 11. září, 11. října
Čestislav 24. prosince
Čestislav 34. května
Čestislav 1. 19. dubna
Čestislav 7. listopadu
Čestislav 8. ledna
Čestislav 8. ledna
Čestislav (Erich) m. 15. února
Čestislav 25. října
Čestislav 9. května
Čestislav 19. října
Čestislav 23. února
Čestislav, Ofka, 14. dubna
Čestislav 11. února
Čestislav 25. prosince
Čestislav, Balthorod, 3.
července
Čestislav, Ložek, 8. červce.
Čestislav 16. března
Čestislav, Smil, 14. srpna
Čestislav, Stach, 20. září
Čestislav 20. března
Čestislav 21. prosince
Čestislav 1. října
Čestislav, Balthorod, 25. říj.
Čestislav 17. února
Čestislav 10. dubna
Čestislav 20. ledna
Čestislav 13. června
Čestislav 24. října
Čestislav 18. července
Čestislav 15. února

Faustina 20. září
Felician 9. června
Felician m. 7. března
Felix b. a. m. Štastný, 24.
října
Felix 21. května
Felix Val. 20. listopadu
Ferdinand k. 10. ledna
Ferdinand k. 30. května
Fidelis 28. dubna
Filemon 22. listopadu
Filip ap. 1. května
Filip N. 26. května
Filip b. 23. srpna
Filipina 16. února
Flavin m. 18. února
Florence 7. listopadu
Florenia 10. list.
Florentin 27. května
Florán 4. května
Fortunat 24. října
Frant. 8. v. As, 4. října.
— B. 10. října
— De Paula 2. dubna
— Sales 23. ledna
— Xav. 3. prosince
Frantiska R. 9. března
Fridolín 6. března
Fridus v. Friedmar.
Friedman, Fridas, 20. říj.
Fridolín 12. září
Fridolín 27. října
Fridolín 1. ledna
Fulko 10. října
Gaban 10. února
Gabriel arch. 24. března
Gabriel 10. února
Gaudentius v. Radim
Gedhard Jarom. 27. srp.
Gela, Smich 18. listopadu
Gerasius 4. června
Gerard v. Zdenka, 3. ledna
Gerard 5. února
Gerhard, Radko, 24. září
Gerhard v. Jaromir
Gerhard 8. května
Gertruda, Gertruda, 17. břez.
Gervás 14. června
Gideon Jodek, 1. června
Gildas 20. ledna
Gisel, Hilda, 7. května
Gisela 13. dubna
Gisela 3. července
Gordian 10. května
Gothard, Hoari, 5. kvě.
Gothard m. p. 7. června
Grazia 18. prosince
Grazia, Václav, 8. října
Gudvald 6. června
Gudvald 24. května
Gustav 2. srpna
Gustav, Vindř, 28. listop.
Hamilat 2. srpna
Hartman 30. října
Hartvik 21. srpna
Hastal 26. března
Hata 5. února
Havel 16. 1. lon
Hedvika 17. října
Helena m. Jelenka, 22. kvě.
Heliodor 3. července
Hermes 5. září
Hermes, 28. srpna
Hermína 24. prosince
Herman 7. dubna
Hilmaria 12. srpna
Hilmaria 21. října
Hilmaria 24. ledna
Hilmaria 2. května
Hilmaria, Imo, 13. srpna
Honor, Cimír, 30. září
Honorat, Ctiboh, 8. února
Honorat 3. listopadu
Honorat b. 1. dubna
Honorat m. Juck, 11. září
Hovin 11. ledna
Ida vd. 4. ledna
Ignác, Goli, 31. července
Ignatius 29. listopadu
Ignatius 3. července
Irena 5. dubna
Irenus, Lubomír, 15. srpna
Isak 20. prosince

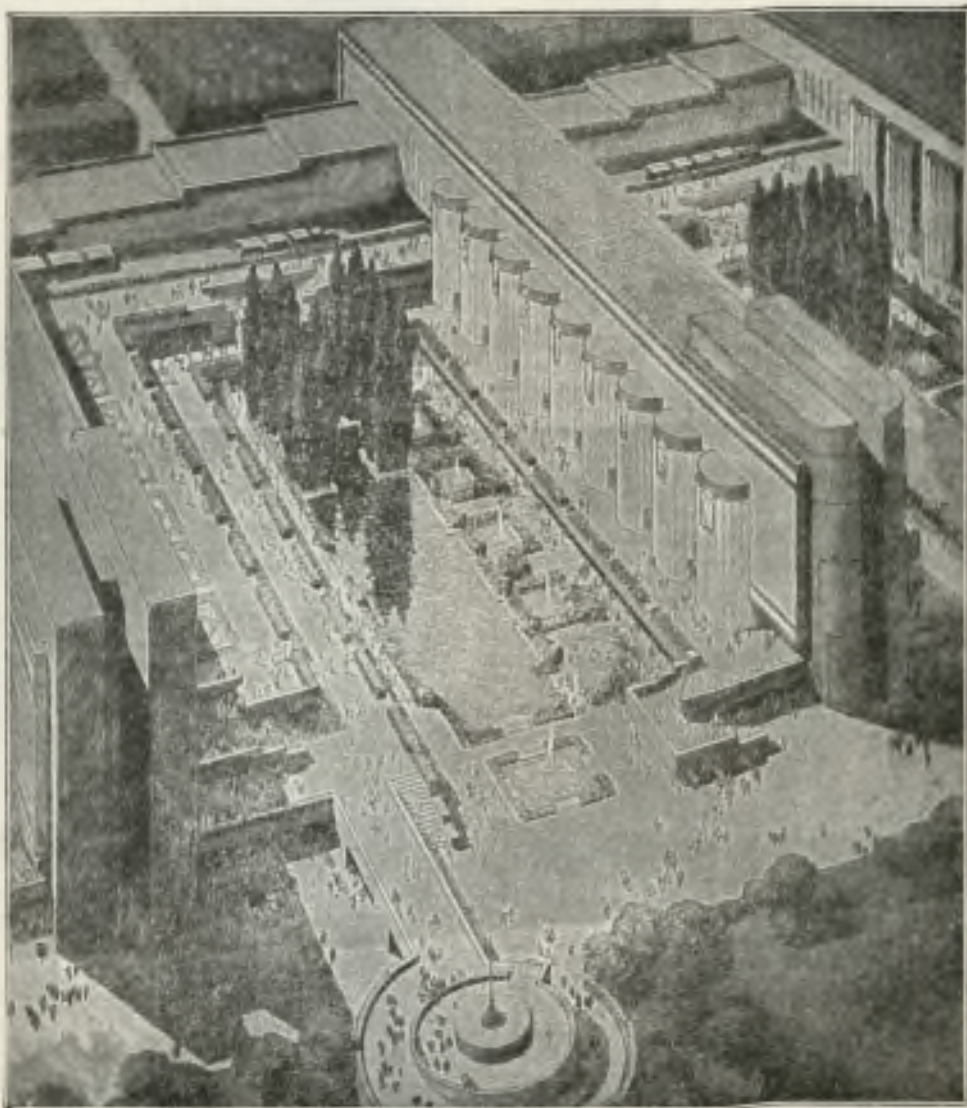
asak 20. prosince
 Isabela 4. ledna
 Ismael 6. července
 Isidor pr. 10. května
 Ivan 25. listopadu
 Ivo 26. května
 Jachym 20. března
 Jáchym, Jost, 17. května
 Jarius, Jar, 3. října
 Jakub 9. 25. července —
 — ap. 1. května
 Jan Zlatoustý 27. ledna
 — 31. 8. února
 — boží 8. března
 — Nep. 16. května
 — z P. 6. května
 — a Pat., Jan Burián,
 26. června
 Jan Křtěl 21. června
 — Kvalb. 12.
 — stěh. 29. srpna
 — a Kř. 24. lis. opadu
 — Eyang. 27. prosince
 Január 21. září
 Jarloch, Gerlach, 6. ledna
 Jarol m. 30. září
 Jeroní 2. 25. června
 Jerli h. Anastasius, 19. břez.
 Jindřich, Hynek, 15. čer'ce
 Jindřiše, 16. března
 Jitka 27. dubna
 Jih 27. května
 Josef 21. „
 Jshanna 24. května
 Jsmann 29. prosince
 Jordán 13. února
 Josafo 27. listopadu
 Josef Kal. 27. srpna
 — past. 19. března
 Jost 23. února
 Jovit 18. února
 Jula 28. října
 Judin, Jitka, 5. prosince
 Jula 22. května
 Judin m. 9. ledna
 Judina p. a m. 13. února
 Jula 1. června
 János p. 12. dubna
 Justina, Praxomila, 7. říj.
 Justina 2. září
 Justina 6. srpna
 Justus, Praxoslav, 9. září
 Jutí 3. listopadu
 Juvon 1. Mlad. 3. června
 Kajet 9. 7. srpna
 Kamil 2. června
 Kand 4. Belous, 4. října
 Kar 1. Bor. 4. listopadu
 — 22. ledna
 Karol m. 14. červ. 1
 Karolína 5. červ'nce
 Kaspar 6. srpna
 Kat. Jan p. 25. lis. opadu
 Kazimír 4. července
 Kilian 4. července
 Klara 12. srpna
 Klémnt, Klmeř. 23. list.
 Klenotník 23. „
 Klot 4. 25. září
 Klot 25. dubna
 Klotar, Lidor, dubna
 Klotar 1. června
 Kolumba 17. „
 Kolumban, Hol. oún. 21.
 listopadu
 Kolom 16. 11. červ'nce
 Kolombus 6. červ'nce
 Konrad m. 15. srpna
 Konradus, Svor. 1. led.
 Konrad, Kundra, 20. list.
 Konrad 16. srpna
 Konstanca 15. září
 Konstantin 11. března
 Kordula 22. října
 Kornel 16. září
 Kosmas 27. září
 Krescen 15. červ'na
 Krescenius, Jostuslav, 27.
 června
 Kristin 14. května
 Kristina 15. prosince
 Kristina 21. července
 Kristof 15. března
 Kristostom, Zlatoust, 27. led.
 Křipin, 25. října
 Kruhata 17. 3. března

Kuno, Kunoš, 20. května
 Kvallbert 22. července
 Kydo 31. března
 Květa m. 30. března
 Ladislav 21. června
 Lambert h. L. 1. června
 Lauri 17. června
 Lavat 17. prosince
 Lebrecht, Pravožij, 30. ún.
 Leo v. p. Lev, 11. dubna
 — p. 12. 28. června
 Leodegar 2. října
 Leokadia, Bělena, 9. pros.
 Leonard, Lihart, 6. list.
 Leonora 6. prosince
 Leonius, 13. ledna
 Leonora 12. dubna
 Leonilla 17. ledna
 Leopold, Lypolt, 15. list.
 Leopoldina, 15. listopadu
 Levin 14. července
 Lerina 24. července
 Libor, Litobor, 23. červ'ce.
 Liboist, Liebmund, 27.
 listopadu
 Libuše v. Amelie
 Lidmila 16. září
 Lidvina 15. dubna
 Ligor 13. září
 Longin, Duboš, 15. břez.
 Lot 4. ledna
 Lotar, Lileř, 21. dubna
 Lucie 13. prosince
 Lucian 7. ledna
 Luciana, Světluš, 30. červ.
 Lucius 11. února
 Ludomir, Lenfried, 3. říj.
 Ludovika 30. ledna
 Ludvik T. 19. srpna
 Lulse 9. července
 Luigarda 16. června
 Lukáš 18. října
 Lukrecia 7. června
 Lydia 3. srpna
 Magdalena 22. července
 Magnus, Bohoslav, 16. srp.
 Makar, Blah. 2. 15. ledna
 Malachias 3. listopadu
 Marger 11. května
 Maasuet, Mikoslav, 18. ún.
 Marech 16. ledna
 Marech 31. ledna
 Marech 10. dubna
 Marech 14. července
 Marech, Marciáš, 27. ún.
 Marek, 24. dubna
 Marilana 1. září
 Marlin, Mareš, 20. dubna.
 Marie Zasn, 23. ledna
 — Nar. 8. září
 — Svoč. 5. srpna
 — Bol. 30. března
 — Hronie 2. února
 — Zvěst. 25. března
 — Navst. 7. července
 — u Hory 18. července
 — Nandřev. 15. srpna
 — Olav. 21. listopadu
 — Pabek. prosince
 — Jmna 15. září
 Marketa 11. července
 Marta 18. ledna
 Martin 4. listopadu
 Martina 30. ledna
 Matej ap. 25. února
 Mathila 11. března
 Matous, Ex. 21. září
 Maura 21. září
 Mauri 22. září
 Maximilian 2. října
 Maximus 17. května
 Mechtibit 31. „
 Medardus K. června
 Melchior 6. ledna
 Michala zjet. 8. května
 Miklen 9. září
 Mikuláš b. 6. prosince
 Milada 20. prosince
 Minart, Leihard, 21. led.
 Mojžiš 3. září
 Monika 4. května
 Moric 22. září
 Mron 16. srpna
 Napoleon 15. srpna

Nareis 20. října
 Natalia 1. prosince
 Nathan 24. října
 Nereus 12. května
 Nestor 2. února
 Nicfor m. 13. března
 Nicetas, Mikal, m. 15. září
 Niekodem 15. září
 Nee 28. listopadu
 Nerbert 6. června
 Nothburga 14. září
 Odila 1. ledna
 Odena 18. listopadu
 Oktavia 22. března
 Oktavian 22. „
 Oldrich 4. července
 Oliva 10. června
 Olympia 25. března
 Ondřej 30. listopadu
 Oplatus 4. června
 Oswald k. 5. srpna
 — 15. října
 Otilia 13. prosince
 Otakar 4. listopadu
 Otmar 15. „
 Otto, Udo, Otik, 23. března,
 Pankrac, Vševid, 12. květ.
 Pantaleon 27. července
 Papin 28. listopadu
 Patrius 17. března
 Paula v. l. 26. ledna
 — p. 18. června
 Paulina 22. června
 Pavla oh. 25. ledna
 — poust. 15. ledna
 — pap. 30. června
 — ap. 29. „
 — a Jana 26. června
 Pelegrin, Pelin 16. květ.
 Perpetua 7. 15. března
 Petr A. 19. října
 — Cel. 19. května
 — Ap. 28. června
 — st. okov. 1. srpna
 — m. 29. dubna
 — Nol. 31. ledna
 Petronilla 31. května
 Pias m. 11. července
 Právota 21. prosince
 Primus 9. června
 Priska 18. ledna
 Procop poust. 4. červ'ce
 Prot. s. Tas. 20. června
 Prudence 9. března
 Quimbert 18. května
 Rachel 14. července
 Radim Gaudent as. 1. červ.
 Rafael 24. října
 Rainund 28. srpna
 Reiner 17. června
 Rainold 7. ledna
 Rebeka 9. března
 Regina 7. září
 Reinhard 7. února
 Reinhard, Reinart, 23. ún.
 Remi m. 1. února
 Renata, 1. června
 Robert, Robeš 7. června
 Rochus, ilroz, 16. srpna
 Roland 9. srpna
 Roman 29. února
 Romina 28. února
 Rosa, Ržena, 30. srpna
 Rosina, Kocara, 4. září
 Rosina 1. března
 Rotolf 27. dubna
 Rosina, Kozna 10. červ'ce.
 Rosinus, K. sav. n. 14. červ.
 Rupert, Raš, 27. března
 Romain, 15. července
 Řehoř Naz. 9. května
 — 12. března
 — 17. listopadu
 Sabos 12. dubna
 Sabau 27. srpna
 Salome 24. října
 Salomona 7. února
 Samuel m. 16. února.
 — 25. srpna
 Sam 16. května
 Selald 19. srpna
 Serafin 12. října
 Serapion 14. listopadu
 Serva, Chranibor, 11.
 Severian 8. listopadu
 Sibilla 29. dubna

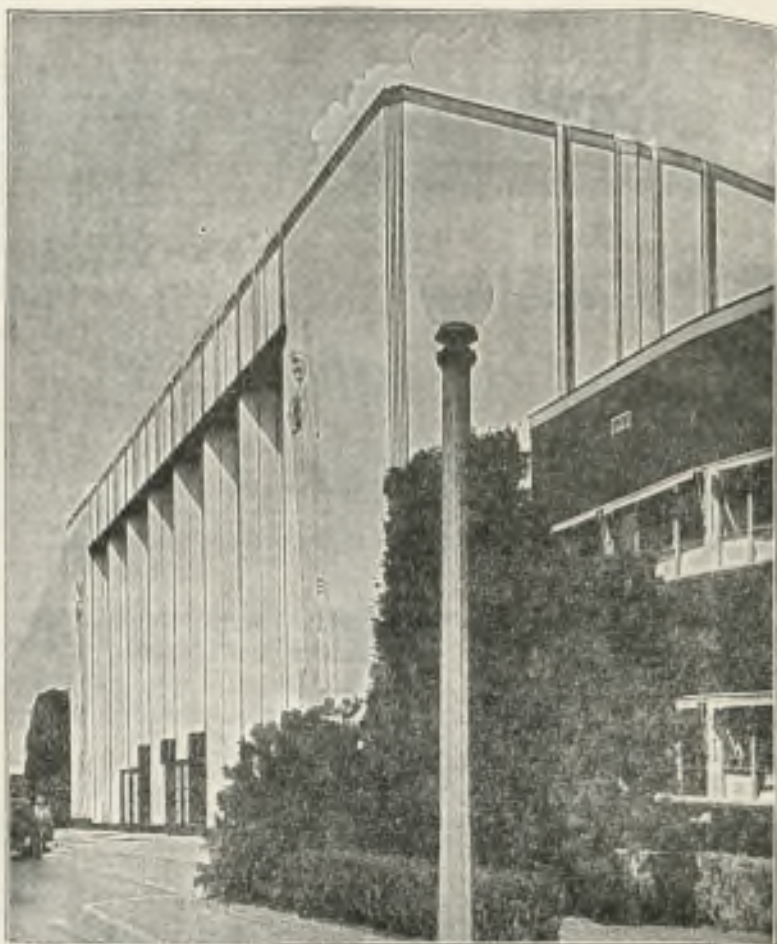
Sidonia, Zdenka, 1. čer.
 Sidorius, Zdena, 20. srp.
 Silver 20. června
 Silvia 4. listopadu
 Sivin 17. února
 Simeon h. a m. 17. února
 Simple P. 2. března
 Stanislav b. a m. 7. květ.
 — K. 13. listopadu
 Strachota 9. března
 Succensus, Prospech, 19.
 ledna
 Svaton, Sanctus, 2. června
 Svatoopluk 13. srpna
 Světlík, Photius, 4. března
 Sylver 20. června
 Sylvester 31. prosince
 Šalamoun 8. února
 Sebastian 20. ledna
 Šimek 18. února
 Šimon ap. 23. října
 Školastika 10. února
 Sofrouin, Mudrota, 11. bř.
 Štěpána nal. 8. srpna
 — K. 2. září
 Štěpána m. 26. prosince
 Štěpán Pr. 13. listopadu
 Tadyáš 28. října
 Teresia 15. října
 Thekla ab. 15. října
 Theobald 1. července
 Theodofinde 22. ledna
 Theodor b. Bohdar, 19. září
 Theodora m. Rožena, 28. „
 Theodorich, Dietrich, 1.
 července
 Theodosia p. m. Bohden,
 2. dubna
 Tiburceus, Ctibor, Bofek,
 14. dubna
 Timotheus b. Bohaboj,
 24. ledna
 Titus b. 4. ledna
 Tobias, Dobeš, 15. června
 Tobiáš 13. září
 Tomáš, 18. září
 — ap. 21. prosince
 — b. 29. prosince
 — Ag. 8. března
 Trojan 30. listopadu
 Ubald 16. května
 Ulica, Oldřich, 6. srpna
 Urban p. 25. května
 Václav 28. září
 Vaclava 25. února
 Valentin m. Vaneš, 7. a 11.
 ledna
 Valentina 23. července
 Valter, Vladibor, 29. list.
 Valerian m., Jaroslav, 24.
 dubna
 Valtud 9. dubna
 Vavřinec 10. srpna
 Venane 16. května
 Vendelin, Venda, 29. října
 Verner, Vernus, 18. dubna
 Veronika 4. února
 Viktor A. V. Ržezhev, 26. ún.
 Viktor m. 30. září
 Viktor 23. prosince
 Viktorin 3. září
 Viléma 6. dubna
 Vilhild, Velešlav, 1. čer.
 Vincenc m. Čmš, 22. led.
 Vincenc, Fer. 5. dubna
 — 7. P. 19. července
 Vit 5. června
 Vladimír 24. července
 Vošlavan 22. listopadu
 Vojšek, Adalbert, 23. dub.
 Voldemar 6. května
 Volfgang, Vlk. 31. října
 Vorskil 21. října
 Zachariáš pror., Zachař, 4.
 září
 Zeno m. 21. prosince
 Zikmund 2. května
 Zuzana p. a m. 11. srpna
 — čístořná „ „
 Zbislav 24. března
 Zbislava 21. února
 Zdeněk 7. listopadu
 Zdislava 29. ledna
 Žofie, Žofka, 15. května

Z letošní světové výstavy pokroku v Chicagu.

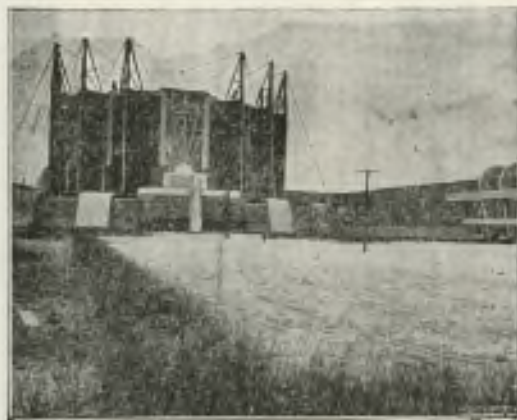

Hlavní výstavní část výstavy pokroku dle plánů Harvey W. Corbetta. V této skupině budov umístěny budou různé druhy průmyslových odvětví. Budovy nápadné jsou svými různými barvami a v noci budou zaplaveny září světél.

Z letošní světové výstavy pokroku v Chicagu,

Přední facada administrační budovy moderního vzoru dle nákrešů tří členů architektonického sboru světové výstavy, Edw. H. Bennetta, Huberta Burnhama a Johna A. Holabirida.

"Budovy cestování a dopravy" s kopulí dráty podepřenou.

Východní pohled na administrační budovu, "mozek celé výstavy".

F. L. MUSIL:

36. ročníku kalendáře Hlasatele.

Po nivách nové vlasti,
po pláních jejích všech
od Kanady až v Texas
a moří dvou kde břeh,
neseme pozdrav opět
v ten novoroční čas:
Kdo kráčíš s námi dále,
bud' pozdraven dnes zas!

Třicetpět roků dneska,
co prvně šli jsme k Vám
přes hory, lesy, řeky
k neznámým dálavám —
šli na farmy jsme tiché,
i pyšných měst kde ruch
a potravu všem nesli,
již žádá lidský duch.

Šli cestou jsme to tehdy,
kde mnohý bodlák byl,
však sémě dobré sili
ze všech svých chabých sil —
a prosili jsme Osud,
by setbě vláhy dal:
Hle, setba vzešla dobře,
jak by jí požehnal.

A setba roste dále,
zve k žatvé také Vás —
tou žatvou poučení,
zábavy hodokvas,
jejž tisícům už skytá,
jak rok za rokem šel
po třicet a pět Vesen
kalendář Hlasatel.

Nuž jdi, ať vítají tě,
kde tvůj postane krok,
tak radostně a vřidně,
jako v ten první rok,
naš kalendáři milý,
— a v letech příštích též,
až po světě se s novým
vždy rokem rozlétneš!

Kovářova dcera.

"Jaký jest to hezký,
dva kováři na vsi;
dva kováři na rynku. —

Jeden může kovat,
ten druhý milovat;
šafařovic dcerušku." —

Napsala:

BOŽENA ŠAŠKOVÁ.

I.

Pohádkově nesla se píseň tichem večera a rychlejším číním tlukot dívčích srdcí.

— A věru nebylo také divu. Kdo by za zlé měl děvčeti, které s touhou dívalo se za — Bohušem Šimonů?

Vždyť na dvacet jeden rok, byla to postava přímo tohatýrská a že byl nejlepší partii v celé vsi, slyšela každá denně.

Hrdě nesl se po zápraží rodného dvora — hlavu nesl vzhůru — tu hlavu hodnou štětce malířova.

Byl to typ Čecha — typ — jen jaké dává světu — staroslavné Pisecko.

Měl hnědé vlasy — uhlově černé oči, sčuměrný nos, rudé rty — nádherný důlek v krásně zkrleslé bradě a ještě nádhernější dva prohloubily se mu na mírně oblých, jakoby ženských tvářích při úsměvu.

Sotva, že otevřel ozdobnou branku, vtlacenou mezi zelení angreštového plotu, ustal ve zpěvu, ale jeho šibalský hlas přivolal okamžité Šimonku ze síně. Střežila jej, ubohá, jako oko v hlavě a jen ona sama věděla, jak se bála chvíle, kdy snad si vyvoří. Ale dnes upokojena se vrátila, neb jeho:

— "A na zdáreček, Mařenko" — neplatilo žádné nebezpečné podšumavské krásce. Stál rozkročen přes celou šířku úzké cesty a snažil v náruč zachytit děvčátko asi dvanáctileté. Bránila se, utíkajíc ze strany na stranu, hledajíc vyváznutí z tohoto nedobrovolného zajetí.

Očka jí plála spravedlivým hněvem, malé pěstě ještě svírala křečovitě a bušila jimi do jeho svalnatých rukou, až zuřivě —.

Smál se a tím úmorněji dorážel na její bojovnost, žádaje bez milosti hubičku.

Měl radost, když ta její rudá ústka se stiskla a z očí jako chrpy modrých, šlehaly blesky pravé nenávisti.

"Brrr", ulevila si: "To bych ji radši dala našemu Flokovi, než takovému umazanému

kováři." — Ale, on nemínil odejít jinak, než co vítěz!

Smál se a ukazoval svoje bílé zuby, poněkud velké sice, trochu jako dravčí — a povídal jí rozmarně: "A kdy se budeš Máňo vdávat?"

"Až se budete vy ženit" — odsekla čiperně a pohodila kučeravou hlavou.

Jedním pohybem schvátil její malé tělíčko ve svých pažích a zlomyslně díval se do jejích očí.

"Tedy čekáš na mě"? — Ptal se a tvářil se sebevědomě.

"Bodejt" — na vás" — pohodila zas hlavou, namáhajíc se, seč byla, vyprostit se mu. "Jé — já bych si vás nevzala, takovýho starýho a vošklivýho kováře." —

Protáhla to a měla velkou radost.

Než se však nadála, cítila se pozdvížena do výše a na obou jejích očích, zabořely jeho rty, pak na líčkách a konečně i ústech.

Zmátlo jí to a ruměncem studu i nevole zalil jí celou, slzy jí vytryskly a jako bohyně pomsty vztýčila se před ním. Byla volná, pustil jí a prsty pravé ruky vracel do pečlivě vypěstované polohy neposlušnou kšticí, která spadla v bílé čelo, a škodolibě se smál.

Smál se při pomýšlení, kolik dívčích úst bylo mu už k polibku nabízeno.

Nepomyslel sobě, že dnes ve dvacátém prvním roku svého života, dostane to, co nikdy dosud nedostal. Nevěřilat' Šimonka, — že metla vyháň z pekla — a Šimon byl velkým dobrákem.

Tak vyrůstal Bohuš, neznaje rány, až dnes. — Rychlost blesku, vztáhla Máňka ruku a vši silou jej udeřila. — Pak jako střela, mihla se s vrškou, vystřičivši mrstně jazyček, až ji černé prsténky kol hlavy vlály.

"Dobře měla" — chechtala se Kučerka s vědrem v ruce pro vodu jdoucí a k výjevu přihlížející. "Dobře — dobře ti tak — ty její první hubičku a vona tobě první facku. Tak, tak, inu holt mladá vrána chytřejší tý starý"

"Kam máš zas namířeno"? Ptala se jej Šimonka, hlavu za angreštovým plotem vystřikující. Přivábl' jí skuhravý hlas Kučerky.

"I dem zahrát 'štando' tomu Sýkorovi" — odpověděl nebdale a hladě si krvavě rudou líci — odcházel. Hleděly za ním obě ženy, Kučerka přemýšlela, co by to asi bylo to "štando"?

"I to bude asi německy" — povídala jí Šimonka: "Dyž von to kluk smeje všecko dohromady".

II.

Šimonka byla statná žena, asi padesátnice — menší postavy, ale jak sama o sobě říkala — "sporá" — však mohla být. Na sobě měla modré šaty po modě už — "do pásku".

Bohuš nepodědil jejího nic, jen tu hrdost, no a ta snad mu nebyla ani tak dána nebem jako naočkováná jí samou.

Však ona těžko nesla, že každý říkal: "Celý tat'k". —

Zlobilo jí to a hned připojovala: "Ejnu to je dycky tak. Poděbou po jednom, natrou po druhým. — Depak, tou náturou je celá já. Šak von by to taky daleko nedotáh".

Ale dnes měla jinou starost. Celý den to s ní jen "šilo", ale nevěděla kudy kam. Její zájem poutal dnes domek u lesa, jehož bílé zdi odrážely se od černavých hvozdů i žloutnoucího kapradiní.

Proto ráda vítala Kučerku — mčlat' tato pověst — báby klepavé — a proto Šimonka se kojila naději, že bude něco o Sýkorových vědět.

Proto už ten klepot dřeváků jí nemile naladil a dobrácký hlas Šimonův proto docela rozzuřil. Netuše nic zlého, vyklonil se přes angrešt a docela dobrácky zve: "No tak mámo dyt' ta večere bude jako psí nos."

Ale to si dal.

Šimonka se skroutila, jako při posledním tažení — obličej sebrala v podivuhodné vrásky a hlasem svěřeným bduje: "Ježíšmarjá — tobě se řekne, celej den sotva lezu — žaludek mám jako stodolu přede žněma a "červ" se mi zas pohnul. Po straně mě píchá — v zádech mám loupání — nehy mě nesklouží a von člověku nevěří, dyby duši pustil".

Šimon už ani celou litanii nevyslechl. Otočil se jako čamrda a ten tam. U stolu jen hlavou pokyvoval a snažil si vzpomenout, jaká to vůně jej zarazila, když přišel domů.

Nicméně, brambory mu chutnaly. Měl zdravý hlad, dobrý žaludek a staré rány sice zejí jizvou — než přeboli.

Tak tomu bylo i u něho.

Přilévaje si polévky, docela spokojeně si oddychl.

Byl prožděného vlasu — dosud statný a vše na něm svědčilo o bývalé kráse i těžké práci.

Podoba jeho ze synem byla do očí bijící. A to bylo jediná jeho radost — jeho Bohuš — jeho syn. —

Za toho denně se modlil a opakoval každý den stejně vřele:

"Toho mě, moje Františko tam ze shora vopatruj".

To byla jeho jedna, ze všech nejbolestnější jizva — tahle Františka.

Býval' on také kdysi mladým a ne vždy, jej svět mrzel. Nejstarším — jediným synem, ze čtyř zdravých Šimonů dětí. Otec mu záhy zemřel — nechávaje celou tíhu na jeho slabých dosud bedrách. Matka se již nevдалa, žila jen dětem a pomáhali si svorně — oh jak svorně — s Františkem.

Radili se spolu, pracovali do úmoru, aby tři baculaté holčičky uživil. A jak se jim to vše vedlo.

Když pak bylo Františkovi dvacetpět let, poznal na pouti ve Strašení děvče — které na první pohled jeho dosud volné srdce dobylo.

Na to opět dnes vzpomínal, když se labužnický natáhl na tvrdé lavici u kamen. Úsměv hrál po jeho práci i stářím zvadlých lících — když dále ve vzpomínkách kráčet, pomalu krok, za krokem — jakoby se mazlil.

Jak potom jí koupil srdce, jakoby skleněné — s růží uprostřed v ní dvě ruce — svázané štolou.

Vzdech vydral se mu — Bože vždyt' to srdce museli jí dát potom do rakve — pod hlavu, tak si ona přála. Musel zaslezt, ač i to už přebolelo, věděl také i uznával, své ženy rčení: "Dyt' aby člověk z kůže vyletěl, než mít takového bačkora".

Byl bačkora — jeho žena, že je — metr — věděl, ale což za to mohl?

Nebo mohl za to, že zde není hospodyně Františka? Znal Františk poměry u Kovářů ve Lhotě, ale Bože — vždyt' tam chodil celé tři roky.

Docela nic si z toho nedělal, že jest Františka, nevěstou bez věna, ani těch "hladů" kale nemá.

Vždyt' má silné ruce, jen co nebude a sestřičky postaráno — těšil se a vůbec — což láska uvažuje?

A byl by vše dokázal — ale když tu najednou, jakoby Šimonku vosa píchla.

Chodila jako klekáníce, nespala, nemluvila a jen vedla svou: "Né — nepovolím — tisíc zlatejch — to je co říct".

A pořád za Františkem a pořád vede svou. Ted' už má Šimon, vrásky na čele a od očí rozbíhají se mu jako púhvězdičky.

Ne — že by byl povolil jen lehce. —

Bránil se — oh jak bránil — zuhy nehty — ranec si spakoval — do Ameriky chtěl odjet. — Zase tu byla maminka, s jejím věčným pláčem — hrozila kletbou a bála se, že se tatík musí ve — hrobě obracet. —

A že Františka znala, co hniličku, dokázala, že si to v neděli šlapal k Lhotě — v ruce

křečovitě svíraje růženec, obrázek, vázanku a jednoduchý prstýnek. —

Nemohl snést poutivého pohledu, oči otce kováře — těžko, přetěžko, se loučil, ale — rozloučil se s jeho dcerou.

Dala mu: "S Pánem Bohem a dej tě Pán Bůh štěstí" — cesta se jim sice motala a slzy zalévaly. —

Tak za krásného májového rána, odváželi jej koně ku kostelu s hubenou tehdy, nepohlednou Tončou.

Na Tonči to hedvábím jen šumělo a František oddal se osudu s typem venkovana — hospodáře. —

Tončin tatík si líboval, jak se dceři povedlo — plánoval a na ten ubohý tisíc zlatých měl sto děr.

"Trhlíny upeš," říkával dceři — mině dlouhy. — "Chalupu přestavíš a ještě koupíš pole — za horama".

A chudák Šimonka, neznajíc falše, počítala také: "Dvě stě pro Karolinu — dvě stě Mařeně — dvě stě Anince — dvě stě pro mě na stará kolena a ještě im dvě stě zbydou". — — —

Jen lidé strkali hlavy dohromady — divě se a pozorující.

"Ale dyt' vona se udělá. Vod kuráže je a kam jí ráno postaví — večer ji najde". Usoudili a měli pravdu jako vždy.

Tonča se udělala! —

Hned za týden vypravila všechny tři sestry na službu. A že bylo práce, až po krk, musela stará matka na pole. Pro dýchavičnost již drahně let, od ní děti práce venkovské nežádaly a hlavně František ji choval — jako mnišské jablíčko.

Ale Tonča jí resolutně naložila na vůz — nic nedbajíc výmluv hospodáře ani vzdechů stařeny. A pak přišlo to, na co nejméně rád vzpomíná — chvíle, kdy se poprvé přesvědčil, že jeho žena, nemá srdce. — Přijeli tehdy domů — on krmil dobytek a Tonča nakvap natloukla vaječ k obědu.

Teď už docela potíchu zaklel, při vzpomínce — jak tehdy se ptal a staral, co, že vezmou mamince. Zůstala tam přes poledne — právě — že si na mezi posejí a odpočine.

"E vezmi jí tam krapet kafe".

A tehdy prvně zapřel v sobě syna, ano dokonce si v duchu řekl: "Dobře na ní — to by iště Františka neudělala".

Tak to šlo dále a že měl chudák plnou hlavu, napadlo mu asi za měsíc — zapít vztek. — A to byl konec všemu.

Tonča přišla proň — důkladně mu to vložila a doložila slibem, že se mu to podruhé tak lacino nevyplatí. A on si s povzdechem přiznal — té že není co věřit, že by mu dojísta — byla "štont nafackovat".

A že byl bačkora — přešla jej bojovná nálada — ano on byl docela rád, když ho vypra-

vila s podruhy do Prus na práci. Šimonka pozdě lomila rukama a dokazovala, že se tady na té chalupě vždy užívali.

"E copak by tu dělal — takovej muskej. My to zastanem a von vydělá peníze Moc psů — zaječí smrt".

Šel rád — jen za tu matku prosil, ale marně. — Za měsíc po jeho odjezdu ustydlá Šimonka při práci a starý člověk moc nepotřebuje.

Ulehla ve studené komoře — opuštěná rvala si vlasy a odprošovala syna, volajíc za odpuštění k nebi.

Mladá došla pro kněze — připravila jí k boží správě a řekla jí — že jsme lidé smrtelní.

Byla samý pláč a slze — volajíc za svědky samého "pánaboha", že ona jí chovala jako — jako — oko v hlavě.

Sotva se sousedky za knězem vytratily, stěhovala výminkářku do její komůrky, umyla a učesala jí — vyhledala nejstarší černé šaty a povídala rozšafně: "Tuhle vás, matko, přistrojím. Vono už to na dlouze nebude a já sem sama ženská a jednat si přece nebudu. Nic si z toho nedělejte — pudem tam jednou všeci".

A nedbajíc usouzeného vzhledu stařeny, usnula zdravým spánkem, zatím, co stařena slabým hlasem marně volala. Ráno dala zvonit — rukama lomila mladá, až z ní bylo úzko a vyprávěla jakou měla lehkou, poslední hodinku.

O pohřbu navlékla všechny nebožčiny sukně, které za to stály, přeměnila almary — protože její byla horší: a povídala nebožce, když jí zatloukali: "Tak s pánembohem, moje zlatá, drahá mamíněčko, bud'te tam bez starosti a já vám tu budu vašeho syna dobře vopatrovat".

Když švakrové odnesly chudé dědictví — sedla napsala muži sáhodlouhý dopis — z něhož on dnes ani slovo nevěřil. —

"Na pohřeb jsem tě nezvala, utratíš peníze a jí bys nepomoh".

Tak končila a to jí nikdy neodpustil.

III.

Léto vystřídalo zimu a zima léto, ale ona se neměnila. Šimon na jaře odjížděl, na zimu se vracel, bez touhy.

Jeho Františku pochovali k věčnému spánku, jeho nevěra jí sklátěla a jeho hryzalo svědomí.

Domov nepoznával. — Rostl a měnil se, až mu bylo žalmo. Nic nezbylo, už z něho — došky vystřídaly tašky — malovanou lomenicí nahradil krásný štít se soškou — Matky Boží.

Žena jej vodila zasněženým krajem, ukázala lány, které přikoupila — ale jeho studilo, to vše, jako ten sníh. Studil jej i ten rodný krb — spáti nemohl a zdímnouli přece, viděl ženinu hlavu kol níž hemžily se samé cifry.

A když po čase dostavila se vrána, letěl

domů jako na perutích, na vše zapomněl — na Františčin i matčin hrob, vše byl sto odpustit a ženu laskal.

Bolelo jej, že nevíta jej ráda — ale její slova jej ranila: "Či pak jedeš domů" — utrhla se naň: "Utrátiš peníze a marný pokušení".

Sousedé se ušklibovali, že u Šimonů to vedou po panskou, ale Bohuš zůstal jedináčkem. Radost jim dělal — vtipný byl a do krásy rostl. Vychodil s prospěchem měšťanku a tu se po prvé Šimon nedal. Chtěla Šimonka mít ze syna pána — ale nevíťezila.

Šimon prosadil svou.

"Dyt' to bude taky dobře", povídala konečně. "Dyt' to všechno dostaneš — budeš taky pán — bude to jako né u Šimonů — ale jako u Zemanů".

Napsala nějakému strýci do Vídně a dal tedy Bohuše na kovářinu.

A když se vrátil po třech letech, vyplakala Šimonka potok slz, ale pak docela vážně řekla, oknem ukazující na starou hrušku: "Podívej se — tudle tě voběšim — esli mě sem přivedeš žebrotu".

A Bohuš pamatoval. U zábav tančil s bohatými a potkal-li sedláka smekl a řekl moc uctivě: "Moje účta" — zatím co chalupníka zdravil jen dotknutím se čepice a rychlým: "Dobrý den".

A tak šlo Šimonce, jak si přála.

A dnes jest již Bohuš mužem — rekrutem — zítra sv. Václava a pozítří rukuje do Písku. Jest na to hrd. —

Bože — kdo by se zlobil — kdo zná ten Písecký regiment? A Bohuš co chvíli si notuje:

"Vy píseční hoši,
hoši jako květ;
Na vás bylo vždycky,
radost pohledět".

IV.

Vesnické ženy? — Co vidíte v myslí své, při těchto dvou slovech? Mučednice ustarané, ubohé — s tíží práce v kostech — bytostí neznající vášní ani pravé zloby. Vždy ochotné obětovat sebe, ale ženy jayků nad nůž ostřejších a běda každému, kdo se do jejich mlýnů dostane.

Ty umí věc přetřít a věru — málokterý vyšetřující soudce může se s mnohou měřit. A takové rodí se, rostou i žijí tam na Písecku — tam pod milou Šumavou — žel, že jsou a budou.

A takovou pověstí honosila se — "Fanda Kubouc", k níž zaměřily naše již známé — Šimonka s Kučerkou.

Byl krásný večer, potůček bublal vesele a vše kolem vonělo — ale ony neměly smyslu pro nic. Hlavy dohromady a sousedé se křížovali — povídajíce si — že už zas mele.

"I toceví" chlubila se Kučerka a olizovala pilně rty: "Toceví — enom se na ní podívejte, dyt' je to židě — tovíte proto si mohla vzít takovýho mladýho. Inu — peníze".

Měly "v proudu" chyvatele nového domku u lesa a byly by je lépe spravily, když tu mezi olšovím, mihla se gazelím krokem mladá žena, s košíkem na ruce a zmizela v nastávajícím šeru a stínu olší.

"A hele, už zas de" — smála se Fanda. "A von se zas soudí a vona je zas iná."

"E dobře na ní", utrhla se Šimonka. — "Cizota je a taková "fifiena — taková — kovářova céra".

Zpěv hochů vyrušil je v pokračování — zpívali Bohušovu "kovářskou" a braň se kolem k domku u lesa, aby přivítali nového souseda. Dvě postavy se nejlépe vyjímaly — Bohuš — jako obraz krásy mládí i budoucnosti.

Vašek Kubešů kulhal a hrozně zkřivené tělo valil na krátkých nohou, že mimoděk vyvolával smích pozorovatele.

Kubešů vlastnil nejlepších statek v celém nejen Zálezl — ale v okolí.

Říkalo se, že Vašek, dokud ještě byl nemluvnětem, upadl služce a takto se zmrzačil.

Obuvník Sýkora — nový občan potěšen zval hochy dovnitř. Že na něco podobného byli připraveni, svědčila mlsa koláčů, vábně cukrem sypaných.

Sýkora byl malý — zdravého vzezření a živých očí i pohybů. Každý z hochů si všimnul velkého rozdílu mezi manželi, bylat' Sýkorová o celých patnáct let starší.

Bohuš přednesl přání jménem celého — cechu — hledě na Sýkoru z výšky, přání aby se mu mezi ními líbilo a jiné podobné řeči, jaké už při podobných věcích bývá.

"Tož vítám vás hoši" — posléze řekl i nový občan. "Toto jest má žena a toto" — ukázal na malou postavu u okna — "Toto je mé ženy holka".

Bohuš se kousl do rtů. Rovněž jiní hoši přišli do rozpaků, nad neomařeností Sýkorovou. Že nový občan jest člověk bez citu, řekli si hned, jak vyšli — a to nebylo dlouho, neb nikdo z nich se necítil doma a uvnitř jim nebylo volno. Jen Boženka tiše odplížila se do své komůrky a hlasem úpěnlivým žalovala nebi, proč — jen proč ona jest tak ubohá.

Byla dítětem poklesku své matky, otec její opustil jí a nehlásil se, byt' sebe více volala. Denně musela slyšet od otčima, že ona jest nežádoucím dítětem hřechu. Nikdy však necítila takového ponížení, jako dnes. Stále viděla krásnou Bohušovu tvář — jeho bílé zuby, zatáené v ret.

Tak začala její existence zde, v tom podšumavském kraji — zde prvně dnes pochopila, že není více dítětem — a proto jí ono ponížení tak bolelo.

“Pod ochranu tvou se utíkám” — modlila se úpěnlivě hajná Zárubová — když se vracela z města. Zuby jí drkotaly a košík tížil, jako z olova.

Jak Fanda pravila, čekala se zase ubohá do kouta a doma nebylo do čeho by kousl. Poslední peníze dala Máně dnes na chleba, které však dítě ztratilo, při uvedené ptyčce s Bohušem a přišlo domů s pláčem, že na dluh, už prý jim nedají.

Šla těžce — zápasíc hrdinně s obtížemi svého stavu a pověřeným strachem, který s ní lomcoval.

Nekonečný les a les kol kolem, staré borovice se skláněly a šepotaly tajemně, takže tím více tiskla — zrnko růžence.

V dáli hučela Otava a připomínala jí vše, co prožila. Dobře měla Šimonka, jmenovala-li ji cizotou. Ano, ona sem nepatřila, ona zde ani se doma necítila.

Na břehu zlatonosné Otavy — stála ta stará kovárna, se vším tím primitivním zařízením, tak jak dědil jí otec od děda a syn od otce.

Jako tu kovárnu dědili i rodinné tradice, zásady — lpěli na nich a hrdí byli na předky své, jakoby rytíři a ne kováři byli.

Takový byl její otec-kovář — který žil — pracoval ve šlepičích otců-kovářů. — Pyšně valila Otava dravé toky svoje — když s kovářny na břehu vynášeli hospodyně na marách.

Opustila dcerušku, sotva dva dny starou a kovář ač statný — již se neženil. Na domluvy všech odpovídal s úsměvem a čím více rostla, tím hrdější byl na svoji dceru.

Tak vyrostla jako ten kvítek — sama, hýčkaná a krásná — kovářova dcera. A takovou jí poznal Záruba.

Nelbhl se otcí-kováři, co však měl dělat, když nikdy jí nic neodfekl?

A tak se stala paní v Záleské hájovně, život zdál se jí rájem. —

Oh — na to tak žalmo dnes vzpomenout. — Věděla, že muž jest rád vesel, ale znala pozdě, jak dovede být vesel.

Avšak doufala, že se změní, zamluje si domov, těšila se, až přišla vrána a zanechala to cosi malého — ružolícího.

Přišel hajný — praštil s puškou, proklel službu, podíval se na dítě, řekl, že nemá jeho ani vlas a šel.

Plakala — prosila — toužila, až zvykla.

Zvyk má železnou košili a příležitost — prý dělá zloděje.

A tak bylo i zde. Záruba dostal příležitost — soudil se, každý rok přiletěla pak vrána, ale Záruba neviděl, neslyšel.

Malou měl radost otec kovář — pomáhal seč byl. Ale když i jeho ta smrt zkosila, usadila se v hájovně paní bída.

A tehdy vzchopila se — utekla do lesů. Ty

lesy šumné daly jí i dětem výživu. Poklady jejich v košíčku nescila a měšťáci rádi kupovali od ní houby, jahody a vše, co přinesla.

Cestou odlehlou utíkala k městu, vyhýbala se lidem — četla v jejich očích jen posměch.

Stála se z ní samotářka — jež přeháněla — do lesa, přišel-li kdo do hájovny. Těch bylo dosti — chtěl-li se kdo soudit — přišel za hajným.

A hajný vždy věděl — kam zatačí paragraf

Hájovna pustla, špíny bylo všade — cítila to ona jemná duše ženská — proto s odporem se vždy vracela domů.

Oknem viděla Máňu — ana pletla punčochy na strojků a pomáhala tak matce. Bývali ji dítěte líto, než nemohla si pomoci. Děti čisté, ale hladové sběhly se kol matky — čekalyť na ní. U nich nebylo nikdy dosti aby se upekli chléb a kupovaný jest chutný — ne však sytý.

Na zápraží zaklepaly kroky — hajný vešel — čelo svraštěné a všichni se mámoděk přihrbli.

Hned se sháněl po dětech — vyslýchal a pak prostřední dcerku chytil, odepnul pásek, našvihal jí po myslivecku. Hajná nevěděla, oč se jedná, ani neřutala, ale když poslal dítě spát bez večere, která sestávala jen z toho kusu chleba, osměnila se a podala jí ho.

Ale se zlou se ptázala.

Boží dopuštění bylo té noci v hájovně — hajný bil i ženu — protože vzepřela se jeho vůli. Smutnou noc měli v hájovně.

Jen proto, že to dítě, kdesi z kamení vydobylo kůrku. —

A hajný to počítal za velkou urážku, že si lidé povídají — že mají v hájovně hlad.

V.

Skoro tři roky uplynuly a Bohuš se doma skoro neukázal. Matka mu velmi svědomitě referovala o všech změnách v rodné obci. Nyní jej vidíme — ubíratí se domů od nádraží na dovolenou.

Jest změněn — zmužněl a zkrásněl ještě — není dnes té dětinské domýšlivosti u něho — spíše cosi jako rys touhy, kreslí se kol jeho úst.

Šimonka jej zalila řekou slz — snesla mu celý špýchar k uctění a překotně vyprávěla — že bude zítra konopická a že bude kytice u hajných.

Maně zjevila se mu malá, milá Máňa — s kterou, on se tak rád škádlil a bylo mu líto, že už asi dnes není tak maličká. Vzpomněl si na onen polibek, který jí ukradl, než rukoval a bylo mu k smíchu. Ale sotva se poohlédnul, pospíchal k lesu.

Uvažoval, zda jej Máňa pozná a nevěřil, že mohla by být jiná, než byla před třemi roky.

Míval to dítě tak k smrti rád. Co se jí natrápil o hubičku, co se jí nanosil cukroví, když

jako hoch kamarádil s lesem, chodil na houby, a kladl oka.

Skoro bratrskou lásku k ní cítil a proto pospíchal, aby se přesvědčil, že je to dosud ta malá Máňa.

Ohlíželi se po něm vesničané — dívky hořely ruměncem, ale on se žádné nevšímal. On dosud neměl lásky, ani neví sám proč.

Proti němu od lesa laškuje — kráčel párek mladých lidí. Vysoký důstojník — malá — vzdušná postavička dívky. Měla černé kučera-
vé vlasy a plnou náruč lesního kvítí.

Srazil paty a graciosním pohybem salutoval důstojníku. Onen však mu dobromyslně potřásl rukou a rozhovořili se. Ptal se jej u kterého pluku slouží, jaké mají důstojníky a pod.

Přijel jste si zatančit — pane Šimon?”

Trhl sebou, při milém jejím hlase — uklonil se a pravil s omluvou:

“Oh promiňte laskavě, ctěná slečno, nevěděl jsem, že mne znáte? Já ku své hanbě” — — chtěl fici nemohu se upamatovat, než v tom zase tak zatál zuby do rtů, jako tehdy v osudný večer.

Usmála se jemně a zardívající se při vzpomínce představovala se: “O zajisté, že pamatujete tu malou holčičku u Sýkorů, večer před vašim odjezdem?”

“Lituji slečno, avšak nepřištějte toto na vrub mé paměti. — Změnila jste se — ovšem ku svému prospěchu”. —

Pravil s galantní úklonou — ale oboum jim znělo v duši — “Toto jest má žena a toto — je mé ženy holka”.

Přejela si rukou čelo, jakoby zaplašit chtěla nemilou vzpomínku — a usmála se tichým, zvonivým smíchem — “Ano, stárneme”.

A pak jasně vzhledla ku důstojníku.

Bylo v tom něco, jakoby slunka jas — cosi jako bublání potůčku a Bohuš si řekl, zde že má domov v srdcích lásky slast. —

Ještě chvíli hovořili o všedních věcech — rozešli se pak. Oni dali se pěšinou mezi vlnícím se žitem — v němž se její malá postavička úplně ztrácela. Jen jeho čepice se zlatými prýmký leskla se na slunci a chvílemi ztrácela se, jak shýbal s pro chrpy a koukol.

Hleděl za nimi Bohuš, jako ve snu připadal si najednou tak sám.

Bývaly chvíle v jeho dětství, kdy toužil po duši blízké — kdy duše jeho zela prázdnotou. Ale pak zas slyšel Šimonku — “Tobě se nemůže žádnéj rovnat, ty si Šimonouc”.

A vytrhl se teprv ze zamyšlení a rychle pospíchal, aby zmizel v úvoze, když zahlédl milence na vysoké mezi, kam usedli. Bránila se mu, ale on máváje Bohušovi, strhl ji na svá prsa a líbal, až se zadechla.

“Jdižž dětino” chlácholil ji. — “K tomu jsou krásná místa v přírodě, aby se na nich hřešilo”.

Byli bratránek se sestřenkou. Znali se jen z dopisů, sobě jako tací dva posílají. Psali si dlouho — od dětství. — Viděli se však tentokrát poprvé.

Několik dní sotva se vidali a přece srdce jejich letěla sobě vstříc.

Láska jeho byla ohnivá a ona se sladkobolně bála chvíle, kdy zvítězí nad přátelským poměrem — bratránka se sestřenkou.

A nyní jí to vše schvátlo — roztřísala se a bylo jí do pláče. Jeho silné paže — horké rty a sladká slova lásky z jeho úst. — — O to bylo příliš mnoho pro ni, vždy opuštěnou, lásky neznající. Vyrůstala jako ta hruška v poli, otcím jí nenáviděl a matka jen kradmo mohla obdařit málem něhy.

Bývalo jí to líto, vidouc matky mazlíti se s dětmi a se slzami v očích hledívala, jak děti úprkem hnali se vstříc tatínkovi, domů se vracějícímu.

A proto těchto několik polibků — němý důkaz lásky a pak ta tolik vřele pronášená slova: “Boženko, Božo — mám tě tolik rád” — naplnily jí nevýslovnou blažeností.

Odhodila květy a bez rozmýšlení ovinula bílé paže kol jeho šije — přijímaje jeho laskání.

“Jen jestli vytrváš”, strachoval se. Budeš-li tak dlouho čekat, než budu moci tebe zvát svou”.

“O to mě jen málo znáš”, rozhorlila se: “Nerozumíš ženské duši. Tys jen muž a kdybys mě měl ještě raději, a umřela jsem, poplakal bys, ale zapomněl. Zas bys jinou měl rád. — Ale já ne. — Nikdy nezapomenu, nikdy se této chvíli nezpronevěřím. A kdybys ty umřel, už nikdy nikoho nechci. Až za hrob ti zůstanu věrná”. —

Líbal její malé ruce a sliboval nadšeně. — “My neumřem — my chceme žít a šťastní být. Budeme mít domov, do hedvábí tě obléknu a ověším šperky”.

Usmívala se jako se usmíváme naivním nápadům dítěte. Hleděla do dálí a v ruce držela bílý květ. — “Po tom já netoužím. Tvá láska jest jediné, co mě postačí oblažit a pakli budu té mít, lehko vytrvám i kdybych po tvém hoku hlad přelá”. —

“Dítě zlaté — dítě, co myslíš — co myslíš”, smál se. — “Proč brát ten život tak vážně? Proč kazit si krásných chvil vyhlídkou na kruci v žaludku, proč volat smrt, když život tolik sladký. — My neumřem — my chceme žít — a šťastní být”.

A ona věřila — jak by ne — vždyť jí bylo osmnáct a milovala.

VI.

Zatím Bohuš hlížel se k hájovně, snaže si v duchu ten obraz vykouzlit. Znal jej dobře, romantická hájovna, kol ní klubko dětí — mezi nimi Mařenka, malá kučeravá — viděl hajného i jeho utohou ženu — to vše pamatoval i každý keř jalovce, každou borovici — poznal každý kámen a s úsměvem vzpomínal — jak jako každý kluk — chodil sem na houby a kladl oka.

Bílé zdi — skleněné dvěře altánu a mocný dvanáctérák majestátně zdvihající své parohy

Překvapen hleděl do světnice — všechny dvěře byly otevřeny — hrčení stroje přehlušilo její kroky. Viděl tu dívku u stroje ze strany jen, ale srdce se mu zastavilo.

Záplava slunce zalila její hlavu, kol níž svíjely se hnědé prsténky hebkých vlasů, malý rovný nos, až úžasně přesně kreslený, rtiky sešpouleny dětským dosud způsobem. Na líčku měla makový list a vlasy jemně zvlněné svázané v úhledný uzel, nechávající jen růžové špičky oušek ven vykukovat.

Obrázky z čínsko-japonské války. — Čínské vojsko v počtu 50,000 mužů na cestě z Nankingu do Šanghaje.

v průčelí hájovny — to vše bylo stejné a nezměněno. Ale okna leskla se na slunci — lámající paprsky jeho. Za nimi kvetly fuchsie i muškáty, skvěl se čistý květ lilie a bílé růže rozvíjely se, jako důkaz — že zde jest láska domovem. Střecha nově pokrytá a komín vysoko hleděl přes temena lesů, jakoby říci chtěl, že bída není hostem věčným.

Na čistě umyté síni nebylo škopků, zápraží zbaveno starého "haraburdí", ale lavička tu stála, zeleně natřená. Čisto bylo všude a mílo — ve světnici hrčel šící stroj.

Nesmělý větřík rozvíjel a stácel hnědé kučery a paprsky sluneční lámaly se na kolečku stroje — které kmitalo se a bzučelo tichem.

Snad by tam byl stál do soudného dne a nepohnul se. Ale dívka u stroje pojednou sebou trhla, velkým chrpově modrým okem změřila vetřelce a kol úst vyryl se jí vzdorný rys.

"Má účta" — zdravil a neposlušná kšticce zas mu spadla v čelo.

"Promiňte slečno — pakli jsem vás polekal — ale já myslel — já totiž — já nevěděl, že tu už nejsou Zárubovic". —

Usmála se a popošla několik kroků. Ale oči její byly plny vzdoru a on si v duchu řekl, že její nenávidí.

"Ano pane Šimon, zde dosud bydlí Zárubovic," řekla ledovým hlasem a dodala: — "Přejete si"?

V tu chvíli jí poznal — beze všeho překročil práh a patře jí z blízka do očí tázal se jako před lety: "Což Máňo, — hubičku mi nedáš? A kdypak se budeš vdávat"?

A chopiv jí za obě ruce, smál se a žertoval, jak se změnila. "Škoda, chtěl bych tě mít ještě takovou, jako tehdy, když jsem odjížděl." Pověděl jí a v duchu si myslel, proto, že už jí měl tehdy tak rád. A než se nadála, cítila se pozdvížena do výše a jeho ústa přisávala se k jejím jako tehdy před třemi lety.

Vytrhla se mu a bledší nad mrtvolu — ukazujíc na dvéře velela: "Ven a styďte se. Myslíte, že když jsem chudá z hájovny — jděte ven — nenávidím vás" — a prudce bouchnuvši dveřmi — odkvapila.

Zahanben ubíral se Bohuš od hájovny, styděl se a hořel zároveň. Věděl, že už žádnou jinou chtít nebude — měl jí rád a umlňoval si — jí toho dokázat. Ani nepozoroval hajnou, z daleka jej úsměvem vítající: "I to sou k nám hosti — to si hodnej — ale ty ses změnil. Sotva si k poznání!" — a doobrosděčně zvala jej dovnitř.

Šel rád — toužil vidět Máňu.

Přišla — dobře se ovládajíc a beze slova sedla ku šití. Hovořil s hajnou, ale oči z ní nespouštěl, zatím co její prsty se čím dál více chvěly.

Doma se stmívalo — proto zanechala šití a zmizela. Za chvíli se vrátila s velkým vědrem vody. Přiskočil jí ku pomoci, vida, že miní zdvihnouti celé těžké to břímě do výšky.

Odbyla jej však — řkouc, že děkuje a že by se umazal. — "Dyt' je to v hájovně". — Nevěděl co tím míní, ale hajná po způsobu vesnických žen, hned vše vysvětlila. Mrzela jí prostofekost dceřina a proto jí spěchala omluvit.

"No — dyt' je to hloupá zába. No tys psal jednou domů a psal si — že tam máte špinavo — jako v hájovně. Bůh uchovej — tobě sem se já nedivila, ale tej tvej mámě. Já se za to nestydím, já vím, že tu bylo špíny a bídy, dyž já šeko nezmočila".

Začervenel se, až po kořínky vlasů.

Hajná natloukla hbitě vajec na misku, přinesla misku do zlatova pečených vdolků a namáčeje je do vajec, smažila na omastku — jehož vůně rozlévala se kolem a lahodila čichu.

Přišel hajný — přiběhly děti jako dravčící, červených tváří a hned ve dveřích hlásily — že mají hlad.

Za malou chvíli nezbylo ani zbla — Máňa myla nádoby a Bohuš se nerad poroučel.

Doma čekala jej matka s pekáčem vajec "na máslo" a brala si lžící. — Vzpomněl na večeri v hájovně — žalně podíval se na matku, jejíž plná tvář se jen leskla — hodil lžící na zem a spěšně odcházel.

Šimon řezal ve stodole řezanku, až jetel daleko odletovala. Měl spokojený úsměv a těžko dýchal. Bohuš chopil se kliky a beze slova točil jako zběsilý. Bolela jej duše — a matku sem slyšel bédovat a brát si kapky — že se jí zas 'pohnul červ'".

Hořko mu bylo, ani pak mezi chasu se mu nechtělo — když konečně jej přece kamarádi vytáhli — nebylo mu valně do zpěvu. Hoši byli samé hi, hi hi — ale jemu zjevovala se Máňa.

I ona měla smutný večer. Nemohla spát a rty jí pálily po Bohušově polibku.

Tiskla na ně studenou ručku a myslela si, že proto už ho tenkrát tak nenáviděla.

Umlňovala si, že se už na něho ani nepodívá, že však jest stejně hrozně protivný člověk — ale opět a opět vracela se k němu — ptajíc se sama sebe — zdaž jí má také rád. —

A již jako ve snu slyšela ještě od dědiny hochů zpěv — mezi nimiž dobře rozeznala jeho zvučný hlas.

Zpívali jeho píseň — píseň kováře a maminka z hájovny hluboce vzdychla. Zнала jí dobře — snad proto vždy měla toho Bohuše tak ráda?

A lesy odpovídaly ozvěnou —

"jeden může kovat,
ten druhý milovat;
kovářovu dcerušku".

VII.

Dnes měly hospodyně i dívky na pilno. Pospíchaly, seč byly, ani si pořádně nekleply. Cestou ku Zálezi se to pestřilo, byly tu moderní šaty dívek a starodávné šaty "panímámen" — které nebekliče v rukou pospíchaly z kostela.

Máňa z hájovny šla s Boženkou Sýkorovic a tatka se jí svěřila, že jí má bratránek rád. K ním se přidružil Bohuš — ku závisti všech a nemalému vzteku Šimonky.

Asi na půl cesty přišel jim v ústrety poručík Malina — zrůžovělý — usmívající se a docela se netajil svými city. Beze všeho stiskl Božčiny ruce, až vykřikla bolestí a ptal se, zdaž i za něho — ztratily otčenáš.

Bez rozpaků a mučení se přiznal, že on jest zapřísahným nevěrcem — ale dodal, že se spolehá, že sestřenka už mu vstup u sv. Petra vymůže.

"Slyšel jsem tě vstávat", povídal, "a myslel jsem si, že by to bylo jistě i tomu pánuobuhu mtlejší, kdybs si pospala".

Rozcházel se, ale Bohuš bez pozvání zamířil s ní k hájovně ač i jemu dala rozmarné: "Šťastnou cestu".

Chťel jí odprosit, za včerejší jednání, když však se octnul s ní sám zde v zeleném háji, zvítězilo mládí a jeho tak zvláštně zrozená láska k dcerce z hájovny — a on vzdor svému předsevzetí — popadl ji do náruče a ohnivými slovy pověděl o své lásce.

Zdrčena poslouchala, ale když dopověděl — docela vážně zatřepala rukou a povídala: "Jo, ono vám se řekne. Je snadno pomilovat — naslíbovat, ale pak plnit je hůř. A vaše maminka by to nedovolila a já bych se marle dostala do řečí".

A nechávala ho rozpáleného na mýtině — zmizela v hájovně.

Sem jelo se Malinovi vesele. Těšil se na ty dva týdny zde v podšumaví — těšil se na tetu a sestřenku, ale odtud se vypravoval — jak řekl Šykora — jako vrabci z Čech.

Nechtělo se mu a tu lásku dosud jako nemluvně v plenkách — opustit.

"Zblázním se jestli mě neslíbíš, že mě budeš věrná. — Zastřelím se, jestli se přesvědčím, že máš také jiného, kdo tě smí líbat". — Takové a mnoho jiných moudrých i hloupých řečí vedl a všechny si byly podobny jako vejce vejci.

A všechny jí byly stejně milé — ráda je slyšela a vše slíbila — tak jak to dovedem jen tehdy — je-li nám osmnáct a milujem. —

Pak přisupěl vlak, hvízdaje jako na posměch. Ještě stisknutí rukou, kradmý polibek a již zas kola se monotonně točila — siréna vlaku pískala pronikavě, až zmizel poslední kotouč kouře v dáli.

Smutná šla od nádraží a zdálo se jí, že lidské štěstí přec jen na nitkách visí. — —

Vesele nesl se hlas bubnu, flétny hlaholily o závod a sterý hlas dívek vracel se ozvěnou od lesů i skal ve staré milé písni — "Vy zelení hájové".

Bylo jich hodně — více méně pěkných, ale myšlenky měly všechny stejné. Myšlenky takové, jaké měly jsme všechny, byly-li jsme mládež a neznaly světa ostěn.

A již byly u hájovny a sborem zpívaly. —
"V hájovně na dvoře — pěkná rovina,
vychovali děvče — jako malina.
Jako malina — jako obrázek —
škoda že tam nesmí — hoši docházet".

Hajně ve dveřích sjížděly velké slzy po tvářích vždy po dvou a snad poprvé v životě jí tak nebolely.

"Ten náš hajný — smát se může,
má on ženu jako růže —
jako ženu — má i děti —
že by je moh malovat".

A pak to byl jeden shon, muzika zahrála čiperný kvapík — hudebníci dostali piva a koláčů — dívky rozjařené zpívající, řadily se zas zpět.

Hajných dcery měly na vlas stejné šaty — krémové barvy, na nichž jedinou ozdobou byla široká krajka. Máňa byla patnáct let — Anička o rok mladší — nesmělá a starší sestře ani dost málo podobná.

"Vy Záleské panímámy —
rozlučte se dnes už s námi;
k večeri nás nečekejte —
však snídani přichystejte".

Pentle na šatech dívek vlály a čiperný pochod vířil klid vesnice. Hajného dcery šly v předu — Máňa nesla dožínkovou kyticí, květiny luční i vzácné, klasy všeho obilí a všeho co se urodilo. Anička, nesměle drtíc stonky pod rukama — tiskla k nádrům kyticí růží. Mnohou matku slza polila — pomyslí-li, co obětí stály tyto děti — co práce a utrpení hajné jest zde slaveno — ale Šimonka se zle mračila.

Zlým pohledem měřila řady dívek, pak muzikanty a konečně si odplivla při pohledu na celou partu kluků, s tvářemi od povídek a od máku.

"Žebrota", ulevila si. "Eť pót — dyť koukás jako náměsíčník a si budíž k ničemu". Bohuš stál po jejím boku, těžce oddychuje a čapku držel v ruce celou dobu.

"Eště se mě s ní zaplet', tak se podíváš" — hrozila ale, on neviděl, ani neslyšel.

Máňa byla bezpochybně uznána královnou. Nevěděla však dosud o svém původu — počínala si proto nenutně a byla tím žádoucnější.

V tento den, jednou ročně, na českých vesnicích postupují hoši dívkám právo — děvčata si sama volí tanečníky. Bohuš šel z ruky do ruky. Dívky se oň jen draly, točil se, ale bez hlubší radosti.

Co mu to jen napadlo, zlobil se a káral sama sebe. Nutil se do veselé nálady — ale nedařilo se mu. Oči jeho hledaly stále tu jednu hlavu, která čím dál dostávala lepší vlny a jejíž hnědé prsténky zas rozvíjely se a stáčely — při tanci a průvanem.

"Je zlá — ješitná — je mi protivná", stále si říkal — ale vždy jeho srdce se rozbušilo — šla-li směrem k někomu v sladké naději — že teď jde pro něho.

"Je hrdá" — myslel si — než v tom se přihodilo něco, co jeho úsudek docela zvrátilo. Vašek Kubešů, ubohý, hrbatý mrzáček, těžko chápající, jak už u takových lidí bývá — rozběhl se také a žádal Lídku Straků o tanec.

Avšak tato pohlednuvše na něho — s odporem do něho strčila, takže jeho slabé tělo s duněním dopadlo na podlahu, pod nohy tančícím.

Úzkostlivý výkřik rozlehl se sálem a Ku-
beška jako lvice vrhla se do klubka tančících,
kteří se ohlíželi — co jim překáží v tanci.

Byly to pevné paže Bohušovy — který
chránil druhá před pošlapáním.

Ženy vstávaly z lavic, dívky bledé sbíhaly
se se všech stran a hudebníci hráli z celých
plic — Jede formánek po světě. — A tu se
objevila Máňa — bledá, ale hrdě přeměřila
Lídku — jednoduše popadla Vaška za límec,
zdvihla jej a vlastním kapesníkem utřela mu
tváře i čelo.

Oprášila mu šaty — pohladila ho a tlačila
před sebou. Bohuš byl ohromen, pohledem na
kamaráda. Jeho vždy ošklivá tvář měla dnes
barvu popelavou, velký nos modral od rány a
jeho chrápi chvělo se — netajeným bolem.

Ale Máňa si věděla rady. Rázně jí
coubla a již se míhali sálem. Vašek měl pře-
šťastný výraz — Máňa byla komicky vážná a
snažila se seč byla přispůsobit se jeho opravdu
divotvorným skokům. Námahou zrudla a na
úsměvy druhých tvářila se velmi uraženě.

"Tohle mu nemějí udělat", popovídala pak
roztrpčeně. "Dyt' je to hrozný, být tak mrzá-
kem a vůbec — já si nikdy nedělám bláznů z
hloupějších než jsem sama".

Musel se usmát její rozšafností a tím více
toužil po její blízkosti. Snažil se přitočit se k
ní, několikrát už myslel, že má teď její tane-
ček jistý — než marně. Zábava minula — Bo-
huš roztrpčen povídal jí — když jí byl vyhle-
dal: "Ani tolik nezasloužím jako Vašek"?

"O prosím, prosím", směla se mu. Tedy se
račte vyválet" — a se smíchem zatřepala ka-
pesníkem. "Mileráda vás utru, ale tančit vás
požádat nemohu. Já jsem sice jen z hájovny —
ale proto nemám ve zvyku — chodit v bačko-
rách na parádu."

A docela vesele odběhla domů. Nebylo jí
však tak lehký. Viděla tak jako jiné, všechno
to, co bylo na něm hezkého. A byt' si jedna
před druhou ulehčily — jemu hrdopýšků nada-
ly — přece jen v skrytu svého srdéčka si přála
jeho úsměvu — pohledu.

Což potom — kdyby věděly, jako ona, jak
umí líbat — slibovat — oh marno vzpomenout.

"Když to nemůže být. Je nejkrásnější ze
všech — má hezké tělo — je bohat — je jiný
než druzí. Jejich dvojsmyslným řečem se jen
shovívavě usmívá — jest vážný — je jiný —
drahý".

Uvažovala — 'ale což naplat', povídala ji-
třence a slzy jí vytryskly.

"Dyž na naší mamince se nesmí vyjevit —
že malý jí chléb, ale velké srdce".

A Šimonka volala na pomoc — nebesa i
zemí, když přišla domů. Klekla a nadávala —
povídala Bohušovi:

Dyt' tam koukáš celou noc, jako hrom do

potoka a šklebíš se jako žába na suchu. To se
vopovaž — takovou flírenu — to vona by jí
sem chtěla dát — ta kovářova céra".

VIII.

V hájovně bylo celý den, hotové pozdvižení,
mylo se a smýčelo — což bylo neobyčejno nyní
v podzimní čas. Dostaliti psaní, od tety z Pra-
hy, plné stesků a soužení, že se ten její hoch
na studiích nějak přepracoval a nyní celé
prázdniny churavěl.

Nieméně, ani nyní se nesbírá a proto pro-
sila úpěnlivě, zdali by jej sem vzali — doktoři
se prý obávají nejhoršího.

Přišel, malý — bledého obličej a lněných
vlasů. Jediné co u něho možno nazvat hezkým
— byly jeho oči. Přivítal se s rodinou, vybalil
dárky dětem a pomalým krokem odešel do lesa.
Loudal se, s rukama na zádech složenými den
ode dne — za několik dní znal každý kmen,
každý kámen, každou studánku i mez. Miloval
ty šumné hvězdy — více nežli zdíva rodné máti
Prahy.

Večer lehl si ve své podkrovní světničce
— snil, bál a psal.

A po dvou třech týdnech, hrud' se mu vypl-
nila, netrápil jej více ten úporný kašel a dý-
chal lépe.

Prolezl každou houštinu, brodil se rosou a
přinášel spousty hub i notný hlad.

Lidé udiveně dívali se za ním, ptajíce se
hajně: "Copak to tam prosím vás ženská, máte
za morousa? Dyt' aby se člověk bál, že ufkne".

Ale ona se jen usmívala a viděla dobře, že
jeho oči jsou požehnáním.

Jiřímu vařila, jako na děkanství a bděla
nad ním, až mu to bylo nemilé. Byl samotář —
morous — ale jenom samému tak bylo nejlépe.

Nemrzelo jej ani, když náhodou slyšel Má-
nin výrok, že jeho nohy představují celou abe-
cedu.

Jen tehdy se vzrušil, přišla-li Boženka Sý-
korovic a to pak bylo pravidelně každý večer.

Z počátku bylo to něco divného, čemu ne-
rozuměl — záležalo mu to nitro a on si myslel,
že jest to její čilost, její zdraví, její půvab a
vše co zdobí každou dívku v jejích osmnácti
letech — a čeho on postrádá. Ale pak — když
i jeho tělo sířilo a uzdravovalo se — bylo to
den ode dne horší a stávalo se mu to mukou.
S hrůzou pozoroval, že Boženku miluje — ni-
luje celou svojí duší — duší tak snivou a ideál-
ní.

Po prvé žehral na svůj přímo bezbarvý —
vždy naježený vlas — máčel jej a přímo zuřil,
když ani potom, ne a ne jej přihladit v úhledný
účes. Dal se tedy do hola ostříhat a pak se bil
do hlavy, chodil v čepici i k jídlu, z lesa ani ne-
vycházel.

Bylo už to ku podzimu a hajná bála se, že ustydne. Napomínala jej, ale on nedbal. A jak se říká, že každý člověk má jednoho strážného anděla — Opilec pak má prý dva — ale zamilovaný člověk tří. —

A tak ani jemu se nic nestalo — naopak, on byl denně zdravější — ale také zamilovanější. Notes měl plný odstavců, veršů a podivných vět, kterým snad ani sám nerozuměl.

Někdy docela zapomněl, že jest čas k obědu, a marně hajná přendávala hrnky na plotně. Jindy přišel ověčen a vyparáděn, jako indiánský náčelník — po druhé zas s poškrábaným nosem.

Někdy byl vesel, zpíval a hvízdal — to když na velkém balvanu napsal a zapečetil psaníčko Božence — pak kolik dní zas zarytě mlčel a prodíral se houštinami, aby si jeho bleď obličej zhyzdil, šlehy a pruhy krví podlitými.

To je zas na kousky roztrhal a smál se sám sobě. Chodil od jedné lesní studánky ke druhé — týral sám sebe pohledem na svůj tupý nos a posmíval se sám svému jakoby do čtverce vybíhajícímu lícím kostím.

A lidé se křížovali — což vesnický člověk rozumí duši takového snílka?

Miluje-li venkovan — miluje celou svou bytostí — jásku vyzná na první se spatření — ale nemá-li jeho vyvolená dost velké věno, nebo o korec pole méně, svěsí hlavu, povzdychá — ale oddá se osudu.

Proto žádný nerozuměl jeho počínání si: Hajná s děvčaty už dávno rozuměly jeho pohledům — ale každá jinak.

Boža se křečovitě rozesmála, když jí Máňa komicky nazývala — paní doktorovou — přirovnávajíc ho k postavě Jaroslavově.

Máňa na sebe navlékla tatínkovy spodky a komicky se v nich kroutil, napodobovala jak jeho krivé nohy i malou postavu — což se jí podařilo — nad míru dobře. Vzala Božu do náruče a tak bouřlivě jí líbala — ano šla tak daleko, že na šicí stroj u okna prostřela svojí jako křídou bílou spodničku s vyšíváním — rozžehla svíce a at' chtěla či ne, musela Boženka, slzíc smíchem, nechat se Aničkou s milou Máňou pod Jířího jménem oddat.

A smály se, až přivolały kdekoho, smál se i chudák Jiří, vída pitvorné kroky Mániny v přiléhavých spodkách.

A dívky smály se zase jemu — nastrojily strašáka a daly ho do jeho pokoje — pomalovaly celé zdi velkými srdci, každé probodnuté dýkou.

Hajný klel — nadával — miliony štětín a broků posílal za nimi — když konečně jejich smích zanikl za pasekou.

Ale hajná jen trpce se usmívala. A když opět začínaly — povídala Božence smutně. "Ejnu milá holka — vono holt vám je dnes hezká

mísa vším. — A co je platná hezká mísa — když pohledem se na ní — je-li prázdná nena-
jíš. A dyž je hezkej muž — je nehodnej, — za pár dní se tak zprotiví, že je vošklivej jako noc. A enom abysi někda nelitovala. Nebo hodnej člověk je každej hezkej — protože se hezkej udělá".

Dívky sic před ní mlčely — z úcty k ní, ale také protože Máňa řekla roztrpčeně: "To-
víš — stará ženská, copak ta ví o světě"?

Jiří však žerty dívek povzbuzený — dopisoval už třetí notes. Chtěl je dát Božence co dárek k Vánocům. Byl št'asten. Nic si z toho nedělal, když všechny ponožky měl křížem krážem prošité — rukávy u kabátů sešité a ob-
těžkané velkými kameny.

Byl mlád — vyrostl sám s matkou — viděl její úporný boj a život — boj chudého člověka s penězi. Viděl, jak matka upírá si každou dost malou radost ze života, jak skládá, haléř ku ha-
léři, aby on, její syn, měl lépe. Úzkostlivě z malé peršičky dávala jej studovat, třesouc se při každém začátku a omdlévajíc štěstím i přestálým bojem koncem roku.

Vrhl se na studia s chutí divocha, toužil, aby již byl konec — aby i on mohl jí dávat. Skládal zkoušky — bral si kondice, aby nevě-
děla a zde tedy byl. —

I on byl jen člověk a jeho plíce vypověděly mu službu, když jich nejvíce potřeboval. "Již
jen dva roky", počítal — sliboval sobě i matince. A toto všechno, ano mnohem více, napsal Božence. Pověděl jí o svých bojích a svých sklamáních, poctivě přiznal se ku všem těm ú-
střkům i kopancům, které dostal, jako každý chudý — český student.

Sliboval jí — že bude plien — že dojde k cíli a pak, že je obě — jí i tu dobrou matinku — uvede do hnízda, které postaví jeho láska.

Co touhy, ideálů, co všeho citu vložil do toho nešťastného psaní? A co sklamání — co žalu dostal v odměnu! —

Srdce jí v něm poslal, ale zpět dostal již jen zkrvavené kusy, které nedoufal nikdy sce-
lití. Nechtěl ani. —

O nešťastné mládí! —

Nejprve se dívky smály — sesměšňující své vtipy každou větu zvlášť — pak se ne-
konečně rozčillovaly — co že on si myslí a to že on by bral a konečně se dlouho tiše radily.

O jak se mu srdce rozbušilo, když uviděl psaníčko s jejím rázovitým písmem, prsty měl jako led a ruce se mu chvěly, že nemohl ani číst. Písmenka mu tančila před očima a radost jej polévala, že zdálo se mu — že utone, v té radosti — ó té radosti. —

Nezamítla jej — do zahrádky jej večer zve — opět a opět četl těch několik slov.

Byl tak rozčilen, že mu ani nebyly nápadné pohledy dívek, které nemohouc se přemoci,

smály se ničemu. Nevěděl — jak přežil ten večer. — Ani slova z ničeho nevnímal a sotva že Boža zmizela ve dveřích, pospíchal do zahrádky.

Byla tam — seděla nějak skrčená na kameni pod hruškou — ani nedutajíc.

Bližil se k ní s posvátnou úctou — šeptal její jméno a hledal její ruce — které nemohl za živý svět v přítmí hrušky nalézt.

Poklekl tedy a přemožen citem, políbil jí na její nějak velmi bílé čelo.

Ale hned polekaně uskočil. — To co políbil bylo studené a vonělo řepou i na rtech zůstal mu ten řepný vlhký pot. A za plotem vypukl chichlavý ženský smích, ztajovaný sice, ale pak celou silou rozlehl se pasekou a vracel se od lesů ozvěnou zpět.

Stál tam jako socha — ještě potom, když hajná zlobila se a uštěďřila každé pořádnou "buchtu do zad".

"Vy set sak prachmilionská holoto — milióny broků do vás a flintu štětín" — ulehčoval si hajný — ale v duchu měl radost. Nedržel' na Jiřího.

"Copak je do bačkory", povídal potom ženě: "Takovej kníhožrout by se měl odstřelit jako škodná. Karty to nezná — holbu jakživ neviděl a na holku aby měl drobnohled".

Vida však trpký pohled ženin — hodil sebou a v minutě chrápal, až se hájovna chvěla v základech.

A ta maminka z hájovny měla pravdu, že neštěstí nechodí samo.

Druhý den dostal Jiří smutnou zprávu, že jeho ustaraná matička tam v dáli umřela.

A tak mohl říci s Nerudou:

"Přežil jsem matku svou —
žiji jen památce; —
přežil jsem lásku svou —
měl jí jen na krátce".

Odejel "morous" jen černý dým zbyl za v dáli supající lokomotivou a lidé v Zálesí si oddechli. Zapadl — tak, jako zapadá vše, co se bylo kdy zrodilo. Nikdo nevzpomněl — co tam v ten černý hrob vše pochoval — nebylo ani kdy. —

IX.

Zítřka bylo sv. Václava. Hoj — co tu radosti při pouhém slově tom. Bývá to radosti v šumavských vesničkách — tehdy naše hospodyně nešetří a těsto jest černé hrozinkami. Tlučení, mazání i sypání — vanilky, tvarohu, máku i švestkového povídli jest na Strakonicku ten den, až běda.

A při tom kapou těm dobrým maminkám slze — když ještě na míse oddělují, hroznůvek a cukru přidávají — mazlí se s tím těstem a neví, co by do toho ještě daly.

A tak tomu bylo i v tento den, hoši nutili se do veselosti. — Zpívali — "Vojna je jen špás, vrátím já se zas" — ale volno jim nebylo.

Loučili se již 'rekruti' asi týden celé potoky slz už vyplakány a večer nelze na ves vyjít. — Jiní se zase těšili — vzpomínali, jak ty tři roky utekly a těšily se navzájem. Těmto odchází a jim zase přišel — tak se už ten svět točí — radost se žalostí se střídá — vždyť' co byl by život, beze všech změn?

Šimonka seděla na nové bryčce pěkně se široka a na vojáčky v potu tváří kufry vlekoucí se dívala dost z patra.

A nevěřila, že druhé maminky čekají své synky, také tak rády. — Vyhledaly oknem, netrpělivě vybíhaly, ale když uviděly ty drahé hlavy, spěšně utíraly umoučené ruce do zástěry a stíraly slzy radostí. — Bože — vždyť' i ony byly matkami — třeba ně bohatými na statcích světa.

A co záleželo vojáčkovi, že ta milá maminka jest upracovaná, zamoučená, má vrásky na čele a smáli se jí — když ze svatého sobectví povzdechla si: "Ejnu — čím víc kdo má — tím víc mu pánbů dává".

A tak utěšovali ji — v náručí nesouce tu malou maminku. — "E dyt' voni taky něco mají — dyt' voni peníze nejsou šeko."

"Ejnu — i ba že — nejsou" — přikývla už veselá, že jí ty děti nezazlívají — že je chudá.

Hajná nekonečně zlíbala malého synka, strachujíc se, kdo že jeho jednou vypraví — nebudeli tu ona. A Kubeška nepropásla ani jednoho vojáka — srdce jí krvácelo z jejich nikdy se nehojících ran a záviděla všem těm chudým — bohatým maminkám.

Také ona byla matkou a své velké dítě měla také ráda. Záviděla maminkám, když vojáčkové zakusovali se bílými zuby do teplých koláčů a její choré srdce div nepuklo. Jen toho kdyby jí byli ušetřili — vzdychala a vzpomínka na odvod, projela ji duší jako nůž.

Nikdy neviděla své velké dítě v tak zlém světle — nikdy jeho hrb tak nevynikal — jako tehdy.

A on jí sem ještě přijde — nešťastné dítě a blouzní — jak by to bylo hezké, kdyby on byl jako Bohuš, a mohl také jít na vojnu.

Hladí ho a chlácholí. — "Jen neplakej" — a hlas se jí láme, "dyt' vojna není žádný med. A budeš tady u maminky — dyt' víš, že už tě žádněj nebude mít rád jako vona."

Netuší, že i on jest člověkem a že i jeho duše žádá svého práva. Jak by se zbrozila, kdyby viděla jak v hájovně Máňa sopí a koštětem buší do vycpaných zád Božčiných. Splácí jí starý dluh — jmenuje jí — panímámou Kubešou, a vleče jí násilím před Aničku, zatím co tato se obléká za kněze.

A historie se opakuje. —

Ubohý Vašek — toulá se celé dny kol hájovny — skrčuje se v houští a čeká s otrockou trpělivostí psa.

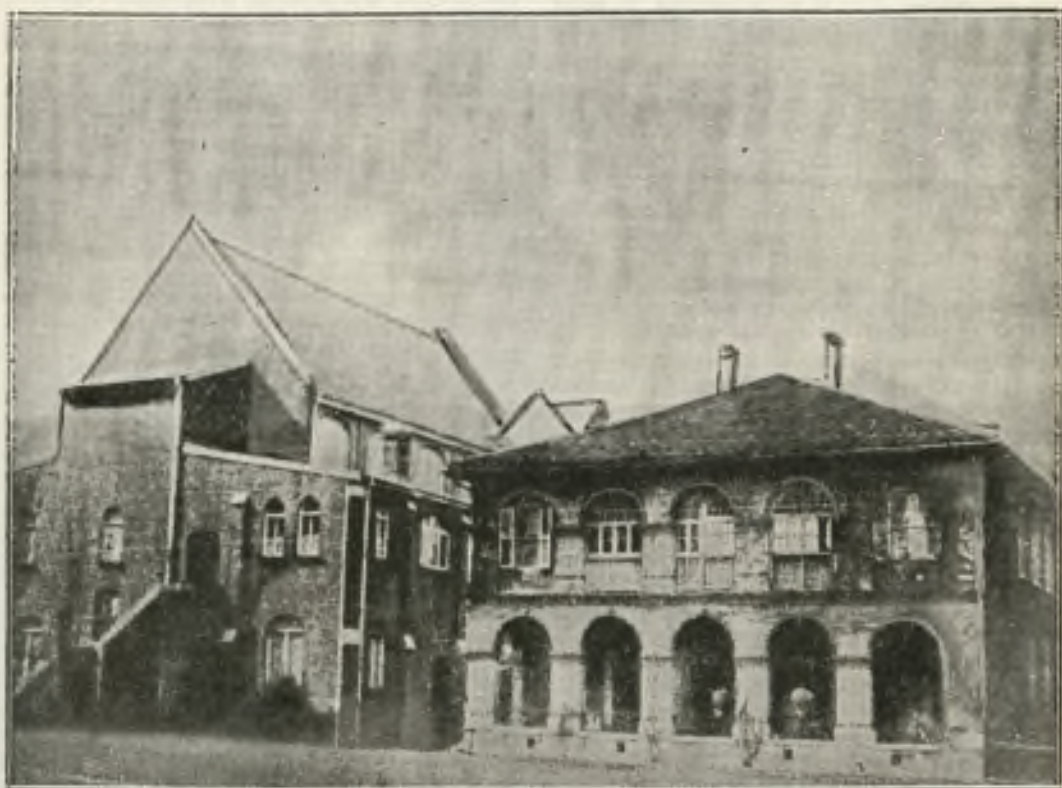
Vyjde-li Máňa — zjevuje se jako ze země vyrostlý a ona má proň vždy milý úsměv a kytku.

Má soucit s ním, ale štítí se jeho kloubovitých rukou porostlých dlouhými rudými vlasy. A Božka posílá ji po dětech psaníčka podepsaná — "Tvůj Tě milující Vašek" a Vašek nespí celé noci, když jej Anička zastaví a vyřizuje

Boha, abych já koukala do jeho hrobu. At' zavřu oči, až bude na kříchové, at' sem si istá, že mu tu žádněj neublížíje."

A bývalo jí mnohem lépe.. Dnes však — hned od rána měla takovou zlou náladu. Ani ten sv. Václav nevypadal tak důstojně a zdálo se jí, že jí sousedka i zpěv plete.

A pak jako na pokušení, před lavicí přišla Lídka Strakova. A nic nedbajíc, že je v kostele, hovořila, smála se a na chór se na hochy obracela.

Obrázky z čínsko-japonské války. — Americká školní budova a methodistická misie v Šanghaji, jež byla též japonskými vojáky napadena.

vzkaz — že tam má častěji chodit a že se Máňe stýská. —

Požehnané buďž mládí. —

X.

Strakonický kostelík zasvěcený sv. Václavu šuměl hlasy — byli tu páni i chudina a venkovské panímámy bez milostí obsadily kdejaké místo v lavicích.

Panímáma Kubešová si tento den jednou za rok ulevila. Sedávala tady, hledíc k tomu patronu českému a prosila ho úpěnlivě: "Dyž už jsi to na mě dopustil, vyproš tam tedy u

Sousedky v lavicích se pohoršeně ohlížely a ona Kubeška — inu — hloupá ženská — také moh' a mlčet. Ale to už to v ní dnes bylo, něco se stát muselo. —

Rázně zatahala Lídku za šos a povídá popuzeně: "Copak si to nemůžeš nechat, až k muzice?"

A již to bylo. Lídka byla známá — daleko, široko, pro svojí výřečnost a nejeden její povedený výrok se dosud mezi chasou po léta udržel. A že byla bohatého sedláka dcera, neměla proč by se mírně uzavírala. Její bohatství jak

už bývá, bylo jí omluvou a že vyrostla bez matky — neštěstím.

Tak jednou například jedna z kamarádek prohodila, že pojede do Ameriky a nic zlého nemíní — připomněla Lidce, že má pihy. A Lídka rázně dívku odbyla, však že ona musí jet do Ameriky ale Lídka ne. Protože má dukáty nejen na lících, ale i v truhle. —

A mnoho jiných věcí se povídalo o Lídčině ústní pohotovosti, proto i dnes se rázně otočí a nedbaje kdo je kolem, povídá: "E spravte si své panímámo. Dyt' já za to nemůžu, že mám rovný tělo a nohy. Zametejte před svým prachem."

A beze všeho — protlačila se ven.

Dávno hlaholil zvučný hlas kněze — hřiměl a napomínal: "Nezapřete krve české — nezabíjejte bratrů svých zlými slovy a žalem — tak jako zabil nám našeho Václava — Čecha jeho bratr."

I píseň — Svatý Václave — vévodo české země, kníže náš — dávno dohlaholila chrámem — šum a ruch odcházejících stích. — Kubeška s hlavou svěšenou seděla v lavici a lidé si povídali — že — tluče špačky.

Nespala však a Bohuš Šimonů, který stál opodál a byl svědkem všeho, pomalu jí vzkřísil.

Doprovodil ji k vlaku — před nimi šel divný párek.

Její Vašek snažil se postačit hbitým nožkám Mániňm — takže se Bohuš při nejlepším vůli nezdržel úsměvu.

"Víš já neumím tak utíkat", povídal na omluvu. — "Já nemám nohy jako iní lidé — protože já sem takovej ubohý mrzák."

"E di — jakejpak mrzák" — povídala Máňa rázně. "Dyt', co je na světě ubožejších lidí. A já —" mávla rukou. — Ty takovej sedlák — bohatěj — posloužíš si co potřebuješ — vidíš — slyšíš, zpíváš dobře a rodiče máš. To sou iní mrzáci a dyt' pěkné tělo není všecko."

Vděčně za ní hleděl — ona zmizela za prvním plotem milého zálesí.

Nastalo vybírání brambor a s ním všem ženám ten klep. Při žádné práci si ženy tak neklepnou — jako v tuto dobu.

Malí pasáčekové u večer ubírali se domů za hejny kolébavých hus a krajem se šířila vůně spálené natě bramborové. Husy byly již zaprodané a děti i hospodyně se těšily — aby už byly pryč.

Husa jest nenasytná a když jde na hotové — nevyplatí se.

Na návěs ulehlo ticho, rušené jen povídáním potůčku a občas ozve se dětský hlas — při dělení se o pečené brambory. Stařenky usedají na lavičkách u chalup — ženy s dětmi žadoní a ty pravdivé pohádky.

"Od lávek" zalétá sem zpěv hochů, Bohušův kraluje všem. A tatík spokojeně si na

zápraží hoví, a je rád — tak rád, když kolem jedoucí soused probodí: "Má ten tvůj kluk, ale měchy. Ten bude žít, až dosmrtní."

Ale dívky povídají si smutně, že nezní už ten jeho hlas jako jindy.

Jen tehdy, jdou-li úvozem k hájovně, nechví se stesk v jeho hlase, zpívá vždy tu kovářskou. Ví, že jest hajné milá.

Ostatně, zde zdá se všem, že jinak se jejich zpěv rozléhá, zde jest jim lépe. Hajný kleje — až se borovice ohýbají a hajná se teď ještě více a vroucněji modlí. Opakuje si stále — že malé chléb, ale velké srdce ji.

A pod hruškou v zahrádce světuje Boženka Máně — že u Šimonů jest prý boží dopuštění — Šimonka prý nutí syna, aby si vzal Lídku Strakovu, a on se brání — žel, že ani neubrání.

A bezzubé stařenky, hlavami pokyvují — opakuji dětem i vnoučatům, o dávno zapomenuté — kovářově dceři — kterou sklátila v hrob nevěra Šimonova. A prorokují — však, že děti za rodiče nemohou, ale za jejich hříchy trpí.

Čas letí — pádí — neptaje se, zda každý spokojen s tím, co jemu v cestu hodil.

Ač ráno ležel již poprašek sněhu — vyčáslilo se k polední na den Všech Svatých. Lidé ubírali se ku hřbitovu, obtěžkáni mechem a kyticemi uvitými z fialové vřesy — ozdobené papírovými růžemi.

V hájovně dva týdny večer jak večer, vily dívky věnce, stříhaly a stáčely krepový papír a v komoře nebylo místečka.

Na to si hajná potpěla, ale říkala sobě i lidem jako na omluvu: "Copak je do toho — světská pompa. Dělejte radost živejm — mrtví to už nevidí. Ale kdo nemá říctu k mrtvejm — nemá k živejm."

Tak i dnes, šly dvě mladší přes pole, na vzdálený hřbitov, kde odpočívali rodiče hajné. Hajná ještě za nimi vyběhla, volajíc: "Nezapomeňte — ten lepší je pro dědečka."

Toužila, aby je tak mohl vidět — jak by se potěšil — litovala, že odcházel z toho světa — vída jí tak ubohou.

Máňa prostovlasá zmizela za nízkým podrostem paseky a hajná se vracela domů. Hajný ležel na pohovce — v bílé košili jako sníh. Nic nedbal, co práce dala vyžehlit, zívá a na ženu se jen posměšně usmál: "A copak už zas cedíš? Tahle set sak náture — no dyt' říkám — plačtivě oudolí."

Hodil sebou hlavou ku zdi a v minutě chrápal, po tichu ze spaní kleje na vše možné.

Nenáviděl z duše, toto vyhazování peněz — mrhání času. "Až tam budu ležet — bude mě to jedno. At' tam přijde Petr nebo Pavel — nebudu vědět stejně nic."

Na hřbitov zašel jen tak jednou ročně. Doma se vykřel a vynadal všem kolem, ale to jen proto, aby nemusel dát na jevo, že mu není

lehko. Byli tam v tom hrobě všichni, celý jeho rod, všichni odešli v jaru žiti.

A tu potají mačkal slzy do velkých rukou vic — a když viděl, že ho hrozí zabít — pokřivoval hrob a neohlížeje se, dal nesrozumitelné — "Tak s pánembohem všichni" a utíkal jakoby ho honil. Toulal se lesem a domů se vracel se svěřenou hlavou a rudýma očima. Ona jež jej znala — o jak dobře znala. Proto už jí dnes nic od něho nebolelo.

Zatím Máňa obešla celý les, mechu všade spousty, ale jí se nelíbil. Bud' měl na sobě moc Jehličí, anebo se trhal — nebo kdož to ví. Něco v ní bylo dnes, co jí hnalo vpřed, hlas jiný jí zdržoval. Jsou chvíle v životě, kdy na našem kroku záleží vše — kdy rozhodnem — nevěda — o sobě — pakli jdem, nebo zůstáváme.

V dáli zvonili ku požehnání a hlas zvonu nesl se velebně nad hlavami starých sosen, až zanikl v dáli. Suchá tráva v chomáčích mísila se s vršem a blankyt nebes odrážel se ve křišťálové vodě studánky. A u té studánky, pod štihlou bělokorou břízou seděl Bohuš Šimonů — ruce měl na postavených kolenou a do velkého kapesníku plakal tak usedavě, že by s byl kámen ustrnul.

Máňa se lekla, že vykřikla, až se to daleko rozlehlo. Vyskočil — ale docela nic se za své slzy nestyděl. Jevil velkou radost a také hned povídal: "Ani nevíš — jak jsem rád, žes to právě ty. Tolik jsem toužil ti povědět, jak je mi, jak se mi stýská a jak jsem v tom světě opuštěn. Sestřičky nemám, tatínek jest slaboch a ta naše maminka." — — —

"Já vím", povídala. "Nutí vás do Lídy, šak o tom povídá kde kdo a každéj vás lituje. A věrte mě — sama už sem se s vámi chtěla udobřit a poprosit vás — aby jsme mohli být zas kamarádi."

Máňa byla vůbec velmi měkká a slzy měla odjakživa na krajíčku. A když ho tu nyní tak viděla, bylo najednou tak smutno a přišlo jí toho tak líto, že se opřela o břízu a spustila, jako by jí pochovali maminku.

Celý usouzený vlastním hořem, chytil jí do náruče a bez rozmyslu jí líbal na vlasy. Nebránila se mu a sdělovala mezi pláčem: "Dyž mě to bylo tak líto, že jsem byla na vás taková zlá. A vy jste mě nosil cukroví, dyž jsme my byli tak chudí a já byla taková zába protivná — každéj si z nás dělal jen smích a vy jste mě měl dycky tak rád." —

A potom jí k sobě přivinul, až uleknuta přestala plakat a od pláče rudý obličej k němu zvedla. Tu on jí pověděl, že měl jí rád — a dosud jí má — ale co víc, dosmrť jí asi rád mít nebude. A kdyby to nebylo pro ní, vzal by si Lídku hned a docela by měl radost, až by se s matkou sekaly.

Máně bylo jako v nebi. Teprve teď si připomněla, že on to byl, jehož si přála a že

on jediný v jejím životě rozhoduje. Proto — že dnes byla tak nesvá celý tento čas, co se o něm tolik povídalo. A nesnažila se z jeho náruče vyprostit. Vždyť jí již nikdo nepolaskal, snad co odrostla kolébce. Hajný nebyl k tomu stvořen a hajná měla těch malých dost.

A tak se k němu přituliла a přiznávala se upřímně: "Jo, kdyby vy jste byl chudý jako já, anebo ještě chudší — kdybyste byl ten nejchudší ze všech lidí, tak já bych vás chtěla. Co je to platný, že vás mám ráda, dyž vy byste pro mě moc zkusil."

"Já jsem chud — ano já jsem nejchudší ze všech lidí, Máňo. Jiní mají aspoň milující matku a já nemám nic."

"Což je to všechno platno, kdyby to bylo jen o mě nebála bych se ničeho. Všecko bych podstoupila, vlasy bych si nechala od vaší maminky vytrhat — ale dyž já nemůžu, k vůli té naší mamince. Na té se nesmí vyjavit, že malí jí chléb a velcí srdce."

Ach bože — co však je vše platno — když oba byli mladí a měli se rádi.

A tak konečně po mnoha slzách — polibcích i všeho moudrého hovoru — slíbila ona jemu a on jí — že si věrní zůstanou, třeba měli celý život čekat.

Les hučel — voněl vlhkou plísni i mokrým mechem. Vůně pryskyřice i jalovce šířila se kolem a ta bělokorá bříza shlížející se v studánce slyšela jejich přísahu.

XI.

Šimonů statek byl teď předmětem všech lidí. Hovořilo se o nich mezi starými — bohatými i chudínou. Čeládka povídala, jak u Šimonů se dobře vaří a to přičiněním mladého. Bohuš byl hrdinou dne, se svojí krásou — svým bohatstvím a konečně svojí maminkou. Děti si povídaly — jaké prý bylo zas "pozdrvižení" u Šimonů — protože si Bohuš nechce vzít Lídku a čeled' poslouchala "všema děrma."

Konečně, stará Šimonka se svou zlobou přilís se netajila. Natrápil se jí ten kluk za těch několik týdnů. —

Napřed poručil, aby se dobře vařilo, uvařila-li něco "po straně" šel při obědě, otevřel trouhu a veřejně mezi všechny rozdělil. Starý Šimon jen kvel z těch několik týdnů a nepostačil se dívat, že umí jeho žena tak vařit. Za celých dvacetpět let, nevěděl, že ona umí se jak říkal — postavit plotně za kmotru — tlapek i drábků kol očí mu denně ubývalo. Mládnul a ze syna měl radost.

Za to chudák Šimonka se přepadla až běda a ve špatné náladě byla dnem i nocí. Nos jí špičatěl a ustavičně pokášlávala.

Špatně spala a její "červ" se hýbal častěji než jindy. A při každém obědě, při každém lepším soustě u stolu opakovala zarytě: "Ejnu — musí holt mladej vo to víc vyženit."

Bohuš ani nedutal a věru, že měl dušičku malou. Viděl její černé, jako hadí oči a poprvé v životě se jí začínal bát. Ne pro sebe, ale pro tu jeho Máňu a docela se jí nic nedivil, vída její, až nepříčetný strach z ní. — "Ano ona by toho byla schopna", opakoval si vždy a zachvěl se — "ona by jí dovedla všechny vlasy vytrhat."

A Máňe přišel čas lásky — přiletěl na růžových perutích a ona neznala, než úsměv, píseň a smích. Práce jí šla, až mílo a písniček měla celé sešity a černé lesy velebic mlčely k jejím trilkům.

"Jako v pohádce" — říkaly si s Boženkou, když večer jak večer se spolu na vršku loučily. — "Jak jest to zvláštní — že obě milujem beznadějně povídala Božka. "Já vím, že snad celý život mine, než mu budem moci sehnat kauci a tobě snad mine život, než se Šimonka smíří. A přece jest to krásné — krásnější všeho pozemského."

"A vytrváme — vid'" — vášnivě tučila se k ní družka — i kdybychom měly zůstat svobodné, chodit na robotu ku dvoru a jist jen jednou denně."

Tak a podobně připravovaly se k boji s životem a dobře, že neznaly jeho trny.

Pak Boža kráčela volným krokem k domovu, jehož se den ode dne víc bála. Otčím byl snad ještě hrubším a v týráni stával se vynalézavějším denně. O jen ona věděla — jak její duše krvácí z nikdy nezhojených ran — jak vše se v hroutí — když necitelně před ušmi i sousedy opět a opět opětuje nízkost jejího původu.

Ani dne nepamatuje, kdy nemusela by stále hlouběji klonit hlavu, by neviděli její bledosti a pohledu raněného zvířete. A proto její šije byla stále jakoby malovaná a její zrak vyhýbal se lidskému pohledu, aby neviděla toho úsměvu.

A Máňa v tu dobu byla již u studánky, kde pod bílou břizou čekal on s náručí otevřenou, lačnou.

A ta příroda byla shovívavou — doposud slunko celé dny hřálo a paní zima marně na sebe dávala čekat. Nikdy neměli u Šimonů tolik hub, co letos. Arcit, hříbky již nerostly, ale chrupavek a zeliněk byl plný les. Znala Šimonka synovu vášeň, sbírání hub a lásku k lesu — a to jen bylo, čemu měli mlenci co děkovat.

Chudák Bohuš! Chodil jako ve snu z ničeho nic dal se do běhu, skákal, výskal — rukama házel a hned zas vážněl a plakával. Ach ano, když byl malý — s opovržením se odvracel od dětí, které plakaly, sám nikdy neplakal, neměl také proč. — S klukem se vypořádával s pěstema, jichž se báli víc než ohně — děvčata povýšeně ignoroval jako méněcenné a učitel jej měl každý rád — nejen pro jeho ušlechtilou

hlavu, ale více proto, že Šimonka uměla nejlépeší máslo stloukat, největší vejce kladly Šimonů slípky, pšenice sypala zrna jako žaludy. A Šimonka o tom nejednou přesvědčila paní učitelovou — no a jak už to v tom světě bývá.

A nyní umiňoval si den co den, že zítra už vše doma řekne — ale doma to opět odložil.

A tak přišla zima, zasypala chaty, navála do cest i polí bílý sníh a děti s jásotem vytahovaly sánky prachem pokryté. Zaraženě díval se Bohuš na bílou náheru a teskně objímal zrakem temeno lesů. — Ale — láska je vynalézavá.

XII.

Přišly dračky s poesí a romantikou — zbytek odkazu babiček a dědečků. Pouhý zbytek — prach z toho všeho co dračky jim byly, ale stačilo to.

Začalo se u Kubešů. Celý den stavěli hoši stoly, sbíjeli lavice z prken a boubelatá selka natlačila pod veliké hrnce peří, co se vešlo.

A pak přišla mládež s harmonikou i dávno zapomenuté dudy přinesli. Život a mládí — to vše mijičí — ale krásné. — O mládí! — Čase krásný, prochlý, ztracený jako kapka v moři, mládí — ty ty léku všech ran i žalů.

Tehdy není zima, ani když jen praští! — neznáme nic jen úsvit a jas. Jakoby kvítí nasypl, bylo zde děvčat — hovorů — šepot jako z jara v úle, vířilo to klid a podobalo se to hučení bystřiny u mlýna pod splavem.

Došly z hájovny, brunátné rudých tváříček a mrazu zaslzených očí, ale veselé. Bývala hajná duše družná a dnes po letech bída i strádání ožila v dětech svých. Posílala je ráda ve světa rej — než uplyne doba mládí. At' nabudou stykem s lidmi rozhledu a byt' i rána čekala je tam — božínku — tu zase to mládí zacelí.

Vložila jim základ pevný — vstúpila zásady a tak jako oheň s vodou kalí ocel — život a lidé, svět — učí myslet — zoufat, trpět — a pak zas věřit a žít. Ona dala slova — láska a přátelství — zapsat v mladé duše písmem zlatým, zasazeným rámcem vytrvalosti.

A tam večer co večer usedal Bohuš s harmonikou na klíně, usedal v nejtmaším místě a byl tak štasten. Viděl — jak touží druží po doteku Mániných modrých očí — obdivoval se stříbrným hvězdíčkám v nich. Žádná neměla takový hlas — smích — takový tichý zvonivý — žádná tak malé bílé zuby a tak rudá malá ústa.

Působilo mu to divnou zlost i rozkoš zároveň — slyšel-li hochy nabízet se jí ku doprovodu. Toužil nevýslovně moci všem říci, že je jeho — a opět žárlivé střežil tajemství své lásky.

Nikdy nezpíval tak jako letos — z jeho hlasu bouřilo to a hned šumělo — že všem napadlo — není-li to štěstí?

Štěstí — muška svatojánská — vzduchem se jiskrou blýskne — ruku jí však vstáhneš jest ta — tam.

A čas letěl — jako ten vody proud pod ledovou korou.

A ještě někdo byl štěstí, jak jen dítě dovede být. Dobrá maminka Kubešů jasnila líc, vida své velké dítě tak veselé. Smál se Vašek — zpíval s Bohušem o závod, dováděl a to vše jí. Nalili s Bohušem klíž na podlahu a smáli se, vidouce dívky jít domů v punčochách. Celý den lovil ve špýcharu a dostal myš, těšil se z jejího úleku a obdivoval jí, když s loutí v ruce podniká za ní honbu. Nemrzelo jej — státi u kapičky v mamčiných bílých šatech v mrazu — čekaje, až půjde domů.

Pamatoval si každé její slovo, každý pohyb. — Vadily se jeho starší sestry — že jest rozpustilý a dává se mu moc "folků". Byly hezké, bohaté a co hlavního — zdravé a bratr mrzák jim překážel.

"E co je nám platný, mít bratra — dyž je mrzák a radci dyby si ho pánbů vzal." — Tak říkaly matce do očí a její srdce ničilo. Nedbaly, že si tiskne ruku k srdci a že to bije pro ně pro každé stejně.

"Dí Vendo — koukej se ztratit, at' tu neděláš vodu. Dyt' se skrz tebe ani nevdáme." — Tak necitelně odstrkovaly bratra a nic jim ho nebylo líto, musel-li celé odpoledne mrznout v komoře — přišel-li za některou ženich.

Plakával dlouho a bolestně — plakala nad ním i matka a srdce jí tlouklo.

"Enom mě dej ty svatej Václave, abych mu voči zatlačila. At' koukám do jeho hrobu, at' ho tu nenechám vopuštěnýho."

Proto jí byla tato zima tak vzácná, proto přála Máně štěstí, o kterém se začalo povídat. Nešťastné dračky!

Copak mládež — ale ty babky — ty nemáš nadarmo u nás tu pověst — "Kam nemůže čert — nastrčí bábu."

Pošťuchovaly se, pozorovaly a byt' byly milenci sebe opatrnější — spárovaly je.

A tak jednou za krásného dne — kdy velké kry ubíhaly do Otavy a země rozmoklá čekala na jaro — u Šimonů "to prasklo."

Bylo to hotové boží dopuštění a i stará Kučerka se zhrozila. Přišla s tou novinou — za tepla — ale rychle se sbírala k odchodu.

"Dopak věděl — dyt' to není, Ježíšmarjá, ženská, ale to je pánbů zachran, satanáš", omlouvala se Bohušovi — který jí zastoupil cestu. Byl bled, ale odhodlán ku všemu. Jeho klasická krása vynikala a Kučerka si myslela, že je "jako svatej."

On byl konečně rád, jen s hrůzou se díval na matku, která řádila až běda. Zdálo se, že nepovolí, až se ukřičí — že snad ani už nemá rozum. Ale to neznali Šimonku.

"Jsem tomu rád" — povídal večer Máně. "Tohleto věčně se schovávat už mě beztak netěšilo a nebýt tebe, byl bych to řekl už dávno. A ty se nic netrap. — Ani do světa spolu nepůjdem — když já jsem Šimonouc. A to si pamatuj, že u Šimonů budeš ty hospodyní — kdybich měl užít posledního prostředku."

Byla uděšena od výstupu, jaký doma stropil hajný — mamčiný oči jí nedaly pokoje a nyní, on jí k sobě tolik tiskl — takové měl oči — jak uhel a tak nikdy ještě mu neplály.

"Co tím myslíš," ptala se uděšeně. Přinutit ji nemůžeme a jí žádný neusmíví."

"Můžem jí přinutit" — a pohodil vzdorně hlavou. "Takových už bylo a bude. Jen budeš-li ty chtít, ještě letos budeš u nás selkou." Vida však, že ona nerozumí — chytil jí rozpustile do náruče a nejsa déle sebe mocen, zazpíval do ticha lesního sloku staré písně.

Pověz ty mě as —
jestli ty mě dáš —
věneček svůj zeleňoučký,
co na hlavě máš.

A tu se Máně rozběsklo! Vyklouzla mu z náruče a zde se naň obořila. "Co ty si myslíš, že já bych mohla? Ba ne — tak já se k vám nikdy nechci dostat a i kdybich to udělala k vůli naší lásce, pro naši maminku to nemůžu. Na tej se nesmí vyplnit, že malé jí chléb a velké srdce."

Pač-li se těšila, že tím ho udobří — mýlila se. Jednoduše se otočil na podpatku — zadeklamoval — Kdo není schopen oběti, lásky ten hoden není a špatný kněz, kdo sebe víc, než obět' svojí cení."

A odešel.

Bylo to smutné podívání na Kubešku, když jednoho krásného dne přiletěl domů Vašek — jako smyslů zbavený. Padl na podlahu a bil hlavou i nohama, nehty škrábal třísky z podlahy a neustále žadonil: "Zabte — prosím vás, maminko, zabte mě."

A potom ležel jako mrtvý a Kubeška ohlížela ustaraný hled k obrazu jeho patrona — pátrajíc, zdal' už ted' nemá mu oči zatlačit. A vyčítala jemu, že ona přece nechtěla, už tak brzy. —

Kubeš vezl lékaře, do koní bil a hnal je, až jim bílá pěna od nozder lítala. A domů je hnal ještě víc!

Sešivý pan doktor držel se křečovitě, bez klobouku a jeho ruční kufík skákal a házel ssebou, až zvonil a cinkal jeho obsah a koně plašil.

Prohlédl Vaška a hladě si otřesené nohy a klel, jak už měl ve zvyku.

"Poslyšte matko — neměl on lásku?" Kubeška stála jako solný sloup.

Lásku? Jak to a co tím myslí.

"I pán bůh uchovej jemnostpane", bránila se a ani nevěděla, že se spletla v užívání titulu — kterým přece oslovovala jen pouze vikáře. — "To jako holku — myslíte — to von tento no", dyť ho vidíte — kdepak — to není možný."

Co by nebylo. Vy jste matko slepá, nevěstíte-li, že on by nemohl mít lásku. On bude zas zdrav — jen co to přežije. Od lásky ani žalu se neumírá. Pošlu mu něco a vy se netrapte — mávl rukou, "taky jsme to prodělali."

A tak využil Vašek několik lahviček léku ale nic mu nepomohly. Ale když potom už to nemohl vydržet a položil si hlavu do mamínčino klína — pověděl jí vše, — jak měl rád Máňu z hájovny a jak jí včera viděl v Bohušově náručí — bylo mu hned dobře.

Na co by ta maminka neměla léku? Bůh ví, kde je bėfou, ale jisto je, že hojí a pomáhají víc než ty z lékárny.

Bylo šestnáctého máje — den sv. Jana Nepomuckého. V sále bylo jakoby nabil a tančilo se na dvě kola. Chasy sešlo se z daleka a lavice byly obsazeny do posledního místečka. Zálesí bylo vždy známo jak hezkými děvčaty — tak pěkným sálem, dobrým pivem — světoznámou kapelou — ale o té "porotě" věděli a povídali chasníci z daleka. Snad nikde neklepaly a nepřetřásaly báby chasu tak jako v Zálezi.

Bohuš tančil každou, at' pro domácí nebo přesporní a neustále s Máňou. Když jej ona tehdy tak odbyla, zatrucoval si, ale láska vítězí. Dnes si na to svlékl kabát a v bílé, slovácké košili s vyšíváním — pevnými lokty chránil tanečnicki.

Měla světlemodré šaty a modré oči ve stundáncích. Chvěla se v jeho náručí jako ta líska na jejich mezi a klopila oči stále víc.

Ale on se smál. Sálem se jen míhal. Máňu přímo unášeje a at' mladý, či starý — každý se po nich ohlédl.

Báby sice přetřásly obě rodiny do pátého kolena, zobracely všechny v hrobě, ale konečně si řekly, že však by se svět nezbořil a těm dvěma, že to sluší. —

Hoši závistivě sledovali bílou košili tu a tam se sálem kmitnůvši. A mnohý se odvážil do kola, požádal zdvořile o prominutí, ale tomu se povedlo.

Bohuš jen očima blýsknul — zasejkl: "Odpal, kamaráde," a dále si hleděl svého. A když byl v nejlepším, jakoby z nebe spadl, přišel sem i jeho nejlepší kamarád z vojny.

Potřásl si rukou — představil mu Máňu, která si jej zvědavě prohlížela. Byl jako z žurnálu vystřižen a měl docela i lakovné střevice. Máňě zůstal rozum stát a rychle se napřímila, aby sukně skryly její. Byly sice nové, ale sohlidní a měly americké vypovk'é špičky.

"Děvčat jako kvítí", luskl prsty Kadlec.

Bylo na něm znát, že má ženy rád. "Copak děvčat, ale ta porota", smál se Bohuš a ukazoval na lavice, kde seděly již teď i někde dvě ženy na sobě. Jejich oči svědčily o dobré volbě slova "porota".

"Pán bůh požehnej", šklebil se Kadlec a salutoval směrem ku lavicím. A znamená se křížem komicky povzdychl: — "Nedej bože — abych tak padl."

Smál se každý a že to hráli pro přesporní — velkomyslně dovolil Bohuš kamarádovi tančit s Máňou.

Spokojeně šel a koupil sáček pěkného cukroví a největší srdce jaké na krámku měli.

"Ježíšek naděhl", smál se rozpustile, klada sáček matce do klína. — Seděla tu, jako mrak sám a sousedky odsedaly od ní, obávající se, že něco "vyvede".

Ted' se všechny sáply na hocha — který schovává velké srdce — strouhal jím mrkvičku a smál se, až radost.

Braly byste co? I to je pro jinou, pro tu co mám nejraději — protože je nejhezčí.

"Dyť ty seš taky hezke!" — lichotily mu a to právem. Byl nesporně nejhezčí, z celého sálu.

Máňa stála sama u okna, bledá jako stěna vedle a oči její pravily mu co jsi to jenom udělal?"

"Nesmíš být tak ustrašená" — povídal jí a zvedaje její ruce, jež visely bezvládně dolů, kladi velké srdce do nich.

Bylo studené a hladké — jako z mramoru — uvnitř plněné vínem. Uprostřed byl obrázek, dvě ruce svázané štolou. Pod tím srdce, z něhož šlehaly plameny.

Povídal jí tklivě, že takový plamen je i v jeho srdci a ona děkovala mu očima a myslela si, že takový plamen jest i v jejím srdci. Plamen lásky za to, že nestydl se, jí chudé, z hájovny — dát veřejné srdce.

Ale i v prsou Šimonky šlehl plamen. Nešel ze srdce, pak musel by být jiný — lepší — vždyť pod tím srdcem jej odnosila. Vyšlehl — nevěděla odkud, hořel a spaloval vše — brada jí klepala a nos špičatěl, jako k smrti.

Ale nejhorší měla oči — ó ty oči! Černé a zapadlé jako přezrálé truky, po mrazu u hájovny.

Jedním skokem byla u nich, jedním pohybem vyrazila dříve srdce, šlapala po něm a nadávala. Střepiny srdetěly se po sále, víno rozlévalo se v kaluž, sladce vonělo a obrázek přichytil se na její botu. Vztekem bez nebe neměla ještě dost — rukama vjela do vlasů — do těch krásných kučer — cloumala tou krásnou hlavou a nadávala, až hrůza byla poslouchat.

Máňa se nevzpírala a Bohuš byl tak překvapen — ne na toto nebyl počítal: A jakoby ještě nebylo dost, kde se vzal tu se vzal hajný

Záruba. Přiletěl odkudsi a hrozivě týče se v celé urostlé výši — chvilku se na to díval a zelený kabát zdál se hrozit prasknutím.

Ale Šimonka se ho nelekla.

Plivla dívce do čela — otočila se a dala Bohušovi dvě pádné facky a divoce šermuje rukama, plnýma vlasů, vrátila se k lavici.

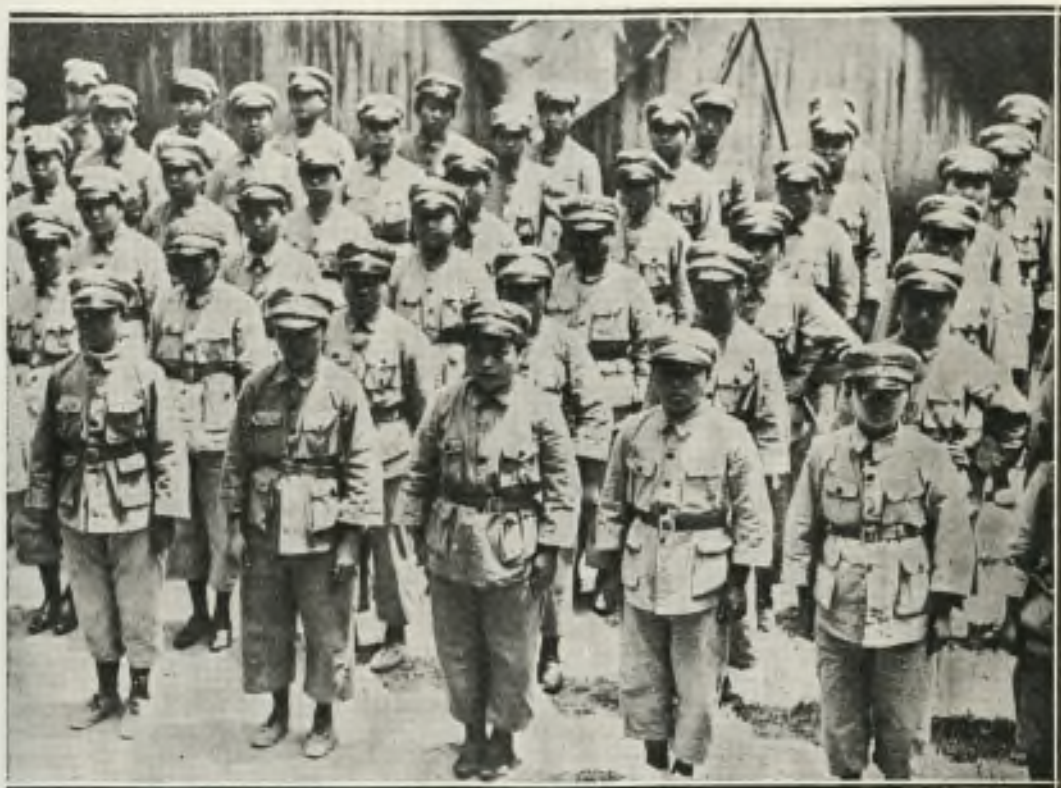
A teď v hajného prsou cosi prasklo — rozlilo se do všech žil a nervů — plnilo jej a zdálo se přetékat. Snad by jej to zadusilo. — Jemu nezáleželo, že zde to jest jeho dítě — krásné

A pak nevěděla už chudák Máňa nic, už byla na vzduchu a slyšela hajného: "Hybaj domů — at' tě nevidim" — a docela nepomyšle sobě, že málo otcem, a šel zapít vztek.

Tak měli v hájovně smutnou pout. "Bože", stýskala Máňa. "Jestlipak by nebylo nebe na světě, kdyby byla každá maminka jako je naše?"

XIII.

Ale Bohuš nešel domů. Furiantsky tloukl litrem, platil a pil a že byl odjakživa abstinent

Obrázky z čínsko-japonské války. — V čínské armádě též bojovalo značné množství žen, kterých jediné při obraně vesnice Woosung 24 padlo.

a bez opory — pohaněné, pošlapané. Jemu se vždy jednalo jen o zachování jména a autority. On se nikdy neptal — jsou-li jeho děti vinny, neptal se, jsou-li spokojeny, zda žádají sobě lásky či soucitu. On uměl jen trestat. A proto, než jej vztek přejde — popadl Máňu a přehnuv ji přes koleno — vyplatil ji, jako by byla malíčká.

Nic nedbal, že se lidé smějí, neviděl štít lýtka které tehdy v době panování dlouhých sukni docela proti pravidlům kmitala a háčela se na odív kolemstojících.

— byl za chvíli — pod obraz. Zpíval už asi po sté: — "Jetelčku v lese" a na to "počkejte rodiče — Bůh vás trestat musí", kladl důraz.

Na nohou se sotva držel, ale opakoval opět: "Nepovolím — u nás bude selkou Máňa z hájovny."

A Šimonka dopáleně odpovídala: "Taky nepovolím — loda takhle za služku."

"Ejnu — přišla holt, kosa na kámen." Ukazovaly ženy.

A k ránu vedli hudebníci Bohuše až k hájovně — k nemalému potěšení rozjařených ves-

ničanů, ale k utrpení v hájovně. Hajný podnapilý vyběhl v nedbalkách, muzikantům i Bohušovi po lesnicku vynadal a vykřel, tisíckrát se zaklel, že "céru" raděj pověsí na nejbližším stromě a Bohuš, vrávoraje lesní cestou zpíval falešně:

Když mně jí, otče,
nechcete dát;
dejte si jí za sklo,
aby se vám nezastesklo,
chod'te se na ní dívat."

Šimonka zuřila.

Lidé se smáli i zlobili — inu, ale co dovede alkohol u pořádného člověka?

Bohuš domů nešel, vrávoral už po třetí k hájovně — bílá košile už měla všechny barvy a šle nosil v ruce.

Zrovna pod Mániinou komůrkou je vrazil ku plotu a vyhrožoval: "Tak si ji nech — ty hájovno — no nech si ji. Dyt' si ji nechte co — ty že mě nedáš dcéru, ty Zárubo? Tuhle se ti před samým obrem oběsím — Zárubo zárubovatej, ze všech Zárubů nejzárubovatější."

A tak minul rok — odešel — zapadl — jako bys ten kámen do vody zahodil. Naši milenci nebyli ani o píd' dále, žádná naděje — ale lásky — že by hory přenesli.

Šimonka se zle kasala, že ho vydědí, vše prodá, jak leží a stojí a marně ji Šimon mírnil. "Di mámo di — dyt' my měli jen pár strychů a dnes? Dyt' peníze nejsou šhecko, "Dyt' Šimonouc dvůr peníze nepotřebuje."

Ale se zlou se potázal. A že byl odjakživa pod pantoflem, prohrál to na celé čáře. — My peníze nepotřebuju, ale my je chcem" — to byl rozsudek Šimonky a proti tomu se nedalo odvolat.

Máňa plakala — trápila se, ale na kráse ji to jen přidalo. Byla z žen, které už v kolébce pláčí — do krásy — a na které trápení jen blahodárně působí.

Od hajného měla nakázáno — "Ani se na set sak — holomka nepodívat" a ona věděla, co znamená — Jedno slovo jako sto. —

Tak se spokojili než psaníčkem které tu a tam Boža donesla.

Ale vše přebolí a tak se scházeli zas pod bělokorou brízou — byli nevyřetelně šťastni — i hrozně nešťastni.

"Viš mami," povídala pak jednou Máňa. "Já pojedu do té Ameriky. Teta píše, že je tam lepší a já si jinýho nevezmu, no a nevydělám-li věno, aspoň zapomenou."

Zhrozila se hajná a dočti takové nápady hned z hlavy vyhnala. "Co tě vede, děvečko zlatá. Do světa jít a dyt' vona to Šimonka nedělá pro peníze. Ale vona tě nechce, že si tatíkovu céru a — vona ho měla ráda."

A večer pod brízou se Bohuš tak zhrozil — "kdepak ty do Ameriky," káral jí. "Ani na-

padnout tě to nesmí — co bych si já tu bez tebe počal?"

"Jen bud' trpělivá, Máničko, však ona ti také svitne hvězdička — slibovala Boža, ale milá Máňa si myslela, že najedený hladovému nevěří a plakala bezútěšně dál.

O Všech Svatých dověděla se Šimonka, že Bohuš pomáhal Máňě loupat mech a bylo u nich jako o pohřbu. Chodila s hlavou zavázanou, 'pokašlávala, dech se jí krátil a v krku ji klokotalo. Dech se jí užil a nos měla modrý i u kamen, Bohuš byl nešťasten a Šimon měl nejhuře. Cítil se synem — sám to prodával. — Více než kdy jindy upíral zrak k šumavským hvozdům volaje na pomoc Františku z hrobu.

Za celý život nerozbila Šimonka tolik nádobí, jako tuto dobu. Sousedovic kočka, pes, ani slepice nesměla se ukázat pod vraty, tloukla je a nedbala, že i ta nemá tvář citi. A všichni kolem sousedí i doma byli tak mírumilovní — soused zaštěkl to pozdravení — muž domů chodil až byl čas jíst a spát, čeládka se jí bála a nejvíce jí zlobil ten kluk.

"E di ven, sedíš tu jako zařezanej," sápara se naň u večer, když hoši na návsi zpívali.

Ale on seděl a seděl, aspoň kdyby jí byl chtěl odpovídat, ale ne, seděl a jen jí na vše řekl: "Jak jste si mě vychovala, tak mě máte." Ona nenačila jej ničemu, co měl, bylo dílem jeho přičiněním získáno stykem s lidmi, dílem pak dáno mu povahou po otci. Stával se umíněný a zlý a s takovým jí ani hádka netěšila.

A čas se vlekl — lině a bídně — tak jako vždy — jsmeli nešťastni. Pomalu mřel den za dnem, až přišel památný, nezapomenutelný červenec roku 1914.

XIV.

Přišel neohlášen — nečekán — a jak dobře tak!

Bohuš stál u samého vchodu kostela a očima hltal družičky, až viděl tu jeho a jakou měl radost. Jak jí slušely nové bílé šaty — jak hezký byl vínek v jejích vlasech. Měli umluveno, jít spolu k zábavě — věděli, že se to prozradí, ale at'. Už si oba nezatančili od toho svatojánského dne a přece byli tak mladí.

A když ji potom objímal v tanci — povídal jí zbožně, jak se mu dnes líbila a těšil se, taková, že bude, až si jí povede ku oltáři.

A v tom — z čista jasna — hrůzný — černozlutý papír, zavíral všem — a ó Bože — mobilisace!

Veselé oči plnily se slzami, matky rvaly syny z náruče milenek a necítily, že i ony jich chtějí užítí. Ještě před chvílkou záviděly sobě, lepší šaty, hezčího hochy — lepší, větší pole lánu. A teď? Svojně pláčí, objímají se vespolek — těší se. — Ale to potrvá jen tak dlouho, dokud první dojem nepomine.

Taci jsme my lidé — že ve chvíli bolu, voláme druhá — toužíme po náručí. Plakat chceme na prsou toho, kdo by s námi trpěl — cítil. A sotva, že ty struny bolesti rozezvučené umlkají, stáváme se zlými zas. Ano, i teď bylo tak. — Když pominulo první napětí, síly skleslé se vzpružily a záviděl zas jeden druhému — že on musí a onen ne.

A i ty ženy citové lepší — necitily s těmi — které se loučily. Ve chvílce zbylo jich jen málo — ano i hudebníci odebrali se ven, kde ve sváteční ticho kraje — hráli — hráli těm všem —

„Loučení, loučení....“

Lomily matky rukama, až klouby v moložných rukou praskaly a bédno bylo se podívat v jejich vráscitě — v hodině tak sestaralé tváře. Ale při tom všem pospíchaly — vždyť matky a hospodyně jsou.

Nic nevyhýbaly se, uprášené silnici, nedbaje mraku prachu, který se zdvihal. Dlouhé sukně přehodily přes ruce, aby jim v chůzi neprekážely a do krámků na rychlo otevřených zacházely a kupovaly.

Donna sotva že vrchní šaty sházely, hrály mouku, tloukly mák a třely tvaroh — smetany ani hroznůk nešetřily. A co teď slz tam pítom kapalo, mohou říci jen ony. Z mista na místo přenášely těsto — aby lépe kynulo. Ach — jak chvělo se jim srdce — když rekrutí rozveselení pivem — s falešným úsměvem na rtech vnucovali se v tu veselost.

A jak ta každá poznala hlas svého dítěte — at' nesl se a třepotal hrdinně — nebo selhával utajenou slzou i předtuchou smrti. A žálily chuděry — že z mlčky se loučí, že zpívají:

„Neplač holka — nenaříkej,
netrap srdéčko —
vždyť mě ještě nezabill,
moje matičko.
Vojna je jen spás,
přijdem domů zas —
budeme se milovatí,
jako jindy zas.“

Šimonka měla, už také pinou pec, ve tváři rudá námahou a masité její lice, co chvíli stáhnul hrozný žal.

Šimon seděl a žaloval nebi. „Dyž nemám štěstí a to moje drahý dítě, taky né. To za to, že sem tě vopustil. Ale moje, Františko prosím, vopust' jemu, von za tátů nemůže.“ Sepjal ruce — byly velké a upracované, luště od slunce a na hřbetech modré žíly tvořily uzle. „Vopatruj mě ho tam, chraň ho a netrestej ho za tátovo viny“ — bořekoval.

„Jáčku mámo,“ obrátil se: „Tak si myslím, že my sme toho kluka měli přece voženit. Co z nás bude — dyby nám tam nedej pánbů zůstal.“ Chtěl si postěžovat — hoře rozdělit,

vždyť byl stár a v stáří stáváme se dětmi a naše bedra slabá už — na takovou tíž.

„Notak — eště že to uznáš,“ křičela Šimonka, že už to tak měla ve zvyku. A nyní potřebovala křičet — myslela, že se jí křikem ulehčí.

„Pořád jsem to chtěla, ale držel s nimi a tu já sem nechci — ta sem nesmí, radši motyku vezmu a celej dvůr svejma rukama rozbouřím.“

„Ejnu, komu není rady, tomu není pomoci,“ povídal Šimon. „Dyt' něčko máš a já taky.“

Lány pšenice i žita vlnily se a prohýbaly pod tíží klasů a jařina vlnila se větříkem. Mezi poli táhly se zelené mezičky jako stuhly. Slivky i opozdžené višně u cesty se rděly a sluníčko páhlo na šíji i krk a vůbec všade, kam se mohly všetečné paprsky dostat. Zde v té tišině — vzdálení ruchu — ubírali se smutně Bohuš s Máňou.

Máňa měla jako vždy slz celý potok a Bohuš hleděl mlčky v dál, kde na mezi rostly trnky a šípky a zelený koberec vysoké meze poset byl jako žlutými hvězdičkami pampelišek.

Byla tu krajina divoce romantická, všade zeleň, květ a divoká, nespoutaná krása. Kamení zde bylo dost — ach — toho je všade dost pod Šumavou. Z toho si lid u nás nic nedělá — vždyť i v tom světě jest to tak.

XV.

Bohuš byl nešťásten. Nejen, že se loučil, ale on tuto drahou bytost k sobě připoutal a co se z ní nyní stane. Zahyne ve shonu života, utlačí jí poměry a musí podlehnout tradicím i zákonům venkova. Ona i on — věděl jeden i druhý, co vše by si měli povědět. Ale přes to mlčeli, krácejíce kol nahnědlých křovin, usedali na kameny, jichž bylo zde jako naseto. Byly veliké, obrostlé mechem, takže vypadaly jako podušky. Lískoví i jalovec, smrčky i jeřle, olše kol potoka a mech družil se s vřesem a voněl zde i tam keř planých rží. Konvalinky i fialky rostly z jedné půdy — muchomůrky vedle hříbků rostly — potůček vlnal se středem. Jen uzounký — měkká voda a čistá, nikdy nervala břehy, aniž unášela cosi po vlnkách svých. Předčasně sežloutlé listí plulo — poskakovalo, zachycujíc se na kamenech, pokrytých hnědou vrstvou slizkého mechu.

Vše to tu žilo — odumíralo — tak jako v tom světě.

A zde — vyhlídka — komín ve směsi stromů — milá hájovna a tam! Jakoby na klíně matčině rozložili děti své hračky, nezapomenutelné Zálesí.

Domove drahý — jediný, tebe ceníme, až když odcházíme na vždy. — Domove český — tebe nenahradí žádný díl světa!

Jak se ty střechy červenaly a jak se leskly tabule oken, za nimiž hýřilo to barvami. A dým unikl z komínů hotovými chomáči, snášel

se — plazil pod tlakem horkého vzduchu —
čpěl kolem, až v nic se rozplynul.

Jako ten dým připadal Bohušovi ten život.
sen o lásce i štěstí.

“Tak vidíš Máníčko,” vyčítal jí potom u
studánky. “Kdybys mě byla měla víc ráda, než
tu tvou maminku, mohl jsem dnes jít veseleji.
Byla bys mou ženou, věděl bych, že na mě če-
káš a i když bych tam umíral, umíral bych
rád a bez starosti o vše. A jaké by to bylo
hezké vědět, že ty řady na tom našem hospo-
dářš a že učíš děti modlit se za tatínka.”

Ale Máňa jen plakala a plakala — obličej
už měla od kraje kapesníku modře pruhova-
ný, ale pán bůh ví, kde se ty slzy braly.

“I není,” odporovala mu přerývavě. “Tak-
hle mohu aspoň na tebe čekat a žádný mě neu-
bližuje. A když se nevrátíš, budu starou pan-
nou, budu chodit sem ke studánce, až přijdeš.
A i když tě tam zabijou a nebo tam na mě
zapomeneš — žádnýho už chtít nebudu. A když
mě nebudou chtít doma, na službu můžu jít a
ty se přece vrátíš.”

“Tovíš, že vrátím,” jistil. “A tam se do
ničeho taky nepoženou. A konečně — možná, že
to nic není.”

“Až pomaširuju,
tou pražskou bránou ven,
vzkažte tam mé milé pozdravení.
Aby se vdávala — na mě nečekala,
že jsem si namluvil, holku jinou.
A to holku takovou — šavli ocelovou
ta bude flámovat všade se mnou!

Dvaadvacet jich bylo — výkvět celé vsi,
očí rudých a nejistého kroku. Byli v hostinci
celou noc — museli pryč — nemohli snést po-
hledu na mladou ženu — dítě v kolébce a po-
hled na starou matku, vhněl jen slzy do očí.

Divili se, proč starému otci zbrázdila jedi-
ná noc čelo a proč se mu pojednou chvějí mo-
zole — snědé ruce? Padaly na ně, do dnes tak
drahé zdi rodného domu — půda je páčila a
krov dusil.

A oni museli přece být hrdiny. Proto utekli
ku sklenici — mezi druhy — kde stud jim
nedá plakat. Také Bohuš šel, až se bránil —
byl by nejraději ku hájovně — ale za nohy
jej vytáhli — ženských podšívek nadalí —
bačkor a jiných jmen.

Zpíval tedy jako oni — pil, po prvé od oné
osudné noci svatojanské a ráno zpítý pod obraz
šel včele všech ku hájovně. Malení i borůvek
bylo všade. Arnika i lesní jetel kvetly u cesty
a velké krůpěje rosy houpaly se na všem.

Zlaté slunko nějak nesměle vykukovalo z
pod sedých mraků — jakoby se rozmýšlelo,
má-li vůbec ozářit to vše — co duší draho. —
Pak ale vyhoupl se v celé kráse — jím tak
mnohým dnes — doma naposled.

Ó toho bolu — toho zoufání! I bylínka se
brání, zapouští kořínky — má-li vytržena být
— a červík, mravenec — vždyť ptáček chvěje
se v rukou a chce domů. Co touhy line se ni-
trem nám, vracíme-li se, po krátké době pod
rodný krov — jak balvanem leží nám na duši
— jsme-li staří a vime, že nutno brzo odejít.
Ach — jak často maličký chudý i zapadlý ro-
dný krov, často i bídu věští a přece jest drahý.

Tak rozumovala hajná — hladila jemné
vlásky synkovi a byla tak k sešlzení šťastná,
že jest tak malinký.

Ani hajný dnes neporoučel dcerám, které
ven k hochům vyšly a celou tu náheru v
zahradce plnily.

Bylo mu líto Mání — jejich slz a přiznává-
si, že na štěstí tohoto dítěte mu snad nejvíc
záleží. Jsa zvyklý — povědět vše lesům —
proto prechal tam, křel a bylo mu nějak divně.

“Zatracencl,” povídal — “broky a štětiny
na ně. Mordie — soudil bych se, ke krajskému
bych to hnál, bejt tím ruským carem.” A ne-
věděl ani — co mluví — ani to, že na takové
jest “krajský” pílíš cláb.

A odpoledne šla celá ves. Mladý, starý, na
vozech vezli kufry a mnohé ty maminky by
byly zásobily syna na sto let. Ano, mnohá v
nůši ty kufry nesla, hrbila se pod tíží a syn —
voják marně chtěl ji ulehčit. Tvrdýma rukama
svírala řemeny nůše, na nichž klouby vyvstá-
valy a silně žily poskakovaly.

Bože — co ony se těch zlatých hochů na-
vypravovaly — do školy — učení — do světa
“na vandru” — za moudrostí i chlebem. Ale když
— tenkrát se vždy zase vrátili — letěly, jásaly,
— ale dnes?

Jedné bylo nevýslovně líto, že ona mu sme-
tany nepřála — jiná obžalovala se z dávno
zapomenuté křivdy spáchané na synovi a jiná
slibovala svatě, že ani slovo neřekne, vezme-li
si tu a nebo tu, — — —

Mikulová dávala synu růženec a Pavlová,
která jich měla celý tucet — smlouval s tím
pánem bohem: “Půl si jich vem — sou šecky
moje, ale nech mě je umřít doma. At’ jim mů-
žu posloužit — ale tohodle mě nech — toho
sem měla dycky nejradši.” Hromková držela
pačce, až se jí ruce potily a děkovala náhodě,
že má sukní na “ruby” — a to, že je šťastná.

Poslední pohled — a víska zmizela — cíl
jejich cesty — nádraží. —

Až budu v cizině —
samoten umírat —
tebe má Šumavo;
budu já vzpomínat.
Vždyť tam na Šumavě,
kolébka má stála —
v krásné, zelené Šumavě.”

Malé domky — v zelení révy — bílá budo-
va nádražní! — O, nádraží!

Tam čekávala maminka, veselá a zářící, at' horko či mráz — vše jí roztřásalo. Vítávala vlaku mrtvé tělo — naslouchajíc z dál rachotu jeho kol. A pak jak děkovávala mu, vždyť v lůně jeho — spěchalo dítě její — ze světa. Co polibků zahřálo tam ret — co slz, smočilo písčité chodník. — Ó, nádraží. Svědku němý, nemilosrdný a nezapomenutelný dárce.

O požehnáno budiž — rodné nádraží! —

A pak přisupal vlak — hvízdal a rachotil, posílaje vstříc černý dým.

Malý průvodce zavolal temně: "Strakonice — Písek!" A byl rád, že má obloukovité nohy a jest "pod míru".

Les šuměl — koně ržáli a vlak sténal pod tíží mladých těl.

Poslední s Bohem! ! !

Kapesníky vlály vzduchem — světlé hlavy tlačily se a míchaly s černými, vyhýbajíce se z oken. — Pak táhl hvízd, co poslední pozdrav, vlak mizí v zátočině a ti, co tam stojí nechťejí odejít — vždyť mnoho jich docela zapomnělo i plakat.

Chovala matička — chovala synáčka, když ho vychovala — na vojnu ho dala. Musela matička — na vojnu ho dáti, musel on opuštěn — v dálí umírat.

XVI.

Znělo to jako sen — zanikalo — až zmlklo, černý oř ztratil se v dálí a byli pryč.

Odjeli — zapadli a práce nedala věčně vzpomínat. Žně byly za dveřmi, sil ubýlo — ó ty žně — bobaté — zářivé dny venkova. Oblívil žloutlo — vlnilo se, až k zemi klonilo bohatý klas. Matka země dýchala z hluboka hrda a šťastna — tak jako ta matka lidská, když vychovala děti zdatných.

V podvečer zas chodili hoši ku potoku a zpěv jejich mísil se v klepání kos. Husy kejchaly žalostně pro své bílé peří a matky na řešetech sušily bílé bohatství, nechávajíce volně téci slané slze — které sjížděly a nesusíly se, nechávajíce v každé vrásce vlhko. Bylo smutno mamince — když její dítě tam v zákopech tlačí tvrdá zem. A ze zánadří občas lovily — ty růžové polní lístky — líbaly je, vlhké potem i slzou.

A potom samy psaly — písmem kostrbatým, bez čárek i teček celou stránku. Kdepak, ruka byla těžká a péru nezvyklá a vůbec, jaképak copak. Ony jsou jen z vesnice a každý ví, že tam vládnout nutno motykou a ne pérem. Co také jejich hochům záleželo na písmě, co záleželo na tom, že museli to číst opět, aby pravý smysl vystihli. — Oni by to byli stejně četli — a pak — o bože — ty psaní od maminky! —

Ty její vzdechy — ty bolné stesky — ta jiskra naděje, ta hora lásky v nich — a horoucí pocely. A Šimonka čekala listonoše — v

krku měla sucho, žaludek se jí svíral a byt' měla hlad — jíst nemohla. Zapomínala si docela i přilepšit — zívala o závod a co chvíli se jí chtělo kýchat. Hlas jí přeskakoval — nos měla modrý a masité tváře visely jí divně dolů.

Muže slyšela ze sna mluvit — modlit se a úpěnlivě prosit Františku o pomoc pro své dítě. Dřímala-li — měla zlé sny a zjevovala se jí výměnkářka v černých šatech.

Bylo jí úzko — bála se a stýskalo se jí. Stýskalo po duši blízké, často chtěla se přitisknout k muž — než? Mládí bylo to tam a dnes se jej styděla. Po prvé si řekla, že brali se bez lásky beze všeho porozumění — rvala si vlasy a bořila šedivějící hlavu do peřiny, aby zaplašila bílý zjev s vlajícími, dlouhými šatem.

A ty růžové lístky na nádrech jí šustily — usedala na mezi — samotna si poplakala — ale Šimonkou zůstala. Zas obracela se a zášťně hrozila k lesu, kletbu sypala na rudou střechu hájovny a proklínala den, kdy se zrodila — kovářova dcera.

Žně skončeny a těžké snopy pomalu schnuuly na slunci. Jetelístě zelenala se ve strništi a tu i tam již i proužek oranice hnědl.

Na lukách vládla kosa, zvonila do časného jitra a závodila s potůčkem, který vesele bublaje, skákal přes kameny a omýval bílou pěnou žluté blatouchy — do vody visící. Kosil mladý i starý — nové odvozy na dohled a sobečtí tatínkové chtěli využít mladých paží — než patřit budou císaři pánu. —

A žlutý ječmen drobil se, takže za parných dní, vyzbrojení roubíky — velké otepě povístel na ramenou pospíchali do pole. Nadešli si mezi — kde bosým nohám lahodila tráva — posypaná pampelišek žlutým květem. Ale při práci i chůzi — hřbety rovnajíce hleděli ku silnici — která jako stuha vinula se poli. A ty ubohé ženy, až ku silnici doběhly oči rukou začláněly a zahanbené se vracely. Loudaly se — v očích měly slzy a hlas rozhořčený: "Edyt' ej to ten oficír, co jezdí za tou Sýkorou. Copak ten — tomu je hej."

Ba nebylo! Vzpomínal, jak letem tady spěchával, jak se cítil silen a mlád. A dnes? Jak si připadá stár a slab, tak jako každý kdo cítí smrt v těle.

Byl si jist, že padne. Proto chtěl sem, proto vyžádal si skoro nak kolenou tu dovolenou dvou týdnů. A když černá hlava milované dívky kmitla se v okně, když, klopýtajíc po špatné cestě, letěla mu v náruč — bylo mu ještě hůře.

A ona se k němu tak tulila — tolik jí žluté ohníčky v očích zářily a tak šťastna opakovala: "Já věděla, že přijdeš — tušila jsem to a zdálo se mi o tobě."

"Jak nepřijít", šeptal chraptivě. "Ale kéž bych nemusel, tam — odkud snad" —

A vedl ji do stavení, kde musela mu opět a opět skládat slib věrnosti — líbal ji dlouze a divně.

"Já vím, že my se nedostanem," hořekoval. "Já na kauci nemám a ty se mě vdáš."

Smála se jasným smíchem.

Do sklepa běžela, berouc tři schody najednou, ve vlasech si ručkou řádic, zlobila se, že nemá, čím ho uctít. Borůvkové víno a kus másla ve vodě. Bylo sice trochu vymočené a chuti přitrpklé, leč ona si řekla, že lepší něco než nic a on se usmíval — že však za měsíc v poli bude hůře. A pak lezla na žebřík, bez milosti malou ručkou s rozpíchanými prsty vraždila holoubata. Tak se dělo tyto dny všade — kam zavítal voják.

Utěšovali jeden druhého — slibovali si stejné věci po sté a bylo jim vše nové. Přišli Sýkorovic z pole — voněli lesem a osiny měli ve vlasech i šatech. Sýkorka spustila lamento a Sýkora se mračil, víc jak kdy jindy. — A pak letěly dny — Boženka s každým prchlým dnem bledla víc a více. Poručík Malina stával se mrzutým — Sýkorová plakala až hrůza poslouchat.

"Bože", říkala — "vždyť krev není voda a potom jsem se tolik těšila, že ta holka" — ale se Sýkorou nebylo řeči.

Mračil se a stífil, kazil milencům ty drahé chvíle pospolu a do hromady na zemi, kopyta jen létala.

Učedník se krčil na verpánku, že mu byla vidět jen záda a pomocník se potutelně smál do vousů právě každému, že se — kopyta rojí.

A pak přišel poslední den — den rozloučení. Boža měla oči jako skleněné a tvář z mramoru. Poručíkovi se chvěl každý sval v obličejí a Sýkorová snášela, co se dalo.

"Tatínku a mamínko" — povídal Malina rozčehvěle. "Prosím vás — opatrujte mě ji tu. At' mě zůstane věrná a slibte mi, že mě jí necháte za ženu. Že jí nebudete ubližovat a že jí nebudete nutit k jinému."

"I toť," utrl se Sýkora. "Abysme jí tu nenosili na rukou. A nechávat jí pro takovýho, který jí stejně neuživí. Já už jsem, panečku, naživil cizích dost. To dovede každé blázen, táto ty to živ a dří se. Jaképak slíby. Já poručím, než bude zleřlá." A prudce bouchnul kopytem do kouta vyběhl — Inu — jako švec. —

To byla malá naděje — špatná útěcha. Šli k nádraží a on jí těšil, že možná, že tam přijde k zranění a pak? Dostal by dobře placené místo v kanceláři a nic by jim nebylo v cestě. "Nešťastné peníze" —

Musela se smát. Peníze! Co znamenaly pro ní peníze? Ona šla-li pro bohaté, látku vyšetřila a dala si zaplatit. Chudým pak lemovala i podšívku dala, že často mrzutosti bývaly. Sama nosila většinou bílé bluzky — šaty zkonbinované často z kolika kusů. A když jí

předloženo, že má z jejich látky bluzu, dala se do smíchu a řekla: "Ano bluzka je od tvých — rukávů, od jiných — límec též a vy jste si nedaly do kontraktu, že vám musím, co zbyde vrátit."

Dívky se styděly, vidouce, že je zahanbila. Šly u ní rády. Nepáralo se po ní nic, látky nešetřila a každému hleděla vyhovět. Maminky si časem kleply — že má "kufry výbavy" a byly by jí záviděly. Kdyby měly co.

Ale opět říkaly dcerám: "Jen to dones Sýkorovům! At' deš kam chceš, zloděje nemineš." A před sousedkou dodaly — "Dyt' tam je toho třeba."

Ach — kolikrát daly jí to na jevo? Ach jak nepokrytě, že peště zatínala a zuby roztřela rudý ret. Co však platno, život má své právo a že nemá "táty" slyšela denně. Ani jí nenapadlo, že závidí jí ty maminky. Byla jiná než jejich dcerky, netoula se po nocích, aniž měla špatných zvyků. Nepřálí ji její rovný nos a božsky krásné oči. Nazývali ji "židětem", chtějce se směšit její vlnité, jako eben modročerné vlasy. To ona vše nevěděla — radívala se s malým zrcátkem a ptávala se jej je-li pravdou, co její Jarča o ní tvrdí.

Je-li pravdou, že zve jí jeho vílou, mají-li jeho dopisy pravdu.

Na těch jí nejvíce záleželo — těm žila i dýchala. A nevěděla, že závist je to, co denně bodá duši její.

Vyhýbala se lidem — bála se jich a oni opět říkali: "Kam se naděje? Vida — běž řády je a eště po pořádném člověku vozí nos. Ejnu — šak vona má dycky taková štěstí a eště všem dá fílek."

A snad by jí byly dovedly závidět i to, že nemá tátu — kdyby to, za to stálo. — A nyní — Jarča — její Jarča tady běduje a hořekuje nad penězi? Pro peníze? Ji byly peníze zamknuty vždy na mnoho zámků. — Vždyť pro peníze jí a matku opustil otec — pro peníze po dědovi zděděné si otcím obě vzal. Slíbil plnit povinnosti jim — a opět peníze to jsou, co mu zbraňuje. Ona by se peněz bála — ano, ona by si musela myslet, že by pro ně pak někdo trpěl.

A nemohla pochopit, jak může ta její maminka vždy říkat: "Peníze sou šecsko."

Večer snesl se na krajinu, rosa vlhla vlasy a prach silnice lepil se jim na boty. Žáby v rybníce pělý pravý koncert a u lesa ozýval se slavíček. Husy kolébaly se jako bílé člunky v moři strnisk a oživovaly tichý kraj svým štěbetáním. Malí pasáčekové dělili se o zbylé brambory i tuřín. Netopýr šuměl křídly ve vzduchu letěl ku své rodině. Silnice nyní špinavě bílá — leskle se vinula a svítila zelení líp. Skoro osířelá strniška a žlutnoucí nat' bramborová působila tísňivě při mléčném svitu luny. Matka země ležela klidně, bez vlnky i záchvěvu — bez vzdechu. Odpočívala po bohaté sklizni, tak jako

ku poslednímu spánku uložené tělo lidské. Po mezi voněl heřmánek a suchá metlice vinila se a šelestila — jako odkvetlá květina na hřbitově.

Poručík rychle dýchal — byl smuten a nešťasten. Mrzel se na svět — stav vojenský, zlobil se na život a zazlival staré matce, že nemá jemu na kauci.

Ale Boža byla odhodlaně klidná. V očích měla zase ohníčky, a ty co chvíli viděla ve zřítelnicích svého Jarčí.

torátu, ošifelý hajnýh host. Zdravil jí a ona se zarděla pomyšlením, na onu noc, kdy místo ní, našel pod jabloní panáka s řepnou hlavou.

"Maras", řekla si a netušila, že on jí má dosud rád.

Netušila, jak těžký byl boj jeho — chtěl být doktorem. A zrovna, když už skoro byl u cíle, zemřela mu ta maminka a on, co sirotek po železničním zaměstnanci — dostal místo průvodčího. Vzpíral se, plakal a prosil — ale řekli mu "chceš-li ber, nechceš-li nech být."

Obrázky z čínsko-japonské války. — Boj o Severní nádraží železnice Šanghaj-Nanking, kde byla svedena jedna z prvních bitev.

"Nic se nezlob Jarčo," těšila skoro vesele. "Naši mě neubližují a až se vrátíš — budeme svoji. A to si nemysli, že nás dva peníze rozdvojí."

A usmála se tím teskným úsměvem. Vždyť už čekáme tři roky — tak ještě počkáme. Vždyť život tak dlouhý a pravého štěstí jest dost jen jediný den."

Vyprovodila jej — odešel do vlaku a černé kučerký rozvíjely se mu o poslední pozdrav. A vlály nejen jemu — zdravil je ještě jiný. Malý směšný průvodčí Maras — kandidát dok-

Co dělat, když jíst se chce — protekce žádná a smrt nejde. Ale utišíl se. Studoval dále a radost měl, že dal mu tu cestu — Strakonice Písek. Vidíval jí tam. Těšil se, až tady bude jezdit, šťastná, zářící, s dítětem na klíně a on, klidně řekne jen:

"Lístek — prosím." —

Pak zas bude jeho srdce bolet — tak sladkobolně bolet jejím štěstím.

Vlak klepal, hekal — kola se točila monotónně — zatím co on nič nevěděl — jak lidské štěstí je vratké.

XVII.

Zase bylo Všeck Svátých. — Zase ráno byl poprašek sněhu, notný mrazík štípal a na rudo kreslil líčka mládeže, spěchající na ranní.

Po pěšině "hranicemi" šly Máňa s Božou a jak se zdálo, nezbaly, aby přišly včas. Boža marně začínala hovor — vše minulo se účinkem a snaha její potěšit družku byla marnou. Bylo jí družky líto a s bolestí znamenala, jak se přepadla a jak má pod očima divně nazeleňalé pruhy. Měla nový zelený kostým — z velmi pěkné látky, ale až velmi jednoduše ušitý. Nicméně slušel její urostlé postavě jako jí slušelo vůbec vše.

"Kdyby tě Bohuš viděl, ten by měl radost. Jak jsi zváněla a jak jsi mu věrná." Povídala a myslela si, že nejlépe tnouti do živého.

Ale Máňa si jen vzdychla, takovým zdechem srdcervoucím. Teskně hleděla přes kraj, kde hněl divoký bodlák a fialověla spousta vřesu, zde pod svahem ušetřená dosud mrazu, takže, až divně působila na duši, ten kousek života v tom okolí odkvetu a zániku.

"Svět se mi Máničko," toužně prosila a družku kol boku objala. Tiskla jí k sobě a přála si, kéž by půl její bolesti se chtělo do jejího srdce přelít. "Vždyť on bude psát, vždyť on třeba nemůže, snad je raněn a nebo v zajetí."

"E já už ani netoužím, aby psal a vůbec mě už je všechno jedno." Skoro se utrhla Máňa. "Ale dyž já už sem na tom světě tak nešťastná," a už nabírala z plných plic, slzy se valily a ona utírala je solidním, kapesníkem, který zdobily doma háčkové krajky. Za chvíli měla líce, jak by je metlou sešlehal a Boža spráskla ruce. "Tak teď jsi hezká. Teď by měl z tebe radost. Božinku, ty tě máš pusou — nó — učinný kanafas."

Smála se, až se to po údolí rozlehlo a vracelo se ozvěnou od lesa, ale družku smíchem nenakazila.

"A copak na mě záleží," povídala mrzutě. "Záleží nezáleží, pláčem nic nezmůžeš a však jest takových víc."

"Jo — vono se tě řekne, dyž u nás jest to nejhorší a žádná na světě, už není tak nešťastná jako já. Dyž u nás, viš voni naši — jako naše maminka — no viš — my totiž budem ešte chovat. — Jen si pomysli a nýčko v tak zlé době a tolik je nás a už je nám dnes těžko."

Boža zůstala stát, s ústy otevřenými — oči široce rozšířené a na pláčem cukající sebou Máňou hleděla jako na zjevení.

Rozhodně jest pravdou, že sdělený žal, je jen polovičním žalem, ale právě tím chudák Máňa plakala ještě usedavěji. Bylo jí lépe — proto i ty slzy se hrnuly lehčeji a při každém zaškytnutí, každým vzdechem spadalo trochu té tíhy s jejího malého srdíčka.

Zde byla ovšem každá rada drahá. — Chudák hajná — měla té drobotiny kolem, že často novověděla, komu dříve odpovídat. A tu loňského roku, jako samo nebe by poslalo ho, přijel bezdětný bohatý strýc a vyvolil si tichou, mírnou Aničku.

"Vida," říkali zas ve vsi: "Jedna vomami nejbohatšího synka a druhá bohatého strejce — kam se neděje." —

Ale co oni věděli o hájovně? O té nešťastné hájovně! "Co Bůh dělá, dobře dělá — proto mu nedať děti, aby nám moh pomozť." Říkala hajná zbožně a velké slzy sjížděly jí po lících. Deset krků žít, deset těch mladých těl šatit a ty desaterý páry noh obouvat? Knihy kupovat — sešity a vše — inu však žádný neuvěří, co to vše stojí, kdo to nezkusil.

A že byly silné, zdravé — děr a útržků nebylo konce. Každý den přišel jeden s modřinou, každou minutu některý s krvácejícím nosem a všemi bolestmi k mamince pořoukat. A copak maminka, káž pořoukala, obvázála hadříkem — řekla — "I copak to, to je jako nic — a cože nedáte pozor?" — No a bylo zase dobře. Kůže se zacelila, ale hůře bylo s šatstvem. "Já nevím — bože — dyť to na nich zrovna hoří" — bědovala a látání i šití bylo, až po krk.

A proto si poplakala, složila Aničce šaty a povídala jí — "Enom si toho dítě zlaté váž. Děkuj pánuobohu vstávajíc lehajíc a buď hodná." —

Anička sice nevěděla, co je pravdivější na mamince, zda ta její slova anebo její oči. A v těch bylo tolik smutku a když zmizelo její první dítě — zdálo se jí, že se skácí. Žel, že peníze — a peníze — jsou pánem — láskou i nejhřdější šíje a otroky dělají z nás. A bojujeme-li — ony zůstávají vítězi, když nás k zemi sklátily a zadupaly v černý hrob.

A tak i jí sklátily — stála tu na vršku, jako ta hruška v poli — když jí hrušky otrhají a ona tam smutně stojí. — Bolest žhavá a zlá řádila jí v duši a stesk rdousil ji, zatím co dosud nepoznaná bolest rozloučení rukou jistou kreslila chladně první vrásky a rýhy v její obličej.

"Bože — inu, malí chleba, ale velký srdce," vzdychla a vracela se. Dloubo jí ta jedna hlava scházela při jídlech i práci — ale vzpomínka na tu zelenou spojitelnou knížku byla náplastí i nožem zároveň.

A na to vše vzpomněla Boža. Byla v hájovně raději, než doma, znala poměry tam a nyní bolestně lítovala: "Bože — co ten Bůh také dělá. Proč nedá jedno k nám. Uživilo by se a ten nešťastný tatínek by pak snad i mě měl radši. Věděl by co je to láska." —

Tovíš copak vo mě — at' by přišlo, ale je to vo maminku, jestli to přežije a potom nejvíce ty lidi — dyť to známe." A Máňa už zase nabí-

rala na novo — raménky jí to škubalo a nové slzy a slzy. "Dyby nebylo tý maminky, šla bych kam mě voči poneseou."

"Ale jdižis", chlacholila jí vždy jí silnější družka. "Od zármutku se neumirá. Naše babička často říkala, že byl jeden člověk a ten vždy bēdoval a vyčítal, že on jest nejnešťastnější. A vždy ukazoval na jiné, že jsou horší jeho a přece tak netrpí. A pak se spustl, kiel nadával a pll, až hrůza a volal prý s posměchem Ježíše, aby se podíval, co z něho udělal tím, že mu toho tolik naložil. A pak prý měl sen, přišel pro něho Ježíš — vedl ho do dílny, kde bylo moc svatých — vousatých brad a bosých nohou, kteří všichni dělali kříže. A bylo prý jich tam, že nebylo místečka prázdného, všade samý kříž — zlaté, stříbrné, plechem pobité, železné, dřevěné a jiné. Různých tvarů i velikostí. A tu mu Ježíš řekl, hy si všechny prohlédl, potěžkal a sobě jeden vzal sám, který jest nejlehčí. A tu ten člověk, zdvihal a zkoušel, jeden po druhém, unaven měl jen dva. Jeden jedlný ze všech, který, at' se namáhal, jak chtěl, za nic nepozvedl a druhý tak lehký, že mohl pohodlně pod ním kráčet. Vzál si jej proto, řka s výčitkou k Ježíši: "Vidiš pane můj, že přece jeden je nejlehčí!" I usmál prý se Ježíš a bílou rukou ukázal na jméno — ano a ku velkému překvapení shledal člověk ten, že ten kříž jest jeho vlastní. I ptal se po nositeli onoho, který pozvednout nemůže. A tu usmál se Ježíš, objal kříž ten a pozvednuv jej, ukázal jméno své i kapky krve. — A tu zastýděl se člověk — tíše odešel s křížem svým — neživil více závistí v nitru svém, ale pomáhal seč mohl."

Máňa dívala se vyjeveně na družku, oči měla suché a stříbrné hvězdičky v nich.

Ruce měla sepjaty a opakovala: "Ty št'astná — silná — tys velká — jiná než já. Tys taková jako ta naše maminka. Jenom k nám často chod'."

"I nejsem — to já jsem jenom utrpením utužená a ty také budeš. Pamatuji, že přijdou někdy chvíle — kdy dnešek bude se ti zdát malým a slz nehodným."

"Já vím, ty máš vždy pravdu. Tys vzácná, jiná, proto budeš taky moc št'astná. Ale já — já to cítím — já nikdy nebudu mít žádný štěstí." Bēdovala a ač vždy byla tělesně silnější, musela jí Boža v chůzi podepřít. To už tak soužení člověka seslábne.

"Víš — vono je mi dnes tak divné — a Bohuš nepíše a dnes je náš den. My jsme si totiž dnes prvně řekli, že se máme rádi a že si zůstaneme věrní."

V kostele modlili se obě a to velmi vroucně, za odvrácení všeho zla od té hájovny. Ale ten kostelík nějak chladil, zima i tma tam byla a Boža smutně pohlížela na skloněnou hlavu Máňiny.

Nitro se jí úžilo nějakou předtuchou. ale ona si namlouvala, že to jest jen zlý dojem. Snad dnešní den mrtvých — snad — doma se nemohla rozveselit. — "Dítě prosím tě, co děláš? Povidám tě, přilož — ty strkáš louč do polívky a nudle do plotny."

Trhla sebou, ale zas nic necítila, že cibulka čpí a páchne — neslyšela, jak se škvíří a černou na uhel jí vyhodila. A to docela vedle stála — inu jaký div, že se Sýkorová opravdu dopálila — uštědřivši "buchtu", poslala ji k šípku.

A po obědě, sotva, že Sýkorovy kroky dozněly, usouzené sdělovala mamince, co se v té hájovně zase stalo. Byla taková malíčká, drobounká, zrovna takovou jakou možno do uzlíčku svázat a dítě svého hříchu měla — nade vše ráda. Ač byla povahově mělká, hned ruce spínala a s hajnou cítila.

"Ale před tatínkem ani muk"? Zajišťovala si dcera mlčení.

"Kdepak — kdepak — co bych se do toho míchala. Co bych měla radost, z lidského soužení, dyž sama vím, jak je to."

A potom si sedly, na květovanou pohovku — přitulily se k sobě, tak jako, když byly ještě v tom světě samy. Do oken časem přiletěl žlutý list a větřík klátil suchými větvemi stromů. Obyčejná maminka se tak změnila, oči se jí leskly divným leskem a povídaly víc o štěstí než stárim zvadlé rty. Křistálové slzy kapaly oběma v klín, když opět prožívaly obě to, co dosud v matčině srdci clona tajemství halila.

Povídala o otci kováři — krásném hochu tam ve Vídni. Nic nezatajila dítěti, o lásce jejich a hříchu i bolesti své, pověděla jí. — Měl prý černé oči a havraní, vlnitý vlas. — "Jako ty — ty jseš celá on a proto se bojím, abys nebyla tak někdy slabá a nešťastná, jako já a on. Nevěř, že byl špatný — on jen měl rád nešťastné — prokleté peníze."

"Nebudu, nebudu," slibovala a líbala jemně bílý proužek vlasů, který dobýval se z pod šátku.

A potom rozlaholil se vzduchem zvonek, lkal, úpěl a nesl se tichem, vraceje se ozvěnou od lesa. Řezal do duše a velebně působil majestátem smrti. "Zeptej se, děvče, kdo umřel! Zrovna dnes." —

Jako střela vyletěla Boža, zrovna do náruče staré Kučerky. Nesla čísiá perka a bēdovala, až srdce krvácelo. "Šmoleček zlatej, chudinka hezkej — a já ho na těhle mejch starejch rukou chovávala — hejčkala — abys takovou smrtí, ze světa sešel."

Hrudí dívky projel nějaký ostěn, bolet a píchal — lekala se a nesměle ptala se bořekující stařeny — komu to zvoní.

"Já nešťastná, že já jsem ho vlastníma rukama nezabila, to dítě zlatý, hezký dobrý. Bohuš — ten hezkej, hodnej Bohuš se utopil — utopil se v tej nešťastnej Drně."

"Dej mu Bůh cizí zemi lehkou." — Povídal Sýkorová dojatě, brala trepky od babky a slibovala, že to muž podrazí. Ale Boža utíkala, jako furiemi štvána, přes pole i mez k lesu. Přes to, že nohy měla jako olovo, jen se mihla a zmizela za vrškem. Půda slunkem rozmrzlá stříkala blátem a nohy jí klouzaly současně, vždy každá v jinou stranu. A větevky podrostu nemilosrdně řádily v jejích kučerách, ale přišla v čas. —

Od smrkové aleje přicházel volným krokem voják — tak jako každý, kdo nese smrt. — Nerozmýšlela se, zvedla sukně a jedním skokem stála na prahu, za ní stál voják a oklepával bláto z bot.

Dvě se otevířely prudce a mezi nimi zjeví se Máňa, obraz radosti — ale jediný pohled a bylo po všem. Sklamána zvala je do vnitř a mrzela se, že byla tak vyrušena. — Když tu tak seděla, stáječíc zamyšleně papír v ruce, — zablédla ko okna vojenskou čepicí. — O, Bože, co radosti — co štěstí rozlilo se jí nitrem — a nyní?

Družka — s cizím vojákem.

Ale ne — kde jen tohoto člověka viděla? Usmál se na ní teskně a jeho oči hořely obdivem. — Oh ano — již věděla a její srdce seždí-mala hrozná bolest.

Kadlec — ano on jest to a nese snad zprávu od Bohuše.

Pak zablédla výstražný pohled Božčin, plátil mamince a celá její mysl se zahalila — křečovitě tiskla jeho ruku, až se mu její nehty zatfaly do kůže a oči její prosily.

Pohlížel na ní pohnut. Viděl tehdy, jak trpěla pro svoji lásku — obdivoval jí a záviděl Bohušovi, sám promarnil mládí s lehkomyšlnými ženami a nyní mu ho bylo líto.

Vzal její hlavu a hledě jí do očí povídal útešně. "Není to horší než nevěra." — A pak vylovil z kapsy růžový polní lístek, podal jí jej a ona poznala to písmo.

Bohuš byl vždy velký — snivý a něžný. Byl poetou — idealistou, duše vzletná a to i v hodině loučení.

Zapomenout není možná,
milko ty znáš přísahu.
Přísaha ta — tebe váže —
až do tmavého hrobu.

Poslední pozdrav — své lesní víle — 8. září 1914. — Bohuš.

Pak se jí hlava zatočila — kolem byla tma a zima — byla bledá, ale neklesla.

Jakoby v sochu skamenělá stála tady a všem jí bylo tak líto.

A pak jí uložili na starou pohovku, která sténala víc, než její duše — maminka snesla pohostění a dala si vypravovat.

Neslyšela nic, jak tam na Drýně, jako v pohádce uprchl, zatím, co Bohuš utonul v hou-

štině. Dobře, že neslyšela — že našli jeho mrtvolu bez nosu i očí, že jeho krásný vlas byl protkán nitkami stříbra.

A když loučil se Kadlec s Božou, třeptily se mu oči slzou — tiskl jí ruku a povídal pohnutě. "Opatrujte mě jí tady, ona není jen odkazem drahého druha, ale ona je ode dneška mým světem."

XVIII.

Zas chopila se paní zima žezla — bez navštívenky zasypala lesy i pole lán. Severák nelítostně dýchal studený dech a vše v přírodě tulo se k sobě. Šumavské modré hvozdy změnily se ve hlavy stříbrovlasých starců s bílým vlasem a jinovatkou na skráních.

Jakoby na pohřeb tomu, spáči v rakvi, tam u Šimonů v parádní světnici. Umřel pantáta Šimonů, když docela sněh šedou pokryl mu hlavu — odešel tak — jako jde ten, kdo nemá více proč žít. Měl slavný pohřeb, hasiči v parádních uniformách defilovali kol jeho rakve — místní sokol i starodávny sbor veteránů přišel v plném počtu až jim chocholy na helmách vlály.

Řemeslnický cech zastoupen všemi odrůdami na památku synovu. A přátelstva z obojí strany — lidé z blízka i zdáli. Škoda — že toho neviděl.

Děti se od dědů dovídali o jeho práci i životě a každý klonil koleno, hluboce dojat. Klidně ležel v dubové rakvi, bílé vlasy jako stříbro a ústa jako v úsměvu.

Jedno oko pootevřené, jehož modř vodnatěla a běl šedla. Kývaly hlavami starci, křížek mu udělali a mnohý nablas zabědoval: "Tak jsi to kamaráde dopracoval. No přidu taky brzy za tebou."

A ženy tlačily se ku vdově s vroucím "Potěš vás pánbů."

Dnes nebylo závidět ani zloby, takový, už jest u nás lid. Dnes plný zloby, zítra by krve nacedil. A tak ti, kdo jí po smrti synově stavěli co příklad, dnes litovali a přáli jí ulehčit.

Tu ženskou snad neměl v celé vsi žádný rád, u každého měla vroubek. At' matka, nad kterou se vynášela, či soused — kterému rozbila hlavu slepicí — at' kdokoli — každého spravila.

A boši živil v sobě nenávisť od malčka, pamatujíce, jak její ruka při krádeži ovoce štědře měřila.

A dnes — ještě po cestě, mnohý vzpomínal, že mlýny boží melou pomalu, ale jistě — nyní onéměl.

Vždyť to nebyla už tato Šimonka. — "I pro pánicka — dyť vona není stará. Ale toceví — taky zažila." Litovaly jí ženy a žalně pohlížely na ní. Vrak a trosky zbylo z toho všeho — stařena jest z ní. Na čele ocel studeného rádia bolu, vyorala rýhy a pokožka scvrkla se v divné

tvary. Lícni svaly visí malátně dolů a od očí rozbíhají se jako ptačí drápky, čárky a vrásky.

Tiše zatíná jen prsty v tvrdé dřevo rakve a bolně pohlíží ku dveřím. A když víko zapadlo, navždy zmizela jeho hlava jejím očím, němě jen lomí rukama a potácí se ven.

A dosud nepověděla mu vše, dosud dost neprosila, jeho odpuštění. Z každé minutky složila mu účty, zvyčitala tisíckrát u jeho rakve, sobě každé přilepšení. A bolně hleděla v poslední chvíli, uvidí-li na jeho tváři pohled — odsouzení.

Ale mramor jeho tváře zůstává stejný, ač ona věří, že nebožtik ví a vidí vše, dokud nepřenesou jej přes práh rodný.

A potom, co černý bod v moři hlav — černá a vlní se rakev — co maják v moři. — A za ním jde ona. hrdá — záviděná, zlá Šimonka — sama jediná.

Jaký to úděl?

Bodří vesničané rázem zapomínají všech křivd, ano táží se, zda ještě tolik zasloužila? Ona však odmítá každou paži ku pomoci nabízenou, Máňa přichází, celá ve smutku, oči ve studánkách a nesměle podává ruku k smíru.

Ale myšlila se. Černé oči jsou jako led, odmítá laskavé — "Potěš vás Pán Bůh" — ze všech nejupřímnější a sama jde dál. Co smutná nevěsta jde pevně a sama — tři hroudy hází a bez slz nechává tu ženicha — jehož tělo snoubí se s matkou zemí.

A lidé rozhorleně se rozchází — dojem mizí a povaha lidská hlásí se ku svému právu.

"Ejnu, Šimonka zůstane Šimonkou. Byla, je a bude." Rokují a svlékají černé šaty, svlékají i to lepší já.

A ten čas letí, pádí — jaro přišlo tak, jako přijde vždy. Ale letos bylo uplakané — do pole nemohli zajet a bláta všade, až běda. "Ejnu — na jaře lžice prachu, za dukát" — mudrovala Kučerka s motykou pod paží. Šlo jich celá řada na kopání — obecní hajný v předu s mládeží, která dávala hajnému občas — hobla. Nevedlo se jim, hajný byl jako rtuť a bylo smíchu, až se les zelenal.

Babky měly dřeváky nalepené, podšité, doma pletené punčochy, zmařané až nad kotníky. Ale pusy jim šly, jako vždy o kopání. Ten kdo nezažil jediný den na lesním kopání na Šumavě — neví co je svět. Tehdy dívky se nepřestanou zardívat a hoši s ústy otevřenými lapají ta — zrna moudrosti. Nikde na světě, už se tolik nemele, nepřetřese vše a každý. Mládež v řadě hbitě kope v kypré lesní půdě jamky, do kterých staré, hajným za léta vyzkoušené ženy, sází sazenice smrkové a sosnové.

Tak bylo rok od roku a mládež sváděla pravé potyčky, ač kopat nebylo nic lehkého. Dnes bylo lehce kopat, neb motyka zajížděla sama v rozmoklou půdu. Ale hůře bylo sazeč-

kám, ušlapat se zem nedala, na rukou se lepila a záblo jim. Dýchaly do skřehklých rukou, otírajíce černý mazlavý směr o šosy staromodních kabátů.

Hoši rozpustile volali, že je nemohou dohonit a děvčata stála celý čas. Vítr laskavě zdvihal krátké kanafasové sukně, k nemalému soužení všech.

A babky pod vrškem, spínaly ruce, vzpomínajíce Sybilina proroctví.

"Jo, jo — je holt to Sodoma" povídala Kučerka a o blízky jalovec otírala bláto z dřeváků.

"Ale jo, dlouho už to neseme, že nerozeznáme ženskou vod muskýho," horlivě svědčila Fanda, obsluhující hlučně modrý nos do zástěry. A s chutí odpovívala daleko do podrostu. Několik hochů se smálo a dělalo podařené vtipy na ženy, za což dostalo se jim několik hrud, at' padla kamkoliv. Vítr dul silněji, cloumal dlouhými sukněmi žen, hvízdal a kvílel, žena se přes pláň k lesu. Cloumal ženami, až jejich sukně se rozvíjely, do očí jim metal, co v cestu se mu postavilo. Protírajíce oči, zlobily se na lopotu, marně snažíce se skrýti kolena pod nímiž modraly uzlovité žíly. Vítr lupal jejich zástěrami a šosy kabátů, lemované kožíšky dělaly na sehnuté hlavě pravý tanec.

"No tak, báby," smál se jeden z hochů. "Na holky se zlobíte, že mají krátké sukně, ale mají dlouhý punčochy a teplé prádlo a je to lepší. Vám sou vidět kořena a eště zdviháte Sybilu z hrobu."

Dostal za to hroudu na nos — byla dost mastná a bylo toho dost, že měl v očích i uších. — "Ejnu, kam nemůže čert — nastrčí bábu" — hodil jí dost dopáleně.

Hajný se smál a zlobil ženy, jak se dalo. Napomínal dívky, že nekopou dost hluboko, motyku vzal a ukazoval jak. Když mu ale jedna řekla bez obalu, to že je lepší poroučet než kopat a to, že ona také umí — ohnul límec a za smíchu všech odešel stranou.

Přešel hajný Záruba — dal jen — "pomahaj pánbů" — a zmizel v lese. Jindy zde stával celé hodiny — smál se a žertoval, dnes však s hlavou sklopenou, se ani neohlédl.

Ženy na sebe významně mrkaly a hajný se přidal k nim. Říká se, že jen ženy rády klepy — ale měl-li někdo na klepy továrnu — to byl Stach — záleský obecní hajný.

A tak i dnes, nedbaje mladých dětí, světoval všem "z brusu novou" zprávu, a měl z toho velkou radost. "Von má ve mlejně — toceví — jak by né. Vejmelková sí dělá právo, že to co nosí pod srdcem, je Zárubovo. A starej je sudič — je rád, že může k soudu a tak je z toho mela."

"Ježíšmarjá," vyjekla Kučerka: "A vona se hajná taky čeká. Von má takovou ženskou a takové céry."

"To bude vostuda a outrata v dnešní době.

Zatracenej člověk, tomu ještě přijde vod soudu obsílka, až bude na krichové."

V minutě byly ženy na dva tábory. Jedny pro hajnou, jiné proti. "E dyt' je to cizota," ohrazovaly se. Bylyť skoro všechny z vesnice a ty přivdané jen klonily hlavy.

A tak do večera přetřásaly živého — mrtvého. Že se hodně přidalo, rozumí se samo sebou. A tak večer snad každý věděl, co v hájovně, až dosud úzkostně tajili. — "Nechťasná hájovna," vzdychaly stařenky nad hrobem. "V tej hájovně snad nebylo ani za nehet štěstí."

A když šli z hájovny k soudu, šli ráno za humny, ale viděl je, kdo oči měl. Ale svědky měli a soudci zželelo se těch dětí — viděl utrpenou hajnou a zlou — výbojnou hajného milenkou — a jednou se stalo — inu zrovna jako bílá vrána mezi černými. Pán se srdcem na pravém místě. Jedním pohledem přehlédli situaci a vynesl rozsudek: —

"Záruba zaplatí útraty, ale jest uznán nevinným." Jako blesk roznesla se zpráva po kraji — inu taková novina. Ale tu hanbu z blav dětí hajného nikdo nevzal, ta dědit se bude tak jako vše, tam pod Šumavou. A přece, ty ubohé děti za nic nemohly — s metlou musela za nimi hajná, chtěla-li, aby šly do školy. Styděly se, za otcovu vinu — Vejmelková, žena zlá a chtivá peněz, mstila se jim a veřejně jim na návsi dítě nosila. "Vemte si ho, dyt' je vaše — vaše ho táty."

Ale Záruba žil bez starosti. "At' mě to někdo řekne, k soudu ho poženou." Vyhrožoval. A protože byli lidé o soudu přesvědčení — nechťelo se jim toho okusit. A tak chodil s hlavou vzhůru, zatím co děti klonily mladé šíje pod jeho vinou. — —

Jarní ráno! Les voní pryskyřicí a mechem, ptáci zpívají a bor šumí píseň odvěkou. Jako mravenci zdají se lidé i dobytek, od hájovny, pozorování a ženoucí dobytek na trh. Zadržaná dávala se hajná a čekala na zabučení odtud.

Straktilo se to na silnici, krávy šly poslušně, ale telata a volky se tahaly — skákaly, ano i lehnout zkusily. Ale nebylo smilování. A hovádka, očima divně koule, šla poslušně dál.

Z hájovny také vedly červenobílou kravku, ještě z hajné výbavy. Dostala jí, od tatíka, a proto je jí hovada tak líto.

Oh živct! Také oběti by nepožádal, vidí-li, že odevzdané, bez reptání hold platíme?

Těžko loučili se v hájovně s milým zvířetem, slibovali jí, ta že musí zůstat u nich do smrti. A hajná nařizovala dětem: "Nebudu-li živa, celou zakopejte — i kdyby vám z toho škoda vzešla."

A hle! Nyní sama ji vykoupala — vyčesala a ta nemá tvář — věru, že asi rozuměla. Tak se na ní dívala velkým, moudrým okem, tak divně bučela, jakoby chtěla říci — "nevědek."

"Dej Pán Bůh štěstí," přála, ale modrou zástěrou oči utírala hajná. A ta nemá tvář se ohlížela, bučela — a pak pod kopcem se hajnému vytrhla a na provaz si občas šlápuuvší — upalovala zpět k hájovně.

A pak — očmuchala hajné ruce, olízala slané slzy z nich a poslušně dala se odvést. "Ně má tvář a má víc citu i lásky, než člověk," myslila si hajná. Vzpomněla na muže a řekla trpce: "Krom té drabé duše."

"Jenom aby se na tom přestalo. Neštěstí chodí po třech, ale u nich se skoro pytel roztrhl," soudili lidé. —

A hajný prodal krávu, zaplatil soudní útraty, koupil si na šaty a dětem pár rohlíků a — bylo po krávi i po penězích. Máňa byla s ním a když se jí tázal co chce si koupit, jen zavrtěla hlavou a řekla, že nic. Pobledla a sesílila. Mezi obočím hloubila se jí vráska a vlny nemilosrdně stahovala v uzel, až kůže bolela. Nešla nikam, kromě do kostela a pořád ve smutku. A čím dál byla vábivější a hoši se mohli přetřhnout pro jediný její pohled. Marně však vzpomínala dob, kdy v šelmovských očích hořivaly jí stříbrné hvězdičky. Lesní víla. — To jméno jí zůstalo a ona s bolným úsměvem opravovala je — přirovnávajíc své černé šaty ku — klekáníci.

A ani dnes neviděla pohledy mužů — ve vlnku domů, raději stála. A pak se sešla s Božou, neviděly se od Vánoc. Jela z Vídně, kde byla u příbuzných a její Jarča byl tam v nemocnici. Jak se uvítaly — jak jen bylo oběma hned lépe a jak si rozuměly. A když šly spolu od nádraží, stmívalo se a bylo chladno. Ale v jejich duších línulo se světlo i teplo, svěťovaly si své stesky i radosti. A těchto bylo věru hrozně málo.

Boža měla zimní kabátek plyšový, který si s velkou obětí k tomu koupila. A nyní již byl opelichaný, jen límec ze starého mamincina rukávnicku byl zachovalý. Věděla, že toto bude asi poslední, co bude mít nového, do konce války. Ale jela za ním — ležel tam na smrt raněn a potřeboval jí. — Napekla precífků a eukrovi, ač otčím klet a bědoval celý den — na jaké planetě se zrodil. A jako lvice chránila ty drobty — bez nehody dovezla a sotva smyla cestovní prach — pospíchala ku nemocnici.

To vše povídala teď jedním dechem, s očích měla ohníčky a ruměnek na líčkách. — A jak potom klekla u jeho postele, jak byli šťastní a jak hrozně nešťastní. Jak byl ubohý, jaké měl hubené, suché ruce a jak se hařil, až po uši v pokrývky, aby se ho nehořila. Četla mu, čj zpívala, hrála na housle a on usínal zemědělným štěstím.

A pak, jak hrozné to byly dny — kdy dověděl se, že nebude už nikdy chodit. Ochromla mu noha a on nechtěl žít, hlídala jej dnem i nocí.

Život kreslila mu v růžových barvách — jak budou šťastní — copak záleží na chromé noze? Závíděli mu jí kamarádi — ošetřovala jej jako oko v hlavě. A dostalo se jí odměny. Vsugerovala mu myšlenku, že musí žít a on po několika týdnech, vzdor všem doktorským vědomostem — pocítil touhu chodit. — Nedal si říci, musel ho voják přistrojít a když přišla prosil ji: "Podepři mě, drahoušku, uvidíš, že mohu chodit."

A pak jej zachvátila radost, až se o něho báli a beznaděj zas hloubila se před nimi jako rokle.

Pak přišli pohádkové jarní dny. Čekával ji netrpěliv, ustrojen v lenošce a podnikali spolu procházky.

Jenom po pokoji sice, ale jak to bylo krásné — jak k zbláznění šťastné!

Řekla mu pak jednou, jak bude už umět učit děti chodit — oči měla plné zlatých ohňů.

Domov slavného letce Chas. A. Lindbergha, "Orlí hnízdo", v Hopewell, ve státu New Jersey. Residence manželů Lindberghových stala se známou po celé Americe po únosu jejich chlapce Karla Augusta.

Vyhověla jen proto, aby se nerozčilil — bála se oň, byl tak sláb a tak sešlý. A hle — málo síly měla — ale on chodí — ano rovná nohy — chodí. Její Jarča chodí! O té šílené radosti toho bouřného štěstí — štěstí a naděje. —

Křičela, až se vše sběhlo, padl vyčerpán lékař do náruče a chvěl se, jako dítě. Pot se mu finu s čela a oči? — O — jaké to měl oči?

Lékař styděl se, že považoval jej za k chůzi neschopného a omlouval se, chránil vědu. "Inu, láska, dělá zázraky a dobrá ošetřovatelka též —" omlouval se.

ků. A on jí schvátíl po prvé zas do náruče a líbal, že netušila toho u rekonvalescenta.

Odpíral si dosud polibky, myslé, že trpí tuberkulosou. Ale dnes? Takovou měl sílu a byl rád a vesel. Čekával jí ráno na chodbě a těšil se, když pohrdavě hleděla na ty, kdo jí se dvojit chtěli.

A jak si dovedla počínat, ukládala-li jej. Jak zkrásněla na výsluní jeho lásky. Líbal jí pak a žárlil, před lékaři i kamarády, zlobil se, rděla-li se a prosila: "Buď' mirný" — bude naše svatá láska pro žert."

"K čemu se stydět za to, co tak draho?" odpovídal a byl den po dni horší. Zlobil jí a žártil, že nesměla se ani ohlédnout.

Došli jí peníze, ač kupovala si přes den jen skrovný oběd. Příbuzní také neměli — nyní ve válce. Sami snídali jen chléb jako ona a k večeri málokdy co. —

A tak jede domů. On vystoupí ze služby, jest uznán neschopen a vezmou se. Myrtu přesadí — aby kvetla do vlnu a tak se milá Máňa málo rozveselila. Bledla víc a více — cítila se nešťastnou a sobě vyčítala, že už jest malou, nízkou a sobeckou.

"Inu — najedeněj hladovému nevěří." Povíдалa si trpce a šla pomalu k hájovně.

Milujeme-li, stáváme se úplnou protivou svého dřívějšího já. Pak mizí pro nás dobro i zlo, svět propadá se kamsi, aby ustoupil nebi se všemi bolestmi, chmurami i zájmy. Nevidíme chyb druhých, peníze pozbývají lesku.

Proto tak jednal četník Klas — v den kdy zmechtul se mu úplně stav svobodný. "Matičko naše — však máte syna a tak ho ožeňte. Bez tak synovi patří a že je mrzák? V dnešní době? Mrzáků bude a horších." Mávnul rukou, na níž červenalo se několik jizev, ano i jeden prst chyběl. I přes čelo táhla se čára, okolo níž byla sevrklá zarudlá pokožka, zanikala, až v hustém obočí.

Byl proto sprostěn vojny — přidělen k četnictvu a byl — "za větrem".

"Inu, není to zlé, a s holkou už se taky vodí léta. Ale co mv. co si počnem tak sami," říkala Kubeška. mužovi. A pantáta se teď sám divil, že už to takto nerozluštili.

Usmíval se na panimámu — byla celá zardělá a nohy jí klesaly. "Bože — to by bylo", a hned blahobřečila, s pámbíčkem smlouvala, slibujíc, že oni té ženské snesou modré z nebe. — "Bože — Vašek, její velké dítě, dávno oželené — ten, že by zde byl hospodářem?"

"To bych řekla, že jó. K nám se dá dnes každá ráda. Však dvůr nemusíte hned dávat — až budete vidět, jaká bude — a potom, aby my jsme nebyly zkrácené," domlouvala dcera.

A Kubeška už viděla, jak to bude hezké, až tu bude Vašek s mladou ženou a možná — kdo ví snad by i vnouče přišlo? Na té hroudě rodné — na jejím dvoru zděděném, že by mohl on hospodařit? Né — toho se nenadála. Slast nevýslovná rozlévala se jejím nitrem a v prsou pantátových v tu chvíli vyrostl pýchý hrad. Což jest ještě větší slasti, než slast sedláka, který světuje krov rodinný a vše — dědici. —

A Kubeška hned běžela za synem, hladila ho a povíдалa slzavě: "Můj synáčku zlatej, můj hezoušku — pověz — máš nákou rád, kerou bys si chtěl vzít? Dyt' už si velikej a my chceme jít na vejmněk." — A tu krvavá červeně zaplavila ho — "ale což mamí — vy myslíte — dyt' já jsem mrzák."

"Copak tě vede, jakejpak mrzák. Dyt' máš nohy a ruce a inť je nemají."

"Já si inou nevezmu, jenom Mánu z hájovny," řekl nesměle, ale rozhodně.

"Tak teda — ty už máš i nevěstu? To by bylo a vona, možná, že by brala. Ten je mrtvej — no budem vidět."

Dlouho se s pantátou radili, Vaškova duše zpívala — obě — ony obě to tak řekly, že on není ještě mrzákem. A jak by nevěřil — jím?

"No budem vidět", slyšel maminku opět a opět. A pantáta, všecek rozjařen, plácal jí po rameně a dokládal rozmarně: "Eslí zatím neslepnem."

Máňa z hájovny měla teď perný život. Maminku zastávala ve všem, mléka nebylo a po chalupách chodila s baňkou. Za peníze se venkované stydí a zadarmo dá každý jen jednu. A tak šla dnes — povíдалa, že půjde ke Kubešovým. Vzpomínala na pantátu Šimonů, kterak jí měl rád, když ho navštívila a jak jí povídal: "Jen počkej, děvečko zlatá, šak já tam tomu chlapi povím, jak seš mu věrná. A zaplat' tě Bůh, žes ho měla tak ráda."

Litovala, že nežije, ale dívala se, že ani potom nepřicházel Bohuš. Věřila, že jeho duch přijde — bude s ní, ale at' volala jak chtěla — cítila prázdnotu a slesk.

U Kubešů vykoktala prosbu o mléko a na otázku selky povíдалa, jak maminka je slabá a že její srdce jí trápl. — "I to víš, že dáme. Mléka jako vody." A hned plnila selka baňku smetanou, měla velkou jejích a do té naměřila mléka. Vesele šla dívka domů, nic nebdajíc, že tu do vrchu baňky tíží. Závistivě vzpomínala na hejno slepic — husy — kachny a ve sklepe měli Kubešů "u ledu" celé sele. "Bože," myslela si: "Jak moc lepší se má ta jejích služka, než ta naše maminka." A pak si myslela, jaké by to bylo hezké, kdyby tak — měl z toho mléka k večeri lívance. Hned zas se kárala a slibovala, že ho dá do sklepa pro maminku.

Ale Kubeška už dnes nespala. Přemýšlela. skládala slovo ku slovu a nepamatovala si z toho nic. Ráno sotva se rozednilo — pekla a míchala — oběda se sotva dotkla a už se po svátku strojila, brala brašnu a mrkaje významně na pantátu — ubíhala k lesu, až se zadechla. Hajných pes kňučel, vrtěl ocasem a ona si povíдалa, že už má také, výše do žlabu. Inu válka! Pes byl ve službě zde sešedivělý jako starý pensista a na stará kolena se lepšího sousta chce.

Mrkal očima, seděl naproti hostu, oči nespouštěje z brašny — kde to tak vonělo. Selka přinesla pečené kuře a růžovou bábovku, seděla spolu u kamen a láteřily na válku. Hojně to šlo od srdce, ale selce z plic. Nikoho tam neměli a peníze jim tekly ze všech stran. A co by to bylo za sedláka, který byl neměl rád peníze? Máňa šla u okna, díla ubývalo chvatem,

ano i nejbohatší si přinesly jen látku sestřihnout. A bude stále hůř. Otázka aprovisační stávala se denně otazníkem zamotanějším a chudí na marně snažila se jej rozmotat. V zápětí byl vykřikník — Bude hlad! — A každý bál se zítřka. Sedláci stahovali pachtý — jednali lidi "bez jídla" a velkostatkář nejednal jen "beze stravy". Hajnou svírala urputná bolest, jak užívá tu rodinu a selka zapomněla úplně na svou pracně složenou řeč. Ale lidičky — jakýpak bědy. Enom si přiděte, nebo řekněte a naši vám dovezou." —

"Moje panímámo zlatá, my neradi obtěžujeme — ale pšeničnou mouku — tak pět kilo — nebo deset." —

"Deset kilo"? spráskla ruce selka. "To je jednou na dolky. I celej pytel — dáme to semlít na naše konto a Vašek vám doveze. Votrubý si necháme a tu třetí taky." Celá se zapálila — vidouc, že má převahu.

Máňa stihla jí vroucím pohledem a hajná hned v duchu počítala. "To snad né — doví, co by to stálo."

"E mamono!" spravedlivě zlobila se selka: "Zatracený peníze — ty peníze, to holt je první na co myslíte! E dyť voni Kobešouc nepudou ani pro sto metráků ze dvora. A potom, dyť možná, že my nechcem peníze, dyž je nemáte, ale něco inšího a to vy istě máte a taky dáte — dyž budete moudrý."

Hajná selku nepoznávala. Bývala taková zamklá putička a myslela si v duchu, že jí ta válka — nasadila hřebínek. Selce srdce bušilo k vyskočení a neseděti, jistě by se byla skácela. Hajná byla udivená a hned si pokorně povzddechla a povídala smutně: "I Bože panímámo — kdepak v hájovně — v tej nešťastnej hájovně jakživo bylo málo pro vás. Jenom ty chudý děti."

"I ba že — děti. To je, co já myslím a to je, co my potřebujem." — Hajná myslela, že chce pasku husí, ale Máňu to projelo jako ostří nole — něco jako říznutí zrovna u srdce a mžikem rozlilo se to, do celého těla.

Polekaně hleděla na selku, která docela pokorně hrbila se v židli, slzy jí plnily oči a ženy sotva rozuměly, jak přerývané povídala: "I ta poslední se nám vdává — a my sme tam sami, jako ty kúly v plotě. A tak sme si s tátou řekli, že toho chlapce voženíme. A eslipek víte, — že von inou nechce, jen tu lesní vílu."

Nešťastná ta dvě slova, ta Máňě dodala. Připomněla jí ty dvě černé oči, hořivally obdivem a láskou — usta šeptávala ta slova a silná náruč tiskla k rozdrčení. A tomu všemu by se měla stát nevěrná, pro dvůr toho mrzáčka tam — s těmi všemi chybami, vodovýma očima a hrbem. A to zrovna nyní, dříve, než to drahé tělo tam na břehu Držny setlelo? Skokem byla u židle, chytila selku za ramena a cloumala jí — až se zadecha. A nebyti maminky — snad

by jí byla, na místě utloukla — takový měla žal a takový vztek. "A proto — proto si nás kupujete — dáváte nám pod nos plnou mísu, aby jsme věděli, jak voní. Proto dete navštívit maminku a proto se chlubitě." Křičela, za hlavu se chytla a pak plačíc na pohovku se vrhla. "A já povídám, že né a né — že se radši utopím, pod vlak se vrhnu."

A to by nebyla teď Kubeška ženská. Srdce už jí netlouklo — nohy jí jen hrály — na tvářích měla celé máky a beze všeho si nakročivši — vychrlila kde co, na divčínou hlavu. Zjmenovala celý rod, až do pátého kolena — poklesky všech tet i strýců a naposledy jí vyčetla, že se oní o ní nederor — však že by asi špatně pochoďili — nebo prý jablko od stromu daleko nepadne.

A pak i tašku nechavši, kde byla — utíkala svahelem od lesa, až jí široké sukně vlály. A hajná musela dívice ty — "presenty" — z rukou vyrvat, chtěla je dát psu, který radostně se na zadní nohy stavěl a jazyk vyplazoval. Rozdělila je těm malým a ušetřila se večere. Ale Máňa nejedla — večer běžela ku studánce a žalně bědovala. "Už nemám nic, než vzpomínku a tu věrnost a eště tu mě nepřejou. Vem si mě k sobě a nebo mě pomoz — já vím, že na mě se žene velký soužení."

Ale druhý den nejedla zas, málo jen a to ještě bylo slaná slzami. Dobře tušila. Maminka, ta milující, sobecká maminka, jí bez obalu řekla, že by to nebylo tak zlé a tragické. Ano, ona se docela tvářila velmi litošlivě a povídala rozhořčeně: "Děnu, že má hrb. Dyby ho neměl, tak by si zas nevybral tebe a každá by si ho ráda vzala. A enom si pomysli, co tu budeš dělat, až všeci dorostou a sestárneš."

A tak se měla Máňa na co těšit. Ujišťovala opět a opět, že ona by to nepřežila, že ona by do Otavy skočila — prosila — plakala — na kolena před rodiči klekla. A večer jí Boža marně těšila. Bylo chladno večer, Boženka bačila ruce do zástěry, ale Máňa si sedla na mokrou mez a urputně jí odháněla: "Dí, si taky taková — nemáš cit a jenom na sebe koukáš. Zlá jsi a sobecká."

A at' byla jí zima — kálela se ve vodě studánky, až jí ruce rudly a zima štípala. Ale hůře bylo uvnitř — tam byl víchr a spoušť — vše vyrváno i s kořeny a ani jedna ta květinka netýčila se tam. "Co jsem zavinila, že musím být tak nešťastná", ptala se, ale on nepřicházel. Nebe bylo modré a měsíček zářil jako jindy a odrážel se ve vodě studánky.

A ona byla tak mladá — ó tak mladá a tak smutná. Hajný klel a nadával, až se hory zelenaly — to že se dočkal na dětech radosti a hajná častěji s pláčem pohlížela přes zelený kraj.

"Dybys ty mě viděl tatíčku zlatej — kovářku učerněnej." —

XX.

A bylo smutno v hájovně, ač maminka se těšila, že už toho soužení bude konec. Vždy říkala, že neštěstí chodí jen po třech — proto — že lidská duše víc neunes. Doufal, že se zas vyjasní — spraví se to na těch třech a hleděl zapomenout na to — co se nedalo odčinit. A takové bylo potom jedno ráno, takové jásové — obloha modrá s bílými beránky a zelené meze pod hájovnou byly jako koberce. V hájovně měli okna dokofán, vůně mýdla šířila se kolem. Vysoké lesy stínily zde z jedné strany a hajná si vždy stěžovala — u nich že je "kumšt" vyprat. Proto dnes Máňa převlékla peřiny a rozvěsila je kol, jako korále. S rukávy vyhrnutými, stoupla k neckám a mydliny létaly nejen na její hlavu, ale, až na kolnici. Hajná dívala se zamyšleně oknem — mrzela se na svět, že se tak divně točí a opakovala si urputně, proč nemají chleba, ale velké srdce. Bylo třeba šatů a Máňa měla špatné na její věk. Nyní měla na sobě takovou vybledlou sukni a bluzku, na které místo bílých teček byly dnes samé malé dírký. Jen v ramenou měla jakési sámkování a tam se uchovala původní barva. Před sebou měla zeďnickou zástěru z řezného plátna. Vůbec se sama sebou nezabývala od Kubeščiný návštěvy je tak pokorná, až jí bylo všem líto.

Ale sobecká hajná — zas povzdychla — co že bude vařit. Na lívance není mouky, na vdolky též — škrubanky měli včera. Udělala bramborové knedlíky — hajný bude sice bruchet — ale je tu ještě od neděle kousek zajíce — udělá k tomu omáčku a sami, už to odbudou knedlíkem.

A jak byla starostmi přemožená, položila hlavu na okno a povídala v polosnu: "Jenom ty mě kováříčku — tatínečku neopouštěj." A poprvé v životě si ve dne zdřímala.

Probudila se kdákáním slepic a proto vyšla, že to vejce knedlíky opraví. A jak tak šla pomalu zápražím v dole zarachotil vůz a řetězy jen zvonily. Né — dech se v ní zatajil a začalénějíc si oči, hleděla do údolí — kde dva statní bělouši se vynořili. "Je — je to Kubešouc", povídala vesele. "Tak přece nezapomněla." A hned jako mladice upalovala, až jí v boku píchalo. Mrkla na dceru a ta honem strhla zástěru a strčila jí pod necky. Ohrnovala rukávy, aby nebylo vidět, že už se nad lokty protukávají a mokrou rukou přejela vlasy. Jak byla sehnutá — dobývaly se z uzlu a dělaly účes, jako horu. Láskyplně dívala se za maminkou a myslela si — jaký to má dar, že nic nestárne. "A což kdyby se měla lépe." Vzdychla si.

A tu byl Vašek — usmíval se provinile a a rozpačitě řídil koně do dvorku. Zarytě hleděla Máňa, jak jej maminka vítá a tolik ráda by ho byla vrátila — oh ale ten metrák! Nená-

vistným pohledem měla selský fasuněk — čouhala odtud sláma a maminka s Vaškem už odtud pytle tahali. Hned byli oba zamoučení — váhala — ale pak si řekla: "E co, dyt' se jim to zaplatí." A hned házela přes rameno pytel, s nímž zmizela v síni.

Maminka děkovala pokorně a ona se na Vaška zle dívala. Takový byl ošklivý! "A já vám zase přivezu" — povídal nesměle. "Dyt' my máme tolik a že já mám Máňu rád — za to přece nemůžu."

Odjel a Máňa ubíhala pro kvasnice, až klopýtala a maminka zadělala na lívance. Nadojili ráno žlutého mléka, kráva v chlévě bučela a děti se úpěnlivě modlili k sv. Martinu, aby to bylo dobře. Máňa už dávno vypařila hliněné mléčnický a hajný, přes tu chvíli do chleva zašel. Lívance voněly po celé hájovně — děti s jásotem zahazovaly knihy. —

Bože — jaké byly dobré ty lívance! S mákem a medem — oh ta maminka. A do toho všeho zabučela kráva, žalostně a táhle — děti se rozprchly, vracejíce se se sousedy. — Pozdě! Velké tele a pomoc nebyla — kráva byla mrtva a její mládě dokonávalo. Kdo znal poměry v našich horách za války — ví, co to bylo pro hájovnu. Smutně odcházeli sousedé a pokyvujiíce hlavou smutně bēdovali: "Nešťastná hájovna!"

Ba nešťastná! Hajná si zoufale řekla — že to mají za to, že se té chudince, strace tak odsloužili. Děti loudaly se ke škole — hajný klel, že má ženské pometla — které nerozumí ani když se kráva telí. Sám seděl už chvíli u lívanců — ale Máňa si myslela — to, že jim přinesl ten host. —

V takové náladě našia je neděle. — Tráva se zelenala každý den jasněji, blatouchy na lukách měly na květ a babičky říkaly moudře: "Dělej co chceš — na kopřivnou neděli, trávu ani palice nezatloučeš." — Ode vsi šly dívky v jarních šatech — byly veselé a škádliily hochy doma zbylé. Tu a tam černal se smuteční oděv — to zase přiletěl z dále poslední pozdrav a závan smrti. —

Křoví kol hájovny rašilo, smrčky měly zelenoučké meduňičky a Brok čekal na cestě. Ale nikdo nevycházal — sklamaně přitiskl ocas k noze a usedl na práh. Hajná stonala! Bože — co jest to za slova a kdo zažil to, ví — co zažila chudák Máňa, když jí maminka stonala. S těžkým srdcem, vypůjčili si na domek, oporu v stáří — a koupili krávu. Ale jak už to bývá. Ještě jim něco zbylo i těšila se hajná — jen co bude prvního. Celou službu hajného přidají — uskrovní se a do záložny splatí. A teď? Jakoby nebylo ani trochu soucitu tam nahore — inu vše se proti nim spíкло. Snad už to slunko nad nešťastnou hájovnou na vždy zapadlo.

Zrovna před prvním — rozbohel se jí kříž — píchalo jí u srdce — k zbláznění.

"Inu to víte — mládí a stáří, to je velký rozdíl. Matko milá — ze srdcem nejsou žádné žerty. Silnou stravu — lehký život" — narižoval lékař a napočítal si až běda.

A pak chodili všichni po špičkách. Chtěla-li Máňa, aby maminka jedla — musela jí říci poloviční cenu. A bylo-li to dobré a tak laciné? Jak těm drobečkům nedat? A to si je svolala kolem postele, dělila, až jí samé nezbylo. A hajný byl horší než ty děti. Boža přišla do hájovny — přinesla hajné piškot a pomáhala Máně při práci.

"Všechny peníze už sem utratila" — stěžovala si družce tato: "A něčko — co dělat? — Věř, že si mi zdá, jen dojít ke Kubešovým, že si

kovou ještě děti v hájovně neviděly. Prosíli všichni, aby tam, co nese, nechala a opustila v pokoji tu, už tak nešťastnou hájovnu.

Ale zrovna naopak! Usídlili se někde žal — marně hledá tam štěstí cestu. A kolem hájovny se to točilo a stahovalo víc a víc vlákn na pavučin, kolem ubohé oběti. Posláno pro babičku — utíkala seč byla a Máňa s jejím kuříkem pětkrát padla — ale žádná pomoc. Celé dva týdny úpěla rodička v bolestech až před sv. Janem Nepomuckým — zaplakalo to tam. Podaly ho Máně — vrátil a vrtěl s sebou — rudý jazýček vystrkoval — až plakala. Sedla si k mamince, která byla tak bledá, ale měla takové krásné oči, a povídala Bohu. "Vše na

"RACKOVÉ V PŘÍSTAVU"

Gordon Grant.

Z výstavy vodomaleb. — Zapůjčeno lask. Art Institute, Chicago.

toho Vaška vezmu. Von by mě tu Bohuš dlouho nenechal a pomohla bych mamince."

"Co si to běřeš do hlavy! Ani napadnout tě nesmí. To bys pěkně držela slib."

"E mě je to všechno jedno. Dyž jí tak chudinku vidím — tak si myslím, aspoň bych trpěla já sama. A co mám na tom světě? Dyž vona na tom světě nic dobrého neměla a něčko jí nemůžu dát ani najíst." —

"Bože — ta válka", povzdechla si Božka. — A pak přišel máj — lásky čas; Lány žita vlnily se a černaly a panímámy přizínovaly celé dny aby nepolehlo. Děti hledaly kopřivy mezi kamením a doma pískala žlutá housátka. — Na svatého Filipa, má se schovat vrána do žita. — Je staré pořekadlo u nás. Ale letos místo do žita, přilétla ku hájovně — sedla ku komínu a odehnat jí né a né. Byla černá a lesklá — né ta-

mě požádej, jen tyhle dva mě nech. Vše udělám — pro ně, jen mě je neber."

Kdoví — mysleli-li to tak opravdu — ale ten nahoře nezná žertů. Její slib si musel pamatovat a hned zkoušel sílu slibu. Maminka stonala a chlapeček proplakal celé noci. Dostal silný psotníček a bylo po radosti. A tu se vypravila Máňa na křížovou cestu — sousedé přivítali — politovali a hlavou pokrčili: "Kavírovat? Holka zlatá, na takovej baráček, v dnešní době?"

A tak klopýtala od dveří ku dvěřím — až se usouzená dostala ke Kubešovým. "Ale jo, jakýpak úpisy — chození po čertech — d'áblech. Pučíme tě a kolípak chceš?" Dobrácky povídal Kubeš. O té radosti — ponížení i studu. Nevěděla nic, jen viděla, že ta ruka měla velké klouby a byla pokrytá rudými vlasy. — Dvě stovky

zapadly, jak jen v takovém čase zapadnou — přišla zlá noc. Chlapec plakal, až modral, očkama koulel a maminka vypadala hůř, než při zlé chvíli. —

XXI.

Podivila se panímáma Kubešů — až se jí nohy podlomily a srdce rozbušilo. Pán Bůh tě to vynahradí. Dítě nešťastný jinou nechce. A já tě budu žehnat — vstávajíc — lehajíc.” Jásala slyševě a dívku k sobě tiskla, když jí tato pevně řekla: “Tak já sem vám, panímámo, přišla říct, že já si vašeho Vaška vezmu — jestli mě chcete a odpustíte.” —

“Já vím, že bych si ho měla vážit a vás taky.” Povídala potom, “Ale já nechci ten dvůr — jen mamince a našim doma chci pomoci, dát jim najíst. A za to vám slibuji, že budu poslušná a jemu věrná. Jenom čest chci dělat vašemu ménu a esli někda zapomenu — tak ho chci mít taky ráda.”

“Budeš — to víš, že budeš — ty zvykneš. Dyt' von bude hodnej a bude tě mít moc rád — můj synáček zlatej. A ty zapomeneš — tovíš, že zapomeneš — dyt' já sem to taky přežila a taky zvykla — zapomněla.”

Jak přesvědčivě to řekla — jak jí chtěla Máňa věřit a jak si byly od té chvíle blízké.

Bylo to pozdívění, po širém okolí. Z prvu každý to považoval za žert — né první na účet Vaškův. Avšak, když v neděli byly ohlášky — jednou za třikrát — zamyslí se každý.

Hajná byla vždy prozíravá a lidem uměla utřít u samého nosu. Sotva den zbyl lidem na řeči a těch bylo dost.

Divil se kde kdo, jak se stalo, že žádný neměl potuchy. Les přijímal silnou vůni a vracel za ní svou, páchnoucí mizou a smolou. Vafilo se a peklo se už týden v hájovně, za večera čeládka nosila humny celé poklady. Panímáma Kubešová změnila se v kata a zapřela selku docela. Celý den chodila a plašila z hnězd opeřence znalecky ohmatávajíc jejich hrud'. A běda zvířeti, na němž utkvěly její oči.

“Eště tudle a tamtu — taky Betuško”, nařizovala a sama rozběhla se za kačenou, až se jí boky házely. Ustrašeně prchalo vše, křiku a kejhání, kdákání — až uši zaléhaly. A Bětuška s nožem od rudé krve, řezala do krků zvířat tak urputně, že rudá krev stříkala jí nejen na bosé nohy, ale i šerkovou sukni. Ale neodpustila si, aby se nepodívala do očí každé oběti svatebního stolu a pak smutně povídala svému hochu: “Ani jedna ta slípka nemá takové oči když umírá — jako sou Mániny.”

Chudák Máňa. Kdo se o ní a její city staral? Hajný se najedl a šel do lesa — aby vytrávil. Na dobré pojezení byl vždy a nyní to chutnalo. A hajná? Co jí záleželo na dceřině duši. A konečně, ona si to sama vyvolila — nemůže žádnému dávat vinu. Ach já — ona

měla jiné starosti a co jich. Co řekne Šimonka, jak bude Hronková závistí zelenat a jak ona může teď všechny zašlápnout? A kdo by jí zazlíval? — V pravém slova smyslu se rvaly o práci s Kubeškou, která tu i spala — na tlučení srdce nebylo kdy. Kubeška přinesla proň kapky a ty si braly za dne na cukr a večer si daly obě studené obklady. Tahaly se o ty utěrky — posluhující jedna druhá. Hajná si stěžovala, že její srdce je pryč od toho soudu a Kubeška si vzdychla — ó její že je “hín” od narození Vaškova. A pak si padaly do náruče — silzely a ujišťovaly jedna druhou: — “E dyt' vona zvykne.” —

Vždyt' ony také zvykly. —

A večer před svatbou, přišli hoši — rozmrzelí i pohněvaní, stoupli si pod okna a zpívali, až se rozléhalo:

“Já ubohá děvečka —
vzala jsem si mrzáčka.
A k tomu mě přinutila —
moje chudá matička.”

Hajná na ně z vykřes hrnec podmáslí vylila a hajný klel — běhal lesem a na plano střílel. — “Chudák Bohuš, aby to věděl.” — “Inu ženská stálost — rozhorlené hovořili hoši. “Nešťastný — prokletý peníze.” — “A Vaškovi přálí né parohy, ale “oslí uši.”

Adjunkt z velkostatku, Kadlec, který po zmrzačení na vojně přišel sem, aby dobyl Máňina srdcečka, rval si vlasy z hlavy a tloukl chromou rukou, až to dunělo. Místní učitel, o němž se vědělo, že nejraději chodil kolem hájovny, skládal si srdcervoucí verš na pomník a Šimonka potichu plakala do peřin. “Inu sejde z očí, sejde z mysle,” povídala Bohušovi na podobence: “Vidíš — nezasloužila si tvé lásky.” Ale on hleděl stejně klidně přes ní.

“Už mou milou —
na oddavky vezou.”

Mnoha hrdel zpívalo to, povozy rachotily po lesní cestě a ženy uzavzující si na rychlo šátek a zástěru — ubíhaly k cestě, volaly jedna na druhou: “Notak — honem, at' nezmeškáme ten živej “funus.” A natahovaly povíjan s modrou i růžovou stuhou přes cestu — výskaly a smály se. Celou tisícovku dal Kubeš k lepštmu, ale hochům plit nechtunalo. Vypili to panátové, kdo byl otrlý pil a nejvíce zůstalo hostinskému.

Vaškovi bylo tak hezky, ale Máňa toužila, aby tam bylo jen trochu světleji a tepleji. Ale na přísahu odpovídala pevně a jasně — byla klidná a čekala pevně smrt. —

O obědě povídalo se, daleko široko.

Bylo tu přátelstva a lidí — všade samé stoly — jídla a pití. Sedláci brunátných tváří, selky v širokých devíti sukních, paničky se

vznešeným výrazem v naličené tváři. Pan soudní držel sedláka za knoflík kabátu — mluvil tolik učených slov, že sedlák sliboval pytel mouky — vejce, máslo — když ten mezník vyhraje. Starý notář, s bílou koží bradkou, sliboval skrotit paragraf, ovšem, za aprovisaci v soudu s vejminkářem.

"To je tak, vzpomínal na jeden příběh ze své praxe. "Přišel ke mě jeden — že mu starý tatík co nejhoršího tropí a když selka nejlépe umyje podlahu, chodí jí v špinavých botách za kamna. A soudit se prý nemůže, otec má v kontraktu dělanou cestu za pec. Povídám — jen se sud'te a všechno vyhrajete. A vyhrál. U soudu se dědovi řeklo, že si měl udělat taky cestu odtud."

Všechno se smálo. — Paní okresní strážmistrová unylým zrakem hleděla na muže, vyprávěla utrápené selce, kolik už jich těch vojáků dostal domů. — A tak měl každý svůj cíl — družně si vedli — k vůli jídlu. Jenom družba se strašlivě nudil a právem proklínal osud, vedle bledé družičky. Byla jako z mramoru a jediný pohled, zarážel všechnu chuť k žertu. Nebavil se vůbec — hrstěmi házel cukroví a mstil se občas na klukovi pod stolem pádným kopnutím, když tento v horlivosti zavadil o jeho kuří oka. Jeho selské nohy hořely v družbovských lakýrkách a kuří oka šťípala k nesnesení. — Ale to neznal Záleské kluky. — O těch pravi pověst — že přichází na svět s botama na nohou, a čtyřmi jazyky. — Je-li tomu tak, nevím, ale svatá pravda je, že nikde na světě nenarodil se kluk — jako se rodí a roste v Zálesí. A ten jediný rozdíl mezi každou generací jest, že ta mladší jest vždy o jeden stupeň horší.

Jde-li vesničan ze Šumavy do města, jde pěšky a stříbrné cibulky nechá v létě doma. Od každé vesnice táhne se zelený průhon — tam pasou děti husy a kravky na provaze — dělají sluneční hodiny a pantátovi všude rády poví kolik je hod'n. — Jo — všude — jen v Zálesí ne. Věšte — to musí být hodně z daleka a neznámý v kraji — zastaví-li se u pasáků ze Zálesí a zeptá dohrácky. "Nevíte, dětičky, kolik je hodin?" — A tu se před něho postaví kluk, že je ho sotva u země vidět, dá ruce v bok a poctivě odpoví: "I je strejče — zrovna tolik, jako včera v týdle doby." — Nameťá pohněvanému dědovi pětadvacet kozelců — stráž usmolené ukazováčky do úst a zahvízdne do údolí, až dědovi uší zaléhají.

Kleje pantáta — myslí si, že by člověk z každé vztekem vyletěl — a je rád, že to ještě tak dopadlo.

A jde-li měšťák v létě na pout', či posvěcení, všude se doptá — jen v Zálesí ne. Děti mu rády ukáží, kus cesty s ním dojdou, vysvětlí. Ale v Zálesí se naň kluk podívá tak z vysoka, vyslechne ho pohrdavě, nakrčí nos, oh-

ne horní ret a řekne: "Prosím, vašnosto, ráčej jít jen pořád za nosem." — Kouká měšťák udiven, ale kluk si odplivne dalekým obloukem a ulehčí si docela nahlas: "Votrava! Přide si do našeho velkoměsta a aby si tu s ním člověk, na stará kolena ciganoval."

Šumavští turisté když se nudí, táhnou ku Zálesí pobavit se s klukem. — Sedí na zábradlí mostu obkročmo, jako na kobyle. Nohama klátí, až se most hýbe, ruce má v kapse a zpívá nejnovější. Městské dámy jsou bez sebe strachem, že spadne a on jim do očí řekne: "Inu, ste holt ženská". — Pán jakýsi mu podrží pod nosem pěták a slíbí: "Dostaneš pěták, když nám povíš, co dělá tatínek."

Jiné dítě by vstrčilo paleček do pusy, dalo by se do pláče a šlo by domů. Ale ne kluk v Zálesí. — Ten se na pána podívá, pošoupne čepici, vždy bez štitku, do týla, poškrábe se za uchem a řekne bez rozmýšlení: "I, tovíte — dívá se na maminku." -- Jedním hmatem zmocní se pětáku — vyndá z kapsy kámen, udělá pánům 'potápku' přes celou Otavu, posteskuje si — "škoda, že není širší" — řekne: "Nemáte zač", místo poděkování a je ten — tam. A zavolá-li na něj pán, aby neutíkal — neohlédne se a zavolá: "No — já mám času dost, kdybych šel třeba hned."

Vletí do krámku a poručí židovi: "Honem Tondo, já chci za pěták fazule a za pěták špagát." Hodí pěták na "pult", sebere to a ve dvéřích hlásí: "Já tě ten pěták večer přinesu." — A žid nikdy nikomu nevěřil — však klukům v Zálesí věří. — Než pání přejdou most, kluk je tu. Láce mu planou, oči hoří a už vybaluje špagát, rozdává fazule a zve pány: "Tak si dou kamarádi šmuknout." — Ale jinak nehraje, jen za peníze. — A že sám dobře ví, že je žádný člověk neumí tak "šmukat" jako kluci v Zálesí — má pěták jistý. Když dostal dva tři pětáky — podívá se na ně — udělá jim "kapalskej šmuk" zadarmo, vezme špagát a ukáže jim, jak se u nich večer brnká na okna, ukáže všechny své "kumšty" jako je chůze po rukou — pětadvacet kozelců — a podobně. Pání se smíchem nabízí mu peníze — ale on se na ně oopovrživě podívá a řekne: "copak si voni vo mě myslěj? Sem já nákej keťas?" — Pání jdou se smíchem domů a kluk letí do krámku: "Tak tady máš svůj pěták a za druhý si vezmu cukrlata sám — jo to tak, abys mě vošidil." Dá si láhev s cukrovím mezi kolena, napočítá si poctivě cukrlátek — řekne židovi: "Ty jsi Anton — já jsem Anton — my jsme vždycky dobře na tom" — a je pryč.

Tak také nyní komanduje Toník kamarády. "Ty dojdeš k Skořepovi a řekneš, že se mamince podbírá prst, aby tě dal pan mistr kus ševcovské smoly. Franta dojde k Sýkorovým dáš učedníkovi tenhle špagát a přineseš za to smolu. A ty Jendo, sekni doma placku klíhu."

— Sám, než kluci přišli, měl oheň v kamnech — v hrnku vše svařil, uhnětl placku a šel k hájovně. Došli v čas. Právě rozjařený řečník dozpíval "pějme píseň dokola" — Tonda nahlál placku nad kahanem pod stolem, až se smola škvířila a kapala. Zručně jí strčil družbovi pod nohy — sfoukl kahan a pokračovalo se v sbírání.

Bylo už skoro tma, když oběd byl u konce. Mužští byli do jednoho podnapili a rozumu bylo, až běda. Notář si zuřivě tahal za bradku, nahýbal se přes stůl k nevěstě a svědomitě jí vypočítával, kolik by se dalo vytlouct z rozvodu. Soudní objímal plačícího hajného, hladil ho a konejšil: "No neplač kocoure. Jen se sud' — od dneška vyhraješ i se svatým Petrem." — Pan lesní měl parádní uniformu docela rozepnutou, límeček v kapse a maže nohy na stole povídal nevěstě bodře. "No — no — mlá holka, nic neplač. Hlavní je dvůr a lásku si najdeš jinde." — Nevěsta se jen trpce usmívala — divila se, že jest tak při smyslech, přála si toužně umřít. A družička jí povídala po tichu, že jest pravda — co si střizlivý myslí, tak v opici mluví. —

Sedláci byli bez kabátů, rukávy vyhrnuté a zpívali hlučně — "Stojí hruška v širém poli." — A v tom všem veselí měl přinést družba svatební dort nevěstě ku krájení. Pospíchala naň, ale on rudý v tváři marně snažil se odtrhnout nohy od podlahy. Snad by dříve prkno z podlahy vytrhl, než by zpropadené lakýrky povolíly. A tak s docela pokaženou náladou, odevzdaně vykonal ten čestný úkol, v modrobíle pruhovaných ponožkách. Ovšem k nemalému obveselení hostů. Přednesl svou řeč — kde líčil dojemně ženichovu lásku — opěval nevěstinu krásu — děkoval rodičům a na konec přál novomanželům potomečků, jako má hruška lúpe-nečků. A pak — považuje úkol za skončený — bez bot skočil do bryčky — práskl do konj a ujížděl do lesa, až jim jiskry kol kopyt létaly. Proklínal v duchu ženicha i s nevěstou, Zálesí a kluky i družičkiny krásné — černé oči. —

Ta odepínala v komoře nevěstě vínek z hlavy — vzdychajíc povídala jí: "Tak jsem tě moje dráhá poslouchala. A kdo mě půjde za družičku? Toho jsem se věru nenadála."

Ale nevěsta nepřijala vlnku. — "Zakopecj ho tam pod bílou břízou, na hrob mojí lásky." Žádala Božu. — "A řekni mu tam, že na vždy budu patřit jemu a že lituju, že jsem měla maminku radši než jeho."

A potom vedl si ženich nevěstu domů. Šla jako v mátohách — chtělo se jí umřít a on jí povídal dobrácky: "Nic se neboj — dyť' my tam z tebe řemínky tahat nebudem."

Boža spěchala do náruče Jarčovi — styděla se a litovala, že nemůže dát družce ze svého štěstí nic. — Štěstí — prchavé — krátké — sladké — ale také vratké. — A byl máj — s

celým kouzlem slavil vítězství — žádaje práva od mladých srdcí. — A Boža — ta velká, silná Boža — zapomněla na vše kolem — když ve slabé chvíli přihlásila se chybující krev rodičů, ku svému právu. —

Louky byly jako koberce — posety kvítím Jarča je trhal a sypal jí do klína a vlasů. Klekal k ní — ruce jí líbal a pravil po tisícáté — že láska je věčná.

A májové ráno rodilo se zářivé a krásné — odejel — a ona marně se utěšovala, že štěstí není vratké.

XXII.

Marně lidé čekali, že se to bude u Kubešů sekat. — Vše tam jen klapalo — a marně báby vzpomínaly — že vezl ženicha bílé koně. A že svatba v máji — volá na máry. — Usouzený podučitel dopsal verš a dal se dobrovolně na vojnu — adjunkt Kadlec se vybouřil, báby s nůsemi trávy honil div souchotě nedostal — ale pak si vzdorovitě řekl: "Však počkej — uvidíš, že budu taky sedlákem." — Několik dní přemýšlel a pak zaklepal u Šimonů za oknem. A ať čeládka Kubešů pěla chvalozpěvy mladé a třeba, že viděly denně panimámy běžet k lesu s něčím — přestaly se zabývat a povídaly o Šimonově. —

Jakou měla radost Máňa, když přišla do hájovny — nade všemi ale nejvíce nad mamíčkou. Jak se jí postava napřímila a Jeníček v peřince se třepal — obličejíček měl růžový a dvě bradíčky se mu dělaly. Kubešů jsouce pamětliví, proč se k nim mladá dala, předháněli se v štedrosti. Vašek nosl do hájovny holoubata — pískaly a třepaly malého Jeníčka do buclatých ruček. A Vašek při tom hleděl na žínku — těšil se z jejího úsměvu — ó co by za ten byl dal? A ty maminky se mu jen usmívaly — postesky si. "Edyt' vona zvykne." Od-povídaly usměvavě.

Vzdychal a plakal — chtěl lásku velkou a pravou, jakou on sám cítil. Soužil se, když v noci tvářila se, jakoby spala a on se převaloval. Umíňoval si, že jí ráno řekne, aby šla domů do hájovny — dobře věda, že toho neudělá. "Nezvykne — nezvykne", bědoval — ale, než se nadál, zvykl sám. A když viděl že je čestná a věrná — po jiných se netočil, usmířil se a byl neskonale šťasten. Ani sám netušil — jak i ona zvykla, co platno je-li tak člověk mlád — zdrav a žije v blahobytu? A co umřelo, už nezdvihnem. — Proto i jí zajímaly řeči o Šimonově. Byly zně — vzduch byl horký, tetelil se a mohl ho zrovna krájet. Máňa přinesla oběd na pole — služka veliký džbán piva. U Kubešů bylo vždy dobře, ale nyní měl v tom zlém čase dělníci jako posvícení. A ať jiným se na polích obilí drobilo — Kubešů měli vše v čas.

A nyní láteřily ženy, na špatnou mládež — dívky se rděly a hoši se ohrazovali starým ře-

ním: "E — dycky roste koukol mezi pšenici." A Máňa šla domů zamyšlená, přemítajíc v duchu o výroku neomaleného kluka, "E šak to moh' udělat Bohuš a bylo by po fúnuse." — A zas po čase odvážila se ku studánce, pod tu bílou břízu. Ale neslyšel jí. — Nedbal snad, že tam ta zlá Šimonka, do peřin pláče — na hřbitov chodí a jako v té básni — špendlíčkem kopá — prstíkem hrabe, pantátu z hrobu. — Ale pozdě. V zlé době po pohřbu, přivedl si tam strýc hezkou dcerku, beze všeho jí tam položil ranec a povídal Šimonce: "Tak tady tě vedu ceru, dobře mě jí tu vopatruj a měj jí ráda. Bude tě veselo a dyž se tě syn nevrátí — má tě kdo posloužit."

A velká Šimonka měla také srdce. Nyní, kdy bol a žal kladivem a sekerou otloukly led okolo — přibhlásl se ku svému právu. Žel, že tak pozdě! — Přilnula k sestřence — mladé — veselé a ona na ní ulpěla celým tím, nově obrozeným srdcem. — A nyní — po několika měsících — smutně dozнала, že si toho to dítě nezasloužilo. Chodila od jara s adjunktem Kadlecem — a ona jí v tom nebránila. Bože — ještě ho sama dovnitř zvala — vždyť on uměl tak povídat o Bohušovi. A pak zpíval tu jeho — "Tam na břehu řeky Drýny, kde se stéká se Sávou — tam ztratila země česká — mnohou duši předrahou." —

A teď se to na ní sehnalo jako bouře, holka pláče a strýc si na Šimonku zle došláp: "Tak zaplat' tě to pánbů, — že si mě jí tady tak hlídala. A já jí chudák táta choval jako voko v hlavě. Aby to nebožka máma viděla." — Sám dceru navedl, jak se z té bídy dostat — zmocnit se dvora. A o těch nočních toulkách dceřiných věděl víc, než kdo jiný. A tak se svět točí! Potřásali lidé hlavami, když Šimonka, černou sukni přes lokte hozenou, šla ke kontraktu. — "Mlýny boží melou pomalu, ale jistě." — Syna do světa na smrt pustila — tu kerou měl rád za vlasy vytahala. Pantátu do hrobu předčasně uložila její mamona. My peníze nepotřebujem — ale my je chcem. Tak má." A rozhorlené házely snopy na vůz. A tak se stal Kadlec — kamarád Bohušův a svědek jeho smrti, sedlákem na jeho rodné hroudě. Žel — že to udělal jenom na truc Máně — a řekl jí přímo: "Dobře jsme se rozdělili. Vy — Kubešovo a já Šimonovo. To jsme se mu za jeho lásku odměnili." — Měla slzy v očích a povídala věrné Božce — která přišla s baňkou pro mléko. "Tak mám tušení, že se na mě žene soužení." Ale Boža si jen vzdychla. Byla hubená, v tváři přepadlá a na čele měla hnědé skvrny.

A jak se na ní Máňa dívala — bolelo jí srdce a povídala soucitně: "Ten táta tě asi trápí — vid'?"

Stály u zahrádky a byly tam samy, Boža se opřela o plot a skormouceně postěžovala: "I

copak to, to už bych snesla a jsem tomu zvyklá. A Jarča nepíše — v poli není a maminka mně umřela. Za chalupu dostal dost na kauci a já ho tolik čekala. A nýčko — ježíšmarjá — že prý je zasnouben a zapomněl!" —

"E di." Těšila ji Máňa. Sama jen kvetla, nastrojená chodila a doma jí bylo tak hezky. "Snad by nebyl tak špatnej, aby tě teď nechal a potom i kdyby — ten by za to stál, aby ses trápila."

A teď si Boža sedla na drn, chopila se za hlavu a žalně bědovala: "Bože, Máňo — jak my jsme na tom světě nešťastné. Ale já víc, tys velká a šťastná — co já si počnu — co budu dělat. Nešťastná ta tvá veselka — co si jen počnu."

A Máňě, k smrti polekané se rozběsklo.

Ano, správně tušila! Té bolesti, toho soucitu, nad družkou — té radosti, že aspoň tohoto nejhoršího byla ušetřena. Ale zde bylo třeba pomoci. — Co dělat — komu možno pomoci? A tu se Máňa rozhodla. "Di domů a já to řák spravím." — A už běžela domů, chytila maminku za krk a bylo dobře. Ne marně se lidé posmívali, že si Máňa vzala místo muže, paní-mámu. Za chvíli už se loučila mladá selka s výminkářkou, z vozu nařizovala, co mají dělat a se srdečným 'šťastnou cestu a dobrý pořízením' se bělouši rozběhli, až se z nich kouřilo.

Smutně vracela se Máňa z Prahy domů. Ve svých vesnických střevíčkách a utaženém pase, vyjímala se divně dost. A což ještě ten bílý hedvábný šátek na hlavě, zdál se zde v Praze k usmání. A jaký tedy div, že nadporučík Malina měl z návštěvy velmi malou radost a jeho mladá žena jí ani pohled nevěnovala. Byla to žena krásná, vysoké, božské postavy a úbělové pleti. Zdvihla aristokratický nos a odšustěla tak rychle, že zbylo po ní jen trochu vůně.

Malou měl radost pohádkový Jarča, patře do svěžího obličejce Mánina, ale ještě menší měl radost z její noviny. Třásla se hněvem, modré oči sršely jí blesky a křičela naň, až jí dlaní ústa zacpával. Byl by jí dal s chutí zavřít, když si na něho tak vyjela, kdyby se byl nebál, její vyřídilky a své ženy. — "Tak — pěkně ste to ptáček. Pěkný má Rakousko oficíry" — křičela mu do samé tváře: "V celém domě to tady rozhlásím, že jste vopustil tu dobrou Božu, nýčko — dyž je vaší povinností si jí vzít." A pak jí žal nad družkou zmohl — rozplakala se a zajíkávě povídala, že tam pod Šumavou čeká ho to věrné srdce a on nejde. A že pod tím srdcem klíčí plod jeho pochybení.

Běhal po pokoji, jako lev chycený do klece, malomyslně si rval vlasy a ptal se uboze: "Co teď?" — Až líto jí ho bylo — ejhle muž. — Symbol síly a odvahy, muž činu — hrdina dne, důstojník císaře pána. —

"Pošlete ji sem, hned — snad se dá ještě něco dělat. Mám kolegu — dobrého lékaře a zaplatím to. Jenom probůh — buďte ticho — jde o mě — o mé postavení — mou pověst — mou ženu." — S těmi slovy ji vytlačil do chodby, zavřel rychle dvéře a Máňa se chudák vypotácela ven. Pohrdání zdvíhalo jí hrud' a ona povídala zadumaným Hradčanům, s takovými, že toho ten císař pán moc nevyhraje. — A pak se loudala zpět k nádraží — nevnímajíc očima docela nic. Byly jako po dešti vykoupané hvězdy a ne jeden z pánů se po krásné venkovance se zalíbením ohlédl. Stálo jich tu u vysokého domu několik, měli fraky a černé kravaty na sněhových náprsenkách. A tu již se jeden nejmenší zavalitý prudce pohnul a své obloukovité nohy ještě více rozkročil. A pak běžel ku udivené Máňě — vzal jí za ruce a radostně ji druhům představoval. "To je moje sestřenka, kolegové. Tam ze Šumavy, kde jsem se podruhé narodil. Však pamatujete, jak jsem měl tuberkulosu a jel tam." A pak šťastně tiskl Máňino ramě, vedl si ji po širokých schodech do nějakého velkého sálu a pochvaloval si: "To jsem rád, ani nevíš, Máňo, jak jsem rád, že budu mít někoho. Tolik mě bolelo, že všem přijde někdo ruku stisknout — jenom mě né."

A usazoval ji na nejčelnější místo, mezi nalíčené dámy a pány ve frakách, kteří se radostně usmívali na ruměnnou nenkovskou krásku. A pak to bylo vše jako krásný sen. Na podium vystupuje bílý kmet v divném taláru, má dlouhou řeč a pak přistupuje Jiří Karas, ten osklivý student — "ten morous" — zbožně přijímá diplom lékařský z jeho suché ruky a ten tak dojemně řeční. Celý životopis Jiřího povídá — jak z chudé matky pense začal, jak i jí mu osud vzal. A jak on potom střádal krejcar ku krejcaru — nespál, nejedl a při obtížné službě průvodčího ve vlaku pilně studoval. A pak se chopil péra, napsal velké dílo o šumné, velebné Šumavě. Z toho díla pak platil zvláštní hodiny — pracoval a dnes tu stojí, co premiant mezi žáky. A tu už nepláče jen Máňa — to, už bez lítosti utírají dámy pudr se slzami a pánové podezřele obsluhují nosy.

A potom přistupují jeden po druhém — maminky pláčí slzy štěstí — objímají syny a otcové vzpomínají, co se za ty léta studií nazlobili, co dluhů naplatili a co se jim docela vyděděním nahrozili. Každý září čistým, velkým štěstím — každý tiskne Máňě malé ruce a touží jí dokázat, jak jí mají rádi. A ona tu stojí — jako solný sloup, cítí, že jí Jiří, ten milý, ubohý Jiří odvádí někam a nestydí se za její sem se nehodící šat — mrzí se, že ten její šátek tak šustí a umiňuje si ho hned z hlavy strhnout. A pak usedají ku velkému stolu, kde leskne se stříbro a broušené sklo. Máňa se stydí a tolik — tolik bojí. "Ježíši Kriste," šeptá a že je jí horko — rozvazuje šátek a přítomní pře-

kvapení hledí na její nádhernou hlavu, krásný vlas — hezký týl a pěkně skrojený krk.

Hlava jí bolí — hučí a když se konečně vypotácela ven, po boku Jiřího, neměla daleko do mloub. Tolikero lásky — řečí — přípitků a poklon. A toho jídla divného — na které se bála podívat a víno! Víno teklo proudem, ale Jiří jediný s úsměvem odmítá jednu sklenici po druhé. Jak se jí dnes líbil — jak je důstojný a hezký. A začervená se Máňa jako mák zas při vzpomínce — kterak o hostině dal k nejlepšímu historku o svém dostaveníčku s panákem o polibku, na jeho řepnou hlavu — tam v hájovně před léty.

Bílá růže na hrobě matky Jiřího byla v plném květu. Jako obsypána byla ten den, nikdy jí tak kvěstí neviděl. — S lítostí povídal to Máňě — stáli proti sobě, každý s jedné strany hrobu a plakali oba useдавě. Jiří toužil víc, než kdy jindy, když by mohl aspoň pro dnešek mít z hrobu zdvihnout — duši jí vdechnout. A povídal malomyslně, tak, že by měl pro koho žít — kdyby měl maminku. — Takto, protože ví — jaká to bolest ztratit ji — půjde k vojsku, bude léčit a hojit a bude odvracet smrt od synů českých matek. Aby tak ušetřil srdce jejich krvácející rány — kterou on má v nitru sám.

Divila se Máňa, že to řekl tak přesvědčivě a na důkaz — pověděla mu tady u hrobu o svém životě. Podívil se, co přeletělo, už přes její malou hlavu a upřímnost stejně splácel. Až se jí noby rozechvěly a plakat přestala, když uvažovala — jaká to duše v tom praobyčejném člověku. Jaký to charakter a zatoužila smutně, když by tehdy byly měly rozum a když by si její byla Boža vážila. Drahá — ubohá Boža. —

Ani neví sama, jak se stalo, že mu srdce otevřela tak. Až se zalekla, když se jeho bledé zornice rozšířily a on zvolal šťastně: "Ta maminka — ta jediná mi toto štěstí upravila."

A potom jeli spolu do Zálesí. Lípy na císařské voněly — květ jejich visel jako kytky a aleje panských třešní šelestily listím. Mladá Kubeška v lůně kočáru ani nedýchala — hleděla vyjeveně ve šťastnou tvář Jiřího a on se jí co chvíli ptal: "Myslíš — že mě bude chtít? A myslíš — že mě bude mít alespoň trochu ráda? Myslíš, že zapomene po mém boku?"

A jeli rovnou do hájovny. — Maminka Kubešů tam byla na hrádky a tak hned obě, s vyhrnutými rukávy — vraždily kohouty — pekly koláče a přes tu chvíli musela Máňa opět vypravovat — co to bylo za radost a štěstí.

"A ty můj doktorečku zlatej — aby tě ten kovářiček učerněnej viděl — ten by měl radost. Opakovala hajná a smutně vzpomínala mladého bratra v zemi. A děti přinesly radých jahod — novopečený doktor navštívil všechny paseky — háje i vysoké lesy a přinesl si největší hlad — jaký kdy pocítil.

Večer měla Máňa dlouhou poradu s Božou. Vyteklo při ní mnoho slz — padlo mnoho pohněvaných slov — plných lítosti a zoufání. A konečně — jo život, — V neděli prohlásil je pan farář jednou za třikrát a bylo po starosti.

Dovědělt' se Sýkora o svatbě důstojníkově a dal Bože na jevo — co už dávno jeho nitrem háralo. Ach božinku! Vždyť on byl o pouhých deset let starší, než jeho nevlátní dcera. Jak jest pak možno, nezamilovat se do ní — žijeli s ní a vidí ji celý den. Psaní jí poslal — o lásce k ní mluvil — jako mladík. Vše možné sliboval — ale pak-li nespětuje jeho, už tak dost zkoušenou lásku — musí z domu. — A tak ji nezazlival jen písčité potůček — který bu-

nést — roznemohla se paní doktorová a o svatební noci dala bez bolesti světu mrtvého hošíčka. Byl smutný Jiří — když sám jí posluhoval — byli smutní všichni. Hajný zakopal malý balíček pod bílou břízu a Bože se zdálo, že s tím balíčkem pohřbila vše i sebe. A bylo jí to tak divné, že stalo se tak bez bolesti. Do celá nic jí nebolelo, až když už seděla na sluníčku a její muž jí sevřeným hlasem řekl:

“Pamatuj si, že jsi volná, kdykoliv chceš.” O — tohle bolelo! Taková divná bolest to byla — že jí víc nic netěšilo. Sesmutněla celá a zdálo se jí, že už nemá pro koho žít. — On potom odjel — do polního lazaretu — a nechal jí v hájovně — snažně prose — aby jí neblížovali.

“ČUKERNÍ MLÝN”.

W. Emerton Heitland.

Vočomalba. — Zapůjčeno laskavostí Art Institute, Chicoo.

blal pod jejich domkem. Na jeho dně chtěla najít pokoje — a nyní!

Máňa přiveze doktora — románového hrdinu, jenž jí celé ty roky miloval a chce jí i to její dítě — — —

Copak o ní jí nešlo a bývala by se s tím světem ráda rozřehkala. Ale bála se — že by se na ní ten mocný nahoře moc hněval — až by přišla s dítětem na ruce. A tak jim hajná zabila slepicí na nudlovou polévku, panímáma Kubešová napekla koláčů a Máňa smutně plakala, když jeli ku kostelu. Hajný a pantáta Kubešů poslouchli za svědky a slunko letní jim zlatilo bohaté vyšívání na komži páně farářově.

Nepotřebovala tedy Božka družičku. — Ale jakoby to nešťastná hájovna měla všechno od-

A peníze jí posílal — psaní skoro každý den — z nichž si nevěděla, co vybrat. A tak se vypravila jedné tmavé noci. Byla zdráva a mladá — bývala hrdá — ale dnes? Ta tam je celé její já — dnes jede za hlasem srdce. Zhrozil se jí Jiří — když mu přišla do cesty — v modrých šatech a bílou čepičkou na ebenové hlavě.

“Posílal jí tvrdošíjně zpět — ale ona nešla. Mé místo jest po tvém boku — Jirčo.” — Řekla mu. “A já setrvám — však jsou zde jiné také.” — A třeba první týden vůbec nespala — každý ten pohled na kusy masa odstonala — vytrvala. A do dnes — kdesi ve světě roztroušení, pamatují vděčně vojáci — na smutného doktora Karase a kučeravou ošetřovatelku. A kolik jich

vděčí jejich péči za svůj život — jest známo jenom na nebi. Oni nelenili vstát v půli spánku, jednalo-li se o plnění povinnosti. A nešli na odpočinek — dokud si nebyli jisti, že ve své povinnosti všemu dostali. Vojačí zas říkali Karasovi "morous", ošetřovatelky dělaly vtipy a smutné Božce všemš zvolili jméno — "kamenná panna". — Nikdo nevěděl, že jsou muž a žena. On chodil jako stroj, bez úsměvu a v duši mu jádřil víchř nikdy neutuchající. Celé noci si umíňoval, že odjede — žádá o přeložení a když ráno jí uviděl, tak svěží a čilou — byl tak šťasten. A Boža? Zoufala nad sebou — nad ním. Bylo jí líto, že veřejně se nepřizná, že neřekne — "je moje žena" a dále úzkostlivě užívala svého dívčího jména. Žárlivě střežila každý jeho mrzoutský pohled — zas se kárala a pravé boje sváděla se svým svědomím. "Jaká jsem bídná — jaká malá, ubohá a mělká", zoufale lkala: "Jak mohu celý den nevzpomenout, na Jarču — otce svého dítěte?" Ale den ode dne poznávala jasněji — jak nepatrná ta zámena jmén jí jest milá — jak vši silou musí přimět své řety — aby při vzpomínce na přehlýsen místo Jarču — nešeptala zbožně Jirču! — A tak ten čas plynul jako voda — nastalo zas jaro ve světě i Zálesí. — Máňa prožívala toho roku velkou krizi — spadla se a neměla o nic zájem. Nad hájovnou schovalo se zas, to sotva na obzor se vyhoupnuvší slunéčko. Jako mrak — černý zatažlo jí to duši — ó ta hájovna! Jeníček dostal zas ten psotník — sesmutněl — divně obracel očka, ručkama lámal, nožky ohýbal a než se nadáli — umřel. — Bolně stála Máňa nad bílou rakvičkou a hořekovala, až srdce usedalo. "Já vím, že se tam na mě hněváš, že mě nedáš štěstí." A usouzený hled, obětího beránka obracela po mamince. A když zatloukali víko rakvičky, prosila vroucně: "Řekni mi tam, že jsem to udělala pro tebe a pro maminku." —

A sotva že černá zem zavřela se nad mrtvým dítětem, zalkal umíráček v Zálesí, až se lidé ohlíželi. Tak divně zněl, že zrovna strach lehl na každého. A což když se dověděli — ustrnuli celí — ti bodří vesničané. Že obuvník Sýkora si rád časem zapytláčil, věděl i hajný — ale milostivě přivíral oko a někdy obě. A dnes — v ten jarní den, našli ho ráno v lese mrtvého. Střelil — ale puška byla chybná — nepracovala dobře a tak opozděný náboj roztrhl železo hlavně a neštěstí bylo hotovo. Plakala Sýkorová a Máňa lkala sama nad sebou i družkou. Litovala, že ona jí připravila do nešťastného manželství. Že je Boža nešťastná poznala z dopisů. A tak uložili Sýkorovu schránku do země — co zvítězil na světě? Zamyslí se nad osudem jeho Boža — když u postele mužovy seděla. Bylo to to samé jaro, r. 1917. Vyskytl se případ tyfu — lékař nebyl na to opatřen — za jedno nevěděl a za druhé, kdepak by se v

poli desinfektantů dobrali? Tam chybělo pořád něco a mnohdy jim samým zůstával rozum stát — jak žalně málo museli dbát předpisů vědy.

A tak než den minul — svíjel se dr. Karas bolestmi v břiše — rychle ho oddělili do oddělené boudy — a kdopak měl čas se oň starat. Práce plné ruce — a marně Boža na kolenou prosila — nepustili jí k němu. A tu — nešlo li to po dobrém — muselo to jít po zlém. "Pust'te mě k němu," křičela bez sebe: "On je můj muž a mojí povinností je být u něho." Lékaři otevírali ústa údivem — ale než se kdo nadál — vletěla do toho baráku a měla vyhráno. —

Byly to hrozné chvíle — kdy v horečce slyšela ho mluvit o své lásce k ní — v ní už přestávala doufat. Prosíval jí v bezvědomí o pouhý jenom úsměv — a ona tu stála úplně bezbranná. A naděje nebylo! Zoufale volala jeho jméno — ale on jí neslyšel. Upíral skelné oči ku stropu baráku a horečně trhal prsty po krývku. — Láska jako pramen pod Šumavou, zaplavila Božčino nitro — a ona se bála, že nebude brzo komu jí dáti. Vše, co zažila, zdálo se jí malé, oproti ztrátě — tohoto morousa — s obloukovitými nohama a tak fádni tváří —

Dlouho zápasila jeho tělesná soustava se smrtí — ale snad to byla ta láska — inu — říká se, že láska i železo láme. —

Té bouřlivé radosti — toho jásavého štěstí — když prvně vyvedla si jej na sluníčko.

Bylo už k podzimu — v lazaretu nebylo ani půl práce — neb největší bitvy byly nyní jinde. A tady na tom sluncem vyhřátém poli — řekl jí měkce, ale jistě: "Nechci tě — byt' si pro mě ještě více udělala. Miluji tě víc, než ty si myslíš — ale tebe nechci, až si budu úplně jist, že i ty mě máš ráda."

A ta hrdá, velká Boža — po takovém boji vyzkoušená — přijala radostně skoro ten "košík" a vroucně si přála — mu toho dokázat. Jest divné — jak někdy najednou stane se ten osud důsledným a splňuje přání člověka do puntíku.

Bylo to zrovna na Štědrý den r. 1917. Bylo po lehké šarvátce a malých ran i škrábnutí dostali vojačí dost. A tu v té nejpilnější chvíli — přivíral na koni důstojník, hodil uzdu koně sluhovi a podával dru. Karasovi zkrvavenou ruku ku obvazu.

Hned jí ale ulekaně strnul zpět — chytil ošetřovatelku — nad stolkem se sklánějící za ruce a pravil vroucně: "Božo — probůh — jak — ach — kterak se to shledáváme. Co zde děláš? A jak jsi se sem dostala?"

Slova ta vychrlil jedním dechem — doktor Karas stál jako do země vražený — chvěl se a ulekaně pohlížel na dvojici krásných lidí. — Malina byl krasavcem, ve své uniformě, vysokého vzrůstu. A ten trpký rys kol jeho úst dělal jej mnohem vábnějšího. Ošetřovatelky tušily hned román — lékaři nedbajíce, že krev teče

— udiveně pohlíželi od bledého kolegy ku krásnému důstojníku. — „Co já se tě nahledal!“ — žaloval Malina. Ale po tobě jakoby se země slehla.“ A rozzářil se celý — že byl ještě hezčí.

Ale Božčinou tvář nehnul ani sval. — Podala lékaři potřebný nástroj — obvázala vojnovu nohu a pak hlasem jako zvon, představovala nejbližším „bratránečka“ a jemu doktora Karasu — co svého muže. A tak to řekla hrdě až se v Jířím dech zatajil a ruce se mu chvěly, když Malinovi ošetřoval ránu. Byla nepatrná a Božčiny bílé, hbité prstíky, se jí dlouho nezabývaly. Chladnokrevně pak šla od práce ku práci — zručně a jistě se pohybující a jeho nazelenalé oči, jí vůbec neznepokojovaly „Kamenná panna.“ Myslely si druhé. — Ale Malina si nemínil nechat tuto chvíli ujít. Byl vzrušen, až do nejtajnějších hlubin — s odporem si popisoval doktora, který byl nyní ošklivější, než kdy jindy.

A když konečně odjížděl — nesl si slib sestřenky — že mu věnuje večer hodinku volného času. Počínal si vůbec docela přátelsky a cválaje zasněženou plání — hvízdal si. Na čele měl rýhu — v koutcích úst vzdorné tahy a srdce plné touhy.

Znal její lásku — v manželství se sklamal a proto tak lehkomyšlně ho chtěl odložit — jako ho přijal.

Večer jel vesele — snubní prsten uschoval do tobolky a s tím vše, co ho kdy v klidu rušilo.

Seděl u šálku čaje a on jí dvořil všemi dvornostmi, díval se na ni zadumaně a myslel si — že je ještě hezčí. „Jen mě pro páníčka řekni — jak se stalo, žeš ženou toho mrzouta?“ Ptal se jí — zatím co ona mu podávala cukřenku.

„Za to mám co děkovat jen vám“ — odpověděla klidně. „A to jest jediná příčina, proč jste tu.“ — „Jsi asi málo šťastná po jeho boku, víd?“ Tázel se dychtivě.

„Já také nejsem — ano nikdy jsem nebyl. Má žena jest nízká — mě si vzala pro zaopatření a mě po vystřízlivění nezůstalo jen výčitka a touha po tobě. — Ona byla vyhyčkána, citů nemá a lásce se vysmívá. Dítě mě dát nechce — a já bych tolik rád. — Hledal jsem tě všude — a nyní, už tě nepustím.“ —

Vychrlil to vše najednou — jakoby se chtěl zašlechtnouti a hleděl jí vášnivě do očí — nakláníje se daleko nad stolek.

Ale ona klidně vstala — řekla pevným hlasem: „Nemáte práva mě takto urážet. Jsem ženou jiného — jehož miluji a jemuž jsem věrnost slíbila — až do hrobu.“

„Pošetilá!“ Vykřikl a vyskočil. „Dobře vím, že to není pravda! Hlouposti — po válce budou rozvody na denním pořádku. A pak — což — nežije naše dítě — což jsi ty zapoměla?“ — Jásal a chtěl ji uchvátit. —

„Mýlíte se, že naše dítě žije. Zabil jste jej svou nevěrou a s ním pohřbila jsem — těžce zaplacené poblouznění. Miluji svého muže a jedině, zač se před ním stydím jest, moje láska k vám. On je velký — a čestný a to jest, co každá žena miluje“

Nalila třetí šálek a s úsměvem vitality doktora, který nesměle vstupoval.

A když se za chvíli zavřely za sklamaným Malinou dveře — udělala čáru přes celou kapitolu žití svého — nadepsala jinou a láskyplně se k němu vinouc, ptala se ho něžně: „Doposud mě nechceš?“

Tehdy neměl slov — nebylo jich ani třeba. — A měsíc lil bílé světlo na zasněžené hroby, zatím co láska slavila v srdcích jejich vítězství. — — —

Když jaro odělo květy hroby na bojištích, odjížděla paní doktorová domů — domů k mamince. — A když Praha a celé Čechy hlučely — jásaly — bouřily — v malém, bílém domku pod Šumavou — stala se matkou buclatého hošíka. Doktor Karas klečel u její hlavy — plakal jako malé dítě, ale ona se mu rozpustile smála. — Vždyť byla tak mladá a rány, už se dávno zahojily. — „Ten bude jistě hodný a velký.“ Těšila se i jeho. Narodil se v tak velký den. — Jen toho je mi líto — že teď tobě budem závažím — a ty zakrtníš — utlačíš tě poměry. A věda? Co tvoje věda — již jsi se chtěl věnovat?“

„Pro vás dva všechno“ — odpovídal slzavě. — Zatím, co jeho kolegové seděli v teple a hrabali peníze, on sloužil vlasti a nyní chvěl se před budoucností. —

— Ale i to bylo rozluštěno. — Inu — přijde-li štěstí — je to jako zlatý pramen — teče a plyne, až se nám zdá toho všeho příliš mnoho.

XXIII.

— Válka přešla jako zlý sen — legionáři přišli — ujali se rádl a s radostí obraceli osvobozenou prst' rodné země.

A první výprava Čechoamerických krajanů vystupuje na nádraží v Praze. Bělovlasý pán smutně ohlíží se po Praze a všech, kdož se vítají. Pláče — vítá tu vlast — dávno oželenou. — Podivíl se lidé v Zálesí — když před bílým domkem Sýkorovy vdovy zastavil se lesklý automobil — když udivená vdova marně se bránila silnému objetí bělovlasého pána.

Co tu bylo řečí — radosti a smíchu. Boža nechtěla věřit, že toto je její tatínek — že přišel. — Ale kdo ho viděl dříve, každý viděl tu podobu dcery a otce.

Šlehel radostí — vyhazoval vnuka — brzo objímaje dceru a opět vdovu. Nic — docela nic jí nezazlil, že se mu stala nevěrná. — A tak byla svatba — o níž povídali lidé, daleko — široko.

Hajný Záruba byl s doktorem Karasem za svědka — nohy měl jak strunky ve vysokých botách — které leštily děti v hájovně — celkem půltřetího dne. Byl rovný jako jedle a jeho fialová parádní uniforma se zelenými výložky se divně vyjímalá u doktorova fraku.

"Mordie" — povídal: "To sem přece blázen. To už sem zažil moc, ale, že já se povezu v takovej mršce o ševcově veselce, bych byl nevěřil. Krucifix — aby nás tak viděl Sýkora."

A klel potichu i v kostele — doma vařila hajná oběd — s její nezapomenutelnou — nudlou polévkou.

Ženichova hlava leskla se jako stříbro — nevěsta měla ještě tu a tam tmavý proužek vlasů. — "Je — ti jsou hezčí," opakovala přest'astná dcera — nemohouc očí odtrhnout od rodičů. A hajná pokyvuje hlavou — svědčila: "I ba, že sou, dyt' sou tvoji a sou hodní. Co záleží na kráse — dyž sou naši a mají nás rádi — sou hezčí."

Její pohled platil hajnému — který, jsa pivem rozjařen — objímal šoféra a sliboval mu "zajíce jako bačkoru" — když ho naučí tu mršku řídit. "Ale považ si, kamaráde, taková usmolená ševcová a jaký udělá štěstí," — Povídal božě.

Vše se smálo — ženich stručně vyprávěl o svém životě. Jak přijel do té zaslíbené země — šetřil a pak, strýc zaň musel operaci zaplatit, byl dlouho sláb a o svých nevěděl. A pak — když už měl zaplacený dluh a na domov měl — zvěděl — že se mu ta jeho milá vdala. Proklínal ženské tehdy — ale k vůli tomu dítěti. — O to dítě! Vzpomínka na ní ho domů táhla a nebyť té války — byl by už dávno přijel.

Hosté byli dojatí — nevěsta klopila proviniile hlavu, ale hajný je všechny rozesmál: "I to víš — ženská, je ženská. To tuhle ta moje je taky taková. Ženské dát do pytle a míchat je celý den, bude pořád neřád navrch. Jen se neženit." —

"Inu jo — dyž vono s neřádem je zle, ale bez neřáda ještě hůř." — Smál se mu soused.

Boža měla žluté ohníčky v očích a pořád tiskla tatínkovi ruku. On byl tak hezký — né tak hezký a tak sestárlý.

"Chudáčku", — litovala — "tys tam byl tak sám a já neměla komu dát tu všechnu lásku."

Hleděl na ní takovým pohledem — až dok to, Karas se vedle vrtěl a hrozil mu žárlivě.

Všichni byli veselí, až do noci a když večer odvážel si ten "Amerikan" rodinu ze Zálesí — připravil mu loučení — jako císaři pánu. Házel květy do anta i pod něj — zpívali a výskali — až uši zaléhaly. Podrazil si líboval a povídal své ženě — taďy, že se jim muselo asj krásně žít. Jistě lépe, než jemu tam v chladné cizině. "A potom se mám divit, že jste tak lehce tátovu přítomnost oželely." Zavýčítal smutně.

Ale Boža měla slzy v očích a její pohled mluvil o jiném. — Všichni byli tak št'astní dnes!

Jenom mladá Kubeška smutně zírala před sebe a povídala staré panímámě trpce: "Tak je to na tom světě. Každěj má svůj křížek — ale dyž ho donese — má pokoj."

"Ježíšmarjánkote, holka zlatá, copak to tak smutně povídaš. Dyt' peníze taky máš a je-li tě líto toho lucipera, tak ho taky hospodář koupí. Dyt' čerta nestojí." — Kárala ji selka.

"Ale děte" — ohrazovala se zas mladá. "To né, ale tak si myslím, že taky měla svůj kříž — ale nýčko má šeko a — taky dítě." —

"I ty můj růženci — tak to je to? A já ženská hříšná — Pánbů mě hříchy odpust', tě podezřívám, že žádosti po těch světskej marnostich. — Ejnu — myslela sem — seš mladá a to smradatý hovado hnedle učarovalo i mě — A zatím — ty tak? A pro pána krále — no já myslela — dyž nýčkot sou ty ženský tak chytrý — no že ty tento — že nedbáš. No holka — budem se modlit a — kdo klepá — je mu votevřino."

"I není maminko", — bezútešně vzdychla Máňa: "Já už sem se namodlila." —

A tak se stará panímáma vypravila na Svatou Horu. Šli tři — mladá Kubeška je vyprovázela a nesla jim daleko brašny. Byly plné až do vrchu, takže i ona byla ráda, když se vracela. — Dívala se za ni panímáma a povídala sousedkám: "Tak eslipak víte, proč tam táhnu ty starý kosti? Dokuď ho člověk nepotřebuje, tak si na něj chudinku Pánaboha nevzpomene. — Pořád čekání, esli ta panenka Maria "pomůže". —

"Ba že — máme každěj svoje." Přitakala druhá. "Já taky mám a taky to tam nesu."

Ale třetí jen vzdychla. Byla na kost suchá — vlasů bílých jako padlý sníh — ale pevná tělesně i duševně — na první pohled — jako ocel. V černých, zapadlých očích byla ještě energie — a na statné chůzi jsi poznal — že není tak stará, jak vypadá.

Taky — taky mám svoje! Každěj máme ten křížek — rozdílné — všelijakej — ale já mám nejhorší — protože sem si ho sama udělala. A já už nejdu vo pomoc — mávla rukou. "Jenom du — aby mě bylo vodpuštěno. —

Sotva by kdo poznal v ní hrdou vládkyni Šimcnova statku. Myslely si ženy své — ale co platno zdvihat — co mrtvo v hrobě leží?

Měla se zle na stará kolena. — V kontraktu měla psáno "ku stolu" — a mladá jí vyplátila padesát tisíc pro stáří. Dobře věděla — že to nakeťasuje za rok. A staré — vesnické ženské — zdálo se to tehdy hrůza peněz — na počátku války. — A to co páchala na své vejmin-kářce — ano hůře, se na ní samé vyplnilo. U

stolu se jedly jen brambory — kyselé polévky a ona musela jíst — nechtěla-li umřít hladem. Zjevoval se jí nebožtík — vyčítaje jí, že ona je vinna tím, že na jeho hrodnou hroudu zasedla krev cizí — bez lásky k ní, se srdcem plným lakoty. — Ach — jak špičatěl jí nos — ať mu bránila jak chtěla. Což mohl za to, že do stáří dobře sloužil — a vnímal tu vůni tam. Nyní ocenila dobrotu svého muže — jak on dobrácky jedl vše — zatím co také taková vůně linula se domem.

Ale, že byla Šimonkou — omlouvala sebe a dokonce se za to chválila. „Aspoň se nedočkal — všeho jako já.“ Myslela si.

A nyní lítostivě dívala se na brašnu — popoháněla ku spěchu a když usadily se ku pojedení pod košatý strom — dlouho odkládala řkouc — že má žaludek sevřenej. —

Ale bála se, styděla — před nimi ukázat ten — boží dar. — Upekla to mladá při obědě — z druhé mouky — mělo to brousek a byl to hotový — bác. —

Dobře, že sousedky měly „každá své“, a tím se při jídle obfíraly. Neviděly tak ten úžas — stud i žal ve tváři Šimonky — když do brašny tak letmo pohlédla. — Bylo to jako — stolečku prostří se — a ona si nemohla domyslit — jak se to stalo.

„A proto“ myslela si: „Byla to stejná vůně, šla-li Kubeška proti a nebo po větru.“

Kuře — plné nádivky — tak do zlatova upečené, koláče s drápky na obou koncích — plnější tvarohu, kulaté koláčky s důlkem, plným povidlů i máku.

„Aby jí pánbíček všechno dobrý dal,“ — myslela toužně, zakusujíc dosud zdravé zuby do kuřete. „Bože to je dobré a jak voní.“ A uvažovala — jak u Kubešů musela dát mladé brašnu a ona pod záminkou se vrátila — Inu — lesní víla — „Recht měl ten chlapec — dyž jí to jméno dal — a von měl dycky recht. Ubohej chlapec a jak ináč sem se já mohla na starý kolena mít.“ Myslela si ně bez lítosti.

A dnes? Bez oběda šla — aby mohla lépe vystačit a nyní Bože, jak jí chutnalo. Jako vždy, když zavítala ke Kubešovům. Bylo to tehdy, kdy první novinky o jejím zlém stáří a skoro hladu rozprchly se Zálesím. Potkala jí tehdy Máňa — pokořivě dala — „Dobrytmo panímámo“, a povídala smutně, „a copak, že vy panímámo nepřijdete tu naši maminku navštívit. Je tak náká darebná letos a na vás tak často a ráda vzpomíná.“ — Až se v Šimonce dech zatajil radostí — „že vona mě vzpomíná?“ A hned odpoledne upalovala zasněženou návsi, ku Kubešovu statku.

Od té doby byla tam víc, než doma. A jedla tam také, víc než doma. U Kubešů, tam nic nepoznali a Máňa jí kárala pokaždé: „E děte panímámo, dyt' fte, jako ženatěj vrabec.“

A pak se odvracela rychle — neb v tu chvíli mívala Šimonka ty samé oči — ty oči Bohušovy. — Prosívaly a laskaly, zatím co jí se zdálo, že říkájí — jako tehdy dávno — lesní vílo.

A pak tam u oltáře rodičky boží — prosila velmi úpěnlivě: „Dej jí to dítě, dej jí štěstí.“ — A dej i všecko — mě nic, jen toho života ukrát' — já chci jen klid a mír. Jen klid a mír.“

Dobře, že netušila co osud ještě chystá. — Pravdou jest, že nový boj — za každým — skrývá se mírem.

XXIV.

A jako to slunko po bouři svítává — tak bylo ten rok po válce. Kdo přišli — zaujali místa svá a na místa těch, kdo nepřišli, nastoupil jiní. Staré rány v srdci přebolely a na svět dosud nepřišel ten — kdo byl by nenahraditelný. Na návsi v Zálesí postavili krásný pomník — zlatem vyryli ta jména a řekli si, že — zadosť učinili pro ně.

Vdovy vzaly si černé šaty a vylily potok slz na jeho stupních — kolena tlačila je na mramoru a zima je roztrásala, až bodří venkované slzeli nad nimi. Ale u večer, pokrytecky na zahrádce či pod oknem, mילוvaly nějakého vdovce — či mládence, z vojny přišedšího. — A to proto, aby neztratily válečné podpory, daně z krve těch — kdož v dálné zemi tleli. — O peníze! —

Jen mladá selka u Kubešů často smutně pohlížela k němu a u večer, kdy všichni spali — přehoupala se přes zlacenou tu mřížku kol a vroucně líbala to jméno, první — nejdražší. —

Jak často, pochybovala, že není už z toho všeho nic, jen to zlatem psané jméno v černí mramoru. A tehdy, bolest jako trn, píchala a drásala jí nitro, pomyslela-li, že i mrtví se vrací.

A dnes — večer před sv. Václavem, dlouho tam prosila — aby jí odpustil a přál jí toho kouska štěstí. —

Včera dovybrali bramborů — dnes se uklízelo — mylo, drhlo a smýčilo ve všech koutech. Vůně byla od Kubešů plná náves — z komína vlnily se takové spousty a bez přestání — jako by Vesuv soptil.

Obě maminky byly celé uříčené — srdce jim tlouklo a musely si brát kapky častěji, než jindy. Láskyplně zastávaly Máňu — která si po všech těch letech — poprvé zazpívala. —

Vašek přijel z pole, vláčil brambořiště a vida žínku tak hezkou, rudou od žáru pece — zatočil se s ní po velké selské světnici, až se v obou dech zatajil. — Sesílil za ta léta, zbrunnátněl ve tváři a buď to bylo zvykem nebo čím, ale dnes se všem zdálo, že se jeho postava napřimuje a že jeho hrb je mnohem menší.

Nyní hleděl jaksi provinile a omlouval se — „no nedivte se, dyt' je zejtra můj svátek.“

"Copak voto," smála se hajná a mrkala významně na zardělou panímámu. "Ale voto je, co dostaneš vázanýho. To se budeš vohybat, a jen esli to potom uneseš." —

Čeledín hádal, že bačkory — služka soudila, co zasluhuje, že by byla metla. ale stará panímáma se hádání zřekla. Její mateřské srdce dělalo pravé divy a oči mohla na snaše nechat. "Bože," myslela si "To je to hezký", a hleděla slzavě, jak dnes neodtahuje se mladá od Vaška. Ano, jí se zdálo, že se k němu tulí a oči klopi. Zalila jí naděje a touha — pro slzy neviděla na talíř a polévky nedonesla k ústům, ani kapku.

Vašek měl takový divný pocit — takový sladkobolný a hajná byla pýchou bez smyslů. Všichni se pojednou divili, že je ta mladá tak hezká — měla takové světlé oči a Vašek mohl přísahat, že uviděl v nich zase ty stříbrné hvězdičky.

A večer, když se Máně udělalo jaksi nevolno, sedl si na pelest' její postele a povídal blaženě: "Ježíšku můj, Máno, to je té mé dnes nák hezky."

Maminka z hájovny přinesla vázaného časně ráno. Pantofle měla mokré rosou, růže ve tvářích a musela chvilku čekat — než se vydejdá. — Nedočkavě — třesoucími se prsty rozbalil Vašek krabici — padl na kolena k ženě — postelí a obě maminky plakaly, jako o pohřbu.

Po podlaze rozvinul se v celé délce pracně háčkovaný povijan — propletený širokou modrou pentlí. Z pod krabice vylovil pantáta celou garderobu malého dědice a radosti nebylo konce.

Starý pantáta se točil se všemi po světnici — slzy mačkal velkým kapesníkem a plácaje panímámu po široké plec, poskakoval, jako když se tato událost přihodila jim před léty.

Jenom hajný Záruba zůstal klidný. Opil se na to odpoledne — objímal kdekoho a tykaje všem, zval srdečně: "No jenom píte, kamarádi. Dyt' je to krucifix na syna. — No — syna budou mít u Kubešů. Šak voni taky dělají carátů. No — dyt' povídám — pro parádu tam přece není." Ale pak — pivem rozjařen — práskl si holbou o lešení a zpíval k muzice jako za mlada. "Já jsem malý mysliveček."

Usmívala se hajná na lavici — smála se celá "porota" a Kubeška opakovala Šimonce. Dyt' já to věděla, že ta Svatohorská pomůže." A s pokornou láskou, hleděla do lokálu, kde seděl pantáta s mladými. Měl zde svůj stůl a Vašek platil jen stokorunami. Byl nějak rovný — měl na to nové šaty a košili s rozhalenkou. Mána měla rozpačitý úsměv na rtech a v očích docela zřetelné hvězdičky. Byla celá v hedvábi, ruče jako paní hraběnka a bylo jí nák hezky.

A Šimonka se dnes dlouho nezdržela. "Tak vidíš synáčku zlatej" — žalovala Bohušově podobence: "Tak vidíš, ty tam už hníješ a vona je tak št'astná. Přece jenom ten pánbiček někda přeměřil."

Ach — nepřeměřil.

Dobře děla Kubeška — jim, že on vždy jen štěstí ukáže — aby ho tím více pak postrádali. A jak mnohem větší měli všichni lítost — než radost — protože té bylo jen tak na krátko. S výčitkou zas pohlížela Kubešova panímáma k svatému Václavu a povídala, že toho štěstí je u nich tak hrozně málo.

Cestička ku hájovně byla zas notně ušlapaná — jak chodil jeden za druhým a předstihovali se v lase. — Jenom hajná byla najednou tak jako podlomená a častěji, než před tím — volala otce-kováře.

"Co já ich vodnosila, co vychovala," žalovala mu. "A to v bídě — a nýčky takovej svět. Jo — malí jí chleba, ale velký srdce."

A pak zas starostlivě se skláněla nad postelí, kde jako mrtvá ležela její lesní víla. Dítě nešťastný, cos to udělala — hořekovala, až běda.

A opět pochyboval o slovech doktora: "Jo, milá matko," povídal jí drsně — "dnes je jiný svět. Mladá vrána starý chytřejší a to vidím denně. Jó — vy jste jich mohla odchovat jedenáct ve špatných poměrech — a dnes jste k světu. "Však budem vidět — jak to dopracujem."

"Ježíšmarjá — pane doktor" — chytala se za hlavu hajná. "Prosímich, milostpane náš zlatej, dyt' to není možná. Kdepak dyt' to mělo bejt její první a dyt' je to moje dítě."

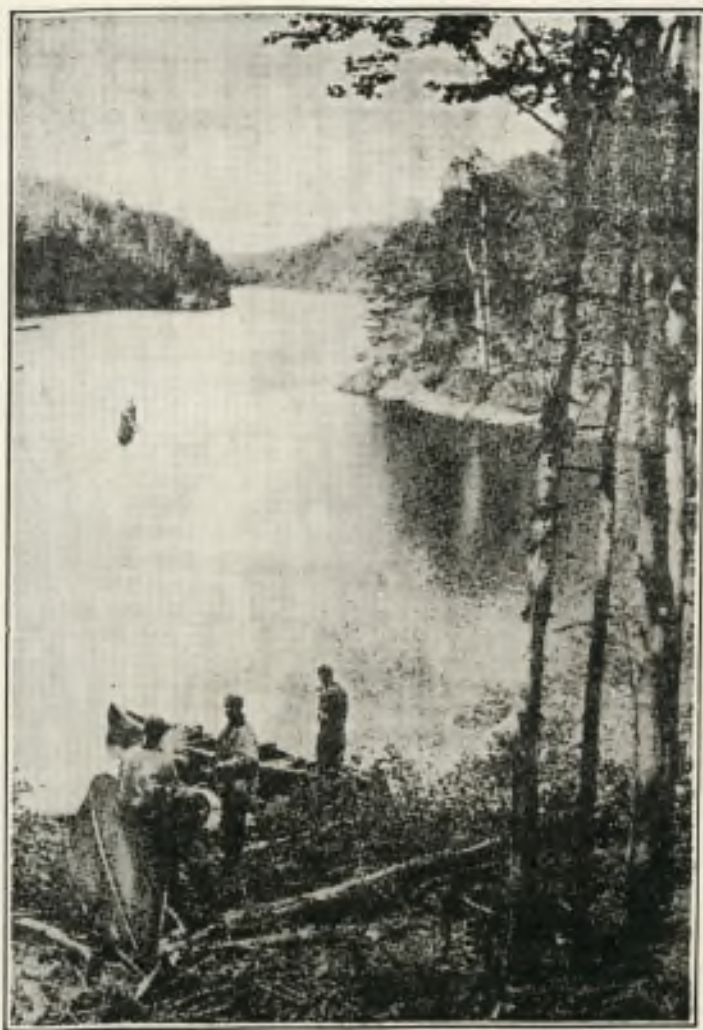
Ubohá matka! Za tu noc — zaleskly se jí na skráních tři první stříbrné nitky. O toho soužení. —

Příběhla tam ten večer Mána — né jako lesní víla — ale jako divoženka s vlasy vlnícími a tváří bolestmi strhanou. Ani k postelí doběhnout neměla síly — na podlahu padla a marně snažil se z ní slovo dostat. — A až se pod hajnou nohy únavou chvěly a pro slzy neviděla na nic, byla to přece jen maminka. A třeba, že tolik se prohřešila — nemohla jí opustit, ano, ještě jí měla raději a omlouvala jí před sebou i Kubešovými.

"Ejnu — pánbiček dal — pánbiček vzal. Budiž méno páně pochváleno." — Utěšovala jí i sebe panímáma. — "A von zase dá — dyt' sou tak mladí a rok uteče jako voda."

Svědčila hajná — měla vztek i radost, že jsou tak dobří a nevyčítají. Někdy by jí bylo těšilo, kdyby jí byl ten hranatý pantáta zbil i tu její — lesní vilu — a zdálo se jí, že pak by bylo lépe. Jindy zas přemýšlela, jací jsou to lidé — co charakteru je v nich a těšila sebe i ostatní.

Přírodní
krásky
Kanady.

Kanada oplývá přírodními krásami, které magnetickou silou přitahují četné turisty ze Spoj. Států. Náš obrázek představí nám "Odpočinek v pustině". Vidíme na něm canoeisty, kteří po dlouhé plavbě po jedné z velkých kanadských řek odpočívají.

Sotva, že Máňa se zotavila z nejhoršího, ulehčila na ní, co že si to vzpomněla — ale zděsila se. Její lesní víla — její první dítě, v němž každá matka vkládá své nejlepší já — vztyčila se na posteli a jako divá se na matku rozkřikla: "Raděj se zabiju — sloužit pudu — cokoliv udělám, než bych dala život mrzáčku s kterým by někdo byl tak nešťastnej jako jsem já."

O Bože — pravdu měl ten doktor, že dnešní ženy jsou jiné. Toho ponížení — srdce jejího, té bolesti nad dítětem, toho sklamaní.

A hajné statná dosud postava se ještě více nalomila — srdce více rozbušilo. A na skrání přibýlo tři stříbrných nitek — pod tíhou poznání, že to její dítě jest tak nešťastno. Snad by

ji to bylo do hrobu sklátilo — když se jí ta její Máňa vyzpovídala.

Všechno pověděla — sobě ulehčila — ale matčině srdci přidala tíž. — Jak se na dítě těšila, jak zaň do nebe volala a jak si od něho sibovala — těžce žádaný klid a mír. A kterak boj vedla — její láska s rozumem, když od Kuřeše slyšela náhodou, že Vašek narodil se mrzáčkem. "Né — onj mě o něm říkali, že zmrazil se, když byl malej a spad ze stolu. A nejčko — pantáta řek, že u nich je to v rodu — že mrzáctví pamatuje do pátého kolena."

Tak lkala Máňa a hajná už jí i odpustit musela. Vždyť sama byla matkou a třebaže dětmi obsypána, považovala se vždy za šťastnou.

"To sem šťastná". Říkávala. "Na světě všechno soužení na mě Pánbůh poslal — ale toho největšího mě uchránil.

Dítě mrzák, je největší soužení a toho mě chránil — to sem šťastná."

A hned na toto vzpomněla — a jak jen matka dovede — sebe vinila. Pánaboha předsvědčit chtěla — na sebe vinu ochotně berouc, bědovala: "To je moje vina, já sem to před tebou neměla říkat."

A tak se nad tou hájovnou — nad tou nešťastnou hájovnou zatáhlo vše černým mrakem. Hájny klet na psi život, děti byly zamklé a doma se nedržely.

Většinou byly doma ty dvě samy. Máňa byla netečná ku všem a hajná přemýšlela — plála se otce-kováře, co to od té své Máni v horečce slyšela

Vztahovala lesní víla ruce — prosíc úpěnlivě: "Prosím tě odpusť mě. Já to udělala pro maminku."

XXV.

A pro tato slova, sešedivělo opět tré vlasů, na hlavě maminky z hájovny.

Napršelo letos před Všemi Svatými, že loužičky stály po cestách a lesy kouřily celý den. Černá pole táhla se krajem a na fialovém vřesu pásli stařečkové s dětmi strakaté kravky. Marně vycházely ženy s hráběmi a nůši kol potoka a do sadu. Jen tu a tam několik listů ploválo po řece — ale stromy chránily to žluté bohatství houževnatě. Bylo na těch stromech, jako přišité a ženy mrzutě čekaly na mrazík. "Dlouho-li jistě nepade — tuhá zima se přikrade". Povídaly mrzutě při stáčení papírových růží.

Do rána na Vše Svaté, zamrzly kalužky po cestách, jinovatka okrášila les i bor. A ani k polednímu nerozmrzly cesty — takže si hloučky žen, na hřbitov jdouc, líbovaly.

Kolem hájovny vonělo to vlhkou lesní plisní i mokřým mechem. Děti z hájovny nesly přes pole kytičky a hajná na ně zas jako každoročně volala "Tu lepší dejte děrečkoví."

Ptávaly se jí, proč — ona se jen usmívala. "Nu — je to víc na ráně — de tam víc lidí." — A hleděla jejich líc — za to, že ony chtěly dát vše lepší mamince.

Máňa vyšla do lesa. Měla na sobě hnědý — pruhovaný kožíšek — drahý a teplý — že z jeho kožíšku viděly se jen její kučery.

Uzdravovala se denně, ale o statku nechtěla ani slyšet. Tam byl zas klid a radost, byli, už ti lidé tak zvyklí, že bez okolků se podrobili.

Dlouho hleděla hajná na podrost, za kterým zmizela jí dcera a její srdce už zase žilo. — O srdce mateřské — kolikrát tomu je do skonu, než duše z těla vyletí?

Tak spokojena si dnes oddychla, když tak křepkou chůzi mladé selky viděla — tak si oddychla, že docela zapomněla na to, že neštěstí chodí po třech.

"Šak vono bude zase dobře." Povídala a byla si jistá. Vždyť ona jí, tu svou Máňu znala.

Ta stála opřená o bělokorou břizu, hleděla zadumaná do kraje — kde se pestřilo to svaté pole. Vysoký les byl vykácen minulou zimu a přes mýtinu šedou — suchou travou bylo vidět do daleka.

Vzpomínala — toužila — moci okrášlit dnes ten opuštěný hrob na břehu Drýny — ale řekla si, že v jejím srdci jest dost vyzdoben. Pátravě hleděla na silnici od nádraží. Pohyboval se tam nazelenalý bod — poletoval a jí bylo to zajímavé. Oh — netušila, jak se ten život ještě stočí.

A nazelenalý bod zanikl — ohlíželi se po něm lidé a pohled jejich pravil, že asi nemá v hlavě vše v pořádku — ten vysoký legionář. Hnal se co vítr — až jeho dlouhý zimní plášť od ramen se vzdouval a házel — v celé délce i šířce vlál, jako plachetní loď na moři. Černé oči mu hořely, rukama házel a každou kalužku musel rozdupat, tak jako když byl malý a zde ze školy běhával. Přes strouhu skákal — nedbaje mšteků, lípy u cesty hladil — smál se a zas úprkem s vršku utíkal.

Když ale rudé střechy Zálesí se vynořily a komín hájovny poslal sloup dýmu na pozdrav — stanul. Stanul opojen — obnažil hlavu — nechávil dosud neposlušné kšticí spadnout do čela. Bylo to čelo samá rýha, jako to zorané role vedle. Klikatily se a venkované si povídali, že ty vrásky na jeho čele, asi jsou památkou zlych chvil.

Jinak vypadal velmi mladě — na jeho vzrůst a věk. Pohyboval se s takovou elegancí, že každý hned hledal očima odznaky. "Ejnu — je vod šarše." Říkali si a málokdo se po něm ještě neohlédl.

Jak byl hezký! Jako z kamene vytesán — jako oheň sám — jako obraz mužnosti a krásy. A něco tak velkého a svatého zalilo ho celého, plnilo duši a tělo probíhalo divné chvění. Něco dosud nepoznaného — jako by štěstí a hned při tom žal — předtucha snad? "Či jsem už tak slab" — ptal se sám sebe, když u pomníku padlých stanul a první jméno — Bohuslav Šimon — zlatem vyryté přečetl.

Úzkost jako ostrý meč projela mu hrud' — duše sežďmána nějakou bolestí a strachem úpěla: "O jak vše asi najdu?"

A pak pomalu loudal se návsí — hlavu měl hluboce skloněnou a na uctivé, dětské hlásky pozdravů neodpovídal. Běhaly kol něho, jsouce šťastny, mohly-li jenom ručkou pohladit větrem vlající — hnědozelený plášť.

Šimonů dvůr přivítal jej, takový — jaký byl před pěti lety. Jenom nádvoří bylo nynf

plno smetí a malý chodníček kol stavení v nepořádku. — Klepal zběsile — ale uvnitř mrtvé ticho. Za okno vzal, nepovolilo a on si řekl — tak, že vítá domov dědice. — "Jako u Zemánů." Právil nahlas, když po rozsáhlých budovách hleděl a hrdost nevýslovná linula se z těch slov.

Chvilí obcházel kolem — pak najednou jako by rozhodnut — zamířil k lesu.

Jak ty smrky vyrostly a jak sosny sesílily. Bylo mu radostné, že musel několik z nich obejmut — hrud' k nim přitisknout — čelo schladit na jejich hebkém — bílém mechu.

Udiveně ohlížel se za ním starci na pasece, kde starostlivě vodili kravky, aby nechytly jinovatku obalený vřes. Nedbal, že šosy kabátu o stromy tlukou — na suky se chytají. Letěl jako štván — myslel si: "Nikdo — jen ona — jen čeká-li."

A potom se mu přes mýtinu otevřel ráj — ráj oželený — toužený — oplakávaný a těžkým bojem dobytý.

Bělokorá bříza — křišťálová voda studánky a — — opravdu! Neklame její zrak? Ona! Ty tam byly ty útrapy přelých let — ta tam úzkost i strach. Jen štěstí nevýslovné — a výkřik — takový mužný, ale toužný — který jakoby pravil: "Čeká".

Bylo v něm ulehčení duše — bylo v něm vši té lásky a odříkání. O — co vyrovná se v světě chvíli — kdy poznáme, že ten, kdo duši drahý — nesklamal.

Jedním letem stál u ní — radoval se z jejího leknutí a smál se, jejímu zděšení. — Byla tu — čekala a trpěla a — nyní se bude těšit.

Ano — zrovna takovou si jí představoval, takovou pobledlou steskem — s kruhy pod očima, tmavě zkraslenými nespavostí a marnou touhou. A ty oči jsou takové, jaké vídal ve snu tam daleko — tmavě smutkem a bez stříbrných hvězdiček. Ale jinak byla nezměněna — taková panenská a čistá — taková milá — toužící. — A nyní paže vztáhla v divokém zmatku — viděl, že nevěří, že pokládá ho za přelud. — Nevěděl, že opory hledá — myslel, že ta rozepjatá náruč je důkazem — že ona čeká. — Jako ve snu viděla už jen, jak ty její ruce stiskl a pak vykřiknuvši: "Odpuť — já zabila" — klesla v jeho silnou, vášní se chvějící náruč.

Jako děcko unášel jí do blízkého mláží — byla tak lehouchá a tak bledá. "Chudáčku — trpělas pro mě — vid'?" Ptal se jí a v loktech nehybnou jí tiskl k rozdrčení. — Bylo to marné — bránit se. — "Vždyť těch dlouhých pět let uletělo, nechávajíc mu v hrudi jen ostrý touhy sten. Co odříkání tam — co marných snů — co lásky a zoufání — zanechalo těch pět zlých roků? A nyní!"

Ona čekala a jeho mladé — odříkáním i vojnou zbičované tělo hlásilo se ku svému prá-

vu. — — Kolik mužů by odolalo, nyní — kdy má jí bezmocnou, bledou a drahou v náruči — po pěti letech. Kdo z lidstva bez hříchu — hod' po něm kamenem.

Polibky budil jí — prose úpěnlivě: "Jen jedno jediné slovíčko — jediný pohled moje Máno." — Ale ona zůstávala bledá a nehybná — větvoví smrků tvořilo nepřístupnou tvrz a les šuměl — hovořil — jako před lety. Probudila se bolestí v rameni — nemohl za to, musel jí kousnout —

Byla tak bledá — tak krásná a tak drahá — a náleželi sobě. Jenom se dívil, že její tlko kryje ten nádherný kožich — čekal jí spíše prostou, v přebarvených šatech. — Ale její pohled — ty oči — tak tmavé, a nechápavé zvlínily v něm tu poslední rozvahu — rozbouřily krev a rozbouřily srdce. A jeho prsty zatnuly se bolestně skrze kožich do těla — jeho polibky — tak drtivé a zlé — přivedly jí pozvolna ku vědomí.

Chtěla se mu bránit — lkalo to v její duši — bylo jí hanba a měla žal. Ale jeho paže — v boj utužené, ještě více tiskly jí k sobě — rozniceny odporem.

Ale marně žadonil — marně pak na kolenou prosil, o její jediné slovíčko. Byla ještě bledší — v očích měla vzdor a na bledém čele vrásku. Ruce bezvládně klesaly jí podél těla a celá její bytost volala: "Pozdě."

Dávno soumrak snesl se nad krajinu, dávno v dědině odzvonili klekáni a bílý háv jinovatky pokryl bor. Les šuměl velebně — ticho po kraji a až mráz zle řádil, jim planuly nyní líce — horko jim bylo a v duši mlo a teplo. — Pak se mu vytrhla, on nedbaje, že větévky mu rozdirají tváře — šel za ní. Leč — zmizela — a on pohodiv furiantsky hlavou, utíkal ku dědině.

Ach — jak mu bylo dobře! Třeba, že kolem mráz pátil vše — jemu kvetl v duši celý sad — voněl a hřál. —

Co cítů a posvátné krásy — co touhy bylo tam, když zaklepal na dveře doma! Srdce mu bušilo a držel se veřejí, aby neklesl. Jako zpitý vstoupil — hned však čelo chmurně sraštíl a napřímen bleděl na mladou ženu u stolu.

Ale pak — tam v koutečku — na výměnkářské lavičce! Ó Bože — jest to ona — jest to maminka! Suchá a stará — chvějících se rukou. — Vrh! se k ní — líbal jí a před ní klekl — taková byla malá a droboučká. Ani stín z toho, co bývalo, nezůstalo v duši — "vždyť matce odpuť — jest nejlehčí a nejsladší."

Byla celá popletená — ale když kolem hleděl — "kde je tatínek a což mě neznáte?" se ptal — pochořila. Ach — co zažil, za tu chvíli — než ho do výměnku dovedla. Hořela tam malá lampička a mimo starého šatníku a rozvyklané postele, není tam ničeho.

Sedí si na to chudé lože a matka v jeho náruči žalně bledá.

"Můj světe jedinej — můj synáčku zlatej, proč ses radši nevrátil — co budeme dělat. Za mrtvého tě měli a vo dvůr mě připravili. Nic nemám — jenom ten tatínkovo hrob a hlad a a bidu. Já nešťastná matka — co jsem zavinila — čeho jsem se dočkala."

A do toho nářku — vpadla mladá, s talířem vajec a hrnkem kávy: "Ejnu — to víte", povídala mu: "My se tu moc nadřeli a byli bysme hloupí — abysme ustoupili. Vy si dělejte co chcete — co je psáno — to je dáno."

Zabouchla prudce dvěře a Bohuš složil hlavu do dlaní. Bylo mu, jakoby dostal ránu — zrovna do týla. —

Domov — ten drahý a jediný — který co zářný cíl svítil bílým štítem jemu — když kolem dokola řádila smrt — ten není jeho? A tatínek — s jeho mozolovitou rukou tlí v hrobě a maminka? Seschlá je a ubohá, Šimonkou zůstala — nestěžuje si — ale on viděl dosti.

Bolest jako moře, zaplavila mu hrud', lítost pro ty rodné lány — za které tam v dálí — tak rádí on i druží, kladli životy.

A viděl všechny — hochy i muže — jak jeden po druhém — šťastni umírali — sebe těšili a mroucím hlasem šeptali: "Drahé — milé — české lány — buďte vy nám požehnány."

"O osude — ó živote — proč jsi mě šetřil? Lkal nablas — až Šimonce srdce ustávalo tlouci. A jako každá — hned jej těšila — snažíc se tomu sama věřit: "No — mlč Bohoušku — šak pudem k soudu a voni tě musí dvůr postoupit. Dyť dost naket'asovali a mají práci zaplacenou.

"A já tě už nebudu bránit..." —

"Imu — maminko — vy jste přece jen hodná." Líboval si: "Tovíte, že půjdem a vyhrájeme. Však jsem pro vlast dost zkusil a teď nechci, než co mě patří. A i když nedostanu vše — jen něco — a i kdybych měl jít nádeničit — jen když mě nebudete bránit a budu smět si vzít Máňu. — A jen se podívejte jaké mám ruce — s těmi já vás obě užívím."

Oči mu zářily odhodláním a divil se, že Šimonka tak hlavou pokyvuje — že nemá radost. — Ba ona se naň útrpně dívá — slzy roní a praví smutně: "Tak tys nezapomněl? Moje dítě nešťastný, to je ještě ze všeho nejhorší. A já sem tím vším vinna."

Hledí na ní a něco ho bolí — někde hluboko a ona ví, že to od ní nebude tak zlé — jako od cizího. Proto se přemáhá a jeho utěšuje: "Taky zapomeneš. — Zapomněla už — nebyla tě hodná. Vzala si Kubešouc dvůr, má ho, ale štěstí nemá. A ty zapomeneš, jen esli ten dvůr vyhrájem."

Pro ni měl vždy dvůr první cenu, dvora ona želela a mohla-li by mu ten dát, měl by vše. Proto se skoro divila, že tak sobě želí, "dyť jiných je a mladých" — ale on nedbá.

Víc než otce ve hrobě, víc, než dvora i hroudy lánů, želí jí. Hlavou do stěny bije, jest skoro strach z něho.

Diví se chudák stará, že na nevěrnou Máňu vše svádí — jí jen klně. Že jí pro ten dvůr nevyčítá. A utěšuje sebe i jeho. — "Dyť vono to bude dobře."

"Ba nebude — mě už nikdy nebude dobře." Běduje sklesle. Velkými kroky malou světničku měří — usedá — aby opět vstal.

"Pro ni jsem hledal zajetí, hned první noc." — Povídá a oči mu divoce planou. Jako na jatky mě vedli, jako otrok jsem byl a vše snášel. K vůli ní, protože jsem věřil, že čeká a protože jsem jí slíbil — že se k ní vrátím. A domov, a tatínek — to byly tři hvězdy, které svítily, když mě bylo zima a měl jsem hlad. — Tyfus jsem přestál, jako zázrakem — úpavici a to pro ty — tři hvězdy. Já hlupec, já myslil, že její modlitba je to, co mě chrání. — A potom mě dali za hlídačho psa, k paní hraběnce. Byla krásná a mě se při pohledu na ní vařila krev. Jednou, když jsem jí vezl, zasněženou plání — chtěla moji lásku. — A tu mě na nebí zářily tři hvězdy a já — v noci utekl.

Měsíc mě stíhali, hledali a já se ve sněhu kryl, jedl syrové maso zvířat a to vše proto — abych se k ní vrátil čist a jí hodný. Já bloudí!

Pak jsem v lese našel chudou chatu — starý kmet mě schoval, slídilce odehnal na nepravou stopu. A tam jsem žil, celé dva roky — zarostlý vousem a vlasy mě vlály. Ach, to vše pro ni. — A když jsem byl blízek zoufalství, slyšel jsem o legii. — Tisíce mil jsem pěšky šel — bojoval jako lev — dvakrát raněn byl, Rakušáky zajat. — Z toho všeho jsem unikl jako zázrakem. Litoval jsem kamarády, když jeden po druhém v smrti padal.

Ach — jak jim závidím dnes — že mají klid a domov. — Jak závidím dnes těm, kteří všechna ta léta probili v náručí padlých žen — jak se stydím dnes, že jsem jí tolik věrný byl. Pro posměch jsem byl ve vojsku a jak hrd jsem jim říkal: "Vy žádný nemáte takové doma, žádného vás nečeká tolik lásky."

A jak jsem domů pospíchal! Ani stín pochybnosti nezaclonil její obraz. — Jak jsem se těšil — že zasloužil jsem si jí a rád se chtěl chopit pluhu. Vždyť pro svobodu té hroudy teklo tam v dálí tolik rudé krve. — O co jsem učinil? — Co jsem zde našel? Jen trosky všeho. Báł jsem se časem, zda nenajdu jen hrob, porostlý travou — ale jak mnohem lepší by to bylo. — — —

Ach — to jest však všecko nic — pouhé nic. To vše bych chtěl zas přežít — jenom ten dnešek, kdybych mohl vzít zpět."

Tak — ano tak to vše mluvil — hlavu v jejím klíně. A ona — ráda žila — ale ona by byla chtěla vzít na sebe mnohem víc.

Co rovná se chvíli té — kdy dítě složí hlavu v matčin klín a volá: "Trpím!"

Dlouho seděli — až lampa řadila a ošklivě páchnoucí dým plnil světničku. Marně prosila — marně otcovou památkou ho zapísalahala. — "Nemohu mamínko," povídal rozhodně. "Nemohu zůstat. Vy nevíte nic a nechťte vědět. Musela byste se za svého Bohuše stydět. Nesmím ji potkat — po dnešku. Ano, byl bych zůstal a k ní za čeledína šel — a každý můj pohled by jí dokazoval — jak jí pohrdám. Ale dnes? Co jsem to učinil? Já chtěl přijít co hrđina — ale jsem menší než ona." —

Nevěděla co míní — křížkem ho žehnala a kabát upínala a "Dej tě Bůh štěstí," přála.

Než přišlo ráno, vrátil se do světa — chudší nežli přišel. Zima mu byla, ač kalužky na cestě se vábivě leskly — ani jednu nerozdůpl. Zimomřivě halil se do kabátu a šel krok za krokem, jako ten, kdo pochoval kohosi, hodně hluboko. A ta zima šla víc ze vnitř, než z venku. — Maně mu napadlo, že ten mráz v přírodě jest lepší a milosrdný. Neb po počích i stro mech bělala se jínovatka — zatím co v jeho duši jen šed' a čern.

A o Bože, proč tento tak tvrdým ledem vody spoutá — když tam ve vnitř zalévá mu vše. A jeho nově vykvetlý sad — uvald — květ opadal a on si řekl, že navždy.

XXVI.

Podívil se ráno Kadlec, hospodář na Šimonově statku, když ráno mu žena tu novinu zvěstovala. Byl doma, navštívit ty rodiče v hrobě a také si j'm tam požalovat. Nebyl se svou ženou št'asten — byla nehospodyně — a špinavá — ale to by byl snesl. Ale — co poslední dobu poznal, že i po jiných kouká, měl ze života malou radost. Proto, trpce vyčítal sobě, že pro kamarádův dvůr se dal tak svěst a nyní přímo vletěl do výminku.

Šimonka seděla na posteli, tak jak jí byl Bohuš opustil a vypadala jako hora soužení. A nyní oči její jen visely na hospodářových rtech. Býval k ní vždy lepší než její odchovanka a proto doufala právem, že jí toho soužení kousek ubere. A nemýlila se.

"Matičko skákavá — kde je ten nešťastný voják. To jsem rád — to mám radost, babičko naše zlatá. Celý svět bych zlíbal a jeho nejvíce." — Tak hovořil a duchnu na posteli přehazoval, nenlíli Bohuš v posteli.

"Nic se netrapte, však to nějak uděláme. Dvůr je jeho a my sem přišli s prázdnou kapsou oba — tak nic neztratíme."

Jakoby slunko vyšlo — rozzářila se ta promodralá tvář Šimonky a ruku mu tisknouc povídala radostně: "Dyt' já věděla, já dítěti nešťastnému říkala, aby na vás počkal. Ale toto — říct si nedá, paličák paličatej. — Je pryč a já nevím kde."

"I však on přijde — on má právo ke všemu a já budu nešťastnější den mít, až mu to předám."

"Ale nepřišel Bohuš — paličák."

Bodejt' by nebyl Šimonouc. Říkali souseďe mrzouti, že jim ušel — tak zhola. Zase byly dvě strany a mladí měli mnoho neveselých chvíl. Mladá hájila urputně svoji — půl a Kadlec pil na vztek celé noci. Když se ale týden po týdnů dědic neozýval — říkala sebevědomě mladá: "Co je psáno — to je dáno. A dyž vám řeknu — dyt' von sem nebyl. Já ho viděla a ten byl jinej, než pro Zálesí. Kdepak — ten byl popánělej a takovej člověk se na dvoře dít nebude."

Staré Šimonce se při tom ve světnici svíral každý záhyb útroh — nos měla špičatý a po dlouhém čase — zas vyšla a s mladou svedla slovní boj — z něhož vracela se vítězem.

Ale co platno — když z mrtvých vstal Bohuš zapadl — jako kámen do vody.

Nezůstalo po něm — jenom ten stesk v duši Šimonky a zlatem vyryté jméno v černí pomníku. Chtěli ho sice dát vyškřábat — ale tomu se Šimonka rázně opřela: "Šak je mrtvej — po druhý mě umřel a nic po ňom nezůstalo — jen to méno tam."

Jako zázrakem, oživila v ní Šimonka zas, chodila po návsi celé dny a vyhledávala hádky. Divili se lidé a vyhýbali se jí na celou mli. Pokašlávala — v krku jí klokotalo a mladá měla hotovou sodomu.

Hádky byly u nich na denním pořádku — sousedovic slepice — psi a kočky, měli opět zlé časy.

A do toho všeho, před samými Vánoce, přinesl jí posel z pošty poukázku na celých tisíc korun. A druhý den dostala od Bohuše dopis — plný lásky a odpustění.

"Mám se dobře a peněz vydělám dost — a tak si přilepšete a až já se vrátím — bude zase dobře." Psal mezi jiným. A mladá dnes marně čekala na výměnkářku s hádkou.

Tak zapadl kraj sněhem — roztál a slunko zas popukalo ledy — takže veliké kry spěchaly po proudu Otavy. Každodenně měli zde hoši zábavy dost — ale dnes — marně bys je čekal.

Celé Zálesí bylo po svátku, kde kdo spěl, vyprovodit pantátu Kubešů na té poslední cestě. Pásl chudák žlutá housátka, jen tak před vraty na sluníčko si je v koši vynesl a sedl si k nim na kámen. Byl veliký — na kterém mohl tři sedět a měl takovou radost ze života.

Vesele díval se do dvora, kde mladá selka hbitě přebíhala a zlobil se právem — na doktora. Tak jim strachu nahnal, tak docela jistě tvrdil, že už mají po radosti a že ten dědic nepříjde. A na mladou se tehdy starý pantáta tak dopálil, že sotva udržel se, aby mladé páskem nenaprášil.

A přece — dnes už je jejich mladá docela jiná. Její tvary jsou mnohem kulatější a ať to zkouší jak chce — pantátu neošidí. Tak mu bylo dnes veselo, že tu starou kolébku na půdě už nebudou dlouho žrát červy a že ten jejich dvůr přece neosíří, tak veselo z toho, že necítil, jak ten prozluklý kámen studí. — A když přišel pak do velké světnice, byla mu taková zima — ulehl a než se nadál — umřel.

A tak ho vyprovodili — nyní, kdy byl na světě tak rád. Odešel a nechal po sobě moc — ale tak dobrou čistou pověst — že lidé říkali: "Škoda ho pro černou zem. Toho na prášek rozemlít a všem muskejmy hlavy posypat — aby byli jako on."

Ale čas letěl — jako ty ledové kry po Otavě, práce plné ruce a prozíravý hospodář chyběl všade. Vašek nikdy práce na poli nepředělal a nyní naň dolehl vše. Vyčítal pantátovi v hrobě, za všecko ještě, co to udělal, že ho tak šetřil — když nad pluhem bezradně stál — když kosu klepat neuměl a nadřel se to jaro, až hrůza. A jakoby naschvál, oželit museli čeledína, který tam po deset let sloužil. A statku rozuměl, jako sám hospodář. Umřel mu doma také otec a on musel nakvap vzít ranec a odvandrovat domů. A jaképak jest to, hledat čeládku v nejpilnější práci.

Dost platil Kubeš, za měsíc čtyři vyměnil, ale na statku bylo znát úpadek všade. Čeledín poškleboval se po hrbatém hospodáři — nerespektoval jej docela a když nad něčím bezradně hospodář stál — nepomohl — neporadil — "Kdo dělá bez fortele — nadře se a je hloupej jako tele." — Posmíval se nezkušenému sedláku, dávaje v hospodě příběh k lepšímu.

A jak jest staré přísloví — máš-li škodu, o posměch se nestarej. — A dobře hajná měla vyzkoušeno — že neštěstí chodí po třech. Jako na posměch — zrovna přede žněmi — roznemohl se Vašek — ležel v horečce a ani primář ze Strakonice, ani věhlasný jakýs specialista z Prahy povoláný — nepomohli. Nebyl k tomu od mládí veden, tělo nezvyklo a neměl té lásky ku lánu. Neb — to jest jediné — co drží sedláka — ta láska — ta radost, z rodné hroudy. A tak — čtyři měsíce po hospodářově smrti — vyprovázeli Zálešti posledního Kubeše. Byla to smutná podívaná, na ošifelé vdovy — mladou a starou.

Stará panimáma zhubla za ten čas, že sousedé jí nepoznali. A mladá — hrdinně za rakví klopýtala — ale její zjev svědčil, že její chvíle se blíží. — Smávali se lidé, přichylnost těch dvou žen, ale dnes zaslzeli.

Jak jedna druhou podívala — jak obě klesaly a pomáhaly si. — Maminka z hájovny jer oči obracela k nebi a prosila úpěnlivě:

"Ježíšku náš zlatej — jen sly dej k tomu třetímu. A je-li to možný — neposílej, už, dyť ho nesnesem."

Ale — aby viděla, že snesou — na tru: snad jí to udělal. — Přišla stará panimáma z pohřbu a jak oyla v černých šatech se postavila před toho sv. Václava, a povídala mu: "Tak — nejčko už jsi spínil — že sem ho vyprovodila. Nejčko už ho mám dobře zavopatřeného."

A než mladá přiskočila — shroutila se výměnkářka k zemi. A než večer ujal se vlády — jel čeledín pro rakev — toho roku třetí.

Zvala hajná dceru do hájovny, ale ta si nedala říci. Ustlala si zrovna vedle, mrtvé panimámy — dívala se na ní, jak je hezká a jak smutný má výraz i ve smrti. A najednou jí něco projelo — křičet nemohla a vstát také ne. A než bylo půl noci, sběhlo se vše kol těch dvou. Čeládka pomateně pobíhala — paska upalovala k hájovně — až oba palce krvácely — čeledín ve spodkách a košili, zapřáhal a jel tryskem pro babičku. Služka hřála vodu, a přikrývala bílou plenou mrtvou panimámu.

A když se po chvílce dostavila babička Řeřábková — v noční halence a růžové sukni — tak jak s postele vyskočila — všeřetlo a vrnělo to — až uši zaléhaly. A chudinka maminka z hájovny držela si srdce a byla tu hrozně málo platná. Ani vnučku přivítat nemohla — ruce se jí chvěly a za celý svět jí nemohla, křížek udělat.

"Jenom Máňa byla tak klidná. S uspokojením konstatovala, že má děťátko černé oči — rovný nos a nádherný důlek v bradičce. Lehtala ho tak dlouho, až divně sebou vrnělo a tvářičku roztáhlo — takže se mu po každé straně, prohloubil také důleček.

Pak uspokojena usnula — klidně a sladce — že zaspala úplně, když mrtvou panimámu přenášeli do parádní světnice. Jenom když o pohřbu rakev ven nesly ženy — pokřičovala to víko a byla zase sama. "Oh né" — opravila se, "Nejsem sama, vždyť mám tebe."

Ach — jak jí bylo to dítě drahé! Jak se naň těšila a nyní — když ho přikájela — byla šťastna. Na ničem jí nezáleželo — ani na tom, že každý z příbuzných se podívoval, vída ho: "Bože — či je to. Dyt' to není ani Zárubouc a Kubešouc teprv né." — "E moje je," odpovídala vesele. "Moje, a mám jen to."

"Ba že," — přitakali. A se strachem očekávali — jaký to bude asi perný boj. Sestry Vaškovy — stydce se za bratra, domů nechodily — jen potřebovaly-li něco. A nyní tu přišly — pleny a rvaly vše — co po mrtvých zbylo. Starší — za bohatého mlynáře provdaná — přijela na pohřeb v kočáře a do toho nosila co se dalo. Mladší — žena strážmistra, vždy sobecká a závistivá — sama v černých — hedvábných šatech do fasunku Kubešovy ryzáky zapíáhala — u samého vchodu fasunek zacouvala a lidé seděli po střechách — zahradní zdi — i piliři vrat. Bylo to divadlo, k pláči i po-

pukání — any sestry do sebe strkající snažily se, jedna druhou předstihnout.

Věrná Bětuška, která tu na tom statku co sirotek vyrostla, celým tělem, bránila jim vchod do komory. Ale mladá selka si jí k posteli zavolala a povídala skoro vesele: "Jen je nech. Bětuško, at' si vezmou co chtějí. Šak je to jejich. A přitisknuvši robátko k sobě — zaslzela a věrné služce povídala: "Jenom když nechťejí toto moje všechno — jenom když je to céra. Bejt to syn, taky by mě ho vzaly." —

A Bětuška dojatá i rozpálená hněvem, pomíhala věrně lakotným sestrám — házejíc jim do vozů staré škopky — děravé putýnky a střepiny z hrnců — kde jakou mohla najít — volajíc pantátu i panímámu v hrobě.

Sizeli diváci — jichž přibývalo stále — vzdor pilnu. Staří usedlíci zaslzeli — pomysleli-li sobě — jak to bude vypadat, až i oni kosti složí a ta mládež se smíchem kolem až kutálela. Inu — v mládí je vše k smíchu a čím tragičtější pro děda — tím veselejší pro vnuka.

A ku dovršení všeho — objevila se na prahu Bětuška, když už obě sedaly do vozů. V rukou držela peřinu v sepraném sypku, volajíc na mlynářku, běžela ku kočáru. Zнала dobře strážmistrovou — inu — vyrostla s nimi. "Eště tuhleť, milostpaní — ta je taky po mamince a je prachová." Volala — zadržujíc smích. Dobře hádala.

Jedním skokem byla mladší ze sester dole — a mlynářka si také nemínila nechat "prachovou" ujit. Chytly za milou peřinu a jak tahaly — tak tahaly. V příštím okamžiku se stará ta látka roztrhla a celá spousta peří rozletěla se kolem. Svorně hodily obě smějící se Betě na hlavu, co v rukou jim zůstalo a jako o závod užděly ze vsi.

"Zdraví vzkazovali a rádo se stalo — příjďte zas!" Křičela za nimi omladina a kluci je vyprovázeli, až přes milí.

A ony přišly. Svorně — jako ty lačné šelmy přišly a neměly nikdy dost. A když dovybrány brambory — stěhovala se lesní víla — domů do hájovny. Tak jako sem přišla — ano ještě chudší, šla odtud. Chudší o ty květy a růže v nitru — bohatší o — dítě.

Bál se přátelé odporu a rabovali, co se dalo, před projednáním pozůstalosti. Zárubu znali, že sudič byl a proto neočekávali moc od soudu. — Svorně kradli ze statku a pak ještě jeden druhému z vozu tahal.

Ale jaké bylo jejich překvapení — u notáře — při projednávání pozůstalosti. Notáře sice podplatili — máslem a vejci zanesli a strážmistr byl ve svátečním stejnokroji víc v městě, než ve službě.

Sešlo se jich tam — jako smečka vlků — samé hedvábí a šperky. Kde jaký strýc a nebo teta bvli — přišli Všichni svorně při sobě —

jen Máňa sama — jako ta ovečka — opuštěná. Ach svět?

Ten samý notář — který o svatbě jí tak svědomitě vypočetl, kolik by vytloukla z rozvodu — nyní počítal, co za ta léta domů odnesla. Neposlouchala nic — jen když už toho bylo moc — povídala jim bez lítosti: "Vemte si to všechno — já nic odtud nechci a Bůh vám toho požehnej."

A tak udělali dceři v peřince pouhých dvacet tisíc věna — až bude zletilá a věru, že se v tu chvíli — do jednoho před ní zastyděli. A tak vrátila se do hájovny — Bětuška jí přinesla z dobré vůle ranec a ona — v náručí děcko.

"Tak zaplať vám pánbíček — za šeko. A dyť vona to panímáma vidí — vona im toho nepožehná." Loučila se věrná duše Bětuška a pro slzy neviděla na cestu. "Nešťastná hájovna — věčně věkův nešťastná. Tam nebylo jakživo, za nehet štěstí." Bědovali zas Záleští.

Jaro bylo zas v plném květu — lípy po aleji šuměly a les voněl o závod. Celé koncerty pěli ptáci a u večer byl tak zajímavý klid kolkožem.

A za takového večera — vyprovodili všichni z hájovny jejich — lesní vílu — do světa. S dítětem na ruce a malý odřený kufr, tot' vše co měla. Šla vesele — jako někdo, kdo nemá — co by ztratil.

"Tak jde do světa dcera, která pohrdla chudým krovem — milé hájovny." Kázali tatíci dětem, příklad dávajíc jim. "Jako ta nejchudší služka — ano hůře, neb služka má její svobodu — čest a volné ruce. A lesní víla nechala tu vše — provdala se za dvůr a nemá jen dítě na rukouch."

Chudák hajná — cupitala u ní, chvílemi jí dítě poponášela a její srdce už se teď vůbec neuklidnilo "Já nešťastná, že já tě nenechala bejt svobodnou." Lkala a ta její dcera jí ještě těšila. "Dobře, že nenechala, beztoho už byste dnes nežila. A takhle jsme se tolik užily, měly jsme na to tolik času."

A potom přirachotil vlak a pojal tu její prvorozenou dceru, odhrčel v dál a jí se zdálo, že už nikdy slunko nevyjde.

Ach — vyšlo — hned druhý den a svítlo jasněji, než jindy. — Dvůr Kubešův koupil nějaký stavitel ve dražbě — kdo ví, k čemu. Hněť se tam, přistěhoval pachtýř a život v Zálesí klu sal ve vyšlapaných kolejích.

Lakotné sestry se o peníze rozdělily ale i pak neměla žádná dost — půl prosoudily — jedna s druhou — protože byly obě stejné. A dědové dlouho vyprávěli vnukům, jak pracoval a staral se, pantáta Kubešů, pro jediného syna — mrzáčka. — Jen Šimonka byla dosud stejná. Pevná jako z ocele a jazyk měla ostřejší nad ruce. Čtvrtletně dostávala hrůzy peněz — tu a tam dopis od syna, vždy bez adresy. Psal pořád stejné, že se má dobře a vzpomíná. A

o ní, že mu dobrý přítel podává zprávy — a že jednou přijede.

A tak se jí vedlo dobře. Jen Šimonův dvůr nenáviděla — pěsti hrozila jeho rudé střeše a kletby vrhala naň. S mladou byly denně "na kordy". — Kadlec pil — a pil. V novinách dal Bohuše hledat — detektiva zjednal — ale po Šimonově dědici, jako by se země slehla.

A když pak dostal od Bohuše dopis — v němž se zračila celá ta velká duše — kde přál mu štěstí — žádal — aby měl rád tu hroudu dědičnou a tu jeho maminku neopouštěl — zoufal. Inu — jako každý jiný, v pivě hledal ošetření jeho ran — k holbě se utekl a žena? Hledala odškodnění jinde. A tak pustl Šimonův dvůr, že stal se příslovečným v celém okolí. Stará Šimonka, dosud pevně spjatá s osudem jejího dvora, lkala a dělala situaci horší.

Dodnes — kdesi na Šumavě, je-li sedlák s prací pozadu — řekne si: "Ty — už hospodářš jako na Šimonovo v Zálesí. Od pěti ke čtyřem." K tomu všemu padl v sutiny Strakův dvůr. Lidka — která tak ráda všemi pohrdala, zamilovala se do chudého zajatce — a po narození se jí dítěte, bez hlubšího citu — vidouc proradného muže — zapálila ten krásný dvůr a to tak, že nedalo se zachránit ani stéblo. A tak se zas mělo Zálesí o čem bavit — zas zdviženy všechny hříchy z trosek. A nejhorší bylo, že od obně — její malé dítě trpělo padoucníci a mělo hrb. Škoda, že už panímáma Kubešů spala věčný sen, byla by si jistě řekla, že na posměváčky stejné háčky. — Však řekly si to jiné a řekly to i jí a dodaly — že mlejny boží melou pomalu, ale jistě. —

Jen nad tou hájovnou svítilo teď slunko, žádná nemoc ani strast. Ovšem — nebylo tam bouřného veselí — ale byl tam klid. Marně čekal — co zase bude brzo v nešťastné hájovně, byli už na to tak zvyklí. To snad s tou — lesní vílou odešlo neštěstí do světa.

XXVII.

A čas letěl — pádil — sypal sníh a ledem poutal vody — aby je opět popukal a ony po Otavě v dál odpluly. Čtyřikrát už přešlo léto — čtyřikrát odpluly ledy a po čtvrté oděl se Podšumavský kraj v jara roucho, co odjela — ta lesní víla do světa.

K tetě, staré panně, milé a usměvavé jela do Ameriky. Přivítala jí chuděrka s náručí otevřenou, jako vítáme jaro. Byla už stará a jako věchýtek — do těch dvou zamilovala se na první pohled. Odcházela Máňa denně do práce — vracela se večer — dychtivě hledajíc na podlaže hravě si Boženku. Jak rostlo to dítě, jak bylo hodné a jak ho měla ráda. Žárlila na tetu, že celý den jest s maličkou a úzkostlivě se bála, není-li jejímu miláčku ubližováno. Ale ta teta, stará sice a přfaná — měla hluboko v srdci cit, který nyní — ve stáří poprvé objevila.

Rukou pevnou vedla malou Boženku — bez mazlení a nemoudrého hýčkání.

A nyní — po čtyřech letech — byla už z ní malá dáma, která nechtěla už panenku a celý den nadržela zástěrku čistou. Tetinka sešla se za ta čtyři léta, že na její tváři nebylo mística bez vrásky. A ty vlasy se jí poslední dobou tak bile leskly — že divila se tomu i malá všetečka. A tu — v jedno jarní odpoledne — dostane tři psaní, od babičky z hájovny.

Hoj — co tu bývalo radosti — tehdy i věčně smutná — lesní víla — vyjasnila hled, přišlo-li psaní od babičky. — Kdo nezná ta psaní od babičky? Ta psaní — která se podobají sobě — jako vejce vejci a přece jsou tak pořád drahé. Ta psaní od babičky — kostrbatým písmem, bez čárek i teček a s celou větou dohromady. Co dbá babička stará — píše-li se: "Drazemilovaná dcéro", — s měkkým i a veškým D? A což ona ví, že — já vás tisíckrát pozdravuju a líbám jest pět slov a že není hezké, psát to hned v začátku.

A takové psaní dostaly od babičky — plné lásky a vzpomínek — všech novin z blízka i dále. Kdo umřel — kdo se narodil — kolik se jich ten masopust oživilo i vdalo. Kolik mají slepic — jak nesou — jaká mají telátka a kolik jim kravky dojí. Co dělají všichni — co vařila dnes a kterak na ně, při jídle vzpomínala. Oh — co všechno dovede do takového psaní napsat babička — tak se vrátí dítě domů na chvíli a ve vzpomínkách kouzlí si domov. —

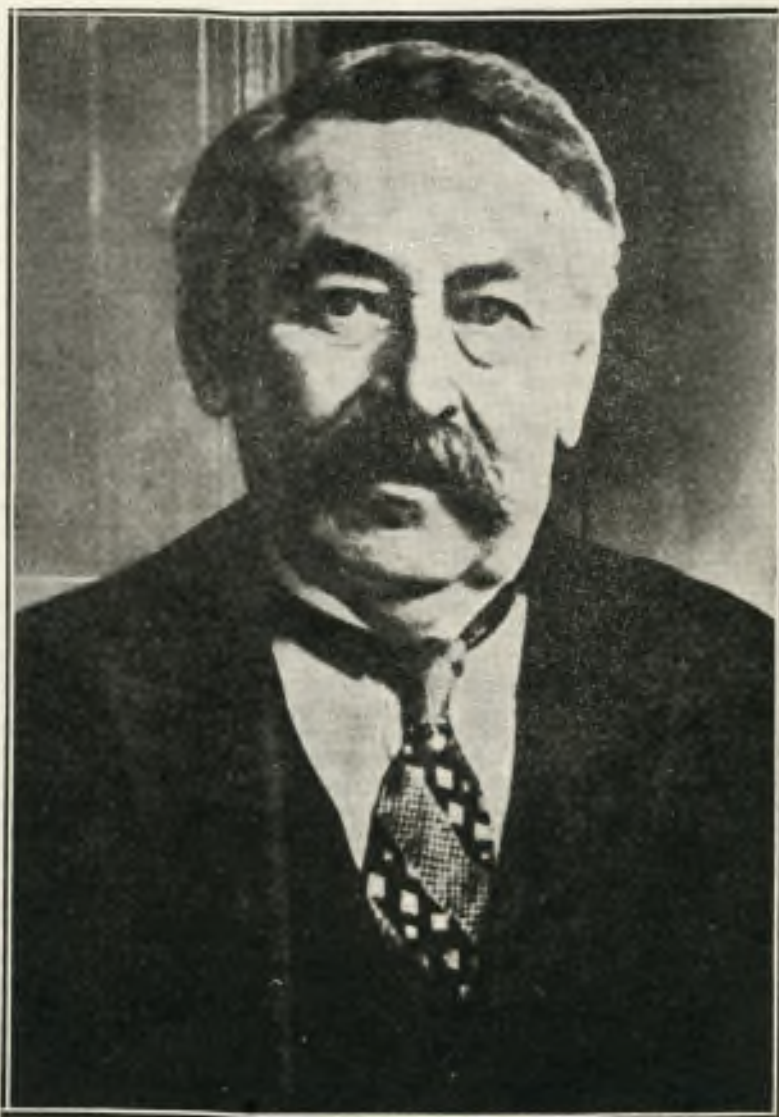
A dále v tom sáhodlouhém psaní ku konci psala, že Šimonův dvůr — "přijde na buben." Jak Kadlec ženu při špatném činu s čeledínem dopadl — na místě zabil a nyní těžce pyká za to, že po penězích toužil a jí si pro dvůr vzal. Dále už nebylo nic — jenom tistce pozdravů a políbení — ale ani ty už Máňa nečetla. — Před očima jí skákaly samé číslice — počítala a sklesle tetince povzddechla: "Bože ten dvůr — pro ten já jsem tolik vytrpěla a tolik hych ho ráda pro to moje dítě zachovala. Kdo ví — měla-li bych aspoň na první splátku?"

A potom — po prvé — vše dobré tetě pověděla, tak jak sama jediná jen mohla.

"Nic neplač — beruško" — těšila jí teta. "Sama víš — že máš dost bohatou tetu. Zub za zub — oko za oko. Také jsem milovala — vroucně — jako ty. Ach — nic na mě tak nekoukej. — Ano — i já bývala mladá — hezká — kovářova dcera. V té samé kovárně jsem se narodila, jako ta tvoje maminka. Sestrou jejího otce — kováře jsem — to víš. A tam jsem milovala, sedláka — mladý a švarný byl a my lásku přisahal sobě. Ale dvůr — nelibostně žádal oběti — staré venkovské tradice — staré a pevné nás rozvedly — na vždy. — Musel se oženit pro peníze — o jeho svatbě u večer, jsme se rozloučili." — A otevřenější malou schránku — ukázala — rozpadávající se —

ARISTIDE BRIAND.

Nejen ve Francii, ale po celém světě bylo vyvoláno hluboké pohnutí, když na počátku března minulého roku zemřel v Paříži Aristide Briand, až do nedávna předtím francouzský ministr pro zahraničí. — Srdeční vada, kterou dlouho trpěl, učinila náhlý konec jeho životu. Briand co nejhorlivěji pracoval pro zabezpečení míru v Evropě. Velmi se radoval rok před svojí smrtí, když se mu podařilo zabránit utvoření "Anschlusu", připojení Rakouska k Německu.

věkem, myrtovej věneček. — "Ten mi dáš pod hlavu, až umřu." — Zamlouvala si: "A teď je on už dědečkem — tak starým a šedivým jako já. Ale já vím, že dosud vzpomíná — láska je nesmrtelná. Jen nezapomeň — ten věneček pod mou hlavu — ten je jeho."

"Bože — tetinečko moje — jak vám závidím a jak se před vámi stydím." Plakala Máňa. Jaká jste velká — ach — proč já nebyla jako vy."

Ale teta se jen usmívala: "V mých očích jsi zas ty velká, — a dlouho pak tužkou počítala. A když byl večer — spokojeně ulehla, jako ten, kdo nežil marně. V dáli spěly její peníze

— celoživotní úspory — co záchrana Šimonova statku, rodné krvi.

Podívala se ráno poté malá Boženka — když jako obyčejně, košíčku v ručkách — ku tetě pod pokrývku vklouzla. Teta byla tak bílá a tak tvrdě spala. Ani, když jí za nos popotáhla, neotevřela oči. A milá Boženka, horempádem pospíchala dolů — na košíčku si šlapala — ale hned byla u maminky a vesele tleskajíc — zvěstovala: "Jé — mamí — teta zaspala. A pojď —" tahala jí vši silou z postele: "Pojď, taky jsi zatahej za nos — má ti tak studeněj."

"Ježíšmarjá, aby tak," vzkřikla Máňa a utíkala do ložnice.

Hrozná předtucha ji lomcovala — vrhla se k bílé posteli — ó ano, neklamala se. Tetička spala — oči zavřené a bílé vlny vlasů kol stuhlé tváře. Marné volání — "tetička opravdu zaspala a nás tu nechala." Úpěla mladá žena — tiskla dítě a nesmírná žalost zaplavila její celé nitro.

Odešla — aniž by dala příležitost aspoň z půli jí oplatit, vše, co pro ně učinila. Jako ten kůl v plotě — zdála se sama sobě Máňa — a nebyla k utišení. "Ach — já se tolik těšila — že bude stonat a hodně stonat, že jí budu moci sloužit a dokázat, jak jsem jí vděčná. Že jí budu moci aspoň úroky splatit" — bědovala bezútešně.

"To by ste jí pěkně přála — děkujte a myslíte si, že je šťastná. A ona si životem svým zasloužila — smrt bezbolestnou." Tak kárala jí paní domácí — u které teta celý život bydlela.

A tak jí pěkně odchovanka v rakvi ustíla — k suchému vínku podušku z bílých růží pod hlavu její ustíla a malá Boženka se nepřestala dívat — jaká je ta její teta hezká.

Ale když jí hodně, za studený nos vytahala — a ona pořád neotevírala oči — sesmutněla celá. "Já myslím, mamí — že už se ani neprobudí." Ptala se zarmoucené matky.

Nemělo to dítě žádné dětství. V domě se nesměla vztekat — smát a výskat. Bála se teta, že by je propustili z bytu. A dětské společnosti neměla — na ulici jí nepustili. Ach — jak nyní dobré tetičky postrádala.

Ze hřbitova jít nechtěla — na hrob si sedla a povídala matce: "Kterak půjdu domů — když tam teta není a ty musíš do práce. Tady zůstanu a budu hodná."

Ale matka jí utěšila: "Mlč — pojedeme k babičce do Zálesí — budeš vidět tu velkou vodu a tam se budeš mít moc dobře. Máš strýčka a tety a máš tam velký dvůr."

XXVIII.

Bylo léto v nejlepším rozkvětu. Na českém národním hřbitově bylo jako v sadě — když se přišly tyto dvě — s tetou rozloučit.

S velkým žalem loučila se Máňa s hrobem a nevšímala si nikoho kolem. Boženka však pobíhala kolem, opět se vracela a povídala mamince, jaké jsou tam růže a květiny. Vesele odběhla dál — až hodně daleko a že nemohla hned maminku najít, bloudila za dvěma pány.

Byli oba mladí a jí se líbili — hlavně ten jeden. Byl tak moc podobný k tomu na velkém obrázku doma u nich — o kterém jí maminka řekla — to, že byl její tatínek.

Proto se k nim přídala — mluvili česky a zastavili se chvílemi u různých pomníků a hrobů. Zastavili se posléze u černého, vysokého pomníku a ten — vysoký — hezký jako tatínek — povídal: "Takový už mám."

Myslel přítel, že žertuje a ptal se — má-li tam také — Odpočívaj v pokoji.

"Vážně miněno", — ohražoval se. Nevěřili — zajed' pod Šumavu, do Zálesí a uvidíš na vlastní oči.

"Jéje" — divila se Boženka a za šos ho ze zadu táhala: "To můžete jeti se mnou a s maminkou — víte — my pojedeme do Zálesí. Už brzo pojedem — jenom co se s tetou tady rozloučíme. — Víte — tam já mám babičku — dvě babičky — dědečka — strýčka a tety. A mám tam velký dvůr — jó pane!"

"To je dobře maličká", — chválil ji menší pán — a druhý jí vzal za ruku. Sám nevěděl, co ho k ní táhne — snad ty oči? —

Byly černé jako jeho a on se jí žertem ptal — proč si je nemyje. — I ty se, nedají umýt. Víte — ty já mám po tatínkovi. Ten je celý jako vy. My ho máme na obrázku, maminka ho často líbá a moc pláče. — A já se za něho modlím každý večer — aby ho Bůh chránil a ve světě opatroval."

"Kdopak tě naučil tak pěkně česky"? Táral se jí — zaujat. —

"To naše teta," povídala rozšafně. "Vy jste jí asi neznal a teď je ve hrobečku. Jó pane — ta byla hodná." Líbovala si. "Víte — to maminka vždy říkala — takové, takové — sladké — malej — no víte — tam v Zálesí tak mluví. Ale teď už to neříká. A taky — nýčko — už neříká. Naše teta byla — kovářova dcera — a mě měla moc ráda — protože já také jsem."

"To jsme tedy od cechu." Smál se a k sobě jí pozvednuv — vroucně políbil: "Já jsem také kovář. A také ze Zálesí."

Chtěl se dozvědět, či jest její maminka. Ale ona nevěděla. Jednoduše ho chytila za ruku a táhla ho za sebou. "To ona vám maminka poví — však tuhle, už je. Nó — není hezká — ta maminka?"

Ale odpovědi se nedočkala. Jeho oči se široce rozšířily — ruku tiskl k srdci a hleděl napjatě na černou paní. Klobouk měla vedle hrobu — vlasy vlnité a nyní — jak se po hlasu dítěte otočila — stála tvář v tvář.

Ale než se nadál — než se vzpamatoval a mohl odejít — uviděla jej ruku v ruce s dítětem — ó ten pohled! Zapotácela se a s výkřikem, klesla na hrob.

Jeho přítel koukal udiven — jak mezi hroby peláší — cesta, necesta, jakoby mu hlava hořela. Ale nepočítal s Božou.

Chytila se jeho šosů a snad by je byla utrhla — kdyby se byl nezastavil. "Nic se nebojte naší maminky." Domlouvala mu statečně: "Víte — naše maminka vám nic neudělá. Vona nemá ráda mužské. Jó pane — za ní chodil pán — nosil mě cukroví a měl jí moc rád. Ale ona ho nechtěla. — Teta se s ní zlobila — víte, on měl dům a dětičky a byl moc bohatý. — Ale maminka povídala, že ona už nikdy — žádné-

ho mít nebude tak ráda — jako mého tatínka.”

Volky — nevolky — musel s ní ku tetinu hrobu, kde přítel jí křísil. Až se v něm krev zatajila a přestala kolovat — jak byla dnes krásná. Jenom ostříhané vlasy měla — ale jinak byla docela hezčí, než před lety.

Máňa — živá a pravá — zde v Americe. Máňa — jeho — jeho Máňa! Jak se sem dostala a to dítě — či je to — a ke komu je jenom podobno? Tak dumal — sedě na hrobě, držel jí na klíně a druh spěchal někam pro vodu. Ještě z dálky slyšel jeho výtky, že je pěkný voják — pěkný hrdina.

Uteče pryč — když ženská omdlí. —

Oblédl se kolem a nevidá nikoho — políbil jí vře na bílé čelo. Lekl se sám sebe — ale musel se smát děvčátku — na něj úplně zapomněl.

“Jo — to by se vám nepovedlo — kdyby mamínka, to věděla. To ona — pane — nelíbá žádného, než mě a tatínka na obrázku. To ten pán jí chtěl také líbat — ale ona mu dala facku.”

Povídala mu kamarádsky a zatnuvši obě ruky do mamínčina nosu, statečně jí zaň taha-la. — To ona spí — a já jí tak pokaždé budím. Tetu také — ale potom už měla nos studený a nemohla jsem jí vzbudit.”

A opravdu — milá maminka se protáhla, otevřela a zavřela dvakrát oči a docela se posadila. Udiveně hleděla kolem — pak oči sklopila a — začala plakat.

Inu — to by nebyla Máňa — aby neplakala. — Než, už tu byl přítel s vodou a divně pohlížel na všechny. Najednou se mu v hlavě rozsvítilo — otočil se na podpatku a zasalutoval kamarádu — upaloval k východu. Měl strašný vztek — inu — takový starý voják — hrdina a nyní otužilý bečlák, on uteče před omdlelou krajankou a nyní tam sedí — jako budiž k ní němu a nechá to krásné stvoření plakat. —

Ale Bohuš — neb on to byl — živý a zdravý jen položil Máňě ruku na hlavu a povídal, konejšivě: “No — neplač už — já tě půjdu zas z cesty — když tě tak bolí má přítomnost.”

A hnedle se sbíral — ale Boženka ho chytila za ruku a povídala mu: “Jó pane — to naše mamínka takhle pláče radostí. Víte — když jí něco bolí — to ona pláče docela jinak.” — A otočila se k matce — povídala jí: “No mlč už také — a vid’, že mu nedáš takovou facku — za to, že tě políbil?”

A v té chvíli bylo zapomenuto vše. Jako krčtinka po dešti, zvedla Máňa hlavu a rovnou se vrhla na Bohušova prsa. Stál tu s náručí otevřenou — mladý — krásný — a milující — odpoustějící.

Jen a jen hladil její plácem se otfásající postavu a konejšil rozechvění: “Já vím — tys moc trpěla ale — to nic. To už je pryč. A já tě

mám pořád stejně rád a když mě odpustíš — bude zas dobře.”

Ach — jak jim bylo krásně. Musela se smát, ano to jest Bohuš — žádá odpustění — kdy ona zasluhuje pohrdání. — A pak zdvihl dívku a slíboval: “Neboj se — však já ji budu mít také rád.”

A potom se naň ona podívala — divně a šťastně — kladouc ty dětské ručky kol jeho krku a povídala přestřastně: “Bože můj — to jistě ta teta udělala. Boženko — líbej tatínka” — a sama už předcházela příkladem.

“Což nevidíš, že je tvoje? Což nevidíš v ní sám sebe? Nepamatuješ, už se — na tu chvíli shledání — tam u studánky?”

A pak to vše bylo jen zářný sen. Odvezl si je domů — kde na čelném místě trůnila zvětšená jeho podoba — ve vojenském stejnokroji. Lidé se divili — co, že se to stalo, že ta jejich sousedka, už si přece vybrala. Horempádem se strojili oba a hned ujížděli, pro povolení k snátku.

“Jó pane — to je můj tatínek.” Vykládala Boženka každému česky: “Víte — ona nám ho naše teta poslala na hřbitov. A my pojedem všichni do Zálesí.”

XXIX.

Podivil se kde kdo v Zálesí — když na hřbitov šli — ti Američané. A rovnou ku Šimanově hrobu a hned starou Šimonku, jeden po druhém objímali. A potom společně ku Zárubovi — ruku mu líbali a po mamince se ptali.

Záruba docela zapomněl, že je na svatém poli a že u velkého kříže pan farář má kázání. Docela z konceptu přiveden — podíval se na Máňu a rozkřikl se — až se to rozlehlo: “A mordie — to sou hosti. No — to bude máma koukat. A krucinálfagot — snad nemáš na starý kolena vostříhaný vlasy?”

Bez okolků strhl dceř z Ameriky klobouk a povídal dopálen: “Má — no — to sem se dočkal — aby do tebe — štětiny a broky nasy-pal.” — Smál se kde kdo — i stará Šimonka — i Američané — i pan farář — a pomalu valil své tělnaté — já — přivítat nové občany.

A potom šli domů — k Šimonovým — Bohuš se tajemně usmíval a Máňa měla stříbrné hvězdičky v očích.

Hajný běžel přes “jez” domů do hájovny — popadl ženu jak byla u plotny a hodiv si jí jako děcko přes rameno, — utíkal s vršku, až se v ní všechny útrohy třásly. Děti do jednoho následovaly a za nimi celá rota vesničanů. Mysleli všichni nejinak — než, že se hajný zbláznil a hajnou nese do potoka utopit. Ale když u Šimonova dvora své břímě složil do rukou nejstarší dcery — veselil se, kde kdo byl. A né do výměnku — rovnou do čistě parádní světnice, kde lesní vlna přítomným všem listiny před-

kládala a povídala přebíleně: "Tak vás pěkně vítám do svého a tuhle vám představuji svého správce a vašeho nového občana."

A tu místo — aby jí Bohuš poděkoval — sedl si na lavici u kamen a smál se dlouho a tak srdečně — až se ho báli.

"Snad mu z té radosti přeskočilo." — Strachovala se hajná. "A nebo má fantas." A již utěrku namáčela — na hlavu mu jí chtěla dát. — Ale on hodil utěrku na zem — ty hajné ruce líbal a pak se ženou po celé světnici zatočil.

"Víte lidičky — ta mě napálila." Líboval si a prsty louskal. "Vždyť já jsem před pěti léty koupil Kubešův dvůr — šetřil jako žid a teď na něm chtěl s ní hospodařit. A co nyní se dvěma?"

Bylo tu smích — radosti, ale jeho starost rozluštila Šimonka. Inu — Šimonkou zůstala a rady si věděla hned. "I jeje," povídala: "Šak von se šikne. Kubešovo se dá tůlec holce a na Šimonovo musí přijít syn. A von přijde."

A pravdu měla. Za rok přišli, ale dva — oba zdraví a k světu. Šimonka běhala, od hájovny ku vsi a od vsi ku hájovně.

"Ale co teď?" Co budem dělat? Jak je podělíme?" Ptal se přest'astný tatík.

Zas Šimonka poradila.

Koupili Strakův dvůr — pole rozdělili ku každému stejně a na spáleništi staví — přítel stavitel — moderní kovárnu.

"Tak — tak," — pokyvuje Šimonka. "Šak je kovářova céra — to bude mít nejlepší. A jí nepatří dvůr — ten ani ten."

O křtinách sešly se zase Máňa s Božou. — A Bohušovi přijeli za kmotry oba kamarádi z legií. Vzpomínali — jak bojovali za svobodu vlasti — jak se domů vrátili a sklámali se. — Kamarád stavitel místo staré matky, našel hrob její — kamarád z Ameriky našel nástupce na svém statku a vlastní žena ho nepoznala. — Bylo smutno všem — když ličili — jak s Bohušem — co psanci do Ameriky jeli — za chlebem. Ta svobodná zem, jejích krví vykoupená neměla domova pro ně. Pokřtili hochy po nich — Václav po jednom a Jiří po druhém.

Václav a Jiří? Co tato jména mluví pro Čecha?

A stavitel pojednou dostal odměnu za to, že Kubešův dvůr — před pěti léty pro Bohuše financoval. Byl vždy mírný a tichý — a mladší Zárubova dcera Anička, k němu jako stvořená.

A divoký americký řezník Potužák — pojednou neuvěřel už své sklamaní tak tragické, hleděl-li do laškovných očí — Zárubovic Aněžky.

Hned zadal o rozvod a u Šimonů bylo nyní živo.

A tak po půl roce — strojili Šimonů dvojí veselku — jedním komínem. Šimonka běhala o závod a hajné srdce už netlouklo.

O té veselce povídalo se daleko — široko. — Padesát leginářů přišlo v šatech pluků a oba ženichové měli hnědozelené legionářské uniformy pluku. Nevěsty byly bílé, od hlavy do paty — maminky plakaly jako o pěti pohřbách.

Hajný Záruba měl novou parádní uniformu se zelenými výložky a jeleními růžky na každém klopě. Vykračoval si tak statně — po boku Šimona — svého zetě — boty měl jako zrcadlo. Leštili je samy nevěsty se ženichy celý týden. Klobouk s tetřevím pérem měl furiantsky na stranu — a už cestou do kostela — objal pana faráře — kostelníka i svěčkovou bábu.

Bohuš měl šaty legionářské a vzpomínali se ženou na onen den — kdy se po prvé zas shledali. A očima líbali Boženku — která byla dnes družičkou s Jiříčkem pana doktora Karase.

Jiřík už si vykračoval, jako malý pán a doktor Karas se v něm zhlížel — přes to, že neměl jeho "ani vlas". —

"Jak jest to zvláštní," povídala Máňa. "Jak jest podobný k poručíku Malinovi. Zajisté, žeš toho sobě nejméně přála."

Ale Boža se jen usmála. "Však jsme bratráněk a sestřenka. A podoba se dědi do pátého kolena. Jenom povahu nemá jeho a to jest hlavní."

Bylo to o křtinách u Šimonů — osaměly ty dvě a Máňa se ptala — ví-li Boža, jak se mu vede. —

"O ano." — Odpověděla jí družka a sesmutněla celá: "Hned po válce jeho žena ujela s nějakým italským důstojníkem a on stopuje jí, počínal si ve vlaku nápadně rozčileně. Její strýc, vysoký vojenský pohlavár, neměl rád Malinu, protože byl Čechem. A jejímu útěku přál — poslal za ním detektiva, který ho na první záminku zatknul a jako šíleného odevzdal úřadům. — To víš — protekce a známost — to jest ve světě vše. — Věř — přála jsem mu trest — ale nyní se mi zdá, že ten Bůh mu přece jen trochu přeměřil."

A tak i nyní, když seděli tu všichni v kostele, kde kapal a voněl vosk i květy — vzpomínali na své.

Boža vzpomínala, jak tady za svoji první lásku prosívala — a vroucně volala ku oltáři: "Dej — ó dej mu sílu, at' neklesne, dej mu vtrvalost — tam v těch zdech blázince. A je-li jeho trest za mě — dej mu svobodu. Vrat' mu vše co ztratil — dej mu z mého štěstí."

A Máňa plakala, když kněz tam těm ruce vázal, tu zdálo se jí, že tak to gluníčko jasně svítí. A zas se divila, že nikdy už není ten kostelík tak tmavý, jako byl tehdy — před léty, když zde přísahala věrnost Vaškovi. Ach — co vše už přešlo, přes ty jejich hlavy!

A hajný Záruba čistil nos celou mší — v krku ho něco škrábalo — co jen? —

Obličej pana faráře byl jako jablíčko, kulatý a rudý — měl krásnou řeč, mluvil mnoho krásného — a to snad škrábalo, Zárubovi se sice zdálo — že to není on, koho tam velebí, vždyť on se o ty děti tak nestaral. Ale když už po kolikáté a zas to povídá — inu — no, vždyť jest to p. farář a ten přece nemá lhát. Věřil tedy a povídal po cestě z kostela: "Sak daly práce a co se člověk pro ně noci namrhal."

U Zálesí stála slávobrána — ze zeleného chvoji a bílých růží — ve prostřed tabule s červenobílým praporem a s — "At' žije legie."

Stavěli jí legionáři a chasa z celého okolí.

Dvě auta — jedno doktora Karasa — druhé jeho tchána, ujížděla ku městu — plná květin — tyla a hedvábí — jásotu a štěstí.

To jeli se dát fotografovat, zatím co ostatní hosté, bavili se u Šimonů při pivě. Legionáři vyprávěli své příhody — zpívali vojenské písně, jako "Chovala matička" — Vy píseční hoši — Tam na břehu Dryny", a mnoho jiných.

A pak — jeden v jasné modré uniformě — s baretem pošoupnutým do týla z francouzských legií — za doprovodu harmoniky zazpíval — hledě na dr. Karasa.

"Ten náš doktor Karas,

bud' mu čest a právo!

Ten se jenom usmál,

bylo vše hned zdrávo."

Odmítal doktor chválu, ale byli tu dva jeho vojenští pacienti a ti věděli — i pověděli dosti. A potom přijeli ženichové s nevěstami — vše oživilo a zveselilo se ještě víc.

Na hostinu obětovali u Šimonů, co se dalo. Byla bohatá — jidel a pití — až běda. U legionářských stolů teklo pivo proudem — veselost také.

A když při hostině bylo vše v nejlepším, zazpívali legionáři všem:

"Když jsme přijížděli na české hranice,
přivítala nás tam ta česká sklenice!

Ta česká sklenice a české děvčátko,

to pokvete Čechům, tak jako poupátko.

Jako to poupátko, tak jako lilie

a to milovat může jen česká legie!"

Slzel každý a nejvíc maminka z hájovny a Záruba. Klel a broky posílal do všeho i do té "legie". "Mordie", — povídal, "co mě je platná legie, když dcery odvedou a ty, táto, dřív se."

A aby mu ulehčilo — domluvili se hned zeťové. Stavitel vzal si dorůstajícího syna a nepustil ho, až z něj bude stavitel. Šimon a Potužák vydrželi na studních dvě dorůstající děvčata. Učí se dobře — jako všechny Zárubovic a budou vštěpovat dětem lásku k té vlasti — za kterou oni v dálí života kladli. A o ty ostatní — až dorostou, se také postarají.

A tak se na to Záruba napil — objal zeť po řadě — dcery — ženu a naposled starou Šimonku. "Vidíš, ty stará kleperendo — přece si to dotáhla v životě tak daleko — že tě musím vyznat lásku."

A vlepil jí takovou hubičku, že se celá zapálila. Dostal za to utěrkou do hlavy. Ohlížela se chudák kolem a povídala všem: "Aby to pantáta viděl."

"On vidí a žehná nám." Tvrdil Bohuš a tiskl ženě ruku.

A do toho přiběhl Jiříček Karasů a rovnou ku mamince. A povídal — rozjařen, že, až se bude ženit — jinou si nevezme — jenom Boženku Šimonů.

Smáli se a posílali historku k jiným stolům. Ale Šimonka se hned rázně ohradila: "I toto, to vona bude na kovárně — dyť je kovářova dcera. A to by bylo — aby si ňákej doktůrek myslel, že je pro něho chudá." A tu se usmála paní doktorová — pohlédla k nevěstě a povídala: "Aspoň by mu nevyčítala, že jeho maminka byla — opovržená — kovářova dcera."

A Bohuš nepozorovaně políbil ruku své ženy.

Hcší rostou jako z vody ale Boženka je její mazánek. A běda každému — kdo divě se, zakroutí hlavou a řekne: "To je zázrak — ta není ani Kubešouc ani Zárubouc. Celá Šimonouc."

Zle se naň oboří stará Šimonka: "I ba že — že je Šimonouc. Zametej si před svým prahem." —

Jde venkovan a myslí si, že tahle Šimonka je pořád horší. Věru — Šimonka nestárne — nemládne — je pořád stejná. Už hodně spolužaček i spolužáků vyprovodila na hřbitov — klepy vede jako vždy, a když zvoní umíráček — kysele řekne synovi: "Na mou smrt se netěšte — já tu budu na mustr." — A mladí si toho vše přejí.

Přijďte-li někdy pod Šumavu — nezapomeňte a vyhledejte Zálesí. Vesnice sama se tak nejmenuje — ale já jí tak pojmenovala — protože je — za lesem.

Poznáte ji — za jedno — nikde nejsou tacl kluci jako tam — nikde není tak hodný — populární a "tak tlustý" pan farář, jako tam. A Šimonů dvůr poznáte — je nejhezčí — nejbohatší ze všech a u večer tam mladý sedlák-legionář hraje na harmoniku a zpívá — jak jen on umí.

"Jaký je to hezký —

dva kováři na vsi —

dva kováři na rynku.

Jeden může kovat —

ten druhý milovat —

kovářovu dcerušku."

Muž z ocele.

Dle anglického F. H.

V starobylém sídle ruských carů, Krem-
lu — sedí nejabsohutnější vládce na
světě, jenž vymáhá naprostou posluš-
nost jedné šestiny zeměkoule.

Je to Josef Stalin. Jest nejvšej zajímavě-
čisti, jak tento O.ientalec, než se stal nej-
větší silou v Rusku, fanaticky byl oddán věci
sociální revoluce a aby jí sloužil nelékal se
činů, které v naší společnosti považovány jsou
za nejhorší zločiny, proléval nemilosrdně
krev a kul nejdůležitější spiknutí.

Stalin narodil se v Georgii v Zakavkazsku,
bohatém a úrodném distriktu, rozprostírajícím
se za horami kavkazskými, tvořícími část velké
přírodní zdi, která dělí Evropu od Asie. Georgie
leží uprostřed této obrovské oblasti, jež po-
žehnána je bohatě přírodou. Georgijci jsou
nejstarším a nejpřednějším národem v Zakav-
kazsku.

Po válce rusko-turecké roku 1877 se stala
Georgie částí ruského carství. Do té doby aspoň
podle jména patřila k Turecku, ačkoliv náro-
dové kavkazští zachovali si značnou samostat-
nost. Proti Rusům, hrnoucím se do Zakavkaz-
ska přes holé, sněhem pokryté, hory Kavkazu,
a přečetnými průsmýky, bojovalo domácí oby-
vatelstvo zoufale, aby piece jen nakonec podle-
hlo.

Na březích řeky Kura, 45 mil od Tiflisu,
rozkládá se městečko Gori. Jeho obyvatelé,
kteří bydlí mezi vinicemi v dohledu zasněže-
ných hor, mají ve své krvi leď kavkazských
ledovců a oheň georgijského vína.

V Gori roku 1879 narodil se Josef Džu-
gašvili, jenž se stal Stalinem, ruským diktá-
torem. Jeho otec Vissario byl přístípkářem a
byl hrd na to, že v jeho žilách koluje čistá krev
georgijská.

Josef, jinak Zozo, syn přístípkáře, neměl
valného zájmu pro krásu krajiny kolem svého
rodiště. Cítil se více přitahován k severním
horám, které tvořily jižní hranici země Osetin-
ců, odkud pocházela jeho matka. Osetinci jsou
záhadnou větvi indoevropského plemene, která
v dávnominulé době byla vypuzena z rovin do
hor Kavkazských a až do dnešního dne vytlou-

ká skrovné živobyčí ve skalnatých horách. Ni-
kdo nezná původ Osetinců; po věky jsou usaze-
ni v horách a vedle Georgijců jsou nejinteli-
gentnějším z kavkazských kmenů. Z těchto
dvou různých, záhadných kmenů, které napro-
sto od sebe se liší, pochází Stalin, nejpozoru-
hodnější ze současných vládců světa.

Když Stalin byl hochem, přístípkářské ře-
meslo upadalo stále více. Vissario byl donucen
vystěhovati se z Gori a šel se ženou a dítětem
do Tiflisu, kde si našel zaměstnání u armén-
ského obuvníka. Z řemeslníka stal se dělní-
kem, proletářem, a jeho syn Zozo rozmnožil
řadu uličníků tifliských.

Ještě v Gori naučil se Zozo zacházeti s
dýkou, že ze vzdálenosti deseti kroků trefil
střed terče. Pouliční žebraři v Tiflisu byli po-
tom jeho učitel a když mu bylo čtrnáct roků,
byl úplně kvalifikovaným členem jejich cechu.
Žebrař na ulicích a ve veřejných místnostech,
kde si přisvojil znalost nadávek a oplzlostí ge-
orgijských, arménských a ruských. Tato zkuš-
nost zanechala na jeho obličeji cynický úsměv
a tvrdý pohled, jenž bije do očí každému, kdo
se s ním sejde. Ulice Tiflisu učinily uličníka
otužilým, veselým a tvrdým jako železo, což
mu umožňuje vysmívati se neštěstí vlastnímu
i jiných, a dělati dlouhý nos na život i na smrt.

Ve středu Tiflisu stála čtyřhranná, kasár-
nám podobná, budova georgijského theologické-
ho semináře, ústavu, do kterého mohl býti při-
jat každý hoch, aby se vzdělal na kněze, nebo
na učitele. Výchova poskytována byla úplně
zdarma, a studenti semináře měli tam celé
zaopatření. Roku 1893 Vissario Džugašvili od-
vedl do pochmurné té budovy svého syna. Kně-
ží nebyli ochotni vzíti Zoza do svojí péče,
neboť měli tam takových otrhanců více, než
potřebovali, a bylo třeba nekonečného uklá-
nění a přesvědčování se strany starého přístíp-
káře, a přimlív přátel, trochu lépe situovaných,
aby Josef Džugašvili se konečně stal kandidá-
tem kněžské hodnosti.

Georgijský theologický seminář jest stráž-
cem georgijské víry, ale v jeho zdech Zozo, či
Josef, po prvé dostal do rukou revoluční a na-

“ŽELEZNÝ MUŽ RUSKA”.

Josef Stalin, sovětský diktátor opouští “Kongres Komunistické strany v Moskvě” po sedmihodinové řeči, ve které vyznačil ekonomický, politický a finanční program sovětského Ruska a jeho cíle.

cionální pamflety, které tam byly pašovány a za dlouhých večerů tajně čteny místo náboženských knih.

Ti, kteří evangelium světové revoluce našli do semináře, sami nebyli příliš dobře obeznámeni s učením Marxe. Byli to členové jediného skutečně proletářského tělesa ve městě, muži, pracující v železničních dílnách v Tiflisu, největším to industriálním středisku ve městě. Stalin pak nikdy nezapomněl mužů, kteří vedli jeho první kroky do říše praktické revoluce.

Ale "kněz" nebyl hned připuštěn do stánku revolučního, do domu dělníka Surny. Musil prodělat dlouhou zkušební lhůtu. Lidé, kteří se v této době důvěrně s ním stýkali, prohlašují, že Stalin celé noci seděl nad socialistickými knížkami, snaže se proniknouti učením, které ze základů vyvracelo, čemu doposud byl učen.

Již tehdy se jevíly u Stalina vlastnosti, které později uplatnil, totiž nepřemožitelná touha státi v čele jiným a prováděti veliké úkoly, spojené s takovým stupněm duševní rovnováhy, že pouze to, co bylo jednou pro vždy dokázáno, mu postačovalo. Tato vnitřní ucelenost, která se nedala nijak rozrušiti, ta schopnost věnovati se beze všech ohledů praktickému úkolu, o který se právě jedná, nutnosti, kterou v teorii uznal a schválil, tento úplný nedostatek všech duševních ohledů a pochybností, a nedbání jakékoliv provokace, přicházející z vnějška, jsou vlastnosti, které nikdy neopustily příštípkářova syna z Gori.

Trvalo to Zozovi čtyři roky, jež strávil jako student a mnich, aby ovládl základní zásady nového učení. Dělníkům v železničních dílnách tato píle mladého seminaristy přišla nejvýš vhod. Ovšem, všichni rozšiřovali pamflety a ustavičně debatovali o blížícím se pádu buržoasního světa, ale jen málokterý z nich uměl se podepsati správně a rozeznávali Marxe od Engelse, hlasatele jejich spásy. A přesto že v tu dobu neměli tušení o praktických revolučních metodách, uznávali mlčenlivého a hloubavého seminaristu Zozu za naprosto kvalifikovaného znalce teorií Marxových. Tak se stalo, že roku 1896, když byl pouze sedmnáct roků star, byl připuštěn do řad socialistických a stal se členem tiflíské sekce sociálně demokratické strany ruské.

V roce 1896 Stalin založil první marxistický tajný spolek v samotných zdech georgijského theologického semináře. V noci seminaristé se shromažďovali kolem jeho lože. Byli to mladí muži, kteří byli vychováni, by se stali světlí církve, ale jež osud určil za vůdce úderných organizací ruské komunistické, bolševické strany. Krátkými větami, polo ruskými, polo georgijskými, vykládal jim Zozo nové učení. Když nad něčím se zhloubal, jeho žáci

aktivně mlčeli. Nikdo se neodvážil pustit se s ním do argumentů, neboť Stalin, který byl starší než oni, nesnesl pochybnosti ani opořice, a jeho těžká pěst dovedla zjednatí respekt pro marxismus u těch, kterým nedostačovaly jeho revoluční zásady. Stalin nikdy nebyl snášenlivým.

Ale správce semináře také nijak nebyli snášenlivými. Někak se jim doneslo, že kandidáti kněžské hodnosti čtou dychtivěji rudé pamflety než katechismus. Ve Stalinově světnici byly nalezeny socialistické tiskopisy, a on byl z ústavu vyloučen.

Tak zakončila Stalinova duchovní kariéra, a tím by bývalo všechno odbyto, nebýtí nepředvídané komplikace, která se objevila. Den po jeho vyloučení ředitel semináře obdržel od něho dopis, ve kterém do jednoho vyjmenoval všechny, kteří navštěvovali noční shromáždění u něho, a kteří by také měli být vyloučeni, aby georgijská církev byla zachráněna. Samozřejmě se rozumí, že to také všechny postihlo.

Udavačství je v očích každého Georgijce nejhanebnějším činem, obzvláště když bylo namířeno proti nejdůvěrnějším přátelům a spolupracovníkům. I u učitelů v semináři Stalinův čin vyvolal nejboletnější dojem, a oni postiženým pověděli, kdo je zradil. Zakrátko všichni socialisté v Georgii to věděli, a zmocnilo se jich velké rozhořčení.

V domě dělníka Surny, který první uvedl Stalina do revoluční strany, sešel se čestný soud sociálně demokratický. Předseda se tázal obviněného: "Denuncoval jsi soudruhů, své revoluční spoluškoláky a soudruhy, úřadům semináře?"

Stalin klidně odpověděl: "Ano, já to udělal!"

"Ty tedy to doznaváš?" volal předseda, nechtějící věřití svému sluchu.

Stalin vyskočil, sklonil hlavu, jako měl ve zvyku vždycky, než začal řečniti, a hlasem, nejvíce žádného rozčilení, prohlásil: "Soudruzi, naše strana má příliš málo členů; žáci semináře byli všichni určeni, by se stali kněžími a mnichy. Následkem rozhodnutí úřadů byl jim zatarasen navždy všechen přístup do řad buržoasie, a jim nezbyvá, než aby zůstali našimi druhy! Svoji denunciaci rozmnožil jsem stranu o tučet učených a věrných revolucionářů, právě jakých nejvíce potřebujeme."

Čestný soud uznal Stalina nevinným. Strana musila míti ve svém středu muže jeho jádra. A také on se nemýlil ve svém úsudku o svých spolustudentech. Všichni ti bývalí seminaristé stali se věrnými členy strany a podporovali Stalina v dobách největších obtíží a nebezpečství.

Okamžitě po svém vyloučení ze semináře Stalin vzdor svému mládí byl povolán, aby pomá-

hal organizovati strany sociálně demokratickou a sociálněrevoluční. Zorganizoval v Tiflisu stranu a musil se skrývat; v době několika měsíců poznal všechno utrpení a nebezpečství, jež čekají muže pracujícího pro revoluci.

Za nedlouho byl nucen změnit své jméno. Revolucionáři ho pojmenovali "Koba", což znamená "vynikající", a pod tím jménem byl znám a pracoval na Kavkaze až do doby, kdy byl poslán do vyhnanství na Sibiř.

Kromě tohoto jména a svého křestního jména Josef, či Zozo, čas od času v různých distriktech a z různých příčin používal jmen jiných. Krátce před válkou, kdy pracoval pro svoji stranu v Petrohradě, Lenin sám dal Zozovi jméno, pod kterým je nyní znám po celém světě — Stalin, což znamená "muž z ocele." Mezi starými bolševiky na Kavkaze udrželo se až do dneška jméno "Koba".

Život profesionálního revolucionáře znamená putování od místa k místu, přechání z jednoho úkrytu do druhého. Stalin, jemuž policie byla ustavičně v patách, stal se odborníkem v metodách spikleneckých a v umění ukrývání se.

Hned za svého dětství naučil se trpět hlad a při tom přece vykonávat obvyklou práci. Jeho potřeby vždycky byly a doposud jsou nejvyšší skromné. I v dobách hojnosti nejedl nic jiného než ovčí syreček, suchý kavkazský rohlík, a pouze při příležitostech zvlášť slavnostních pomazal si chléb kavkazským medem. Byl vždycky úplně spokojen s nepatrnými peněžními obnosy, které od strany dostával. Nepil skoro žádné víno, ačkoliv jeho rodná Georgie je zemí silných písků vína.

Stalinův průvodčí, filosof a přítel v těch dnech byl Rus Kurnatovský, přítel Lenina. Ten první pověděl Zozovi o muži, který z dalekých zemí řídí osudy revoluce a čas od času dal mu výtisky proslulého listu "Iskra", který Lenin vydával v Mnichově a pašoval do Ruska.

V Tiflisu rokovalo se o nejlepších prostředcích, kterými by revoluční ideje mohly být propagovány. Nejstarší členové chtěli se držeti původní metody propagandy, dle níž jednotliví dělníci, když byli po nějaký čas pozorováni a sledáni spolehlivými, byli uvedeni do řad strany. Ale nejmladší člen tiflíského výboru, Džugašvili, horlil pro velké masové hnutí, jež by zaujalo místo pozvolného vtloukání revolučních zásad do tvrdých lebek jednotlivých kavkazských dělníků.

Po mnohých prudkých srážkách a ostrých debatách názor Stalinův zvítězil. Na jaře r. 1901 šel se činiti přípravy ku první neobyčejné demonstraci na Kavkaze. Když konečně dělníci vyrojili se na náměstí a ulice, seskupovali se do průvodů a jal se pochodovati, provádějící různé žerty a výtržnosti, byli jejich vůdci pouze mladíci, jež policie doposud nestihala. Při té

příležitosti však policie dělníkům nepřekázela, ale za to vzala si na mušku mladé vůdce. Když dělníci se rozpůjili ze své vlastní vůle, a Stalin v hlavním stanu podával svým druhům zprávu o svém prvním revolučním úspěchu, policejní komisař Martynov podpisoval rozkaz na jeho zatčení. Ale když policie se dostavila se zatykačem, Stalin již nedlel v Tiflisu. Dostalo se mu výstrahy, a spřátelený železničář se mu postaral, aby mohl ujet z města. Druhého dne Stalin vystoupil s vlaku v Batumu, přístavním městě na Černém moři, kde se mu od dělníků dostalo srdečného uvítání.

Za několik měsíců po příjezdu do Batumu podařilo se Stalinovi první stávka dělníků v olejářských rafineriích, a během této stávky došlo k demonstracím, které policie považovala skoro za povstání. Kníže Galicyn, surový a nenáviděný guvernér tehdejší, byl demonstrací a rozšiřováním revoluční literatury poplašen.

Dne 1. května r. 1902 právě, když dělníci se shromažďovali k oslavě májového svátku ve stinných zahradách poblíž Batumu, a Stalin vedl průvod po předměstích, objevila se náhle policie. Dělníci byli surově rozprášení, a vytáhly mladé k s dolčíkováním obličejem po neštovicích, na kterého policie dávala pozor po měsíce, byl zatčen po ostrém zápasu a vržen do místního vězení.

Tím zahájena byla nová kapitola v životě Stalina. Pro mladého revolucionáře jeho první uvěznění bylo tolik jako pro universitního studenta graduace. Policie vystavila mu vysvědčení zralosti, ale přítom dospěla ku přesvědčení, že vyhnanství do Sibíře bude nejbezpečnější a nejrychlejší cestou k vyhnání revolučních nesmyslů z jeho hlavy.

Na cestě do Sibíře Stalin dostal zprávu, že došlo k velké roztržce v sociálně demokratické straně na druhém kongresu v Londýně. Dověděl se, že většina vůdců se rozešla s Leninem, a že utvořeny byly dvě fakce, bolševická, či komunistická, která chtěla být stranou nekompromisní, stranou bezohledně revoluční, a sociálně demokratická, v Rusku zvaná menševická, jež chtěla postupovati mírněji a pozvolna jíti k zavedení socialistického řádu. Stalin se dlouho nerozmýšlel, se kterou stranou má jíti. Jeho místo bylo ve straně bolševiků s Leninem v čele.

Stalinovi nebylo nijak obtížno přehnouti ze Sibíře; nějakou dobu skrýval se v Irkutsku, a jeho úkryt byl v samém sousedství residence gubernátora. V lednu roku 1904 zase se objevil v Tiflisu, kde byl s nadšením uvítán revolučními kruhy a byl bezokladně uznán za muže se zralou zkušeností, za žáka Lenina a za vůdce malé skupiny bolševiků, která se mezitím v městě utvořila.

První ruská revoluce, která propukla r. 1905 jako následek ruskojaponské války, na

Kavkaze pozdravena byla se značnými sympatiemi. Bylo očekáváno, že car každým okamžikem vzdá se trůnu, a lid kavkazský, naplněn fantastickými nadějemi na svobodu, s nadšením se připojil k revolučnímu zápasu.

Za jasného letního rána kavkazští spiklenci shromáždili se před starobylym georgijským kostelem v předměstí tifliském, Didube, a na předměstí Nachalonska. Z kostela měl být podniknut útok na město.

Poslouchající tajných rozkazů svých vůdců proletáři a příslušníci středních tříd v Tiflisu, spěchali z továren a dílen a ze špinavých domovů ke kostelu v Didube. Stalin stál v čele těchto bojovníků a průvod zahájen, při němž nescházel nevyhnutelný rudý prapor.

Průvod se ubíral veřejným parkem v Tiflisu a vnikl do města, kde měl být sveden boj. Stalin měl v úmyslu zmocnit se citadely Mtech, propustit vězně a zahájit odtud povstání.

U vrat tifliského gymnasia postavil se demonstratům v cestu pluk kozáků a cesta byla jím zatarasena. Jako ve velkých dnech francouzské revoluce, uprostřed mezi zástupy lidu a představiteli moci stál vysoký sloup uliční svítilny. Stalin šel v první řadě povstalců. Náhle se odloučil od svých druhů a vyšplhal se na sloup, a odtud skupině řečnil.

Nikdo nevěděl, kdo vypálil první ránu toho dne, zda kozák, nebo někdo z demonstrantů. Ale jisto jest, že odněkud bylo střeleno. V následujícím okamžiku muž na sloupu rychle sáhl do svého pásu a odtud vyjímал jednu bombu za druhou. Házel je velkou silou do řad kozáků. Ti namířili své pušky na davy a velký masakr tifliský byl zahájen. Bitva v srdci města trvala po tři hodiny. Povstalci nebyli s to odraziti zuřivý útok kozáků.

Provázen oddílem věrných stoupenců Stalin prchl do nádherného hotelu Europa. Náhlé objevení se této tlupy divoce vyhlížejících ozbrojených mužů vyvolalo paniku mezi aristokratickými hosty hotelu, a po několik hodin hotel byl baštou revolucionářů. Dveře byly zbarikádovány, okna roztržštěna a ze všech pokojů povstalci páliли na kozáky. Hotel byl přeměněn v silnou tvrz. Povstalci nebyli pouze bolševici, mnozí z nich ani neznali jména svého vůdce. Ale Stalin se neptal na minulost těch, kteří se k němu připojili, jen když chtěli bojovat.

Kozáci oblehali hotel až do noci, a teprve, když byl dán rozkaz, aby dobyli budovy bez ohledu na aristokratické hosty, byl Stalin donucen k ústupu. Kozáci postupovali kupředu, rychle střelíce, a zmocnili se hotelu, odkud Stalin a jeho stoupenci unikli na ulici sklepy.

Následujícího dne, kdy zákon a pořádek v Tiflisu byly znovu zavedeny, kdy kozácké hlídky projížděly ulicemi, muž, který vrhal

bomby se sloupu svítilny, nemohl nikde být nalezen. Uprchl do hor, které od dob nepamětných byly útočištěm politických uprchlíků i sprostých zločinců.

Ruská vláda je obviňována, ačkoliv níčím to nemůže být dokázáno, že vyvolala masakry armensko-mohamedánské, aby tak odvrátila mysl obyvatelstva od revolučního hnutí.

Masakrů těch využítkoval Stalin, aby opatřil peníze do pokladny své strany. V mohamedánské čtvrti v Tiflisu bydlili také četní bohatí Arménci, stejně jako mohamedánské rodiny často usazeny byly mezi Armény. Tyto rodiny, které se ocitly uprostřed nepřátelského tábora, přirozeně vysazeny byly nejvíce nebezpečností, že budou vyhlazeny. Stalin, vůdce silného oddílu domorodých bolševiků, po vojenské disciplinovaných, mohl poskytnouti ohroženým ochranu. Když tedy se strhl pouliční boj, objevil se Stalin v domě některého bohatého arménského kupce, usazeného v mohamedánské čtvrti. Chvilu pozoroval zděšení obyvatelů domu, až přistoupil k hlavě rodiny a poukázal, že blízká je chvíle, kdy kupce se všemi členy své rodiny padne pod handžáry Mohamedánů. Obchodník takovou informaci byl uveden v zoufalství, Stalin však projevil vřelé sympatie obchodníku a prohlásil, že je připraven poskytnouti mu pomoc; se svými bolševiky může Arměncům snadno pomoci, by unikli a našli bezpečný úkryt v jiné části města, než masakr pomine. Ovšem očekával, že obchodník bude vědecký záchránčím a že daruje tisíc rublů do bolševické pokladny. Kdyby příspěvek byl odepřen, on ke svému velikému politování byl by nucen zanechat rodinu jejímu osudu. I největší skrblik, když viděl hořící domy a boj na ulici, rychle vsunul bankovky do ruky záchrance. Hned se objevil povoz, obklopený ozbrojenými bolševiky, a dopravil uznalého obchodníka a jeho rodinu do některé tiché obce za městem.

Stalin mezitím spěchal k jinému obchodníku armenskému, nebo v dešti kulí hnál se do armenské čtvrti, aby tam za dobré zaplacení zachránil mohamedánského obchodníka, tam usedlého.

Tak během čtyř dnů, v nichž masakry trvaly, Stalin zachránil na tucty rodin obchodníků. Když konečně zavládl pořádek, bolševici byli nejbohatší revoluční stranou na Kavkaze. Dlužno poznamenati, že ten, kdo za ochranu Stalinovi zaplatil, skutečně jí dostal a že nijak nebyl obtěžován. Ježto pak Stalin pomáhal stejně Arménům jako Mohamedánům, udržel si přátelství obou stran.

Po masakrech policie jala se zběsile řádit. Všeho druhu chladnokrevné násilnosti byly jí páčány a omlouvány tím, že se ukázalo, že Kavkazané jsou divoši a jiným způsobem že nemohou být ovládáni. Za tuto hrůzovládu byl

zodpověden generální gubernator Gryasnov, starý, zkontatelný reakcionář, který považoval za svůj životní úkol potlačit revoluci v jakémkoliv podobě. Když policie vytáhla se zbraní v ruce proti nespokojencům, když kozáci nahajkami rozháněli davy, on nikdy při tom nescházel. Není divu, že hněv všech, kteří na Kavkaze toužili po svobodě, soustředil se na něm.

Nejprůběžnější kavkazští spiklenci se tedy sešli v malé hospůdce na předměstí. Bomby, kterými měl být guvernér na kusy roztrhán, byly patřičně připraveny, a pouze měla být rozřešena hlavní otázka, kdo to má provést.

Považovalo se za jisté, že vražedný útok, který musil být proveden za jasného dne, povede k zatčení pachatele a jeho popravě. Malé shromáždění v předměstské hospůdce sestávalo z mužů odvážných, ale přece pohlíželi na sebe vzájemně zaraženě, když otázka ta měla být vyřízena. I nebojácný Stalin, kterého uznávali za svého vůdce, seděl v koutku mlčky, pokuřuje z dýmky. Konečně bylo rozhodnuto, kdo se musí obětovat. Kusy papíru byly dány do klobouku a přítomní jeden za druhým vytahovali losy. Ti, kteří vytáhli prázdné lístky, sotva se zdrželi radostného projevu, každý si oddechl ulehčeně. Konečně lístek, znamenající smrt, byl vytažen mladým georgijským revolucionářem, který nijak nebyl nováčkem v řadách, jménem Džordžašvili. Ostatní slavnostně mu blahopřáli.

Náhle Stalin vyskočil a pravit: "Usmrčení Gryasnova jest věcí příliš důležitou, než aby mohla být ponechána jedinému muži. Kdyby se mu ruka zachvěla, když by házel své bomby, mohlo by se státi, že útok by se nezdařil." Navrhl, aby on byl ustanoven za společníka při činu. Ostatní projevili souhlas s nečekaným návrhem.

Za několik dní dva veselí georgijští dělníci s plecháči na potravu v rukou kráčeli po Barjantinské ulici. Jen člověk zasvěcený mohl v těchto nečekaně vyhlížejících mužích poznat spiklence, Džordžašviliho a Stalina. První pohrýzdoval si nějakou georgijskou píseň, a Stalin s úsměvem díval se na kolemjdoucí. Když přišli do Alexandrova parku před guvernerovým palácem, zastavili se, a Stalin počal prohlížet obsah svého plecháče.

Pomalou otevřela se železná vrata guvernerova paláce. Gryasnov vycházel na svojí denní procházku. Oba dělníci stále ještě dívali se do svých plecháčů, jako by o nic jiného kolem nich se jim nejednalo.

Náhle zahřměla rána, a čtyři kulaté předměty, vytažené z pejlů, vybuchly u nohou generála. Široká Barjantinská ulice naplnila se dýmem. Když ten se rozptýlil, roztrhané tělo guvernera leželo na dláždění.

Kozáci sjížděli se se všech stran. Nikdo nevěděl odkud bomby přiletěly. Pouze bylo viděti mladého dělníka, jak skáče přes zeď Alexandrova parku. Kozáci se za ním pustili. Druhý dělník, jímž byl Stalin, byl chladnokrevnější a zůstal státi tiše na ulici mezi kozáky. dívaje se s předstíranou hrůzou na mrtvolu guvernera. Nikdo si ho nepovšiml. Poblíž rozčilení policisté skákali přes parkovní zdi; jeden z nich odstrčil Stalina z cesty, křiče: "Co tady okouníš?" Stalin tedy pomalu odcházel, nejsa nikým obtěžován. Ale Džordžašvili byl dopaden. Za nedlouhou postavena byla na velkém náměstí v Tiflisu šibenice, a na té revolucionář ukončil mladý svůj život.

Zavraždění Gryasnova bylo posledním velkým činem, zaznamenaným v análech krvavého roku 1906, a příliv revoluce začal opadávat na Kavkaze, ať vůdcové podnikali cokoliv. Energická opatření policie vyhnala bojácné lidi z řad revolucionářů, jímž scházely hlavní dvě potřeby pro vedení války — peníze a stoupenci.

Jen po úsilovné práci podařilo se Stalinovi zreorganizovat roztrfštěné skupiny komunistů na Kavkaze. Lenin, dříve v Evropě, připravoval nové plány, které by umožnily těmto skupinám znovu zahájit činnost. Byly to zvláštní plány, a při jejich provádění určena byla Stalinovi vůdčí úloha.

Leta 1907 a 1908 vyznačovala se tím, že porevoluční reakce v nich dosáhla svého vrcholu; v této době všechny revoluční strany musily ukázat, jak jsou vytrvalými. Bolševici utrpěli nejvíce. Jejich největší vůdcové dleli ve vyhnanství, nebo v žalářích. Hlavní obtíž však jevila se v tom, že byl nedostatek peněz na agitaci a propagandu. Ani jednotliví vůdcové nemohli být podporováni. Lenin a Trocký žili v Paříži a měli dohromady pouze jeden pár "svátečních" bot, který nosili střídavě. Ale vážnější než osobní nouze vůdců bylo ochromení práce strany.

Lenin hledal prostředky na objevení nových prostředků pro pokladnu strany. První návrh za tím cílem učinil Leonid Krasin, který vytasil se s myšlenkou, aby vzhlední mladí komunisté ženili se s bohatými vdovami. Podařilo se mu přimět komunistu Ignatěva, by se oženil s bohatou dědičkou Schmidtovou, dcerou moskevského továrníka. Ignatěv za nějaký čas všechno, co vyženil, odevzdal straně. Když však komunist Viktor, který též se oženil s bohačkou, odepřel odevzdati peníze své ženy straně a učinil tak teprve, když mu bylo vyhrožováno smrtí, bylo upuštěno od dalších pokusů v tom směru.

Lenin rozhodl, aby se jednalo dle prosulé revoluční zásady "vyvlastnění soukromého majetku." Při její provádění ozbrojení revolu-

clonáři měli přepadat obchody, banky a pošty, zmocnit se všech peněz, na které přišli, a odevzdat je své straně.

Ale rozkaz Lenina i ve vlastní straně setkal se s odporem. Někteří bolševici neschvalovali loupeže a krádeže a četní z nich hrozili, že opustí "stranu brigantů." Aby své stoupence uklidnil, Lenin viděl se nucena napsati pamflet, ve kterých "vyvlastňování" bylo theoreticky ospravedlňováno. Ale potom se jednalo o to, aby nalezení byli členové strany, kteří by byli ochotni a schopni tuto "pěknou" zásadu, opírající se o staré heslo "Účel světi prostředky," uváděti ve skutek.

Jediným členem strany, který zdál se mít všechny potřebné kvalifikace k tomu, byl Stalin se svými kavkazskými bolševiky, kteří se brzy stali známými pode jménem "Zakavkazští aktivisté."

Stalin bezokladně dal k tomu svůj souhlas. Úkol, před kterým členové ústředního výboru s hrůzou se odvraceli, zdál se jemu samozřejmý, když se jednalo o prospěch komunistické "věci". Pouze žádal, aby mu bylo dovoleno vybrati si vlastní své lidi, k čemuž Lenin ovšem svolil. A tak Stalin se stal "vyvlastňovatelem", čili, dle pojmů ostatní lidské společnosti, lupičem. V čele svých zakavkazských aktivistů provedl řadu nejodvážnějších "podniků" toho druhu.

Jedním z jeho největších vyvlastňovacích činů byl nájezd na tifliskou odbočku ruské státní banky, který do nejmenších podrobností byl vypracován s matematickou přesností nejlepšími hlavami strany, Leninem, Krasinem a Stalinem.

V červnu r. 1907 slyšel Krasin, že z Petrohradu má být do Tiflisu poslán velký obnos vládních peněz. Bezokladně uvědomil Stalina. Peníze za každou cenu měly být zabezpečeny straně. Stalin provedl nutné kroky. Jeho nejlepší a snad jediný přítel, ngramotný bolševik, jehož jméno stalo se známým skoro po celém světě, věrný jako pes a udatný jako lev, Armén Kamo, byl poslán v přestrojení za důstojníka do Finska, kde právě Lenin se zdržoval. Lenin vlastníma rukama vyrobil bomby a Kamo, opatřen zbraněmi i bombami, vrátil se do Tiflisu.

Stalin mohl se zmocnit peněz pouze otevřeným bojem. Aktivisté byli dobře zpraveni, že peníze bezpečně se do Tiflisu dostaly. O 8. hod. ráno 13. června r. 1907 Stalin a Kamo se sešli v hospůdce Tilipučuri v ulici Palace poblíž starého theologického semináře. Tam se za nedlouho dostavily jiné záhadné postavy. Asi půl hodiny po 9. hod. dvě slušně oděné ženy objevily se ve dveřích hospody. Byly to Patia Goldava a Anna Zulamlidge, žena Stalinova. Daly znamení kapesním šátkem, což znamenalo: Poštovní inspektor Leon právě odevzdal balík pokladníku Kurdynkovu a účetnímu

Golovnyovi." Shromáždění ihned opustili hostinec a na ulici se rozešli.

Po ulicích Tiflisu pomalu jel kočár, v němž seděli pokladník a účetník s balíkem bankovek před sebou. Všude panoval klid a všemožná opatření byla učiněna pro bezpečnost peněz. Za kočárem pokladníka jel jiný, plně obsazený po zuby ozbrojenými vojenskými úředníky, a oba kočáry byly doprovázeny oddílem kozácké jízdy.

Když kočáry jely kolem domu knížete Zubatova, byla vržena bomba na první kočár. Byl to výbuch tak hrozný, že všechna okna v té části města byla roztržena. Ve stejném okamžiku nějací muži jali se bombardovati kozáky bombami a kulemi z revolverů. Strhla se děsná panika, muži, ženy a děti zděšeně prchali všemi směry.

Mrtvoly kasíra a účetníka byly vymršťeny z kočáru, a rozdrčená, zkrvácená těla ležela na dláždění. Kozácká jízda marně se namáhala klásti odpor. Koně, zapřažení v prvním kočáře, jenž vezl peníze, jako zázrakem unikli poranění a splašeně prchali po ulici. Nějaký muž vběhl před ně a hodil jim bombu pod nohy. Po jejím výbuchu koně klesli na zem. Z opačné strany ulice muž na koni, mající na sobě důstojnickou uniformu, přicválal ke kočáru který se vznal plameny, chopil se balíku s penězi a jako blesk zmizel, stíleje při útěku z revolveru na kolem jdoucí a na kozáky.

Všechno to se sběhlo v několika málo minutách. Mužem, který vrhl první bombu a potom zmocnil se peněz, byl Stalin. Mužem, který hodil druhou bombu pod koně, byl jeho přítel Kamo. Když se dým z dynamitu a střelného prachu rozpíjil, leželo na dláždění 50 mrtvých a poraněných. Kořist činila 341.000 rublů, neslýchané bohatství pro chudou stranu.

Událost ta vyvolala sensaci nevylicitelnou. Celá ruská policie byla mobilisována, ale jako obyčejně, nemohla nalézt žádné stopy po zločincích. Ukrytí a potomní převezení peněz tvoří jeden z mistrovských kousků Stalinovy kariéry.

V celém Tiflisu snad byl jediný muž, který neslyšel o krvavé loupeži, komunisty spáchané, a tím byl profesor astronomie, žijící úplně odloučeně od ostatního světa. Řídil hvězdárnu v Tiflisu. Učený profesor noc za noci trávil u svého teleskopu, a ve dne spal. Tak se stalo, že skoro s nikým se nestýkal, a pokud se týče policie a politiky byl naprosto nevínočným jehňátkem.

Stalin se rozhodl, že využítu pověsti tohoto učeného muže ke svým cílům, a jedné noci, když hvězdář, jako obyčejně, dlel u svého teleskopu. Kamo se vploužil do jeho ložnice, rozpáral tvrdou matraci a schoval do ní peníze, načež zase matraci bedlivě zašil. Astronom nepozoroval ničeho.

“OTEC RUSKÉ REVOLUCE”.

Zesnulý Nikolaj Lenin, vůdce ruské revoluce, v krvavých dnech listopadových 1917. Tato vzácná fotografie pořízena byla v prvních revolučních dnech a ukazuje Lenina, mluvícího k davům ze svého pokoje v Kremlinu. Obraz jeho hrobky přinášíme na jiném místě.

Ani jediný z těch, kteří loupež provedli, nebyl chycen. Stalin patrně strávil drahnou dobu v Tiflise, a potom se vrátil ke své obyčejné práci do Batumu, čekaje trpělivě, až se rozčilení utiší. Potom Kamo peníze z úkrytu v matraci hvězdáře vyzdvihl, a Stalin odvezl je do Petrohradu, kde na něj čekal inženýr Leonid Krasin. Seriální čísla ukradených bankovek, vesměs 500 rublových, byla vládou uveřejněna ve všech ruských časopisech a sdělena všem bankám v cizině. Ale "finančník" Krasin lehce odstranil takové obtíže.

Jistá žena, která mezi členy strany byla známa pode jménem "Bílá paní," byla požádána za spolupůsobení. S pomocí drobnohledu a několika nástrojů, které sestavil Krasin, změnila číslíce na bankovkách a při té práci pouze dvě se jí zkazily.

Tak většina bankovek mohla být změněna bez obtíží v Rusku samotném. Pouze malý počet dopraven byl do Paříže, kde komunisti, jemuž soudruzi říkali "Bat'uška", "Tatínek", dostal za úkol je udati. Tatínek však při tom neměl štěstí. Pařížská policie se nějak dověděla, odkud bankovky pocházejí a "Tatínek" musil putovat na nějakou dobu do trestnice pod svým pravým jménem, které znělo Walach. Nemohl nikdy zapomenouti pařížské policii, jak byla chytrou v jeho případě, a když nyní "Tatínek" navštíví Paříž, policie se střeží připomenouti mu tu příhodu, neboť "Tatínek" je nyní soudruhem Litvinovem, ministrem pro zahraničí sovětské Unie.

Stalin spěchal domů na Kavkaz, kde ho čekala další práce, neboť Lenin stále činil nové požadavky.

Bylo nemožným zjistiti přesně, které peníze uloupeny pro komunistickou stranu, a kterých se zmocnili a do své vlastní kapesy strčili banditi, vydávající se za komunisty. Stalin nikdy nedovolil, aby jediný uloupený rubl přišel jinam než do pokladny bolševické strany. Nikdy se nedotkl ani centu ze statisíců, snad milionů, které uloupil pro svoji stranu, ačkoliv často snášel velkou nouzi. Do posledního ruble odvedl svoji kořist Leninovi.

Právě se také, že se svými lidmi systematicky vydíral obchodníky v Tiflisu, na kterých se příživovala ruská policie, nižší úředníci a kteří musili odváděti velké vládní daně, a že lidé ti byli nuceni odevzdávat do bolševické pokladny příjem za jeden den v týdně. Jedna jeho krátká cesta na Sibiř byla nejspíše následkem této činnosti.

Mezi romantickými svými rodáky georgijskými Stalin stal se proslaveným "vyvlastňováním" činy, které prováděl s Kamem, nebo jiným dobrým druhem Laškarišvilim.

Všichni, kdož znali Laškarišvilho, praví, že byl ztělesněním všech georgijských cností. Byl hubený skoro jako sup, širokých plecí, se

silou obra, a podobal se ve mnohém hrdinům starobylých pověstí. Kdežto Kamo byl negramotný, Laškarišvil vynikal vzděláním a neobyčejnými dary ducha.

Jednou, kdy v Tiflisu stala se půda pro Stalina příliš horkou, odebral se s Laškarišvilim a jiným bolševikem, Ivanovem, do malé kozácké obce na severu. Tři ti muži ubytovali se u rodiny, která s revolucí sympatisovala, a byla jim vykázána úplně nevytápěná světnice. Stalin záhy zjistil, kde stojí banka, jakož i, kdy kozáci si vyzdvihují peníze, kdy kasír zavíral zásuvku s penězi, aby se šel vykoupat do ledových vln Donu a tak aby se otužil, a kdy bankovní hlídač odebíral se do arménské doby.

hospody poblíž, kde obyčejně se zdržel dlouhou

K večeru jednoho dne tři soudruzi vyzkoušeli své revolvery a šli na banku. Děl tam pouze jediný zákazník, který zdvořile ukončil svojí rozmluvu s pokladníkem a odešel, aby nově přichozí, kteří se blížili k pultu, mohli záležitosti své vyřídit. Stalin přistoupil k pultu, kde se vyplácely peníze, a nahnul se přes něj klidně, ale rázně prohlásil: "Pokladníku, přišli jsme vyprázdnit pokladnu." Kasír zděšeně vzhledl nahoru a spatřil dva revolvery, namířené jemu na čelo. Mezitím Ivanov, jako blesk, zavřel dveře banky, a dal do okna ohlášení, které přinesl sebou, na němž stálo, že banka bude zavřena na půl hodiny.

V též okamžiku Laškarišvil přiskočil k pultu, a při pohledu na jeho pás, dmoucí se bombami, dva bankovní klerci pozbyli veškeré chuti k odporu. Stalin potom skočil ku příruční pokladně a nacpal si bankovky do kapes. Pak poznamenal: "Nyní banka může zase být otevřena."

Vyběhnuvše ven, dali se každý jiným směrem. Jak mnoho peněz toto "vyvlastňování" vyneslo, nedověděl se nikdy ani Stalin. Všechno dopadlo skvěle, ale konec byl neočekávaně špatný. Když Stalin přišel domů, nacpal bankovky do kapes, stojících v pokoji, na nichž bylo viděti, že se v nich nikdy netopí. Laškarišvil a Ivanov ještě se nevrátili. Čekal na ně nějakou chvíli a potom, zanechav peníze v úkrytu, vyšel hledat své druhy. Bylo mezi nimi smluveno, že, kdyby je policie pronásledovala, poběží ke sboření starého chrámu, neboť tam byla taková splet' chodeb, že se tam mohli snadno ukrýti. Noc byla studená a mrzlo. Stalin netrpělivě chodil kolem trosek. Konečně se objevil Ivanov, zmrzlý také až do kostí. Nevěděl, co se stalo s Laškarišvilim; snad odebral se domů oklikami.

Když se setmělo, dvojice vrátila se do města. Když se přiblížili ke svému bytu, byli překvapeni světlem ve svém pokoji, které jim zvěstovalo, že Laškarišvil jest již doma. Pospíchali nahoru a když otevřeli, Stalin vyrazil z

hrdla zoufalý výkřik. Laškarišvili se ohíval u kamen, v nichž rozdělával oheň, nemaje tušení, že za oklešťky jest uschována celá kořist. Jedním skokem byl Stalin u kamen; nedbaje bolesti, vsunul ruku do ohně. Ale všechno bylo marným. Podarilo se mu zachránit jenom jednu 500 rublovou bankovku, ale i ta byla značně ožehnutá. Ostatní byly již proměněny v popel.

Tři ti muži jati byli divokým zoufalstvím. Všechno, co podnikli, bylo marným. Jejich radost, že zase jednou naplní pokladnu strany, změnila se v pocit hanby a sklíčenosti. Také se obávali, že na ně padne podezření, a že jejich straníci nebudou věřit, že peníze shořely v kamnech. Takovým podezřívavým lidem ani popálená ruka Stalinova nebyla by dostatečným důkazem.

Lenin by se mohl tázati: "Jak dávno aktivisté pálili peníze v kamnech?" Stalin ovázal si popálenou ruku plenou a zasmušile pravil: "Do tří dnů musíme dostat dvakrát tolik, jinak nemůžeme býti déle komunisty."

V takových případech největší nutností byla na Kavkaze jediná cesta pomoci si k penězům a ta byla spojena se značným nebezpečenstvím. Znamenala přepadení vlak, k němuž byla připojena poštovní kára.

Ještě téže noci odešli z města a na nejbližší stanici usedli na vlak jedoucí do Rostova, kam se šťastně dostali. Usednuvše v malém výčepu nádražním, jali se horlivě studovati jízdní řád, majíce na mysli plány pro nový nájezd. Shledali, že následujícího dne vlak, vezoucí poštu, má vyjetí z Rostova směrem ke Kavkazu, a na tento vlak upjal Stalin své naděje. Rostov byl průmyslovým městem, a Stalin dobře znal revoluční buňky v továrnách a na železničních nádražích. Tajné heslo, prohozené v pravý čas, zabezpečilo mu důvěru železničních úředníků a on bez obtíží se dověděl, která kára byla vybrána k dopravě pošty a peněz následujícího dne, a také kam jsou určeny registrované balíčky.

Byla to obyčejná zavřená nákladní kára s malým okénkem a dvěma nepatrnými oddíly pro železniční policii, která cenné zásilky doprovázela. Druhého dne, když poštovní zásilky a cenné předměty v balíčcích byly naloženy do káry, vstoupili tam policisté, a přednosta stanice osobně ji zavřel a zapečetil těžké dvěře. Pouze jeho kolega, přednosta stanice, pro kterou vlak určen, směl pečet odstraniti. Avšak předcházející noci, když káru hlídali pouze železniční zřízenci bolševického smýšlení, Stalin, Laškarišvili a Ivanov se vyplížili do káry.

U dveří, vedoucích do oddílu pro policii, byla malá toaletní místnost pro policisty, a v této nepatrné prostotě tři ti muži se ukryli jsouce stlačeni jako sardýnky. Když vlak uveden byl v pohyb, pět policistů nacpalo si dýmky, vytáhli lahve s vodkou a jali se lunčovat.

Stalin pozvolna otevřel dvěře toaletní místnosti a opatrně vkročil do oddílu policistů. Než ti vlastně věděli, co se děje, leželi na rukou i nohou spoutáni s ucpanými ústy v jednom rohu vozu. Nyní začalo provádění nejtěžšího úkolu. Vlak uháněl plnou rychlostí. Kára byla bezpečně zamčena a zapečetěna a na uniknutí nezdálo se býti pomyšlení. Nebylo ani možným vyhoditi pytle s penězi malíčkým zamřížovaným okénkem. Také nebylo mnoho času na uvažování.

Našli sekeru, patřící policistům a tou vysekali otvor v podlaze káry, jímž spustili pytle s penězi. Laškarišvili chtěl se otvorem také dostat na trat', ale Stalin mu v tom zabránil. Každému, kdo by skočil tudy v době, kdy vlak jel plnou rychlostí, hrozilo nebezpečství, že mu bude ujeta hlava hned, jak jeho nohy by se dotkly země. Tři ti muži jali se potom spěšně rozbíjet dvěře sekerou, svými ručnicemi a noži. Musili si pospíšiti, neboť ve vzdálenosti již bylo viděti komíny a věže města. Brzy vyrazili dvěře, a Ivanov, nejslabší z nich, první vyskočil ven. Laškarišvili ho následoval, ale Stalin zůstal státi ve dveřích. Jeho popálená ruka mu působila bolesti, a on se bál, že při seskoku mohly by ho opustit sly. Proto chladnokrevně čekal, až vlak se bude blížit k nádraží a zmírní svoji rychlost.

Někdo však zpozoroval Laškarišviliho, skákajícího s vlakem, a byl udělán poplach. Právě, když vlak vjížděl do nádraží, Stalin se svezl na měkkou trávu nádražní zahrady, a policie, která se dostavila za několik minut, ho nepolapila.

Druhého dne sešel se s Laškarišvilim v blízké vesnici. Sebrali na trati dva pytle zlata. Po několik dní Stalin a Laškarišvili procházeli okolím, hledajíce zmizelého spoluspiklence a další dva pytle zlata. Nenašli však ani jeho ani zlato. Po Ivanovi nezůstala stopa.

Za dvanáct roků zavřel Laškarišvili do svého georgijského rodiště na venkově poblíž Gori, a dověděl se od přítele, že před několika roky nějaký gentleman z Ruska, člověk, jenž neobyčejně vyhýbá se styku s lidmi, zakoupil poblíž pozemek a zakrátko stateček, jenž byl velice zanedbán, proměnil v rozkošnou zahradu. Laškarišvili se rozhodl, že ho navštíví, a jel k němu. Ve dvéřích stál obstarlý pán s vinnými hrozny v ruce.

Laškarišvili seskočil s koně a přistoupil k němu. Chladně ho pozdravil slovy: "Dobrý den, soudruhu Ivanove."

Téhož dne cizinec zmizel. Co se s ním stalo, nikdo nevěděl, kromě Laškarišviliho a georgijského soudruha, který na návštěvu ho doprovázel. Tento nikdy se o tom nezmínil, ale vždycky s velkým respektem díval se na velkou dýku Laškarišviliho, která vždy vězela v pochvě, aby ji měl po ruce.

Stalin a Laškarišvili provedli ještě tři jiné "vyvlastňovací nájezdy" ale o těch není nic bližšího známo. Zakrátko se přátelé rozloučili. Stalin se znovu usadil v Baku, odkud za nějakou dobu poslán byl do vyhnanství. Laškarišvili pak se vrátil do hor, kde také padl do rukou policie. Po vypuknutí revoluce Laškarišvili se odebral do Tiflisu, kde se znovu setkal se Stalinem. Tento zůstal ruským bolševikem, kdežto Laškarišvili přešel ke georgijským a národním socialistům menševikům, a oba bývalí přátelé se stali urputnými nepřáteli. Když Stalinova sovětská armáda vtrhla do Georgiie, aby potlačila povstání, mezi jehož vůdci byl Laškarišvili.

Stalin potlačil povstání krví a železem. Deset tisíc nejlepších bojovníků georgijských padlo v bojích; ostatní byli zajati a stále ještě upí v žaláři tvrz Metech. Stalin řekl ku povstalcům: "Právě proto, že jsem sám Georgijec, všechny vás rozdrtím." Jediný Laškarišvili unikl a bloudí nyní nebojácně údolím a přes zasněžená temena hor Kavkazu. Zvědové Stalinovi snadno by ho mohli chytit. Proč to neudělají? Dal jim sám snad Stalin tajný pokyn, aby nijak neobtěžovali jeho bývalého nejlepšího přítele?

Z uvedeného dalo by se usuzovati, že Stalin byl lupičem všeho schopným. Ale jeho činy lupičské a vyděračské byly prováděny, jen ku prospěchu strany, byly nebezpečnou a nemilou povinností ke straně.

Ale postupné "vyvlastňování" přestalo být pouhým praktickým vyjádřením revolučních zásad. Objevily se postavy nejvšpodezřelější, které na svůj program daly "vyvlastňování," což mělo za následek, že v četných případech zvrhlo se to ve sprosté lupičství. Samu sebou se rozumí, že lid ruský byl jat děsem. Menševici byli jedinými z ruských revolučních stran, kteří ze zásady byli proti vyvlastňování, čili, jak se tomu říkalo "Exes."

Kriminálníci dívali se na "vyvlastňování" bolševiků jako na konkurenty. Mezi oběma stranami docházelo k bojům. Sprostí lupiči a zloději říkali svým "politickým" konkurentům: "Vy bojujete proti carovi, my bojujeme proti peněžním žokům! My se nepleteme do "vašeho řemesla, proč vy nám přebíráte živobytí?"

Nakonec dlužno povědět, že, ačkoliv Stalin prováděl všechny svoje Exes neodvisle, vždycky k tomu dostal "objednávky", či rozkazy od strany, která za každou cenu chtěla peníze. V tomto ohledu "kavkazský lupič", byl pouhým poslušným bojovníkem revolučním, věrným sluhou svého zbožňovaného mistra Lenina.

Z různých příčin stalo se Baku, velké olejářské město při Kaspickém moři střediskem komunistických spiklenců. V celém ruském Kavkazu nebylo jiného města, které by mělo

velké množství proletariátu, jenž byl zvláště přístupným radikální propagandě.

Po revoluci r. 1905 bylo Baku vyčištěno od bolševiků. V roce 1907, aby se zabránilo, by toto důležité průmyslové středisko padlo úplně do rukou menševiků, komunistická strana se rozhodla, že tam pošle Stalina, jenž už byl důkladně vyškoleným vůdcem a provedl první svůj útek ze Sibíře. Tak se Baku po několik roků stalo domovem Stalina.

Našel město nejvšpodezřelější. Petrolejoví magnáti byli rozezljeni na bolševiky, s policejním komisařem tam byl jeho starý nepřítel z Tiflisu, pluk. Martynov, a v olejových polích, které měl ovládnouti, byli bezespornými vládci jeho nenáviděný konkurenti, menševici. Celá bolševická organizace byla rozbita, a Stalin musil se skrývat nejen před policií, ale i před menševiky.

Ve špinavém hotelu na předměstí zkoumal situaci. Potřeboval především, aby mohl tisknout letáky a pamflety, které by byly mezi dělníky rozšiřovány. Několik tajných tiskáren ve městě patřilo menševikům, a nebylo nejmenší naděje, že by vytiskly bolševické traktáty; majitelé soukromých tiskáren se chránili vyrábět komunistické oběžníky, neboť by jim to mohlo vynést dlouhý uvěznění. Jediná tiskárna, která by jistě nebyla stíhána, byla tiskárna vládní, stojící pod kontrolou policejního komisaře.

Byl to Martynov, který byl policejním náčelníkem v Tiflisu a poslal Stalina do prvního vyhnanství na Sibír. Tento se nyní rozhodl, že plukovníkovi život co nejvíce ztřípí tím, že své letáky vytiskne ve vládní tiskárně na vládním papíru. "Nos," který čekal plukovníka od ministra, bude nepochybně obrovským.

Jak Stalin to zaonačil, že na vládních listech vytiskl komunistické letáky, zůstane asi navždy tajemstvím. Snad za noc vplížil se do tiskárny, svázal hlídače a potom lisy uvedl v činnost, poněvadž rozuměl tiskařství. Nebo, což je pravděpodobnější, vkročil do tiskárny, třímaje v každé ruce revolver a máje několik bomb připravených v pasu, a donutil tiskaře, by práci po něj provedli.

At' je tomu, jak chce, jednoho krásného dne v dělnických čtvrtích, na olejových polích a v úředovnách olejových magnátů a vládních departmentů, objevila se záplava bolševických pamfletů. Bolševici, kteří byli skoro zapomenuti, náhle oznámili, že jsou živi s několika krátkými věťami ohlašovali, že se města zmocní. Vyvolalo to velký poplach.

Nejvíce poděšení byli menševici, neboť objevení se bolševiků ve městě bylo ranou hromovou z čista jasna. Porovnávali písmo na letácích s písmem tiskáren v Baku, a když shledali, že byly vytištěny na vládním lisu, každý z nich hned věděl, že je pouze jediný muž, který je ně-

žeho takového schopen, že je to soudruh Koba z Tiflisu, který se již stal legendární postavou.

Jeho činnost v olejových polích brzy nesla ovoce. Roku 1907 ve spojení s intelektuálem Šannayanem založil dva tajné časopisy "Dělník z Baku" a "Proletář z Baku." Zároveň se vrátil ke svým starým spikleneckým zvykům. V chatě, ve které umístěna byla redakce časopisů, cítil se ve svém živlu. Tam přijímal návštěvy několika kavkazských dělníků a podezřelých charakterů z horských distriktů, kteří byli vpuštěni dovnitř, když dali heslo. Redaktor mluvil s každým v jeho rodném jazyku, vyslechl jejich zprávy a dal své rozkazy. Druhého rána "Dělník z Baku" přinesl lepší informace ohledně poměrů v zemi, než měl sám policejní komisař.

Činnost soudruha Koby ovšem nezůstala utajenou bdelému pluk. Martynovu. V malé vesnici Balachanu poblíž Baku, kde Stalin bydlil, dělníci nebyli nadchnuti pro revoluci. Stalo se nějak, že plukovník se dověděl o útulku Stalina, a ten na počátku r. 1908 byl zatčen. Stál před plukovníkem úplně klidně a popřel všechno, ano i svoji totožnost. Na otázku, proč si vybral Baku za místo svého pobytu, odpověděl, že vzduch olejových polí mu svědčí.

Plukovník neměl proti němu žádných důkazů a nemohl ho pohnati před soud. Ale úřady věděly, že Koba, který nechtěl policii říci žádného jména, nemá nic dobrého za lubem. Aby šly bezpečnou cestou, vypověděly ho do Vologdy, ohromné to provincie, která sousedí s Archandělským na severu. Stalin vyslechl rozhodnutí chladně. Když přivezen byl do Vologdy, strávil noc klidně v chatě, ale ráno, jak se probudil, nastoupil cestu domů. Za několik měsíců zase žil v úkrytu v Baku, ačkoliv tento krátce to zařídil, aby co nejméně lidí mělo k němu přístup.

Jal se znovu vydávat své zapovězené časopisy a zápasit s menševiky, kteří nechtěli uvěřit evangeliu, že dosavadní pořádek musí od kofene být zničen, ale byl opatrným, aby jeho návrat zůstal utajen. Zkušenost přivodila, že úplně ovládal taktiky spiklenecké, a věděl, že jako záhadný stín za jevištěm může přivodit nejlepší výsledky. On sám v jedné nedávné řeči pravil: "V Tiflisu jsem byl revolučním nemluvnětem a teprve v Baku jsem se stal učeníkem v metodách světové revoluce."

Odvážlivce z Tiflisu stal se v Baku opatrným, chladnokrevným a bedlivě uvažujícím spiklencem. Nejlepší leta svého života věnoval práci v Baku a tam rozvinul vlastnosti, které ho dnes vyznačují.

Musl trávit svůj život v nejpodivnějších úkrytech, obklopen jsa zrůdci a nepřáteli. Skoro nikdy se neukázal veřejně, a sotva členové jeho vlastní strany věděli, jak vyhlíží. Byl spo-

kojen, když všechny jeho vavříny sklízeli přátelé, kdežto on, ředitel revoluční práce, dával přednost zůstávat zatvrzelý v pozadí. V době té byl jediným plně kvalifikovaným profesionálním revolucionářem na Kavkaze, jediným činným organizátorem a odborníkem nejvyšším schopným.

Jednou v Baku naskytla se Stalinovi příležitost energicky zakročit ve prospěch lidu, je-li muž měl za každou cenu sloužit. Bylo to, když zorganizoval velkou všeobecnou stávku dělníků v olejových polích a z Petráhradu přispěchali, aby vyšetřili poměry. Členové kmise trnuli hrůzou, když shledali, že snad jen v zapadlých divčinách Indie dělníci žijí v tak děsných poměrech jako v olejových polích v Baku. Stalin potom vydal heslo: "Kolektivní vyjednávání mezi dělníky a majiteli."

Mezi dělníky v Baku měl vždycky mnoho stoupenců, ale nějakými podzemními cestami vytvořil si spojení se skutečnými pány města, olejářskými magnáty. Když ku příkladu zatčen jeho spolupracovník Šannyan, Stalin dovedl donutit Šibaeva, velkého olejového magnáta, by vymohl na guverneru jeho propuštění.

Ale toto období netrvalo příliš dlouho. Vzdor svému spikleneckému genu a největší opatrnosti Stalin záhy dostal se do spádů nepřítelů. Při krvavé výtržnosti poblíž přístavu se ho zmocnila policie a postarala se, aby po prvé byl poslán do žaláře a to hned na dlouhou lhůtu.

Hrozná trestnice v Baku jest postavena na prostranství, jehož půda prosycena je olejem a špínou. Byla zařízena pro čtyři sta vězňů, ale roku 1909 bylo tam nacpáno jeden tisíc pět set politických a kriminálních vězňů. Za carismu, stejně jako nyní za sovětů, vždycky byly dvě společenské třídy v trestnicích, politická a kriminální. Politické mělo se dostávat více ohledů.

Každý vězeň, který při dodání do trestnice v Baku chtěl, aby se s ním jednalo jako s provinilcem politickým, musl svůj nárok dokázat před speciální komisí, sestavenou z politických vězňů. Úřady trestnice se neodvažovaly o své ujmě poslati vězně do politické sekce, poněvadž političtí trestanci by každého, kdo by se jim nelbil, nemilosrdně stloukli a vyhodili ze svých řad.

Jednoho dne přiveden byl do trestnice záhadný kavkazský domorodec. Ani o zločinech, ze kterých byl obviněn, nebylo nic určitého známo. Zachoval se jeho popis z té doby. Byl to muž neobyčejně vysoké postavy s ostře zahroceným nosem a obličejem, podobaným od neštovic. Měl na sobě modrou satýnovou košili bez límceku a v pasu měl řemen. Přes ramena přehozen měl kavkazský šat "bašlik". Vyhližel vyhladovělý, chodil tiše jako kočka a každé jeho hnutí bylo promyšleno. Odepřel udání nějakého jména, ale rozhodně žádal, aby byl dán do

sekcce politické. Než komise se rozhodla, má-li ho přijati, či nikoliv, odebral se do jedné v politických cel, kde se mu dostalo srdečného a uctivého uvítání bolševickou falkcí mezi vězni.

Stalin nikdy se neúčastnil obyčejných honorů v trestnici, at' již se týkaly politiky, nebo záležitosti všeobecného zájmu. Prázdné klábošení se mu nezamlouvalo. Den za dnem ležel nepohnutě v některém špinavém rohu na prkeném loži, nebo na slámě, čta spisy Lenina, nebo Marxe, které stále nosil sebou. Ani v noci se od nich neodloučil a užíval je za podhlavnicku. Když je dal někdy stranou, zabořil se do nějaké něbebnice esperanta, které tehdy považoval za mezinárodní jazyk. Proto opovrhoval všemi ostatními evropskými jazyky, o nichž byl přesvědčen, že vymizí zároveň s kapitalismem. Až do dnešního dne mluví kromě ruštiny pouze jazyky domorodců kavkazských Georgijců, Osetinců a podobných.

Rok 1909 byl tragickým pro trestnici v Baku. Hrozné věci se děly v přeplněných celách a chodbách. Celá budova nařikala. Četným vězňům pomáti se mozek, někteří zachvácení byli šílenstvím zuřivým a čas od času propukávala hromadná hysterie. Cely ozývaly se zuřivým křikem, a znovu a znovu některý vězeň byl vytržen z kruhu svých přátel, vyveden na nádvoří a tam popraven v důsledku nějakého záhadného rozkazu, jenž do trestnice přišel.

Jediný Stalin nevšiml si všeobecné nálady, když šibenice byly stavěny v trestnici, a muži, se kterými jen několik hodin předtím debatoval, byli odvedeni surovými katy, když celá trestnice bez dechu naslouchala, co se děje, on spal klidně, máje pod hlavou nějaký spis Lenina. Nic ho nevyrušilo z jeho snění, zdálo se, že nic nemůže zničit jeho duševní rovnováhu.

Věčná jednotvárnost vězniční změnila muže v divochy, a oni si vymýšleli brutální hry, žerty a zábavy, aby našli rozptýlení. Nejoblíbenějším pobavením bylo dohánění druhý, aby se co nejvíce rozčilili. Vybrali si některého, škádli a nemilosrdně ho zlobili vším možným způsobem, někdy až týden trvajícím, až skoro šílil. Podařilo se jim to u každého, na kterého si zasedli, ale nikoliv u Stalina. Toho ničím nedovedli přivést z rovnováhy, aby překypěl. Ale on také nikdy se nesúčastnil pokusů jiného vězně co nejvíce dopáliti, ačkoliv měl k něčemu takovému obdivuhodně schopnosti, které později dosvědčil, kdy Trockého doháněl "ku překypění."

I ve vězení Stalin podržel známou svoji schopnost rozeštvati lidi, aniž by sám otevřeně se na tom podílel. Ku příkladu, jednoho dne odehrála se v trestnici hrozná scema. Mladý Georgijec byl ostatními vězni k smrti utlučen. Všichni vězni, zachvácení masovou zuřivostí, vrhli se na nešťastného mladého muže, ze kte-

rého zůstaly na chodbě pouze beztvárné, zkrvácené zbytky těla. Stalin se toho nesúčastnil, seděl klidně v koutě a četl Lenina. Později se tvrdilo, že to sám zosnoval.

Když však se jednalo o nějaký podnik ve velkém rozměru, žádostivě převzal v něm úlohu. Politickým vězňům podařilo se udržeti stále spojení se světem venku, a jakmile se doalehli, že některý z nich odsouzen byl k smrti, podnikli všechno, co bylo v jich moci, aby mu pomohli k útěku při nejbližší příležitosti. Podniky ty byly nejvyšší nebezpečné a jich provádění vzal na sebe Stalin s několika pečlivě vybranými druhý.

Jednou mu jeho smysl pro kamarádství přinesl nemilé následky. Když byl v proudu organizovaný protest, při kterém vězni řádili jako divi, objevil se policejní náčelník, doprovázený ozbrojenou stráží, na chodbě politické sekce. Po vojensku vypjat ubíral se po chodbě, otevřel dvěře cel, ze kterých se ozýval největší hřmot, a vzkřikl: "Ticho, nebo budeme střilet."

Vězňové věděli, že je schopen svoji hrozbu splniti, a velká většina jich ukamžité umkla.

Ozvalo se ještě několik tlumených hlasů: "Ven s katanem", a celá výtržnost pominula. Jen několik nezkušených mladých komunistů, podporovaných Stalinem, pokračovalo v protestu, a správce vězení vkročil do cely, kde Stalin řádil jako šílenec. Co se tam odehrálo, nikdy se nestalo všeobecně známým. Kolovala pověst, že krátká, ale ostrá výměna komplimentů mezi Stalinem a správcem zakončila tím, že Stalin chopil se škopku na odpadky, v cele stojícího, a jeho obsah vysypal na hlavu správce. To bylo něco doposud neslýchaného.

Všechny cely politických vězňů byly hned zamčeny, a úředníci trestnice konali poradu. Ve vězení panovalo ticho jako v hrobě a každý byl žádostiv, co se stane dále. Stalin, jehož se to týkalo nejvíce, jediná byl klidný. Konečně oznámeno bylo rozhodnutí úřadů. Prvního velkonočního svátku, kdy vězni pravidelně dostávali různé výhody, Stalin a řada jeho kamarádů byli donuceni "běžeti ulicí", utvořenou vojáky. To byla jedna z nejstrašnějších forem mučení u politických vězňů.

Toho dne dostavila se první setnina zalkanského pluku, tehdy v Baku posádkou ležícího, vedená samotným plukovníkem Leontovičem, a vytvořila "ulici" na nádvoří vězení. Provinilci byli svlečeni po pas, a ostatní vězni přivedeni byli na nádvoří, by byli svědky trestání a vzali si z toho příklad. Provinilci jeden za druhým byli hnáni mezi dvěma řadami vojáků, kteří je bičovali. Stalin přišel naposled, díval se na bičování svých druhů chladně, aniž by brvou pohnul. Všichni nebyli s to proběhnouti "ulicí", četní omdleli a zůstali zkrvácení ležeti na zemi, než dospěli ke konci.

Když došlo na Stalina, plukovník vykřikl na vojáky: "Nyní bijte důkladněji, než dříve!"

Pomalou, zamyšleně, přistoupil Stalin ke dlouhým řadám vojáků, chladnokrevně otevřel svoji knihu Leninovu, přečetl několik řádek, a když na něj dopadaly rány knut, opakoval si je, jakoby se jim učil nazpaměť. To drzé pohrdání rozzuřilo i samotné vojáky, kteří knutami bili do jeho obnaženého těla se zuřivou krutostí. Krev tekla z otevřených ran, ale na obličej Stalina ani sval se nezachvěl. Ubíral se pomalou řadami, jako by učenec přecházel svojí studovnou, pohřížen v myšlenky. Po exekuci klidně se odebral do své cely, vymyl si rány a lehl si na tvrdou pryčnu, jako by se nebylo nic přihodilo.

Po celé týdny se nemohl položit na záda. I plukovník Leontovič, který byl za svého života svědkem četných hrůzných výjevů, byl při bítování Stalina hluboce dotčen a nikdy nepomněl té události. Stalin se nakonec pomstil plukovníkovi. Jeho do rukou nedostal, poněvadž Leontovič prchl a žije v cizině, ale na rozkaz Stalina bratr plukovníka a jiní členové jeho rodiny ukončili své životy ve sklepeních "Čeky" v Baku. To se událo roku 1919, kdy Stalin u vítězoslávě pochodoval ulicemi olejného města, a mrtvoly jeho nepřátel se závažími na rukou byly vrhány do kalných, olejem pokrytých vod Kaspického moře.

Ale roku 1909 měl Stalin ještě daleko do provádění pomsty. Krátce po hrozné "ulici", byl odsouzen na dlouhou dobu do vyhnanství v Sibiři. Tím zakončena byla jeho kariéra na Kavkaze. V tu dobu byl Stalin úplně vyvinut, jeho duch měl definitivní tvar a jeho povaha byla založena na pevné, trvalé základně. Od té doby se nezměnil. Byl Kavkazanem až do morku kostí.

Ve veškerém svém jednání, v každém pohybu jevil typický smysl Kavkazana pro čest. Dnes za zdmi Kremle sedí muž, jenž mluví ruský velmi špatně. Vládne říši se 100,000,000 obyvatelů, na které, jakož i na ostatní svět, snaží se přenést atmosféru Kavkazu s jeho horami, stržemi, propastmi a citadelami.

Jest proniknut primitivním kavkazským smyslem pro spravedlnost, který pokládán je za samozřejmý u horského válečníka a jenž stojí v naprostém odporu se všemi zvyklostmi ostatního světa. Mravní zákoník rytíře hor zní jednoduše: Zabít jednoho nepřítele je dobře, ale zabít jich deset jest lépe, a ten, kdo rozumí pomstě a může usmrtit sto nepřátel, zaslouží si, by se stal nesmrtelným jako velký hrdina. Ale jest bídné, nejvýš bídné, brát peníze z kapsy nepřítele, podvést jej, nebo usmrtit, když prosí za mír.

Takovým byl Východ od nepaměti. Lstivost, nezkracená brutálnost, hluboké přesvědčení o vlastním právu jsou vesměs vlastnosti,

kterých může získati i jednoduchý, bezstarostný a trochu nadutý kavkazský horal. Stalin jest vtělením tohoto orientálního stanoviska.

Chladnokrevně si vždy všechno rozmyslí, a když třeba seká nepřítele na kusy, nečiní tak v hysterickém záchvatu nenávisti, ani ho neseká z brutální krvežíznivosti, nýbrž ve střízlivém přesvědčení, že takového činu je třeba pro dobro celku.

Praví se, že Trocký v záchvatu rozhořčení nad nějakou porážkou, byl s to, naříditi, aby celý pluk byl postřelen za to, že v kritickém okamžiku nevykonal svůj úkol, a že odsoudil k smrti celé maso lidí v záchvatu zlosti. Když však se nějak podařilo odložit provedení jeho rozkazů, tu je zrušil, jakmile se jeho zuřivost rozptýlila. Trocký také si vyléval svoji zášť v novinářských článcích.

Stalin je neschopen takového jednání. On by ku příkladu nikdy nerozkázal, aby celý pluk byl postřelen, ale, když by uznal za nutné, dal by důstojníky, zodpovědné za porážku, rozsekati na kusy před zraky všeho vojska. Když jednou vynese výrok, nebo dospěje k nějakému rozhodnutí, nic na světě ho nepřiměje, by zrušil, nebo změnil jediné písmeno.

Stalinovi zase se podařilo uprchnouti z pustiny arktické Sibíře; tentokráte opustil říši cara úplně a dostal se na Capri, krásný ostrůvek ve Středozemním moři, kde Maxim Gorkí, veliký ruský spisovatel, vedl komunistickou školu.

Ale škola ta úplně Stalina sklamala. Stala se středem všech sporů a fackních intrik ve straně. Stalin, ač byl stár pouze dvacet devět roků, přestal být jednoduchým členem strany. Byl znám mezi předáky jako vlivný kavkazský bojovník, jenž horlivě "sbíral" příspěvky do pokladny strany. Bylo tedy přirozeným, že všechny facke hleděly ho získati pro sebe. Ale neznali Stalina. Ten neochvějně stál při Leninovi a odsuzoval handrkování mezi exulanty.

Jednoho dne náhle opustil Capri a odejel do Paříže k Leninovi. Tu panovala docela jiná atmosféra. Když žáci z Capri přišli k Leninovi pro další výcvik, byli přijati chladně a zdrženlivě. U Lenina nebylo trpěno, aby každý bolševík si vykládal marxistické učení dle svého. Lenin každému nově přichozícímu řekl: "Zde nenajdete inteligentní svobodu a právo na soukromý úsudek. Zde vládne ústřední výbor." Stalin s radostí slyšel slova ta, ježto byl zvyklý jednati se svými aktivisty podobně. Rozuměl Leninovi; byli fezání ze stejného kvádry; oba byli cyničti, po vojensku úseční a nesnesli jiného mínění.

Lenin věděl hned, jak využitkovati Stalina. Poslal jej jako svého důvěrníka do Petrohradu, by tam řídil boj v srdci carského panství a u vytknutého cíle bolševismu.

V předměstích Petrohradu záhy se objevoval v továrnách a jídelnách resolutní revolucionář, který se těšil dokonalé důvěře nejprřednějších hlav strany. V každé čtvrti města používal jiného jména; v jedné továrně byl soudruh Ivanovič, v druhé Čičikov, či prostě Petr; někdy také vystoupil pode jménem Stalin.

Bylo patrné, že policie jde po jeho stopách. Jen členové revolučního výboru věděli, že pod těmi jmény skrývá se proslulý kavkazský aktivista, soudruh Koba, jenž se těšil zvláštní důvěře Lenina.

Stalin vedl v Petrohradě zvláštní život. Jednu noc přespál u jednoho soudruha, druhou u jiného, a chodil ulicemi zdánlivě bez cíle, zastavil se před obrovským závodem Putilovským, kde zaměstnáno bylo třicet tisíc dělníků, a díval se na něj, jako by se jím obdivoval. Co vlastně dělal, je tajemstvím. V chatrných svých šatech s dýmku v ústech často se objevil na revolučních schůzích. V jiném převlečení chodil do dělnických čajoven a mrzl na ulicích města. Jeho skutečná funkce byla známa pouze v nejdůležitějších kruzích komunistů.

V těch letech se komunistům nic nedařilo, všechno se jim zhatilo. Nejzkušenější spiklenci byli zatýkáni, nejlépe promyšlené plány se nezdařily, a policie byla v patách bolševiků všude. Stalin shledával čím dále tím obtížnějším skrývat se a měnil svá bydliště, své jméno a zevnějšek častěji než dříve.

Ačkoliv měl tak dlouholetou zkušenost jako spiklenec, byl vypátrán, zatčen a vypovězen do nejhoršího místa, jaké policie si mohla vymyslet, do vesnice Kurejky za polárním kruhem, odkud ještě nikomu se nepodařilo uniknouti.

Teprve po vítězství bolševické revoluce dověděl se Stalin, proč tehdy ustavičně jeho podniky byly mařeny. V archívech policie v Petrohradě nalezena byla odpověď k této hádance: Jeho soudruh v Petrohradě, Malinovský, vůdce bolševiků v dumě — ve sněmu — byl po řadu let ve službách policie.

V době bolševického triumfu dlel v cizině, ale Stalinovi, který se zvláštním uměním dovedl se stavět jako by neměl proti němu žádného podezření, že podalilo přilákat starého "přítele" nazpět do Ruska. Malinovský hned při svém příjezdu byl zatčen, odsouzen a zastřelen.

O životě a činnosti Stalina v Petrohradě je známo velice málo. Po celý život bylo jeho zálibou halit se v tajemství. Hned po nastoupení bolševiků ku vládě, Stalin spěchal do policejních archivů, kde našel zapsané všechno, co v hlavním městě říše dělal, a což prý policii oznámil Malinovský. Se zprávami tohoto našel také dopisy, které posílal bolševickým předákům z vyhnanství, a přesné záznamy o všem, co mluvil a snažil se dělati za svého pobytu v Pe-

trohradě. Spálil všechny ty papíry, a tím toto období jeho života bylo vyhlazeno.

Sibiř nebyla pro Stalina ničím novým. Byl tam celkem šestkrát poslán do vyhnanství, a pětkrát se mu podařilo uniknouti z ledové divočiny po dobrodružném cestování, trvajícím několik měsíců, nebo jen týdnů.

Kurejka, kam byl posledně poslán, byla hrozně vzdálena a od celého světa odloučena. Měla jen asi deset obyvatelů v několika bídých chatrčích, stojících na břehu široké, zamrzlé řeky, a na mnoho a mnoho mil nebylo živé duše. Ani divoká zvíř v pustině té se nezdřžovala.

V tomto místě Stalin neměl svobody pohybu, jaké požíval dříve. Ačkoliv útěk z Kurejky byl by nemožným následkem samotného zeměpisného položení, vláda zavedla u něho ustavičnou stráž. Jest těžko říci, kdo trpěl více zda Stalin, nebo jeho strážce.

Vzdor opuštěnosti a kruté sibiřské zimě, tolik se nespásající s jeho kavkazskou krví, život v Kurejce Stalinovi svědčil. Jeho svaly zmohutněly a nabyl velice zdravého vzezření. Pobyt tam byl mu osvěžujícím odpočinkem. Po pět dlouhých roků žil Stalin v Sibiři; muž činu ve vesnici Kurejce pouze kouřil, přemýšlel a čekal. O válce a její průběhu měl pouze staré kusé zprávy.

Náhle propukla revoluce, kterou on pomáhal tak značně přivoditi, a celý svět se otřásl. Revoluční strany šířily radosti. Stalin však nešířil. Chladnokrevně a rozmyslně složil si své věci, vykouřil poslední dýmku ve vyhnanství a vydal se na cestu, zamýšlený a mlčelivý, po ledové řece do Ruska, které konalo horečné přípravy k zužitkování ovoce revoluce.

Takřka přes noc vypovězení předáci velkých i malých revolučních skupin vyrostli ve světové politiky, ke kterým vzhlížela veřejnost evropská, americká i asijská. Do tohoto nového, neočekávaného postavení revoluční vůdce přinesl zmatený program, který náhle se stal bezcenným, a zkušeností dlouhých let ve vyhnanství, kde často mezi sebou se hašteřili, se zkušenostmi, získanými při spiknutích, "vlastňovacích" podnikcích a při tajné propagandě. Tím vybavení očekávali, že budou ovládati velikou říši ruskou uprostřed největší války v historii.

Stalin zamířil na Kavkaz, kam vypovězení revolucionáři denně se vraceli. Byli lidem přijati s otevřenou náručí a uznávání za příští vládce nového státu a členy zákonodárného sboru. Jednoho dne Stalin s několika jinými exulanty vystoupil z vlaku na platformu nádraží v Tiflisu a byl velice zaražen chladným uvítáním, kterého se mu tam dostalo. Staří bolševici byli smetení, noví vládci Tiflisu, menševici, nepoblíželi nijak přátelsky na soudruha Kobu, jehož řádění měli ještě z dobrých pamětí. Stalin

LENINOVA HROBKA V MOSKVĚ.

Lenin — vůdčí duch sovětské ervoluce, uložen byl ku konečnému odpočinku v ohromné krychlové granitové hrobce na "Červeném náměstí" v "matičce" Moskvě. Jeho nabalsamované tělo leží ve skleněné rakvi neustále ohřívané na $60\frac{1}{2}$ stupně tepla, uprostřed třiceti stopové čtvercové místnosti z třibarevného granitu. Rudá stráž přechází, střežíc "Svatého patrona Sovětů". — Jak architekti tvrdí, jest Leninova hrobka triumfem práce a odhadují, že nejméně deset tisíc tun granitového kamene bylo použito k postavení tohoto pomníku.

si lámal hlavu, co by měl nyní dělati ve své rodné zemi. Spiknutí, "vyvlastňování", tajná propaganda, všechno, čemu věnoval svůj minulý život, nebylo již v módě.

Menševici ho otevřeně bojkotovali; v novinách objevovaly se články, v nichž lid byl varován před "komunistickými živly", které chtějí těžiti z revoluce. Stalin vydržel to v Tiflisu jen několik dní, načež odejel do Petrohradu, hlavního sídla revoluce.

V tu dobu Petrohrad podobal se blázcinci. Staré modly se kácely a nikdo jich nebránil. Nepatrná vzpoura v armádě, zručně vykořisťená politika, dostačila, aby povalena byla monarchie, dlouhá staletí trvající. V paláci, odkud ještě před několika měsíci záhadný mnich ovládal říši, seděli "svobodní ministři Ruska." Lidé, jichž ještě před několika dny každý se bál, všemocní ministři, generálové, gubernátoři a policejní úředníci stali se třesoucími se vězni.

A nad celým Ruskem vyvstala meteorická postava nového vládce muže, který přivodil revoluci a chtěl býti její vůdce. Všude oslavováno jméno Alexandra Feodoroviče Kerenského. Vojíní, členové dумы, bankéři, boháči, vesničané, ano i ministři které on svrhl mu tleskali.

Trůnu zbavený car, jenž držán byl pod dozorem, napsal ve svém denníku: "Kerenský je jediným mužem, který může zachrániti Rusko." Celá širá Rus ho zdravila jásotem a byla šťastna. Kerenský se odstěhoval do zimního paláce a spal v carově ložnici.

Stalin po svém příjezdu do Petrohradu ubytoval se v malém pokoji a pustil se do práce, by kolem sebe shromáždil několik bolševiků, kteří zůstali straně věrnými. Stalin a Kameněv byli nyní jedinými uznávanými vůdci, schopnými řídit osudy strany, než se dostaví bolševici ve velkém počtu z vyhnanství. Oba převzali vydávání časopisu. Pravda, proslulého bolševického orgánu, a v něm vedli revoluční zápas dále. Ale Stalin považoval zápas ten za beznadějný. Tato krátká epizoda v jeho životě, kdy byl jediným vládcem strany, nijak nepatří k nejslavnějším kapitolám jeho života.

Únorovou revoluci r. 1917 provedla buržoasní střední třída pod řízením inteligentů. Bolševici s ní neměli nic společného. Po několika týdnech existovaly dvě vlády, Kerenského prozatímní vláda, a sovět vojinů a dělníků, ve kterém rozhodovali starí nepřátelé Stalina, gruzinští menševici.

Stalin a Kameněv napjaly všechny síly, by sovět přijal základní zásady učení Leninova a aby se vyslovil proti dalšímu účastenství Ruska na válce. Ale byli vypískáni. Sovět také chtěl, aby válka byla vedena až do vítězného zakončení. Dne 12. dubna Kameněv předložil Všeruskému Sovětu první bolševickou resoluci, pro kterou odevzdáno bylo 57. hlasů, ale proti

ní 325. To ukazuje, jak malý vliv měli bolševici před příchodem Lenina.

Ale vítězství se nedostavovalo, válka trvala dále a toho využítkoval Stalin se svými bolševiky a k agitaci proti nové vládě a pro "demokratický" mír. Mezi vojíny a dělníky v Petrohradě zřejmě bolševiků rychle přibývalo. Ale veiká většina jich ještě s větším nadšením byla s Kerenským a menševiky.

Jednoho večera, když již bolševici v Petrohradě viděli, že ničeho nezmohou, poslali krátký telegram Leninovi do švýcarského Curychu. Depeše zněla: "Situace zoufalá. Bolševismus upadá. Další práce marná." Telegram podepsán byl Stalinem a Kameněvem.

Odpověď přišla 16. dubna v podobě železničního vozu, ve kterém toho dne přijel Vladimír Lenin, nejvyšší hlava bolševické strany, na nádraží finské v Petrohradě po mnohých letech, strávených ve vyhnanství. Stalin a Kameněv se postarali, aby Leninovi dostalo se velkolepého uvítání.

U vchodu, obklopen zástupy lidu, stál obrněný automobil. Lenin vylezl na jeho střechu a volal na užaslé zástupy: "At' dlouho žije sociální revoluce! Všechna moc sovětům. Vezměte si zpět, oč jste byli oloupeni."

Za několik dní objevil se v Pravdě první Leninův článek, ve kterém bylo prohlašováno, že únorová revoluce byla pouze prvním stupněm v ruské revoluci a že bude následována válkou proletariátu, či pracujícího lidu, proti buržoasii, čili středním třídám. Článek zakončil heslem, které vedlo Lenina k vítězství: "Udělejte konec imperialistické válce a zahajte občanskou válku sociální revoluce!"

Stalin po příjezdu Lenina a jiných vyhnanců zatlačen byl do pozadí, a ke slovu se dostali intelektuálové, kteří po řadu let žili v různých městech záp. Evropy. Ale Stalin byl příliš dobrým bolševikem, než aby pokusil se s nějaké porušení disciplíny strany. Lenina byl na slovo poslušen, ale v nitru tohoto prostého Kavkazana hořela nenávisť k lidem, kteří větší část svých životů strávili v Paříži, na Capri, v Ženevě a jiných městech, kde se přeli a vzájemně na sebe útočili, kdežto jejich méně vynikající soudruzi vláčeli nohy své po nekonečných cestách Sibíře.

Členové strany bolševické, předáci a bojovníci, neměli nijak lehké postavení. Že by se mohli státí vládci Ruska, jak Lenin prorokoval, zdálo se i nejradikálnějším členům nedosažitelným ideálem. I Lenin sám pochyboval, že se podaří dosíci moci a trvale ji podržeti. Jediným mužem, který nepochyboval, byl Stalin. Každý, kdo s ním přišel do styku, odnášel si hluboký dojem, jak tento muž je fanatický ve víře, že vítězství komunistů se jistě dostaví. Někteří starí revolucionáři, klonící se k menševikům, ho dokonce obviňovali, že touží státí se

diktátorem. Bylo něco demonického ve Stalino-
vě plné víře, která nezdála se býti ničím pode-
přena. Revoluční strany v Rusku měly dobrou
příčinu tehdy považovati jeho přesvědčení za
neškodné bláznovství. Přesto že Lenin přijel a
nový program vyhlásil, bolševici měli daleko k
tomu, aby se mohli pokusit o provedení tohoto
programu.

Ke konci června, krátce před prvním bol-
ševickým povstáním, Lenin vystoupil v prvním
kongresu sovětů a jeho agresivní politika byla
tam zamítnuta až do samého kořene. Shromá-
ždění delegátů nemluvilo mnoho, nepřijímali re-
soluce ani protesty, ale provázeli vývody Leni-
na a jeho prorocký salviemi smíchu.

Skutečná moc spočívala v rukou vojáků,
kteří se potloukali po ulicích a nevěděli, jak si
mají ukrátit dlouhý čas. Každý dělal, co se mu
líbilo, neboť nebylo nikoho, kdo by mu mohl
poroučeti, nebo jej trestati. Vojáci pili, karba-
nili a plenili. Generálové a ministři byli bez-
mocní. Lenin se rozplýval radostí, neboť to mu
bylo důkazem, že revoluce roste. On sám se
svým štábem, neohlížeje se na důsledky, odstě-
hoval se do paláce tanečnice Ksežinské, carovy
mattresy, a tím porušil všechny tradiční pojmy
obledně posvátnosti soukromého majetku.

Jindy několik policistů bylo by posláno, by
jej zatkl a z paláce vyhodilo, ale prozatímni
vláda neučinila nejmenšího pokusu, by použila
moci. Kerenský pouze se snažil Lenina přemlu-
viti, ale toho si mohl ušetřiti. Spor o palác ta-
nečnice jest snad jedinou humoristickou episo-
dou, udávši se v předvečer zřízení se světa.
Kdežto menševici a jiné revoluční strany byly
bez určitého programu a potácely se jednou na
pravo a po druhé nalevo, bolševici měli cestu
jasně vyznačenou. Věděli, že vzpoury vojáků, kte-
ré zahájily revoluci, mohou zakončiti pouze
třídní válkou o moc. Bolševici horlivě popu-
zovali vojáky, a ulicemi Petrohradu hřmělo volá-
ní: "Vy jste pili naši krev, nyní my budeme
pít vaši."

Bolševici hleděli oddělití pracující lid od
socialistických stran. Dovedně a demagogicky
využítkovali omylů sociálních demokratů a so-
ciálních revolucionářů. Tyto strany odložily
provádění svých programů až po zasedání zá-
konodárného shromáždění. To bolševici prohlá-
šovali za klamání lidu a za zradu na něm.

Potom jali se dobývatí moc v různých so-
větech, kde dosud sociální demokracie a sociál-
ní revolucionáři hráli vůdčí úlohu. Lenin byl
přesvědčen, že tyto sověty, jinak rady vojáků
a dělníků zvané, jsou nejmocnějšími nástroji
revoluce.

Na den 17. června byla připravena velká
demonstrace všech revolučních stran. Na uli-
cích Petrohradu měli se toho dne objeviti pří-
slušníci všech socialistických stran, menševi-

ků, ligy, strany Jednoty, sociálních revolucio-
nářů, strany Plechanovy a bolševiků a veřejně
prohlásiti, jaké stanovisko zaujímají k ofensi-
vě, kterou Kerenský slibil spojeným mocno-
stem.

Stalin pro demonstraci tu napsal do "Prav-
dy" manifest své strany. Pravil v něm krátce:
"Státní rada, která obstarala carovi jeho nej-
lepší katany, právě v tomto okamžiku utahuje
zrádnou kličku. Za jakým účelem? Aby ji hodi-
la v příhodném okamžiku kolem hrdla pracu-
jícím třídám k bezměrné radosti Spojenců."

Manifest byl zakončen hesly: "Pryč s vál-
kou!" — "Pryč s ministry!" "Pryč s ofensivou!"
"Pryč s dumou!" a pod. Byla ještě celá řada
těch "pryč!" Demonstrace vyzněla pro bolševi-
ky, hesla Stalinova uchvátla celé město. Roz-
tržka mezi bolševiky a ostatními revolučními
stranami byla očiividnou.

Po městě, ve vládních palácích a v cizích
vyslanectvích, ano i v novinách se vyprávělo
a uváděly se podrobnosti, že bolševici kuji spik-
nutí, jež je financováno německým zlatem. Fak-
tum, že Němci pomohli Leninovi, by se vrátil
do Ruska, a že hned po svém návratu jal se
pobuřovat lid proti dalšímu účastenství na
válce, zdálo se potvrzovati podezření, že jest
ve službách Němců. Taková obvinění popu-
zovala bolševiky. Trocký, který byl viněn, že,
když dlel v Americe dostal milion dolarů od
Němců, by bolševickou propagandu hleděl roz-
vrátit Rusko a zmařiti jeho účast na válce, na-
psal celé knihy na svoji obhajobu a bombardo-
val ministry a cizí vyslance hysterickými pro-
testy. Lenin a jiní bolševičtí předáci následo-
vali jeho příkladu. Jen Stalin se nad tím neroz-
čiloval.

Na ulicích Petrohradu nikdo v té době ne-
byl jist svým majetkem ani životem. Nastalo
"dělení". I Leninovi byl ukraden jeho kožíž
nějakým nadšeným jeho stoupencem.

Vláda Kerenského byla slabá, neschopná
na všech stranách. Z fronty přicházely zprávy,
že ruští vojáci se bratříčkují s nepřáteli. Depu-
tace divokých vojáků, námořníků a dělníků
chodily před sověty, žádající, aby se tyto uchopily
otěží vlády. Bolševici pokračovali v pře-
pravách ke své revoluci, kdežto menševičtí
předáci stáli bezradně.

První povstání — proti vůli Stalina — pro-
puklo dne 3. července, jako předzvěst' revolu-
ce. Po prvé od svržení cara ulice Petrohradu
zrudly krví revolucionářů. Té noci ústřední vý-
bor postavil své strážě a vydal ultimatum:
"Všechna moc patří sovětům!"

Jest dosti humoristické, že tím nejvíce vy-
děšeni byli členové samotných sovětů, jichž
většina doposud byla protibolševická. Dne 4.
července sověť úředně prohlásil bolševiky za
zrádce revoluce, a jediný pluk vojska, na který

se mohla vláda spolehnouti, volyňský, byl poslán do ulic proti bolševikům. Pouliční boje trvaly celou noc, 5. července bylo prohlášeno stanné právo a povstání bylo udušeno. Vojenské oddíly na rychlo přivolané z fronty, zavedly pořádek. Vojsko, které sympatisovalo s bolševiky, odtáhlo z města.

Ráno pátého července vůdcové poražených bolševiků se sešli, a Lenin poznamenal k Trockému: "Nyní asi budeme zastřeleni jeden po druhém. Takovou příležitost k tomu již nedostanou." Ale Lenin soudil podle sebe a svých soudruhů. Menševíky, sociální revolucionáře a jim podobné jednoduché nepřátele carského režimu ani nenapadlo, by svoji vládu snažili se upevnití krví svých bývalých — až do nedávna — soudruhů. Ačkoliv to bylo otevřené povstání, ani jediný bolševík nebyl zastřelen, a dokonce i ti, kteří byli zatčeni, byli záhy propuštěni. Na Lenina byl sice vystaven zatykač, ale bylo mu poskytnuto dosti času, by se ukryl.

Za jedenáct dní po nezdařeném povstání Stalin mohl pořádati mimořádnou konvenci petrohradských bolševiků, na které měl dlouhou řeč, v níž rozvinul program strany. Poukázal, že obyčejná revoluce byla ukončena a nyní že začíná revoluce sociální. Po jeho výkladu shromáždění bolševici byli naplněni nadšením, které se přeneslo na ulice, do dílen a továren, mezi dělníky a vojny. Stalinovo heslo "Chléb, mír, svoboda", vyvolávalo všude mocný ohlas.

Zatím události šly rychle za sebou. Po nezdaru ofensivy proti Němcům a po vládní konferenci v Moskvě byla utvořena koalice všech nebolševických stran pod vůdcovstvím Kerenského, a byla sestavena vláda na záchranu revoluce. V ní socialisté a měšťáci měli jíti svorně proti bolševikům. Kerenský měl před sebou ohromný úkol, na který jeho síly nestačily. Musil bojovat proti svým vlastním ministrům, svým vlastním generálům, proti bolševické demagogii, proti zradě, a přitom používat pouze čestných zbraní intelektuálů, přemlouvání, vysvětlování, dovolávání se rozumu. Stále věřil, že v ruském státě, který se kolem něho rozpadával, rozum musí hráti rozhodující úlohu.

Ale na ulicích a náměstích Petrohradu slova jeho přehlušovala heslo Stalina: "Chléb, mír, svoboda!" Lid, trpící hlad, věřil, že bolševici skutečně mají moc opatřiti mu chléb a mír. A křik lidu s velkým uspokojením poslouchal Lenin se šikmými mongolskýma očima, Trocký se svým mefistofelským obličejem, a v pozadí Stalin s cynicky se usmívajícím obličejem a krutými, dravčími zraky Kavkazana. Staré Rusko bylo odsouzeno k záhubě.

Nedaleko od Petrohradu uprostřed rozmoklého pole stál malý stan, v němž seděl holohlavý muž se šikmými mongolskýma očima a

vyčívajícími tatarskými lícními kostmi. Byl to Lenin, který se tam ukrýval, aby nebyl zatčen. V noci k němu přicházel komunistický veterán Stalin, který udržoval spojení mezi ním a stranou. V okamžiku největšího nebezpečí, kdy bolševismus mohl být vyhlazen jedinou ranou, v době, kdy Trocký byl uvězněn, Lenin obrátil se na Stalina.

Důvěřoval úplně jeho nadání osnovatí spiknutí a nemýlil se v něm. Ve špinavém malém stanu za mrazivých nocí ukuto bylo spiknutí, které vedlo k veliké říjnové revoluci.

Když se dostavil osudný podzim, politická situace v Rusku se značně vyjasnila. Byly pouze dvě strany; vládní, sestávající z buržoasie, čili středních tříd, jakož i všech socialistů, podporovaná konservativními oddíly armády, které zůstaly vládě věrnými, a druhou byli bolševici, za kterými šly masy petrohradského dělnictva, posádka a námořníci z Kronstadtu. Mezi těmi dvěma stranami nevyhnutelně musilo dojít k rozhodnému změnění sil. Vládní strany se k tomuto střetnutí připravovaly, ale činily tak trochu neohrabaně. Rozhodly se, že do Petrohradu zavolají loyální pluky, že sídlo vlády přenesou z hlavního města, které bylo zbolševiováno, do Moskvy, která ještě byla němou, a v nejhorším případě že dovolí, aby Petrohrad se svými bolševiky padl do rukou postupující německé armády. Ale na všechno bylo již pozdě. Příležitost, kterou vláda měla po červencovém povstání, kdy mohla bolševikům zasadití smrtící ránu, zmizela navždy.

Jak propukla říjnová revoluce? Dle jedněch pověstí řídili ji důstojníci německého generálního štábu, dle jiných zorganizovali ji Angličané, aby seslabili Rusy. Přívrženci Trockého připisují úspěch revoluce jemu a jeho železné odhodlanosti, neboť Trocký za nepřítomnosti Lenina řídil kolísající stoupence a osobně je vedl k vítězství.

Většina těchto a podobných legend ovšem je naprosto bezpodstatná. Trocký potrpí si na to, aby v novinách se o něm psalo a ve veřejnosti aby se o něm mluvilo, a rád také do novin píše, a tak jeho obdivovatelé dospěli ku přesvědčení, že on za všechno, co přivodilo revoluci, i za to, co revoluce bolševikům přinesla, má největší zásluhu. Stalin však nikdy nedbal o to, aby se skvěl před veřejností, ale v rozhodném okamžiku jednal tak, jak jeho bolševické přesvědčení mu velelo.

Tak se stalo i na shromáždění bolševických předáků dne 16. října r. 1917, kde mělo být rozhodnuto, zda má dojít k občanské válce. Kameněv a Žinověv báli se ozbrojeného povstání a považovali za bezpečnější a výhodnější pro stranu, když by zůstala v opozici. Ale ve shromáždění nenašli sluchu, když Stalin se svým hrozným gruzinským přízvukem promlu-

vil vášnivou řeč, v níž volal: "Máme čekat, až budeme napadeni? Což když nikdy nebude-me napadeni? Povstání, které navrhujeme, vlastně již začalo, neboť vojsko a loďstvo již neposlouchají Kerenského!" Při hlasování dvacet přítomných bylo pro povstání, a pouze dva proti.

Trocký, jenž byl předsedou petrohradského sovětu, v očích lidu byl skutečným vůdcem povstání a odnesl si obvyklé svoje vavříny, ačkoliv byl podřízen pětiletnému výboru, na schůzi zvolenému, na kterém byl Stalin, ale nebyl tam ani on ani Lenin. Trocký musil pouze prováděti rozhodnutí výboru toho.

Když vláda Kerenského padla, Trocký ve Smolném ústavě, odkud povstání řídil, dostal o tom telefonickou zprávu; účinkovalo to na něj tak, že omdlel. Když nabyl vědomí, jel do sovětu a sestavoval historickou zprávu: "Jmé-nem bojovného revolučního výboru prohlašuji, že prozatímní vláda přestala existovati."

Stalin neomdlel, ani nevystoupil se žádnou proklamací. Seděl ve Smolném ústavě a mrz-nul tam. Ale, když přišla zvěst' o pádu zimního paláce za několik dní poté, sedl ke svému stolku a napsal nejvášnivější řádky, jaké kdy ve svém životě napsal:

"Musilo to přijít! Moc je v rukou dělníků, vojinů rolníků! Jedinou ranou, zasazenou před-vojem petrohradských dělníků a vojinů, smete-na byla protilidová vláda, a rudá vlajka nyní vlaje nad polomomarchickým zimním palácem!"

Téhož dne, 7. listopadu, v souhlase s usne-sením rady dělníků a vojinů byla utvořena prv-ní bolševická sovětská vláda ruská.

Když po vítězství nastala mezi předními členy strany tahanice o úřady, Stalin v ní ne byl. Jemu dostačila práce ve straně, práce pro stého bojovníka, pro kterou jeho vynikající kolegové pozbyli zájmu.

Od té doby třináct dlouhých let uplynulo, a z dlouhého seznamu lidových komisařů, posled-ní a nejvíce do pozadí se tlačící, Stalin, zůstal zde. Vyšvihl se do výše a přetrval je všechny. Dosáhl výše, že jeho stín padá na celé staré carství. Stalin, který nikdy netoužil po slávě a úřadě, pro kterého Trocký a jiní předáci považovali místo druhé, či třetí, řady za dosti dobré, přečkal všechny své politické nepřátele, všechny ty předáky, kteří pošmurně-ho dne 7. listopadu shromáždili se v mramoro-vé síni Smolného ústavu, by utvořili první komunistickou vládu na světě.

Ve straně komunistické v prvních dobách její vlády vyhlíželo to smutně. Předáci se hašteřili mezi sebou, skandalisovali se navzá-jem a neměli určitého cíle.

Stalin dostal se do popředí teprve, když vyjednáváno bylo o mír s Němci. Trocký, kte-rý se tak dral, aby se stal vrchním vůdcem,

domníval se, že je u svého cíle, ale v těch chví-lich nikdo neměl dosti síly, aby do blázince, kterému se podobalo celé Rusko, uvedl nějaký pořádek. Byl to pouze strach před Leninem a přesvědčení, že bez něho všechno by se rychle rozpadlo a že snad jemu se podaří logicky vy-světliti všechno, co se dělo, že zachováno bylo trochu disciplíny v bolševické straně. Ale pro tu chvíli s Leninem nebylo řeči. Kdyby ku pří-kladu bylo mu poukázáno, že Rusko zahyne při jeho pokusu, odpověděl by: "Rusko není pro nás důležitým! Rusko je pouze schodem ke světové revoluci." Takové stanovisko připadalo i starým revolucionářům, kteří nebyli úplně hypnotisováni novými svými místy, jako napro-sté šilenství.

Mezi těmi několika málo, které nebolela hlava nad tím, co se dělo, byli Trocký a Stalin; první proto, že na jevišti hrál úlohu, při které oči celého světa na něj byly upřeny, a druhý proto, že v okolnostech, které jeho kolegům byly něčím novým, on byl ve svém živlu. Do-stavila se hodina, na kterou čekal po celý svůj život.

Když komunistická strana se rozhodla za-nechatí teorií, které považovány byly za nej-výš fantastické a rozhodla se, že změní tvář celé zeměkoule, Stalin v tom neviděl nic zvláš-tního. Nechoval nikdy theoretických pochybo-vostí a řídil se pouze vlastním zkušenostmi. Při sestavování prvního ministerstva bolševického předáci strčili Stalina do úřadu ministra pro národní menšiny, kde byl odsouzen k nečinnos-ti. Sestavoval různé rozkazy, a nijak se ne-pozastavoval nad tím, že jeho rozkazy nikdy nebyly provedeny, a snad ani čteny.

Ani Lenin v prvních dnech své moci se nestaral, zda jeho rozkazy jsou prováděny, či nikoliv. Byl spokojen, když byly uveřejněny v novinách a vyvolaly poplach po Rusku i za jeho hranicemi.

Rada lidových komisařů scházela se ka-ždenně pod předsednictvím Lenina, a Stalin pravidelně schůze ty navštěvoval. Tato shro-máždění, na nichž starí vypovězenci, theoristi, spiklenci a místní vůdcové dávali plný průchod svým vášním, byla právě tak podivnými, jako se staly historickými. V této době všeobecné hysterie, Stalin udržel si chladnou hlavu a stříz-li-vý úsudek. Na schůzích odvažil se docela od-porovati Leninovi, když se jednalo o záležito-stech nejdůležitějších, a snažil se řešiti problé-my státu tak, aby tomu porozuměl průměrný komunist. Četní lidovi komisaři, kteří ve Smol-ném Institutu, kde schůze se konaly, bydlili se svými ženami a dětmi, zárlili jeden na druhého, nadávali si, a i ke rvačkám mezi nimi dochá-zelo. Za takových poměrů přijímány byly reso-luce, na kterých závisely osudy miliónů lidí.

Přitom Rusko ještě vedlo válku s Ně-meckem, jehož vojsko čím dále hlouběji vnikalo

do Ruska. Tím pokusy bolševiků zavést pevnou vládu stávaly se těžšími. Prvním úkolem komisářů tedy bylo vyjednatí mír s Německem.

Od mírového vyjednávání nastoupil Stalin svoji cestu k moci. Trocký, který po povolení vlády menševiků tak nadšeně postavil se v čelo, měl strach z německých generálů; bál se míru, odpovědnosti a především šibenice, která hrozila každému bolševiku. Stalin mohl čísti hysterický strach v každém jeho slově a pohybu. Pouze staří bolševici, jako byl on, bombaři a teroristé, mohli rozeznat, kdo má odvalu a kdo je zbabělcem. Stalin po mnoha letech na psal: "Soudruh Trocký, který tak dobře bojoval, když každý byl nadšen, třásl se strachy v době vyjednávání v Brest-Litovsku."

Ale Stalin neznal bázně. Právě před uzavřením míru, když německá armáda pochodovala k Petrohradu, a všichni stoupenci strany snažili se odpovědnost za mír svrhnutí se svých beder na jiná, Stalin si počínal, jako by se ho to netýkalo.

Mírová smlouva mezi bolševickým Ruskem a Německem byla podepsána v Brest-Litovsku 3. března r. 1918. Nebezpečnosti německé invaze bylo odvráceno, bolševická vláda trvala již pět měsíců a noví vládcové jali se konati své povinnosti. Stalin a Trocký přiblížili se ke svému historickému boji, ve kterém i Lenin ležící již na smrtelném loži, byl bezmocný.

Po uzavření míru miliony ozbrojených mužů rozlily se po Rusku. Tvořily se různé armády ku povolení bolševické vlády, která byla ze všech stran obklopena jednotlým kruhem nepřátel. Takřka přes noc podařilo se sovětům zorganizovati rudou armádu z mužů hladových, v hadry oděných a nedisciplinovaných. Na všech frontách rozpoutal se boj na smrt. Obě strany bojovaly hrdinně, ačkoliv zevnějškem sotva je bylo možno rozeznat. Bolševickou armádu zorganizoval a vedl Trocký, ale Stalin jako člen válečné rady hrál při tom svoji úlohu. S jeho pomocí a za vůdcovství carského seržanta-majora Budynyje a jeho starého přítele Vorošilova byla sestavena první jízdní armáda, která se stala jednou z ozdob bolševické moci.

Stalin a Trocký představovali dva extrémy v bolševické straně. Jako muži, politikové a komunisté pocházeli ze dvou naprosto různých prostředí. Trocký, vzor evropského inteligenta, nadaný novinář a spisovatel, který nikdy na sebe nezapomněl, Stalin, typický Asijec, v němž nebylo ani stínu po marnivosti, jenž pro sebe ničeho nežádal, tito dva muži byli osudem určeni, aby se nenáviděli a navzájem se nelítozně potírali.

Stalinův hlavní stan byl v Caricynu, důležitém středisku na Volze, kde velel desáté armádě, obklopen mužů, jako byli Vorošilov a Budynj, kteří s ním ve všem sympatisovali a vedli jeho guerilovou válku. Ze všech stran blíž

generálové hroživě postupovali na Caricyn, kde Stalin chladnokrevně diktoval své rozkazy. Svým zrakem Kavkazana, aniž by potřeboval skutečné válečné zkušenosti, okamžitě pochopil situaci. Úřední vrchní velitel, Trocký, řídil operace, a Stalin jednal samostatně jen ve chvílích kritických, kdy prováděl noční útoky na tábor nepřítele, odkud nezapomenul odnésti kořist, která se mu hodila. Stalin a revolverem v ruce osobně se účastnil takových nájezdů. Trockému však se nelíbilo, že podřízený generál podniká něco na vlastní pěst a žádal, aby Stalin úplně se podrobil ústřednímu velitelství. Stalin, když rozkaz obdržel, zasmál se uštěpačně a napsal přes něj červenou tužkou: "Nemá toho být dbáno." Že nedošlo k roztržce mezi Stalinem a Trockým, jest pouze zásluhou Lenina, který docílil, že ti dva aspoň na nějakou dobu pracovali ve zdánlivém souladu. Došlo ke schůzce mezi oběma, Trocký při ní počínal si hrubě a nadutě, ale Stalin to mlčky snesl. Nikdy však nezapomněl Trockému, jak ho ponižil. Když se dostal k moci, přejmenoval Caricyn, město, kde se stal slavným a kde se tak musil ponížiti, Stalingradem. a

Nejtěžším rokem pro bolševické vládce byl rok 1921. Toho roku kapitalistická Amerika zachránila miliony lidí v Rusku před smrtí hladem. Poměry v zemi byly hrozné. Ale nebylo to hladověcí obyvatelstvo ani pronásledovaná buržoazie, ani menševici, kteří připravili bolševikům neočekávané překvapení. Byli to námořníci v Kronštatu, prohlašovaní za "pýchu a ozdabu" revoluce. V témž přístavě, kde roku 1917 námořníci jako jeden muž přešli k sovětům a přivodili, že vládní převrat v Petrohradě dopadl dobře pro bolševiky, byli nyní jimi sovětští úředníci vyhnáni a bolševikům vyhlášena vojna na život a na smrt. Jejich požadavky byly svoboda obchodu, svobodné hlasování, zrušení trestu smrti, svoboda tisku a t. d.

Toto povstání bylo úderem blesku zčista jasna. Sovětská vláda se třásla, že její dny jsou sečteny. Vůdcové se rozutekli, a vlaštní komunisté roztrhávali své členské lístky.

Mezi vůdci byl jediný Stalin, který neztratil hlavu. Lenin se na něj obrátil jako na poslední naději strany. Povstání bylo potlačeno a povstalci krutě potrestáni. Stalin rozvinul celou svoji asiatskou ukrutnost. Jen málo povstalců uniklo, aby ostatnímu světu pověděli, jak krvavě jejich vzpoura byla potlačena.

To bylo poslední krvavé utkání, které sovětští vládcí měli a vlastními bývalými soudruhy. Nahlédli, že doposud kráčeli chybnou cestou, a Lenin zahájil cestu novou, hospodářskou, aby komunismus přinesl lidu, co mu sliboval, aby se pustil do obchodu dle vzoru kapitalistického. Lenin byl přesvědčen, že to bude pouze oddech, po němž bojovný komunismus zase se ujme vlády.

Stalinův vzestup k moci stal se viditelným na desátém kongresu strany. Žinověv, vůdce petrohradského sovětu, navrhl jej za kandidáta pro úřad generálního tajemníka Ústředního Výboru komunistické strany. Právě se, že Lenin se postavil proti kandidatuře Stalina a prohlásil ironicky: "Tento kuchař připraví nám trpké jídlo."

Vefejně však Stalina nepotíral, neboť úřadu generálního tajemníka nepřikládal politický význam. Ale v úřadě tom seznámil se Stalin se všemi politickými otázkami, s celou administrativní mašinerií státu a strany a měl dobrou průpravu pro diktátora.

Shromáždil kolem sebe předáky, kteří měli nějaké stížnosti; mezi nimi na prvním místě byl Žinověv, Kameněv, Džerdžinský a jiní. Žinověv ovládal dělníky v Petrohradě, Kameněv měl podobnou moc v Moskvě.

Stalinovi se stalo zjevným, že Lenin již nevěří v čistý socialismus, nýbrž že vede zem k liberalismu, který on nenáviděl. Stalin nemohl trpět nic polovičatého, a když měl voliti mezi Leninem a komunismem, rozhodl se pro komunismus, jak on mu rozuměl. Ale prozatím své názory nechával pro sebe.

Najednou mezi důvěrnými přáteli Lenina jala se kolovat poplašná zpráva, že Lenin je nemocen a že stav jeho je nebezpečný. První záchvat mrtvice dostal Lenin v květnu r. 1922 právě před 11. kongresem strany. Nastal všeobecný poplach, a oči všech upíraly ke Gorki, vesnici poblíž Moskvy, kde Lenin tehdy přebýval. Generální tajemník Stalin, který do té doby pouze vykonával rozkazy Leninovy, jal se nyní vydávat rozkazy ze své vlastní iniciativy. Stalin potichu převzal moc a zdálo se, že nikdo toho nepozoroval.

Lenin se potom ještě zotavil, ale každý věděl, že jeho dny jsou sečteny. Na začátku příštího roku 1923, Stalin učinil svůj první rozhodný a odvážný krok, jímž se postavil proti svému mistru, kterého slepě poslouchal po mnoho let. Rozhodl se, že vyřídí důležitý problém za zády Lenina.

V rodné zemi Stalinově v Georgii, povstalo hnutí za cílem odtržení se od Ruska a založení svobodného státu. Lenin snažil se věc tu vyříditi po dobrém, ale Stalin, jenž znal své krajany, byl pro to, by se na ně šlo se železnou pěstí, a poslal Sergeje Orzhonikidze, také Kavkazana, by jim jí dal pocítiti.

Lenin, ačkoli byl umírajícím člověkem, be divě sledoval, jak to ve straně a v celém Rusku chodí a ptal se Stalina, co se děje v Georgii.

Stalin mu odpověděl lži, poněvadž věděl, že Lenin by nestrpěl, aby se starými socialisty krutě se zacházelo. Ale najednou to propuklo; dostavila se delegace georgijských komunistů

a žalovala na Stalina a Orzhonikidze. Vypravovala, jak krutě se v jejich domovině řádí a nic se nedbá na služby, které prokázali straně.

Lenin netajil se svým rozhořčením, neočekával, že ho Stalin bude tak klamat. V tu dobu již se blížil konec života Lenina a nikdo k němu nebyl připouštěn. Vyjednávání se Stalinem převzala žena Leninova. Šla ke Stalinovi a pravila, že Lenin si přeje, aby mu okamžitě byly poslány všechny listiny, týkající se záležitostí georgijských.

Stalin se rozlétl. Neměl žádných listin, které by ho mohly před Leninem ospravedlniti. Georgijská krev se mu vehnala do hlavy, vyskočil a odpověděl nejsprostší nadávkou, jakou ruština zná.

Téhož dne vzkázal Lenin Stalinovi, že už nechce s ním nic mít, a byl rozhodnut, že zkrutí Stalina na dvanáctém kongresu strany, který byl přede dveřmi. Trocký slíbil, že mu bude pomáhati, aby Stalinovi zasazena byla smrtelná rána. Stalin však byl klidným, pouze to udělal, že napsal ženě Leninové omluvné psaní a žádal ji, by odpustila hrubost starému bolševiku.

Kameněv byl poslán do Tiflisu, aby tam na kongresu georgijské strany přečetl prohlášení, sestavené Leninem a Trockým, ve kterém byl Stalin odsuzován a lidem, které Stalin pronásledoval, byla slíbena ochrana; místo toho Kameněv vášnivě hájil všechno, co se strany Stalina bylo podniknuto.

Několik hodin před zahájením kongresu Kameněv dostal telegram od Stalina, obsahující pouze větu "Lenin dostal druhý záchvat mrtvice". Z toho vyčetl Kameněv, že Stalin je zachráněn.

Lenin již se nezotavil a smrt se dostavila za nedlouho. Stalin již předtím připravoval všechno k odstavení Trockého. Po smrti Lenina nařídil to vyhaným telegramem, že Trocký ani na pohřeb se nedostavil. Zotavoval se z nemoci v nádherném hotelu na Krimu a domnívaje se — dle telegramu — že Lenin jest již pohřben, nejel do Moskvy. Za rakví Leninovou v hrubých dělnických šatech s hlavami skloněnými s výrazem hlubokého zoufalství ubírali se Stalin, Kameněv a Žinověv. V ruském lidu vzbudilo to velké rozhořčení proti Trockému.

Potom přikročeno bylo k tomu, aby podkopáno bylo postavení Trockého u vojska a také to se mu různými intrikami podařilo.

Dne 19. listopadu r. 1924 Stalin s Kameněvem přišel do plenární schůze Vše-ruského Ústředního Výboru řemeslnických unií a tam promluvil svojí proslulou řeč proti Trockému. Přečetl zástupcům komunistických odborů také dopis, který Trocký poslal jednomu z menševiků. V dopise stály takové věty jako tyto: Lenin je řemeslný vykořisťovač každé zpáteč-

nické stránky v ruském dělnickém hnutí — —. Za peníze, které dostal z nějakého, světla se štítlého, pramene, Lenin koupil denník a beze všeho dal mu jméno dobře známého časopisu. Jakmile jeho list jal se prospívat, učinil z něho páku pro intriky a nesvědčité sektářství. — Celá stavba leninismu jest postavena na lži a podvodu a jeho zdi jsou rozežrány otravnou rezí jeho vlastní hniloby.

Dopis byl psán v dubnu r. 1913 ve Vídni a adresován jistěmu členu dumy. Policie při prohlídce obydlí tohoto zmocnila se dopisu a uchovala jej ve svých archivech, kde na něj přišel Stalin, a nyní ho použil ke zničení svého soupeře. Dne 17. ledna r. 1925 plenární Ústřední Výbor uvědomil Trockého, že musí resignovat z úřadu komisaře války. Sesazený musil se spokojiti s podřizným místem. Po dva, či tři roky činil všemožné, aby Stalinovi podkopal půdu pod nohama. Poslední pokus jeho zmocnit se znovu ztraceného vlivu ve straně učinil v listopadu roku 1927, při desátém výročí revoluce.

Ale policie vrhla se na velkou lidovou demonstraci, kterou uspořádal, roztrhala prapory a konečně se jí podařilo demonstranty rozeznati.

Pátý kongres komunistické strany vyloučil Trockého a jeho přátele ze strany, a na konec byl Trocký vypovězen ze sovětského Ruska. Stalin konečně se stal diktátorem.

Stalin, všemocný diktátor bydlí nyní v obci Gorky poblíž Moskvy ve stejném domě, v němž Lenin strávil poslední dny svého života. Dům je strážěn dnem i nocí patnácti tajnými policisty, bedlivě vybranými a osvědčenými, kdežto ve vesnici, v níž není jediný rolník, leží posádkou proslulá "garda rudého praporu", která je tělesnou stráží Stalina, kterou si sám sestavil z Kavkazanů, Osetinců a Gruzinců. Každého rána v 9 hodin uzavřená obrněná kára přijede ke dvoru Stalina, jenž provázen třemi detektivy jede ulicemi Moskvy, dobře stráženy, do

Kremlu. Za Stalinem jedou dva automobily, obsazené vojáky Rudého praporu. O svoji bezpečnost dbá Stalin v samotném Kremlu, a ponevadž sám má bohaté zkušenosti spiklenecké, zařídil všechno k ochraně svého života.

Ví, že je posledním z bolševiků, a že jeho pád by znamenal zmaření poslední naděje, že dojde ke světové revoluci, které zasvětil celé své srdce, celou svoji duši.

Práce v Kremlu trvá mu až pozdě do noci. Když má před sebou nějakou zvlášť důležitou práci, žije tam Stalin třeba po několik týdnů. Při takových příležitostech bydlí tam ve dvou malých pokojích s celou svojí rodinou, ve které jsou tři děti. Při práci u psacího stolu stráví Stalin šestnáct až osmnáct hodin denně a drží v rukou veškeré nitky politického, hospodářského a sociálního života sovětské Unie.

Předáci bolševičtí jedí pohromaďe v Kremlu. V přízemku paláce v jídelně stojí ohromný stůl, na kterém na talířích, ozdobených zlatým orlem carů, si pochutnávají na nejjemnějších lahůdkách, připravených carskými kuchaři, kteří nyní vynalézají nejpikantnější jídla pro bolševické pohlaváry. Ti se však mezi sebou špatně baví; nenávidí jeden druhého a dávají si to nepokrytě najevo.

Stalin však mezi nimi není. Jemu se protiví takové lahůdky. Ve své úřadovně, zaboven do listin, jí jednotvárnou kavkazskou stravu, ale i při tom je opatrný, aby nějaký spiklenec nenasypal do ní jedu.

To neupírá nikdo, ani jedovatí závistníci, nebo zapřisáhlí nepřátele, že bez Josefa Vísaroviče Džungašvili Stalina, generálního tajemníka komunistické strany, sovětské Rusko by se zhroutilo a s ním by zapadly všechny sny o světové revoluci proletariátu.

Pro naše krajany zajímavo jest, že šva krem Stalina je Čech, Bohumil Šmeral, bývalý vůdce komunistů českých, jenž však se po léta již zdržuje v Rusku, jestliže ho Stalin nepošle za nějakým posláním do ciziny.

ZÁHONEK HUMORU.

Vhodný prostředek. "Vůně kteréi rostliny, nalezené nově v jižní Americe, prý přivodí spánek!" — "To je výborné! — Pošlu celou kytici té rostliny sousedovic kojenci!"

* * *

Dětičky se nerady myjí. "Musím si, mami, umýt ruce, nebo postačí, obléknu-li rukavice?"

* * *

Kdo má ve hře smůlu, má v lásce štěstí; obzvláště u těch s nimiž hraje, protože ho mají všichni rádi jenom proto, že ho mohou obrát.

Zrušila zasnoubení. "Ty jsi zrušila zasnoubení?" — "Ano, nechtěla jsem si vzít muže s přeraženou chrustavkou nosní!" — "Jakže — on nemá nos v pořádku?" — "Přerazila jsem mu ho, když mne učil golfu."

* * *

Dobrá stránka nařízení. "To je nesprávné, že se v neděli nedoručují žádná psaní!" — "Myslím, že je to dobře, protože člověk aspoň jeden den v týdnu nedostane žádný upomínací dopis!"

Zapadlá hvězda.

Pro kalendář "HLASATEL" napsala

Zdenka Navrátilová.

NI sváteční letní odpoledne nevnutilo Olšanům, roztáhlé dědině moravského Slovácka, obvyklý klid. Před čistě obilnými domky, většinou ještě se starodávnými "žudry", pěkně pestře malovanými, seděli sice vesničané,

ale jen samé starší roby a dědkové. Mladší pokolení bylo všechno v dolní hospodě, kde ve veliké přízemní místnosti pořádali místní hasiči zábavu. Bylo třeba peněz na zakoupení nové stříkačky a protože už bylo po žních a sedláci už měli nějaké ty groše v kapse, zábava tu byla hned. Na sále všechna okna otevřená, aby se tanečníci a muzikanti vedrem nezalkli. A před okny, jimiž letěly ven jásavé melodie bujných slováckých tanců a písní, tísnil se dav zvědavců: Ženy s malými dětmi na rukou, kterým právě péče mateřská bránila účastnit se činně nejoblíbenější zábavy; pak několik starých babek, které neměly dost kuráže, aby se vloudily do sálu a pozorovaly taneční rej zblízka. z první ruky, při tom však zvědavost je držela aspoň při oknech; posílze tlupa dětí, od malých košiláčů sotva se batolicích až po dorůstající školáky. Zvláště děvčátka jevila veliký zájem o tanec a jak zazněla hudba, už se chytala dvě a dvě a točila se podle taktu. To bývaly kdysi jediné taneční hodiny naší venkovské mládeže, taková "čumenda" pod okny hospody a přece z této primitivní taneční školy vycházeli znamenití tanečníci a tanečnice, kteří se vyznali ve všech starých lidových tancích.

Mezi dětmi pobíhala dívka, na kterou ostatní děti dívaly se jaksi s pohrdáním, snad proto, že byla velmi nuzně oděna. Ostatní děti ve svátečním kroji, ta chuděrka bosa, v jediné vyrudlé a umleté suknici a v zalátané košilce s krátkými rukávky. A přece stála tu mezi nastrojenými selaskými dětmi s úsměvem na vyhublé tvářičce a jak zazněly zvuky nového tance, rozběhla se k jedné z dívek a natáhla ruce k tanečnímu objetí.

"Nech mne, Zefko", utrhla se divčinka a odběhla kus dále k jiné malé tanečnici a začaly si podupávat k tanci jako velké.

Zefka se zarazila, ale jen na okamžik. Vlna opojení vášnivě a sladké hudby i ji uchvátila. Jednu ruku v bok, druhou opřela o zátýlí své vlasaté hlavy a již se točila na špičkách bosých nožek, nadnášela útlé tělo a prohýbala je přesně podle taktu. Zapomněla na celý svět, nevšímala si opovrhlivých úsměvů svých druhů, ba zapomněla i na hlad, který se ozýval dnes dříve než jindy. Chudák Zefka dnes ve svátek obědvala jen krajíček chleba, který jí podstrčila milosrdná sousedka. Starý Kratina, otec Zefčin, od všerejšího večera propíjel v hospodě celotýdenní mzdu. Vrátil se do své bídne chaloupky až ráno a začal v opilosti dělat pořádek v chudícké domácnosti. Rozbil všechno nádobí a vyhnal ze stavení obě dcery, jež mu ještě doma zůstaly. Starší Katka, která už podlékala u sedláků a při tom vedla odovělému otci domácnost, odběhla s pláčem do kteréhosi statku. Malá Zefka utekla na sad, kde vylezla na košatou hrušku a čekala, až se otec vyzuří, to jest, až unaven nadávkami a rozbitím klesne na lože a usne. Obvykle bouře se přehnala brzy, ale tentokrát Kratina vyváděl skoro do poledne. Zefka si nepaběrkovala něco hrušek, pak slezla dolů a opatrně vyklouzla přes síňku chalupy na náves. Na strach z opilého otce teď také zapomněla.

Kmotra Novačka rýpla sousedku do boku: "Podívejte se na tu Zefku! No, bude-li tak k práci jak je k tanci, bude z ní pořádná roba!"

Obě se s úsměvem podívaly na tančící Zefku, které modré oči jen hořely. Z povzdálí však pozoroval dívčinku ještě někdo. Vytáhlý, osmahlý muž, v prostředních letech. Trochu nezvykle oblečený; zelený sametový klobouk na černých vlasech, pestrou plyšovou vestu ozdobenou silným zlatým řetězem. Přijel před chvílí na žluté býčce, v níž byli zapřaženi dva pěkní vraníci, a zastavil se u hospody, aby se napil. Hostinský mu ve spěchu podával právě druhou sklenici piva. "Či je to děvče tam?" ptal se cizinec, ukazuje na Zefku.

Hostinský mávl rukou.

"To je nejmladší dcera Kratinova — táta je takový chudák, nádeník a pije jen kořalku. Ale holka je hodná a chytrá dost. I učitel ji chválí." A už zas utíkal do hospody.

Hudba zatím utichla. Za nastalé přestávky vyhrnuli se tanečníci ven ze sálu do zahrady, kde za stoly už sedělo hodně hostů. Šohaji přispíjeli děvčatům a přes tu chvíli ozvalo se veselé juchání. Cizinec opřen o svůj vůz pozoroval bystře okolí. Obdivoval se v duchu ztepilým postavám chlapců i slídným, svěžím tvářím děvčat. Jaký to krásný lid, myslil si, a jak se pěkně strojí.

"Zefko, tvůj tatík jde!" zaslechl za svými zády v hloučku dětí. Ohlédl se. Prostředkem silnice vlekl se starý chlap, v ošumělých, pomáčkaných šatech. Starý Kratina se už vyspal ze své vzteklé opice a šel léčit kocovinu. Sháněl své děti, aby šly uklidit ten nepořádek, co on udělal. Ted' si hrál na pečlivého otce a poznáv mezi dětmi svou nejmladší, obrátil se k ní. Ostatní děti před ním utekly, jen chudák Zefka zůstala stát. Strachem zbledlá upírala oči na tatku.

"Kde se touláš, sloto? Hybaj domů!" A zvedl ruku, aby ji udeřil. Zefka maně se přikrčila, coufla. Ale v tom cítila, že ji něčí ruka uchopila a odstrčila stranou. Zvedla oči a poznala toho pána, co přijel prve před hospodu. Usmíval se na ni, a podával ji stříbrný desetník.

"Jdi si koupit něco dobrého, maličká."

Zefka odběhla jako vítr ke krámku báby perníkářky, jsouc ráda, že je z dosahu ruky otcevy i poháněna touhou po jídle, po mlisku. Srdce jí bušilo, když si vybírala na krámku perníkové koláčky, do nichž se hned zakously dychtivé její bělostné zuby. Jaká rožkoš! V životě neměla nikdy tolik perníku sladkého a voňavého. —

Druhého dne ráno čekalo malou Zefku nové překvapení. Před jejích bídnou chaloupkou zastavila žlutá bryčka s vraníky, s níž se shoupl onen pán od věrejšky, který Zefku tak obdivoval. A hned do chalupy, ponechav koně doзору hocha na kozlíku, oděného v modrý, žlutě premovaný oděv. A hle, Kratina vítal pána jako známého. Cizinec vytáhl z kapsy kabátu několik listin, něco dal podepsati Kratinovi a mezi tím co starý pracně maloval svůj podpis, vysázel na stůl pět modrých desítek.

"To je závdavek, jinak vám budu posílat každého čtvrt roku, jak jsme už včera si smluvili. O děvče strach mít nemusíte, bude se mít u nás dobře a později vás může dobře podporovat. A u nás je veselo, nezasteskne se jí."

V koutě chudobné světnice krčila se Zefka. Vyušila už, že běží zde o ní, z řeči cizincovy i z jeho pohledů, jimiž ji kriticky zkoumal. Líbila se mu; byla při vši bídě svého dětství pěkně rostlá a na svých jedenáct let hodně vytáhlá. Dětská tvářička třebaš pobledlá byla pravidelných rysů, nos jemně zahnutý a nyní ještě na dětský oblíbený hodně velký, sliboval býti později dorostlé dívce pěknou ozdobou. Zvlášť působily velké modré oči s hustým čer-

ným obvrím, tak temným jako bujný vlas spletený nedbale v silné dva copy.

Starý Kratina se zvedl s lavice.

"Zefko, půjdeš tady s tímto pánem, rozumíš? Budeš pěkně poslouchat, on tě dá všelichmus naučit, vyděláš pak hodně peněz a to ti říkám, at' na starého, chudého tatku pak nezapomeš. Tož jdi, s Pánembohem."

Také cizinec se zvedl. S úsměvem pokročil k dítěti a vzal je za ruku. "Pojd', maličká."

Zefka vykořčila jako ve snu z rodné chaloupky, vyhoupla se na zadní sedadlo vedle pána, vozka trhnul opratěmi a už jeli. Vůz se jen míhl prázdnou návsi kolem rybníka, kde několik žen máchalo prádo a zvědavě se dívalo, kam to jede Zefka Kratinova. U kapličky konec dědiny otočila se Zefka na Olšany. Vzpomněla si, že se ani nerozloučila se sestrou Katkou, která už od rána byla v práci u kteréhosí sedláka, zahlédla červenou střechu školy, kam ráda chodila, kde byly kamarádky. Hodný pan učitel — z očí jí vytryskly slzy a dětské srdcečko se jí sevřelo. Kam ji to poslal táta? Do služby k cizím lidem, jak jí hrozil?

Bryčka se hnala silnicí k Hradišti. Ale až do města nedojeli. Zarazili hezký kousek před městem, na velkém travnatém prostranství, kde jindy cvičili vojáci. Ted' se tu zdvihala řada plátěných bud a velikých stanů, obklopených červeným dřevěným plotem. Jím se otvírala velká brána ozdobená pestrými praporky a nad ní četla překvapená Zefka ohromný nápis: Cirkus Sombraš.

Na vybědnutí pánovo Zefka slezla s vozu a byla jím uvedena do jednoho stanu. Zde majitel cirkusu zavolał jakousi starší ženu a poučil jí, aby děvče umyla, učešala a převlékla do slušných šatů a pak aby jí přivedla. Za chvíli přivedli Zefku, oblečenou v světlé, starší šaty, které jí však pěkně slušely, obutou, vymydlenou a učešanou.

"Tak si, Zefko, tady sedni a poslyš, co ti řeknu. Tady to všechno, co vidíš, patří mně. Dám tě potom provést po celém podniku. Je u mne zaměstnáno mnoho lidí, někteří umělci, to všechno poznáš. Bylo mi tě líto, když jsem tě včera viděl tam u vás, vím, žeš se měla u otce špatně. Proto jsem tě vzal sem, do cirkusu. kde tě vycvičím na umělkyni, tanečnici nebo akrobatku. Hladu už nikdy nepoznáš jako doma, ale musíš se pilně učit a cvičit a poslouchat na slovo. Kdybys snad někdy chtěla utéci, at' tě to ani nenapadne. Domů už nemůžeš, tvůj otec se tě vzdal, ted' jsem tvým otcem já, mne musíš poslouchat. Ostatně četníci by tě všude našli. No, a ted' jdi k obědu s ostatními. Dnes si všechno prohlédni a zítra začne cvičení."

Zazvonil, vešla opět ona žena, která Zefku oblékala.

"Marie, dávám vám děvče na starost; bude spávat s vámi."

Marie přikývla a odvedla Zefku do velikého stanu, kde se zatím už všechen personál cirkus shromáždil k polednímu jídlu. Byla to pestrá společnost mužů i žen, všech stupňů věku, mnohých národností i ras. Nejnovější přírůstek přivítali hlučně, mohutný černoch James uchopil Zefku do náruče a vyzdvihl vysoko, až oči přivírala a div se nerozplakala, když jí něco hlasitě povídal.

Druhého dne ráno oblékla ji Marie v černý trikotový oblek cvičební a přivedla ji do manéže. Tam začal nový život pro malou Slovačku. Její cvičitelem byl sám Sombrač, přísný a přesný. Denně a denně musila Zefka provádět tuhá cvičení, až večeř únavou klesala. První dny se jí zdálo, že jí bolí každá žilka v těle. A přece každého rána byla záhy na svém místě, opakovala trpělivě a bez odmluvy určitý pohyb tak dlouho, až byl bezvadný. Její dětské ještě tílko se napínalo, svaly sílily a neustály

Nový čínský chrám na světové výstavě. — Návštěvníci světové výstavy v Chicagu jistě při svých procházkách obdivuhodným výstavním městem, neopomenou prohlédnouti si čínský chrám Lamy. Je postaven na jezerním nábřeží. Zlatý pavillon z Jeholu je nejkrásnější vzorem chrámové stavby čínské a proto byl vybrán, aby jeho replika byla postavena na výstavě Century of Progress.

Marie Chorvatka, která se se Zefkou už spřátelila, černocha okřikla, vyškubla mu děvče a vedla k postrannímu stolu, kde už nalévali na plechové talíře polévku.

Po obědě provedla Marie Zefku celým cirkem, kde se už chystalo večerní představení. Děvče ztrnulo úžasem, když spatřilo cvičené lvy, slony, psy a opice; poznala několik šašků a clownů, odvážné jezdce na koni, tanečnice, akrobaty, břichomluvců a celou tu chásku světoběžných umělců. Večer už pomáhala Zefka Marii při prodeji programů.

pohyb na vzduchu při dobré stravě vyvolal na její tváři už nádech svěžesti.

Její přísný učitel už jí leckdy pochválil ba odměnil ji bonbonem — právě tak jako cvičeného koně, když dobře obstál při představení, kouskem cukru. Z Hradiště už cirkus dávno odjel a namířil do Uher a Zefka stále ještě jen cvičila. Sombrač dosud nebyl rozhodnut, jakému oboru má dívku přidělit. Potřeboval nutně novou tanečnici na koni, poněvadž dosavadní miss Nora už silně tloustla a pozbývala kvapem své pružnosti; při tom však dobře po-

střehl, že Zefka má přirozený neobyčejný talent taneční, že je vtělený rytmus, a že by z ní byla tedy skvělá solová tanečnice. Konečně se rozhodl, že prozatím Zefka bude nástupkyní Nořinou.

Tak začala nepřehledná řada nových cviků pro malou Zefku. Každého rána přivedli krásného bělouše Selina do manéže a Zefka se učila skákati na jeho hřbet, i tehdy, když běžel rychlým klusem zprvu na lonži, později zcela volně. Kolikrát spadla, kolikrát se smekla a při pádu se zranila! Jak se zaradovala, když se jí skoky dařilo, když se udržela ve stoji na koni balancující hned na pravé, hned na levé noze.

Konečně Sombrač uznal, že Zefka může se účastniti představení. Dostala roztomilý kostým, skládající se z růžového hedvábného trička, které těsně obepínalo její něžnou postavku, a z růžové, tylové, kratinké sukníčky. Dostala také nové umělecké jméno. Na plakátech e oznamovalo, že mladička tanečnice Zena Orlandi zahajuje svou uměleckou kariéru.

Od té doby večer co večer, v nedělích a svátcích i odpoledne, vystupovala Zena Orlandi vždy jako páté číslo pestrého programu cirkusových představení. Bázeň už s ní dávno spadla. Cítila se stále jistější při svých produkcích, ba vymýšlela si už sama nové postoje. Když letěla manéží na hřbetě bělostného koně podobna růžovému květu, vítali ji potleskem diváci. Rodré matky jí v duchu litovaly: Chuděrka, tak mladička, ještě holčička a už si musí vydělávat na chléb a jak! —

Zefce se už dávno nestýskalo po Olšanech, po rodné slovácké dědině uprostřed zelených luk a žitných polí. Kouzla tichého, milého domova takřka nepoznala, aspoň ne od smrti matčiny; bída, hlad a surový otec — to byly vzpomínky, kterým se její mladá, polodětská mysl raději vyhýbala. Marie k ní přilnula jako k vlastnímu dítěti. Postarala se o její garderobu, i ze svých peněz jí pořídila prádlo, obuv. A každého večera neopomenula přijít k manéži a sledovala starostlivě průběh Zefčina čísla. Teprve, když Selim zmizel, Marie spokojeně zas odešla za svou prací. Po představení počkala Zefka na ní a pak společně odešli do své světničky, umístěné v jednom z ohromných vozů cirkusu. Tam Zefka prožívala své nejpěknější chvíle. Když necvičila nebo nehrála, uklízela zde v malinkém pokojíčku, který oběma byl ložnicí i pracovnou. Tady při šití nebo spravování vyprávěla Marie užaslé dívce o dalekých zemích, kde žila během svého pestrého života. Zнала snad všechny státy evropské a uměla několik řečí.

„Už se všem jazykům, jimž máš příležitost se naučit,“ radila Zefce,

„Co umíš, to ti nikdo nevezme a nevíš, kdy se ti to hodí.“

A začala Zefku učití své mateřštině, chorvatštině, a po čase i ruskému jazyku, který ovládala dokonale, protože její otec byl Rus. —

II.

Čas plynul jako voda. Cirkus Sombrač z Maďarska přesídlil do zemí balkánských, procestoval Bulharskem, Rumunskem, Srbskem. Po jižní Evropě se mu dobře dařilo a tak se zde zdržel hodně dlouho.

Zefka byla už v cirkusu pátý rok, když se celý podnik ocitl ve Španělsku. Krásná, jižní země, plná nezvyklého kouzla, líbila se Zefce nesmírně. Ve městech španělských obdivovala se zvláštnímu půvabu tamnějších žen, které s nenucenou grácií kráčely po ulicích. Lbíl se jí jejich starobylý kroj, krajková mantila, zvláštní účes s vysokým hřebem. Kdysi zabloudila s Marií do venkovské hospody na periferii města. A tam poprvé spatřila to, co jí učarovalo, co z ní učinilo slavnou tanečnici španělských tanců. Několik děvčat veselých a roztomilých tančilo tam vášnivý, strhující tanec lidu španělského. Zefka stála u dveří, pohlcovala je očima, neslyšela, že jí Marie už několikrát napomíná, aby už šla, že je nejvyšší čas se vrátit aby přišly v čas k představení.

Druhého dne vyhledala Zefka majitele cirkusu a oznámila mu, že se chce naučit španělským tancům a vystupovat pak jako solová tanečnice.

„Už se ti omrzel kůň?“ smál se Sombrač ale neodporoval jí. Což o to, skvělá solová tanečnice, to by bylo silné vnaidlo pro obecenstvo, zvláště pro jeho mužskou část!

Krátce na to jal se zasvěcovati do tajemství tanečního umění španělského zvláštní taneční mistr. Zefka se osvědčila jako neobyčejně chápavá žákyně. Ale nespokojila se s tím, čemu je učil malý, už obstarlý, ale proslulý señor Quiroga. Nevynechala žádné příležitosti, aby studovala skvělé národní tance země, jež je jimi proslavená po celém světě.

Kdysi se účastnila veselé, taneční zábavy v městském kasinu. Jako obyčejně ji doprovázela Marie, která mladé krásce byla nejlepší gardedámou. Zefka přes to, že žila pestrým a dost dobrodružným životem cirkusové umělkyně, byla dbalá své dívčí cti a nikdy si s nikým nezadala. Ač v kruhu svých druhů z povolání měla hodně ctitelů neměla mezi nimi milence. Marie ji slyšela jako vlastní dceru a zasvěcovala jí poněkud do všech forem onoho tajemného poměru mezi mužem a ženou, jemuž se říká všeobecně láska. Zefka ostatně měla příležitost prohlédnouti až na dno různým milostným poměrům mezi těmi, uprostřed nichž žila. Bylo tu kolik mileneckých dvojic a několik manželských — ale žádná z nich se mladému děvčeti nelíbila svým vzájemným vztahem.

Nevěrnost, hádky, v nejlepším případě lhostejnost — a ke všemu pozlacená bída lidí bez domova. Ne, takhle by se nechtěla Zefka vdát.

A před těmi, kteří jí dávali na jevo, že vzbudila jejich pozornost, at' mladými at' staršími, před těmi ji varovala Marie.

"Pro chvilkovou zábavu a rozkoš bys jim, těm floutkům, byla dobrá, to věřím; ale kdy pak napadne milostivého pána, aby chudému, zachovalému děvčeti poctivě nabídl sňatek?"

Proto také všude se Zefkou chodila a mnozí se domnívali, že je to matka s dcerou.

Také tentokrát Marie v tmavých, pečlivě udržovaných hedvábných sátech vypadala velmi důstojně, když se objevila se Zefkou po boku v ohromném hále kasina. Děvče mělo bílé šaty z tenoučké látky, ozdobené drobnými volánky. Černý cop měla přehozený přes rameno ku předu a nahoře, za levým uchem ozdobený rudými kameliemi. Místo náramků v zápěstí drobných ruček měla úzké černé sametky ozdobené rovněž kameliemi. Vyhlížela rozkošně, jako mladička dívka z dobré rodiny, která jde poprvé na ples.

Chtěla více pozorovatí tanec ostatních než sama se ho účastnit, ale záhy byla stržena v bujný rej. Hodně už pochytila ze španělštiny, i odpovídala vesele na galantní řeči svých tanečníků.

O přestávce šla promenádou se svým rytířem, ovivajíc se vějířem téměř s takovou virtuositou jako ostatní tanečnice. Jdouc kolem skupiny mladých mužů zaslechla pojednou několik českých slov. Trhla sebou a maně se otočila po mluvčím. Byl to štíhlý, světlavlasý mladík příjemného zevnějšku, který mluvil se svým sousedem, menším a zřejmě starším.

Zefce bylo najednou tak, jako je každému, kdo žije po řadu let mimo svou vlast a najednou zaslechne rodnou řeč. Tady, na východním pobřeží Španělska Češi! Kdo to asi je?

Zúmyslně zaměřila znovu k místu, kde se jí ozvala jadrná čeština. Stáli tam dosud. Zefka si tentokrát pozorně prohlížela mluvčí, mimoděk se usmívala a jak kolem nich kráčela, otočila k nim hlavu a polohlasně řekla: Na zdar! A už šla dále s dětinskou radostí, jak je asi překvapila.

Překvapení obou mužů bylo skutečně veliké. Ejhle, kdo by řekl, že mezi španělskými krasavicemi najde jednu českou mluvčí. Oba byli čeští hudebníci, zaměstnaní v orchestru divadla blízkého velikého přístavního města a sem, do Conchy, zajeli na návštěvu ke známým. Starší z mužů povídal mladíkovi:

"Jdi, Petříku, za ní, je to ta v těch bílých sátech a vyzvi ji k tanci. Uvidíme, kde se česky naučila. Já zatím sejdu dolů na večeri."

Petr Nezval nedal se pobízet. Pustil se do proudu tanečníků a za chvíli již držel v náručí štíhlou postavu Zefčinu. Oba už byli v živé

zábavě. — Bylo hodně po půlnoci, když k stano-
vému městu cirkusu doprovázel obě ženy Nezval. Věděl už všechno o Zefce, která, až k jiným mužům byla upjatá a nikdy nikomu se nesvěřila se svým osudem, pojala k němu velikou důvěru, snad proto, že to byl krajan. Smluvili se již, že i Petr je Moravan, z malých vísky pod Radhoštěm. Byl absolvent pražské konservatoře a nyní druhým houslistou orchestru. Při loučení slíbil Zefce, že brzy se přijede na ni podívat.

"Ale musíte si pospíšet, na druhý týden jedeme zase dál," připomínala mu. Brzy po té kteréhosi večera objevil se Petr v cirkus, který se během těch let, co Zefka u něj byla, velmi rozšířil a povzněl téměř na prvotřídní podnik.

Zefka nevěděla, že tentokrát se na ni z přítomí hlediště upírají obdivuhodné oči krajanovy. Obě čísla, v nichž Zefka vystupovala, sledoval napjatě. Pak ale už neměl stání a vyhledal ji v zákulisí.

Když jej spatřila, zřejmě se zaradovala. Skočila k němu: "To jste hodný, že jste přijel." Oba si srdečně stiskli ruce a ani nepozorovali, že ostatní členové ensemblu se významně usmívají. Aha, malá Zena už má také milence!

Po představení Nezval odvedl svou krajan-ku k večeri do blízké restaurace. Marie jako samozřejmě šla s nimi. Mladý muž byl trochu udiven tím, že dívka, mladá a života dychtivá, k tomu z prostředí, v němž je mnoho mravní i společenské nevázanosti, nejde s ním sama.

"To máte, slečno, vždycky sebou tuhle dueňu?" ptal se potichu Zefky.

"Ano, moje přítelkyně mne nikdy neopouští — je jako moje matka," řekla dívka a podívala se láskyplně na Marii.

Ta se zatím netvářila zvláště nadšeně. Laskavost Nezvalova nečinila na ni patřičného dojmu, naopak, v duchu se na něj zlobila. Kým d'as ho přivedl Zefce do cesty! Mladý je, příjemný, i hezký dost na to, že by se mohlo děvče do něj zamilovat a co pak? I když by si Zefku vzal za ženu, v nejlepším případě, jaký by to byl život pro ni po boku špatně placeného muzikanta?

Marie snila o budoucnosti svého miláčka smělé sny. Viděla, jak děvče rozkvétá každým dnem do krásy, pozorovala, jak se muži všech stavů za ní faní. Pevně věřila, že jednoho dne potká její svěřenku veliké štěstí v podobě ušlechtilého, zámožného muže, který ji učiní svou chotí a vytrhne ji z prostředí, které by ji mohlo ohrozit jak mravně tak existenčně. Co by bylo se Zefkou, kdyby he výhodně neprovdala? Sestárila by v cizích službách jako ona, Marie, a pak z milosti byla by garderobierkou či biletářkou, zahořklá, osamělá, věčně bez domova. Proto tolik dbala o dobrou, ničím neposkytnutou pověst Zefčinu, aby nic nemohlo být na překážku cestě její za štěstím. Kdo

může mít za zlé Marii, že chtěla se také trochu ohrát při teple vysněného budoucího rodinného krbu Zefčina? Věřila, že Zefka by si ji vzala k sobě a že by ona na stará leta měla přece klidný domov.

Oba mladí lidé však netušili, jak jejich veselá beseda je nepřijemná Marii. Petr byl svou krásnou krajankou ještě více nadšen než při prvním setkání. Nadál se veselé dámičky od cirkusu, s níž chtěl strávit pár rozkošných chvil, zatím se setkal s děvčetem živým, roztomilým, jemuž však každá frivolnost byla vzdálena. Zefce ovšem neušlo, že mladý krajan je více než krajansky galantní a těšilo ji to. Dosud bya zvyklá přijímatí projevy nadšení žen jaksi z dálky a jiným způsobem, který se jí nelíbil.

Marie si oddechla, když se Nezval s nimi loučil. Za pár dní odjedou do jižní Francie a Zefka zmizí mladému krajanovi s očí. Tenhle človíček by ji, Marii, mohl překazít její krásné plány!

Tak uvažovala jdouc několik kroků před mladými lidmi. Kráčeli k cirku tichou, teplou jižní nocí. Od moře táhl vlahý vítr přinášeje s sebou vůni soli a tuberos, jež rozkvétaly někde v zahradě.

Petr se najednou zastavil a dotkl se rukou paže Zefčiny, zahalené v hedvábný šál.

"Podívejte se na tu oblohu, slečno Zefko, že jsou tady hvězdy nějak větší a jasnější než u nás, nezdá se vám?"

Zefka pozvedla hlavu vzhůru. V tom bledém polosvitu hvězd její tvář vypadala jako z mramoru.

"Máte pravdu, je to krása. Vyberte si nějakou hvězdu, každý člověk prý má jednu tam na nebi. Já si zvolím tamhle tu, co tak jasně září a jako když se chvěje, vidíte ji?"

Mimoděk chopila ho za pravou paži a Petr její ručku k sobě pevně přitiskl němě, beze slova. Oba se dívali na hvězdu. V tom však zazářila ještě silněji a už letěla napříč oblohou, zanechávaje za sebou oslnivou stopu, až zmizela za temným obzorem, v moři.

"Ach, moje hvězda zapadla," ozvala se litostrlivě Zefka, "není to špatné znamení?"

"Stala jste se do té míry už Španělkou, že jste i pověřlivá?" smál se Petr, a snad aby ji utišil, pozvedl její ručku k svým rtům a polbil ji. V tu chvíli je pozorovala Marie opodál stojící.

Druhého dne opatrně začala na Zefce vyvídati, jak se jí mladý krajan líbí. Zefka odpovídala přímo a z vesela: "Slušný mladík, ale vydělává málo. Však už ho nikdy, myslím, neuvídím." To řekla na upokojenou Marii; i proto, že tak cítila.

Za týden cirkus se stěhoval. Několik dní před tím rozstonal se hlavní houslista z kapely jeho a majitel honem hledal náhradu. Dal i

inzerát do místních novin, ale nikdo schopný se nepřihlásil. Teprve poslední den ohlásil se u ředitele mladý, slušný muž a když od něho odcházel, měl smlouvu na rok v kapse. Nový houslista v orkestru cirkus Sombrač byl Petr Nezval. Mladá krev, horká krev. Mladík se tak zamiloval do sličné tanečnice, že opustil dosavadní místo a přijal později to, které by jej uvedlo v její blízkost. Snad i to jej oslnilo, že dostane se do širého světa, konečně i platební podmínky nového místa byly dost příznivé, nejvíce ovšem vážila možnost viděti stále, stýkati se s půvabnou, ohnivou "Zenou, španělskou tanečnicí, pravou Carmen," jak hlásaly plakáty cirkus, který se utábořil k delšímu pobytu ve Francii.

III.

Pobyt ve Francii byl pro Zefku jediným triumfem. Líbila se nesmírně všude, kam cirkus zavítal. Sombrač byl pfirozně nadšen úspěchy malé Zeny, jak jí důvěrně jmenoval před ostatními artisty. Ted' teprve mohl sám sobě gratulovat, že před lety osvědčil dobrý bystrozrak a umělecký čich, když se ujal, jak rád zdůrazňoval, malé, otrhané slovácké dívčinky. V jakou krasavici vyrostla, v jakou umělkyni se vyvinula! Těch pár peset, jež zaplatil seňoru Qnirogoovi, už se mu dávno stonásobně vrátilo. Proto také dobrovolně a bez jakéhokoli nátlaku (ač Marie se k tomu už opravdově chystala), zvýšil své první taneční hvězdě apanáž, dosud velmi skromnou.

Ale i Zefka nahlédla, že je ted' důležitým činitelem pro cirkus.

Vymohla si na řiditeli, aby pro její taneční produkce byla pořízena nová, umělecky provedená dekorace. Sama si vybírala tance, sama se smlouvala o hudební doprovod s kapelníkem. Tu jí byl rádcem Nezval, který čím dále tím více se obdivoval Zefce, jež mu zrovna učarovala. A přece nebyl už nezkušeným, zeleným mladíčkem, nebyl ani v lásce žádným nováčkem. Hned v prvních dnech svého pobytu v cirku snažil se více se přiblížiti Zefce. Byl však velmi překvapen, když narazil na její přímo ledový chlad. Ted' už pochopil, proč jí všechna cirkusová družina říká "pyšná princezna," proč není dost oblíbena. Ženy jí záviděly mládí, krásu a úspěchy, muži jí nemohli prominouti, že byla jiná než ty ostatní její družky.

Petr však neztrácel naděje, protože jinak Zefka byla k němu velmi laskavá, jako k nikomu ne, radila se s ním a velmi jí záleželo na jeho pochvalě. Vycítila, že mladý krajan je opravdu umělecky založený a že ji může hodně podpořiti na její dráze. I jinak jí byl sympatický, ale jen potud, aby jí mohl býti dobrým kamarádem. To mu také už několikrát řekla.

Kdož ví, nestřežila-li sama mladá tanečnice vlastní své srdce? Co by asi řekl Nezval, kdyby věděl o důvěrné rozmluvě, kterou měla Marie se svou svěřenkou toho dne večer, když on se ocitl ve službách cirkusu?

“Děvče moje, měj rozum a mysl na svou budoucnost. Nebud’ jako já, jež jsem kdysi byla tak bláhová, neupínej se v lásce na prvního muže, který ti mluví o věčném milování. Mám o tebe strach. Přišel jsem jistě jen k vůli tobě, bude tě chtít zlákat, vidím to jasně. Nevěř, mé dítě; prodáš-li svou svobodu, prodej ji hodně drahé, abys se měla lépe než se máš teď.”

Přátelství Zefčino k mladému hudebníkovi přineslo jí už leccos dobrého. Složil pro ni už dva tance, které se velmi líbily. A když přijeli do Orleanu, dopsal do Paříže svému příteli, nadanému adeptu malířského umění, který pocházel z Valašska a nyní studoval v metropoli nad Seinou.

“Přijď mne, Frantíku, navštívit. Kdož ví, kdy se uvidíme.”

Frantík Přikryl přijel, už ze zvědavosti. Tužil za bohémským kouskem Petrovým něco zajímavého.

Večer ukázal mu Petr při představení Zefku.

“Člověče, to je nádherná holka, kdes se s ní seznámil?” kulil v úžasu oči na Zefku, tančící právě vířivý jižní tanec.

Petrovi se dmula hrud’ hrdostí. A vyprávěl příteli o Zefce, mnohé ovšem zamlčel, mnohé zabarvil podle svého — zkrátka Franta byl přesvědčen, že Zefka je milenkou Petrovou. A pranic neodporoval, když se tento vyťasil s nápadem:

“Koukní. Frantíku, udělej mi něco k vůli. Potřeboval bych pro Zefku opravdu umělecký plakát, víš, něco, co by udeřilo do očí, uchvátilo. Ředitel tomu nerozumí, chce to prosadit na vlastní pěst. Vždyť vidíš sám, že je to pravá Terpsychoré. Je jí věčná škoda pro cirkusové publikum. Ale potřebuje trochu reklamy, decentní, umělecké, aby se dostala jinam.”

“A ty ale s ní, vid’,” smál se Franta, ale už z kapsy kabátu vytáhl kus papíru a tužku a číral na koleně skizy mladé tanečnice. Tu ještě zdokonalil, když byl představen Zefce a pozván od ní s Petrem na šálek čaje, který mu podala cirkusová děva s grácií dámy velkého světa.

Ti tři mladí lidé bavili se vesele v pokoji Zefčino dlouho do noci. Marie v temném koutku seděla v starém křesle a uvažovala, kdo je tento mladík v sametovém kabátci, který si tolik Zefku prohlížel, obskakoval kolem ní, prohlížeje její profil i celou postavu. Bláznivý floutek, ale neškodný, — usoudila.

Za nedlouhou dobu cirkus Sombračův oznamoval v novém městě své představení vedle

obvyklých plakátů ještě novým. Na pozadí temnorudé portiéry se rýsovala svižná postava mladé, ohnivé tanečnice, oděné v španělský kroj. Levá ruka založena v týl, pravá držela růži, na kterou he kráska usmívala. Celé tělo se nadnášelo v graciálním, tanečním postoji.

A dole pod obrazem četli diváci. Zena Orlandí, španělská tanečnice.

Kdo by se nešel podívat na tak roztomilou dřvčinu? Davy lidí se hrnuly denně do cirkusu a v městě všude se mluvilo o krásné Zeně.

I Sombrač ukázal se býti lordem a poslal Přikrylovi do Paříže pár set franků. Originál obrazu však měl pečlivě uschovaný Nezval. Snil o tom, že jej jednou dá své ženě jako svatební dar — Zefce přirozeně!

V Orleansu se zdržel cirkus několik týdnů a pobyt tam naplnil pokladnu páně Sombračovu dosud nezvyklým obnosem. Dostával nabídky i z jiných měst, aby tam se svým podnikem zavítal. Vybral si nejdříve neveliké, ale rušné a vzrůstající město Quger.

Před odjezdem dal si zavolat Zefku. Poklepal jí na rameno, pohladil po hebké tváři a usmívaje se vyňal z kapsy několik bankovek.

“Tady, maličká, kup si nějakou pěknou róbu, ať se důstojně reprezentuješ jako první tanečnice svého podniky. Jsem s tebou spokojen, moje oběti nebyly marné.”

Zefka přijala, poděkovala a jdouc do svého pokojíku přemítala, jaké oběti jí její principál kdy přinesl. Vždyť si na všechno musila sama vydělávat a jak leckdy perně, zvláště ze začátku!

Po úradě s Marií se rozhodla, že si koupí hezký plášť a klobouček místo róby, beztak do společnosti málo chodila. Když odjížděl z Orleansu, pyšnila se už Zefka v novém anglickém světlém plášťku a velurovém klobouku. Obě jí znamenitě slušelo, což si uvědomila s uspokojením vidouc závistivé zraky svých druhů. Jen Marie se na ni dívala s potěšením.

IV.

Mřížová vrata starobylého zámku v Blois nedaleko Auzernu se s hlukem otevřela a jako bleskem vyjelo z nich dvojspřežení krásných, plnokrevných běloušů. Elegantní kočárek řídil premovaný koč. Na zadním sedadle bavili se živě dva páni. Jeden z nich, snědý a živý, byl majitel zámku a panství v Blois, hrabě de Chemier. Po jeho pravici seděl vysoký, mohutný pán, dobrý čtyřicátník, pronikavých, sivých očí a hrubých rysů ve tváři. Zvláště nápadná byla jeho silně vyčnívající brada, porostlá světlým vousem. Byl to přítel hraběte, ruský šlechtic a velkostatkář Alexandr Šmalský. Před několika lety se seznámili spolu na Rivieře, kde trávil zimu a od té doby udržovali mezi sebou

přátelské styky. Pan de Chenier jel navštívit jakéhosi hodnostáře v Biois a jeho přítel chtěl si při té příležitosti prohlédnouti znamenitosti tohoto městečka.

Vůz byl v malé chvíli ve městě a vjel do jeho ulic. Na náměstí oba páni vyskočili. Šmalský povšiml si první nových plakátů na nároží vylepených.

"Hled'me, cirkus. A dnes už je zahajovací představení! Co říkáš, Jene, neměli bychom jej pocítit svou návštěvou? Mívají tam někdy dobré koně."

Tázaný se ušklíbl. "Což koně, ale takové zboží, podívej se!" ukazoval na sousední plakát s obrazem Zeny Orlandí.

Šmalský podíval se pohrdavě na tančící Španěлку. Bah, takových žen už viděl! A ujav přítele pod paží odcházel s ním po náměstí. —

Téhož dne po večeri zapaloval si Šmalský cigaretu, když jeho druh si najednou vzpomněl: "A co bude s tím cirkusem, pojedeme?"

"Nu, jed'me," souhlasil host, "zabijeme večer."

Program představení v cirkus byl asi v jedné třetině, když v jedné z loží objevili se oba přátelé. Právě končilo číslo cvičených slonů, kteří se zdarem absolvovali své cviky a nyní mírným poklusem ubíhali z manéže za zvuků veselých polky. V krátké přestávce byli oba páni předmětem živé pozornosti hlediště takřka úplně obsazeného. Jako do pařížské Opery byli obloženi ve večerní šat.

Pojednou zazněl zvuk zongu: Nové číslo.

Šmalský se naklonil nad program, položenoň na zábradlí lože.

"Páté číslo, Jene, to je ta tvá tanečnice!"

Na okamžik se celé jeviště i hlediště ponořilo v tmu, aby v zápětí se prudce ozářila neveliká plocha manéže, kde na zvláštním podiu stála jako socha Zefka. Stála v téže posici jako byla zobrazena na plakátě, svůdná a krásná.

Zavzněla hudba a Zefka jala se tančit. Zprvu volně, takřka vážně, pak pohyby se zrychlovaly, melodie a rytmus zdály se pronikat velkým štíhlým, vlnadným jejím tělem. Na konec řířila neuvěřitelně rychlým pohybem svých překrásných nožek, na jejich špičkách tančila. Hudba náraz utichla a tanečnice zůstala jako zkamenělá. Jen prudce oddychující hrud', lesknoucí se oči a pootevřené rudé rty, prozrazovaly její životnost. Bouře potlesku, hluboká, vážná poklona a jediný skok za portieru.

Hrabě Šmalský netleskal; pánovitým pohybem ruky zavolal k zábradlí lože jednoho ze sluhů cirkusových. Ten se vrhl na jeviště a přinesl hraběti rudý květ gerania, který měla tanečnice v údesu a jenž jí vypadl na zem za prudkého tance. Hluboce se uklonil a uctivě děkoval, když hrabě mu vpustil do dlaně zlaták.

Pan de Chenier se naklonil k příteli: "Zdá se, že se nenudíš," pravil, dívaje se s úsměvem

na květ, který Šmalský si právě vsunul do knoflíkové dírký svého kabátu.

"Teprve uvidíme," odušil rovněž se usmívaje.

Oba přátelé se bavili při následujících číslech už méně, jsouce zvyklí jiným požitkům uměleckým, ale konečně, co člověk může žádati v cirkus? Až deváté číslo programu je opět uspokojilo.

To vystoupila opět Zena Orlandí, tentokrát ve staré francouzské baletní pantomině "Nešťastná pastýřka." Mladá pastýřka přijde na randesvous se svým milencem pastýřem. Ten však nepřichází a pastýřka se dovídá, že ji zradil. Zena byla tentokrát oděna v roztomilý kostým rokokový, který dal vyniknouti něžné, půvabné stavbě jejího těla. Překrásnými pohyby obnažených rukou znázorňovala svůj nepokoj, strach, zaufalství. V jejích očích se odrážel její úporný duševní boj stejně jako na něžné, hledě trávínce.

Opět hromový potlesk odměnil její umění. De Chenier vyňal si monokl z pravého oka a otočil se k Šmalskému.

"Škoda toho děvčete pro arénu potulného cirkus, nemyslíš, Alexandře? Ta by mohla i k velkému divadlu. A je po čertech hezká!"

Zatím v zákulisí ředitel domlouval Zeně, aby ještě něco přidala pro publikum, které tak ji vyznamenávalo potleskem.

Chvilí přemýšlela. "Dobře, půjdu tančit, ale až po následujícím čísle. Musím se převléci." A odběhla do své malé garderoby. Prudce rozvěřela skřín, kde měla své kostymy, a jala se rychle převlékati.

Skládaná, krátká suknice červené barvy posetá drobnými kvítky; bílá košílka s širokými rukávci, ozdobená jemnou ruční krajkou a elegantní výšivkou černého hedvábí, zástěrka temnomodrá, přebohatě pestře vyšívaná, a ná košílce hedvábná kordulka. Děvče jako květ tu stálo před úzkým zrcadlem garderoby, v překrásném kroji moravského Slováčka.

Zefka se radostně na sebe usmívala do zrcadla. Na hlavu si však nedala pestrý šátek umělecky zavázaný, nýbrž jen dívčí věnec z pestrých květů, svázaných rudou stužkou, jež jí splývala vřadu na oba copy. Ještě si navlékla lehké čizmy a již vyběhla ven. Rovnou do orchestru, kde oznámila Petrovi, jaký tanec předvede ještě zvědavému obecenstvu.

Byl to tanec! Plný ohně a radosti ze života, takový, jaké tancují děvčata a hoši jiho-moravští. Zefka už dlouho si umíňovala, že do svého repertoiru zařadí i národní tance své vlasti. Proto si objedнала z domova kroj, proto pečlivě nastudovala několik tanců.

Dnes však dokonale překvapila i svého zameštnavatele i diváctvo.

Ohromný potlesk, volání jejího jména, lidé vstávali na svých místech, mávali kapesníky,

Zvolen prezidentem v Německu. — Paul von Hindenburg, který na našem obrázku je doprovázen svými třemi vnuky, byl v neděli. 10. dubna 1932, znovuzvolen za prezidenta německé republiky. Stalo se tak v užší volbě, které bylo nutno, když při první volbě neobdržel většinu odevzdaných hlasů. Při druhé volbě dostal Hindenburg přes 19 milionů hlasů, o 6 milionů více než Adolf Hitler, vůdce národních socialistů, či fašistů.

klobouky — to všechno vsťíc tomu něžnému děvčátku slováckému, které se uklánělo tak skromně a tak mile se usmívalo, jakoby to ann nebyla cirkusová diva, nyní již proslavená.

Sombrač ji už očekával za lavicemi: "No vidíte, že jste dobře udělala — bylo to opravdu nádherné. Jaké vy máte nápady, maličká!"

Zefka byla dnešním úspěchem, skutečně strhujícím, také nadšena. Vesele vběhla do své šatny, kde ji očekávala Marie.

"Tak co říkáš, jaké to bylo?" ptala se nedočkavě věrné družky.

"Velmi krásně jsi tančila — a jak ti tohle oblečení sluší," odušila Marie a pozorně prohlížela Zefku pomáhajíc jí při svlékání.

Sotva se oblékla, zaklepal na dveře Nezval. "To jistě Petr — pojd'te dál", volala vesele Zefka a běžela mladému muži vsťíc.

Stiskl ji dojatě ruku. "Jste se mnou spojena?"

Nezval totiž sám slovácký tanec vybral pro Zefku a zharmonisoval.

"Vešce, a za odměnu půjdete s námi povečeřet."

V tom zaklepáno na dveře znovu a sluha vstrčil hlavu do světničky.

"Psaní pro slečnu Zenu — mám počkat na odpověď."

Podal Zefce drobnou obálku a zůstal stát opodál líšácky se usmívaje. Zefka roztrhla dopis, vypadla elegantní navštívka. Na přední straně několik francouzských slov: Prosi o laskavé dovolení, smí-li dnes doprovázeti k večeři slečnu Zenu Orlandi oddaný obdivovatel — na zadní straně: Alexandr hrabě Šmalský.

Zefka se obrátila k sluhovi: "Vyříd'te pánovi, že dnes večeřím sama."

S úsměvem podala listek oběma přítomným, aby si jej přečetli.

"Teď ale už pojďme, mám dnes veliký hlad," a chopila se ruky Petrovy a už vycházeli. Marie zamkla a šla za nimi.

Večeřeli v malém, ale příjemném restauraci u malého stolku v družné náladě. Všem bylo dobře. Zefce lichořil úspěch, Petrovi to, že dala přednost jeho společnosti před společností vznešeného pána, a Marii dělalo radost, že se její svěřenka líbí obecenstvu a že tuhleten mladík je jen jejím kamarádem. — Zatím hrabě Šmalský užížděl se svým hostitelem do Blois.

Open v rohu kočáru kouřil papirosu a na živý hovor svého společníka odpovídal jen spoře. Prve, po představení v cirkuse, byl pln humoru. Tehdy mu napadlo, že by mohl ztrávit pár hodin ve společnosti mladické tanečnice.

"Udělán si legraci a pozvu ji na večeři," naklonil se k svému příteli.

"Proč ne, ta maličká je okouzlující, — škoda, že nemohu s tebou," zasmál se pan de Chenier, manžel hezké, ale energické ženušky.

Šmalský nemohl ani svému sluchu uvěřiti, když mu sluha oznamoval vzkaz Zefčin. Cirkusová tanečnice — a opovrhla jeho pozváním!

Aby nyní usmířil svou uraženou mužskou ješitnost dal defilovati před svým zrakem řadě všech žen, které se ucházely o jeho přízeň jen v posledních letech! A jaké ženy! Urozené šlechtičny starých rodů ruských, dámy francouzských nejvyšších kruhů — nečítaje sem četné herečky, pěvkyně, baletky! Byl věru přesyten milostnými styky s ženami všech kruhů, svobodnými i vdanými. Proto přijal s radostí pozvání přítelovo a uhostil se na pár týdnů na samotě francouzského venkova, aby unikl společnosti a hlavně ženám, které jej přímo zbožňovaly, kdekoli se objevil. Snad na ně působil jeho zjev, tvrdá, energická tvář, pyšné chování ruského bojara, herkulovská postava nebo jeho pověst dobytatele ženských srdcí či posléze jeho pohádkové bohatství. Šmalský sám ne-

měl valného mínění o ženách, snad proto, že vlastní matky nepoznal a byl vychován mačechou, ženou rozmařilou a požívačnou. Říkával, že každou ženu lze získati a nejspíše zlatem. Proto se také dosud neoženil, ač měl již třiačtyřicet let a často jej napadlo poslední dobou, komu že odkáže svůj rozsáhlý majetek, nebude-li mít vlastní děti.

De Chenier vycítil, že přítel není v náladě a nepokoušel se už o hovor, až kočár zabočil cestou k záměčku, jehož okna zářila do modravého šera jarního večera. Teprve v jídelně se zase rozhovořil Šmalský z ohledu na roztomilou hostitelku. Jen když de Chenier líčil choti, jakou tanečnici má cirkus Sombrač, opravdu umělkyni, tu Šmalský stáhl mračně své husté obočí. Tentokrát se odehrál do své ložnice dříve než jindy.

Od svého ruského sluby dal se svléci, pak se zabalil do hedvábného županu lemovaného čínělou a hledě otevřeným oknem do temného parku kouřil drahé cigarety jednu za druhou. Vzpomínal na Moskvu, kde chtěl tohoto léta opravovat starý rodinný palác, zas myslel na cestu do Norska, kterou hodlal počátkem června podniknout. Dělal plány, počítal — pojednou jakoby se mu objevila ve tmě světlá svízná postavka a usmívala se na něj hlubokými očima. Zaklel potíchu ale jádrně ruskou nadávkou, odhodil zbytek cigarety a prudce se odvrátil.

Druhého dne byl však hrabě ve výborné náladě. Po obědě oznámil svým hostitelům, že si zajede na dva dny do Paříže, obstarat si všeliké záležitosti a skutečně večerním vlakem odjel. Po svém návratu zajel sám do Angers. V květinářském obchodě na náměstí koupil kytičku parmských fialek, již přivázel zlatou stužkou na malý bílý balíček. Přiložil svou navštívku s hraběcí korunkou a odeslal po posluhovi slečně Zeně Orlandi, tanečnici v cirkus Sombrač.

Zefka si zašivala hedvábnou rukavičku, když jí byla doručena zásilka.

"Počkejte okamžik," řekla poslovi a otevřela balíček. Elegantní etui ze světlé kůže. Dotkla se kovové záponky. Na purpurovém plyši třpytila se platinová obroučka náramku, posetá brilianty, duhově se lesknoucími. Znovu se podívala na visítku. Ach, to je ten pán, co ji onehdy zval na večeři!

Zabalila pozorně balíček, převázala jej a na zadní stranu visítky Šmalského napsala: "Za flaky děkuji, skvost přijmouti nemohu. Zena Orlandi."

Posluha se v duchu divil, když mu vtiskla do rukou totéž psaníčko a tentýž balíček, který přinesl, ale odevzdal to správně Šmalskému, který zatím čekal v blízké kavárně. Byl přesvědčen, že tentokrát přišel na vhodný způsob, jak se přiblížit k mladé tanečnici. Ano, brilan-

tovej šperk otevřel i nejpyšnější ženské srdce, diamanty mají kouzelnou moc nad ženami. Kolikrát se o tom přesvědčil! A milují je nejen chudé tanečnice, jež si musí samy na chléb vydělávat, ale i vznešené dámy — ovšem, když k diamantům dostanou i přízeň takového muže jako je on, Šmalský.

V tom vešel posluha a s obnaženou hlavou spěchal k stolku Šmalského.

"Milostivá slečna zde posílá pánovi," a vyňal z kapsy balíček i s visitkou. Šmalský prudce roztrhl obálku, přelítl zrakem pár slov psaných drobným písmem. Všechna krev se mu vehnala do obličeje. Hodil posluhovi desetifrank a pokynul mu k odchodu.

Co si to myslí, ta hadova panenka, takhle jej urazit! Odmítne knížecí dar jakoby byla iprnceznou a nikoli holkou z cirkusu. Fialky si milostivě ponechala! Jaká čest pro něho! Zachechtal se ironicky a opustil kavárnu.

Avšak hrabě Šmalský nenáležel k lidem, kteří se smířují s nemožnostmi. Vnuk ruského šlechtice, který vládl před zrušením nevolnictví v Rusku patnácti tisícům duší jako neobmezený pán, nechťel se dáti na ústup před přáním mladé artistky, členky spodiny lidské společnosti. Nevěřil v lidskou poctivost, tím méně takové dívky. Téhož večera byl opět v cirkusu, tentokrát sám. Když Zena přetancovala své první číslo, objevil se u podla livejovaný sluha a podal jí nádhernou kyticí bílých růží. Zena je uložila půvabným gestem ve své náruči a s hlubokou úklonou zmizela. V záplavě růží marně hledala nějaký listek — nic. Při svém druhém vystoupení však si dobře všimla, urostlého elegána, který seděl v krajní lóži a nespouštěl s ní oči. I to spozorovala, že on snad jediný v celém cirkusu ji nepochováil potleskem. Avšak pronikavý, upřený pohled jeho pyšných očí jí uvázl v hlavě. A toho dne nešla již tančit své číslo přidavek, ač ji ředitel snažně prosil. Následující dny historie se opakovala takřka do puntíku, až na to, že místo bílé kytice dostala Zena jednou žlutou, z japonských růží, pak kyticí exotických orchideí, oranžových květů a posléze zase originele uvázanou kyticí fialek. Všechny ty květinové dary bez nejmenšího označení štědrého dárcé. Ale Zefka dobře hádala, od koho jsou, stejně jako Petr Nezval, kterého v ty dny začala trápit žárlivost na neznámého. Ač byl Zefce dosud jen přítelem, natolik doufal, že brzy přece jen jejich poměr se změní v bližší, ještě krásnější. A nejvíce jej rmoutilo, že Zena květiny něžně opatrovala v svém malém pokojíku, že z nich měla zřejmou radost. A když ji viděl, jak nořila obličej do vonných fialek, odcházejíc s Marií domů, nemohl se už přemoci a vyjel:

"Proč to nevyhodíte?"

Udiveně se naň podívala. "Proč? Vždyť ani nevím, od koho to jest, a mám květiny ráda.

Sama jsem si je, bohužel, nemohla nikdy kupovat."

Zarazil se; ale než mohl něco říci, obě ženy odešly.

"To je blázen," povídala cestou Marie, "ani by ti nepřál trochu kvítí, ze žárlivosti. Vidíš, že on si pořád myslí na tebe. Ale, dceruško moje, ty květiny ti posílá jistě nějaký kavalír a jak jemně, taktně. "Kdo pak to asi je — boháč musí být."

"Však on se, možná, ještě přihlásí," zasmála se Zefka.

Měla pravdu. Druhého dne, právě když se vracela s ranního cvičení, čekal na ni hrabě Šmalský. Elegantně ustrojen, korektní stál u jejího obydlí. Vida ji přicházeti, šel jí vstříc. Představil se jí s vybranou zdvořilostí, jako dámě velkého světa, a uctivě ji zval na vyjížďku loveckým kočárkem do blízkého lesa.

Zefka chvíli váhala. Cítila, jak jí hebká pleť žhne rüměncem, ale najednou se rozhodla. Pojede, všem na vzor, Petrovi, celému personálu, který jí beztak už nyní závidí.

Omluvila se Šmalskému, že bude musit chvíli počkat, až se ona oblékne, a už vklouzla do dveří. Marie nebyla doma, jsouc zaměstnána. Zefka se rychle umyla a přistrojila, oblékla si nový plášť i klobouček a vyšla ven. Šmalský ji uvedl k svému vozu, kde zatím lokaj držel otěže bujného spřežení. Chtěl jí pomoci při výstupu, ale Zefka se vyvíhla sama na přední sedadlo, vedle ní Šmalský, který řídil nyní koně sám. Bleskem vyjeli z města, pak se dali cestou k lesům. Hovořili zprvu francouzsky, ale Zefka se dost těžko vyjadřovala, i omlouvala se svému společníkovi.

"Jakým jazykem ještě mluvíte, slečno?" ptal se hrabě dvorně.

"Česky, to je má rodná řeč. od své pěstounky jsem se naučila dobře rusky, trochu umím italsky, španělsky — víte, jak táhne světem náš cirkus, všichni časem mnohé pochytlíme z jazyků zemí, jimiž cestujeme."

"Že hovoříte rusky?" ptal se překvapený Šmalov. "To je báječné, hovořme tedy už jen výhradně rusky, sám jsem Rus. Aspoň nám lokaj nebude zvědavě naslouchati."

Nádherná cesta rozsáhlým březovým hájem, pak zelenými lučinami a okruhem zpět do Angeru uběhla Zefce jako milý sen. Jarní slunce, svěží vzduch, rychlá jízda, hovor s elegantním kavalírem — vše jí uchvacovalo. Mluvil nyní rychle a vesele, rusky se vyjadřovala pěkně a hbitě a lichotila jí pochvala hraběte, že mluví jak roditelka Ruska. Vyprávěla o svém mládí, o svém povolání, o Marii; Šmalský pozorně poslouchal, a dovedně kladenými otázkami ji mimo její nadání přiměl k tomu, že aspoň zhruba věděl o ní vše, co jej zajímalo. V poledne ji zavezl k cirkusu.

"Kdy smím pro vás zase přijet, slečno? Ovšem, jestli se vám projížďka líbila!"

"Velice — až budete mít dlouhou chvíli, přijďte, prosím," řekla upřímně, poděkovala i slovy i radostným pohledem svých krásných, čistých očí, i úsměvem své něžné tvářičky.

V cirkusu už bylo plno řečí o Zefce, o jejím cititeli. Jedni říkali, že je to americký miliónář, rozvedený, jiní tvrdili, že je to zbankrotělý fabrikant z Polska, ale Zefce záviděli všichni.

Zatím Marie vedla přímý výslech se Zefkou. Byla značně znepokojena. Co ten člověk zamýšlí s jejím miláčkem? Když se však pokusila o obvyklou radu, aby zanechala všech styků s takovým kavalírem, narazila na odpor — poprvé. Zefka klidně, ale rozhodně prohlásila, že s Šmalským zase pojedě, přijede-li pro ni.

"Nebudu pořád sedět v téhle dírcce jako je ptička, přece musím promluvit s lidmi, ostatně je to šlechtic a tak jemný, že by mne ničím neurazil. A vůbec, je moc milý a zajímavý!"

Pak následovalo po několik dní značné rozladění mezi oběma ženami. Marie byla uražena, mluvila jen nejnnutnější, v malém pokojíku panovalo dusno před bouří. K tomu i Nezval se zřejmě na Zefku hněval. Už několik dní se s ní nezastavil, nepromluvil. Ale Zefku to zvlášť netrápilo.

Každého dne po dopoledním cvičení vyjížděla s Šmalským, každého dne prožívala po dvě hodiny život dámy. To ji okouzlovalo. Tančila v těch dnech tak radostně jako nikdy. Jakási zvláštní, bláhová radost jí veskrze prodchnula a ta způsobila, že její mladá krása ještě více rozkvetla. Šmalský se jí líbil, imponoval jí, celý cirkus jí záviděl takového cititele! Poprvé vyčítala, že mládí a krása ženy jsou mocné zbraně! A Šmalský? Kdož ví, co se dělo v duši tohoto rozhyčkaného šlechtice, omrzělého přízní vznešených dam, rozmarného a zvyklého vyhovovat každému svému přání. Jisto je, že i v těch dnech, kdy už více poznával svou novou přítelkyni, kdy poněkud podléhal kouzlu její bytosti, tak neměřitelně čistě, že zabýval se myšlenkou učinit ji svou milenkou, odvézt ji si sebou do Ruska a prožít s ní rozkošnou idylku lásky na některém venkovském svém sídle. Pak by ji ovšem bohatě odměnil, aby se mohla výhodně provdati, jak už to dělávali uznalí kavalíři, milenci chudých děvčat.

Ale někdy se stane, že člověk změní svůj pevný plán, který si dobře promyslel a rozumně odůvodnil, najednou v jediném okamžiku, tak důkladně, že se sám tomu diví. Tak tomu bylo i u Šmalského.

Kteréhoši jarního dopoledne, když se projížděl se Zefkou rozkvetlým hájem, projevila tato přání natrhat si kytičky petrkličů. Hrabě hodil opatř stůl a nabídnuv dvorně rámě

své společníci odbočil s ní úzkou stezkou. Ptáci jim zpívali nad hlavou a jarní slunko házelo své zlato na temnou cestu. V zeleňoučké trávě kvetly sedmikrásy a zlaté zvonky petrkličů. Zefka vyhlížela ty nejkrásnější do své kytice a veselé švitořila. Tváře jí kvetly růžencem a její kouzelné oči leskly se temnou modří jako horská jezírka, jak se shýkala svižně pro kvítí a pobíhala po lese jako srnka.

Šmalský ji pozoroval s obdivem. Rozhodl se. Teď jí řekne, aby s ním odjela; zatoužil náhle vjíti jí do náruče a zlíbat její půvabná ústa.

Přiběhla k němu. "Smím?" tázala se s úsměvem držíc v ruce několik petrkličů, které mu chtěla vetknouti do knoflíkové dírky jeho anglického převlečníku.

Kývl hlavou a utonul svým pohledem v jejích očích. Jak těsně stála proti němu zdvihající hlavinku vzhůru, objal ji oběma rukama.

"Miláčku, pojedete se mnou, do Ruska. odvezu si vás, ukryji pro sebe, jako miloučkou holubičku — nesmíte už tančit pro jiné, nikdo vás nesmí obdivovat jen já, já sám," šeptal jí maje chvějící se rty přitisknuty k jejímu spánku.

A když Zefka do duše rozechvěna jeho objetím, jeho slovy, pozvedla k němu dojatou tvářičku a zeptala se tichounce: "Jako vaše žena?" tu hrabě Šmalský nepouštěje ji z náruče řekl určitě: Ano! —

Téhož večera se stěhovala bývalá Zena Orlandi se svou pěstounkou do nejlepšího hotelu v Angers, kde bydlela až do svého sňatku, který byl ve vší tichosti uzavřen na starobylé radnici. Sombrač zuřil, když slyšel, že hvězda jeho podniku mu odjede, nechtěl ji pustit, ale nakonec byl povolán do kanceláře jednoho advokáta v Angers, který mu odevzdal značný obnos od ruského ženicha taneční hvězdy. Hned po svatbě odjeli mladí manželé do Ruska. Mladá hraběnka vzala si sebou Marii, aby jí připravila bezstarostné stáří a aby se jí odměnila za všechnu mateřskou péči i přisnost. Stará žena byla u cíle svých tužeb — ale u cíle vysokého a nečekaného, až se jí z toho hlava zatočila. Její Zefka, opuštěná, chudičká děvče — hraběnkou Šmalskou!

Několik dní po odchodu Zefčině z cirkusu zmizel odtud i Petr Nezval. Sebral své housle, hudebníky a skromný majetek, nikomu nic neoznámil — jakoby se po něm země slehla. Jeho kamarádi uváděli jeho tajemný odchod v souvislost se zasnoubením Zeniným. Sombrač rozezlý mávl rukou: "Pak se má člověk nad někým ustrnout a přijmout ho do podniku, když je mu zle; okřeje, vyjí se, a pak uteče — ani nedá s bohem." To myslel na oba utečence, na Zefku i Nezvala.

V.

Příští jaro vítala mladá hraběnka Šmalská na jednom panství svého chotě, v Poltavské gubernii. Hrabě zde měl krásný, moderně zařízený velkostatek, jehož středem byl malý zámek ve Stěžném. Příjemná stavba lehce antického slohu, jak bylo v módě na počátku minulého století, kdy děd hraběte vrátiv se z Francie dal si tento zámek postavit jako svůj budoucí výměnek. Kolem byl veliký, krásný park s tichým zákoutím a zadumaným jezírkem.

Sem teď vycházela Zefka, ne však sama, nýbrž v průvodu silné, zdravé kypící chůvy a zároveň kojně svého malinkého synáčka Šaší. Toho hošíčka vozily v nádherném, bílém kočárku po upravených cestíčkách parku, nejčastěji tam, kde se opíralo svými, již hřejivými paprsky jarní sluníčko. V Rusku je jaro hodně pozdní. Proto malíček byl pečlivě ukryt v prachových peřínkách pod skvostnou přikrývkou hranostajovou, proto i jeho mladá máť byla zahalená v teplý kožich zdobený sobolínou.

Těžko by nyní Zefku poznal, kdo ji znal jako členku potulného cirkusu. Ženy se obyčejně vyznačují talentem přizpůsobovacím, ale bývala tanečnice měla v tom ohledu velké nadání. Celé její chování doznalo značnou změnu. Byla vážnější, klidnější; pochopila, že svým sňatkem s aristokratem starého jména octla se ve zcela jiné společenské třídě. Proto také záhy po sňatku prosila svého manžela, aby jí opatřil nějakou společnici, znalou jemného chování společenského, aby se od ní tomu naučila.

Hrabě byl překvapen: "K čemu to, Zeničko? Nebudeme přece chodit do společností, ani nikoho zvat, chci, abychom žili jen sobě, jeden pro druhého." Zefka se zarděla. "Milý Alexandře, chci ale především tobě se vždy líbiti. Tys zvyklý od malíčka na určité věci, které mně jsou cizí. Také bych ti nerada někdy udělala hanbu, nějakou svou nevědomostí. Ráda bych se vzdělávala četla. Ráda bych se zdokonalila ve francouzštině."

Hrabě se hlučně zasmál a vyzdvihl mladou ženu do svého náručí.

"Staň se tedy podle tvého přání. Objednám ti nějakou Francouzku."

Po dobu líbánek měla však madame málo možnosti věnovati se své paní, protože Šmalský se od ní takřka nehnul. Jako ve všem svém jednání, tak i tu byl náruživcem. Nedovolil, aby někdo jiný zaměstnával jeho ženu. Tak ani Marie třeba kolik dní neviděla Zefku, leda že tato k ní úkradkem zaběhla do jejího pokoje v přízemí.

"Jsi šťastná, mé dítě?" ptávala se Marie mladé ženy a už se jí oči zalévaly radostí.

"Vždyť sama vidíš," odpovídala jí Zefka a libajíc vrásčitou její tvář už se obracela k

odchodu. "Musím už běžet, aby mne hrabě nehledal."

"To je štěstí, to je štěstí," šeptala si Marie a mimoděk sepjala ruce, aby se pomodlila modlitbu díky za to, co její svěřence a jí samé seslal milostivý osud. —

Mladá hraběnka těžce odstonala své mateřství. Za pár dní po té, co se jí narodil roztomilý hošík, onemocněla horečkou omladnic a málo chybělo, aby dítěátko bylo sirotkem. Ale mladý, zdravý a drsným mládím otužilý organismus odolal smrtelné nemoci. Dlouho trvala rekonvalesce, teprve nedávno mohla mladá žena chodit ven, do parku. Nemocí jako by ještě vyrostla. Značně zhubeněla, pleť takřka zprůsvitněla, za to její krásné oči zdály se ještě hlubší a větší. Utrpení tělesné a mateřské jako by produševnělo její krásu. Jak tak nyní se volně procházela vedle dětského kočárku parkem, podobala se nesmírně nějaké vznešené anglické lady.

Hrabě však nebyl po jejím boku. Jeho vášnivá touha, mít ji pro sebe, už byla vyplněna. Dokonce darovala mu syna, dědice jeho jména i jmění. Při jeho narození hrabě přímo jásal pýchou a radostí. Pak tyto city byly utlumeny v jeho srdci starostí o chorou ženu a když konečně se uzdravila, zaspal ji sice drahocennými dary, ale jeho tékavá duše už se byla nabažila domova a starostmi o ženu a dítě.

Pojednou zase se v něm ozvala chuť po životě, jaký vedl před sňatkem.

Zachtělo se mu zase styk s svou společností. Jezdil do Poltav y i k okolním velkostatkům a dokonce svěřil ženě, že se rozjede na nějaký čas do Moskvy, kde se právě opravoval jeho starý palác.

"Musím dohlédnout, jak to stavíte! upravuje; chci, aby se ti to líbilo, až se tam na podzim přestěhujeme," dodal s omlouvajícím se úsměvem.

Zrovna táhli přes Stěžný čápi k severu, když u podjezdu zámku se loučil Šmalský ještě jednou se svou ženou. Políbil jí ruku a napomenul francouzsky:

"Dej mi pozor na Sášenku!"

Žena se dívala za kočárem, až zajeel. Pak kráčela do dětské komnaty, aby u kolébky svého dítěte s třásla neznámou tíseň, která jí zavalila srdce.

Následující dny jí ubíhaly těžce. Teprve teď poznávala, jak velice zvykla mužovi, jak se jí po něm stýskalo, třeba nikdy se nezbavila dojmu, že on jí není rovným druhem, nýbrž něčím vyšším, autoritou, před níž je nutno se ostýchat, i háť. Ten pocit jí neopouštěl ani v intimních chvílích jejich spoluzítí.

Teď se jí však stýskalo. Stesk zaháněla hlavně pilnou prací se společností své Francouzky. Denně psala úlohy, učila se novým

výrazům i mluvnicí a překvapovala svou učitelku i píli i svými pokroky. Ostatní čas věnovala synáčkovi a své staré pěstounce, která nyní za nepřítomnosti hraběte s ní i stolovala.

Dvakrát týdně psala mužovi dopis, na němž si vždy dala záležitosti. Podrobně vypisovala, co se děje ve Stěžném, nejvíce ovšem o malém Sášenkovi, že už zvedá hlavičku, že se směje. O sobě psávala až v posledních řádcích: Že vzpomíná, že se jí stýská a že se ne smírně těší, až on přijede.

Šmalský odpověděl průměrně teprve vždy na několikátý dopis ženin, stručně a chvatně, jako když nemá mnoho času. Také neměl. Třebaže hlavní sezona byla už pryč, našel přece v Moskvě spoustu starých přátel a známých, protože pilně navštěvoval všechny zábavy vznešené společnosti.

To bylo divení a otázek, je-li opravdu ženat? Hlavně dámy na něj útočily. A kde žije má mladou paní? Kdo je to? Mladá, krásná, bohatá?

Šmalský se jen usmíval a odpovídal hned rozmarně, hned vyhybavě. Důvěrnějším přátelům ukázal i malinký obrázek své ženy, malovaný slavným malířem miniatur v Německu. Upřímně chválili: Mladinká, krásná!

A což když se pochlubil, že má dědice, syna Alexandra!

Brzy se ovšem už staraly jazyky některých známých klepen moskevské společnosti o mladou domácnost Šmalského. Celé legendy se vymýšlely o jeho sňatku, už proto, že svou ženu zřejmě skrývá před světem. Proč jí nepřivezl sebou i dítě? Stydí se za ně? Někjaké tajemství tu je a to rozpalovalo zvědavost té vznešené společenské smetánky. Šmalský zatím nasytiv se zábav Moskvou odjel s počínajícím létem na jiný svůj statek a vrátil se teprve za několik měsíců do Stěžného.

Mladá hraběnka už se ho nemohla dočkat. Bylo jí velice smutno na osamělém záměčku, odkudž nevyšla jen do parku. Dříve zvyklá měnit každých pár týdnů místo pobytu, seznamovat se s jinými městy, dýchat jiný vzduch, navykla ruchu, který má mládí tolik rádo, těžko zvykla osamělému životu vznešené dámy. Aspoň kdyby směla mezi prosté lidi na pole, do zahrady, pohovět si a zasmát se s nimi! Ale to jí hrabě hned ze začátku rozhodně zakázal. Už jí netěšila ani společnost Marie, ani to, že madame ji mezitím znamenitě zdokonalila ve své mateřštině. Jen se Sášenkou se dovedla smát, když na ni v dětském úsměvu otvíral pusku už s několika perličkami prvních zoubků. Ale když usínal ve své nádherné postýlce, odcházela tiše do své samoty. — Plná radosti konečně očekávala muže, když oznámil svůj příjezd. Oblékla se do nové, světlé toalety, která jí velmi slušela. Stopy těžké nemoci už

dávno zmizely. Rozkvetla znovu půvabem mladé ženy, jak sama si přiznala před zrcadlem.

Tak stála v přijímacím pokoji u okna očekávajíc svého chotě. Až se jí hrdlo stáhlo pohnutím, když dole zahrčel jeho kočár.

Za chvíli ji držel v náručí. "Kde je Sášenka?"

Zavolala hlasitě na Nánu, aby hoška přinesla. Šmalský se vrhl k dítěti a líbal je tak prudce, až se rozplakalo.

Po večeři se procházeli manželé na terase. Hrabě vyprávěl ženě o Moskvě, také o tom, jaký poprask tam způsobila zpráva o jeho sňatku, že přátelé mu nechtějí věřit, že je ženatý.

Zefka se usmála. "Však uvěří, až nás uvidí, Sášenku a mne."

Šmalský na to nic neřekl.

Teprve druhého dne všimla si Zefka lépe při denním světle, že se její chot' jaksi změnil. Na skráních měl prokvetlé vlasy a u úst a kolem očí mu přibýly nové vrásky. I tón jeho hlasu byl jiný, nějak ostrý, pánovitý. Brzy se chočil na starého zahradníka, že nevyšázel v předu zámku ty květiny, které chtěl Šmalský, po té se pohádal se správcem. Mladá žena objevila u něho rys povahy, který jí dosud byl neznám. Byl popudlivý a hněvivý. Omlouvala to však u něho nervosou, měl asi v Moskvě starosti s přestavbou paláce. Avšak ta podivná nervosa hraběte nezmizela ani po několika týdenním pobytu na tichém venkovském sídle. ba ještě se stupňovala. Mladá jeho žena marně čekala, že se vrátí krásné chvíle první doby jejich manželství, kdy druh druhu neopouštěl, kdy se nemohl ani nabažiti jeden druhého.

Ted' se hrabě zavíral do svých pokojů, kde četl, kouřil a nyní, po svém návratu domů, velmi často i pil, těžká cizí vína. Ted' už nehledal dychtivě svou chot', nevolal na ní, odběhl-li. Za to leckdy se objevil u stolu s rozpalenými tvářemi, z nichž vyzíraly jeho bledé, sivé oči jako skleněné. Pak tropíval křik se sloužícími pro každou maličkost.

Zefka spozorovala, že je napilý. Jeho dech páchl vínem, jeho řeči byly zmatené. Nemohla mu nic říci, nesměla, ale odpor a zármutek se v ní zdvíhal.

Zaběhla si postěžovat Marii, poprvé. "To jsem nevěděla, že šlechtic se může opíjet, a si pomyslí o něm služebnictvo," pravila se slzami v očích. "A mne si skoro ani nepovšimne, ba, ani dítě ho tuze nezajímá."

"Musíš, děvkeno, sama za ním, mluv s ním laskavě a on zase obrátí, to víš, mužští jsou někdy divní patroni," těšila ji stará žena. "to nic není, pořád se nemůže jen kolem tebe točit."

Zefka skutečně přemohla svou hrdost a druhého dne po snídani nesla do pracovny svého chotě několik čajovek ve stříbrné váse. Jak tak kráčela řadou pokojů, zahlédla svůj obraz

v zrcadle. Zteplá, svěží, v domácím oděvu ze světlých krajek musila vzbudit upřimý obdiv každého.

S úsměvem vstoupila do mužovy pracovny. Hrabě seděl zabofen v pohodlném křesle u psacího stolu, v němž cosi rovnal. Otočil se po příchodu, ale nevstal. Pokročila až ke stolu.

"Přinesla jsem ti, Sašo, několik růží, jsou. myslím, už poslední," a stavěla vásu na horní část stolu.

"Sem ne, dej to třebas na knihovnu," řekl hrabě, "mohl bych to tady zvrhnout, ostatně

"Vím -- ano, jak si přeješ," zašeptala mladá paní, sklonila hlavu a zvolna odcházela. Proběhla pokoji do své ložnice, kde se dala do pláče.

Říká náš lid, že každý člověk na světě musí prolít určitě množství slzí, že si každý musí určitou míru zármutku protrpět. Želka, která přes své smutné dětství nikdy mnoho neplakala, odplavovala tíhu bolu ze svého srdce teprve za svého manželství.

Posléze se stala hromosvodem, na kterém se vybíjel vždy a za každých okolností špatný

Tornádo hrozně řádilo. — V březnu loňského roku přišly Jobovy zprávy ze státu Alabamy a některých sousedních států. Přehnal se tudy tornádo, které zmařilo skoro 400 lidských životů, zranilo na tisíce osob a způsobilo za miliony škody na majetku. Náš obrázek předvádí jednu obec alabamskou, ve které zabito bylo 33 lidí.

nemám v oblíbenosti růží! Pak -- prosil bych tě, abys vždy dříve zaklepala na dvěře, vcházel-li do mých pokojů," dodal ostře.

Mladá žena se zarazila. "Myslela jsem. Sašo, že to platí pouze pro cizí lidi a pro služebnictvo," omlouvala se chvějícím se hlasem.

"Nikoli, formy společenského chování platí pro každého," odsekl, "také bych tě prosil, abys mne, aspoň před jinými nenazývala Sašou, nýbrž Alexandrem Pavlovičem, jak je to u nás zvykem."

rozmar jejího chotě. A tak jako dříve těžce nesla, že muž netouží po její společnosti, tak nyní se děsila těch chvil, které s ním musila strávit u stolu. Často dal se do hubování u oběda či snídane. Mladá hraběnka už se vzdala všech pokusů o rozumné vysvětlení určité záležitosti, nebo o uklidnění rozloženého muže. Proto raději mlčela. Sousta jídla jí rostla v krku, nevěděla ani, co jí, jen počítala, kdy bude moci se vzdát z jídelny. To směla až tedy, když hrabě vstal od stolu. Pak jí polbil

ruku a odcházel. Častokrát si pomyslela: "Kdybys mne raději dovolil v klidu se najíst, a nechal si své zdvořilůstky!"

Přes svou podivnou povahu měl hrabě ženu svým způsobem rád, třebaž už ne tak, jako v první době manželství. Zahrnoval ji přepychem, objednával jí drahé, elegantní šatstvo od předních firem, šperků měla jako skutečná zámožná šlechtična. Ale cítila na každém kroku, jak je závislá na svém choti, který ji povzněl z proletářského života do svého, aristokratického. Nesměla sama ze své vůle nic rozhodovati ani o vlastní své osobě, ani o synovi.

Hraběnka na příkad toužila velice, aby mohla jezdit na koni. Byla od dávných let znamenitou jezdkyň, vždyť na koni si vydělávala v cirkus první svůj chléb. V hraběci stáli stále několik jízdeckých koní, z nichž jeden anglický plnokrevník, nejvíce se hraběnce líbil. Představovala si, jaká by to byla rozkoš, moci se na něm projeti, parkem, pak cvalem přes širé lučiny, na svém koni, na svém majetku, pro vlastní zábavu a potěšení a nikoli pro cizí! Dodala si odvahu a žádala hraběte, může-li jezdit na koni. Ani jí nenapadlo, že by jí tuto nevinnou zábavu oděkl, tím spíše, že dámy jeho kruhů tento sport odedávna pěstovaly. Ale hrabě drsně odmítl její žádost.

"Proč? Vždyť umím jezdit a velmi dobře!"

"Umíš jezdit! Ale jak, cirkusácky! Myslíš, že si přeji, aby každý, kdo tě spatří, uhodl hned čím jsi byla?"

V Zefce se vzbouřila všechna její hrdost, tak uražená vlastním mužem.

"Vždyť já ani nechci zapírat, čím jsem byla! At' jsem byla čímkoliv, přece jsem se vždycky poctivě živila a nikdo o mně nemůže nic zlého říci!" vybuchla.

"To ti nikdo neuvěří, má zlatá, děvče z cirkus, tanečnice —"

"Pak bys to měl takovému člověku vysvětlit ty, Alexandre Pavloviči," řekla Zefka na jednu ku podivu klidně, ale s tichou výčitkou v chvějícím se hlase. Od té doby nikdy už nepromluvíla o tomto svém přání, ba vyhýbala se i státi, kam jindy ráda chodívala. Ráda si pohladila hlavy krásných zvířat a vždycky pro ně mívala kousek cukru.

Za to ta předhůzka manželova o cirkusáctví, ta ji zabolela! Proč tedy o ni usiloval, proč jí nadbíhal, proč stál o její přízeň, když byla pro něho jen cirkusovou umělkyní! Tehdy v Angres se nestydl s ní všude se objevovati, kdy byla skutečně ještě v cirkusu a dnes, daleko od místa jejího působení, kde ji lidé znali jen jako hraběnku Šmalskou, se bojí prozrazení jejího původu. S trpkostí si vzpomněla těch prvních dní posvatebních, kdy hrabě dojat její mravní i tělesnou nedotknutelností ji obdivoval

jako sveticí, kdy jí přísahal, že se jí po této stránce nevyrovná žádná šlechtična. Jak si vážil její poctivosti, při její opuštěnosti, mládí a kráse! Jak spěchal tehdy k Marii, jak jí děkoval, že pomohla pro něho uchrániti plný, čistý květ dívčí etí Zefčiny!

A teď už na vše zapomněl! Teď se bojí poznámek jízlivých lidí, které by dovedl zarazit! —

Na podzim toho roku odjeli manželé Šmalských s většinou služebnictva do Moskvy, kde chtěli ztráviti zimu. Před odjezdem projevil hrabě přání, aby stará Marie, pěstounka Zefčiny, zůstala na venkově.

"Co pak s ní, v Moskvě, ještě bude všelicos vyprávět o tobě," navrhoval mrzutě, "nech ji zde, má se tu dobře."

"Ne, Alexandre Pavloviči, Marie půjde všude, kde já budu, tak jsem jí to slíbila a svému slibu dostojím. To jsem ti také řekla ještě před naším sňatkem, a tys tehdy souhlasil," mříně ale určitě ozvala se Zefka.

Hrabě se zarazil. "No, at' jede tedy s sebou, ale nakaž jí, at' v domě nikomu nic nevykládá, nemám to rád; at' říká, že je tvoje chůva!"

"Více než chůva, byla mi matkou, Alexandre Pavloviči," dodala hraběnka. —

V Moskvě první čas se zdálo, že poměr mezi manželi se trochu zlepšil. Zefce nebylo tak smutno v krásném, rozsáhlém paláci, jehož vnitřek byl přestavěn a přizpůsoben modernímu pohodlí. Hrabě jí vykázal celé první poschodí levého křídla, obráceného do malé, ale pečlivě upravené zahrady. Zde měla své komnaty v sousedství s dětskými pokoji, kde bydlel Šašenka se svou chůvou a nově přijatou francouzskou vychovatelkou. Marie byla ubytována v přizemí do dvora, v oddělení pro sestárlé služebnictvo. Byla tu spokojena ve své veliké, nízké světnici, pohodlně zařízené, tím spíše, že v sousedství bydlela bývalá chůva hraběte, stříbrovlasá stařena, s níž si mohla pohovořit.

Marie často byla důvěrníci mladé hraběny, která si nikde nemohla postěžovati na svého manžela, na jeho příkré, až podivínské jednání, než u své oddané pěstounky. "Musíš už něco přetrpět, milé dítě, musíš všelicos snést od hraběte. Je to tvůj muž a posadil tě přece do takového blahobytu. Vždyť žiješ jako královna a tvůj syn bude jednou takovým bohatcem. Bože můj, povídala mi tuhle stará Duňa, že má tvůj hrabě dvanáct panství, slyšíš, dvanáct a co jiného bohatství, peněz, po cizích bankách uložených!"

"Myslíš Marie, ptávala se Zefka zadumaně, "že všichni manželé jsou tak lhostejní k svým ženám?"

"Ba, všichni, děvče zlaté," horlivě přisvědčovala stará žena.

"Všichni snad přece ne," zašeptala hraběnka a vzpomněla si na Petra Nezvala, který ji také kdysi přísahal, že ji má nekonečně rád. Tomu neuvěřila, snad proto, že byl chudý — a teď sama hyne uprostřed pohádkového bohatství a přepychu touhou po opravdové, nehybnoucí lásce mužově.

Marie nedovedla se vžít do postavení mladé ženy, té stačilo k spokojenosti klidné pohodlí a bestarostnost o denní chléb. —

V Moskvě pobýli Šmalští do jara, kdy odjeli opět na venek, tentokrát opět na jiné panství. Pobyt tam doporučil sám domácí lékař, protože tam byly ohromné jehličnaté lesy s nádherným vzduchem, který měl být zvláště malíčkému Sášenkovi na prospěch. Hošík už žvatlal a byl v tom věku, kdy jsou děti nejroztomilejší. Po matce zdědil krásné temněmodré oči s tmavým obrym, po otci světlé vlasy a silnou tělesnou konstrukci. Byl to zdravý, rozkošný hošík a hrabě se mu čím dál tím více věnoval. V prvním roce si dítěte ani mnoho nevšímal, jen se zeptal, je-li zdravo, ale jak hošík rostl, přicházel k rozumu, stupňoval se zájem otcův o něho. Často nyní přicházel do dětských pokojů, hrál si se Sášenkou, dováděl s ním, až někdy jeho chůva byla v rozpacích, byl-li už čas, aby dítě jedlo a tatínek je ještě nechtěl pustit z ruky.

Zde u Sášenky se velmi často setkali oba manželé a hraběnka se v koutku svého srdce radovala. Má-li hrabě rád svého synka, kterého mu ona darovala, jistě ani ona mu není lhostejnou.

Kdysi k večeru šla se Zefka podívat na dítě. Už za dveří slyšela jeho veselý výskot a když otevřela, viděla, že hrabě sedí na nízkém divanu a houpá malíčkého v silných rukách vysoko nad hlavou. Blížila se s blaženým úsměvem a položila muži ruku na rameno.

"Jak je ten náš hošíček roztomilý a veselý vid'?" skláněla se k dítěti.

Hrabě položil dítě na divan a zvedl se.

"Je roztomilý, ale proč je sám? Mám bohatství pro deset dětí!"

Zefka se zarazila a tázvavě obrátila zraky na muže. Takový vyčítavý tón! "Nevím proč, Alexandre Pavloviči —"

"Ale já vím," odsekl jí a nevšímaje se už ani roz dováděného dítěte odešel z komnaty.

Té noci si mladá hraběnka zase jednou hodně zaplakala. —

Tak plynula leta manželství mladé tanečnice, na kterou se kdysi usmálo tak nenadále štěstí, štěstí, které jí všichni, kdož ji znali, tolik záviděli. Hraběnka Šmálská však byla jiného mínění o vlastním štěstí. Říkala si, že lidské štěstí nekotví v bohatství a bezstarostnosti, nýbrž v lásce toho druhého, s nímž žijeme, v jeho porozumění. Její život jediné ozlačovala láska k dítěti a k staré Marii. Brzy však

počala pozorovat, že její muž žárlí na dětskou přichylnost dítěte k ní. Hrabě chtěl, aby synek měl jen otce rád. Proto jak mohl, se jím zabýval, laskal se s ním, nosil mu drahé hračky, třeba často neměl mnoho trpělivosti na hru s dítětem. Ale chtěl dětskou dušičku sám a zcela ovládnout.

A přece dítě, sotva zhlédlo matku, už k ní natahovalo ručky, už k ní běželo s tím nejšladším slůvkem na světě na dětských rtech: "Mámo".

Hrabě svou ženu do velké společnosti nikdy neuvedl. Docela nezakrytě jí oznámil, že její nízký původ tomu brání. Když však zimy trávili v Moskvě, tu bylo nutno aspoň občas pozvat několik důvěrných přátel Šmálského.

Tehdy nastaly nové nesnáze pro hraběnku. Ať se vždycky chovala naprosto bezvadně, snad až příliš vážně na tak mladou ženu, přece ji pokaždé vyčítal manžel, že s jeho hosty koketuje. Žárlil na každého, s kým promluvila něco, co on neslyšel.

Na konec hraběnka znechucena neustálým podezříváním odmítla účastnit se společnosti hostů. To však zase vyvolalo hněv manželův a nové předhůzky, že se neumí chovat jako šlechtična.

Žárlivost hraběte rostla léty. Hrabě neměl už daleko do padesátky a blížící se stáří rychle se hlásilo na jeho třebaš herkulovském těle. Zlobivá nálada vryla mu do tváře nové, ostré vrásky, vlasy mu řídly a na těle přibývalo tuku. Jeho choť ve svých čtyřiašedesáti letech byla krasavičí v pravém slova smyslu. A přece mohl si hrabě přes to vše udržeti její lásku, vypučelou z velké úcty a vděčnosti k němu, kdyby svým nesnesitelným chováním tuto v srdci své ženy pozvolna, ale jistě neubíjel.

Jednoho zimního večera, kdy ulicemi moskevskými táhl studený severák rozhazující sněhové vločky, ohlásil sluha hraběnce návštěvu. Přehodila si přes ramena kožešinovou štolu a odebrala se do přijímacího salonu, vzdobeného v pravdě s uměleckým vkusem. Čekala, že je to někdo ze známých mužových. Jaké však překvapení.

Poblíže francouzského krbu stál Petr Nezval.

"Vy zde, Petře? Jak jste mne našel?" zvolala Zefka a běžela k němu.

První její dojem byl radostný. Hle, Petr, dobrý kamarád z mládí. Tiskla mu srdečně ruku, vtlačila do nejbližšího křesla a sama se usadila naproti.

"Vyprávějte honem, jak se máte!" vyzývala jej plna vzrušení.

A Petr vyprávěl. Ze začátku stísněně, pak už volně o tom jak trávil těch pět let, co se neviděl. Skoro pořád v cizině. Nejdřív v Německu, nyní v Rusku. Jede přes Moskvu do nového působiště, kde má být dirigentem orchestru

menšího divadla. Náhodou se dozvěděl, že tu má palác hrabě Šmalský. Zeptal se portýra, jestli panstvo přítomno a když slyšel, že ano, neodolal, aby se neohlásil u své přítelkyně.

"A nyní mi něco vyprávějte o sobě, paní hraběnko," řekl, když skončil své vypravování.

Také Zefka byla nucena se zmínit o svém životě za posledních let. Učinila tak stručně a zámyslně se vyhnula všemu, co by jen zdaleka se mohlo podobat vychloubání.

"A jste, jak vidím a jak si mohu představit, nesmírně štěstna," doložil Nezval, když skončila, pozoruje ji s tichým obdivem.

"Mám synáčka, Sášenku, už jsou mu čtyři roky," odpověděla hraběnka a při tom opravdu jakýsi odlesk tichého štěstí ležel na její krásné tváři. "A vy, Petře, jste dosud sám?"

"Ano, svoboden a už asi zůstanu," zasmál se mladý muž trochu trpce.

"Nechcete zajít k Marii?" vzpomněla si pojednou Zefka, "žije u mně, a je dosud zdráva!"

"Velice rád, sice tuze ráda mne nemívala, ale dnes už není příčiny, že ano, paní hraběnko?"

Zefka neodpověděla a vedla jej do bytu staré Marie. Teprve zde, v skromnějším prostředí, rozpředla se nenucená přátelská zábava. Marie uhostila Nezvala časem a stále mu opakovala, jak ho ráda vidí, jak je hodný, že si na ně vzpomněl.

Asi za hodinu se Nezval poroučel. Po sousedsku a srdečně se starou Marii, trochu dojatě s hraběnkou. Podanou ruku její přitiskl ke rtům: "Buďte stále hodně štěstna, hraběnko, věřte, že mně k spokojenosti stačí jen vědomí, že vy jste štěstna."

Stará Marie doprovodila hosta až k loži portýrově, hraběnka spěchala už nahoru k synáčkovi. Celý večer pak myslela na Nezvala, na jeho pěkný, tichý zjev. Ze srdce byla ráda, že se domohl lepšího postavení. A ještě zcela na ni nezapomněl! Cítila, že v skrytu svého srdce je tomu ráda; hle, tak mu ublížila, nedbala o něj, a on přece vzpomíná. Teď snad se už také ožení, bude mít rodinu a bude šťasten. Oh, kdyby tak věděl, jaké je to její štěstí, o němž mluvil! Dlouho nemohla usnouti, až k ránu tvrdě usnula.

Probudila se však náhle, jak proti svému zvyku prudce vešla do její ložnice komorná Marjusa.

"Ach, báryňa, milostivý pan hrabě zase vyvádí," šeptala uděšeně věrná služebná. "Dal si zavolat starou Marii, vaši nánu, a hrozně na ni křičel přede všemi na chodbě, aby hned se vystěhovala z paláce, že ani hodinu ji tu nestrpí a tak jí dával hrozná slova," komorná se zajíkala, "že je kuplířka!"

Zefka vyletěla z postele. "Poďej mi župan," velela ulekána. Jedním pohybem ruky svinula

vlasý, sepjala hřebenem, vklouzla do střevice a županu, přehodila si kožich a vyběhla z ložnice. První její myšlenka byl hrabě. Spěchala do jeho pokojů, ale zde jí ustražený sluha řekl, že je hrabě u mladého pána.

Vřítla se do dětských pokojů. V prvním se potkala s francouzskou vychovatelkou, která právě nesla ven kupu složeného prádla. Otevřela dveře ložnice hošíkovy.

Uprostřed stál hrabě bílý vztekem a držel na ruce hošíka. Všechny skříně i zásuvky otevřené, vedle prádelníka stál kožený kufr, v kterém se vozila garderoba hošíkova.

"Co se to děje, Alexandře Pavloviči?" zeptala se Zefka všechna se třesouc.

"Stěhujeme se, já a Sášenka, protože madame, nechci zůstat s vámi ani hodinu dále pod jednou střechou. Vy jste pohanila můj dům, moji čest, vy se nestydíte přijímat své bývalé milence tady, v mé domácnosti. Mlčte — všechno vím, mám ještě věrné služebnictvo kolem sebe, které mi prozradí vaše rejdy. A ta stará čarodějnice, u které jste si našla útulek pro své randesvous, ta už letí z mého domu tu dám vyhodit hned na dlažbu."

Zefka byla zkamenělá děsem. Kdo ji takhle očernil, kdo ji mohl pro naprosto nevinnou návěstěvu známého vinit ji z manželské nevěry?

"To není pravda, Alexandře, to je strašný omyl, počkej trochu, vysvětlím ti —" běžela k němu se sepjatýma rukama. V tom dítě začalo plakat a chtělo k matce. Rozčilená řeč rodičů je hluboce vzrušila.

Hrabě hošíka postavil na zem. "Tam jdi," ukázal do kouta s hračkami. Obrátil se pak k ženě. Jeho mohutná postava se chvěla vztekem, na čele mu naskočila modravá žíla, sivé oči sršely nenávistí.

"Nechci nic slyšet, bídná lhářko, vyženu vás, půjdete zas do cirkusu—" zachechtal se.

"Půjdu tedy, ale dítě si vezmu, to je mé —"

"Dítě je mé a přísahám, že vám je nikdy nedám!" zahřměl na ni.

Jako smyslů zbavená vrhla se k dítěti, chtějíc si je vzít. Hrabě jediným skokem ji zadržel a železnými prsty své pravice stiskl jí hrdlo a hrubě ji srazil na kolena. S těžkým záupěním se svezla na zem.

V tom cítila, jak na její obličej spadla slina, vyplivnutá hrabětem.

Myšlenka, rychlejší než blesk, projela jí zmučenou hlavou, myšlenka bránit své dítě, zachovat je pro sebe za každou cenu.

Ruka její maně vjela do kapsy kožichu a v něm nahmatala malý revolver. Byl to kdysi její věrný druh na cestě světem. Měla jej ušchovaný na památku přes to, že byl polámaný. Před několika dny si jej však dala spravit a zapomněla jej v kapse kožichu, jak jej přinesla z obchodu zbraněmi. Kdyby byla nahmátla v kapse svůj nůž, byla by sevřela v drobné hrsti

ten. Ted' zvedla revolver — zaduněla jedna rána proti hraběti, který překvapením otevřel ústa, z nichž vyšlo strašné obvinění — druhá — hrabě se chytil za prsa a svalil se k nohám své ženy. Té se zatmělo před očima. Vztáhla ruce ku předu, směrem k Sášenkovi, ale tam v koutě u hraček bylo ticho. Revolver jí vypadl z trnoucej dlaně a ona otočivši se jako raněný pták svezla se na perský koberec, který se už barvil krví. —

Hraběnka se probudila k životu až za několik hodin. Nikdo k ní nesměl, jen dva lékaři u ní byli a dvě ošetřovatelky. Teprve druhého dne jí šetrně sdělili že, její manžel, hrabě Alexandr Šmalský, zahynul sebevraždou a že před tím zastřelil svého synka, aby s ním společně odešel. Zefka se toho chopila v první chvíli strachu před spravedlností. Když pak už mohla být vyslýchána, líčila soudci vyšetřujícímu celou tu tragedii, že vcházejíc do dětského pokoje zaslechla dvě rány. Otevřela a spatřila muže už ležícího. Dítě neviděla!

"Ano, paní hraběnko, revolver ležel u hraběte, jak mu vypadl z ruky, a maličký byl zasazen do krčku, rovněž okamžitě mrtev."

Zefka div nesešlela žalem nad ztrátou dítěte. Sama nechtíc zastřelila svou naději, svého synáčka, pro kterého se chtěla rvát na život a na smrt s mužem — tyranem! V ty strašné chvíli nikdo k ní nesměl, jen Marie.

Konečně nádherný pohřeb obou Šmalských. Nabalsamované mrtvolky odvezeny v nádherných kovových rakvích do rodinné hrobky na venkovském panství. Celé ohromné dědictví přešlo na vzdálené příbuzenstvo, které hraběcí vdově věnovalo značný obnos na hotovost, aby mohla být pohodlně živa až do smrti. Všechna veřejnost cítila s ní hlubokou soustrast, a všichni zazlivali podivínskému hraběti, že zastřelil sebe vzal s sebou i jediné dítě.

Brzy po pohřbu svého manžela a dítěte zmizela mladá hraběnka z Ruska. Ponenáhlu se na ni zapomínalo, až celá tragédie hraběcí rodiny Šmalských upadla v zapomenutí. Jako celá řada jiných panství byl zabrán i všecken pozemkový majetek náležející někdy hraběti Šmalskému a rozdělen mezi sedláky. V moskevském paláci byl ubytován asyl opuštěných dětí.

Před několika lety proběhla časopisy zpráva, že ve španělském městečku Concha zemřela v malé své vilce nedaleko pobřeží stará dáma, která se sem přistěhovala asi před čtyřmi desetiletími. Zakoupila si na kraji městečka vilku, obklopenou zahradou a zde žila s nikým se nestýkajíc po celou tu dobu v úplné samotě.

Jedinou společnicí jí byla stará žena, která však po několika letech zemřela, a pak služka, kterou si s sebou přivezla. Před časem zemřela i tato a pak podivínská žena přijala do svých služeb pouze posluhovačku Ruskou, pro kterou si schválně dojela až do Madridu. Posluhovačce však zůstaly některé místnosti vilky nepřístupny a s minulostí své zaměstnavatelky nevěděla nic víc, než ostatní obyvatelé městečka.

Když však stará dáma náhle zemřela, vnikla úřední komise do tajemné vily. Vedle ložnice našla menší místnost, kde na nádherném katafalku ležela rakev s pečlivě nabalsamovanou mrtvolou asi čtyřletého hošíka. Kolem katafalku plno květín, jež už schly ve vá-sách. Úřady nařídily, aby malá rakev byla uložena do hrobu po boku zesnulé podivínky.

Při prohlídce ostatního bytu byl nalezen v psacím stole deník zesnulé, který si po dlouhá leta svého odloučeného od světa života vedla. V něm vylíčila celou tragedii svého manželství i scénu, v níž zabila zároveň s manželem i syna. Za trest si určila zbytek života strávit v úplném odloučení od světa — jen s mrtvým dítětem se nechtěla rozloučiti a proto je tajně dala vyzvednouti z rodinné hrobky a vzala je s sebou, aby denně u něho na modlitbách si vyprosila odpuštění. Byla to hraběnka Šmalská.

Své velké pokání konala nedaleko místa, s něhož kdysi jako mladinké děvče obdivovala se po boku muže, jenž ji miloval, nádhře jižní noci a kdy hledala mezi třpytícími se hvězdami na temné obloze hvězdu svého života. Vybrala si tehdy tu nejkrásnější, oslnivého lesku — ale sotva k ní upjala svou dětskou víru, hvězda zmizela, zapadla v hlubinách vesmíru. Měli pravdu staří astrologové, když tvrdili, že osud každého člověka je spjat tajemným pontem s osudem určité hvězdy na nebi?

Svatební pomologie. "Jakže — vy se chcete ve svém věku oženit a to s ženou, tak mladou?" — "Ovšem — protože kousne-li člověk do jablka tak kyselého, musí to jablko být červeno-líci!"

Ach tak! "Poslyš, příteli, daruješ své ženě někdy šperky?" — "Udělal jsem to jednou, ale budu toho, co budu živ, litovati!" — "Nono. jaký to byl šperk?" — "Snubní prsten!"

Úlovky. "Váš muž holduje také nějakému sportu?" — "Samozřejmě. Je vášnivým lovcem ryb." — "To jsem si mohl myslet. Proto on má tak často každou botu jinou."

Moderní dítě. "Proč, Willy, neděláš své úkoly?" — "Stávkuji, protože soudím, že je nespravedливо, máme-li my děti pracovat, a učitel je za to placen!"

Dar štědrého večera

■ ■ ■ ■ ■ NAPSALA VLASTA JAVOŘICKÁ. ■ ■ ■ ■ ■

NENÍ a nebude nic krásnějšího nad štědrý večer. Ani jediný den v roce nevyznamenává se tolikou krásou, tak snivou poesí, takovými jímavými legendami, jako právě štědrý den.

At' jiskří krásou zimní přírody nebo hýří sněhovou bouří, vždy v něm jde něco k srdci, něco nevý-

slovně sladkého a dojemného zároveň.

At' večerní nebe kryjí šedivá mračna, z nichž se sypou bílé hvězdičky, nebo at' září tisíce nebeských světél — at' svatou náladou vše tichem trne, či burácí a kvílí vichřice — zůstává štědrý večer stejně svatvečerem, v němž jímavé kouzlo uchvacuje stejně člověka nábožensky založeného, jako bezvěrce.

Nikdo teplému kouzlu štědrovečernímu nedolá! Tak i doktor Charvát, at' byl starým a bručlavým mládcem, mívál štědrý večer rád. Ač si po celý rok na společnost valně nepotrpěl, v ten večer si zval rád nějakého přítele, nebo známého, aby s ním trochu pobesedoval.

Býval nerad sám, v takový posvátný a krásný večer; vždyť tu spěchá každý rád k teplému krbu, každý chce být doma a v rodině.

V jiné dny býval doktor Charvát málo ve svém staromládeneckém pokoji; neprodléval-li v ordinaci, býval někde u nemocných, a ne-li ani to, pak jistě seděl v hospodě u Smrčků a bavil se buď kartami, neb družným povídáním.

Ani jediný večer snad nebýval doma — nelíbilo se mu tam, mívál až příliš neutulno.

Ale na štědrý večer býval doma, oddával se vzpomínkám a hostil někoho ze známých.

Také letos planul na jeho stole malý, pietní stromeček vánoční a pod ním se honosily nějaké dárky. Pro hostě a posluhovačku.

Bývalo to tak rok co rok.

Posluhovačka, paní Kropáčková to už znala z paměti. Na štědrý den odpoledne sám stromeček nastrojil, trochu se přitom usmíval a večer se z něho skoro dětinsky radoval. V ten večer

býval jiným člověkem. Ale, na Boží Hoď už zase býval tím starým, vrčivým mládcem a na stromeček se díval docela střízlivými očima. Ale, to ho ještě strpěl. Za to však na Štěpána už se vrátil zcela ku všednímu způsobu a stromeček ho nadobro omrzel. Mrzutým ruky mávnutím naznačil paní Kropáčkové, že toho má dost a zavrčel:

“Dejte to někomu. Některým, opravdu, chudým dětem!” To se ovšem řeklo, ale paní Kropáčková moudře uznávala, že teď je chudých, opravdu chudých dětí málo, že teď už nejsou děti, které by stromečku nemávaly.

Proto ten od pana doktora brala pro své vnoučata. Však jim pokaždé přišel vhod!

Letošního roku měl doktor Charvát mladistvého při večeři hostě. Byl to medlk, Jaro Vichta, syn jeho dávného a dávno ztraceného přítele. S ním seděl u štědrovečerní večeře a popíjel výtečné víno. Doktor Charvát byl přítelem dobrého vína — ba, přítelem — to jest slabě řečeno — byl jeho ctitelem. Byl-li sám, vypil ho dopoledne sotva malý pohárek, nebo večer před spaním, trápily-li ho už po několik dní těžké sny. Jinak zárlivě sčítal své sklepní bohatství. Ležely ho tam v písku hezké řádky — měl ty láhve zpočítané a nevětil nikomu, ani paní Kropáčkové.

Klíče mívál pořád u sebe. Ale, přišel-li host a milý host, jakým byl třeba starý přítel páter Celestin, bývalá kopa nabíjená a ctitel dobrého truňku, dnes ovšem, ctihodný kanovník pražské kapituly — nebo tak, jako dnes, takový Jaro Vichta, nešetřil svými poklady. A licho-tilo mu ohromně, řekl-li host znalecky: “Máte znamenité víno, pane doktore.” Bylo mu asi tak jako jinému hostiteli, kdyby někdo pochválil: “Máte krásnou dceru, pane správče,” nebo “kuchyně vaší paní jest jedinečná.”

Doktor Charvát ovšem byl sám a neměl nic, co by hodno bylo takové chvály, proto si zakládál na svém víně.

I teď zdvihal pohár — hleděl do něj proti světlu na droboučinké perličky, na granát moku, lomícího se v křišťálu skla a střídavě zas na mladistvého junáka, Jaro Vichtu.

“Nu — chutná vám, milý kolego? Jenom, pijte kolego! Víno nikomu neškodí, zvláště je-li čisté, přírodní a nestrojené, jako moje.

MALÝ KAREL AUGUST LINDBERGH,

synáček proslulého amerického letce, jehož tragický osud bolestně dotkl se celého civilisovaného světa. Unesen byl z domova v Hopewell, N. J. 1. března a nalezen mrtev 12. května 1932 nedaleko domova. Za jeho vrácení bylo falešným vyděračům zaplaceno \$50,000 a pátrání po únoscích vedeno i v Evropě — marně.

Víte, nenávidím strojených vín. Tento výtečný mok se jmenuje po česku — slzy Kristovy. — Nu, pohlédněte jenom, zda může být něco čistšího, opravdovějšího. Vidíte tu čistotu a jasnost? Nůže, nazdar, mladý příteli, ať nám slouží...."

Povznesl ke rtům — pil pomalu — spíš pouze ochutnával se zbožnou vážností.

"A poslužte si — máte-li rád sladké zákusky — tady závin jakýsi. Sám nejídám často sladkosti.... A vypravujte o sobě — dlouho-li ještě? Dva roky? Nic víc? Nu ovšem a potom praxe.

— — — Inu ovšem — léta — a bez otce — pomalu to ubývá a těžce — to věřím..... Maminka? Nu ano, má těžké postavení.

Také jsem byl hochem z chudé rodiny. Tatínek měl malý stateček — tam v horách u Tábora.... A bylo nás pět. Tatínek s kobyloou na výdělek a maminka při vši té práci ještě pletla.

... Tak tak, mladý kolego — a všechno jsem přetrpěl. Jaká pomoc — život je boj.

Dnes to je vše už pouhým snem.

Všichni jsou tam — složili už ruce po dlouhé lopotě. A já jsem sám — — A tak jsem rád, ohromně rád, mladý příteli, že jste přijal moje pozvání — nedivte se mi, mám rád mladé lidi.

Tak mi to připadá, že jsem sám také mlád a, že se ty mladé krásné časy vrátily.... Nu ovšem — ani si neuvědomujete? A vidíte, právě to je ta chyba! Člověk si neuvědomuje, že je mlád a v nejkrásnější době.

Ne nadarmo je mládí přirovnáváno k jaru v přírodě. Ale prožívejte je hodně intenzivně, protože uplyne a už se nikdy nevrátí.... a věřte, teprve potom člověk vzpomíná. A vzpomíná i na to, co tenkrát bolelo. Nu ano — dnes už se tomu usmívám — i taková nešťastná láska. Tenkrát se zdálo, že bol člověka usmrtí — zpívaly se písničky o smrti — myslelo se na sebevraždu, ale po letech teprve člověk cítí, že i v tom byla krása. — Nu nu — tváříte se pojednou bolestně. Či vám to víno nechutná? Nu každý si nepotrpí na hořko-kyselé víno.

Víte, tím jest profádkována právě ta chuť slz Kristových — víte — hořko kyselá — chcete-li, dám přinést jinou láhev, mám různé druhy a vám třeba —

“O děkuji, děkuji vám, vážený pane doktore, víno jest znamenité — ale, nejsem zvyklý na tolik — a —”

“Nu, něco se vás dotklo. Víte, pokud jsem neuváznuv v tomto sovím hnědém, kde nemáme leč svrab, neštovice a bídu, zabýval jsem se hodně psychologickým studiem — ba — chtěl jsem se specialisovat — ale — tot' víte, i tady na venkově musí někdo být. I tady to někdo dělat musí a věřte mi, je to možná záslušnější, než v sanatoriu, kde se léčí samí bohatí.

Tady je člověk lékařem, ale také poněkud apoštolem — možná, že to také poznáte.”

Mladý muž přikyvval. “Nevím ještě, ale pravdě podobně zakotvim také na venkově.... pro zařízení se ve městě nemám prostředků —”

“Ale přiznejte se přece. Něco se vás dotklo — ach — už to mám. Moje zmínka o nešťastné lásce. Chápu to. Jste mlád. Kolik? Pětadvacet? Nu — jakž jinak. V tom věku je láska jako epidemie. Jako u dětí osypky a ovčí neštovice. Musí to přijít, dělejme, co chceme. Tedy u vás také — nu, přiznejte se.”

“Pane doktore —”

“Ale hlouposti. Snad se nebudete ostýchat, jako panenka? Snad vám ji neodloupil jiný?

Snad byste se nedal odstrčit? To se mi ani nepodobá. Nu — což? Vidím vám ve tváři, že to bylo něco podobného.

Vdala se vám? Vskutku?”

Starý pán si nasadil okuláry, aby na hostě lépe viděl. Seděl proti sobě; Jaro Vichta kroutil cigaretu, neboť měl již před večerí dovolení, že smí kouřit co mu libo. A nebylo na tom dosti; před ním stála umělecká, alabastrová schránka na cigarety a doutníky.

Hleděl si na prsty a žmolil smotek — trochu pohrdavě a trochu sladkobolně se při tom usmívaje.

“To nestojí za řeč, pane doktore — a — konečně, připadá mi i muze nedůstojno.”

“I nevěřte tomu.” zasmál se starý doktor, “to si všichni namlouváme, buď to, když nás milá opustila, nebo když jsme ji sami chtěli opustit. Ve skutečnosti je láska láskou a mnoho bránit se jí.”

“Myslím, že jest nám nejlépe, jsme-li bez ní,” poněkud hořce pravil medik.

“Nu ovšem, láska také haněla hrozny, když jich nemohla dosáhnouti. A tak i my, dva mladenci musíme si notovat, že je nám dobře bez lásky.

Ale, že jsme ji nepoznali, oba bychom lhali — a, že nás nezklamala, to myslím také. Ale zapijme to. Na zářaví, mladý příteli — a na vaši lásku.”

Jaro Vichta, který už sklénku pozvedl, znovu ji mírně na stůl postavil. “Nechci už lásky,” povídal poněkud vzdorně, nemám k ní času ani chuti.

“Lépe bude, pospíším-li s rigorosy a pak — s chutí do praxe.”

“Máte pravdu, i pak bude na ženění a lásku času dosti, ale mládí bez lásky — jaro bez slunce. Dejte si říci — prodělal jsem to všechno.”

“Snad jste se tak hořce nezklamal.”

“ — ba — čerta! Zklamal-li nás žena, stojí to vždycky za to!” starý doktor mávnul rukou a napil se ze své číše. Dlouho ochutnával a jen zvolna a pomaloučku polykal.

“Moje milá byla přinucena, musela se provdati, milý příteli. Tatík ji slíbil synu svého kamaráda a nedal za jinou. A já měl tak daleko k doktorátu. Museli jsme uzнат a rozloučiti se.”

“A zůstal jste jí věrným?” podivil se Jaro Vichta.

“Nu — to právě říci nemohu. Měl jsem po ní ještě kolik lásek a ženy staly se mi zvykem — nutností. Dlouho jsem bouřil a hledal náhradu, ale podivno. Nenašel jsem ji. Vždy znovu, zhnusem a znechucen vracel jsem se k ní — až jsem zakotvil tu, v její blízkosti. Moje bývalá milá žije zde na vsi, nedaleko mne. Měla totiž řídicího v nedaleké obci. Je už také vdovou — a — když se dnes za ní dívám a

vzpomenu na půvabný její obrázek tehdy, před více než třiceti léty — musím se sám sobě smát!" Starý pán se usmíval a v zamyšlení bubnoval prsty po stole.

"Je z ní už baba a hodně ucuchaná k tomu. Život jí nebyl žádnou legrací. A přece, když si uvědomím, že bych nebyl dneska sám a, že bych už mohl mít syna pomalu takového, jako jste vy — ba ještě staršího, zdá se mi, že jsem něco propásl a, že mi život ukřivdil."

"A přece máte lepší vzpomínky, když se vám provdala z přinucení. Horší zkušenost z lásky jsem získal já."

Mladý muž byl zřejmě sdílností doktorovou povzbuzen. Také něco napověděl.

"Nu — a co pak vám provedla? Snad se vám s jiným zpronevěřila?"

"Vdala se mi proto, aby udělala dobrou partii," vybuchnul Jaro Vichta a odstrčil talířek s příkrmem, "medik ve čtvrtém roce byl již známostí nejistou — za to profesor, který se ihned mohl ženiti, byl jí vitanou partií. Odhodila mne jako opotřebovanou hračku a provdala se velmi rychle za profesora."

"Nu, nu uznávám vaši bolest a možno, že ani ne tak bolest, jako urážku. Jste pokoušen a to muže více tísní, než všechno ostatní."

"O ne — ale přestal jsem věřit v lásku."

"Pomalu, příteli, pomalu. Také jsem to myslel. Ba, tvrdil jsem si velmi svěhlavě, že všechny ženy jsou stejné a všechny náladové a žádná, že v lásce nesetrvá přes překážky až do konce. Ale, dnes na to vše hledím jinak a svou bývalou milou ctím, jako ženu velmi trpělivou a rozumnou."

V tom věku byla jistě moudřejší než já." Doktor Charvát se usmíval, vstal a nalil svému hostu ještě vína.

"Pijte a smířte se s faktem, že se v tom případě nedá nic změnit. Vaše milá jednou je vdaná a vy jste svobodn a máte se dobře."

Máte vyhlídky pro život — máte všude kolem sebe plno děvčat a to děvčat hezkých a bohatých, které —"

"Nechej žádnou už!" skoro vzpurně pravil Jaro Vichta. "Nebudu již hledati žádnou!"

"Oj — oj — slova velmi rázná a opravdově míněná. Ale hledati nemusíte, milý kolego, ony najdou vás!"

"Vyhnu se všem — zůstanu s matkou sám. Čeká jen co budu hotov a dostanu místo. Půjde se mnou."

"Inu — také máte pravdu. Matka nejvěrnější milenk a. Jenže — také časem nestálá. Moje máma mne brzy opustila. Když jsem něčím byl a mohl jí připravit lehčí živobytí — rozloučila se se vším, složila ruce na životě a — nedala mi ani s Bohem. Šla si odpočinout."

Oba muži se zamyslíli... Několik okamžiků panovalo naprosté ticho.

Jaro Vichta si zapálil cigaretu. Její obláčky stoupaly modře ku stropu a její vůně mísila se s pryskyřicí, praskající chvillemi na stro-mečku.

Planul mnohými svíčkami a bleskotal zlatem a stříbrem staniolu, pozlátk a draconnu.

"Jak jste podobn svému otci," zvolal po chvíli doktor Charvát a vzal si doutník. Labužnický ufezával jeho špičku a ohlížel se po sirkách.

Jaro Vichta přiskočil, aby mu zapálil.

"Děkuji, děkuji," vděčil mu starý pán a již vypouštěl vonné obláčky.

"Jste celý otec — můj milý Vichtáček. Nevím, proč jsme ho tak zdobňovali. Byl přece veliký jako vy a měl také taková košatá ramena. Zdědil jste po něm oči. Měl je právě tak v řasách a hluboko pod obočím. Ale nos nemáte tatínkův. Mísí se v jeho podobu asi podoba paní matky.... Neznám ji — ale říkali, že byla krásná."

"Už je také ustaraná a šedivá —" "Ale, rád vzpomínám na tatínka, věřte mi, tuze rád. Byl to dobrý kamarád. Přítel k pohledání.... To byly krásné doby a člověk je ocení teprve, když dávno minuly."

Studovali jsme spolu od kvinty a krok co krok, drželi jsme se statečně."

Byl jsem chlapík v matematice a geologii — váš tatínek zase v klasických předmětech. A tak jsme si hráli do ruky — radost vzpomenout!"

"Otec také nezapomínal — jak víte, pane doktore — ještě před smrtí vám psal a když věděl, že jeho dny jsou sečteny, pravil smutně mamince: "Škoda, už ho nevidím." "A je to k neuvěření. Žili jsme si dosti blízko a neviděli jsme se patnáct let."

Představte si, v dnešní době, kdy jsou ty dopravní prostředky tak pohodlné."

"Můj otec nikam nejezdil. Nevěděl ani, kde v Praze bydlím. Dříve ho drželo doma povolání — potom churavost." Mladý muž povzděchl:

"Ubohý otec! Tak dobrý student, tak svědomitý muž a přece v tom životě neměl nic dobrého. Minula ho kariéra i blahobyt."

"A přece byl šťasten. Nenamlouvejte si, že ne! Měl ženu, děti, neumíral sám," pravil doktor Charvát, "až jednou i pro mne ta zubatá s kosou přijde, budu rád, když mi za peníze někdo poslouží a jakž takž mi oči zatlačí."

Doktor mával pravicí. "Inu, jakáž pomoc! Ostatně myslím si, že potom už to je každému jedno. Ale dokud žijeme — e — napijeme se!"

Znovu pozvednul číši a podával hostu: Vivat! Pijte kolego!" a když oba smočili rty — doktor z pravé chuti a znalecky ochutnáváje, mladý muž však pouze ze zdvořilosti, rozpovídal se znovu:

"Líbte se mi, mladý kamaráde. Jste podobn svému otci a přilnul bych k vám. Škoda,

že jsem se neoženil a nemám dceru. Nu což — byl by z vás páreček; nečervenejte se! Ušetřil jsem vás trapných rozpaků, že žádné nemám."

"O pane doktore — těší mne vaše přízeň a jistě bych byl velmi šťasten, kdybyste měl — — jistě by byla vzorně vychovaná —"

"Nu — možná také že ne. Kdož ví. Otcové bývají pravidelně slabí vůči svým dcerám. Tamhle v Můstku u doktorů Zelenků mají dvě — jsou to takové roztomilé žáby. Bývám tam někdy — víte doktor Zelenka je mladší mne, ale dobrý kolega. A tak ty dvě žáby se mi tolik líbí — a jak dovedou se svým otcem! Kolem prstu si ho otočily. Jinak jest on velmi energickým chlapíkem, ale pouze venku, nebo u přítomnosti svých synů — vůči dcerám jest slabochem."

"Jak bude, až se provdají?" pravil Jaro Vichta. "Zvyknou tomu a budou chtít, zotročiti muže."

"To jistě," zasmál se starý lékař, "ale ručím vám za to, že jeho těch šťastných smrtelníků bude sladké. Víte, myslím, si, že malý pantoflíček, takový jemný, miloučký, nemůže nikdy tížiti."

"Mluvíte tak pane doktore, že jste volný jako pták a sám."

"Možno! Člověku se zprotiví všechno — i to, co mu druzí závidějí. Ale pijte, kolego, pijte. Štědrý večer není denně. Mám tak rád poesii tohoto jedinečného večera."

Ladí mne měkce — ovšem, musím mít sympatické hosty! A kuřte. Nebo si poslužte zákuskem. Nu — chutnali-li vám sladkosti — prosím — tento meruňkový řez — nebo zázvor-ku. Jako doma, mladý příteli — jako doma."

Jaro Vichta měl zardělé uši.

Hovor jej poněkud vzrušil a víno, byť popíjel velmi střídmě, kolovalo mu v krvi... páli-ly ho lice.

A starý pán byl stále roztomilejší.

Nutil ho, smál se, hovořil...

A když temná noc vysypala na blankyt tisíce a tisíce hvězd a obloha proměnila se v černý samet, když v sousedním pokoji drahocenné, starožitné pendlovky odbily čtvrtě, pobídnul doktor hostě: "Nešel byste na půlnoční? Nechodím často do kostela, ale na štědrý večer nevynechám. Půlnoční chová velmi jímavé kouzlo — mám je v paměti ještě z mladých let. To vždy s maminkou jsme chodívali — a bylo v tom přemnoho krásy."

Jaro Vichta byl pohotově. Jak by mohl svému hostiteli něco odříci?

Uklonil se. "Půjdu rád. Uslyším-li krásný zpěv —"

"Uslyšíte. Zdejší říditel kůru jest pravým virtuosem. A sbor má navičeň — jedna radost. Uslyšíte ženské hlasy a mužské sólo. Ve sboru zpívá také dceruška mojí bývalé lásky."

Doktor se pousmál. "Vysmějte se mi třeba, ale jsem už takový starý bloud. Myslím si často — kdyby tak byla moje, že bych prožíval při tom i trochu pýchy."

Svíčičky na stromečku dohořovaly; některá paprskovala; chvoj zaváněla a její nevyličitelné aroma se linulo pokojem. Také v kamnech již nehučelo — svítily tam pouze ojedinělé jiskry.

Oba pánové se oblékli. Doktor Charvát měl kožich s persianovým límecem — jeho mladý společník pouze ošumělý zimník.

Také hospodyně už měla salup a šál — držela tlustý kancionál a na hostě se vlídně a zdvořile usmívala. Potom vyšli do mrazivého ovzduší. Jaro Vichta se lehce zachvěl — studený vzduch jej do tváře a přes nohy téměř udeřil. Zimomfivě schoval ruce do kapes a vzal doktora na pravou stranu. Snáh jim zachrupal pod nohama, zaskřípěly v něm podpatky. Na věži zvonili... Zvuk zvonů táhnul se nad střechami a jako by chtěl navštívit všechna ozářená okna. Ploužil se pod stromy na náměstí a koupal se nad závějemí.

Svatá noc s jedinečnou poesii mlčela dumavě mezi nebem a zemí — vše bylo tiché, jako ve zbožném ustrnutí. Chrám planul množstvím světél. Když vešli, oslnil je planoucí lustr a hořící různobarevné žárovky na mariánském oltáři, kolem stěn a v průčelí. Na hlavním oltáři planuly svíčky — byly to dlouhé, zažloutlé voskovice.

Po straně byly jesličky — tam svítilo plno mléčných světél a dětské hlavy tiskly se kolem v nadšeném a bezdůvěrném pozorování.

Kolik poesie a pohádkové krásy chovají pro děti jesličky!

Oba muži usedli pod varhany a upadli v zadumané mlčení — — —

Na kůře zněly nástroje — housle a rohy — zpěv množství hlasů — i ojedinělé zvuky — Jaro Vichta byl upoután. Litoval, že nešli na kůr, kde by viděl ty zpívající z blízka. Doktor Charvát byl dojat — aby to jeho společník neviděl, nepozorovaně si setřel slzu — — —

"Nu což," když bylo po půlnoční, zeptal se medika: "nemusíte se za sbor stydět! Líbil se vám zpěv?"

"Líbil," přisvědčil Jaro Vichta a nelhal — byť si říkal že musí starému pánu se zdvořilosti přisvědčiti.

Vyšli z kostela. Vůkol byla hluboká noc a ponocný odtruboval druhou....

V kostele ještě lidé dozpěvovali "narodil se Kristus Pán" a trousili se pouze ojediněle. Tu a tam některá paní nebo vesnický muž.

"Zebou vás nohy, pravda," doptával se starý pán, vida, jak host jeho podupává, "máte

lehké botičky." To si máte pořídit alespoň takové s beránkem, jako nosím já. Nu podívejte se! Mne nezebe. "Ale pak se bodře zasmál. "Vím, vím. Teď pouze lakovky nebo, v nejlepším případě přezůvky — ale, za čtyřicet let také rád přijmete bačkory s beránkem." Šli zvolna a starý pán se poohlédl. "Sečkejte, musím přát veselý vánoce."

Za nimi šly dámy. Stará a mladá. Ta stará měla poněkud staromodní kabát z umáchaného plyše — ta mladá elegantní pláštěk lehčí. Klobouček na oušku, spod něhož jí vybíhaly a čtveračivě kolem oušek se vlnily kaštanové vlásky.

"Milostivá paní — jako obyčejně, jako obyčejně," hlaholil doktor Charvát když dámy došly a oba muži je pozdravili "přeji hodně veselý svátky — hodně veselý." Stahoval rukavici a bral boubelatou ruku panínu.

"Děkuji, pane doktore, děkuji vám! Abychom se napřesrok zdraví zase na půlnoční sešli," zašvitořila obstarožní dáma a spod klobouku se na doktora usmála. Byla hodně tlustá a hodně zvadlá — její kyčle a boky svědčily o jejím mateřství.

"Jen zdraví, jen zdraví," blábolil znovu doktor, "abyste mne nikdy nepotřebovaly. Slečno pacínku — tak a hezky potřeseme. Za to, že jste nám tak pěkně zpívala. Věřte, jsem takový otrlý chlap — všemu zvyklý, ale při vašem zpěvu mi jde něco do očí."

"Pane doktore — budu ješitná!" smála se divočina a šlehla očkem o Jaro Vichtu.

"A ješitnost přý dívkám nesluší. Pokažte mne."

"Máte-li být na co ješitná, proč pak by vám neslušela — vidíte, milostpaní? Nu, ne mám pravdu, kolego? Slečna může být poněkud ješitná! Ale, chci vás představit — můj mladý přítel — už brzy doktor Vichta, syn mého přítele — dámy.

Tráví se mnou ten smutný, mládenecký večer. A zde, paní řidičí Trazníková a její slečna dcera."

Vzájemné poklony, podávání rukou..." Valda Trazníková, řekla dívka mladému muži. A potom šli společně.

Paní řidičí vypravovala, že měly smutný štedrý večer že vzpomínají pořád ještě bolestně na tatínka, a když jsou tak samy —

Slečna se doptávala medika, jak se mu městečko líbí a jestli tu poprvé. "Zdržíte se?" vyslovila otázku, když se rozcházel.

"Asi přes Štěpána. Dále nemohu. Chci ještě než se vrátím do Prahy, zajet k sestře."

"Hrajeme na Štěpána divadlo. Přijďte se podívat. Dáváme "Pasekáře."

"Rozhodně, přijdeme slečno! Rozhodně," slíbil starý za Vichtu a dodal k němu: "Náš ochotnický kroužek se nedá zahanbit. Budete překvapen."

"Ne-li příjemně, tedy jinak," smála se dívka, "ale překvapíme vás jistě." Potom se poroučely. Paní řidičí podupávala a také Jaro Vichta přešlapoval s nohy na nohu.

Doma vařil starý pán vlastnoručně čaj a povídal mu bodře a trochu na svou omluvu:

"Inu, můj příteli, stará láska nerezaví. To je má bývalá milá."

Jaro Vichta byl překvapen. Mlčky, ale távavě pohleděl na hostitele.

"Divíte se? Inu — ovšem — je už pořádně rozkvetlá — vidíte. Ale, ani já nejsem takový, jako tehdy. Kam se poděla má bujná kštice, kam štihlá silhoueta mé postavy? Jo — jo — nemládne, kamaráde!"

Jaro Vichta byl zamyšlen. Srkal čaj a povídal po chvíli: "Ta paní je vdovou?" Zalekl se pak, že snad svému hostiteli řekl mnoho.

Ušrknul čaje a málem se spálil.

Uškubnul a upadl v rozpaky.

Doktor Charvát se zasmál.

"Rozumím. Chcete mi raditi, abych se ještě teď na stará kolena oženil? I — už toho necháme, příteli! Co nebylo z nadšení, nebude už ani ze střízlivosti. Nač bych si ji bral? Abych měl hospodyní? Nebo, abych ji ku stáří zajistil? Má pensi a nepotřebuje mne. Myslím, že by ani nesvolila. Ale rád se s ní setkávám a tu žábu tu mám rád!" pohladil si čelo a pobídnul: "Ale služte si kamaráde! Piškoty jsou znamenité. A punče-li chcete — —

Často osud hraje náhodami.

Na Boží Hod, když oba paní odpoledne vyšli, aby se podívali po městě, a doktor Charvát ukazoval svému hosti "znamenitosti" města, setkali se s dámami Trazníkovými opět.

Valda měla veselý, zelený klobouček s brčkem a světlou kozešinkou na plášti.

Na oba pány se přivítivě, jako na staré známé usmála a když se zastavili, zatím, co doktor Charvát mluvil s maminkou, zajala mláděho.

Odpovídal trochu skoupě a díval se zkoumavě — brzy však roztál.

Dívka byla opravdu roztomilá. Smála se a švitořila; dobírala si ho; doskakovala.

Nemohl leč rozjasnit se.

Marno zapírat. Byl mladým člověkem a byt' si zapíral — zůstávalo při starém. Blízkost děvčete ho elektrisovala. At' si tvrdil, že se na žádnou ženu již nikdy nepodívá, at' sebe i jí u sebe šlehal nejbřítější ironií, přece neporučil sobě.

Brzy krácel po jejím boku a vesele hovořili. A hnedle byli jako staří známí. Hleděli si do tváří, jako by to nebylo poprvé. Jí tak připadalo, že už ho někde viděla. A líbil se jí. Měl pěkný, rovný nos s poněkud silným kořenem a hluboce uložené oči. Vypadal mužně —

měl silný tří a brunátný krk, na lících mu vy-
ráželo husté, vyholené strnisko. Když se smál,
ukazoval velmi husté zdravé zuby. Naproti to-
mu posuzoval on Valdu. Nebyla velká, ale
stepilá — měla husté, hnědé vlasy s trvalou
ondulací. Obočí jí rostlo, nebo si je vyholovala
do úzkých poloobloučků; měla malý nosík po-
někud vyhrnutý a drobná ústa.

Nejhezčí byla její bradička; nosila v ní
důlek a přecházela jí v jemné hrdélko.

Ale Jaro Vichťa se na to vše díval chladně
a říkal jí v duchu: "Mne neopiješ, holčičko!
Viděl jsem už takových a rozumím ti. Ráda
bys mne polapila a máš k tomu vlohy. Ale
nedám se ti nedám."

"Jste všecy stejně! Zmije, zmije!"

Paň Trazníčková šla s lékařem a povída
li si. Jak to tak přišlo, že se dostali až na staré
časy.

Dali se do vzpomínek.

"Víte, jak jsme se scházeli na hradbách,
aby naši nevěděli?"

"A jak jsme hráli divadlo. Vy jste byla
Magdalenou Dobromilou Rettigovou."

A vy jste si při tom narazil o veřeje dvěří
vypůjčený cylindr."

"Jak jsme šli tenkrát v dešti na výlet —
jak se vám leply sukničky na nohy — nemohla
jste ani jítí." "A jak jsem si při bruslení
vymknula nohu? Vedl jste mne domů a čekal
jste pod oknem, nebudu-li hubovaná."

"Pamatujete se ještě na hru vějiře. Jak
jste se dorozumívali před očima vaší garde-
dámky?"

Zaslé vzpomínky! Zpřetrhané struny —
dávno zmlklá melodie — svadlé listí — — —

Bože — Bože, jak je tomu dávno? Kam
jste se poděly, kam jste se poděly naše mladé
časy?

* * *

Divadlo "Pasekáři" mělo své slabiny. Tak
ku příkladu: milovník Crha neuměl úlohu a
vracel se až nápadně často očima k napovědvi.

Slepý bratr Liduščin nedovedl napodobiti
slepotu, koulel očima po obecenstvu a špatně
klopýtal. Ale sama Lídka — jindy Valda Traz-
níčková, předvedla svůj výkon prvotřídně. Sklí-
zela veliký potlesk a když naposledy spadla
opona, běžel jí doktor Charvát za jeviště blaho-
přáti.

Jaro Vichťa ho následoval. Zachtělo se mu
nahlédnouti do zákulisí, ale potázel se se zlou.

Valda se právě převlékala a jak nahlédl
do šatny, tlačila ho dveřmi zpět.

"Zůstaňte tam, prosím vás," řekla mu po-
někud nakvašeně, "sem nesmíte."

Byl skorem rozpačit — zůstal státi a s po-
hrdavým úsměvem vrátil se do sálu. Umiňoval
si, že si jí už nevěsmine, ale když vyšla veselá
a usměvavá a ustavičně laškovala s doktorem
Charvát, nemohl odolat. Což tu také v tom

"zapadalově" bylo? Z ostatních děvčat se mu
nelíbila ani jediná. Valda byla "ještě tak" nej-
slušnější.

A musel si přiznati, že není hloupá. Měla
vtip a postřeh. Stačilo, něco napovědět, už to-
mu přišla na kloub.

Proto ji vyzval k tanci a když plovat ve
vládném tangu, divil se v duchu, že umí tak
dobře moderní a vyslovil to také nahlas.

"Míváte tu taneční? Kterého mistra?"

"Tančíte velmi dobře."

"To už mi řeklo hodně kluků," povídala
bez ostychu, "ale nenaučila jsem se pouze zde.
Jezdívám časem do Prahy, mám tam vdanou
sestru."

"Jakže? Býváte v Praze?" zvolal Jaro
Vichťa živě — ba až příliš živě. Zazlobil se na
sebe. K čemu tolik vřelosti? — Sám sebe ne
chápal.

"Nu ano — proč se tomu divíte? Či myslí-
te, že nesmí být v Praze nikdo jiný leč vy?"
řekla s trochu škádlivého pohrádání.

"Bůh uchovej, ale — nu — chtěl jsem ří-
ci, že se třeba někde potkáme."

"Proč ne. Vidám v Praze hodně známých.
Jste v Praze spokojen?"

"Ano — mám Prahu rád. Zvykl jsem tam
a obávám se, že se mi zasteskne, až přijdu na
venkov."

"Ano, někde na venku. Rád bych dostal ně-
jaký venkovský obvod; ku zařízení se ve mě-
stě jest potřeba hodně peněz — a těch ne
mám."

"Vyženíte. Každý dnes vyžení. Je plno
bohatých děvčat, která chtějí udělati dobrou
partii."

"Neožením se," zvolal prudce "žádnou dív-
ku ani vidětí nechci, jsou falešné, proradné a
vypočítavé."

"Možno, že všecy ne."

"Všechny! Sama pravíte, že každá chce udě-
lati dobrou partii."

"Myslíte si, tedy, že se máme vdávat za kaž-
dou cenu, ať třeba s člověkem s existencí do
cela nezajištěnou?" zeptala se Valda poněkud
štíplavě.

"Domnívám se, že mají ženy hledět vždy na
dobrou partii — protože — manželství přece
není žádnou legrací a oba zodpovídají ne jenom
sobě."

"Jak jste praktická," zvolal posměšně,
"ejhle žena — dívka dvacátého století."

"Ano," přisvědčila ochotně. "Dnes už nejsou
děvčata, jako před padesáti léty, kdy nevěděla,
co je to manželství a co je to společné žití.
Vím že budeme mít děti a, že je musíme zaji-
stit."

"Tedy nevěříte v lásku? Nechtěla byste
na svého kluka kolik let čekat a být mu věr-
nou a kdyby přišel někdo se zajištěnou exi-
stencí —"

"Kdybych měla svého kluka ráda a věděla, že něčím bude, nedbala bych, že musím čekat, ale ti naši kluci jsou také velmi chytří. Často chtějí, abychom jim zůstaly věrny a čekaly a když konečně jsou se svými studiemi hotovi, vezmou si jinou."

"Mluvíte šmahem o všech a jsou přece čestné výjimky."

"Ale, velmi řídké."

"Máte snad smutné zkušenosti?"

Jaro Vichta byl jat účastí.

"Máme stejnou zkušenost. Mohli bychom být přáteli. Chcete?"

Přestali hrát. Šli proménádou. Podal jí ruku.

Přijala.

"Ano — chci."

"Nejenom tady — i také v Praze."

"I v Praze."

ODHALENÍ DESKY WASHINGTONOVY.

V souvislosti s oslavami 200. narozenin "Otce Vlasti", George Washingtona, které loni trvaly ode dne 22. února až do Dne Děkujinění, město Alexandria, Va., zasadilo památnou desku na domě, před kterým r. 1789 Washington byl po prvé zdraven obyvatelstvem jako nově zvolený president. Různí občané a jedna dívka města v kostymech doby Washingtonovy předvedli výjev, který se tam udál před 143 roky.

"Nu — tak skoro."

"I já. Mluvil jsem prvé o sobě; řekl jsem, že jsou ženy vypočítavé a zistné."

Zažil jsem to sám."

"Měla jsem ráda hezkého kluka — tam v Praze u sestry. Pokud myslil, že budu bohatá — láskou ke mně zrovna hořel."

Jakmile však přišel pravdě na kloub, bylo po lásce."

Svěží, prve ještě čtveračivě zářící obličej Valdín potáhl se chmúrou. Stará bolest v srdci zahrála do mol stupnice.

Když Jaro Vichta odjížděl, byl zase již všední den. Doktor Charvát měl plnou ordinanci lidí a plné ruce práce. Hostu se ani dobře věnovati nemohl. Vše bylo všední — i opelichaný stromeček i paní Kropáčková. Ale slova, jimiž zval doktor Charvát přítele, byla přece sváteční.

"Oblíbil jsem si vás. Přišlo s vámi kus jara. Přijed'te zas. Třeba v létě, kdykoliv. Jste přece synem dávného kamaráda!"

"Když dovolíte — nuže ano," pravil Jaro Vichta, "nebot' — slíbil jsem slečně Valdě Traz-

nikové — uzavřeli jsme totiž malé přátelství a tak —”

Trvalo to celé, krásné léto, jež Valda ztrávil v Praze u sestry a Jaro Vichta v něm odbyval zkoušky. Nikdy si neuvědomili, že se mají nějak jinak rádi, byli spolu denně a nemysleli na sebe, jako na muže a dívku.

Tak to trvalo, dokud se nezačal o Valdu zajímat jiný mladý muž. Byl účetním v to várně a Valda se mu zalíbila.

Možná, že by si ji měl učinit svou chotí.

Když to Jaro Vichta zjistil, byl všecek omráčen.

Napadl Valdu prudkými výčitkami. Přestal být kamarádem a stal se něčím jiným. Žalivým klukem, který chce mít své děvče pouze pro sebe. Najednou si uvědomil, že je Valda jedinou dívkou, kterou vlastně opravdově miluje, že ta první láska nebyla ničím. Že chce vši silou své vůle, svého mužství i své duše Valdu za ženu. A Valda? Bez pokrytectví a upřímně!

Valda tušila dříve, ale byla ženou a věděla, že nutno vyčkávat.

* * *

Doktor Charvát měl zase radostný štědrý večer. Tak radostný, jako nikdy před tím.

Sice ho letos poněkud zlobilo revma; zateklo mu koleno a sotva je obýval. Následkem toho nesměl tolik ochutnávat vína, mléko ho letos drželo a minerálka! Ale, měl tu zase hosta a vše bylo mnohem nádhernější, než v jiná léta.

Jaro Vichta seděl zase s ním u stolu a zase se vzpomínal na tatínka Vichtu — na doktora milého Vichtáčka, zas hovořili o jeho staromládeneckv a těžké službě. Ale Jaro Vichta dnes už nesočil na ženy. Seděl sladce zasněný a přikyvoval pouze, díval se potají na hodinky a těšil se, až půjde s doktorem na půlnoční. Až uvidí Valdu.

Doktor Charvát měl mnoho povídání.

Staré oči s oddulými víčky mu zářily.

A najednou se rozhodl:

“Pojďme se podívat k Trazníkovým.

Mají-li stromeček a co dostala Valda od Ježíška. Doufám, že jste jí něco přivezl.”

Jaro Vichta se skoro začervenal. Vždyť to bylo teprve rok, co se tady všeho odříkal; ale přisvědčil. “Pudřenku, notýsek, hřebínek.”

“Nu proto,” spokojeně doktor Charvát, “myslil jsem si — Nůze, to přispěje ku štědrovečerní náladě.” A šel potom zasněženými ulicemi, sněh jim chrupal pod nohama; chvílemi ho větřík svíral se stěch a vrhal chodcům do tváří.

Trazníkovy dámy se nenadály. Byly samy; ostatní děti paní Trazníkové se omluvily.

Dcery stonaly děti — syn měl právě na štědrý večer službu — druhá dcera se čekala “do Říma”. Tak byla vdova s nejmladší dceruškou a věru, nebýtí té slavné naděje, která Valdě svítila, bylo by u nich smutno. Tatínkovu fotografii měly osvěcenu, postavenou na stole, a malý stromeček také zářil.

A najednou návštěva. A takové, jaké se nikdy nenadály.

Pán doktor Charvát a ještě někdo —

Paní Trazníková upadla napřed v rozpak — měla tak staré, nemoderní domácí šaty a také ten stůl —

Snad poznají, že měly jenom docela skromnou večeři. A potom ji přepadl stesk. Jak je tomu dávno, co k ní takhle doktor Charvát chodíval. O — tehdy ještě nebyl doktorem — a tatínek tak neúprosně stál na svém, že dlouhé čekání nevede k dobrému. Léta — léta!

Ale ti dva mladí — ne ne — matka nikdy netruchlí nad tím, co ji minulo. Kéž jen to potká dceru — jen dceru!

Ti dva stáli již spolu u stromečku, něco si důvěrně povídali a hleděli si do očí. Byli hluchí a slepí. Nevěděli, že pan doktor Charvát i paní Trazníková hledí pouze na ně, že se dorozumívají dojatými slovy a usazenými očima.

“Půjdu do pense,” povídal starý doktor, “vyčkám jen, co Jaro dokončí svou praxi.

“Spěcháme s výbavou —” svěřovala paní Trazníková, “aby nemusel zbytečně vyčkávat. Každý chvátá, aby měl domácnost a pořádek.”

A zase hleděli sobě do očí a usmívali se.

“Tak vidíte milostpaní,” povídal doktor, když se na ty mladé dosti vynadával, “není radno zoufat nad ztracenou láskou. Vždyť jsou ještě i jiné radosti.

Co jsme se pro sebe naželeli, navzdychali se, ba, tvrdili jsme si, že jsme celý život prohráli a hle — také při západu slunce bývá teplotoučko.” Paní Trazníková plakala — nestačila si oči utírat.

“Máte pravdu,” povídala, “člověk už potom žije pouze v dětech a na své bolesti nemyslí.”

“Ty děti budou šťastny — Jaro bude po svém otci — byl to přítel, jakých nebývá — a vaše dceruška — snad bude po vás —” a dojatě odkašlal.

“Jsou mi cizí a přece budou mí — možno že se při nich ohřejí. Vidíte děti! Že mne budete také trochu milovat? Co mi zbyde, všechno vám odkážím —” a radostně zatlačil jasnou slzu.

“Ne proto, ale pro vás samého,” zvolala Valda a přiběhla k němu, “budete náš a my vaši!” a vystoupila na špičky a dala mu teplou pusu.

Srdce starého mládence se zahřálo, to byl krásný dárek štědrého večera.

Zapadlý vlastenec.

Napsal: JINŘICH MARÁK.

Věnováno památce Josefa Anděla, starého vlastence českého Chicaga.

I.

DEŠLA do své světničky, aby zde v podkroví se uzavřela před ostatním světem; usadila do starodávné židle vedle okénka a na klíně rozlošových deskách vázané žila těžké, objemné, v plyalbum rodinných podobizen.

Bývaly to její nejpríjemnější chvíle. Jeden list za druhým zvolna obracel, zamýšlela se nad tou neb onou podobiznou; ve své mysli dala se bezděčně unášeti do dob, kdy bylo, žilo a mluvilo to, co dávno již není, co přehlo, zmizelo v mlhavé minulosti. Hle! . . . Zde Karel Anděl, první muž její matky; podobizna vzata v době, kdy navrátil se z Teplic, kde byl na léčení; hned na to, po třech nedělích, náhle zemřel. A zde její vlastní matka; první podoba z dívčích let, kdy jako švarná děvčice provdávala se za svého prvního muže; zde jiná její podoba, po boku druhého svého muže, Jana Mařana, jejího otce; matka provdala se za něj brzy po smrti prvního muže. Zde opět ona sama, Kristina Mařanová, jako malé, nepatrné děvčátko, bojácných naivních očí. A zde její starší nevlastní bratr Josef, jediný syn matčin z prvního manželství. Při pohledu na tuto podobiznu před jejím duševním zrakem vynořila se událost pojící se k této snivé, chlapecké tváři. Tak živě utkvěla jí v mysli od doby, kdy Josef ji, tehdy sotva chápajícímu děvčátku, ukazuje tuto podobiznu, po prvé o události oné vypravoval. Tehdy, bylo to v létě roku 1856, zašel strýc jeho Antonín k panu učiteli se žádostí, aby sedmiletému Josífkovi dal prázdnou. Chtěl ho vzít sebou do Turnova, kde v Mariánském kostele sloužena měla býti panychida za Karla Havlíčka Borovského. Živé si pamatovala, s jakým nadšením jí bratr tehdy vypravoval o Borovském. Se zápletem jí vypravoval, jak strýc Antonín cestou mu pověděl, Havlíček že byl znamenitý novinář a vlastenec, že rakouská vláda pro jeho neohrožené vlastenectví ho pronásledovala a za noci unesla do vyhnanství do Brixenu; a když po třech letech Havlíček se rozstoupal, poslali jej domů, aby mu nemusili strojit pohřeb. A od této chvíle Josef nezdál

se mysliti na nic jiného než na Havlíčka, kterého po strýci Antonínovi nazýval "národním mučedníkem." A tehdy z Turnova přinesl si tuto podobiznu. Strýc Antonín na památku dal jej tam fotografovat. Hledala další jeho podobizny, jeho junácká léta, kdy on . . .

"Kristo, Kristino, pojď sem!" byla vyrušena voláním téhož Josefa, nad jehož podobou z mládí právě se byla zadumala. "Rychle! Kdo to k nám zavítal," volal tentýž hlas dále.

"Už jdu, už!"

A Kristla zavřela album, ve spěchu urovnala na sobě šaty a rychle seběhla do hostince. Před ní, vedle jejího bratra Josefa, stál dávny rodinný přítel a milý host, pan Čermák, v čamaře, s bílým a červeným karafiátem v knoflíkové dírcce u límce kabátu. Příjemně se usmívaje, podával jí ruku. Usdli za stůl, Josef Anděl přinesl košík precíků a slanečky, výtečné uzenice a pivo, a host, známý a oblíbený jurista z Domažlic, Jan Miroslav Čermák, jal se vypravovati o tom, co slyšel a viděl v Praze: O výstavbě Národního Divadla, o slavnostním představení Smetanova hudebního dramatu "Libuše", kterému byl přítomen. V Praze vůbec prožil své letní prázdniny a dovedl příjemně vypravovati o novotách, které tam viděl.

"Nádherný je to stánek, to naše Národní," vypravoval pan Čermák slovy nadšenými. "Svět neviděl něco podobného. Ten nezapomenutelný 11. červen . . . Kdo viděl, má dosti na dosmrť."

A jal se podrobněji vypravovati o tom, co v Praze slyšel o obětavosti českého lidu za sbírek na Národní divadlo; o tom, že v novinách se píše, že obětavost a to nadšení u jiných národů všude vzbuzuje obdiv, a u některých, — — zlomyslnost a závist.

Za vypravování Josef Anděl nad něčím se zamyslí.

"A byl jste u Havlíčkova hrobu?" otázal se náhle.

Pan Čermák se na svého přítele udiveně zahleděl. Pak se ale příjemně usmál a zakývl hlavou. Znal jeho opravdové nadšení a obdiv pro Borovského.

"Byl jsem na Olšanech," řekl, stále se usmívaje, "a stavěl jsem se u Havlíčkova hrobu, a rozumí se samo sebou, pomodlil jsem se

za klid jeho duše. Vzpomínáte, co Havlíček napsal o našem nebi?" obrátil se ke Kristině a hned počal deklamovati:

"Pokavad se s Čechů,
kacířství nesmeklo,
měli v Čechách nebe
a po smrti peklo.

Tetko Bělohorská!
Co nám Bůh dal tobe,
máme v Čechách peklo
a po smrti nebe."

Všichni hlasitě se zasmáli šprýmovným satirickým veršům.

"Ne, ale beze žertu," vpadl pan Čermák do svého dřívějšího tonu, "jest jednou z chyb našeho lidu, že nedoveče starati se o hroby svých velikánů. Olšany by měly býti naším národním hájem, něčím slavnostním, velikým — — — A tam, jakoby ztraceni, klidně dřímou Kollár, Havlíček, zanedbání, zapomenuti." — — —

"Také jsem si myslel," probodil Josef Anděl a opět nad něčem se zadumal.

Pan Čermák minul se zdržeti přes noc. Po přátelském a milém rozhovoru odešel do vykázaného mu pokoje aby si odpočinul a připravil se na večer, kdy v Andělově hostinci doufal setkat se se starými přáteli, kterých po léta už neviděl.

Večer skutečně přišli dávní jeho známi a tu, jak dalo se očekávat, nemluvalo se o jiném než o událostech v Praze. Právě dostavěné Národní Divadlo zabíralo mysl každého opravdového Čecha. Anděl předplácel na řadu českých časopisů a tak přišla řeč na to, že v Praze počal vycházeti časopis "Kras", ve Vídni "Zvon", a že Erbenova "Obrana" a Sabinův "Slován" jsou ze všech časopisů nejlacinější.

Když už táhlo na jedenáctou a hosté zabráni byli v nejlepší rozhovor, do hostince vtrhl Tomáš Matouš, učitel z Turnova, s telegramem v ruce.

"Bavíme se, bavíme, a nevíme, co se děje!" zvolal, sotvaže vkročil, jakoby zlostnými pohledy přehlížeje společnost. Hosty zarazil strhaný výraz jeho tváře. "Víte, co se děje?" mluvil pan Matouš dále, "divadlo hoří!" — — —

Do hostí jakoby z čista jasna hrom uhodil. "Di-va-dlo — — že — — ho-ří? Naše Národní divadlo? Vždyť právě bylo dostavěno?" ozývaly se nedůvěřivé hlasy.

"Ano — — V červnu dostavěno a v srpnu v plamenech."

Josef Anděl klesl na židli u stolu a rukama zakryl si tvář.

"To Němci udělali, Němci," mluvil temně. "Oni nám záviděli naši práci, naši obětavost, naše nadšení." — — —

"Němci?" — — pronesl kdosi nedůvěřivě.

"Ano, Němci," mluvil Anděl dále přesvědčivě a vstal od stolu. "Běda jim — — běda!" a zahrozil pěstí kamsi do prázdna.

Čermák prvý se vzpamatoval. Měl mnohé těžké zkušenosti za sebou, a i tak hrozná a neuvěřitelná zpráva jako požár Národního divadla nezvratila jeho obvyklého klidu. Znamý jurista z Domažlic, spoluzakladatel musea, Matice Školské a staročeský poslanec, měl pro své přesvědčivé vlastenectví všeliké již nepřijemnosti, a kdysi prý k vůli tomu tři roky seděl v chládku.

"Nemožné," pravil, přistupuje k Matoušovi. "Dovoďte," — — — a vzal mu z rukou telegram. "Opravdu," pronesl po chvíli trapného, napjatého ticha, "divadlo hoří."

II.

V Andělově hostinci nastaly dny neobvykle živého ruchu. Tak jako všude jinde po českých vlastech i zde velký smutek národa změnil se v činorodou obětavost. Scházeli se vlastenci, scházeli se přátelé. Josef Anděl zřídil pokladničku, sbíral dary, které odváděl Dru. Engelovi, a ten je pak odesílal na patřičná místa. Po večerech mluvalo se o tom, co kdo dává a jak potřebné peníze ke stavbě nového Národního se shromažďují. S vlasteneckým zápalem pan Matouš vypravoval o tom, že když ještě Národní hořelo, v Besedě vybráno a upsáno 156.000 zlatých, a peníze odevšad do Prahy že se sypou tak, že v blízké budoucnosti bude možno započít se stavbou znova. A rozhodně, když už se má stavět, divadlo musí býti výstavnější a krásnější prvého. Ukáží Čechové světu, co dovedou. Noviny přinesly zprávy, že císař František Josef věnoval čtyři tisíce zlatých.

Jednoho dne v této době, když Josef Anděl se svou sestrou upravoval hostinskou místnost pro večerní hosty a kdy mladší jeho nevlastní bratr, který také při hospodě mu pomáhal, odešel do Turnova za nákupy, do místnosti vstoupila mladá dívka ušlechtilého a příjmeného vzhledu. Oba ji dobře znali. Byla to Hana Janovská, ve svém okolí dobře známá svoji dobrotou a srdečností. Čeho si však dnes Kristína na prvním místě při Haně povšimla, byla ta okolnost, že hlavu její kryl velký šátek, což zdálo se jí nemálo podivným, neboť nádherné její světle kaštanové a husté vlasy nikdy před tím nepoznaly tŕhy šátku.

"Což, Haničko, stydíte se za svou krásu?" tážal se jí Anděl, jemně také neušla tato novota.

"Ba ne. — — Není za co se stydět."

"Josef chce říci, že máte krásné copy a že jste dříve hlavu nepokrývala," opravila svého bratra Krista. "Sama si vždy myslím, když na vás hledím, co bych za to dala, kdybych měla tak krásné vlasy," doložila.

Hana Janovská chabě se usmála.

"Ale vždyť já jich nemám."

"Jak vy jste skromná, Haničko," a Anděl se na ní příjemně usmál.

"Což vlasy, to je to poslední," mluvila Hana sniženým hlasem. "K čemu ty jsou dobré? — Narostou. — Ale, pane Anděle — proč že jsem přišla; slyšela jsem, že zde sbíráte na Národní. Myslím si: 'Nač moje vlasy?' — Byla jsem ondy v Praze a tam jsem je nechala. Hned koupili. Ještě po druhých se ptali. A tu máte za ně peníze na Národní. Však narostou. Hleďte!" A s hlavy strhla si šátek.

Bratr i sestra vykřikli údivem.

Jindy šťastná a stále usmívající se tvář v rámci nádherných pletenců byla celá změněna. Hana své krásné vlasy měla krátce zastříženy a srdečnost jejích očí, která nikdy nemizela, zdála se býti zastřena clonou smutku.

"Co jste to udělala, Hano? Taková obětavost! Prodat vlastní vlasy! . . . Kdo to jakživ viděl!" mluvil Anděl poněkud uveden ve zmatek nečekanou událostí.

"Což do vlasů, však narostou," opakovala tvrdošíjně Hana, obrátila se a byla ta tam, jako by se sama před sebou za něco styděla.

"Kdo by si to kdy pomyslel. Takové vlastenectví!" pravil Josef Anděl své sestře, když Hana Janovská odešla.

Od té chvíle Josef Anděl ve své mysli vážněji se zajímal o Hanu Janovskou. Byl vlastencem, jeho náboženstvím bylo milovati svoji zemi, svůj národ nadě vše, a vlasti na oltář přinášeti oběti bez rozdílu. A právě pro toto přesvědčení čin Hany Janovské nezustal u něho bez hlubokého duševního pohnutí. "Taková vlastenka!" opakoval si bezpočtukrát, kdykoliv pomyslel na odpolední událost v hostinci. Jak o tom přemýšlel, před jeho myslí vyvstala skromná dívka s ustříženými vlasy, se studem v uzardělé tváři, podávající mu peníze na Národní. Peníze za svoje krásné ustřížené vlasy! —

"Vzácná žena," usoudil naposled.

Jeho sestra záhy zpozorovala, že bratr Josef příjemně se usmívá, kdykoliv přijde řeč na Hanu, že jest mu milo o ní mluvit. Těšila se z toho, neboť ona sama si vážila této skromné, ušlechtilé a dobré dívky. Ráda se v myšlenkách jí a bratrem zabývala, a kdykoliv se k tomu příležitost naskytla, zvala ji na odpoledne k sobě, uváděla ji do zahrady a procházely se s ní mezi záhony květin poblíže včelníku, přátelsky s ní hovořila. Anděl pak Hanu a sestru zval na kávu, poseděl v besídce, porozprávěl. Než se kdo nadál, oba lidé přicházeli k poznání, že vážnější city než přátelství rodí se v jejich duších. Nejen před světem, ale i před sebou samými se tajili se svými city. Pouze Kristna věděla o tomto tajemství.

III.

Stavba druhého Národního divadla v Praze roku 1881 dala po českém venkově vznik myšlence vykonati něco podobného; zdálo se tehdy, že celé Čechy ožily ideální dobou národního nadšení. V mnohých zvláště poněmčelých městečkách, zapadlých vesnicích, chtěli mít divadla. Zakládaly se Besedy. Tvořeny byly ochotnické kroužky, na skrovných jevištích hrálo se česky. Mnohá vesnice spokojila se i loutkovým divadlem, panem principálem, Kašpárkem a hloupým Honzou.

Tak dělo se i v Krnsku, poblíže Trutnova, kde Josef Anděl měl hostinec zděděný po rodičích. Na jeho podnět v hostinci po večerech po delší dobu se mluvilo o založení Besedy; každý byl nadšen. Bylo dosti dobré vůle a ochoty, jen peněz se nedostávalo. I pomýšlelo se na to, založiti ochotnický kroužek a z výnosu divadla sehnati potřebný kapitál. Hrálo se. Avšak divadlo samo sebou sotva se krylo, ba dokonce nedostávalo se na zaplacení nutných výloh s divadlem spojených. Kulisy nebylo. I napadlo Anděla, aby si ochotníci zařídili svoje vlastní jeviště. Prozatím však ochotníkům něčeho nečekal a vzniklá myšlenka zůstávala jeho tajemstvím. Za to však požádal hraběcího komorníka Melichara, svého starého přítele, aby dával pozor, a až bude pan hrabě v dobré náladě, aby mu dal věděti. Neboť hrabě — Špork býval někdy divoch a tu nebylo s ním řeči.

A tak se stalo, že Josef Anděl často vyhlížel z okna své hospody a dával pozor na hraběte. Jednoho slunného dne zahlédl Anděl pana hraběte, který volným krokem šel po chodníku silnice s nějakým cizím pánem; vesele s ním německy rozmlouval a hlasitě se čemusi smáli. Anděl srdnatě vyšel před hospodu a čekal, až hrabě půjde mimo. Pak s aktivním pozdravem zastavil pana hraběte a začal:

"Prosím, hraběcí milosti, rádi bychom hráli divadlo, ale nedostává se nám," zarazil se, nevěda, co říci dále. "Potřebovali bychom totiž — — — — —"

Hrabě kývl hlavou a upřeně naň pohledl. Cizí pán vyjeveně zahleděl se na prosebníka. Nerozuměje českým slovům, nechápal oč se jedná.

"Snad nechcete, abych hrál s vámi?" skočil mu nevrle do řeči hrabě Špork, když Anděl tak dalece se dostal.

Josef Anděl cítil, že má vyhráno.

"To ne. Ale nemáme na čem hrát" . . .

"No, divadlo já vám přece stavět nebudu."

"To taky ne. Ale prosil bych hraběcí milosti, kdyby nám darovala dva nebo tři vozy. Plátno potřebujeme; plátno na kulisy a oponu. Jeviště si už postavíme sami." (Vozy, vlastně rezné hrubé plátno, dávalo se na dno vozů, aby semínka řepy na zem se nesypala).

Hrabě se příjemně usmál.

"Ah, tak."

Vyňal zápisník, něco napsal na vytržený list a podal Andělovi. Tento se poroučel s lehkými úklonami. Jeho tvář zazářila radostí, když četl: "Poručení šafáři: Vyberte tři vozy pro Anděla a dejte je zanést do jeho hospody."

"Prostý lid, ale dobrý," vysvětloval hrabě cizímu pánu, když cestou šli dále. "Chtějí mít divadlo, ale zdá se, že nemají kulís a jeviště. Dnes vše české se blázní po Praze. Tento muž, který zdá se hlavou každého takového hnutí, žádal mne o plátno. Bude zajímavě zvědět, co dají dohromady."

V Andělově hostinci nastalo pilno a živo. Mlynář Karas dal prkna, truhlář Čihák, ochotník, vše vyměřil, rámy na kulisy upravil, a několik ochotnic, mezi nimi Hana Janovská, dalo se do práce: plátna rozstíhaly a sešivaly na kulisy a oponu. V Mladé Boleslavi právě se zdržoval akademický malíř Košálecký, velký vlastenec, a ten za třicet zlatých ochotníkům mistrně na oponu vymaloval zámek Krnský. Sama paní hraběnka Andělovi pro divadlo poslala pět nádherných úborů z doby rokoka.

Tak bylo možno hrát divadlo na vlastním jevišti. Vlivem Andělovým jako první představení dávalo se drama "Karel Havlíček Borovský." Sama vrchnost zúčastnila se prvního představení. Hrabě Špork pozval knížete Thun-Taxisa, z Horek přišel hrabě Nostic a z Najberku baron Najberk. První dvě řady sedadel byly obsazeny vrchností. Divadlo vyneslo 65 zlatých. A ochotníci z úspěchu, který nazvali "malé vítězství," měli nevšední radost.

Josef Anděl byl šťasten; byl ve svém živlu, vše se dařilo. Obchod vynášel, jsa navštěvován bojnými přáteli a příznivci nejen z Krnska, nýbrž i z okolí. Sousedé a přátelé uznávali a plně cenili jeho vlastenecké nadšení a obětavost. Nic jiného Anděl sobě nežídal.

V této době také prožíval radosti své první lásky. Neboť s Hanou Janovskou se již domluvil, že, až si odbude zeměbranecké cvičení, bude svatba. Budou usazeni v přátelském kruhu příznivců, budou se míti dobře a budou šťastni.

IV.

Josef Anděl odejel k vojsku a Hana Janovská spřádala sny o budoucím šťastném životě. Častěji teď se scházela s Kristou, a ačkoliv vždy si byly dobrými družkami, od doby, kdy s Andělem byla téměř zasnoubena, jejich přátelství ještě více se utužilo. Nikdo však ze šťastných lidíček netušil, že jsou v životě lidském okamžiky, samy o sobě často nepatrné, které však dovedou život nejen jednotlivce, ale i celé skupiny lidí s ním duševně spojených zvrátiti. Tak stalo se i zde. Co až dosud zdálo se věci nejen docela přirozenou a snadnou, ale i rozhodující skutečností, vše to obrátilo se v niveč.

Josef Anděl nějaký čas už cvičil, když ho došla ohromující zpráva, že jeho majetek vyhořel. Kdosi u něho založil oheň. Majetek že ne byl pojištěn, asekurace totiž byla propadlá, vše že jest ztraceno. Ačkoliv zdálo se mu to býti neuvěřitelným, svojí strašností neskutečným, přece pozvolna vnucovalo se mu poznání, že jest životně zničen — na mizině. Po mnoho dní byl zdrcen, skleslý na mysl, duševně úplně vyčerpán. Vše, čeho od života očekával, snatek s milovanou ženou, rodinné štěstí, klidný krb, úspěšný obchod, to vše před jeho ušasými zraky střemhlav padalo kamsi do propasti. Byl tak zničen, když po čase k podzímku navrátil se do Krnska, že ani se neodvažoval navštívit Hanu Janovskou. A před zimou, aniž komu o tom podal zprávy, odejel do Prahy. Co také v Krnsku, když i národní život ochabl, poklesl, když Beseda, jeho práce, se rozpadla? — — —

Byl mlhavý nevlídný den, kdy v soumraku nastávajícího večera přecházel po železném mostě, zastavil se uprostřed a zahleděl se do Vltavy. Cosi neodolatelného ho táhlo k této řece; valící se Vltava ho vábila, vlny k němu promlouvaly, šepotaly o něčem před ním skrytém, nepoznaném, tajemném, co však všechny rány hojí. A tu napaden byl náhlou myšlenkou, učiniti tomu všemu hroznému rázný konec. To, nač právě myslil, zdálo se mu tak blízkým, snadným. Jen se poněkud více nahnouti s mostu, spustiti se do řeky — —. Kdo ví, nebude-li život tam na druhé straně příjemnější? —

Zavřel oči a již již chtěl se s mostu nahnouti. Tu však náhle jím něco zatřásl, cosi chladného projelo mu tělem; vyřeštitv zraky, vyjeveně zahleděl se před sebe a přejev si rukou odháněl, s odporem od řeky se odvrátil. Úžeji zahaliv se do svrchníku spěšně přešel na druhou stranu mostu. V matném světle pouličních svítilen dlouho pak bloudil pražskými ulicemi.

V.

Na nějaký čas Anděl uchytil se v Praze. Život, který až dosud zdál se mu jasným s logicky spřádanými myšlenkami střídacími se s menšími osobními starostmi, teď jakoby se zahalil v těžkou chmuru tížících všedností. Tesknota v duši, chmurné myšlenky přiváděly ho k tomu, co v jeho životě vždy bylo jasným bodem, jeho vlastenectví. Za tento bod snažil se teď zachytiti, hledati v něm zapomenutí. V jeho duši počaly se roditi touhy po něčem nevšedním, velikém, čistě vlasteneckém; duch Havlíčka Borovského silněji než kdy jindy jím lomcoval, k němu promlouval.

Když po čase počal sklepničiti vždy, kdykoliv mu čas dovoľoval, chodil po knihkupectvích, po antikvariátech, kupoval a četl vše, co kdy Havlíček napsal neb o něm kdy bylo napsáno.

Nenalézal však toho, co hledal, po čem prahnul. On hledal Havlíčkovy Národní Noviny, zvláště některá čísla z pohnutlivých dob let osmačtyřicátých. Věděl, že v těchto novinách jsou obsaženy Havlíčkovy myšlenky, celý jeho duševní život. On chtěl čerpat z tohoto života, z čisté studně bohatých životních zdrojů, chtěl ve svých rukou držeti, svýma očima patřiti na skutečné Havlíčkovy Národní Noviny.

Jeho nejoblíbenějším knihkupcem byl antikvář Šárek na Uhelném trhu. Zdálo se, že

prstech obrací staré, žloutnoucí již a poněkud setmělé listy.

"Co za to chcete?" ptal se po chvíli, "Pět zlatých. To vy nekoupíte."

Anděl si sice postěžoval, že jest to trochu drahé, ale přemožen štěstím zmocnil se novin a vyplatil žádanou částku. Byl by dal padesát, kdyby byl knihkupec této částky na něm žádal. Doma se uzavřel ve své světnici a po celý večer až do pozdních hodin noci probíral se v Havlíčkových Národních Novinách.

Pohled na část Světové výstavy v Chicagu 1933.

Obrázek malíře představuje severní polovinu výstavních ploch. Fieldovo museum jest v popředí a v zadu jest věž vody a světla.

tento mu rozumí a že dovede jeho nepokojnou duši vždy něčím novým upokojiti. Anděl kupoval zde Slovana, Duch Národních Novin, našel zde Tyrolské Elegie z prvního vydání.

Jednou, když byl u Šárka v obchodě, nedalo mu optati se, nemá-li Národní Noviny od Havlíčka

"Mám," odpovídá mu Šárek, "ale to vy nekoupíte. Pro vás jsou příliš drahé." A ihned se vytasil s půl ročníkem, který před Andělem na pultu rozložil. Tomuto duševnímu uspokojení oči přecházely, když přehlížel a ve svých

Po čase se zdálo, že štěstí počíná se znovu na Anděla usmívat. Podařilo se mu domoci se slušnějšího postavení; pro jakousi firmu cestoval po českých vlastech. Při této příležitosti v Českých Budějovicích vyhledal bratra svého oblíbeného velikána, Františka Havlíčka, který tam měl ve mlýně provdanou dceru. Srdečně si s ním porozprávěl o Borovském, o jeho novinách, o jeho činnosti novinářské a politické. Když později dostal se do Šternberku, zašel do lázní, kde Havlíček kdysi byl na léčení, a poprosil správce, aby mu ukázal pokoj,

kde Havlíček bydlel. Se zájmem prohlížel klec na kanárka, který kdysi Havlíčkovi býval dobrým druhem, a s podivnými pocity v duši obracel v ruce cestovní tašku, které Havlíček užíval. Takové byly chvíle, ve kterých Josef Anděl za pomínal toho, co kdysi jeho život tak rozvířilo. Život počal ho opět zajímat, plynul sice smutným dosud, ale přece už klidnějším tokem.

Po nějaké době začal opět kavárničit. Nedalo mu, táhlo ho to do jeho starého živlu. V Hradci Králové s neobyčejným úspěchem otevřel a vedl kavárnu "Slavií" v domě Pajkrově na Svatojanském náměstí; scházivali se zde nejen místní úředníci a profesori, ale i vysocí důstojníci rozbili zde svůj stan. Každý večer bylo plno a Anděl rád pohovořil si s tím neb oním příznivcem; nejraději vzpomínal vlasteneckého nadšení z dob stavění Národního.

V této době měl u sebe dvě sestry, matku a bratra, kteří mu vydatně pomáhali. Dověděl se, že američtí Sokolové, kteří přijeli do Prahy podniknou výlet do jeho rodného kraje, do lázní Sedmihorek, zajel si tam, aby se s nimi setkal. Američané ho k sobě jaksi táhli. Tehda byl tu lázeňským lékařem Dr. Em. Engel, dobrý přítel Andělův. Ten ho přinutil, aby koupil hostinec v Podhájí pod Hrubou Skálou a upravil jej pro letní hosty.

Jakoby štěstěna naň zanevřela, že neváží si toho, co tak rozšafně mu podala, kavárnu v jeho zamilovaném Hradci, Anděl tímto neuváženým podnikem se zadlužil. Sotva že "Pensionát" převzal, nastala nepohoda, hostů bylo málo, příjem malý, takže nemohl dluhy spláceti. Po tři sezony přišlo, dluhy Anděla svíraly, s místa nemohl se hnouti. Z Turnova přišel k němu měšťanosta Háek, radil a navrhoval, že bude nejlíp, když Anděl se svým Pensionátem "vyhoří". Andělovi se však zdálo, že toho nebude třeba, že se z toho přece nějak "vyklove". Nevýkloval se. Když přese všechnu námahu dluhy spláceti nemohl, byl mu hostinec v Podhájí prodán. Zklamán, roztrpčen, Anděl přenechal kavárnu v Hradci Králové svému nevlastnímu bratru, J. Maňanovi, a sám opět uchýlil se do Prahy.

Nenadálá náhoda obrátila směr Andělova života opět směrem nečekaným. Amerika, zdálo se, táhla ho k sobě mocí nezdolnou. Bylo to právě v této době, kdy z časopisů se dozvěděl o připravované světové výstavě v Chicagu. Na padlo ho, že něco při té příležitosti podnikne, že tato výstava ho "vytrhne." Měl zkušenosti z pařížské světové výstavy, kde mu nešlo, jak Maňafí s cikánskou kapelou v křiklavých husarských červených kabátech se zlatými prýmkami dělali divy. O Maňarech všude se mluvilo, v novinách plno pochvalných zmínek. Tenkrát Anděl měl originální myšlenku; navrhoval.

aby "Hostimil" zúčastnil se s plzeňským pivem.

českou kuchyní a kolínskou kapelou Kmočovou. Ve valné hromadě to bylo sice odhlasováno, ale nic se nestalo. A Josef Anděl patřil v Paříži na Maďary, jak se samolibými výrazy ve tvářích nadšenému publiku vyhrávají své čardáše, zlobil se sám na sebe, zlobil se na Čechy, že si nedovedou do světa vyslápnout, že nedovedou ukázat, co doma dobrého mají, a to, co mají, že nedovedou prodat. Po výstavě se skutečně v českých časopisech psalo, že kdyby v Paříži byla bývala Kmočova kapela, že by úspěch byl býval zajištěn.

Probíraje se těmito myšlenkami, když doba světové výstavy v Chicagu se přiblížila, Anděl dopsal tamnějšímu českému pivovaru s návrhem, aby na výstavě připravili Pavilon s českou hudbou, pivem a jídlem. Dostal příznivou odpověď se žádostí, aby přijel do Chicaga.

Avšak hotové peníze které měl, dovedly ho pouze do Lipska; do Brémen se dostal pěšky. Zde uváznu a našel si zaměstnání v Café Central. Tuto kavárnu vedl jistý Němec z Mariánských Lázní. Po sedmi měsících kavárna však zkrachovala a Anděl ocitl se opět bez místa. Náhoda tomu chtěla, že právě v této době přes Brémy ješla Ludvíkova divadelní společnost na cestě do Ameriky. Anděl se s nimi setkal a okamžitě nadchmúl se myšlenkou skutečně českého a vlasteneckého divadla v Americe. Nic nepomohlo, že u české firmy Kareš a Stocký v Brémách ho přemlouvali a zrazovali, aby do Ameriky nejezdil, tak vážný krok že jest nutno dobře si rozmyslet; navrhovali, že pomohou zaříditi mu plzeňskou pivnici, snažili se ho přesvědčiti, že lépe jest zaříditi se ve staré osvědčené Evropě, než hledati nejasné budoucnosti v zámořské zemi. Anděl byl však už rozhodnut. Doba světové výstavy v Chicagu sice už dávno minula a s ní i dřívější naděje v ní skládané, avšak nyní nové nadšení posedlo Anděla: O vlastenecké práci mezi zámořskými krajany po zapadlých českých osadách snil nyní Anděl. "Co proti tomu jsou kavárny a pivnice?" — — myslel u sebe Anděl, chystaje se na cestu do Ameriky.

VI.

Maje málo peněz, Anděl vydal se na cestu do Chicaga zároveň s Ludvíkovci v mezipalubí. Jeho zájem o národní divadlo v české Americe brzy však pohlbl, ba dokonce rozprchl se ve všední prázdnotu, když za několik týdnů téměř zadarmo kdesi za bárem natáčel pivo, umýval sklenice, čistil a zametal poplivanou podlahu. Při této příležitosti seznal, že mnozí čeští Američané mají nehezký zvyk nejen pít, ale hodně pít, po podlaže, kamkoliv se jim zlíbí. Zpozoroval také, že zde není zvykem usednouti za stůl, popít si pivo a přátelsky pohovořiti, ale že hosté stojící kolem "baru" a podepíraje své nejisté tělo na spodu nohou a nahore

loktem, pijí rychle za sebou velké množství whiskey a piva, takže po krátké chvíli nevědí, o čem mluví. Jeden se slzami v očích si stěžuje do tvrdosti lhostejného světa, jiný s radostným výrazem ve tváři zpívá: "Když já jsem šel do Vršovic na posvícení." A ohromný policeman s klackem v ruce obchází bárové místnosti a nevlídně nahlíží do vnitř.

Ty tam byly sny o udržování české větve v Chicagu při vlasteneckých citech. Čechové v Americe chtěli se bavít, bavít se dobře a nerušeně svým vlastním způsobem; a zábavu hledali a nacházeli v baru. Vůbec zdálo se, že žijí v přesvědčení, že vlastenčení pro ně jest starou a známou věcí. Jejich "old country" pro ně byla příliš vzdálenou, aby k ní obraceli své zájmy. Česká Amerika nebyla a není Vidní neb poněmčelým českým územím. Jiné zájmy, jiný život svíraly zde české přistěhovalce. Lidé, kteří ve své vlasti sotvaže uhájili holé živobytí, do Ameriky přicházeli proto, aby ten život, doma pro ně tak těžký, zde si ulehčili. Oni hledali novou, jasnější a vlídnější vlast. Bylo málo těch, kteří jí skutečně našli, a ti, kteří denně byli odsouzeni k zápasu o tvrdý chléb, chléb tím tvrdší, že dobývali ho v chladné cizině, ti lidé nemohli pochopiti a nechápali opravdové snahy některých nadšenců. Byly ovšem výjimky, výjimky velmi vzácné. Bylo třeba na prvním místě vypěstovati blahobyt, aby krajané mohli se ohlédnouti kolem sebe a po vzdálené vlasti, kterou byli zanechali za sebou. S blahobytem přicházely jasnější myšlenky, vděčnější upomínky na život tam kdesi v ztraceném koutě české vlasti. Taková byla česká Amerika v posledních létech devatenáctého století.

Anděl nedal se utěšiti názory jiných, že "každý počátek jest těžký." On viděl šedou a chladnou skutečnost české Ameriky, která naň působila jako studená sprcha po příjemné a teplé koupeli. Život, do kterého nevlídnými okolnostmi byl vržen, se mu záhy tak zhnusil, že by se byl okamžitě navrátil do Evropy, kdyby byl měl zač. Jak hořce litoval, že aspoň nezůstal v Brémách a neuposlechl dobře míněné rady přátelsky nakloněných krajanů. Cítil se jako vězeň, trestanec, odsouzený k doživotní nucené práci.

Zanechal zaměstnání a počal cestovati po venkově a po českých osadách prodával barvotisky českých mistrů. Ušetřil si něco peněz, když tu kdosi ho přiměl k vydávání ilustrovaného časopisu "Světlem." Josef Anděl stal se na krátký čas vydavatelem, ale v nešťastném podniku přišel o všechno co měl. Ocitnuv se v nesnázích, na konec nucen byl přijmouti nevděčnou práci ve washingtonském parku v "Clubu", kde ráno děvčatům nosil vodu na mytí podlah a pavlačí; na sto kbelíků denně jí přinášel. Odpoledne pak býval zaměstnán v umývárně a záchodcích, a na večer obléknuv na sebe

modrou uniformu s pozlacenými knoflíky, zůstával v šatně.

Tam pracoval po třináct měsíců, až konečně nezvyklými jídly si zkazil žaludek. V této době často prohlížel osmnáctou ulici, nedalo-li by se tam "něco" zařídit. Ale tehdejší "česká čtvrť" se svými stěsnanými, sešlými dřevěnými baráky, nehezkyými prkennými chodníky, a vůbec svým špinavým a zanedbaným vzhledem se mu nelíbila, a tak zamýšlel "dole" ve městě, v "down-town", otevřítí obchod "Česká Plzeň". Prozatím držel se nevděčného místa a učil se anglicky; když měl našetřeno 120 dolarů, odešel do Algonquin, aby zde po 14 dní svůj žaludek léčil českou kuchyní.

Tam ho napadlo, že bude přece jen nejlíp, otevře-li samostatnou českou kavárnu. Navrátil se tedy do Chicaga, na Central a 18. ulici najal si, ve městě na Clark ulici od Žida koupil "second-hand" čtyři mramorové stolky, dvanáct židlí a stará železná kamna. Žid mu vše přivezl a kamna dokonce i postavil. A tak v Chicagu objevila se první česká kavárna.

Když ráno po prvé "svoji" kavárnu otevřel, myslel sám nejinak, než li že se zbláznil. Taková odvahlivost! . . . Neboť pro krutých zkušenostech, které poslední dobou prodělával, zdálo se mu opravdu odvahlivostí s takovým něčím si začínat, což za jiných okolností pro něj, starého hostinského a kavárníka, bylo by věcí zcela obyčejnou. Mínil sice prodávati pouze kávu a sodovky, ale hosté žádali také obědy. Podařilo se mu získati známou paní ze Žatce, jejíž muž nedělal a kteří žili v tísní, a ona za stravu pro sebe a muže mu vařila. A to se rozumí, že s českými obědy muselo se také prodávati pivo. Prodáválo se v láhvích.

A tak za několik málo měsíců Anděl měl svoji kavárnu úplně zařízenou. Vše šlo dobře, ale tu se vyskytla mezi krajaný v Americe tak známa, že by nebylo třeba o ní ani psáti: mrcha smrduté závisti počala pozvedati hlavu, ohlížeti se kolem a plivati po čestném člověku v těsných počátcích, snažícimu se uhájiti živobytí. Kdosi ho udal, že prodává pivo bez dovolení. Nastalo tahání k soudu, které se vleklo po tři měsíce. Počalo se po pokoutních bářech mluvit i o tom, že Anděl ve své kavárně má "holky", ačkoliv Anděl dobře mínil, že se ženskou obsluhu lépe kavárnu povede než s "waitry", kterých konečně za malý plat, který v těsných počátcích mohl platiti, nemohl sehnati. Konečně pokoutně vyskytly se klepy, že Anděl není svobodný, že doma zanechal ženu a čtyři děti a že musil pro "coś" z Čech utéci. A hned na to v nejbližším okolí Andělovy kavárny bylo o tři české kavárny více. Nepřející krajané, seznavše, že Andělovi počíná se dobře věsti, ve své hlouposti napodobovali to, čeho on byl původcem: českou kavárnu v Chicagu.

Anděl, jsa v nešnářích, dělal dluhy na všechny strany, až konečně byl nucen všeho nechat. Tentokrát štěstí hledal v Omaze. A ani zde teď neměl pokoje. Že prý odešel, poněvadž musil z Chicaga prehnouti. Dlužníky byl soudně pronásledován. A Anděl zkušenostmi poznával, že jinak se kavárniči v Chicagu, jinak v Hradci, Turnově nebo Krnsku.

Z Chicaga dlouho vzdálen nebyl. Brzy se navrátil. Po nějakou dobu různě se živil: převzal hospodu v české čtvrti "Plzni", pak jezdil s koněm nakupovat maso, chléb a zeleninu pro jistý obchod, cestoval s časopisy a vínem, s básníkem Jungem zařídil kavárnu v Cedar Rapids, Iowa. A opět tu ztroskotav, navrátil se do Chicaga. Čerpav z dřívějších svých trpkých zkušeností, otevřel si opět kavárnu, tentokrát na Blue Island Avenue.

VII.

Jest rok 1903.

Jak obyčejně bývá v Chicagu za prosincových večerů, venku jest pochmurno, mživo, a zdá se, že nehezka vlhká zima pokouší se člověku sáhnouti až do kostí. V Andělově kavárně na Blue Island Avenue, v koutu za kamny u širokého "Vlasteneckého stolu Máj", je teplo a mile. Tam několik krajanů právě zakládá spolek zvučného jména "Česká Stráž", jehož účelem v budoucnu bude mezi krajany pěstovati snahy čistě národní a humaní, bez ohledu na náboženství a politiku, a vůbec podporovati české zájmy všemi zákonnými prostředky. O návrhu po prvé podaném za širokým stolem Jaroslavem Staňkem se rokovalo po několik týdnů. Návrh byl by zůstal nepovšimnut, ale Anděl, jednou zaujat pro tuto myšlenku, jako vůbec pro všechno, co bylo vlastenecké a národní, pracoval pro tento spolek, až konečně tohoto večera dostal opět několik členů dohromady. Stál na tom, aby tohoto večera zvolil se výbor pro sestavení stanov. Přítomní byli Dr. E. Kolář, Dr. Wm. Semerák, Karel Pergler, Jan Podlipný, J. A. Hospodský, Leo Glaser, Jiří Sieben, Hugo Freiller, Josef Macek, Josef Dostál, Fr. Vilímek, Bartoš Bittner, Karel Neuman, J. Janák, Otto Pergler, Fr. Průcha a Jaroslav Staněk. Tito byli zakládající členové. Na podnět Andělův ihned zahájena schůze, ve které předsedou jednohlasně byl zvolen Bartoš Bittner, zapisovatelem Jan Podlipný. Přikročeno ke zvolení výboru na vypracování stanov. Tak založen byl tehdy blahodárný spolek "Česká Stráž".

Mnoho bylo užitečné práce, kterou Česká Stráž v poměrně krátké době vykonala. Na prvním místě jednalo se o to, založiti českou veřejnou čítárnu v české čtvrti, která měla především sloužiti mladým krajanům právě ze staré vlasti příslých. Myšlenka ušlechtilá, ale

bylo mnoho překážek, které bylo nutno překonati nežli uskutečnění myšlenky docíleno. Americká veřejnost vždycky byla a jest nedůvěřivá, poněkud nepřátelská, vůči podobným cizím, neanglickým podnikům. Teprve po velkých bojích této vymoženosti na městu bylo dosaženo s podmínkou, že Česká Stráž na sebe vezme vytápění a udržování zamýšlené místnosti. Když počátkem ledna 1905 první česká veřejná čítárna na Blue Island Avenue poblíže 18. ulice slavnostně byla otevírána, shledáno, že jest málo českých knih po ruce; učiněna byla tedy sbírka. Prvními z dárců byli Josef Anděl, lékárník Vávra, Jaroslav Staněk, Leo Glaser a Hugo Freiller. Tak ihned sehnáno na sto svazků. Nejúčinněji přispěl Česko-Národní hřbitov, který na požádání daroval dvě stě dollarů na zakoupení českých knih, které byly také ihned koupeny a odevzány svému účelu.

A již v květnu téhož roku Českou Stráž založena Informační kancelář pro dobro českých emigrantů. Tato kancelář, ač velmi blahodárně působila, byla tak málo pochopena a podporována českou veřejností, že koncem roku 1906 bylo nutno ji uzavřiti.

Téhož roku Česká Stráž si vytkla za úkol založení malého parku v české čtvrti, tak zvaného hřiště pro děti, čehož po delším boji za pomoci Spolku Poplatníků 10. wardy bylo docíleno.

Též "Dámský Odbor České Stráže" za svou krátkou dobu mnoho dobrého vykonal na poli humaním; tento odbor nejvíce se zajímal o rodiny právě příslých emigrantů. Tuhé byly počátky mnohých, a zajisté že mnohá rodina si ještě dnes pamatuje, že to byly dámy České Stráže, které v době nejtěžší vždy ochotně poskytl ruky pomocné.

Tak týdny, měsíce, dvě léta přelétěly v ušlechtilé činnosti České Stráže. Nastal příjemný vlažný večer 2. května 1905. V Andělově kavárně táhne na jedenáctou, většina obvyklých hostů dávno odešla, jen několik členů České Stráže sedí za širokým stolem v koutu za kamny a mezi sebou rokuje a živě hovoří. Josef Anděl zamyšlen přechází kavárnou a opakuje si verše Havlíčkovy satirické básně, z jeho duše právě se vyronívší:

"Nechlubte se vlastenci!

Není to věc fádna,
že neteče odjinud,
do Čech voda žáná.

Točíme-li ze sudu
nedolévajíce,
zůstanou nám na spodu
brzy jen kvasnice.

Nechlubte se, nechlubte,
špatná je to sláva,
že vytéká do Němec,
všechna česká štáva."

Náhle v přecházení ustal a stanul před vla steneckým stolem.

"Tak mne napadá," začal, "což bychom udělali něco pro Havlíčka?"

"Pro Havlíčka?" — — —

"Tak jsem si už několikrát myslel, postavíť mu v některém z chicažských parků pomník. V Lincolnově parku Italové postavili Garibaldiho, Němci v parcích tu mají pomníků několik, a proč my bychom si nemohli dovolit Havlíčka?" — — —

Mnohému čtenu před zrakem vynořily se boje a tahání s městem o českou čítárnu. A zde se jedná o pomník člověku Americe neznámému. Všichni mlčeli.

"V Americe? — — V Chicagu? To se přece ani nedá. To by nedovolili," prohodil kdosi nedůvěřivě po chvíli trapného ticha.

"Proč ne? Zkusit se to dá. Museli bychom na to šlápnout," odpovídal Anděl klidně na nedůvěřivé poznámky členů. "Ostatně, duch Havlíčkův jest i Americe vlastní. Havlíček jest dobrý pro každého, kdo stojí o humanitu a svobodu ducha bez rozdílu národnosti," doložil.

"Ano, ale co by to stálo," — — prohodil opět ten, co pochyboval hned od počátku o zdaru myšlenky.

"Muselo by se apelovat na českou veřejnost. Ovšem, byly by oběti," — — a Andělovi oči zaplály vnitřním ohněm.

"Hm!" — — prohodil kdosi.

Tak a podobně se mluvilo a debatovalo. až konečně Anděl svým vlivem přesvědčil druhé, že bude nejlépe fedrovatí myšlenku Havlíčkova pomníku mezi českou veřejností. A když pozdě po půlnoci členové "České Stráže" odcházeli domů, všichni byli nadšeni myšlenkou Havlíčkova pomníku v Chicagu.

Přistoupeno ihned ku práci. Vědělo se přede-
m, že nebudě lehkou prací sehnati dostatečnou částku k takovému dílu potřebnou. Započato se sbírkami a i jinými cestami se peníze získávaly. Ve své kavárně Anděl nezapomněl žádné příležitosti, aby s pokladničkou v ruce nepřipoměl hostům národní jejich povinnost, vedle čehož sám byl nejštědřejším příspěvatelem založeného fondu Havlíčkova. Jelikož někteří z nejlepších pracovníků pro onu věc byli předmětem veřejných útoků, jak jinak ani nemohlo býti, usnesla se "Česká Stráž" podnik ten předati celé české veřejnosti, což se stalo koncem prosince 1907; a tak od tohoto dne v činnost vstoupilo "Družstvo pro postavení pomníku Karla Havlíčka Borovského." Do této doby obnášela peněžní hotovost \$2,406.30 a \$546.70 bylo upsáno. To bylo ovšem pouze malou částí, čeho bylo **zapotřebí**.

K padesátému výročí Havlíčkova úmrtí navrženo Andělem vydati obsažný kalendář Borovského, ve kterém by život a činnost

Havlíčkova široké veřejnosti stručně a obrazně byla podána, a 29. července téhož roku Andělovým přičiněním uspořádána byla Českou Stráží lidová slavnost spojená s cennou přednáškou na téma "Karel Havlíček Borovský."

Mezitím také začaly již přicházeti příspěvky od spolků a od venkovských krajanů. Byl to hlavně venkov, jenž se myšlenkou pomníku nadchmül, a bez jeho pomoci sotva by dnes pomník Havlíčkův v Chicagu stál. Očividně z malých počátků děly se velké věci.

Družstvo ujal se svého úkolu s veškerou energií, domluvilo se se sochařem J. Strachovským, tvůrcem sochy Havlíčkovy v Kutné Hoře, o dodání věrného odlitku sochy té, a mezitím pilně rozmnožovalo potřebný fond. Dne. 30. srpna 1908 uspořádána velká lidová slavnost s průvodem a zábavou, jež vynesla přes tisíc dollarů čistého zisku.

Nedlouho po slavnosti podána veřejnosti potěšitelná zpráva, že za pomoci vlivu některých prominentních a v politice zúčastněných krajanů bylo pro pomník získáno místo v Douglasově parku, českým čtvrtím ze všech velkých chicažských parků nejbližším.

V dubnové schůzi následujícího roku podán byl rozpočet na práce s postavením pomníku spojené na \$6,000. Návrh a plány architektonického pozadí sochy svěřeny k vypracování českému architektu Rusému, a provedení firmě Heller a Gregor.

Dne 8. července 1910 oznámeno bylo družstvu, že sbor Českého Národního Hřbitova se uvolil darovati nedostávajících se 1,500 dollarů. a tu ovšem mohlo býti hned přikročeno k při pravám k slavnosti, neboť poslední překážka nedostatek prostředků, byla tím odklizená.

V tomto roce, Anděl zajel si do staré vlasti. V Praze se setkal s Dr. Kramářem, jemuž vypravoval o podrobnostech postavení Havlíčka va pomníku v Chicagu. Mezi řečí si postěžoval mladočeskému vůdci, že když američtí Čechové podniknou sbírku na nějaký národní účel ve staré vlasti, ani pořádně se jim nepotvrdí příjem darů, neku-li poděkuje, jakoby česko-americká větve za to nestála. A zamysliv se, dodal: "Pane doktore, v tom je velký omyl a chyba. Nás je přes půl milionu a nikdy nevíme, kdy jeden druhému může být užitečný a propěšný." — — — Dr. Kramář uznal, že skutečně je to chyba, kterou bude nutno napravití. Anděl také zajel do Vídně, aby viděl parlament. Mezi poslanci měl mnohé staré známé a o vstupenku požádal G. Habrmana. Habrman ho představil českým zpravodajům jako svého starého přítele při čemž se nezdržel, aby nepoznamenal: "Anděl má dvě duše; obchodní vydělává, a vlastenecká to vše utrácí." — — — Anděl sám musil se zasmátí tomuto trpkému žertu a — — pravdě.

Co takto dlel ve vlasti mezi svými starými přáteli, v Chicagu dokonáno dílo jím samým započaté. Dne 30. července 1911 v Chicagu za okázalých příprav a přítomnosti všech tehdejších vynikajících českých mužů v Americe a některých amerických politických činitelů slavnostně odhalen byl pomník Karlu Havlíčku Borovskému v Douglasově Parku.

Na zpáteční cestě do Ameriky Anděl náhodou se skoro oženil. Za svého kavárničení největší potíž měl s kuchařkami. Nejen že ho kuchařka stála 10-12 dollarů týdně, ale často dobrou českou kuchařku nemohl sehnati. Anděl často přemýšlel o tom, dobrá žena nejen že by ho ušetřila všeho zbytečného vydání, ale že život by ho také lépe těšil a obchod by jinak zkvétal.

Když se tentokráte navracel do Ameriky umínil si, že se bude hledět oženiti, aby měl ženu, hospodyní a kuchařku. V Baltimore v emigračním domě namluvila si jej ještě slušná, právě přijetá kuchařka. Naříkala si, že je stará a že musí pořád sloužit, hnedle brečela. Anděl si řekl: "A to je zvláštní osud; já v Chicagu potřebuji jenom dobrou ženu kuchařku, aby mně obchod zkvétal." Domluvili se tedy; asi za měsíc přijela do Chicaga a byla svatba.

Začal znovu kavárničit na Blue Island Ave. o 16. ulici; vzal za 1600 dollarů zařízení na dluh. A nyní si umínil, že opravdu se přičiní, že nechá všeho vlastenčení, že se bude chránit a šetřit na stará kolena.

VIII.

Léta přelétla. V Andělově kavárně společnost se pozměnila, nové tváře se objevily. Noví mladí lidé přijeli z vlasti, někteří ubytovali se u Anděla, jiní se tam aspoň stravovali. Večer, když denní hosté z kavárny odešli, sedávali za stoly, hráli v šachy, na kulečnicku nebo karty. Těmto stal se Anděl otcem, rádcem, ba dokonce, bylo-li třeba, i peníze mnohému do počátku za půjčil. Sám v Americe prošel pernou školou života a více než mnohý jiný chápal nedostatky a potřeby hochů právě z vlasti příšlých. Ze starých harcovníků málokterý se večer ukázal. Jiné zájmy jinam je táhly.

Hle, jak vypadá u Anděla společnost počátkem roku 1916.

U většiny stolu čtyři hoši hrají v karty a dva jím přihlížejí. Jeden z bráčů, mladík hubených přibledlých tváří, dlouhých, cigánsky černých a vždy rozčuchaných vlasů, velké brady, zabnutého nosu a těkavých záduchivých očí nikoho si nevšímá, sotva sem a tam slovo promluví úplně jsa zabrán hrou. Hoši ho jmenují Otto Galé. Jiný, hezký hoch s rozumným obličejem, Otakar Schifauer, vesele si pohvizduje. Dalšími hráči jsou Franta Javorník a Bondy. Frank Noga, Slezan, a Robert Št'astný, veselý pražský Žid, jím přihlížejí. Stranou v

přítmi koutu za malým stolkem, svoji raněnou nohu opatrně máje nataženu, v šachy hraje Lád'a Skřivánek a Josef Báika. Lád'a Skřivánek před nedávnem navrátil se ze srbské fronty, kam odebral se počátkem roku 1915 a kde si utržil také poranění. U kulečnicku zdravý a bezstarostný člověk, Josef Bašek, lehkomyšlného a zároveň pohodlného výrazu ve tváři, s malým světlým vouskem pod nosem, hraje s jakýmsi Slovákem. Když právě nehraje, žárlivými zraky pozoruje svého protivníka pokušuje při tom velký doutník, který si opatrně pokládá stranou na roh stolu. U větších stolů nějakí úředníci a obchodníci mezi sebou živě debatují, a u dalších stolů menších, všelici "zeleňáci," o nichž nesnadno bylo by říci, čím který se živí, čtou noviny, a jeden druhému, často velmi hlasitě objasňují své názory.

Později do kavárny vstoupil starší už a vyčouhlý člověk, jehož bohatý plnovous, kdysi černý, teď místy se bělal; dlouhé, také už bělavé vlasy shrnuty měl vzad, a z výrazné tváře na vás patřily dvě temné oči, které jako by stále kolem sebe hledaly to, čeho naléztí není možno. Pod paží nesl spoustu knih. S ním vstoupil mladý, poněkud osmahlý, dobře urostlý člověk se širákem na hlavě; rozpačitě, jakoby nesměle rozhlédnuv se kavárnou, následoval starého člověka.

"Aha, vidíš ho?" usmál se Otakar Schifauer, loktem stouchnuv Št'astného, když nově přichází vstoupil. "Táta Horálek. Káže Krista pána a stále ty svoje knihy nosí."

"Na zdar, Jindro", obrátil se Otto Galé k člověku, který přišel s Horálkem.

František Horálek, bývalý pražský nakladatel a knihkupec, kdysi jako politicky stříhaný člověk z vlasti uprchnuvší, po několik let zdržoval se v Paříži. Krátce před válkou přišel do New Yorku, ale neuchytiv se tam, odebral se do Chicaga.

"Tady jsem vám toho přinesl. Snad si budete moci vybrat," mluvil Horálek ku svému mladému společníku, usedaje za stůl.

"Podíváme se," odpověděl tento.

Josef Anděl přispěchal. "A! Pěkně vítám," pravil, příjemně se usmívaje. "Slyšel jsem, že zas do Arizony," obrátil se k mladému člověku csmahlych tváří. "Vždyť přece před měsícem jste přišel z Texasu. Ani jste se u nás neohřál."

Jindra se jen usmíval, nesměle tčkaje očima.

"Nechte ho, pane Anděl. Jindra blázní," vmísil se do hovoru Otto Galé. "Že se mu chce, tahat se s kravami."

V tomto okamžiku z kuchyně přišla paní Andělová, zdravá, silná a zavalitá žena, a usednuvši stranou za velkým stolem, rozhlédla se po mladé společnosti.

JEJICH BEZPEČNOST VYŽADUJE VÁŠ HLAS PRO ODVOLÁNÍ.

Jak ženy pracovaly proti prohibici minulého roku. Jeden z milionů obrázků, které rozdávány byly ženskými organisacemi pro reformu prohibice. Přinese 1933 úlevu?

"Pan Marák tomu rozumí," řekla. "On jde do Arizony, do hor, a tam je cowboyem a trapperem. A vy . . ? Vy se po Chicagu povalujete po kavárnách."

"Jsme to fešáci, paní Andělová. Nehněvejte se na nás," prohodil Otto Galé, ohlížeje se po ní. "A co, je v kuchyni pivečko?"

Paní Andělová hlasitě se zasmála. "V kuchyni, pod sinkem," řekla.

"Mladá krev, potřebuje se vybouřit," mluvil opět pan Anděl, obraceje se k Jindrovi. "Pan Mašinda by si přál s vámi mluvit," pokračoval. "Dnes už odešel někam do divadla. Nečekali jsme vás. Ale řekl jsem mu, že zde budete zítra po poledni. — A co budeme?" obrátil se k Horálkovi.

"Čaj a buchty, pane Anděle." A Horálek po stole rozložil své bohatství. Všele doporučoval

své vlastní spisy, ne, že jsou psány jím samým, jak se vyslovil, ale pro skutečně cenný obsah: "Pravda Husova, pravda věčná," spisy o Komenském, "Poměr vědy k náboženství", "Otevřte okna", "V zakletém zámku", a jiné brožury a pamflety psané v Čechách, v Paříži, a také zde, v Americe.

Jindra si vybral spis o Husovi, Komenského "Labyrint Světa" a soubor básní od Jar. Vrchlického. Haldu svých pamfletů Horálek mu dal zdarma. "Jen si to přečtěte. To je hlavní."

Horálek vůbec, kamkoliv přišel a při každé příležitosti, mezi své známé, zdarma rozdával své pamflety náboženského směru, které, dle jeho přesvědčení, mezi vlažné rozsávaly nepochopené slovo boží, lásku k bližnímu, jedním slovem všelidské bratrství, na kterém si Horálek nejvíce zakládal. A jeho známým byl každý, s kým jednou se setkal.

V této chvíli Bašek u kulečníku hlasitě zalátelel. Nadával, že Slovák mizerně hraje, podvádí, lepší že jest sedět. Tento odhodlaně se hájil a hlasitě protestoval. Bašek přisedl k Jindrovi a k Horálkovi, ale než novou cigáru dokouřil, rozmyslil si to, a šel hrát znovu.

"Tak pojď," řekl Slovákovi, pokládaje svoji cigáru na okraj stolu. "Ale dej si pozor, jinak mě znáš." — — —

"To on tak hovorí, a za vše sám niedobre hraje," hájil se Slovák, obraceje se ku všem přítomným, jako by u nich hledal spravedlnosti, nelze-li ji u Baška nalézt.

"A když si tak vzpomenu, že jsem ho sám učil . . .", postesknul si Bašek.

"Je to zvláštní člověk, ten Bašek", vložil se do toho Horálek. "Naučí zde hochy hrát, a ti ho pak obehrají. S Ottou Galém bylo to totéž. Kdy pak si vzpomněl na karty . . . A teď jest nejlepší s hráčů."

Otakar Schifauer, zaslechnuv Horálka mluviti, zlomyslně počal hvízdati "Spi Havlíčku." A to jen proto, že Horálek, jak sám o sobě se vždy vyslovoval, byl "člověkem věřícím". Než první sloku přehvízdal, hvíždali za ním i druzí hráči. Galé odložil karty a vstával od stolu.

"Dollar dvacet osm centů! Tu máte, pane Andě, na Srby, ubožátka," zvolal živě.

Josef Anděl přispěchal se svoji pokladničkou a kolem rtů zazářil mu nebeský úsměv.

Jakýsi silný, zavalitý hoch počal vypravovati pepřenou anekdotu o knězi. Ostatní se smáli a vypravovala se jiná. Horálek chápal, že hoši nepřímou si dobírají jeho, a proto, když utichli, počal jím objasňovat své názory. Hoši, zdálo se, že nechápali, nebo že nechtěli ho pochopiti. A Horálek jasně, tak jasně jako slunce na modré obloze se dovoľával, on že není klerikál, naopak, ve vlasti pro své pokrokové a protiklerikální názory že byl stíhán, takže musel přehnouti do Paříže. On že hájí neporu-

šené učení Kristovo, tak jak ho dávno hlásali Hus a Komenský.

Sotvaže domluvil, kdosi se ho tázal, kde vzal Kain ženu, a druhý opět chtěl věděti, proč učení profesori na Karlově universitě přeli se o Adamův pupek. Jiný opět snažil se dokázati, katolická církev že nestojí za nic, že násilím přinutila Galileo Galileia, aby své rozumné objevy veřejně odvolal, ačkoliv vše to co objevil, bylo jasné a přesné.

"A ačkoliv přinucen byl odvolati, přece na konec jen zvolal: 'E por si muove!' A proto vše, več věřil, zůstalo pravdou," končil hoch svou přednášku.

"Hlupáci," myslil si u sebe Horálek a odvrátil se od nich. Dal se opět do hovoru s Andělem.

Jindra to nevydržel. Všechny tyto prázdňé tlachy zdály se mu nemístnými. "My si hoši nerozumíme," pravil. "My všichni ctíme Husa. Hus byl katolickým knězem a nechal se upáliti za své přesvědčení, za svou víru. Ovšem, my svobodári řekneme, že Hus se dal upáliti za pravdu. Ale co u Husa nazýváme pravdou? — Jeho víru. A Horálek má také svoji víru, hájí téhož, čeho hájí Hus. To on chtěl vám říci. A vy toho nechápete, anebo, lépe řečeno, pochopiti nechcete. Horálek pracuje pro všelidské bratrství, humanitu. Vždyť o tom také něco napsal."

Horálkovi zazářily oči. Ačkoliv dělal, jako by si hochů více nevšímal, přece sledoval smysl Jindrový řeči.

Dále se mluvilo o česko-srbském večírku, pořádaném příštího večera ve vedlejším auditoriu ve prospěch Srbů. České Chicago žilo v době rozrušujících událostí na srbské frontě, v době, kdy německý generál Mackensen, převzav z nepodařených rakouských rukou vedení, téměř zničil a rozprášíl hrdinou armádu srbskou a černohorskou. Mimo to na obzoru objevovaly se mraky bulharského nepřátelství. Tyto události Srby a Čechy vzájemně sblížily a bratrství jejich se utužilo. Josef Anděl opět pořídil si pokladničku a některá procenta z her kulečnickových šla ve prospěch bratrů Srbů. Mnohý z hráčů celou svoji výhru Andělovi odevzdal.

Tak asi k jedenácté jiný mladík do kavárny vstoupil a ihned si usel vedle Jindry.

"Adolfe, a co ty tu děláš?" oslovil ho Bašek. Adolf Sláma pokrčil rameny. "Přišel jsem pro Jindru. Zase chce do Arizony."

"Blázen! Proč tu nezůstane, co?" — — —

Adolf Sláma dlouho nezůstal. Vypiv šálek čaje brzy odcházel s Jindrou. Frank Noga a Robert Šťastný šli hned za nimi. Tito hoši bydleli kdysi v městě na severní Clark ulici a měli tudíž domů daleko. Za chvíli odešel Horálek, Bašek a Otto Galé.

VIII.

Tak asi koncem roku 1916, jednoho deštivého, nehezkého odpoledne přišel do Andělových kavárny Dr. Rudiš-Jičínský. Ukázal Andělovi dopis z Winnipeg, od jakéhosi pana Feilingera, českého důstojníka v kanadské armádě, ve kterém se dotazoval, zdali by nebylo možno do kanadské armády naverbovat některé z českých hochů, kterých prý v Chicagu je plno. Podotýkal, přihlásili se jich dosti, totiž buďli možno utvořit aspoň jednu "kumpačku", hoši že by dostali české důstojníky a svůj český prapor. Jedním slovem, šlo zde o utvoření českého sboru v kanadské armádě, který by na francouzské frontě bojoval pod svým vlastním českým praporem, za velení českých důstojníků. "O české důstojníky by nebyla nouze," psal pan Feilinger, "jen abychom dostali co nejvíce rekrutů."

Dr. Rudiš-Jičínský byl válkou zaujat a vůbec činný již od samého počátku války. Tak dalece za stávajících poměrů, kdy Amerika sama dosud zůstávala přísně neutrální, a kdy rušiti neutralitu bylo přestupkem zákona, omezovala se jeho činnost na organisování nemocničních sborů pro srbskou frontu. Bylo známo, že Srbové nesmírně trpí nedostatkem lékařů, nemocničních pomahačů a nemocničních potřeb vůbec.

Anděl, jako obyčejně, okamžitě se nadchl pro tak neobyčejnou věc. Sbor českých vojáků, organisovaných v jeho kavárně, z jeho kavárny jdoucí na frontu, aby bojovali o českou věc, to bylo něčím, o čem se mu nikdy ani ve snách nezdálo. A teď toto vše se mělo státí skutečností. Dorozuměno, že večer se o tom s hochy vážně promluví.

"Pane Jičínský, jestli mně tu nohu uzdravíte, hned se dám znovu," prohlásil Láďa Skřivánek, když večer o tom mezi hochy mluveno.

"Když půjdeš ty, já také," přidal se k němu Franta Báľka, dlouholetý přítel Skřivánkův.

Tentýž večer do kanadské armády dali se zapsati Láďa Skřivánek, Franta Báľka a Albert Linhart. Skřivánek následkem zranění v Srbsku lehce kulhal a proto k vojsku nemohl býti odveden, stal se však jedním z organisátorů; Linhart a Báľka odešli do Winnipeg v Kanadě, aby tam k vojsku byli odvedeni, věc prozkoumali a přinesli další zprávy. Po večírku na rozloučenou v Andělově kavárně několik přátel v tichosti doprovázelo je na nádraží. Nebylo hluchého loučení. Hoši přes hranice se museli dostatí jako obyčejní turisté.

Za nějaký čas se Albert Linhart z Kanady navrátil již jako kanadský voják, v civilu ovšem, a teď již vážněji uvažováno o myšlence českého sboru v Kanadě. Hoši dávali se zapisovati. Někteří okamžitě, s nadšením, jiní opatrně, váhavě, po přesvědčujících domluvách a

rozmlouvání. Věc byla tak nejistá, mnozí nechávali za sebou zájmy, od kterých těžko se bylo odtrhnouti. Kdyby se aspoň vše dělo určitěji . . . Věc tak vážná stála však za uváženou, a proto horečně pracováno, i když vyhlídky na evropských bojištích toho času byly šedivé. Ostatně, vědělo se určitě, že jest rozhodně nutno, aby pozornost světa obrácena byla k české věci, k požadavku úplné české samostatnosti, a proto že čeští hoši na evropských frontách musejí pod svým vlastním praporem bojovatí proti společnému nepříteli. Ať válka dopadne jakkoli, při mírových smlouvách na Čechy nebude zapomenuto; vyhrají-li to Spojenci, samostatnost bude zajištěna; vyhrají-li to Němci, Čechové aspoň ukáží co dovedou a v tom případě revoluční akce může se vésti za hranicemi i na dále. A tu vážně v Andělově kavárně za večerů rokováno o možnosti zakoupení nějakých ostrovů na Pacifiku, nebo části některých francouzských kolonií v Africe, kde by se čeští revolucionáři, zvláště hoši navrátilí se z fronty, mohli se s rodinami usaditi a tak dáti počátek české samostatnosti třeba i za hranicemi. Nikdo v těch dobách si nebyl jist výsledkem, a bylo nutno počítati i na zánik kolečka.

Přes to hoši se dávali zapisovati. K armádě přistoupil Bondy, Franta Javorník, a později i Joe Mašinda, počátkem roku 1917 z Arizony se navrátilí, kam před rokem z Jindrou se odebral. K Mašindovi se přidal Otakar Schifauer a později i Frank Noga. Jen Šťastný se nedával. "Tak hled'me! A potom prý Čechové nemilují svoji vlast', jak to stálo ve Světozoru," říkal usmívaje se a pozoruje nadšení některých českých hochů. Přes čtyřicet mladých nadšenců bylo hotovo položití své životy za českou samostatnost.

A tak Anděl prožíval opět velké dny svého života, když dojat pohnutím patřil na své hochy ubírající se z jeho kavárny na bojiště tam kdesi ve Francii. Mnohý z hochů u Anděla po dlouhý čas se stravoval, ba dokonce bydlel, po dlouhý čas zapomínal na svoje povinnosti, a teď chystaje se k odchodu, vrtěl se nepokojem. Po večeri dával Andělem právě odcházejícím hochům na rozloučenou, Otakar Schifauer dodal si odvahy a přistoupil k pultu, u kterého Anděl stál a cosi zapisoval do knihy. Otík znal tuto knihu. Bylo tam tolik číslic pod jeho jménem, že vždy se zamračil, kdykoliv na knihu pohlédl.

"Pane Anděl, můžete počkat až po válce?" — — řekl.

Anděl se naň jaksi udiveně zahleděl, Otík se zarazil, ale Anděl již se opět usmíval.

"Ah, tak. Málem bych zapomněl," řekl. "Nu ovšem, musíme udělat pořádek," a svými přísnými zraky přehlédl skupinu hochů sedí-

cích za velkým stolem. V mnohém dech se zatajil. Ale Anděl již povýšeným hlasem promluvil:

"Všem hochům, kteří jdou do Francie, daruji dluhy. Jsme vyrovnáni," a udělal nad dlužní knihou pohyb, jaký obyčejně dělá katolický kněz nad hostií při mši. "A tu máte ještě na cestu," pokračoval a mezi hochy rozdával cigarety a cigára.

Kavárnou ozvalo se hlučné "Na zdar!" "At' žije Anděl!" a "Na né!" Mnozí vyskákali na židle. Josef Anděl se usmíval štěstím.

Před kavárnou nasadili do připravených automobilů a v tichosti odjížděli na nádraží. Úsměv Andělův provázel hochy další cestou mořem, až tam kdesi do Francie, kde zapadli v zákopech. Vzdechnul bolestně při myšlence, že mnohý z nich tam zůstane. "Avšak který? Veselý Schifauer, zasmušilý Mašinda, odhodlaný Bondy, anebo pro věc tak neobyčejně nadchmutý Báika a Javorník?" — — Usednuv za stůl, hlavu podepřel do dlaní.

"Jaká škoda, že stáří nedovoluje, abych sám tam někde se položil," přemýšlel.

IX.

Jak svět se změnil za posledních několik měsíců . . . Co by za jiných okolností bylo potrvalo celá století, stalo se v posledních fázích války skutečností v několika horečných týdnech.

Dne 28. října 1918 prohlášena česká samostatnost, Rakousko rozpadlé, a dr. Rašín obrací se k národu se slovy: "Nezklameš očekávání celého kulturního světa, který se žehnáním na rtech vzpomíná tvých slavných dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelné výkony československých legií na západním bojišti a v Sibíři." — — Zatímni českou vládou, Národní Radou, T. G. Masaryk zvolen prvním prezidentem republiky československé; 21. prosince Praha připravuje prezidentu Masarykovi velkolepé uvítání, jaké ani žádný z českých králů neviděl, a odpoledne téhož dne ve sněmovně slavnostním slibem Masaryk českému národu se zavazuje "na svou čest a svědomí, že bude dbát blaha republiky a lidu a šetřit zákonů." — — V těchto dobách ve vlasti odehrávaly se velké dny v dějinách českého lidu.

Jinak bylo v Chicagu, v Andělově kavárně. Hoši, bývalí dobrovolníci, jeden po druhém navraceli se ze zákopů; ti kteří šťastně prošli ohněm války, slovy nevázanými vypravovali o svých zkušenostech kruhu vždy ochotných posluchačů; jiní, kteří se navrátili zmrazení, teď skleslí na duchu, usadali stranou a přemýšleli o hrůzách a neomluvitelnosti války, necht' již se děje z příčin jakýchkoliv; mnozí se vůbec nenavrátili, svými mladými těly zhnoivše část francouzské země.

Zdalo se, že Andělova práce v Americe jest skončena. On teď vážněji než kdy jindy pomýšlel na návrat domů, do osvobozené vlasti, odpočinouti si, složití své staré, utrácené kosti někde tam v milém koutě svého rodného kraje. Návrat nebyl však tak snadný, jak mnohý anebo dokonce on sám si představoval. Neboť Anděl, po celý svůj život, obíraje se potřebami jiných, jak druhým pomoci, zapomínal sám na sebe. A když konečně se na cestu do vlasti připravoval, shledal, že jest téměř bez prostředků.

Jiné starosti na Anděla dolehly: v této době prožíval nešťastné následky svého ukvapeného manželství. Žena, která až dosud vedla mu kuchyni, se mu odstěhovala, a jinou českou kuchařku tak rychle nemohl nalézt. Tak jako v jeho duši, vše kolem něho zdálo se rozhárané, nejisté. Bylo nezbytno kavárnu prodat, bez valného peněžního prospěchu. Anděl horečně toužil po vlasti, avšak více než co jiného k uskutečnění jeho snů se mu nedostávalo co nejvíce potřeboval — — peněz. Když se rozešel se ženou a po ukončení rozvodu dal své osobní záležitosti do pořádku, koupil válečné filmy a sletová sokolská cvičení, cestoval po českých osadách a přednášel; se svými přednáškami do stal se až do jižního Texasu. Nedařilo se mu však. Vyskytly se nepředvídané výlohy — — těžkosti. I navrátil se do Chicaga, své štěstí znovu zkoušel v tom, co nejvíce odpovídalo jeho povaze: naposled otevřel českou kavárnu na 18. ulici. Za tři roky to však prodal a s nepatrným kapitálem počátkem roku 1922 odjížděl domů, do osvobozené vlasti.

Připojil se tehdy k Československé Americké Obchodní výpravě, která vyjela 4. května r. 1922 a byla jednou z největších a nejzdařilejších, jež do osvobozené vlasti byly pořádány. S výpravou tou jeli také členové vydavatelstva "Hlasatele", pánj John K. Valha, který byl předsedou výpravy a jejím tajemníkem byl nyní již zesnulý Reverend V. Vaněk. Dále byli to. Frank J. Skala, V. L. Řežábek a Frank J. Malý. Všichni byli osobními přáteli Josefa Anděla, což mu dosvědčovali nejen po cestě po lodi George Washington, nýbrž — a to hlavně — v Praze, kde se snažili u vlivných osobností prosadit, by Andělovi do stalo se za jeho národní a osvobozeneckou práci uznání a aby jeho existence byla zabezpečena. Ale jejich snahy nepřinesly žádného úspěchu.

X.

Po mnoho trapných dnů Anděl čekal odpověď na svou žádost o místo v některé z nádražních restaurací. Ničeho jiného nežádal než nějaké zaměstnání, které by mu dovolilo stará léta klidně prožít. Čím déle čekal, tím více dní se táhli zdoluhavě, do nekonečna. Anděl přes to

trpělivě čekal, kdy s jeho záležitostí pohnou. Mezitím některými jeho přáteli důvěrně mu bylo oznámeno, že ve svém očekávání trpce se zklame, že jsou zde jiní, mnoho že je jich s protekcí, samí to živí, mladí lidé.

"Že by mne tak bezohledně odstrčili?" — — počal vážně přemýšletí Anděl. "Vždyť přece toho tolik nežádám. Což moje dřívější práce, moje obětavost než stáří mne ohnulo, není nejlepším doporučením, nejvýmluvnější protekcí?"

Konečně došlo tak daleko, že Anděl byl nucen počítati s úsporami z Ameriky přivezenými. A právě v této době jednoho večera navštívili jej jeho dávný přítel, kapitán Tůma.

"Pojedeš-li někdy do Krnska," pravil mu mezi řečí, "mají tam teď sirotčinec legionářů. Zastav se tam."

"Člověče, příteli," odpověděl mu na to Anděl živě, jakoby se právě probudil z těžkého snu. "Kolik let jsem se na to těšil, že to vše zas budu vidět. Vždyť jsme tam měli hospodu . . . Stále jen čekám, až budou tyhle věci vyřízeny."

Kapitán Tůma, slyše o vyřizování "věci", zamračil se a zlehka povzdychl: "Viš co? Na to nečekej. Takové věci jdou u nás teď velice zdoluhavě. Kdo ví, zdali se k tomu vůbec kdy dostaneš. Jed' do Krnska hned. Tam se na tebe jistě budou pamatovat."

Josef Anděl jel. Anděla si tam však nikdo nepamatoval, ba nikdo ho ani neznal. Byl uvítán jako cizí host, pán z Ameriky. Děti ze sirotčince měli právě výstavku, Anděl se vmísil mezi ně, rozmloval s nimi, jedl s nimi bramborovou polévku a švestkové knedlíky. Mezi dětmi se tak zapomněl, že zmeškal vlak k Turnovu, kam mínil ještě téhož dne odejeti. Když vlak již zdálj hvízdal, na rychlo darovav sirotčinci sto korun, spěchal na nádraží. Bylo však již pozdě. Vlak mu ujel. Den byl krásný, příjemně slunečný, procházel se tedy návsí se železničním zřízencem z nádraží, který se o chotně nabídl, že ho vesnicí provede.

"Co to tu máte za novou pěknou budovu?" ptal se mezi řečí Anděl, ukazuje na nový, krásný dům.

"I to je naše Sokolovna," odpovídal železniční zřízenec ochotně. "Právě se chystá oslavit své padesátileté jubileum založení ochotnického divadelního spolku a později také Sokola."

Tak? — — To mně říkáte krásné věci," přisvědčil Anděl. "Rád poslouchám." — —

"Tady svého času byl nějaký Josef Anděl," pokračoval zřízenec. "Ten založil to divadlo. Však také odkudsi přivezli jeho zvětšenou podobu a budou ho oslavovat. Nu, a když pak andělkůček později odlétl, přilétli sokoli." A povídavý zřízenec se svému žertu hlasitě zasmál.

Zasmál se srdečně i Josef Anděl. Vyptával se ještě na to a ono, a když znovu zpáteční ce-

stou dostali se k nádraží a Anděl chystal se odejeti, pravil svému průvodci:

"Víte, příteli, já jsem ten Josef Anděl. Kdo pak si však kdy pomyslel na takové věci, když jsme to divadlo zakládali — — . Oslava a jubileum . . ."

Zřízenec chvíli na Anděla pohlížel. Vida však dle jeho upřímných očí, že americký pán netropí si z něho žerty, a pozoruje srdečný výraz jeho tváře, zdvořile se uklonil a řekl spěšně:

"Prosím, prosím," skutečně budeme vás oslavovat. Ale posečkejte okamžik, prosím," a kamsi odběhl.

Zprávu o tom, koho ve svém středu mají zanesl přednostovi stanice Kotkovi, který sám byl starým Sokolem a vlastencem. Ten okamžitě přiběhl a vítal Anděla do jejich středu. Anděl rozhodně musel zůstat na slavnosti. Později přišel řídící učitel Verchov starého národního pracovníka přivítat.

V Krnsku se rozlétlo, kdo že do města zavítal a radost byla všeobecná. Bylo vzpomínáno dřívější Andělovy činnosti, kolovaly pravdivé i fantastické zprávy o jeho pracích v Americe. Přes to radost byla všeobecná a srdečná.

Okamžiky na slavnosti prožívané byly nejkrásnějšími chvílemi Andělova života. Mimo něj slavnosti se účastnili ještě čtyři dosud žijící zakládající členové. Anděl byl jmenován čestným členem a zdálo se, že jeho radost nakazila i jiné, neboť všichni ti, kteří oslavám byli přítomni, upřímně sdíleli radost se starým bývalým místním pracovníkem a vlastencem. A Anděl v kroužku svých přátel, lidí, kteří chápali jeho nadšení a sdíleli je s ním, vypravoval jim o své činnosti v Americe, o svém strádání a radostech, o svém nadšení, o nekonečně velkých dnech Havlíčkových v Chicagu, o válce, dobrovolnicích, Národním Sdružení, bazárech a pracích neúnavných.

Odmílel se, lehká chmura přelétla jeho čelem, když pan Kotek přímou se ho otázel, co miní dělati ve své vlasti, zemi, kterou nad své síly pomáhal osvobodit.

Nemohl odpovědět, poněvadž sám nevěděl
Čekal . . .

XI.

Toho, co Anděl tak toužebně očekával, se nedočkal; jeho žádosti byly zamítnuty. Úspory došly, bylo nutno ohlížeti se po zamětnání jakémkoliv, jen aby uhájil své nuzné živobytí. Bylo mu konečně nabídnuto ve státních lázních Lubochni na Slovensku místo za portýra. Co měl dělat? Bylo nutno žít, vzal tedy tuto práci, ačkoliv pro něj trochu pokořující.

Nové myšlenky, nové zájmy bezohledně odstrčily ho stranou. "Proč jsem všechno tam za mořem tak lehkomyšlně opustil?" postěžoval

si často tomu neb onomu americkému krajanu. A on, bláhový, se domníval, že ve své vlasti, ve své rodné zemi, kterou nade vše jiné na světě miloval, nalezne klid, spokojenost a štěstí. Místo toho vírem bezohledného života zmítán byl v tu i onu stranu.

V takovém prostředí, za takových okolností, Anděla očividně opouštěl zbytek jeho charakterných sil. Počal churavěti. Smutněl, počal se vzdalovati lidí. Cítil se nyní tak cizím, nepotřebným; zdálo se mu, že každému překáží, že dávno vypadl ze svého okolí. Po dvou sezonách opustil tedy tuto práci s úmyslem navrátiti se do svého domova. Vždy, necht' to bylo za mořem nebo zde, ve vlasti jemu tak macešské, vždy si přál hlavu složit v místech, kde prožil první chvíle svého života. Odejel tedy ku své stárnoucí již nevlastní sestře, Kristině Mařanové, která tak jako on, žila v nevlídném nedostatku; ba, často byla odkázána jen na to, čeho on, sám tak tak se klepajíc, jí poskytl. Mnoho nepotřeboval. Domníval se, že do svého nedalekého konce nějak to proklepe. Že konec jest nedaleký, toho si byl dobře vědom. Nelekal se toho a smrt', svůj pozemský konec, očekával s klidem. "Může býti horšího života než na který jsem odkázán?" často si posteskli, myslé na smrt. Z Chicaga byl mu poslán výtěžek sbírky, pro něj podniknuté, a to bylo mu nejen včasnou pomocí, ale i velkou radostí.

Nějaký čas si poležel, jsa ošetřován sestrou, dobrou a šlechetnou Kristinou, která svému Josífkovi lépe rozuměla, než kdokoliv jiný na světě. Když se poněkud zotavil, jednou za čas zajel si do svého rodiště Ohrazenic, kde býval hostem svého věrného přítele od dob dětství a spolužáka Karla Berana, hostinského "U Pyramu."

Později zajel si také do Prahy, aby tam zase navštívil hrob Havlíčkův. Věděl, že není doba daleká, kdy i on se bude ubíratí tam, kam Havlíček dávno se již odebral. "Nemůže to býti horší života zde," utěšoval se, myslé na smrt. "Čím dřív, tím líp."

A jednoho příjemného podzimního dne, v šeru podvečera usednuv vedle mohyly muže, jehož po celý svůj život s nadšením obdivoval, počal přemýšlet o tom, zdali skutečně jeho smrt, taková smrt, jak ji rozumí jistá třída lidí, totiž, zdali smrtí jest konec všemu, všemu, co dosud bylo živoucí, nejen tělem, ale i duchem, myšlenkám, velkým i nízkým zájmům člověka, zdali to vše smrtí se obrátí v prach, shnije v prázdno nic; anebo zdali vůbec není smrti, zdali vše to pozemské pokračuje tam kdesi jinde svým vlastním během. A on se utěšoval, že smrtí není, nemůže ji býti, že jest jenom život, nekonečný život bez konce, smrtí předcházející do jiných sfér, do jiných poměrů, přes to však život.

Rozhodnuv tak přimhouřil oči a v duchu si představoval, že tam kdesi setká se jistě s Havlíčkem a jinými českými velikány. Utěšoval se, tam že snad nejsou peníze, tam že vlastenců nepracují s ohledy na to, kolik to bude stát a kolik se na tom vydělá. A ve své mysli rozebíral, co vše Havlíčkovi řekne, jak si mu pozastesknu, jak vyslechne jeho názory o novém českém národě. A což Hus, co by ten říkal, a neohrožený Žižka, jak ten by se asi dnes svým pádným palcátem rozháněl po českých vlastech? A vážný Komenský, jak ten asi dnes duchem bloudí po českých zemích, v náručí nesa Labyrint Světa. A kdož ví jak Kollár, Jungmann, Palacký, Erben, a ti nejnovější, Vrchlický a Svatopluk Čech, dnes poblíželi by na českou zem? — A ti nejstarší Přemyslovci, kněžna Libuše? — — —

XII.

Jakési příjemné mlhoviny ho obklopyly. Příjemná únava se ho zmocnila a jemu se zdálo, že sám se vším svým okolím splývá, že jeho duch z těla uniká do neurčita. Bylo mu příjemno, lehce. A nové, dávno zapomenuté tváře vynořovaly se náhle před jeho duševním zrakem.

"Co pak vy tu děláte?" uslyšel hlas jakoby přicházející odkudsi z nesmírné dálky. Domnívaje se, že hlas náleží světu, ve kterém duše jeho prodlévala, Anděl sebou nepohnul a čekal, co dále uslyší. Místo toho ve své blízkosti zaslechl jakýsi podivný šramot, v uších mu zahlučelo a někdo jím zatřásl. Otevřel oči a před jeho udivenými zraky stál Horálek. Jeho oči se naň upřímně smály.

"Tak jsem si také zašel na Olšany", jal se živě vysvětlovati Andělovi. "My staří musíme žítí v duchu našich velikánů, nemůžeme-li se srovnat s nynějšími," pokračoval. "Tak se zde procházím, zahlednu vás a myslím si: 'Není to Anděl?' A na mou věru, on tady usnul. Tak jste se navrátil? Slyšel jsem, že jste byl v Lubochni."

Během Horálkovy řeči Anděl se vzpamatoval. Skutečně by zde byl málem usnul. Stárnul, síly ho opouštěly . . .

"Nesvědčilo mi," vysvětloval Anděl, vstávaje, "Musel jsem odejít. Jsem teď u sestry v Hradci. Zašel jsem si sem tak jen na podívanou. Je zde tak krásně." — — —

"Opravdu. A což, neprojdeme se?"

A tak staří přátelé z Chicaga zase jednou se sešli za tak podivných okolností. Procházejíce se mezi hroby velkých českých mužů, mluvili o tom, co dávno prchlo, o oněch dobách, ve kterých žili ti neb oni mužové, u jejichž rovů se zastavovali.

Navrátil se příštího dne krátce před polednem z Prahy domů, Anděl na chvíli ulehl,

aby si odpočinul. Od onoho odpoledne ztráveného na Olšanech jakýsi neurčitý klid, mír dříve nepoznaný, jakoby cele ho opanoval. On sám nerozuměl tomuto pocitu, jen věděl, že by nebylo možno druhému ublížit, že všechno živoucí jest mu blízké, že nejen lidé, ale i vše ostatní co žije jest velké "Jedno", nedosažitelné, nepřekonatelné, čemuž lidé pro nedostatek lepšího výrazu a pro nepochopení dali jméno "Život". Úplně ovládnut tímto pocitem stále se jen usmíval a přál si, aby každý, s kým na příštích vejde do styku, sdílel s ním tento pocit.

Po krátkém odpočinku, když sestrou byl pozván k obědu, vyhledával nejlahodnější slova, jakých jeho duše byla schopna, on vypravoval jí o tom, co nového byl viděl a zažil v Praze, předešlé věda, že takové novosti ji budou zajímati. Po obědě vyšel si na procházku městem, svým starým zamilovaným Hradcem.

Podzimní den 14. září 1929 byl neobyčejně jasný, slunečný. Byl to jeden z oněch krásných podzimních dnů, kdy příroda, jakoby svým sluncem ještě jednou na člověka chtěla se pousmát, svými příjemnými paprsky naposled se s ním polaskati, po tvářích pohlédit, než chmurné podzimní mraky, větry a deště, na dlouhou dobu jeho ovanou.

Nebo se tak Andělovi pouze zdálo? —

Procházaje se ulicemi města nacházel vše nové, jasné, nepoznané. Jak bylo jeho obyčejem, po procházce zašel si do kavárny "Arca" v Pospíšilově třídě, blízko které bydlel. Zde při černé kávě rád čítal české časopisy z Chicaga, které hostinský odbíral.

"Tak, pane Anděl, už z Prahy?" vítal ho, sotva že vstoupil, starý číšník pan Josef.

"Už, už. Zase jsem doma. Jak dnes vše jest hezké. — Tak jsem se procházel městem a — — —". Anděl chtěl něco hezkého a příjemného říci, nenacházejce však vhodných slov, náhle se zarazil. Pan Josef chvíli čekal.

"Všude dobře, i v Praze, ale doma nejlíp. Pravda, pane Anděl?" řekl opět číšník, když Anděl ničeho více neřekl. "Tak co si dnes dáme: kafičko — — černou?" — —

"Ano, černou," odpověděl roztržitě Anděl usedaje za stůl.

A mimo svůj obyčej nevzav časopis do rukou podepřel se lokty o stůl a zahleděl se před sebe do prázdna, své oči široce maje rozevřeny, jako by tam kdesi náhle byl zahledl něco neobyčejného, velikého. Jeho tvář pozvolna brala na se slavnostně vážný výraz. Číšník na chvíli udiveně pohlížel domnívaje se, že Anděl mu snad chce něco zajímavého říci. Když však Anděl stále jen nehnutě seděl a upřeně před sebe pohlížel, pan Josef, aniž věděl, proč, vysoce, vystupuje na špičky, tiše odešel. Mimo Anděla v kavárně právě nebylo nikoho.

»»»»»

Sotvaže Anděl zasedl za stůl, náhle se před ním zamžilo. Udiveně zahleděl se v tuto mlhu; byl jí tak upoután, že nemohl od ní více zraků odtrhnouti. V úších mu hučelo a zdálo se, že odkudsi z neurčita doléhají k němu podivné zvuky. Přimhouřiv víčka namáhal se tyto zvuky zachytit, a tu jasněji a jasněji rozeznával povědomou mu melodii a jako šeptem pronášená slova dojemné Havlíčkovy písně:

"Spí Havlíčku, v svém hrobečku,
národ zpívá tvou věrnou písničku;
odpočívej v pokoji." — — —

Ačkoliv sebe více se namáhal, přimhouřená víčka nemohl už více rozevřít a jen upřeně hleděl před sebe. To, co viděl, zdálo se mu tak podivným a nesutečným, že nemohl svých zraků od toho odtrhnouti. Před sebou viděl velký bronzový Havlíčkův pomník, který se mu zdál tak blízkým, že stačilo jen ruku poněkud natáhnouti a byl by ho dosáhl. Tato okolnost zdála se mu tak podivnou, že se pokusil kolem sebe se rozhlédnouti, jakoby od někoho jiného očekával vysvětlení. Avšak to, co dříve bylo částí jeho života, dávno zmizelo v šedém neurčité, a místo toho veliký dav lidí vynořil se odkudsi z prázdnoty před jeho udivenými zraky. Nevšimajíc si ho, hemžili se kolem něho v pestré směsici, tlačíce se kolem jakési slavnostní tribuny, úplně ztrácející se v lese praporů amerických, českých a sokolských. Řečníci se slavnostními výrazy ve svých tvářích rozhlíželi se kolem po zástupcích a volnými kroky na tribunu vystupovali. Porozuměl, že řečníci mluví o Havlíčkovi, chválíce jeho neohroženého ducha. Anděl usmíval se tomuto vlasteneckému nadšení kolem shromážděného lidu. Když však zahledl se opět ve tvář Havlíčkovu, která, jakoby postupem času stále více a více oživovala, tato tvář se neusmívala jak Anděl očekával, ale vraštila obočí a stahovala se v útrpném úsměvu. I to se mu zdálo podivným. Jakoby pod vlivem Havlíčkovy nelibosti, shromáždění lidé i se svými řečníky počali se vzdalovati a i zvuky hudby mizely kdesi v mlhovinách. Za to bronzová socha Havlíčkova více a více oživovala a nad ním se nakláněla. Pociťoval, že po něm vztahuje ruku, že mu naznačuje směr, kam bude se mu brát. Anděl se usmál, pokusil se povstat, zvrátil se však, a vše, co před sebou viděl zatočilo se a s děsným hlukem mizelo v mlze, která více a více přecházela v temnotu. Tma, nepřekonatelná temnota ho obklopila, a Anděl neviděl, neslyšel, necítil ničeho více. — — —

* * * * *

Když číšník vrátil se s černou kávou, Josef Anděl podepíral hlavu o lokte, jakoby spal. Ano, usnul spánkem, z něhož není probuzení.

Pan Šťovíček vypravuje

V

DŮVĚŘE, že se setkám v oblíbeném Kalendáři "Hlasatel" s mnoha přáteli a známými jakož i řadou věrných "Houpačkářů", přistupuji dnes k

velké řadě těch znamenitých přispěvatelů této ročenky se svým skromným troškem do mlýna.

Bylo to takhle krátce po Novém Roce, když před naším domem zastavila kára. Koukám z okna a koho nevidím; on to redaktor kalendáře a s ním asi dva vydavatelé. Všichni ve svátečním ohavu. A hned nahoru. Zaklepají skromně, a já — volno". Ouzko mě bylo, anžto jsem si myslel, že jsem něco vyvedl s "Houpačkou" a že mě jdou vycinkat a nebo dokonce mě dát vejpověď, což bych rozhodně nemohl potřebovat. Jo ale pánové samá laskavost a "pane redaktore — sem — pane redaktore tam" a ještě bych taky něco nenapsal do Kalendáře. Že to dají hned na první stránku za obálku, že jméno vytisknou velkým písmem a dají moji fotografii v barvách na lesklém papíře, jako premi všem odkupníkům kalendáře a že doufají, že prodají asi o 10,000 výtisků více. No toceví, bylo mi tak mile a hřejivě, ale nedal jsem na sobě nic znát. Trochu jsem se zdráhal a povídal jsem, že nemám nic připraveno, román, že psát nebudu a pak-li mě dají \$100 za článek, že bych mohl tak asi tři epizodky napsat. Pánové teda, že ano, a tak jsme se báječně rozešli — ale už bylo na čase, neboť začal zvonit budík a já měl jen tak čas, že jsem se dostal v čas na káru a do redakce. Ale ten sen mě zůstal v hlavě, taxem šel k redaktorovi kalendáře "Hlasatel" a vedu se — "pane redaktor, nechtěl by něco menšího od Šťovíčka?" Koukne se na mě senior naší redakce a povídá: "— voni se člověka taky natrápěj, nic kloudnějšího z nich enyvej nevyleze, tak co člověka bádrujou." Osvěžen tímto přátelským přijetím, dovolil jsem si skromně podotknouti. "— ale, pane redachtore, mám tři věcičky, krátké, podívej se na to — sou tak dobřej." — No tak si dal pan redaktor říct a anžto já měl štěstí, pan redaktor kalendáře náladu a Vy drazí čtenáři trpělivost, tak

se dočtete třech črt, pak-li to tak dlouho vydržíte. Ale rozumějte tomu poměru. V "Houpačce", tam jsem neobmezeným pánem já. Když dostanu příspěvky od "řčeliček", tak přijímám nebo odmítám a házím nemilosrdně do koše, ale tady se karta obrátila a musel jsem hezky s prosíkem sám. Ale štěstí mě přálo a předkládám k vašemu laskavému ocenění tři "blbůstky" a sice:

ČAS K ZLEPŠENÍ.

(Dostal jsem dopis.)

Pan Vlastimil Šťovíček, redaktor "Houpačky", Chicago.

Náhodou zahlédl jsem Vaši ctěnou káru "Chevrolet" na 18. ulici a Ashland Ave. a zpozoroval jsem, že máte tři gumy tak opotřebované, že jest přímo nebezpečím na nich jezdit.

Doufáme, že nám nezazlíte, pak-li Vás na tento fakt upozorníme a bude Vám to milejší, než dostati se do nebezpečí náhlého prasknutí gumy nebo duše, nebo životu nebezpečného sklouznutí a nebo srážky. Příloženě dovoluje me si přiložiti rozpočet na nové gumy, které potřebuji výměny, s důvěrou, že objednáte tentokráte naše proslulé značky "ŠKRT". Nechte nám ukázati Vám, co vše pro Vás můžeme učiniti. Mohl byste se snad zastavit v naší prodejní místnosti během několika přístích dnů nebo zavolati nás telefonem a určití schůzku.

Vaši oddaní

"ŠKRT" výroba gumových ráfů".

A. B. CÍVÁŘEK.

zástupce.

(Co jsem mu odpověděl.)

"ŠKRT" VÝROBA GUMOVÝCH RÁFŮ".

Do zvláštní pozornosti panu

A. B. CÍVÁŘKOVÍ.

Milý pane Cívárek!

Nedovedete snad ani pochopiti, jak nesmírně jest mi líto, že nechal jsem svou káru v takovém stavu a s tak ojetými gumovými ráfy a vím, že jsem ani v ten den neměl jí ani z garáže vyndavat, ale byl to případ neobyčejné důležitosti v našem domově, neboť neměli jsme doma již vůbec žádný "ginger ale" na míchání

DOSTALO SE MU UZNÁNÍ.

Jest známo, že policejní služba ve velkoměstě vyžaduje mimořádnou schopnost. Dosažení vyšší hodnosti v této službě jest dosvědčením zdatnosti a podmíněno vždy trnitou cestou.

Jedním z těch, kteří prodělali tuto trpkou školu jest krajan Vojtěch Mikeš, který přítomně jest velitelem jednoho z největších policejních distriktů velkoměsta Chicaga a to marquettekého, v hodnosti kapitána. Tento distrikt jest osazen četnými jinonárodovci, ba i plemeny a udržování pořádku v něm vyžaduje mnoho energie a zdatnosti. Zvolení kapitána Mikeše k tomuto úkolu jest dostatečným důkazem - že jeho všestranné schopnosti policisty a detektiva jsou uznávány.

Kapitán Mikeš narodil se 19. dubna 1885 v Chicagu. Rodiče jeho Václav a Anna Mikešovi přijeli do Ameriky z Vodňan v kraji Píseckém před více než půl stoletím a usadili se v nové české Plzni. Mladý Mikeš strávil svoje mládí v této osadě, později v distriktu Lawndale. Zná tedy okrsek jemu svěřený dokonale. Mikeš byl vychován po starokrajsku a proto se těší i nedolnému zdraví. Matka nynějšího kapitána zemřela před 12 roky, otec jest dosud živ a ve věku 73 roků těší se dobrému zdraví.

Vojtěch Mikeš po vyjití obecné školy navštěvoval Metropolitan obchodní kolej a graduoval s dobrým prospěchem. Nevěnoval se ale úřednickému povolání, vyučil se soustružníkem. Chtěl se ale pohybovat venku, na čerstvém vzduchu a proto v roce 1906 vstoupil do služeb policejních.

Dne 17. srpna 1917 pro svoji schopnost a svědomitost byl povýšen na seržanta a krátce na to přidělen k hlavní detektivní

úřadovně v městě. Tam setrval do 17. listopadu 1927, kdy byl v hodnosti poručíka přeložen na západní stranu. Jako seržant byl velitelem několika detektivních čet a byl znám svou odvahou při pronásledování zločinců. Byl se svou četou vyslán k nejnebezpečnějším úkolům a často se utkal v revolverových bitvách s bandity, kteří vždy špatně pochodili.

Mnoho by se dalo povídati o Mikešově neohroženosti, detektivní schopnosti a jiných jeho dobrých vlastnostech.

Když v distriktu marquetteském se rozmohly gangy a několik vražd jimi bylo provedeno, rozhodl se nově nastolený mayor města pan Anton Čermák, na místo velitele distriktu povolati muže neohroženého a schopného. Volba padla na našeho krajana Vojtěcha Mikeše, který dne 20. srpna 1931 byl ustanoven prozatímním kapitánem marquetteské stanice. Od té doby nastalo v distriktu značné zlepšení a pan Čermák v uznání této dobré práce vymohl panu Mikešovi jmenování poručíkem detektivů, hodnost to těžce dosažitelná.

Kapitán Mikeš pojal v roce 1910 za choť slečnu Barboru Soukupovou a s rodinou svojí bydlí v čís. 2828 jižní

Spaulding ave., ve svém vlastním útulném domově. Nejstarší z dětí, dcera Mildred, 21letá jest tajemnicí předsedy společnosti Maccabee Life Ins. Co., 19letá Irena jest její asistentkou, nejmladší dceruška 15letá Lorraine navštěvuje dosud vyšší školu.

Ač narozen v této zemi, kapitán Mikeš jest dobrým Čechem, který se za svůj původ nestydí. Mluví rád česky, jest společenským a všemi, kdož ho znají, ctěn a vážen.

Budoucnost jeho jest zajištěna, a jest jisto, že se dočká dalšího povýšení, jehož pro svoji schopnost a poctivost jistě si zasluhuje.

ALBERT MIKEŠ

s whisky. Ale ujišťuji Vás, že se tak již vickrát nestane.

Prohlédl jsem si se zájmem Váš rozpočet na nové gumy, které moje kára potřebuje a navštívil jsem Vás doma, právě včera, v této záležitosti. Nebyl jste sice doma, ale Vaše paní mě pustila dovnitř a při té příležitosti upozoroval jsem, že Vaše koberce jsou náramně vyšlapané, a dovolil bych si Vám navrhnouti, abyste si opatřil nové dřívě, než nějaká nalíznutá blondýna se přes ně přerazí. Jest nesporným faktem, že celý váš kvartýr, který, mezi námi řečeno, jest nahnutý, potřeboval by spoustu zlepšení. Jistě, že mě nezalíbte, že Vás na to upozorňuji, ale jako muž k muži, dovoluji si upozorniti Vás rovněž, že i Vaše žena jest poněkud obnošená a měl byste se vyvarovati veškerých nedorozumění a srážek, jako já svých nehod s károu. Nemohl byste snad zalítni někdy do mé redakce "Houpačky" a promluvit si o tom. Dovolte mi ukázatí Vám, co vše pro Vás mohu učiniti — ale nejdříve mě zavolejte telefonem.

Váš v úctě oddaný

VLASTIMIL ŠTOVÍČEK,

redaktor "Houpačky" v "Denním Hlasateli"
a "Hlasateli".

* * *

PAN A PANÍ MAJEROVIC UKAZUJÍ FILM Z CESTY KOLEM SVĚTA.

Můj přítel pan Majer a jeho paní byli na cestě kolem světa. Pan a paní Majerovic jsou velmi zazobaní a na nějakém tom dolárku jim nezáleží, přes to, že byla nebo je (člověk neví jak to dlouho bude trvat) ta deprese. Toceví, jako moderní lidé měli s sebou taky takový fotografický aparát, který bere pohyblivé obrázky. Vrátili se a sezvali kde koho aby se přišel podívat na velkolepý cestopisný, poučný a zábavný film "Cesta kolem světa za 65 minut". Spousta přátel přímo vechnána byla jako nic zlého netušící stádo do residence panstva Majerovic a každý, toceví, byl velmi nedočkav. Přes to ale každý z hostů tvrdil, že to bude požitěček, poněvadž věděli, že po programu musí, jako obyčejně, následovat večere. No tak dobrá.

"Cesta kolem světa za 65 minut", povídá pan Majer a velký přízvuk dal na to "65" minut a vysvětluje, "Nedávno, krásné dámy a vážení pánové, Douglas Fairbanks předváděl film "Cesta kolem světa za 80 minut". Jak vidíte nebo vlastně uvidíte, to je překonané stanovisko, neboť já a paní Majerová, totiž par don, paní Majerová a já, ukážeme vám film cesty kolem světa za "65 minut". Ovšem hosté, když se rozcházeli, souhlasili všichni v tom

bodě, že pan Majer to mohl docela dobře sestříhat na pět minut a bylo by to zrovna tak mízně.

Obrázek začíná, jak paní Majerová je na palubě parolodě v San Francisku a bylo potřeba dvou filmových závinů, než se náš manželský párek dostal ze "Zlatého Zálivu". Některé zvláště poutavé snímky byly "Paní Majerová u zábradlí parníku", "Paní Majerová mává šnuptychlem obecenstvu na nábieži", "Paní Majerová čte knihu na lodi" a "Paní Majerová jen odpočívá v lenošce". (Velmi poutavé.) Mým osvěžením pro diváky byl obrázek "Paní Majerová pohlízející na Jokohamu", "Paní Majerová prohlíží si Taj Mahal — (ten byl zrovna na pravo od jejího ramene) a "Paní Majerová se naklání přes zábradlí v Singapuru." Následkem toho, že právě jim film došel, byli trpěliví diváci ušetřeni několika pohledů na paní Majerovou někde v Kočínčině, na Černém Moři nebo ve Středozemním; ale v Itálii si pan a paní Majerovic doplnili zásobu filmů a utrpení pokračuje a obecenstvo nemá vůbec žádnou úlevu.

"Veselohební" část obstaral jakýsi pan Hacaperka, který se na lodi s Majerovými seznámil, ale byl jako komik ve filmu vůbec nemožný. Přes to, že to byl "tichý" film, pak-li si odmyslíme skřípání domácího projekčního aparátu, který potřeboval několik kapek oleje, bylo slyšení hlasu pana i paní Majerovic. Pan Majer vysvětloval co jednotlivé scény znamenají a paní Majerová jej stále opravovala.

* * *

KAPITOLA O ŽENÁCH PRO ŽENY.

Tato kapitola nemá nic společného s ženskými dopisy v Denním Hlasateli, které mají stejnou hlavičku ale jest souhrnem mého pozorování a dlouholetého bádání v oboru "ženských špatných vlastností" a nebo mírněji řečeno "společenských chyb".

Kalendář "Hlasatel" musel by vyjítí asi ve dvacetí tlustých svazcích asi jako "Ottův Naučný Slovník", kdybych měl zde vyjmenovati všechny špatné vlastnosti žen, a proto obmezím se pouze na vyjmenování, nebo vytčení několika nepříjemných zvyků, kterých by se naše dámy mohly zcela dobře odnaučiti a tím zpříjemniti mnohé chvíle nejen svým mužům ale i svému okolí.

OTEVÍRÁNÍ KABELKY.

Jednou z největších, řekl bych, slabostí ženy jest otevírání a zavírání ruční kabelky. Když muž uslyší známé klapnutí sponky zcela dobře již ví, co bude následovati. Některá žena vyrušuje v divadle nebo na koncertě právě v

SCHOPNOST ODMĚNĚNA

Když v roce 1884 město Chicago přijalo do policejních služeb 303 nováčků, nacházel se mezi nimi krajan Jan Edward Ptáček. Jsa bystrým a velice snaživým, velice rychle postupoval, takže během času zastupoval všechna skoro místa v policejní službě od obyčejného policisty až k prozatímnímu ráčelníku. Jest upřímným demokratem, dlouholetým přítelem nynějšího chicagského mayor, krajana Ant. Čermáka a pro svoje politické přesvědčení musel často trpět. Jeho postup byl vždy ohrožen a jednou se stalo mu i to příkoří, že byl jako kapitán policie sesazen na postého policistu, takže musel začít znovu od píky. Krajan Ptáček byl často pronásledován proto, že se účastnil politiky činné a měl velkou moc nad krajany na celé západní straně, což bylo ovšem sotí v očích protivníků. Kapitán Ptáček vždy vyšel z bojů těch vítězně a jeho nepřátelé neměli nikdy dost odvahy, aby jej se hleděli zbaviti úplně. Po více jak 20 roků byl velitelem Lawndaleského distriktu a teprve 1. srpna 1932 byl přesazen do distriktu v Austin, kde má více práce a zodpovědnosti, a kde — není doma. Jeho političtí a osobní přátelé se o to zasazují, aby přišel znovu mezi krajany a tu by se nebylo co diviti, kdyby mayor Čermák jej znovu přesadil do krajanského distriktu, kde působil v celku asi 28 roků.

Rodina Ptáčků přijela do Ameriky již v roce 1852 z Probolova v Čechách a usadila se v Clevelandě. Otec pana Ptáčka Jan M. byl tehdy asi 16 letý. Vyučil se sladovnictví a pracoval v pivovare Bemisově až do doby, kdy se společně s Američanem Downerem odejel do Ottawy, ill., kde založili pivovar. Oženil se se slečnou Annou Zemanovou, která byla jeho nevlastní sestrou.

Jan E. Ptáček, nynější kapitán policejní, narodil se v Ottawě 11. listopadu 1861. — Podnikatelská rodina se odstěhovala pak do Chicaga, kde na "malé jízni straně" pan Ptáček vedl hostinskou živnost. Podělsí době si pomohl tak, že mohl zakoupiti pivovar na 26. a State ul. a pak již bylo o celou rodinu postaráno.

Jan E. Ptáček navštěvoval obecnou školu Mosely na 24. ul. a Michigan ave. a později vyšší školu tamtéž, kterou vychodil s dobrým prospěchem. Nejdříve pomáhal po vychození školy svému otci v pivovare, ale to mu nešlo k duhu a proto začal prodávati na ledařském voze led baháčům, při čemž se mu zle nevedlo. Přesto roku

1884 dne 15. listopadu vstoupil do služeb policejních, když se mu k tomu příležitost naskytla. Již za 2 měsíce a to 15. září pojal za manželku sl. Maril A. Boučkovou, pocházející ze staré české rodiny. Postupoval rychle, neboť již 1. května 1886 byl povýšen na zapisujícího seržanta za odvalu, kterou projevili při zatčení náčelníka vzbouřenců, kteří při stávce na pouličních kurkách působili ohromné škody.

Roku 1891 byl krajan Ptáček povýšen na seržanta veličiho, o 2 roky později na poručíka. Prodělával bouřlivé doby stávkovní r. 1893 a 1897.

Ustanoven byl kapitánem policie západních parků a pak znovu povolán k městské policii v hodnosti stejné. Krátce nato došlo ku kontroverzi mezi komisí veřejné služby a státní legislaturou a celá řada policejních důstojníků byla sesazena. To sice postup krajanův oddálilo, ale nezastavilo. Vyznamenal se při různých příležitostech, ukázal se býti schopným mužem a když v roce 1912 distrikt Lawndaleský byl rozšířen, stal se kapitánem tohoto krajanského okrsku. Od té doby datuje se tam neobyčejný počátek a dlužno připomenouti, že se tak stalo jediné zásluhou kapitána Ptáčka.

Krajan bydlí s rodinou v čís. 1053 sev. Waler ul., a ač rozen již v Americe, jest dobrým Čechem. Manželé Ptáčkoví měli šest dětí, z nichž dvě v útlém věku zemřely. Nejstarší dcera Lillian provdala se za p. Edw. F. Zábrožského, spolumajitele konstrukčního závodu na 33. ul. a Crawford ave. Syn Edward J. jest v. p. ředitelem Společnosti United States Fidelity a Guaranty Co., dcera Grace provdala se za Ralpha Hetzela a nejmladší syn Jan E. zastává zodpovědný úřad v pozemkovém oddělení závodu Western Electric Co.

Manželé Ptáčkoví vždy se hrdě k naší národnosti hlásají a hleděli k tomu, aby jejich děti byly na svůj původ hrdy. To se jim plně podařilo a děti se skutečně za svůj původ nestydí.

Kapitán Jan E. Ptáček prodělával trpkou školu životní, musel se probíjet, aby úspěchu dosáhl, mnohem houževnatěji nežli důstojníci jiní a proto může na své úspěchy hýti právem hrdým. Jest dosud velice svěží a čilý a již v nejbližší době bude oslavovati zlaté výročí nejen manželského života, ale i zlaté jubileum policejní služby. Jest jisto, že bude jeho zásluh vzpomenu na patřičném místě a jeho dlouholetá policejní i politická činnost náležitě oceněna.

JAN E. PTÁČEK

tom okamžiku, když ticho jest nejvíce žádoucí. Nebo zatarasuje cestu k pokladně, před kterou stojí dlouhá řada lidí a musí vyčkat, neboť dáma se právě věnuje PŘEHRABOVÁNÍ V KABELCE.

Vědátori a matematikové ještě nevypočetali, kolik času jest ztraceno ženami otevíráním kabelky, otevíráním vnitřní portmonky, hledáním čtvrtáku, vylovením místo čtvrtáku niklu, vrácením niklu, dalším hledáním čtvrtáku, zavíráním portmonky, zavíráním kabelky a konečným zakoupením patřičného lístku. Tento výkon obyčejně a to z 99 procent doprovázen jest:

UPUŠTĚNÍM KABELKY.

To jest vyvrcholení tohoto celého zápolení s kabelkou a pravděpodobně to nejlegračnější z celé série "Nemotorností s kabelkami". Do této kategorie možno ovšem k vůli úplnosti zařaditi "— upuštění tyčinky na rty, pudřenky, kapesníku, balíčku, divadelního programu a peněz.

NÁVŠTĚVY PO TELEFONU.

Telefon, právě tak jako ruční kabelka, odhaluje ženské slabosti. Byla to žena, která vynalezla "návštěvy po telefonu", které trvají až někdy dvě hodiny. V to spadá i argumentování s telefonní operátorkami, hádání se o nikl, volání "supervisorky" — argumentování s toužé atd.

NEPOZORNÉ PŘECHÁZENÍ ULICE.

Nepozorné přecházení ulic a křižovatek ženou, má velmi mnoho variací. Dva z těchto způsobů, které dělají mužům nejvíce šedivých vlasů jsou: nejprve zběsilý běh přes prázdnou ulici, kde není vozidlo viděti na půl míle, a za druhé, zcela ležérní volný chod do bromového rachotu a proudů ženoucích se taxi-cabů, automobilů, trucků, pouličních kar a autobusů.

OMYLY V POULIČNÍ, ZVÝŠENÉ DRÁZE A AUTOBUSECH.

Do této kategorie spadají omyly, které žena udělá svou vrozenou nepozorností, že obyčejně vlezle do nepravé pouliční káry, zvýšeného vlnu nebo busu — a nebo když se jí náhodou podaří nastoupiti na správnou linku, pak zcela jistě vystoupí někde docela jinde než kam chtěla jeti. Ženy však vyrovnávají oba tyto případy jednoduchým způsobem, že totiž vynadají konduktérovi.

PRODLUŽOVÁNÍ NÁVŠTĚV.

"— neměla jsem vůbec tušení kolik je hodin", řekne ku konci dlouhého večera" — ale my musíme skutečně již jíti". Přestávka dvacet minut. "— no, ale teď již jdeme". Přestávka dalších dvacet minut. "— no, ale teď již jdeme." Přestávka dalších dvacet minut. "— skutečně, ale teď již MUSÍME jít". Přestávka třicet minut. Pak mluví už v ložnici hostitelky a začne obdivovat záclony. Pak patnáct minut jest ztraceno loučením se. Další deset minut je promrháno v předsiní a na chodbě, kde kluk od liftu drží otevřené dveře výtahu. Celkový čas, který bylo potřeba k loučení od prvního "falešného začátku" jest přes hodinu a půl.

OMYLY VE VYTAHOVADLE.

Scéna představuje výtahovadlo ve velkém mrakodrapu. Lift se zastaví, dveře se otevrou. Dáma vylítne ven, rozhlédne se, vlítne opět dovnitř. Chybné poschodí. (Tato scéna se opakuje na všech poschodích až dáma konečně trefí to právě.)

ZATARASOVÁNÍ VÝCHODU.

Dle ženské logiky jsou "živé východy" tím nejideálnějším místem pro potřásání rukou s přáteli a známými, pro hádky, důvěrné šeptání, zpověď, prodloužené loučení a dotazy "proč jste mě nezavola?"

STŘEDISKO OMYLŮ

Jest pro ženu rozhodně divadlo. Jest to stat sama o sobě, která by vyžadovala deset stránek a proto zmiňují se jen zběžně o chybách, které zde dámy provádějí. Jsou to: — přícházení pozdě, přícházení velmi brzo, stěžování si na teplo, stěžování si na průvan, stěžování si na špatné sedadlo, šeptání, popotahování, chraštění s papírem, odcházení na dámskou místnost během nejkrásnějšího momentu na jevišti nebo na plátně, sezení nepohnuté, když jiní chtějí se dostat na své místo, hledání upuštěných předmětů (kabelku v to zahrnujíc), tleskání na nepravém místě, smání se velmi pozdě, a vůbec nepochopení celého kusu.

Věřím, že tímto posledním článkem neudělal jsem si mnoho přstelkyň mezi našimi spanilými čtenářkami, ale pak-li se zamyslíte poznáte, že je v této malé satyře hodně pravdy. Na shledanou v "Houpačce"!

Váš — VLASTIMIL ŠTOVIČEK.

Má zásluhy o pořádek v Berwyn.

Uspokojiti čtyři starosty velké obce jako jest Berwyn v hodnosti náčelníka, jest jistě známkou spolehlivosti a dokázaně schopnosti. Takovým rekordem se může honositi krajan James Mikeš, policejní náčelník velkého předměstí, většinou krajany obydleného. Několikrát při změně administrace krajan tento se vzdal dobrovolně svého místa, spokojen jsa s hodností kapitána, ale vždy byl povolán zpět do zodpovědného tohoto úřadu, poněvadž za něho nebylo náhrady.

Náčelník Mikeš vyniká nejen svou rozvahou, ale i schopností detektivní, jakož i skutečnou odvahou a srdnatostí, jak často za svého působení u berwynské policie dokázal.

Rodiče náčelníka Mikeše, Jan a Anna, roz. Králová, přijeli do této země před šedesáti roky. Usadili se v české osadě na DeKoven ulici, později přestěhovali se na 16. a Allport ulici do nově založené osady Plzeň, kde otec provozoval živnost truhlářskou. Měl se co ohánět, neboť měl šest synů a dceru.

James, nynější náčelník policie v Berwyn, narodil se 17. září 1889 a když vychodil školy ve 14 letech, pomáhal svému otci, a v této práci setrval do roku 1916. V roce 1907 se z Plzně rodina Mikešů odstěhovala do Berwyn, kde se počali teprve krajané usazovati. Mladý James se stal činným v politice v nové osadě a v roce 1916 zanechav truhlářského řemesla, vstoupil do služeb místní policie.

Již v roce 1921, tedy za 5 roků byl jmenován seržantem, dva roky později jmenován poručíkem a krátce nato aktivním náčelníkem. Po celé 4 roky zastával toto zodpovědné místo, jehož se vzdal dobrovolně ve prospěch krajana Karla Levého. Tomu byl na kapitána povýšený James Mikeš dobrým rádcem po celé dva roky, do doby, kdy dne 23. dubna 1929 byl Levý postřelen lotrem Doodym a dne 28. května zemřel.

Mikeš po smrti Levého znovu byl dosazen do úřadu náčelníka policie a jeho přičiněním se podařilo dopadnouti lotra, který po postřelení Levého unikl. Byl pohnán před soud, odsouzen k smrti, ale později trest mu změněn na doživotní žalář.

Mikeš úřad svůj zastával do dubna 1931, kdy se jej opět vzdal dobrovolně a do úřadu povolán krajan Bartůněk, který po známé Brooksově aféře v listopadu téhož roku náčelnictví se vzdal. Vzpomenuto bylo opět kapitána James Mikeše, jehož schopnost byla uznávána administrací mayorů Rotherhama, Jandy, Thorpeho i Novotného a tento po čtvrté dosazen do úřadu policejního náčelníka.

JAMES MIKEŠ.

Vyznamenání to jest věru zasloužilé, neboť náčelník Mikeš jest mužem poctivým, schopným a jemu dlužno děkovat, že policejní department obce Berwynu nachází se na vynětší vykonné výši. Obec těší se výtečné pověsti a to jest jistě nejlépejší odměnou Mikešovi za jeho namáhavou a vyčerpávající práci.

Mohli bychom zde podat doklady Mikešovy schopnosti, srdnatosti i hrdinství, ale to je o náčelníkovi policie všeobecně známo. Je obáván lotry, kteří se Berwynu vyhýbají, ale jest oblíben mezi svými lidmi, poněvadž, ač přísný, jest k nim lidský a spravedlivý.

Pod jeho správou občané mohou klidně spáti a Mikeš bude se jistě nadále těšiti důvěře nejen občanů, ale i městské administrace.

Kapitán Mikeš pojal dne 29. ledna 1910 za manželku sl. Julii Hejlovou, dceru manželů Frant. a Anny Hejlů z Berwyn, kde doposud matka paní Mikešové žije. Má čtyři děti, z nichž nejstarší, dcera Helena, 21letá, jest zaměstnána v úřadovnách závodu Western Electric Co., Jiří, 15letý, navštěvuje vyšší školu Sterling Morton a 12letý Vilém a 6letý Robert chodí do veřejné školy.

Manželé Mikešů vlastní majetek čis. 1527 již. Westey ave. Náčelník Mikeš jest již od mládí šokolem a nyní členem Sokola Tábora, jakož i četných jiných organizací a podpůrných spolků. Jest nadšeným Čechem, za svůj původ se nestydí. Milou svou a srdečnou povahou získal si po celém Berwynu vážnost a přátelství, které nijak si nezadá s oblibou, již se těší u správy města. Můžeme býti na něho hrdí, nejen jako na vynikajícího veřejného úředníka, ale i jako krajana.

Čeští a slovenští Sokolové a Sokolice z Ameriky na IX. sletě všesokolském v Praze 1932.

5. července 1932 na IX. sletě všesokolském v Praze vystoupilo 112 sokolských cvičenců jménem Svazu československého sokolstva v Americe. Za Americkou Obec Sokolskou v Chicagu bylo to 45 žen a 36 mužů, za Slovenskou Tělocvičnou Jednotu Sokol v Perth Amboy, N. J., 17 žen a 14 mužů. V první řadě uprostřed sedí náčelník Svazu br. Jarka Jelínek z Chicaga. Fotografie je z Tyršova domu v Praze.

OSVEDČIL SE!

Dne 19. září 1931 byl ustanoven za náčelníka hasičů v Berwyn, známý, nyní 61 roků starý krajan James Hrách, bydlící v čísle 2833 jižní Maple Ave. Ten pochází z dobré české rodiny, neboť narodil se v Senetině, u Kutné Hory v Čechách a do Ameriky přijel s rodiči ve věku asi 3 roků.

V roce 1894 stal se již členem hasičského departmentu v Chicagu a ve svém novém povolání se tak osvědčil, že již po dvou letech stal se výpomocným inženýrem, o 2 roky později skutečným inženýrem, v kteréžto hodnosti setrval více jak 30 roků, kdy okolnostmi byl přinucen, dobrovolně se vzdáti povolání, které miloval.

Stalo se tak před 8 roky, kdy manželka jeho Anna vážně onemocněla a lékaři radili, aby žila na venkově. Pan Hrách odejel s ní do Cable, Wis., kde se jí přes léto dařilo lépe a na zimu pak do Laworth, Fla. a věnoval jí veškerou svoji péči. To se opakovalo pravidelně každým rokem, ale vzdor tomu všemu milovaná manželka krajanova dne 19. listopadu 1931 zemřela. Před její smrtí bylo nabídnuto panu Hrachovi místo náčelníka hasičů v Berwyn a když tento se z ohledu na svou manželku zdráhal vyznamenání to přijmouti, rozumně mu domluvila. Pan Hrách pak se již nezdřáhal a náčelnictví přijal.

Dlužno podotknouti, že to nebylo žádné politické jmenování do tak zodpovědného úřadu, poněvadž nynější hasičský náčelník v Berwyn politiky se nesúčastní a do chvíle jmenování s majorem obce se ani neznal. Administrace byla vedena k tomu jen bezvadným rekordem krajanovým ve službách Chicaga a nechybila.

Za tak krátkou dobu, co James Hrách jest

v tomto důležitém úřadě, schopnost hasičského departmentu byla zmnohonásobena, a může se směle tvrdit, že se vyrovná co do výkonnosti a vybavení hasičského departmentu v kterémkoliv předměstí. Bohaté zkušenosti krajanovy dokázaly právě divy a veřejnost i administrace plným právem mohou býti spokojeny. Náčelník

Hrách jest ve svém povolání šťasten, poněvadž je mu dána volná ruka departmentu svůj dle možnosti zvelebovati. Mužstvo jej miluje, má však před ním jistou úctu, poněvadž náčelník Hrách zná svoje povolání a dovede své lidi vždy poučiti.

Statný šedesátník volně svoje chvíle tráví většinou v kruhu svých dětí. Má dva syny a jednu dceru a všechny děti jsou zaopatřeny. Nejstarší syn Otto pracuje již 22 roků pro Chicago Telephone Co., je ženat, má syna a dcerušku a bydlí v č. 2831 jižní Maple ave. v Berwyn.

Druhý syn Jindřich jest takéž ženat a po 13 roků jest ve službách hasičského departmentu v Chicagu, v poslední době jako inženýr. Bydlí se svou manželkou v čís. 2111 záp. 21. Place.

Dcera Sylvie, provdaná Švec, bydlí se svým manželem, pracujícím již po 15 roků u Western Electric Co. a dvěma dětmi, ho-

chem a dceruškou v čísle 2833 již. Maple ave. v Berwyn. Z toho vidno, že děti pana Hrácha jsou dobře zaopatřeny.

Náčelník James Hrách jest člověkem prostým, svým ustanovením do důležitého úřadu nezhrdl, hlásí se rád k tomu, že jest Čechem a proto jest velice v obci oblíben.

Ustanovením jeho do důležitého úřadu byla našemu předměstí poskytnuta mimořádná výhoda, neboť výkonnost a služba hasičská jsou nyní prvotřídní.

JAMES HRÁCH

FERD. L. MUSIL:

Ceskoslovenská Amerika.

Spolkový a národní život Čechů a Slováků ve Spoj. Státech 1932.

PO třetí přistupuji k pokusu zachytiti na několika stránkách kalendáře "Hlasatele" na r. 1933 co se událo důležitého v českém a slovenském životě spolkovém a národním ve Spoj. Státech v roce 1932. Rok 1932 byl opět živý a rušný vzdor tomu, že přistěhovalectví z československé republiky bylo sníženo na minimum, že za celý rok přijelo pouze několik set osob, které však na náš život v naší nové vlasti neměly žádného vlivu.

Zvláště potěšitelné je, že práce chápe se nyní naše omladina, narozená v Americe, která neodtahuje se již od české a slovenské práce, jak tomu bylo před 10—15 lety. Dnes tato mládež nestydí se již za svůj čl. původ a ráda přikládá ruku k dílu, kde je zvána a kde se jí dostává příležitosti. Nejlepším dokladem toho jest naše Sokolstvo, jehož cvičenci jsou nyní již skoro vesměs z řad našich amerických zrozců; sokolských jednot v posledních letech vůbec přibývá netušenou měrou, neboť byly založeny i v takových osadách, kde na to dříve nebylo pomyslení. Také některé podpůrné jednoty získaly na členstvu, jež samozřejmě musilo býti rekrutováno z řad zdejších zrozců.

Z toho následuje, že vyjdou-li naše organizace mládeži zde narozené vstříc, dovedou-li ji získati a připoutati, že náš spolkový život bude moci kvést ještě dosti dlouho. A mezi tím nevíme, co se může státi, neboť jak bylo přistěhovalectví naráz zastaveno, tak opět mohou býti brány přistěhovalcům otevřeny, což by mělo za následek, že by z ČSR. přijelo sem jistě během jediného roku několik desítek tisíců nových přistěhovalců, již by zdejší spolkový a národní život znovu posílili a upevnili.

Letos musíme se opět omeziti jen na nejdůležitější organizace, totiž jejich ústředí, jež v roce 1932 měly sjezdy, konvence, jubilea, slety atd. Doufám však, že i tak těchto pár řádek podá aspoň přibližný obrázek o čl. životě spolkovém a národním mezi svobodáři, katolíky i protestanty.

Podotýkám ještě, že o tuto stat' je ve veřejnosti značný zájem. A to nikoli jen v Ameri-

ce, nýbrž i v Československu. Tak z loňského kalendáře "Hlasatele" otiskly výňatky některé časopisy v ČSR., z nichž jmenuji jen "Národní Listy" a "Národní Osvobození" v Praze, pokud jsem se sám mohl přesvědčiti; jiné časopisy uvozovaly na kalendář "Hlasatel" s přímým poukazem na stat' "Československá Amerika."

Tyto statí byly až dosud za rok 1930 v kalendáři "Hlasatel" na rok 1931 a za rok 1931 v kalendáři "Hlasatel" na rok 1932.

Bratrské a sesterské organizace.

Českých podpůrných jednot mužských i ženských, svobodomyšlných i katolických působí nyní ve Spoj. Státech 22; slovenských ve Spoj. Státech jest asi 36, v Kanadě 2, pokud mi bylo možno zjistiti, neboť není vyloučeno, že jsem ještě nepřišel na všechny, zejména některé malé, místní.

Tyto jednoty se svými podřízenými řády, ložemi, sbory, čísly, dvory atd. vykonaly za dobu svého působení pro český a slovenský život v Americe velice mnoho. Nejenže poskytovaly podporu pozůstalým po zemřelých členech, ale také podporu v nemoci, v nouzi a pod. Kromě toho, a to jest též velice důležité, všechny tyto spolky i se svými ústředními podporovaly všechno české a slovenské, národní život a podniky, časopisy, zakládaly knihovny, vydržovaly české a slovenské školy nebo na ně přispívaly atd. V tom směru patří jim velká zásluha za udržení našeho života.

Kromě toho řada našich krajanů je též u různých spolků amerických, které jejich ložím, řádům, dvorům atd., pokud jsou z členstva čistě českého, dovolují často užívání češtiny, (nebo slovenštiny) jako řeči jednací. Jest to zejména Independent Order of Odd Fellows, což se překládá Neodvislý řád podivných bratrů; dále naši lidé jsou členy u Woomen of the World, Fraternity Modern Woodmen of America, Knight of Pythias, Foresters (tři rozdílné organizace s tímto jménem), Elks, Moose, Royal Neighbors, Knights of Colum-

Důstojná pocta Vaším drahým.

ZALOŽENO roku 1895.

TELEFON: NILES 9808.

Uctěte památku Vašich drahých zesnulých a dejte si na jejich hrob zhotoviti

KRÁSNÝ POMNÍK NEB NÁHROBEK

prostřednictvím spolehlivé pomníkářské firmy

JOSEF VOŠMIK, ml.

NÁHROBKY — POMNÍKY — SOCHY.

Úřadovna a dílna na Milwaukee Ave., proti hlavnímu vchodu
katolického hřbitova sv. Vojtěcha.

Jediný československý pomníkářský obchod u tohoto hřbitova.

Ceny mírné. — Obsluha vzorná. — Vyžádejte si naše ceny dříve, než koupíte jinde.

Dodáme pomníky na kterýkoliv hřbitov v Chicagu neb okolí.

Na hřbitově sv. Vojtěcha jest velký počet námi dodaných pomníků, soch a náhrobků, které jsou trvalou ozdobou tohoto krásného katolického hřbitova. Uvádíme jen několik jmen rodin, pro něž jsme trvalé památky na jich drahé zesnulé postavili:

POMNÍKY:

Jos. Mathaus
Fr. Mládek
Jan Řezba
Vác. Baur
Vác. Klaisner
Čámský-Červenka
Fr. Sláma
Dr. E. F. Napieralski

F. Kadlec
Mr. Kropáček
Jan Picálek Sr.
Fr. Kakáček
Fr. Červený
Tom. Sonka
Fr. Vác. Voneš

Jan Burlánek
Fr. Zelenka
Fr. Lomoz
Jos. Mikšák
Jakob Bartík
Fr. Sirovátka
Mr. Vondra
Jan Ptáček

HROBKY:

Rev. Msgr. Fr. Bobal
Rev. Jos. Molitor
Rev. Jos. Očenášek
Rev. Ant. Nováček
Jos. Kotnour
Voj. Bílý
Jakub Vlček
Jan Beránek

bus, Catholic Knights of America, Masons (svobodní zednáři), Eastern Star a j. v.

Do těchto cizích spolků jsou naši lidé často vábeni jenom touhou po exotice. Kdyby šli do českých a slovenských spolků, bylo by mnohem lépe, ježto tyto podporují naše národní školství a různé jiné podniky, kdežto takto naši lidé svými penězi přispívají jen úředníkům cizích spolků na mnohatisícové služné, zatím co u našich spolků pracuje se většinou zdarma nebo za pakatel.

Proto heslem všech upřímných našich by mělo být: Každý Čech a Slovák do českého a slovenského spolku!

Význam podpůrných spolků.

Rozvoj podpůrných spolků bratrských a sesterských ve Spoj. Státech a v Kanadě jest obrovský a proto také jejich význam je veliký. Mnohem větší, nežli si nezasvěcený může pomyslit. O tom nejlépe poučí několik následujících čísel.

Pojištění: — 1. ledna 1932 členové těchto podpůrných spolků byli pojištěni na úhrnnou sumu \$8,737,462,409, slovy: osm bilionů sedm set třicet sedm milionů atd.

Členstvo: — Téhož dne bylo v těchto spolcích sdruženo 7,615,748 dospělých osob a 998,114 osob v odděleních pro mládež; kromě toho bylo 509,212 osob v společenských organizacích při těchto spolcích; celkem tedy bylo v nich 9,123,074 členů, tudíž přes devět milionů.

Odbory: — Všechny odbory bylo 110,448, tedy přes sto deset tisíc. Tyto odbory u některých organizací slouží lože, jinde řády, dvory, čísla atd.

Majetek: — Veškerý majetek těchto spolků činil \$1,016,159,216, slovy jeden bilion šestnáct milionů atd., tedy přes jeden tisíc milionů.

Povinnosti: — Závazky jednot činily \$316,425,497, v čemž byla započítána rezerva \$287,584,861.

Podpora: — V roce 1931 vyplatily celkem na podporách (pojištění) obnos \$145,231,485, tedy přes sto čtyřicet pět milionů. Od svého založení vyplatily přes \$4,356,000,000, čili přes čtyři biliony tři sta padesát šest milionů podpory.

Činnost 1931: — V roce 1931 bylo příjmu 740,434 nových členů. Příjem za celý rok 1931 činil \$225,652,369, výdání \$189,791,656.

K tomu však podotýkám, že tyto číselce ve skutečnosti byly ještě o hodně větší, protože ještě dnes je dosti podpůrných jednot, které nespodávají úředních výkazů. Publikace "The Fraternal Compend-Digest" na rok 1932 uvádí 248 podpůrných jednot ve Spoj. Státech a v Kanadě, ale mezi nimi schází několik českých

a většina slovenských; soudě podle toho, zajištěné že i spolky jiných národností nejsou zde všechny.

Jaká je dnešní situace u českých a slovenských spolků nelze říci. Počet členstva se přirozeně neustále mění a kromě toho nejsou nikde podávány souhrnné výkazy. Pouze bratři Slováci si vypočítali, že jejich organizace potřebují do roka přes \$2,500,000 na vyplacení podpor; u 15 nejdůležitějších organizací počítá se průměrně na podporu každého měsíce takto: Prvá Katolická Slovenská Jednota \$35,000; Národní Slovenský Spolok \$35,000; I. Katolická Slovenská Ženská Jednota \$35,000; Pennsylvanská Slovenská Jednota \$20,000; Slovenský Katolický Sokol \$15,000; 1. Slovenský Veniec Slobodného Orla \$10,000; Passaická Slovenská Jednota \$3,000; Evanjelická Ženská Jednota \$2,000; Evanjelická Slovenská Jednota \$10,000; Neodvislý Národní Slovenský Spolok \$2,000; Bridgeportská Slovenská Jednota \$1,000; Clevelandská Slov. Jednota \$1,000.

Spojení českých bratrských jednot.

V minulém ročníku kalendáře Hlasatele referoval jsem o jednání za účelem spojení českých podpůrných jednot. K nové konferenci došlo 3. a 4. září 1932 v Sokole Slávském v Cicero, Ill., za účasti 85 delegátů ze států Illinois, Ohio, New York, Pennsylvania, Iowa a Missouri. Zastoupeno bylo pět jednot:

1. Jednota Česko-Slovanských Podpůrných Spolků (zkratka Č.S.P.S., anglicky: Czecho-Slovak Protective Society), sídlem v Chicagu;

2. Jednota Táboritů ve Spoj. Státech Severoamerických a Kanadě (zkratka J. T., anglicky: Society of Taborites), sídlem v Chicagu;

3. Česko-Slovanská Bratrská Podporující Jednota (zkratka Č.S.B.P.J., anglicky: Bohemian Slavonic Fraternal Benefit Union), sídlem v Clevelandu;

4. Česko-Slovanská Jednota (zkratka Č.S.J., anglicky: Bohemian Slavonian Union), sídlem v Berwyn, Ill.;

5. Česko-Američtí Lesníci a Lesnice (zkratka Č. A. L. a L., anglicky: Bohemian American Foresters), sídlem v Chicagu.

Užší výbor na sloučení vypracoval podrobný návrh, který vydal předem tiskem v brožurce o 24 str. Počítá se, že těchto pět jednot po spojení by mělo 22,000 až 24,000 členů a majetek kolem \$2,000,000.

K sloučení došlo za těchto podmínek: Stanovy ČSPS., nejstarší podpůrné jednoty, stanou se základnou. V právním smyslu delegáti, ustanovení jednotlivými jednotami do představenstva nového tělesa, stanou se členy ČSPS. před technickým sloučením, aby se vyhovělo zákonu. Po schválení všech článků o spojení

PRO VŠECHNU VAŠI HUDBU

Jakou harmoniku potřebujete? Já mám všechny. Pianové harmoniky za nejnižší cenu. Jediné místo v Americe, kde můžete obdržeti pravé české heligonky. Nejlepší výrobky. Ant. Hlaváček a jiné české výrobky jako Majestic a Favorite, které jsou vyráběny výhradně pro mne.

Pište si dnes pro plný ceník.

REKORDY, RADIA, KONCERTINY, VÁLEČKY, HOUSLE, FONOGRAFY, STRUNY, HUDEBNINY.

ČESKÉ HUDEBNINY PRO SOLO PIANO, BAND I ORCHESTRA.

U mne můžete koupiti všechny hudební nástroje vyráběné ve Spojených Státech. Ceny mírné. Správky všeho druhu vykonávám rychle, levně a k úplné spokojenosti.

Trumpeta tato zhotovena byla v této zemi americkými dělníky. Představuje hudební nástroj nejdokonalější ruční výroby. Zle je pouze několik z mnoha jejích předností:

Pistony (valve) jsou zařízeny tak, že nikdy nemohou vypovědět službu, nikdy neuvíznou, což trumpetistům a kornetistům působí značné nesnáze.

Každá součástka dá se perfektně nařídit, takže všechny otvory jsou dokonale zladěny a průfuk je dokonalý. Výsledek toho jest, že se velmi lehce fouká.

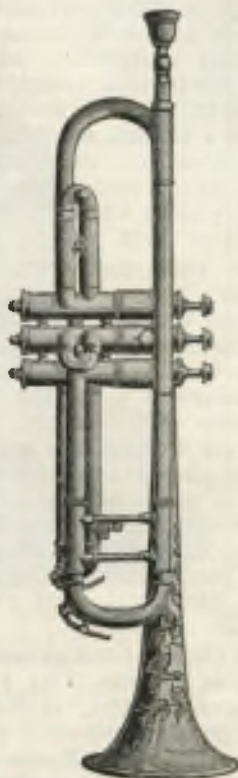
Úplně nové zařízení na měnění ladění z B na A 19½ palců dlouhá, zvon 4½ palce, váží 2 libry 4 unce, s 2 násadkami, mute, lýrou, čistícím pistonů, vše v přeprycovém pouzdře, francouzského modelu, plyšem vyloženém. Krásně leštěný mosazný zvon, elegantní

gravitovaný **\$70**

Čtyřnásobně postříbřená, sametového finíše, vnitřek zvonu pozlacený, zrcadlového finíše **\$85**

Čtyřnásobně zlatená přes postříkřený povrch, satínového finíše, povrch a spodní korunky (caps) pistonů, slides a vnitřek zvonu zrcadlového finíše **\$125**

Čtyřnásobně celá pozlacená přes stříbrné pozlacené platýrování, zrcadlově leštěného finíše **\$140**

— Krásná pianová harmonika, 41 klapek, čtyřhlasná, 120 pětihlasných basů, s pouzdrem,

Od **\$150** výše

Též levnější piano harmoniky pro začátečníky.

Mám velký výběr používaných hudebních nástrojů dobře opravených, za velmi levné ceny.

PRO VŠECHNU VAŠI HUDBU — 33tý ROK V OBCHODĚ.

JOSEPH JIRAN,

1333 West 18th Street, Chicago,

Pilsen Station.

Všechny návštěvníky světové výstavy 1933 srdečně vítáme. Učiňte si z našeho obchodu Váš hlavní stan.

vainým sjezdem členstvo ostatních jednot přistoupí též a rozhodne se, mají-li býti vypracovány nové stanovy a přijato nové jméno. Pracovní výbor 25 členů (z každé jednoty po 5) dokončí do října právnícký podklad úmluv o sloučení na hofejší základně a předloží jej k schválení generálnímu sjezdu kolem vánoc 1932. Nové těleso vstoupí v život po Novém roce 1933. Technické spojení má tedy býti provedeno v několika měsících po zářijové schůzi; staré úřednictvo složí pak své funkce v 60 dnech, za něž dostane platy. Podrobné referáty o této poradní schůzi byly v Denním Hlasateli 4. a 5. září 1932.

K tomu podotýkám, že Česko-Američtí Lesníci a Lesnice ustoupili od svého dřívějšího usnesení z mimořádného sjezdu 12. září 1931 v Chicagu, podle něhož měli se spojit se Západní Česko-Bratrskou Jednotou, jak jsem o tom referoval v loňském ročníku kalendáře Hlasatele na stránce 200.

Tedy z 12 českých pokrokových nebo svobodomyšlných podpůrných jednot dojde ke spojení pěti. Předtím, roku 1929, spojila se Česko-Slovanská Dělnická Podpůrná Jednota v Minnesotě se ZČBJ, a Chicažská Jednota Českých Dám v Chicagu před několika lety dobrovolně likvidovala, když počet jejích členkyň klesl asi na 500.

K dějinám tohoto spojování zaznamenávám: Na I. sjezdu ZČBJ. 22.—25. února 1899 v New Prague, Minn., za účasti 57 delegátů došlo k prvnímu pokusu o spojení s Česko-Slovanskou Dělnickou Podporující Jednotou. Této byl poslán telegram: "Bratři rodní! Ve spojení je síla. Nabízíme vám spojení k zdárnému společnému působení. Chcete-li i vy tomu, vyšleme k vám výbor." — Odpověď zněla: "Nazdar vám. Není možno spojení." Ale za 30 let nato, v březnu 1929, kdy ČSDPJ. byla na mrtvém bodu a na pokraji záhuby, k jejímu spojení se ZČBJ. přece jen došlo.

Spojení všech českých jednot ve Spoj. Státech není však možné, protože vedle svobodomyšlných či pokrokových, po případě neutrálních, jsou zde ještě jednoty čistě katolické. Těchto českých katolických podpůrných jednot jest 10. Nejvýše by mohlo dojít k sloučení pokrokových jednot v jedno těleso a pak katolických v jiné těleso. Ostatně mezi katolíky se již o tom jedná. Po spojení Západní České Katolické Jednoty, sídlem v New Prague, Minn. s Katolickým Dělníkem tamže roku 1929 má dojít k dalšímu spojování.

Proto není vyloučeno, že později dojde ještě k spojení některých jiných českých jednot až dozraje doba, a to třeba na jiných frontách. Je to vlastně nejlepší cesta, jak ušetřit na vydání a poskytnouti členstvu co nejvíce.

Nebot' největší ztráty členstva vznikly odstoupením starých členů, kteří nechtěli platiti nové vysoké premie nebo neviděli ve spolcích dosti jistoty, nežli došlo k jejich reorganizaci a nežli byly postaveny na solventní základy. Ztráty úmrtím vzniklé byly mnohem menší.

Za zmínku ještě stojí, že čeští evangelici (protestanté) ve Spoj. Státech nemají žádných podpůrných jednot jako slovenští, což se vysvětluje tím, že jich jest mnohem méně.

O spojení slovenských jednot.

Také mezi bratry Slováky jedná se již delší čas o spojení podpůrných jednot, kterých mají mnohem více nežli Češi. Těchto slovenských organizací jest skoro na 40. Některé z nich ovšem působí jenom ve svém sídle a okolí, jiné však jsou veliké a mají po několika desetitisících členů, ba Prvá Kat. Slov. Jednota má docela přes sto tisíc členstva, počtá-li se i mládež.

O spojení jednot se mezi Slováky mluvilo a psalo již dávno. Tato otázka přišla znovu na přetřes v posledních dvou letech. Avšak ani u Slováků nebude možno provéstí spojení všech jednot bez výhrady, třebaže mezi nimi není spolků či jednot čistě svobodomyšlných vedle katolických jako u Čechů. Proti tomu však Slovinci mají vedle jednot katolických jednoty evangelické a mezi oběma stojí Národní Slovenský Spolok, který je neutrální; kromě toho vedle organizací římsko-katolických jsou také organizace římsko a řecko-katolické, mezi evangelíky lutheránské, kalvínské atd.

Vzhledem k tomu navrhuje se spojení aspoň některých katolických jednot na straně jedné a pak jednot evangelických na straně druhé. Otázka jest palčivá, zejména pro spolky či jednoty menší, a proto je živě přetřásána v časopisech. Menším spolkům by spojení rozhodně prospělo. Otázkou však je, dojde-li k němu zavčas, či bude-li se čekat, až železná nutnost bude donucovat.

České podpůrné jednoty.

Činných českých podpůrných jednot ve Spoj. Státech roku 1932 bylo 22; z toho 12 mezi svobodomyšlnými či pokrokovými krajany, 10 mezi katolíky. Bylo jich však mnohem více, neboť některé se již spojily s jinými nebo se docela rozešly (likvidovaly). Ježto mezi oběma směry je vyhraněný rozdíl, uvedu zde existující jednoty rovněž odděleně.

A) České svobodomyšlné či pokrokové jednoty:

1. Jednota Česko-Slovanských Podpůrných Spolků (Č.S.P.S.), založena 1854 v St. Louis, Mo.; hlavní úřadovna 1126 W. 18th St., Chicago, Ill.; úřední věstník "Organ Bratrstva Č.S. P.S.", ročník 40.

Trvalá památka na své drahé

**Nejlepší materiál, umělecké práce, správné jednání, nízké ceny.
Porad'te se s námi, jsme odborníci. — Navštivte náš sklad.**

Na našem Českém Národním hřbitově jest převážný počet námi dodaných granitových pomníků, vesměs to uměleckých prací, které všechny jsou trvalou ozdobou našeho krásného pole mrtvých. Zde je několik jmen krajanů, pro jichž pozůstalé jsme na Českém Národním hřbitově pomníky postavili:

V. Stuchlík	A. J. Pintíř	G. Hájek	J. Melich	A. Vaněk
Thos Kalas	K. Měka	J. Kalina	J. Rokusek	E. Krisan
M. Schovanec	E. Vrhel	M. Poslední	J. Pužej-Junger	A. L. Koreček
F. Kálal	R. Mandl	J. Houška	J. Kanak	E. Kastner
R. Plachý	F. Pavlovský	F. J. Mally	Mat. Bokr	F. Vrba
K. Ludvík	F. Stejskal	J. Donát	E. C. Potůček	R. Richter
J. Kuncl	F. Buchal	A. Tůma	V. Heřmánek	A. Kačena
A. Homolka	M. Vodička	F. Roubík	V. Machek	M. Lhotka-Beneš
F. Leber	K. Bartoň	M. Zajíček	J. Režný	J. Adam
H. Vanouček	F. G. Záhora	J. Kořínek	A. Denemark	Leo Brabenec
V. Bastear	J. Dianiš	J. Skala	L. A. Jaroš	R. Kobart
M. Novotný	M. Musil	A. Veverka	I. Janský	J. W. Humel
F. Topinka	M. Nadovíc	A. Mazač	F. Šebek	F. Tumpach
M. Stancel	L. Valášek	J. Odenbach	A. Špachman	E. Karafiát
M. Kastl	F. Ratajlik	E. Sikora	L. Pecháček	J. Kinst

F. Karas

PECHAR A SYN

POMNÍKY, SOCHY A HROBKY.

5161 N. CRAWFORD AVE.,

CHICAGO, ILL.

U Českého Národního hřbitova.

2. Jednota Českých Dám (J.Č.D.), založena 1870 v Clevelandu; hlavní úřadovna 2345 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill.; úřední orgán "Ženské Listy", měsíčník, ročník 38.

3. Jednota Táboritů (J. T.), založena 1880 v Chicagu; hlavní úřadovna 2646 So. Avers Ave., Chicago, Ill.; orgán "Věstník Jednoty Táboritů", měsíčník, ročník 23.

4. Česko-Slovanská Bratrská Podporující Jednota (Č.S.B.P.J.), založena 1884 v Clevelandu; hlavní úřadovna 4314 Clark Ave., Cleveland, O.; úřední věstník "Orgán Č.S.B.P. Jednoty", měsíčník, ročník 18.

5. Česká Sesterská Podporující Jednota (Č.S.P.J.), dříve pouze S.P.J.), založena 1890 v Clevelandu; hlavní úřadovna 3470 East Boulevard, Cleveland, Ohio; adresář a úřední zprávy otiskuje v měsíčníku "Ženské Listy" v Chicagu.

6. Česko-Slovanská Jednota (Č.S.J.), založena 1892 v Chicagu; hlavní úřadovna 2336 So. Wesley Ave., Berwyn, Ill.; věstník "Orgán Česko-Slovanské Jednoty", měsíčník, ročník 27.

7. Západní Česko Bratrská Jednota (Z.Č. B.J.), založena 1897 v Omaze; hlavní úřadovna 307 — 12th Ave. E., Cedar Rapids, Iowa; orgán "Bratrský Věstník", měsíčník, ročník 35.

8. Slovanská Podporující Jednota státu Texasu (Č.P.J.S.T.), založena 1897; hlavní úřadovna ve Fayetteville, Texas; orgán "Věstník", týdeník, ročník 20.

9. Česko-Američtí Lesníci a Lesnice (Č.A. L. a L.), založena 1900 v Chicagu; hlavní úřadovna 2120 South Homan ave., Chicago, Ill.; orgán "Lesník", měsíčník, ročník 26.

10. Česko Americká Jednota (Č.A.J.), založena 1910 v Chicagu; hlavní úřadovna 1436 W. 18th St., Chicago, Ill.; orgán "Věstník Česko-Americké Jednoty", měsíčník, ročník 19.

11. Česko-Slovanské Podpůrné Dámské Spolky (Č.S.P.D.S.), založené asi 1890 v New Yorku; úřední zprávy otiskují v "N. Y. Listech."

12. Ústřední Jednota Česko-Amerických Žen, Chicago, Ill.; úřadovna ředitelstva: 1650 N. Springfield ave.; adresář ředitelstva a 17 sborů otiskovala dříve ve "Věku Rozumu", od roku 1932 v "Ženských Listech."

Zanikly, pokud bylo možno zjistiti, následující jednoty:

a) Řád Česko-Slovanský Podporující Občan v Chicagu (také zvaný Česko-Slovanská Podporující Občanská Jednota); roku 1887 bylo 32 čísel s 380 členy; jednotlivá čísla spojovala se s různými jinými jednotami, většinou s ČSPS.

b) Jednota Dcer Vlasty v New Yorku; před 30 lety měla 5 čísel, první bylo založeno 26. července 1868.

c) Sdružení Česko-Amerických Dám v Chicagu; roku 1919 mělo asi 3 000 členkyň.

d) Jednota Českých Vlastenek v Chicagu; roku 1919 měla asi 3,000 členkyň, které později přešly k jiným jednotám.

e) Česko-Slovanské Bratrstvo; uvádí Pavel Albieri v adresáři českého Chicagu roku 1900; bližší podrobnosti neznámy.

f) Chicažská Jednota Českých Dám v Chicagu; likvidovala asi před pěti lety; 31. prosince 1926 měla 534 členkyň, pojištěné na 160,200, jmění měla jen \$2,516.35. Úřadovna byla v čís. 1842 S. May St.

g) Česko-Slovanská Dělnická Podporující Jednota v St. Paul, Minn.; spojila se v březnu 1929 ze ZČBJ.; roku 1929 měla 1,908 členů; vydávala také svůj orgán.

Zaniklo tedy 7 jednot. Není vyloučeno, že jich zaniklo ještě více. Toto je pouze, co se mi podařilo zjistiti.

Poznámka: — Rolnický Vzájemně Ochranný Spolek ve státu Texasu. (R.V.O.S.) pojišťuje pouze proti živelním pohromám; spolek vydává měsíční orgán "Texaský Rolník" v Taylor, Texas, který roku 1932 vycházel v 18. ročníku. — V jiných státech mají naši krajané také menší okresní společnosti, pojišťující proti požáru na podkladě vzájemnosti.

České lože americké organisace Independent Order of Odd Fellows (I.O.O.F.) mají v Chicagu své vlastní Sdružení a toto vydává od roku 1913 měsíčník "Český Odd Fellow."

B) České římsko-katolické jednoty:

1. Česká Katolická První Ústřední Jednota (Č.K.P.Ú.J.), založena 1877 v St. Louis, Mo.; hlavní úřadovna 1436 W. 18th St., Chicago, Ill.; vlastní úřední orgán "Věstník" (adresa na hlavní úřadovnu); měsíčník, ročník 30.

2. Česká Římsko-Katolická Ústřední Jednota Žen ve Spoj. Státech Amerických (Č.Ř.K. Ú.J.Ž.); založena 1879 v Clevelandu; hlavní úřadovna 3226 E. 118th St., Cleveland, O.; vlastní orgán "Posel", 1634 S. Austin boulevard, Cicero, Ill.; měsíčník.

3. Katolický Dělník (K.D.), založen 1891 v St. Paul, Minn., původně jako Katolický Česko-Americký Dělník pod ochranou sv. Josefa; hlavní úřadovna v New Prague, Minn.; vlastní orgán "Katolický Dělník", měsíčník.

4. Americká Katolická Jednota ve státu Wisconsin (A.K.J.W.), založena 1891 v Milwaukee; hlavní úřadovna 2315-A West Center St., Milwaukee, Wis.; orgánem býval týdeník "Vlastenec" v LaCrosse, Wis., který před několika lety byl převzat pětiletým "Hlas" v St. Louis, Mo.

5. Katolická Jednota Texaská (K.J.T.), založena 1889; hlavní úřadovna v La Grange, Tex.;

Vy Bud'te Soudcem

Uvažte důkazy, předvedené nespočetným zástupem svědků, — mladých i starých, vzdělaných i nevzdělaných, chudých i bohatých, nejen našeho věku, avšak po minulé čtyři generace, — ohledně jejich zkušenosti s právem věhlasným rodinným lékem

DRA PETRA HOBOKO

Oni všichni jej uznali velmi nápomocným v léčení

Bolení hlavy Nepravidelnosti Střev Obyčejných Nachlazení
Nervosy Zakyslého Žaludku Nespavosti Krkání
Únavy Koliky s Větry Slabého Žaludku Nadýmání
Plynových nepořádků.

Po krátké zkoušce

Váš rozsudek

bude, že tento pozoruhodný bylinný léčivý přípravek, upravený k povzbuzování pravidelné činnosti ústrojí zažívacích a vymítacích

OSPRAVEDLNĚJE VŠECHNA TVRZENÍ O NĚM ČINĚNÁ.

Dra Petra Hoboko není prodáváno prostřednictvím lékáren, nýbrž zvláště stanovenými místními jednateli. Pšte na:

**DR. PETER FAHRNEY
& SONS CO.,**

**2501 Washington Blvd.,
Chicago, Ill.**

Jestliže nevíte o místním jednateři, prosíme, použijte vedlejšího kuponu.

NABÍDKA Q.

Dr. Peter Fahrney & Sons Co.,

2501 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Za přiložený jeden dolar, prosím, pošlete mně zkušební láhev Dr. Peter Hoboko, poštovné vyplaceno.

Jméno

Adresa

Pošta

za orgán slouží týdeník "Našinec", Taylor, Tex.

6. Česká Římsko-Katolická Jednota Žen ve státu Texasu (Č.Ř.K.J.Ž.T.), založena 21. listopadu 1897; hlavní úřadovna v Yoakum, Tex.

7. Česko-Slovenská Římsko-Katolická Podporující Jednota ve státu Ohio (Č.S.Ř.K.P.J.O.) založena 1899 v Clevelandu; hlavní úřadovna 3714 E. 131st St., Cleveland, O.

8. Česká Římsko-Katolická Jednota Žen v Cleveland, Ohio, (Č.Ř.K.J.Ž.), založena v Clevelandu; hlavní úřadovna 5215 Fleet Ave. Cleveland, O.

9. Jednota Deer Kolumbových (J.D.K.), založena 1906 v South Omaze; hlavní úřadovna 2007 S Street, South Side, Omaha, Neb.

10. Rolnická Podporující Jednota sv. Isi dora v Texasu (R.P.J.); hlavní úřadovna v La Grange, Tex.; orgánem je půltýdeník "Nový Domov", Hallettsville, Tex., který roku 1932 vycházel v 38. ročníku.

Zanikly, pokud možno bylo zjistiti, tyto jednoty:

a) Druhá Česká Římsko-Katolická Ústřední Jednota ve Spoj. Státech Amerických, jejímž tajemníkem roku 1888 byl Jiří Sladký v Tisch Mills, Wis. Spojila se s Čes. Kat. První Ústřed. Jednotou v Chicagu.

b) Západní Česká Katolická Jednota v New Prague, Minn., spojila se roku 1929 s Katolickým Dělníkem tamže. Z.Č.K.J. byla založena roku 1898.

Poznámka: — Katolíci jako svobodáři jsou též členy různých amerických podpůrných organizací, z nichž jednou jest Catholic Order of Foresters (C.O.F.) České řady této organizace mají svůj velkořád a Sdružení, jež vydává měsíčník "Orgán Česko-Katolických Lesníků" v Chicagu.

Slovenské podpůrné jednoty.

Mezi Slováky ve Spoj. Státech a v Kanadě působí mnohem více podpůrných spolků nežli mezi Čechy. Nejstarším je Národní Slovenský Spolok, který byl založen roku 1890 a byl prvou slovenskou národní organizací vůbec, neboť předtím nebylo takové ani v Americe ani mezi Slováky v tehdejšímu Uhersku. Nyní mají Slováci 38 podpůrných spolků či jednot, pokud jsem mohl roku 1932 zjistiti; není totiž vyloučeno, že některé menší, s působností místní, nejsou zde uvedeny. Seznam je tento:

1. Národní Slovenský Spolok, Pittsburgh, Pa.; vlastní orgán "Národné Noviny," týdeník, ročník 23.; adresa: Box 120, Pittsburgh, Pa.

2. Prvá Katolícka Slovenská Jednota, Cleveland, O.; vlastní orgán "Jednota," týdeník v Middletown, Pa., ročník 41.

3. Pennsylvanská Slovenská Římsko a Grécko Katolícka Jednota, Wilkes-Barre, Pa.;

vlastní orgán "Bratstvo", 11 E. North Str., týdeník, ročník 33.

4. Slovenská Evanjelická Jednota (augšpurského vyznání), Pittsburgh, Pa.; vlastní orgán "Slovenský Hlásnik", 1601 Beaver St., N. S., Pittsburgh, Pa.; je to týdeník, ročník 28.

5. Slovenská Telocvičná Jednota Sokol, Perth Amboy, N. J.; vlastní orgán "Slovenský Sokol", 283 Oak St., Perth Amboy, N. J.; vychází 2krát měsíčně, ročník 28.

6. Katolícka Telocvičná Slovenská Jednota Sokol, Passaic, N. J.; orgán "Katolícky Sokol", 205 Madison St., Passaic, N. J.; týdeník, ročník 22.

7. Prvý Slovenský Veniec Slobodného Orla, Bridgeport, Conn.; úřední zprávy a adresář v deníku "Slovák v Amerike," 166 Avenue A. New York, roku 1932 ročník 44.

8. Neodvislý Národný Slovenský Spolok všetkých Slovákov v Sp. Státoch Amerických, New York, N. Y.; adresář a úřední zprávy otiskuje "New Yorkský Denník", 435 E. 86th St., New York (ročník 20.).

9. Evanjelická Slovenská Jednota, Cleveland, O.

10. Slovenská Kalvínska Presbyterianská Jednota, Mt. Carmel, Pa.; orgán "Slovenský Kalvín," 1341 Fry Ave., Lakewood, Ohio; vychází 2krát měsíčně, ročník 22.

11. Clevelandská Slovenská Jednota, Cleveland, O.; orgán "Clevelandská Slovenská Jednota," 2809 Roanoke Ave., Cleveland, O.; měsíčník, ročník 12.

12. Národná Slovenská Západná Jednota vo štáte Wisconsin, Milwaukee, Wis.; orgán "Čechoslovák" 2913 N. 39th St., Milwaukee, Wis.; týdeník, ročník 14.

13. Passaicská Slovenská Jednota, Passaic, N. J.; orgán deník "Slovák v Amerike" (viz u čísla 7.).

14. Národná Slovenská Jednota, Pittsburgh Pa.

15. Římsko a Grécko Katolícke Slovenské Bratstvo v štáte Pennsylvanii, Pittsburgh, Pa.; vlastní orgán "Svornost," 1109 Cherry Way, Braddock, Pa.; půlměsíčník, ročník 21.

16. Tatranská Slovenská Jednota, Chicago, Ill.; vlastní orgán "Tatran", 1702 So. Halsted St., Chicago, Ill.; měsíčník, ročník 16.

17. Slovenský Robotnícky Spolok, Newark, N. J.; úřední zprávy otiskuje deník "Rovnosť L'udu", 1510 W. 18th St., Chicago, Ill., deník, ročník 26.

18. Slovenský Robotnícky Podporný Spolok. Bližší údaje scházejí.

19. Scrantonská Slovenská Jednota, Scranton, Pa.

20. Bridgeportská Slovenská Jednota, Bridgeport, Conn.

ČESKOSLOVENSKÝ OBCHOD

VALAŠSKÉ PAPUČE

Valašské papuče kupte u nás, přímo ze skladu se značkou "Z" a tak obdržíte nejlepší jakost od vyrabitelů z Moravy za velkoobchodní cenu.

Nízké \$1.50, vysoké \$2.20, dětské od 75c.

Česká struhadla na brambory	35c
Struhadla na křen	25c
Naběračky, hliníkové 30c, větší	40c
Naběračky, polévané 30c, větší	40c
Granáty na šňůrách, \$3, větší	\$5.00
Radiové korálky, svítící	75c
Radličky, na listy	25c
Méchačky 5c, větší	10c
Peroutka 8c, Kvedlačky	10c
Snáře, planetáře	45c
Vázané knihy, poutavé romány ..	50c
Vykládací karty	50c
Český sladký mák, libra	35c
Pardubický perník	25c
Importovaný šafrán, balíček ..	25c
Český kmín, libra	38c
Kolínská eikorka	25c
Sladová a žitná káva, balíček ..	25c
Pražské čaje proti 30 různým nemocem	—
První čaj pro plíce, žlučové kaménky, zlatou žílu, proti tloušce, ženské menstruační poruchy, proti zácpě, pro žaludek, krev, tlak, hučení v uších, mžiky před očima, závratě, bušení srdce, nadýmání, dodá nové svěžesti a radost ze života, balíček	50c
Ořátky na kynutí chleba	60c
Kruhátka na zeli	65c
Pantofle, kožené	\$2.50
Bábovky, kameno-hliněné	\$1.00
Bábovky, litinové, smaltované ..	\$1.00
Nádobi smaltované, s měděnými obroučky, ceny dle velikosti	—
Hrnky smaltované, modré s bílými pásy, ½ l. 35c, 1 litr	45c
Pánve ku tření máku	\$1.50
Bohatě zlacené hrnky s nápisem "Bože já rád kávu"	45c
Hrnky půl litru vařáky s Prodanou nevěstou a nápsy, kus	50c

Poštovné připočtete zvlášť.

Upozorňujeme na velejemné trestě z Čech: Rum, punč, všňovka, cognac, slivovice, džin, kmínka, na přípravu do nápojů: Velká láhvička 95c, malá

50c	Marcipány z Pardubic	75c
Hrnky s Prodanou nevěstou, silně zlacené, 6 kusů za	\$2.25	
Mlýnky na mák,	\$1.45	
Mlýnky na mandle	\$1.50	
Jesličky, uměl. provedené, 15"x18"	\$1.95	
Rozčesávky z rohu	65c	
Nákupní tašky z pestrých kožených dílků	\$1.45	
Talíře na ovoce, zlacené a květy	\$1.95	
Talíře na dorty	\$1.75	
Předtisky na stěnu, české verše	60c	
Musazné hmoždíře, největší druh	\$3.50	
Šilňáčky hrnky	55c	

Poštovné připočtete zvlášť.

Dýmky s bádenskými troubely	\$1.50
Dýmky s jelenem s báden. troubely	\$1.75
Dýmky skobky	75c
Čibuk s ohnutou špičkou, s víčkem	\$1.25
Čibuk, menší druh	95c
Dýmky, porcelánky s troubelí	\$1.50
Hlaváckovy Heřgonky, 8 basů, 21 kl.	\$45.00
Těžitka v podobě skleněné koule, uvnitř květy	\$1.95

Hrnce a kastroly, litinové, smaltované, ceny dle velikosti

Hrnce kameno-hliněné, v kterých se mléko nepřipálí	75c
Pivní sklenice s nápisem "Na zdar"	\$1.35
Pivní sklenice bez víčka — "Na zdar"	95c
Váhy (velký druh) se závažími	\$8.00
Hřebeny z rohu na lupy	35c
Panny (selky), Slovenky, Hanačky a šohaj ..Slovák, národní kraj, kus	\$4.50
Koštěné hrože (špendlíky)	35c
Lněné ručníky k vysívání	\$1.50
Želatinové šátky na hlavu se živým okolkem ..	\$2.50

Kosy \$2 — Srpy 75c — Brousky 35c — Kovadlinky 95c — Kladívka na klepání kos

Novoty denně přicházejí.

ČESKÉ SUŠENÉ HŘIBKY

U MACHŮ

České hřibky, nejjemnější druh z letošní sklizně — libra za

JAN MACH.

3804 West 26th Str.,
CHICAGO, ILL.

21. Broom County Slovenský Spolok.

22. Lansfordské Národné Družstvo, Lansford, Pa.; orgán "Slovenský Občan," 36 S. Wyoming St., Hazleton, Pa.; týdeník, ročník 20.

23. Slovenské Robotnícke Bratstvo, Hazleton, Pa.; orgánem "Slovenský Občan" (viz číslo 22.).

24. Jednota Slovenských Drevárov.

25. Slovenští Podtatranskí Lesníci.

26. Prvá Katolícka Slovenská Ženská Jednota, Cleveland, O.; orgánem týdeník "Jednota" (viz číslo 2.).

27. Slovenský Evanjelický Spolok, Chicago, Ill.; orgánem "Nové Časy", 1702 S. Halsted St., Chicago, Ill.; týdeník, ročník 15.

28. Živena, Pittsburgh, Pa.; vlastní orgán "Živena", 342 Boulevard of Allies, Pittsburgh, Pa.; vychází čtyřikrát měsíčně, ročník 24.

29. Ženská Pennsylvanská Slovenská Rímsko a Grécko Katolícka Jednota v Spoj. Štátoch Amerických, Wilkes-Barre, Pa.; orgánem "Bratstvo" (viz číslo 3.).

30. Evanjelická Slovenská Ženská Jednota, Pittsburgh, Pa.

31. Slovenská Ženská Jednota, Passaic, N. J.

32. Slovenská Katolícka Kadetská Jednota, Cleveland, O.; vlastní orgán "Slovenský Kadet", 2289 Scoville Ave., Cleveland Ohio; měsíčník.

33. Slavianska Pokroková Podporná Jednota, Ambridge, Pa.; vlastní orgán "Pokroková Jednota", 500 West End Ave., Coraopolis, Pa.; měsíčník, ročník 9.

34. Haseltonský v nemoci podporující spolek Tatra, Youngstown, O.; orgánem "Youngstownské Slovenské Noviny", 320 W. Federal St.; týdeník, ročník 38.

35. Youngstownský v nemoci podporující spolek Tatra, Youngstown, Ohio; orgán viz u čísla 35.

36. Slovenský Robotnícky Spolok ssv. Cyrila a Methoda, McAdoo, Pa.; orgán viz čís. 22.

37. Prvý Slovenský Podporující Spolok v Kanade; tajemník Štefan Lehocký, Coleman, Alta.; orgánem "Kanadské Noviny", 263 St. Catherine St., Montreal, Quebec; týdeník, ročník 4. — Původně byl založen jako I. Československý P. S., před rokem název změněn na I. Slovenský P. S., a to odborem v Montrealu. U slovenského jest osm odborů, u československého 9.

38. Prvý Československý Podporující Spolek v Kanade, Toronto, Ont.; viz poznámku u čísla 37.

Česká Katolícká První Ústřední Jednota.

Anglický název této organizace jest Bohemian Catholic First Central Union a její hlavní úřadovna jest v čís. 1436 West 18th St., Chicago, Ill. Založena byla roku 1877 a inkorporována ve státu Missouri, licencovaná je ve státech Illinoisu a Missouri. Oddělení mládeže bylo zavedeno 1928. Vydává měsíčně "Věstník" (adresa: 1611 S. 11th St., St. Louis, Mo.), který roku 1932 vycházel v XXX. ročníku; redaktorem jest velko-tajemník ústředny Vladimír Peterek.

29. generální schůze (sjezd) byla zahájena 27. září 1932 v české osadě sv. Jana Nepomuckého v Detroit, Mich., kde byla podána obsáhlá finanční zpráva. Dne 30. června 1932 Jednota měla majetku \$941,812.39, mládevecké oddělení \$7,378.44.

Za 55 let svého působení Č.K.I.Ú.J. vyplatila na pojištění \$5,848,434 pozůstalým po zemřelých členech; zemřelo za tu dobu 5,785 mužů a 2,881 členkyne.

Podle úředního výkazu z 31. prosince 1931 majetek obnášel \$936,738.27, přebytek \$84,106.01 a solventnost činila 109.90%. Všechny členů bylo 6,248, v tom 1,090 mládeže; dospělí byli pojištěni na \$4,209,053, mládež na \$332,926.

Česká Sesterská Podporující Jednota.

VIII. řádný valný sjezd byl od 11. do 17. září 1932 v České Národní síni na Broadway v Cleveland, O., kde je také hlavní úřadovna. Přes 40 roků pečovala o rodiny svých členek a pozůstalé sirotky. S počátku, protože zákony o bratrském a sesterském pojištění nebyly tak přísné, nestarala se o rezervní fondy, bylat vedena jediňe pro dobro svých členek a proto příspěvky byly tak nízké. Tak se stalo, že před čtyřmi roky neměla ještě ani jediného centu v rezervním fondu. Nato na mimořádném sjezdu 11. až 13. srpna 1930 v Clevelandu byla provedena reorganizace a tam také k jménu S. P. J. přidáno "Česká S.P.J." Před VIII. sjezdem měla jmění již skoro \$315,000.

Na VIII. sjezdu bylo 74 delegátek, které zastupovaly 31 sbor. Byly opraveny stanovy a provedeny volby. Návrh na vydávání samostatného orgánu tiskem byl zamítnut; adresář a úřední zprávy budou nadále otiskovány v měsíčníku "Ženské Listy" v Chicagu. Z finanční zprávy za poslední období vysvítá: V rezervním fondu je \$232,350.56; v úmrtím \$21,637.85; v sirotčím \$13,170.22 a kromě toho jsou ještě jiné fondy. Příští IX. sjezd bude opět v Clevelandu v září 1936. Přijaty podmínky a tabulka dětského pojištění.

Č. S. P. J. podle oznámení na tomto VIII. sjezdu má celkem 6,955 členek v 31 sborech. V Illinoisu jest 36 sborů, v Ohíu 24, v Missouru 4, v Nebrasce 3, ve Wisconsinu 2, v Penn-

NÁVŠTĚVNÍKŮM VÝSTAVY A KRAJANŮM VŮBEC!

**JOHN O.
SYKORA**

**Nyní jest čas koupiti majetek,
kdy ceny jsou nejnižší.**

Chcete-li se usaditi v Chicagu neb předměstích, investovati na dobré záruky do prvotřídních majetků v nejlepších sekcích osazených našimi krajany, navštivte nás a budete poctivě obslouženi.

**Máme vždy zaručené
PRVNÍ MARKYČE
v částkách**

**od \$500 až do \$10,000,
které jsou plně prvotřídními majetky
zaručeny a nesou 6 proc. úroků.**

Chcete-li vyměnití Vaši farmu za majetek —
neb obráceně, učiníte tak nejlépe u
této spolehlivé firmy.

**Máme hojně kupců — není-li Vaše
cena přemrštěná — navštivte nás!**

**POJIŠTĚNÍ VŠEHO DRUHU PŘI
CENÁCH NEJNIŽŠÍCH.**

Obstarávání půjček na majetky, prodej a výměna majetků a vůbec veškeré práce do obchodu pozemkového spadající.

Jsme členy Berwyn-Cicero Real Estate Board
a v obchodě 18 roků.

**2411 SO. 52. AVENUE, CICERO, ILL.
TELEFON CICERO 454.**

sylvanii 2, v Marylandu 2, v Iowě 2, v Minnesotě 3, v Massachusetts 2, v Michiganu 1.

Česko-Slovanské Podporující Dámské Spolky.

Výroční valná schůze velkofádu ČSPDS. konala se 11. prosince 1931 v New Yorku, kde je hlavní úřadovna této organizace. Zvoleny byly úřednice na příští rok. Na to 3. ledna 1932 byla hromadná schůze členek všech řádů. Tato organizace působí hlavně v městě New Yorku a okolí a má pouze několik řádů. Úřední zprávy otiskuje v "N. Y. Listech". Blížších údajů nebylo možno získati.

Tyto spolky působí přes 40 roků. Řád Vratislava čís. 2. ČSPDS. v New Yorku oslavil své 40leté trvání 14. listopadu 1931. K jubileu byl vydán tiskem Památník.

Jednota Českých Dám.

J. Č. D., Fraternal Unity of Bohemian Ladies, byla založena 25. září 1870 v Clevelandu, její hlavní úřadovna je nyní v Chicagu (2345 S. Kedzie Ave.) Čítá kolem 16,000 členek v 151 spolicích, které jsou v těchto státech: Colorado, Illinois, Iowa, Kansas, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Missouri, Nebraska, Pennsylvania, South Dakota a Wisconsin. Orgánem je měsíčník "Ženské Listy", který vychází již 38. rok v Chicagu.

Reorganizace byla provedena na mimořádném sjezdu ve dnech od 9. do 12. listopadu 1931 v siní Sokola Chicago v Chicagu. Jméno J. Č. D. v anglickém znění bylo doplněno na Fraternal Unity of Bohemian Ladies. Jednota bude vedena bez zisku podle inkorporace ve státu Illinoisu. Ze záložního či úmrtního fondu budou vypláceny všechny zákonné poplatky úmrtní a k jiným účelům nelze těchto rezerv použiti. Byl též zaveden dětský odbor s 20letou splacenou pojistkou a pojistkou, jež se vyplácí po 20 letech. Členky budou nadále přijímány v stáří od 16 do 52 roků. Solventnost vystoupila nyní na 104%.

Katolická Jednota Texaská.

XX. generální sjezd Katolické Jednoty Texaské konal se od 11. do 15. července 1932 v České Národní siní v Cameron, Texas, za účasti 125 delegátů. Usneseno zavést mládenecké oddělení pro pojišťování mladíků. Zavedena prodloužená a vyplacená pojistka, kterou si může vyzvednouti kterýkoli člen po jisté době členství a která samočinně prodlouží jeho členství bez dalšího placení assesmentů; nebudou-li moci staří členové více platiti, budou pojištěni na jistý obnos vypočtený podle jejich rezervy u K.T.J. bez dalšího placení, jinak však místní poplatky musí platiti. Návrh na spojení K.T.J. s Katolickou Jednotou Žen Texaských byl odvolán, avšak byl ustanoven tříletý výbor, jenž má pravomoc vejíti ve vyjednávací

ní s kteroukoli katolickou jednotou, jež by si přála spojení s K.J.T. Návrh na přijímání žen a dívek byl odložen do příštího sjezdu. Povoleno \$100 jako první příspěvek na postavení pomníku Rev. Josefu Chromčíkovi, prvnímu českému misionáři v Texasu; spolky jsou žádány, aby podnikly dobrovolné sbírky mezi členstvem a aby každý přispěl, nejméně 25c; pomník má býti postaven u kostela ve Fayetteville, Tex., kde zesnulý Rev. Chromčík po celou dobu svého pobytu v Texasu působil.

K. J. T. působí již přes 41 let a sdružuje přes 4,000 českých katolických mužů a mladíků v Texasu. Orgánem byl opět zvolen týdeník "Našinec" v Taylor, Tex. Příští sjezd r. 1935 bude v Sealy, Tex., za výpomoci sousední osady Frýdku.

K. J. T. sluje anglicky Bohemian Roman Catholic Union of Texas a hlavní její úřadovna jest v La Grange, Texas. Založena byla roku 1889 a je licencována ve státu Texasu. Sjezdy koná vždy po třech letech.

Stav podle úředního výkazu 31. prosince 1931: Veškeren majetek činil \$772,893.50. Solventnost 112.89%. Všechn členů bylo 4,449, z toho 552 nezletilých mláďenců. Dospělí byli pojištěni na \$3,735,433, mláďenci na \$197,436.

Jednota podporuje české školství morálně i finančně. Poslední XX. sjezd zakoupil znovu pět stipendií pro studenty češtiny na státní universitě texaské v Austin a bylo schváleno zakoupení dalších stipendií (scholarship) podle žádostí pro studenty češtiny na různých katolických universitách v Texasu.

Slovanská Podporující Jednota státu Texasu.

S.P.J.S.T. sluje anglicky Slavonic Benevolent Order a hlavní úřadovnu má ve Fayetteville, Texas. Založena byla roku 1897 z texaských řádů Č.S.P.S., které se tehdy odtrhly podobně jako západní řády, které si založily Západní Česko-Bratrskou Jednotu. Orgánem je týdeník "Věstník", který roku 1932 vycházel v XX. ročníku redakci Josefa Tápala ve Fayetteville, Tex., od 1. ledna 1933 bude vycházeti redakci Frant. Moučky z Ennis ve West, Tex.

XI. řádný sjezd konal se od 2. do 5. srpna v Ennis, Tex. Jednota má nyní doživotní pojištění pro staré členy od roku 1897 do 1924 s tabulkou A a pak obyčejné doživotní pojištění, jejíž tabulka B platí pro členy přistouplé po roce 1924, pak 20leté, 15leté a 10leté doživotní pojištění, z nichž první má tabulku pro věk od 16 do 48, druhé a třetí od 18 do 60 roků; 15letá nashromážděná pojistka má tabulku od 18 do 60 roků a 20letá nashromážděná pojistka od 16 do 50 roků. Pro nezletilé je dětské oddělení.

Účelem jednoty je též: "Pečovati o zachování slovanského jazyka v této zemi a vše-

Hrobka rodiny Antona J. Čermáka, mayora města Chicaga.

HELLER BRATŘÍ

Pomníkářský Závod

Založen před 45 roky.

5232 North Crawford Ave.,

Chicago, Ill.

Naproti Českému Národnímu hřbitovu.

Tato firma obstarává zhotovení pomníků, soch a hrobek dle návrhů uznaných umělců aneb dle běžných vzorů. Na našem Českém Národním hřbitově jest množství pomníků dodaných firmou Bratři Hellerové, které všechny jsou trvalou ozdobou krásného pole mrtvých a zároveň projevem pietní vzpomínky pozůstalých. Firma tato provádí práce i mimo Chicagu a zasílá vkusné pomníky i do jiných měst.

Bližší podrobnosti a ceníky tohoto nejstaršího a nejspolehlivějšího pomníkářského závodu v Chicagu, zaslány budou na požádání.

obecné povznesení spolurodáků našich jak v mravním, tak i v duševním a blahobytném ohledu" (hlava II., článek 1. stanov) a proto bylo opět usneseno věnovati peníze na školné pro studenty obého pohlaví v kursu českého jazyka na státní universitě v Austin, Tex. Členové mají též pomáhat při zakládání českých škol a při zavádění českého jazyka na veřejných vyšších školách (High Schools) v Texasu.

Z tajemníkovy zprávy: Všechných řádů po posledním X. sjezdu od 1. července 1928 bylo 149. tři se rozešly, takže 30. června 1932 zbylo jich 146. Členů 1. července 1928 bylo 10,872, přibýlo 1,454, celkem tedy 12,326; proti tomu zemřelo 441 a vyloučeno bylo 1,146, takže ubýlo 1,587, proto 30. června 1932 všech členů bylo 10,739. Dítěk 30. června 1932 bylo pojištěno 572. Celý majetek téhož dne činil \$2,502,976.72. Čistého majetku za poslední čtyři léta přibýlo \$626,496.02. Dětský odbor má majetku \$3,911.37. Solventnost činila 100.50% 31. prosince 1928, a však 30. prosince 1931 již 105.51%.

Sjezdy se konají vždy po čtyřech letech. Příští bude tedy roku 1936, a to v East Bernard, Texas. Tato SPJST. je největší českou podpůrnou jednotou v Texasu. Pojištěn je bílé muže a ženy (bělochy) ve věku od 16 do 55 roku na obnosy od \$500 do \$5,000. Pohyb členstva byl tento: roku 1928: 11,054; 1929: 11,335; 1930: 11,365; 1931: 11,263 a ti tento poslední rok byli pojištěni na úhrnnou summu \$10,712,900.

Západní Česko-Bratrská Jednota.

ZČ.B.J., anglicky Western Bohemian Fraternal Association, má hlavní úřadovnu v Cedar Rapids, Iowa (307 Twelfth Ave. East). VIII. řádný sjezd byl od 6. do 10. září 1932 v Omaha, Neb., za účasti 340 delegátů zastupujících 334 řádů z 21 států.

Provedeny různé opravy stanov. Návrh na změnu jména na Československá zamítnut, ježto se nečiní rozdílu mezi Čechy a Slováky. Návrh na upuštění od tajných znamení ve schůzích také zamítnut, ježto jsou neškodná. Zavedení dvou platebních tabulek, národního bratrského kongresu a americké zkušební (National Fraternal Congress a American Experimental) zamítnuto. Členům, kteří po nějakou dobu nemohou platiti příspěvky povoleny, aby byly placeny ze zálohy jejich certifikátů a obnos takto vypůjčený aby nesl 6% úroku; nesmí však přesahovati obnos hotové zálohy odbytného; do této výše může si také každý člen na svůj certifikát vypůjčit hotové peníze. Ohledně dividend, placených členům hlavní úřadovnou usneseno, že může se tak díti po dosažení solventnosti 120%, a to podle toho, kolik každému členu podle druhu pojistky a

doby pojištění náleží; tento způsob uznán za spravedlivější nežli odpouštění měsíčních příspěvků. Zvolen tříčlenný finanční výbor, který jednou ročně přehledně účetní knihy a uložený majetek, k čemuž si může na pomoc zjednat odborníka.

O přispívajících členech byl přijmut následující článek: "Přispívajícími členy mohou se státi pouze takové osoby mravně i slušně žijící, bez pojištění na život, s poplatky na hlavní úřadovnu a k místnímu řádu, jež o pojištění žádaly, avšak lékařskou prohlídkou neprošly. Domácí podporu a jiná práva přispívajících členů může řád dle svého přání v domácích pravidlech upravit. Pojištěný člen může zůstat u řádu bez pojištění a přispívajícím členem jedině po tříletém pojištění členství."

Úředníkem řádu nesmí napříště býti žádný zástupce pojišťující společnosti; kdyby s jím za svého úřadování stal, musí se úřadu ihned vzdáti.

Doporučena užší práce řádů a okrskových výborů s jednotami sokolskými; organizátoři ZČBJ. mají býti obeznámeni se sokolskými zásadami. Doporučeno také podporovati český tisk, pak morálně i hmotně Matici Vyššího Vzdělání pro podporu čsl. studentů v Americe a vůbec podpora českého školství jakož Č. A. Národního sdružení. Na podporu českého školství pro příštích pět let povoleny \$2,000.

Příští IX. sjezd bude r. 1937 v Milwaukee, Wisconsin.

ZČBJ. byla založena 11. února 1897 v Omaha na mimořádném sjezdu západních řádů ČSPS., které se tehdy od ČSPS. odtrhly. Úředně vstoupila ZČBJ. v život 4. července 1897 majíc 49 řádů s 1,259 členy, kteří byli pojištěni na \$1,245,000. Počínaje rokem 1898 neustále vzrůstala. Dětský odbor byl zaveden 1920. V březnu 1929 sloučila se s ní Česko-Slovenská Dělnická Podporující Jednota, (anglicky Czech-Slavonian Workmen Benevolent Association), jež měla sídlo v St. Paul, Minn. a vydávala též svůj orgán; tato ČSDPJ. měla 1,908 členů s celkovým pojištěním \$1,480,500, z nichž dobrá polovina byla zároveň pojištěna u ZČBJ.

Členy ZČBJ. mohou se státi Češi nebo Slováci ve věku od 16 do 60 roků, po případě děti československého původu. Vystavuje pojistky obyčejné a 20leté na dožití jakož i t. zv. "20 Year Cumulative" (Endowment) od \$500 do \$5,000. Má též pojištění pro případ smrti způsobené nešťastnou náhodou a pro případ trvalého zmrzačení. V dětském odboru vystavuje certifikáty mládeži do 18 let, načež se tyto automaticky vymění za obyčejnou životní pojistku; děti mohou býti pojištěny na \$250 za 15c nebo na \$600 za 25c měsíčně.

NEJVĚTŠÍ ČESKOSLOVENSKÁ
MODERNÍ BRATRSKÁ JEDNOTA
ZVUČNÉHO JMÉNA.

36,000 ČLENŮ A DÍTEK
336 ŘÁDŮ
VE 24 STÁTECH.

RESERVNÍ FOND
PŘES
\$4,000,000.

112 procent solventní

Západní Česko - Bratrská Jednota

(inkorporovaná r. 1897 ve státu Iowa.)

POJIŠŤUJE DOSPĚLÉ DO \$5000

a vystavuje ČTYŘI nejpobulárnější druhy certifikátů.

DOŽIVOTNÍ (Ordinary Life).

20-LETÉ SPLÁCENÍ (20 year pay).

20-LETÉ NADAČNÍ (hotově vyplaceno za 20 let).

70-LETÉ STAROBNÍ (hotově vyplaceno v 70 letech).

SE VŠEMI VÝHODAMI JAKO KAŽDÁ POJIŠŤOVACÍ SPOLEČNOST
včetně dvojnásobného pojištění v pádu nahodilé smrti aneb zaplacené pojištění
v pádu trvalé neschopnosti k práci.

Vysvětlíme beze všech nároků každou pochybnost o našich pojistkách.

POJIŠŤUJEME TĚŽ DÍTKY OD 2—15 LET DO \$600 ZA 15c A 25c MĚSÍČNĚ.

Stálý finanční postup Jednoty dokazuje naši popularitu a zdatnost.

1917	\$649,517.44
1920	\$1,077,576.45
1923	\$1,665,802.73
1926	\$2,371,178.80
1929	\$3,459,025.25
1930	\$3,848,090.54
1931	\$4,093,303.95
ČERVEN 1932	\$4,479,593.94

HLAVNÍ ÚŘADOVNA V BUDOVĚ Z. Č. B. J.

307 — 12th Ave., Southeast

Cedar Rapids, Ia.

F. M. BÁRTA, předseda.

L. J. KAŠPAR, tajemník.

Řády v každé české osadě po celém středozápadě a západě až k Pacifiku.

Stav 31. prosince 1931: Veškeren majetek \$4,363,623.38. Solventnost 111.84%. Všechnu členů 31,096, v tom 4,656 mládeže. Dospělí byli pojištěni na \$24,406,199, mládež na \$1,509,051. — Dne 30. června 1932 všech členů bylo 31,508 (z toho 26,552 dospělých, 4,956 dítek). Za dobu svého působení vyplatila \$4,307,302 pojištění skoro 5,000 rodinám a kromě toho \$40,000 na podporách rodinám členů nemajetných, následkem neštěstí zchudlých anebo jinak do neštěstí se dostavších.

Jednota vydává svůj měsíční orgán "Bratrský věstník", který roku 1932 vycházel v 35. ročníku; od roku 1912 redaktorem jest Stanislav Šerpán, 711 Pine St., Omaha, Neb.

Licenci k obchodu ZČBJ. má v těchto státech: Alabama, Illinois, Iowa, Idaho, Louisiana, Minnesota, Missouri, Montana, Nebraska, Oklahoma, Ohio, Oregon, South Dakota, Texas, Wisconsin. Celkem však pojišťuje v 24 státech, v poslední době nabývá hojně půdy i na východě; první řád na východě byl založen roku 1924 v Clevelandu (řád Cleveland), pak byl založen řád v Pensylvanii a nyní pomýšlí se pracovat i ve státu New Yorku a dále na východě.

Evangelická Slovenská Ženská Jednota.

Řádná IX. konvence konala se od 6. do 11. června 1932 v Detroit, Mich., v místnosti kostela sv. Trojice. Bylo přijmuto 20leté pojištění (na dožití) a pojištění do 60 roků. Budou se zakládati nová čísla z dcer zrozených v Americe, t. zv. čísla anglicko-slovenská, ale přednost bude dávana slovenštině. Příští konvence bude za čtyři roky v Lansford, Pa.

Působí hlavně mezi Slováky v Pensylvanii a Ohio. Kromě čísel, v nichž jsou pojištěny ženy, má též panenské oddělení. Má asi 4,000 členky. Vydává měsíční orgán "Dennica" (anglicky: Morning Star), který roku 1932 vycházel v IX. ročníku; redaktorkou jest Marie Stankovianská, 671 Means Ave., Bellevue, Pa.

Slovenská Katolická Kadetská Jednota.

X. konvence S.K.K.J. byla od 6. do 10. září 1932 v Akron, Ohio. Kromě mužů přijímá za členy také ženy a má některá ženská čísla. Její solventnost jest 125.80%. Sídlo má v Cleveland, O. Vydává měsíční orgán "Slovenský Kadet," 2289 Scoville ave., Cleveland, Ohio.

Slovenský Robotnický Spolek.

VI. mimořádná konvence S.R.S. byla od 26. do 29. listopadu 1931 v New Yorku za účasti delegátů z více nežli 100 odborů. Vydává pojistky na úmrtí podporu a poskytuje také podporu v nemoci. Sídlo má v Newark, N. J. Úřední zprávy otiskuje v komunistickém deníku "Rovnost" L'ndu" v Chicagu.

Pennsylvanská Slovenská Římsko a Grécko Katolická Jednota.

Anglický název této jednoty jest Pennsylvania Slovak Roman and Greek Catholic Union. Hlavní úřadovna: 173 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa. Jednota byla založena 1893, přítomné poplatky byly zavedeny 1923. Licencována je ve státech Pennsylvania a New Jersey. Oddělení mládeže bylo zavedeno 1904.

Podle úředního výkazu 31. prosince 1931 celý majetek byl \$2,114,392.00, oddělení mládeže mělo \$72,137.68. Solventnost činila pouze 93.32%. Všechnu členů bylo 35,623, z toho 13,472 mládeže; dospělí byli pojištěni na \$18,662,250, mládež na \$5,260,800.

Úředním orgánem je týdeník "Bratstvo" vycházející již v 33. ročníku ve Wilkes-Barre, Pa., redakcí Nikolaje S. Bieliika.

XXIV. řádná konvence započala 19. září 1932 v Detroit, Mich.

Slovenská Jednota v Passaic, N. J.

23. konvence Slovenské Jednoty v Passaic, N. J., která podle svého sídla je také zvana Passaicská Slovenská Jednota, konala se od 5. do 7. září 1932 ve vlastní budově této organizace čis. 106-108 Third Street v Passaic. Tato organizace byla založena 18. října 1899. Působí hlavně ve státu New Jersey, pouze dvě čísla (spolky) jsou též v sousedním státu New Yorku. Roku 1932 čítala 28 čísel mužských a 9 ženských; podle číslování je mužských spolků 31, leč tři neexistují (čísla 13., 24., a 27.) a ženských 11 (z těch neexistují čísla 7. a 9.). Heslem Jednoty jest: Volnost, rovnost bratstvo. Orgánem deník "Slovák v Amerike" v New Yorku.

Příští konvence bude za tři roky opět v Passaic.

Majetek S. J. v prosinci 1931 obnášel \$46,955.31 na hotovosti. Kromě toho má vlastní budovu na třech staveništích čis. 104-106-108 Third ul. v Passaic, která je zříší 78 a zdělí 102 stop, je v ní jeden krám pro obchod, dvě síně pro schůze a obydlí; druhý dům má byty pro tři rodiny.

Lansfordské Národní Družstvo.

XVIII. konvence Landsfordského Národního Družstva konala se od 18. do 21. července 1932 v Lansford, Pa., kde je také sídlo této podpůrné organizace. Družstvo bylo založeno 4. července 1903, působí tedy již 29 roků. Byly opraveny stavby a probány různé důležité záležitosti. Příští konvence bude za tři roky v Nesquehoning, Pa.

Družstvo má 9 mužských poboček neboli čísel a 4 ženské.

Za úřední orgán byl opět zvolen týdeník "Slovenský Občan" v Hazleton, Pa.

*Departmentní obchod krajanský ve
středu České Kalifornie.*

MAX LURIE.

ADOLPH LURIE.

Při návštěvě Chicaga během letošní světové výstavy neopomeňte navštívit tento hojně zásobený Český Departmentní Obchod — vedený Lurie Bratry, kteří Vás osobně rádi uvítají.

Obchod jest zásoben prvotřídním zbožím a učiníte dobře, když veškeré svoje nákupy v tomto obchodě si pořídíte.

Ceny levné. :- Obsluha vzorná.

Ženská Pennsylvanská Slovenská Římsko a Grécko Katolická Jednota.

Tato Ženská Pennsylvanská Jednota, jak je krátce nazývána, sluje anglicky Ladies Pennsylvania Slovak Roman and Greek Catholic Union. Hlavní úřadovna je ve Wilkes-Barre, Pa. (173½ N. Main St.). Založena byla roku 1898. Lincencována je ve státech Illinois, New Jersey a Pennsylvania. Organem jest týdeník "Bratstvo" ve Wilkes-Barre, Pa., který je vydáván mužskou Pennsylvanskou Slov. Řím. a Grécko Katol. Jednotou (viz zvláštní stat.). Nynější americká experimentální tabulka poplatková byla zavedena 1929.

Stav 31. prosince 1931: Veškeren majetek obnášel \$1,576,473.28, majetek panenského oddělení činil \$87,107.47. Všechny členky bylo 20,455, v tom 7,134 z panenského oddělení. Dospělé ženy byly pojištěny na \$12,050,750, ženský dorost \$2,853,600. Solventnost je 108.70%. Činných čísel (sborů) je 165.

Na výroční schůzi 16. až 21. května 1932 v hotelu Fort Pitt v Pittsburghu byla podána podrobná zpráva o stavu financí a členstva. Dne 1. ledna 1931 v oddělení ženské mládeže bylo 8,024 členek, 31. prosince 1931 už jenom 7,134; během roku bylo přijmuto 603 nových, vyloučeno bylo 1,026, zemřelo 20, do Ženské Jednoty po dovršení věku přestoupilo 627, ubylo tedy celkem 1,673; proti tomu byly během roku přijmuty 603 nové členky, přesto však pokles za celý rok činí 1,070.

České a slovenské školství.

České školství ve Spoj. Státech dělí se na svobodomyšlné a náboženské (hlavně katolické). Podobně jest i u Slováků. České a slovenské školy ve Spoj. Státech i v Kanadě jsou však vesměs tak zvanými školami doplňovacími, zejména školy bez náboženství (bezkonfesišní), jež navštěvují české nebo slovenské děti po skončení vyučování ve veřejných anglických školách (Public Schools); katolíci většinou vydrží si své vlastní osadní školy, které mají učebnou osnovu celodenní jako veřejné školy obecné, při čemž čeština nebo slovenština jsou do učebné osnovy vsunuty jako povinný předmět.

Učebnice pro děti na soukromých školách (svobodomyšlných i náboženských) musí rodiče svým dětem kupovati. Na veřejných "Public Schools" dostávají žáci učebnice zdarma z veřejných fondů (z daní); to jsou ovšem jenom učebnice anglické na obecních školách, na vyšších pak přistupují k tomu i učebnice jiných jazyků atd. Proto v některých státech pracuje se již po léta, aby i farní školy, vydržované náboženskými sdruženími jako školy soukromé k nahrazení obecních škol veřej-

ných, dostávaly učebnice zdarma. Až dosud jedině ve státu Louisianě podle rozhodnutí nejvyššího soudu v lednu 1932 byl náklad na učebnice pro farní školy zařazen do státního výdání. Dalšího uznání farním školám dostalo se tím, že stát Wisconsin postavil farní školy na úroveň veřejných škol pokud se týče školních vysvědčení. Proti tomu v některých státech pokoušeli se zbavit rodiče ústavního práva, aby své děti mohli poslati do které školy si přejí, buď do veřejné nebo do farní, a chtěli, aby všechny děti navštěvovaly veřejné školy; proti tomu bylo podáno několik odvolání k Nejvyššímu soudu, který vždy rozhodl ve prospěch rodičů. Také se dějí pokusy podfídit všechny školy pod dozor federálních (vládních) úřadů; prezident Hoover ustanovil t. zv. národní poradní výbor pro výchovu, který měl prozkoumat příslušnou předlohu; podle zprávy z ledna 1932 výbor některé návrhy zamítnul, ale vyslovil se pro předlohu o federálním dozoru na počátečné (obecné) školy. — Toto by se ovšem týkalo pouze škol náboženských, pokud jsou celodenní a mají nahrazovat veřejné školy, nikoli však jazykových škol doplňovacích, jakými jsou vesměs české a slovenské školy svobodomyšlné nebo bezkonfesišní (národní).

České obecné školy.

Počet svobodomyšlných škol ve Spoj. Státech udává se na 96; z toho jest 88 českých a 8 slovenských. V českých bylo kolem 10,000 dětí. Z toho 71 škol je venkovských, jež jsou sdruženy v Česko-Americké Matici Školské, založené 1910 v New Yorku (anglicky: United Bohemian Free Schools of America; sekretářka: A. G. Vaňková, 307 East 78th St., New York, N. Y.) a které minulého roku měly okrouhle 8,000 žáků. Kromě toho bylo 20 škol v Chicagu a předměstích s 2,000 žáky; o tyto školy stará se Sdružení českých svobodomyšlných škol (Bohemian Free Thinking School Society) v Chicagu. Dále je 5 škol s 550 žáky v Clevelandu, kde se o ně stará podobné Sdružení českých svobodomyšlných škol. O jednotlivé školy starají se též zvláštní patronáty.

Ve svobodomyšlných školách vyučuje se buď každodenně odpoledne po vyučování na anglických "Public schools", nebo jen v sobotu, kdy na veřejných školách bývá prázdnou, po případě i jenom v neděli dopoledne. Ve venkovských školách vyučuje se pravidelně jednou nebo dvakrát týdně.

Odchovanci chizažských svobodomyšlných škol jsou již po řadu let sdruženi v 6 dorostových klubech. Těchto šest dorostových klubů posloužilo Svazu Svobodomyšlných v Chicagu za základ k založení Svazu pokrokové česko-slovenské mládeže; ustavující schůze Svazu byla 23. listopadu 1931 ve škole Vojta Nápr-

Návštěvníkům Chicažské Výstavy!

Ti krajané, kteří navštíví tohoto roku Výstavu v Chicagu, nemusí se báti, že budou museti platit vysoké ceny za ubytování, neboť mohou se bez obavy obrátit na největší československý

“HOTEL RACEK”

v čísle 2008-2010 BLUE ISLAND AVENUE.

TELEFON: ROOSEVELT 2110.

v srdci krajanské Plzně, kde se jim dostane pěkných pokojů za ceny mírné.

Dole v hotelu jest

Prvotřídní Restaurace

kterou vlastní krajan

ANTON SCHNABL

jehož ceny jsou tak lidové, že se Vám vyplatí během pobytu v Chicagu jej navštívit.

Pravá česká kuchyně!

Obsluha vzorná!

Nezapomeňte na “Hotel Racek” a restauraci Schnablovu, až přijedete na Chicažskou výstavu

stek v Chicagu; kromě delegátů klubů byli přítomní zástupcové Svazu Svobodomyslných, Čes. Slov. Jednoty, Jednoty Tábortů a Čes. Sest. Podp. Jednoty. V New Yorku dorost svob. škol má "Klub mládeže Josef Kajetán Tyl."

Češi svobodáři pro své děti vydávají obrázkový měsíčník "Svobodná škola" (Free Thinking School) nákladem Sdružení čes. svob. škol v Chicagu. Roku 1932 tento list vycházel v 36. ročníku redakcí Ant. Machka. Předplatné na rok 75c, do Kanady a jiných zemí 90c; objednávky na adresu výpravčího: Karel Jiráček, 6610 Roosevelt Road, Oak Park, Illinois.

Sdružení svob. škol v Chicagu vydává též české učebnice, hlavně čítanky; poslední čítanka "Radostné čtení" byla vydána 1929; je v ní plno chyb a omylů pravopisných, slohových i věcných. Také Česko-Americká Matice Školská v New Yorku vydává české učebnice. Rodiče na svobodomyslných (katolických též) školách musí učebnice dětkám kupovat, kdežto na veřejných školách amerických dostávají je zdarma.

Čeští katolíci mají 104 školy (v Chicagu 9, v Clevelandu 6), na nichž vyučují učitelky jeptišky; učitelek bylo na 400, dětek kolem 16,000. Seznam těchto škol jest uváděn společně v seznamu českých katolických osad v katolických kalendářích.

Katolíci mají více finančních prostředků a jejich školství je dobře zorganizováno. Jejich osadní či farní školy (Parochial Schools) jsou školami soukromými a mají nahradit katolickým dětem veřejné školy anglické. Proto jsou celodenní a učební osnovy na nich jest jako na veřejných školách anglických, kromě čehož se vyučuje také česky. Tyto školy musí si vydržovat osadníci při tom kterém kostele sami. Ve Spoj. Státech není totiž farností neboli farních obvodů podle evropského způsobu, zde může každý být členem kteréhokoli kostela a bydlet kde chce, při čemž takovémuto organizací věřících říká se "osada", například: osada sv. Ludmily, t. j. věřící u kostela sv. Ludmily, osada sv. Václava a pod.

Pro děti vydávají katolíci týdeník "Přítel Dětek". Vychází nákladem knihtiskárny Českých Benediktinů; adresa: 1637 S. Allport St., Chicago, Ill. Na konci roku 1932 zahájil 44. ročník. Celoroční předplatné \$1.50. — Tato knihtiskárna vydává také učebnice, a to jak čítanky, tak i mluvnice a katechismy (tyto jsou česko-anglické).

Pro českou evangelickou mládež vycházejí "Besídka" nákladem "Křesťanských listů" (presbyteriánských) v Pittsburgh, Pa. Protestanté různých denominací mají také v některých osadách doplňovací jazykové školy.

Slovenské obecné školy.

U Slováků je školství bezmála zcela náboženské a převážnou většinou katolické. Katolických škol slovenských ve Spoj. Státech jest 118 (v Chicagu 7, v Clevelandu 6), v nichž jest přes 37,000 dětek, které vyučuje asi 550 sester řádu ssv. Cyrila a Methoda z Danville, Pa. Výkaz o těchto školách je v seznamu slovenských katolických osad v kalendáři "Jednota."

O katolické školství stará se Slovenská Katolická Matice Školská, která při jubilejní sbírce roku 1930 sebrala kolem \$300,000. Kromě toho dostává se jí velkých darů, až desetitisícových od bohatých podpůrných organizací.

Svobodomyslné školy jazykové pro slovenskou mládež snaží se zakládati Slovenská Tělocvičná Jednota Sokol v Perth Amboy, N. J., která má sice kolem 200 sborů po celych Spoj. Státech, avšak škol pouze 8. Na těchto osmi školách působí 13 učitelů a počet žactva odhaduje se na 400; dvě z těchto škol jsou v Chicagu (třetí měla být otevřena na podzim 1932), tři v New Yorku, jedna v Bronx, N. Y., atd.; slují "slovenské národní školy."

Pro mládež vydávají Slováci následující časopisy: — "Jaro" v Middletown, Pa., jako přílohu týdeníku "Jednota"; "Kruh Mládeže N. S. S.", Pittsburgh, Pa.; katolický "Priateľ detí," Passaic, N. J.; "Zahrádka," Pittsburgh, Pa.; "Oddiel Mládeže" Pittsburgh, Pa., jako zábavně-vzdělávací příloha "Slovenského Hlasníka." Rubriky pro mládež mají i některé jiné slovenské časopisy, a to s články slovenskými i anglickými.

Vyšší školství české a slovenské.

Čeští katolíci mají tři učiliště: 1. Kolej sv. Jiří a sotva již kdy budou mít. O nezdárném pokusu z roku 1881 založit českou svobodomyslnou vyšší školu psal jsem v loňském ročníku.

Čeští katolíci mají tři učiliště: 1. Kolej sv. Prokopa; 2. Akademií Božského Srdce; 3. Akademií "Naš milé Paní".

1. Kolej sv. Prokopa (St. Procopius College) v Lisle, Ill., je ve správě Českých Benediktinů z Chicaga. V pravidelné kolejni učební osnově jest také jazyk český a slovenský. Češi a Slováci mohou zde studovat různé kurzy jako na jiných anglických kolejích a také se připravovat ke stavu kněžskému. V školním roce 1931-32 měla kolej 28 profesorů a 175 studentů. — Kolejní oddělení jest uznáno státní universitou illinoiskou jako "Class A College"; t. j. prvotřídní ústav; vyšší škola (High School) jest accreditována čili uznána jak státní universitou illinoiskou, tak i od North Central Association of Colleges and Se-

POCTIVOST přinesla ovoce.

Krajská rodina Schultzo je již od roku 1883 v pohřebním obchodě, který z nepatrných počátků přičinlivostí a poctivostí otce i syna se vyvíjel na jeden z nejoblíbenějších a nejvíce vyhledávaných pohřebních ústavů mezi našimi krajaney.

Obchod byl založen nejdříve v č. 612 DeKoven ulice, později převeden do č. 1415 již. Crawford ave., když krajané se stěhovali dále na západ.

V roce 1915 pan Schultz st. zemřel a syn JOSEF W. se uvažoval v obchod, který se těšil již dobré pověsti, úplně samostatně.

Jsa dobrým obchodníkem, zakoupil asi v roce 1924 v Berwyn na 22. ulici obchodní lot, dobře předvídaje rozmach našich západních předměstí Cicera a Berwynu, kam krajské rodiny se stěhovaly šmahem.

Dnes vlastní v čísle 6617 záp. 22. ulice, Berwyn, Ill. jeden z nejkrásnějších pohřebních závodů v Chicagu a okolí vůbec.

VNITŘEK VZORNÉ KAPLE OBLÍBENÉHO POHŘEBNÍHO ZÁVODU.

Poctivost otce i syna přinesla ovoce. Krajané rádi vyhledávají služby tohoto moderního, poctivě vedeného pohřebního závodu, neboť vědí dobře, že zkušenosti své i jiných, že budou obslouženi co nejlépe a že jich bolu dočasného nebude vy-užitkováno.

V případě úmrtí v rodině, obraťte se s největší důvěrou na

JOSEF W. SCHULTZ

POHŘEBNÍ ZÁVOD

6617 West 22nd Street, Berwyn, Ill.

TELEFONY: LAWDALE 3240.

BERWYN 1092.

Nádherná kaple a varhany k použití ZDARMA!

condary Schools. Kursy na koleji jsou: Klasický, všeobecný, vědecký a přípravný pro lékaře (Pre-Medical); absolventi mohou dosáhnouti hodnosti A.B., t. j. bakaláře svobodných věd a umění. — Pro studenty jest od 1. prosince 1931 vydáván anglický týdeník "The Procopian News". — Adresa: St. Procopius College, Lisle, Ill.

2. Akademie Božského Sráce (Sacred Heart Academy) v Lisle, Ill. pod správou Sester řádu sv. Benedikta. Má čtyřletý normální a přípravný kolejni kurs a dvouroční obchodní kurs. Vyučuje se všem předmětům obvyklým ve vyšších školách (High Schools) a podle přání také hudbě, zpěvu, malbě na plátně i porcelánu, šití prádla i šatů a vaření. Mimo řeči anglické a české, kterým se věnuje zvláštní pozornost, vyučuje se též slovenštině, latině španělštině a němčině. Adresa: Sacred Heart Academy, Lisle, Ill.

3. Akademie "Naší milé Paní" (Notre Dame Academy) v Omaha, Neb. jest českou katolickou akademií pro dívky. Jest to státem uznaná (fully accredited) přípravná pro vstoupení do koleje a jest při ní i dvouletý obchodní kurs. Vyučuje se všem předmětům předepsaným pro vyšší školu jakož i náboženství, češtině a latině a kromě toho podle přihlášek francouzské nebo španělské řeči, hudbě a zpěvu, malbě, šití šatů a různým druhům ženských ručních prací jakož i tělocviku. Adresa: Notre Dame Academy, Florence Station, Omaha, Neb. — 12. června 1932 obdrželo graduační diplomy 11 studentek, z nichž 8 bylo čl. původu; pět bylo z Omahy a po jedné z Nebrasky, Iowy a Oklahomy.

Slovenští katolíci mají tři hlavní ústavy:

1. Benediktinskou slov. vyšší školu pro chlapce; 2. Slovenskou vyšší dívčí školu; 3. Prvou slovenskou vyšší dívčí školu.

1. Benediktínská slovenská vyšší škola pro chlapce je v Clevelandu. První graduanti v počtu 30 vyšli z ní 17. června 1931. 9. června 1932 graduovalo 25 jiných a zároveň chovanci měli "první alumnistický deň." O uskutečnění této školy pracovalo se 25 let. Učiliště má své vlastní moderní budovy pod číslem 11510 Buckeye Road, Cleveland, O.

2. Slovenská dievčenská vyšší škola nachází se v pittsburghském předměstí Bellevue a má anglické jméno Mt. Assisi Academy (adresa: 934 Forest Ave., Bellevue Sta., Pittsburgh, Pa.) Škola má čtyřletý kurs pro High Schools, dále kurs pro vaření a šití, kurs hudební a grády od prvního do osmého. V této akademii jest prvá a jediná slovenská čtyřletá obchodní škola v Americe, v níž se vyučuje všem obchodním předmětům.

3. Prvá slovenská dievčenská vyšší škola v Danville, Pa., je starší předsle. Řídí ji řád sester ssv. Cyrila a Methoda, který byl založen roku 1903 Rev. Matěšem Jankolou z Hazletonu v Scranton, Pa. Kromě Slovenek studují v ústavu i jinonárodní dívky. Při graduaci 14. června 1932 obdrželo diplomy 9 studentek ze států Pennsylvanie, Ohio a Illinoisu. Nový školní rok této školy započal 6. září 1932. Řehole, jež tuto školu spravuje, jest v Danville od roku 1919, školu založila 1922 a protože stále roste, byla 1931 při graduačních slavnostech posvěcena nová nádherná budova.

Pro studenty a studentky na těchto českých i slovenských katolických učilištích jest vydáván anglický měsíčník "Czecho-Slovak Student Life"; adresa: Student Life, St. Procopius College, Lisle, Illinois.

Organisace českých studentů.

Čeští studenti založili si první organizaci v lednu 1904. Bylo to 12 studentů na státní univerzitě v Lincoln, Neb., kteří založili Vzdělávací klub Komenský, který v pozdějším Sdružení vzděl. klubů Komenský měl číslo 1.; všech těchto klubů v roce 1918 bylo 30 a několik z nich působilo výhradně na universitách. Sdružení od března 1909 vydávalo měsíčník "Komenský", který v X. ročníku 1919 zanikl a také Sdružení se rozpadlo. Několik klubů se však udrželo, tak: Vzděl. klub Komenský na nebraské univerzitě v Lincoln; klub Komenský na Coe College v Cedar Rapids, Iowa; klub "Čechie", založený 23. října 1919 na státní univerzitě v Austin, Tex.; "Český klub" na Creightonově univerzitě v Omaze; klub Komenský v Milwaukee, Wis. (omto nikdy nebyl ve Sdružení vzděl. klubů Komenský) a jinde ještě mají kluby Komenského, jež však nesdružují pouze studenty. V New Yorku mají mezikolejni klub Komenský pro studenty. Na University of Chicago je klub slovenských studentů. Na státní univerzitě illinoiské v Urbana, Ill., byl založen klub českých studentů roku 1932 na popud Matice Vyššího Vzdělání. Kluby českých studentů jsou i na některých vyšších školách, jako na technické vyšší škole Carter H. Harrison v Chicagu, na vyšší škole J. Sterling Morton v Cicero, Ill. Ústřední organizace není.

"Spolek Česko-Slovenských Ex-studentů v Texasu" jest sdružení bývalých studentů. K jeho založení došlo 7. října 1929, kdy se sešli bývalí čeští studenti na texaské státní univerzitě k oslavě 20. výročí založení universitního klubu "Čechie". Spolek byl založen na podnět Dra. Eduarda Měčka, profesora v oddělení slovenských jazyků na státní univerzitě texaské a jeho hlavním účelem jest podporovati práci tohoto oddělení.

Návštěvníkům Chicažské Výstavy!

V Chicagu Vás bude čekat překvapení na překvapení. Budete svědky různých výstavních slavností, užijete výstavu, která překoná vše z minulosti. Rádi se podíváte ku svým příbuzným neb známým v Chicagu neb okolí a jistě že se budete ohlížeti, kde byste pro sebe, popřípadě své syny mohli nakoupiti laciné a dobré obleky neb leťní i zimní kabáty.

**VYPLATÍ SE VÁM NAVŠTÍVITI
ODĚVNÍ OBCHOD**

KAPSON'S

3253 záp. 26. ulice,

**pouze 1 blok západně od Kedzie Ave.
v srdci České Kalifornie.**

Dostanete tam obleky nejnovějšího střihu, šité z látek celovlněných a to za ceny v celém Chicagu nejnižší — vezmete-li v úvahu skutečnou jakost. Zásoby jsou tak veliké, že si skutečně můžete vybrati.

Pomyslete si, že dostanete

**Celovlněný trvanlivý OBLEK
s 2 páry kalhot již za**

\$15.⁰⁰

Jednotlivé kalhoty hrd' pro všední neb sváteční nošení dostanete ve velkém výběru pro muže i jinochy — za ceny ty nejnižší.

Řekněte svým příbuzným neb přátelům, aby Vás dovezli ku

KAPSON'S

**abyste si mohli poříditi oblek, zimník, svrchník neb kalhoty za ceny
v Chicagu nejnižší.**

Výstava chicažská zanechá u Vás vzpomínky nezapomenutelné.

Návštěva "KAPSON'S" vzpomínky na spolehlivý obchod — trvalé.

Časopisy měli čeští studenti dva: — Měsíčník "Komenský" v Lincolnu, Neb., který však zanikl 1919; přinášel články české i anglické.

— Dále "Studentské Listy", které vydávala kollejšv. Prokopa v Lisle, Ill., šestkrát do roka; list byl psán česky a slovensky a jen občas přinesl anglický příspěvek; pak byl list změněn na čistě anglický a pojmenován "Czecho-Slovak Student Life".

Dnes vycházejí dva studentské časopisy: — "Czecho-Slovak Student Life" v Lisle, Ill., který jest pokračovatelem "Studentských Listů." Vychází již 23. rok, nyní jako měsíčník. Je to "jediný anglický časopis věnovaný československému studentstvu a československé kultuře v Americe". Redaktorem jest Fr. Walter Jendrušák, O.S.B. Předplatné \$1 ročně. Adresa: Student Life, St. Procopius College, Lisle, Ill. — Druhým je týdeník "The Procopian News", jenž vychází od 1. prosince 1931 každé úterý během školního roku a vydávají jej studenti kollejšv. Prokopa a akademie v Lisle, Ill. Redaktorem jest J. Kuska. Předplatné \$1 ročně.

Studentský klub "Komenský" v New Yorku působí zdárně již po několik let na východě. Roku 1931 byl posílen 75 členy Československé Americké Asociace, která měla jen krátký život. Č. A. S. byla založena 13. dubna 1930 v Mezinárodním domě (Studentský domov), 500 Riverside drive v N. Y. City za účelem pěstování a udržování kulturních styků Ameriky s Československem a k poskytování nutných informací a příspěví hostům, učencům atd. přijíždějícím do Spoj. Států na dočasnou návštěvu ze staré vlasti, jakož i k podávání správných informací americkým ústavům a americké kulturní veřejnosti o Československu. Ježto předsedou Čsl. Americké Asociace byl zvolen Ing. Dr. Vladimír Tůma, který byl zároveň také předsedou klubu "Komenský", pomýšlel hned od počátku na spojení obou organizací, k čemuž konečně po necelých osmi měsících došlo.

Pěknou propagační práci konají kluby českých studentů a studentek na vyšší technické škole Carter H. Harrison v Chicagu a na vyšší škole J. Sterling Morton v Cicero, Ill. Hrají česká divadla a předvádějí české filmy. Na Harrisonově škole působí klub "Beseda" (Junior Beseda Club), na Mortonově škole "Český klub" (Morton Czech Club). Klub z Mortonovy školy uspořádal roku 1928 první výpravu svých členů do Československa, roku 1929 spojily se k této výpravě oba kluby, v roce 1930 uspořádal každý klub svou výpravu, roku 1931 jela do ČSR, jenom výprava "Besedy"; roku 1932 byla opět společná výprava, jež čítala 20

studentů a studentek, z Chicaga vyjela 14. června a vrátila se 13. září 1932.

Organisace slovenských studentů.

Slovenští studenti mají dvě velké ústřední organizace, které mají každá několik poboček č. odborů. Jsou to: Sdružení Katolických Slovenských Studentů v Americe a Slovenská Studentská Liga v Americe (Slovak Students League of America).

Sdružení Katolických Slovenských Studentů mělo svou XI. výroční konvenci 22. až 24. srpna 1932 v Slovenské Benediktinské vyšší škole pro chlapce v Cleveland, Ohio. Dostavilo se přes 40 delegátů a na 60 hostů. Uspělo požádati duchovní správce slovenských katolických osad a kulturní pracovníky, aby se snažili o založení studentského kroužku v rámci Sdružení v každé osadě. Návrh na vydávání anglického magazínu nesetkal se se souhlasem s ohledem na neutěšené finance, ježto některé podřízené kroužky ochably v činnosti. Vydáván bude nadále pouze měsíčník "Furdek" který vedle slovenských přináší též články anglické. Redaktorem byl opět zvolen prof. P. A. Hrobak, 1623 Hopkins Ave., Lakewood, Ohio. Měsíčník "Furdek" vychází v Cleveland, O., kde je také sídlo Sdružení. Příští konvence bude roku 1933 v Youngstown, Ohio, při osadě Najsv. Mena. Toto Sdružení bylo založeno roku 1921.

Slovenská Studentská Liga v Americe, Slovak Students League of America, konala II. řádnou konvenci 4. a 5. září 1932 v Kenosha, Wis., kde je číslo 4. této S. S. L. V této Lize jsou studenti, bývalí studenti a graduanti z různých vyšších škol, kollejšv. a universit Spoj. Států a Evropy. Liga byla zorganizována 29. července 1930 v Milwaukee sedmi mladými muži a dívkami a za jediný rok měla již několik set členů. Organizace je nenáboženská, členem může být každý slovenský student bez rozdílu náboženství. Číslo č. odbory jsou v městech: Milwaukee, Cudahy, Kenosha a Racine ve Wisconsinu, v Chicagu, Ill., v Lakewood, Ohio, v Uniontown, Pa., Gary, Ind.; organizují se čísla v Clevelandu, Pittsburghu, Newarku, Detroitu, Los Angeles atd. Odbočka v Lakewood, O., byla založena 10. prosince 1931, odbočka č. 5. v Racine, Wis., založena 15. května 1932. Na konvenci v Kenosha byli delegáti z Milwaukee, Cudahy, Racine a Kenosha ve Wisconsinu, z Chicaga, Ill., z Gary, Ind., z Ford City, Pa., z Grove City, Pa., a z Binghamtown, N. Y.; kromě toho přijela řada studentů a jiných jako hosté. Liga vydává malý čtvrtletník "The Narrator" v Milwaukee za \$1 ročně; adresa redakce: P. O. Box 114, Wauwatosa, Wis.; list vychází 4krát ročně, v prosinci 1931 vyšlo 6. číslo I. ročníku.

Zaručené léčení zlaté žíly.

NÁVŠTĚVNÍKŮM SVĚTOVÉ VÝSTAVY V CHICAGU!

Jistě jest mezi Vámi mnoho těch, kteří trpí krutou zlatou žílou po delší třeba dobu. Zkusili jste možná již vše, abyste se tohoto neduhu zbavili a ztratili jste snad již důvěru, že byste opět nabyli zdraví.

NEVZDÁVEJTE SE NADĚJE! Po 42 roky jsem se věnoval léčení zlaté žíly a objevil jsem metodu, kterou vyléčení jest jisté, bezpečné a bezbolestné. Ručím za vyléčení každého případu, jestliže po prohlídce Vás k léčení přijmu.

NAVŠTÍVÍTE-LI CHICAGO BĚHEM SVĚTOVÉ VÝSTAVY, navštívte mne v mojí úradovně a já Vás prohlédnu úplně zdarma.

Řeknu vám poctivě, zda Vás vyléčiti mohu neb nikoliv.

Neztratíte při léčení času, budete se moci během léčení pohybovat, navštěvovat výstavu dle libosti a při tom budete léčení. Za vyléčení Vám ručím.

Nebude Vás to státi několik set dolarů jako na klinikách, nebudete řezáni a upoutáni na lůžko. Léčení mojí metodou jest bezbolestné.

Nemůžete-li přijíti na Výstavu, pište mně podrobně, jak jste zlatou žílou trápeni a já Vám obratem pošty podám pokyny úplně zdarma, které budou pro Vás velmi cenné.

Neodkládejte, pište neb navštívte mne po přečtení této oznámky — bude to pro vás znamenat zdraví a úplné vyléčení.

Mám spoustu doporučení od prominentních Čechoslováků z Chicaga a okolí a uvádím z nich aspoň tyto:

Henry Sandusky, policejní soudce, 5015 W. 23rd St., Cicero, Ill.
Fred Loyda, důvěrník, 2446 S. 56th Ave., Berwyn, Ill.
Frank Broz, 1531 East Ave., Berwyn, Ill.
Otto Spicel, 4925 — 23rd Place, Cicero.
Frank Zeman, 2633 Crawford Ave., Chicago.
Albert Kostal, 1930 — 53th Ave., Cicero.
Joseph Radous, 81 Lincoln Ave., Riverside.
John Placko, 1837 — 50th Court, Cicero.
Jas. Smith, 1245 S. Keeler Ave., Chicago.
Vincenc Prosecky, 2225 Home Ave., Berwyn.
Frank Vlasak, 1835 — 49th Ct., Cicero.

Marie Martinat, 2841 S. Karlov Ave., Chicago.
Emil Fik, 2659 Homan Ave., Chicago.
Robert Hulka, 2753 Turner Ave., Chicago.
Mike Sedlacek, 6630 Bishop St., Chicago.
Frank Prochaska, 2245 Trumbull Ave., Chicago.
James Bělský, 1833 — 53th Ave., Cicero.
Otto Prochaska, 2156 Keystone Ave., Chicago.
Alois Hlobil, 2434 — 61st Ave., Cicero.
Henry Samec, 6423 — 27. Place, Berwyn.
John Chvatal, 3647 Euclid Ave., Berwyn.
George Hrivniak, 5114 — 30th Place, Cicero.
Bohumil Dusek, 3137 Springfield Ave., Chicago.
Mrs. Caroline Marik, 6634 Ogden Ave., Berwyn.

A MNOŽÍ JINÍ.

DR. B. SLADEK

2446 SO. 56th AVE.,

CICERO, ILL.

Hodiny úřední od 12—3 odpoledne a od 7—9 večer.

Pište neb navštívte mne osobně.

Prohlídka neb porada úplně zdarma.

Kromě toho slovenští studenti mají ještě místní kluby, jež všechny nejsou mi známy; z nich jmenuji aspoň klub "Kollár" na University of Pittsburgh, Pa., který působí již několik roků. Slovinci jsou také v "Slovanic Fraternity" na Pennsylvania State College, kteréžto studentské bratrstvo bylo založeno 1930.

Časopisem výhradně pro slovenské studenty byl měsíčník "Slovenská Mládež", který v Pittsburghu vydával redaktor Pavel Jamarik; list zanikl záhy po světové válce.

Matice Vyššího Vzdělání.

Popud k založení Matice Vyššího Vzdělání ve Spoj. Státech dal majitel farmaceutické továrny W. F. Severa v Cedar Rapids, Iowa, v jehož domě 27. července 1902 konala se ustavující schůze. Dožila se tedy roku 1932 třicetiletí své blahodárné činnosti. Za těchto 30 let pomohla skoro 200 čl. studentům obého pohlaví k dosažení vyššího vzdělání. Mezi nimi jsou právníci, lékaři, lékárníci, dentisté, četné učitelky, učitelé a profesori veřejných škol všech stupňů, dále nženři, chemikové, správcové velkých závodů, sociální pracovníci, umělci atd. Byli to vesměs hoši a dívky z chudých rodin, kteří by bez pomoci M. V. V. nebyli mohli vyššího vzdělání dosáhnouti.

Matice V. V. podporuje české mladíky a dívky ve Spoj. Státech, kteří nemajíce od rodičů ani sami dosti prostředků, chtějí studovat na vyšších amerických učilištích. Peníze se půjčují na pouhý čestný závazek. V školním roce 1931-32 dostalo se podpory 25 studentům v obnosu \$5,192; v září 1932 hlásilo se o podporu na školní rok 1932-33 již 28 studentů, takže lze očekávat, že do konce školního roku stoupne tento počet přes 30.

Až do roku 1924 sídlo M. V. V. bylo v Cedar Rapids, Ia. Od té doby je v Chicagu. Tajemníkem jest Karel L. Jež, 5601 North Crawford ave., pokladníkem Dr. Jos. V. Štěrba, 16 South Peoria St., oba v Chicagu, Ill.

Vzdor tomu, že M. V. V. koná velice záslužnou práci a že by se jí mělo dostat co největší podpory, její fondy jsou nepatrné a také podpora není podle velikosti a potřeby její práce. Ve fondu jest něco kolem \$17,000, což je však v bondech, které značně klesly v ceně. Fond by měl mít aspoň \$100,000. Proto M. V. V. musí prosit o každý sebestmenší příspěvek u českých spolků a jednotlivců; spolky mohou si zajistiti členství M. V. V. ročním příspěvkem \$5.00, jednotlivci \$2.00. Zámožní lidé měli by na ni pamatovat většími dary a také odkazy v posledních vůlích, neboť tím postaví si nejlepší pomník. Matice V. V. zasluhuje podpory všech upřímných Čechoslováků v Americe, neboť se stará, aby naše čl. větev za oce-

ánem měla mezi sebou dosti vzdělané inteligence, jež by nás mohla reprezentovati před americkou veřejností.

Texaská Matice Vyššího Vzdělání.

O vzniku Texaské Matice Vyššího Vzdělání napsal mi Dr. Ed. Míček, profesor češtiny na státní universitě v Austin, Tex., dne 21. prosince 1931: "T. M. V. V. byla založena před 20 roky; přesné datum neznámo. Teprve letos oživena na schůzi Spolku československých exstudentů texaských dne 22. listopadu. Má nyní přes \$1,400 majetku, který půjčuje českým studentům. Předsedou je p. Jos. Wondráš z Caldwell, Tex., tajemníkem Augustin Kacíř v Temple, Tex."

Tajemník Kacíř vyzývá v českých listech texaských krajanů k štědré podpoře této instituce. Píše, že by potřebovali fond aspoň \$15,000, aby se čeští studenti z Texasu nemusili obracet o podporu na Matici Vyššího Vzdělání v Chicagu, která podporuje studenty v celých Spoj. Státech, avšak pohříchu také nemá dosti peněz, aby mohla své poslání správně a zdárně plniti.

Naše jazyky na amerických školách.

V Illinoisu vyučuje se češtině na vyšších školách Carter H. Harrison v Chicagu (r. 1932 již 19 roků) a J. Sterling Morton v Ciceru (již 7 roků, čeština zavedena po válce).

V Iowě vyučuje se češtině již mnoho let na Coe College v Cedar Rapids; na této koleji je též český Vzdělávací klub Komenský. O zavedení češtiny na státní universitu v Iowa City pokoušeli se čeští studenti již v březnu 1907, pro nedostatek financí z toho sešlo; k novému pokusu povzbudil prof. Dr. Bohumil Šimek roku 1931.

V Texasu je čeština již na řadě vyšších škol. O tom mi napsal Dr. Eduard Míček, profesor češtiny na státní universitě v Austin 21. prosince 1931 toto: "Loňského roku texaská státní školní rada povolila, aby čeština byla zavedena do učebné osnovy vyšších škol (High Schools) mezi moderní jazyky a letos (1931-32) jest už zavedena na veřejných vyšších školách v Austin, Houston, Temple, Hallettsville a Needville a na soukromných: katolické vyšší škole ve Wallis a na akademii sv. Ludmily v Shiner. Vyučují většinou moji bývalí žáci. V příštím roce 1932-33 bude čeština zavedena na další vyšší školy. Jsme zde na postupu a jdeme přes překážky k cíli. Pro zavedení češtiny do vyšších škol mnoho vykonal krajan Frant. Chuděj z Austin." — K tomu dodávám, že čeština byla zavedena na podzim 1931 i na vyšší škole Wiedské u St. Mary's nedaleko Wied, Tex., kde učitelka sl. Pustková uvolila se vyučovati češtině půl hodiny každého rána

POJISTĚTE SE!

Reg. U. S. Pat. Office.

ŠETŘTE SVÉHO ZDRAVÍ

a čtete, co jiní praví:

"Alpa" je opravdu dobré léčivé thé, posilní celé tělo. Zásoba dochází, pošlete znovu 2 balíčky a 1 "Surcur". — Mrs. Anast. Kekuka, Aniwa, Wis.

Pošlete balíček "Salvation" hned, neb mi dělá dobře na plíce. — Mrs. Jos. Michulka, Rowena, Tex.

Pošlete 4 bal. "Alpy" hned, neb bez ní nemohu býti. Musila jsem dáti též kamarádce z Yoakum, ta si také objedná. — Mrs. Ant. Hybner, Cuero, Tex.

Pošlete "Alpu", léčivý čaj pro žaludek, neb se nám velice líbí. Je to dobré thé a nechceme bez něj býti. — Joe Strmiska, Weir, Tex.

Takovýchto dopisů máme nesčetné množství z celých Spoj. Států, z Kanady i z Evropy. Proč? Přesvědčte se sami!

Lock Box 645 Dept. B.
CHICAGO, ILL.

Mějte stále doma zásobu "Alpy" pro každý případ.

Světově známá, vyhlášená rostlinná léčivá směs "ALPA" je složena z nejcenějších léčivých rostlin Osvědčila se proti všem žaludečním chorobám jako: poruchám trávení, nechuti k jídlu, zvracení, pálení žáhy, žaludečním křečím, kolice, větrům, zácpě atd., — proti chorobám střevním, proti počátečním chorobám jaterním, ledvinovým i žluté žile, — proti chorobám srdce a krve, proti mdlobám, nachlazení, záduše, kašli, chřipce, katarru, rheumatismu atd. — Čistí prsa, zlepšuje životní štěpy a posiluje celou tělesnou soustavu. Osvědčila se i při chorobách žen a dívek. — Cena; Balíček na zkoušku 55c, dva \$1.10 poštou vyplaceně.

Zdarma

česká knížечka o rostlinných léčích. Dopíšte si o ni ještě dnes. — Neodkládejte!

Ustříhnete tento kupon a pošlete s penězi poštou na naši adresu ještě dnes.

THE ORION,

Lock Box 645, Dept. B., Chicago, Ill.

Pánové: Pošlete mi poštou vyplaceně následující:

- ...balíčků "ALPY" s českým a anglickým návodem, po 55 centech, celkem za \$....
 - ...balíčků "SURCUR" pro ledviny a játra a proti revmatismu, po \$1.10, za \$....
 - ...balíčků "TRUST", přírodního regulátoru pro ženy a dívky, po \$1.10 za \$....
 - ...balíčků "SALVATION" proti nastuzení, kašli a prsním chorobám, po \$1.10 za \$....
 - ...výtisků "Domácí lékárny" po 55c.
- Peníze celkem..... příkládám.

Jméno

Ulice nebo box

Pošta

Stát

před pravidelným vyučováním. V Caldwell školní rada dovolila vyučovat češtině na vyšší škole 18. března 1932 přihlásili se dostatečný počet žáků. Akademie sv. Ludmily v Shiner podle zprávy z 9. srpna 1932 jest jedinou vyšší školou v Texasu, která obdržela dva kredity na vyučování češtiny; většina dítek a studentek v této akademii jsou čl. národnosti z různých osad v Texasu.

Agitace na zavedení češtiny do dalších vyšších škol v Texasu byla roku 1931 a 1932 rozšířena do řady dalších osad s čl. obyvatelstvem. Podle zákona v Texasu může se ve státních školách (Public Schools) vyučovat kterékoli řeč, již si občanstvo přeje, a proto jest jenom na našich krajanech, aby toho plně využít mohli.

The University of Texas v Austin má již po řadu let češtinu v rámci "Department of Slavonic Languages". Od roku 1926 češtině vyučuje Dr. Eduard Měšek. V školním roce 1931-32 měl čtyři postupné kursy české řeči a literatury se 62 posluchači (42 bylo nových); kromě studentů českého původu bylo též několik původu anglosaského, polského a německého. Na počátku školního roku 1930-31 měl jen 50 studentů a když začínal roku 1926, měl pouze jeden kurs se 14 studenty. O prázdninách 1931 v letní universitní škole měl v prvním českém letním kursu 15 studentů, většinou učitelek a učitelů, kteří se o češtinu zajímali; o prázdninách 1932 měl v letní škole 12 studentů. Ježto na letní českou školu nebylo dosti peněz, učil bezplatně. Jinak pravidelné celoroční kursy češtiny podporují české podpůrné jednoty texaské, jako Slovanská Podporující Jednota státu Texasu a Katolická Jednota Texaská, které věnují peníze na školné (scholarships). Čeští studenti na státní universitě texaské mají svůj "Klub Čechie", založený 1909, a hrají též česká divadla na universitě i v různých osadách.

V Nebrasce byla čeština zavedena na státní universitu v Lincoln hned roku 1907; prvním profesorem češtiny byl zde Jeffrey Doležal Hrbek ze Cedar Rapids, Iowa, který však již 4. prosince 1907 zemřel; po něm vyučovala jeho sestra Šárka B. Hrbková až do roku 1919, načež na čas byla stolice českého jazyka zrušena; po jejím obnovení vyučuje Orin Štěpánek. Nebraská státní universita byla první vysokou školou ve Spoj. Státech, která zavedla češtinu. — Češtině vyučuje se také na katolické dívčí koleji Mount St. Mary na 15. a Castellar ul. v Omaze, kde byl první český kurs o prázdninách 1931; viz o tom v loňském kalendáři "Hlasatel" na str. 218. — Na Creightonově universitě v Omaze vyučuje se češtině také již několik roků. Čeští studenti mají zde "Český

klub". Na podzim 1932 byl na Creightonově universitě do učebné osnovy zařazen kurs slovanské literatury, první toho druhu na vyšších učilištích v Omaze, který je přístupný nejen pravidelným studentům Creightonovy university, ale i mimořádným studentům; kurs obsahuje studium ruských, českých a polských spisovatelů a jejich prací a řídí jej prof. Charles C. Charvát.

V Ohio byl na Cleveland College of Western Reserve University v Clevelandu v září 1931 zahájen prvý kurs české a slovenské historie a literatury; přednášel místní právník Ven Švarc a ježto kurs byl neobyčejně populární, byl uspořádán znovu v druhém semestru, jenž započal 12. února 1932; k umožnění kursu přispěly místní české a slovenské spolky. — Na Sisters College, 1027 Superior ave. v Clevelandu, byly v červenci 1932 letní kursy českého a slovenského jazyka. České kursy řídil Rev. Dr. Arnošt Žižka, slovenské sl. Dr. Olga Hušková; oba nabyli svého vzdělání v Americe a tituly doktorů filosofie získali na filosofické fakultě Karlovy university v Praze (Dr. Žižka v červnu 1930, Dr. Hušková v červnu 1931).

Čeština s jinými slovanskými jazyky přestuje se ještě na několika jiných universitách. Jsou to: University of Columbia, New York City; Harvard University v Cambridge, Mass.; Catholic University of St. Edward, Austin, Texas; State University of California, Berkeley, Calif.; Catholic University of St. Mary, LaPorte, Texas. Na kalifornské universitě v Berkeley přednáší o slovanských dějinách prof. Dr. Robert J. Kerner, rodilý Čech z Chicaga, který je též spolupracovníkem "The Slavonic Review" v Londýně. Jména profesorů na těchto učilištích byla uvedena v kalendáři "Hlasatel" na rok 1931.

Diecéšní školní výbor v Clevelandu podle oznámení z dubna 1932 rozhodl, že ve všech farních elementárních školách v clevelandské diecési má se v 7. a 8. třídě zavést vyučování různým jazykům vedle angličtiny a tyto že si mohou žáci podle libosti vybrati. O volbě toho kterého jazyka měl rozhodnouti duchovní správce, ovšem podle toho, jaké národnosti či národního původu jsou dítky školu navštěvující. Byly to tyto řeči: česká, maďarská, italská, polská, slovenská, slovinská a litvinská.

Stipendia na studie v Praze.

Československá vláda poskytuje každého roku 11 čl. studentům ze Spoj. Států stipendia neboli podporu k studiu v Československu ve spojení s Fellowships for study in Czechoslovakia under the American Czechoslovak Student Exchange.

RISK & JOHNSON

Koně a mulíci.

Kupujeme a zasíláme koně a mulíky. Obchodujeme jen koňmi a mulíky nejlepší jakosti a jsme s to vyhovět vašim potřebám. — Zkuste nás!

Wahoo,

Nebraska.

D. R. PHELPS LUMBER & COAL CO.

Wahoo, Nebraska.

Dřevo a uhloklady ve Wahoo, Fremont, Valley a Ithaca.

Prosíme o váš obchod ve všech odborech stavebních. — Vyplatí se vám to.

Založeno r. 1879.

Incorp. r. 1907.

PRODEJE A OBSLUHA.

"Firestone" & "Goodrich" ráfy. —
"Jack-O-Lene Graphited oil.

Naším heslem je:

"Není-li to v pořádku, dáme to do pořádku."

ANDERSON CHEVROLET CO.,

WAHOO Telefon 57. NEBR.

Telefon 289.

DR. O. H. PERSON

— Zvěrolékař —

Mám v zásobě léky a pomůcky pro
zvířata.

WAHOO, NEBRASKA

WAHOO OIL CO.

WAHOO, NEBRASKA

JOE BREDENBERG, majitel.

"Champlin" oleje mazací pro všechny potřeby.

Úřadovna v "Buick" budově.

Telefonujte 131. nebo 74 a naše troky (dopravní auta) se postarají o rychlou dopravu.

BRODAHL MOTOR CO.

U nás se vám dostane vzorné obsluhy.

Lincoln — FORD — Fordson

Auta — Trucky — Traktory.

Universální kára.

TELEFON 76.

WAHOO,

NEBRASKA

S touto výměnou studentů bylo započato roku 1922, kdy pět čsl. studentů z ČSR. přišlo do Spoj. Států za příspěví čsl. ministerstva školství a národní osvěty v Praze a Institute of International Education v New Yorku. Tehdy došlo k definitivnímu ujednání na základě reciprocity o každoroční výměně studentů mezi oběma zeměmi.

Stipendium (fellowship) pro studie v Československu činí 15,000 Kč ročně, čili asi \$500 na amerických penězích na zaplacení bytu, stravy a školného. Stipendium jest pro jeden akademický rok s možností, že za příznivých poměrů bude ještě na další rok obnoveno.

V Československu mohou tito čsl. stipendisté z Ameriky studovati na těchto českých vysokých učilištích: Karlova universita v Praze; české vysoké učení technické v Praze; akademie výtvarných umění v Praze; vysoká škola obchodní (při technice) v Praze; Masarykova universita v Brně; česká vysoká škola technická v Brně; a konečně na různých fakultách slovenské university Komenského v Bratislavě. Američtí stipendisté musí býti vždy 1. září každého roku v Československu a bydleti buď v Praze, v Brně nebo v Bratislavě.

O stipendium mohou se hlásiti muži i ženy ve věku od 20 do 30 roků. Podmínky jsou: 1. Žadatel musí býti občanem Spoj. Států; 2. v době podání žádosti musí býti graduantem z uznané koleje, university neb odborné školy, nebo je-li seniorem (v posledním ročníku), musí hleděti graduovati před obdržéním stipendia; 3. býti dobrého morálního charakteru, intelektuální schopnosti a dobrého osobního chování; 4. předložit lékařské vysvědčení o dobrém zdraví; 5. býti způsobilým k samostatnému studiu a k práci badatelské; 6. znáti prakticky český nebo slovenský jazyk, aby mohl rozuměti přednáškám v těchto jazycích.

Příhlášky o stipendia jakož i žádosti o bližší informace dlužno adresovati: Secretary, American Czechoslovak Student Exchange, Institute of International Education, 2 West 45th Street, New York, N. Y. Žádosti se všemi doklady musí býti podány nejpozději do 1. února každého roku; udělení stipendií bývá oznamováno v březnu nebo počátkem dubna.

Tělovýchovné organisace.

Tělovýchovných organisací mezi Čechy a Slováky ve Spoj. Státech a v Kanadě působí několik. Jsou to jak organisace sokolské, tak i orelské a pak i dělnické neboli socialistické a komunistické. Sokolské organisace třídí se ještě na národní a katolické. Rozdělení je toto:

I. Národní jsou: — 1. Americká Obec Sokolská v Chicagu (pro Čechy); 2. Slovenská

Telocvičná Jednota Sokol v Perth Amboy, N. J.

II. Katolické: — 1. Katolická Jednota Sokol v Chicagu pro Čechy; 2. Římsko a Grécko Katolická Slovenská Jednota Sokol v Passaic, N. J.; 3. Sokolské oddíly Prvej Katolíckej Slovenskej Jednoty v Cleveland, Ohio; 4. Slovenský Orel při podpůrné organizaci Prvý Slovenský Veniec Slobodného Orla v Bridgeport, Conn.; 5. český katolický Orel v New Yorku (pouze jeden sbor).

III. Dělnické: — 1. Jednota Dělnických Amerických Sokolů a Sokolic v New Yorku; 2. Svaz Dělnických Telocvičných Jednot čsl. v Clevelandu (socialistický); 3. Federace Děln. Těl. Jednot čsl. v New Yorku (komunistická). Tyto tři organisace jsou vesměs české.

IV. Svazy, sdružující ústředí. — 1. Svaz čsl. sokolstva; 2. Svaz slovanského sokolstva v Americe.

Z jmenovaných sokolských organisací však pouze dvě udržují styky s Čs. Obcí Sokolskou v Praze, protože jako ona kráčeji v šlépějích Tyršových a Fügnerových, kteří si přáli, aby Sokol sdružoval všechny lidi dobré vůle prodchnuté národním cítěním, kteří jsou povznese- ní nad politické, náboženské a společenské třídní. V jejich drahém odkazu jest až dodnes nejcennější zásada: nevnáseti ani náboženství ani politiky do Sokola; a díky této zásadě právě "národnímu" sokolstvu podařilo se dosáhnouti toho úspěchu, z něhož se dnes těší.

Svaz Československého Sokolstva v Americe.

SČS., angl. Czechoslovak Sokol Federation of America, po předběžných poradách 17. června 1929 ustavil se na schůzi 17. ledna 1931 v Chicagu. Sdruženy jsou Americká Obec Sokolská v Chicagu a Slovenská Telocvičná Jednota Sokol v Perth Amboy, N. J. Předsednictvo bylo zvoleno na tři roky, tedy do sletu 1933 v Chicagu, a jest následující: Starostou Jan Zeman, starosta STJS. v Guttenberg, N. J.; náměstkem starosty Frant. Vlach, náměstek starosty AOS. v Chicagu; jednatelem Frant. Oslislo, jednatel STJS. v Perth Amboy, N. J. (285 Oak St.); náčelníkem Jarka Jelínek, náčelník AOS. v Chicagu (1408 W. 18th St.)

Na IX. všesokolském sletu v Praze 1932 vystoupilo 5. července jménem Svazu 112 cvičenců pod vedením náčelníka Jarky Jelínka. (Cvičenců za AOS. bylo 81 (45 žen, 36 mužů), za Slov. Tel. Jed. Sokol 31 (17 žen, 14 mužů). Cvičenci podíleli se také na závodech svazu Slovanské Sokolstvo a na závodech Čs. Obce Sokolské v Praze, při nichž skvěle obstáli a dobře se umístili; podrobná zpráva o tom je v Denním Hlasateli 11. srpna 1932, v srpnovém a zářijovém čísle "Sokola Amerického" a v "Slovenském Sokole."

Wahoo Hatchery

Dodavatelé "Purina" slepičí krmě.—
Prodáváme nejlepší jakosti kuřátka a
obstaráváme líhnutí kuřat na zakázku.

Objednávkám poštou věnujeme zvláštní péči.
Střídavě krmě, menší produkční výlohy!
Krmte z "Checkerboard" pytlíků!

WAHOO, NEBRASKA

C. E. Henrickson

S. M. Hult

HENRICKSONOVA BARVA A NÁSTĚNNÝ PAPIR

Barvení a výzdoba. — Barvy, nástěnný papír
a potřeby. — Skelné tabule do oken a
automobilů.

OPERA HOUSE BLOCK

WAHOO, NEBRASKA

Telefon v úřadovně 253.

N. O. YOUNGSTROM

Všeobecná práce

KOVÁŘSKÁ A SVAŘOVACÍ.
WAHOO, NEBR.

Svařování acetylenovým plynem a kování
koní.

Dva bloky na západ od Union Pacific
nádraží.

The Modern Grocery

STANLEY & McCULLA

C. E. STANLEY, Mgr.

"As clean as a Mother's Kitchen."

Domácí podnik sloužící okresu
Sounders.

WAHOO, NEBRASKA.

Telefon: 30.

O. K. Meat Market

BERÁNEK & LEIFHEIT,
majitelé.

ČERSTVÉ MASO A RYBY
V SEZONĚ.

WAHOO, NEBRASKA

CITY CAFE

Jídla a lunče každou hodinu.

Domácí kuchyně.

MRS. LILLIE E. GIBSON

— a —

LEROY PEARSON, majitelé

WAHOO, NEBRASKA

KOLTERMAN'S VARIETY STORES

Doma vlastněný obchod.
Rozmanité zboží za nízké ceny.

WAHOO, NEBRASKA

WAHOO THEATRE

WAHOO, NEBRASKA

Velice napínavé divadlo každého
dne.

Mluvicí filmy nejlepší jakosti.

Svaz na rok 1933 chystá II. slet čsl. sokolstva v Americe, který bude asi 25. června v stadionu Soldier Field v Grantově parku v Chicagu, kde roku 1925 byl I. slet čsl. sokolstva (AOS. a STJS. společně). Kromě toho má čsl. sokolstvo vystoupiti i o "Českém dni" o světové výstavě chicažské, který bude asi 20. srpna 1933. Na slet budou pozváni též ostatní Slované.

Svaz Slovanského Sokolstva v Americe.

Jednání o utvoření SSS. v Americe datuje se již z dob předválečných. Několik pokusů však úplně selhalo. K novému jednání došlo zásluhou I. ročníku "Amerického Sborníku Sokolského" na rok 1929. První porada byla svolána na 17. června 1929 do úřadovny AOS. v Chicagu za účasti III. poselstva ČOS. z Prahy, jež dlelo na II. sletu AOS. v Chicagu; došlo však jenom k dohodě o ustavení Svazu čsl. sokolstva. Pak následovalo ještě několik porad.

K ustavení SSS. došlo 11. dubna 1931 v Chicagu a přítomně jsou v něm tyto organizace: — 1. Americká Obec Sokolská, sídlem v Chicagu (Cicero); 2. Slovenská Telocvičná Jednota Sokol v Perth Amboy, N. J.; 3. Sokolstwo Polskie w Ameryce, sídlem v Pittsburgh, Pa.; 4. Jugoslavenstvo Sokolstvo v Chicagu. — Ruský Sokol Sojedinenija projevil ochotu za člena přistoupiti.

Činovníky SSS. jsou: Starostou Dr. T. A. Starzynski za Poláky; jeho náměstky: Jan Zeman za Slováky a B. N. Miloševič za Jihoslovany; jednatelem Frant. Oslislo v Perth Amboy, N. J., za Slováky; náčelníkem Jarka Jelínek v Chicagu za Čechy; náměstky náčelníka: S. Kolodziejczyk za Poláky a Josp N. Baždarič za Jihoslovany, oba v Chicagu. Na vypracování stručných stanov zvolení: Sawicki, Jelínek a Baždarič.

Hned v ustavující schůzi bylo jednáno o zájezdu do Prahy na IX. slet všesokolský roku 1932 a o vystoupení na světové výstavě v Chicagu roku 1933.

Americká Obec Sokolská.

AOS., angl. American Sokol Union, nejstarší sokolská ústřední organizace v Americe (založena 15. srpna 1878 v Chicagu), na počátku roku 1932 sdružovala v 8 župách 121 jednotu s 10,283 členy (6,303 muži, 3,980 žen); všech příslušníků AOS. včetně dorostu a žactva obého pohlaví jest asi 20,000. Řada sdružených jednot má své vlastní budovy, některé mají také letní cvičiště a letní tábory v přírodě; nejstarší letní tábor má Plzeňský Sokol z Chicaga u New Buffalo, Mich., a to již 27 let, avšak Plzeňský Sokol od roku 1926 není členem AOS.

Roku 1931 některé župy uspořádaly jak obvykle závody cvičenců sdružených jednot, župní slety a také župní cvičitelské kursy, v nichž se vychovávají pomocné síly cvičitelské. Jednoty pořádaly veřejná cvičení, přednášky, besedy, hrály divadla atd.

Obec sama uspořádala výpravu na IX. slet všesokolský v Praze. Výprava vyjela na dvakrát: Předvoj vyplul 14. května s 286 osobami, hlavní výprava 8. června se 435 osobami (celkem 721); obě z New Yorku na lodi Aquitania do Cherbourgu ve Francii, odkud se jelo zvláštními vlaky přes Paříž a Cheb do Prahy.

Na sletu v Praze vystoupilo české sokolstvo společně se slovenským jménem Svazu čsl. sokolstva v Americe v úterý 5. července 1932, o čemž více ve stati o Svazu čsl. sokolstva.

Všechny župy a jednoty v roce 1932 byly vyzvány k uspořádání oslav 100. výročí narození Dra. Miroslava Tyrše, zakladatele Sokola, a 200. výročí narození Jiřího Washingtona, prvního presidenta Spoj. Států. V některých místech tyto slavnosti vyzněly mohutně a velkolepě. Jako pomůcka k nim vyšla 40stránková brožura "Tyršovo sokolstvo v Americe" redakcí F. L. Musila za spolupráce několika sokolských písmáků.

Práce tělovýchovná i osvětová, jež byla v AOS. v roce 1932 vykonána, jest obrovská, takže není možno, abych se zde o všem, byť i jen stručně, zmíňoval. O této práci referuje měsíčník "Sokol Americký", který roku 1932 vycházel v 54. ročníku redakcí F. L. Musila (adresa: P. O. Box 645, Chicago, Ill.); orgán je pro členy zdarma, nečlenové platí \$1 ročně. Adresa hlavní úřadovny (výkonný výbor AOS.) jest: American Sokol Union, 2136 S. 61st Ct., Cicero, Ill.

Na rok 1933 připravuje se AOS. společně se STJS. uspořádati jménem Svazu čsl. sokolstva v Americe II. slet čsl. sokolstva u příležitosti světové výstavy v Chicagu.

Zvláštní zmínky zasluhuje II. slet Sokolstva na Pacifiku ve dnech 7. až 10. srpna v Los Angeles, Calif. Pořádala jej Pacifická župa AOS. společně se Slováky a Jihoslovany Sokolský slet byl v neděli 7. srpna, načež ve středu 10. srpna večer Sokolové vystoupili v olympijském stadionu, kde se konaly X. mezinárodní olympijské hry. Oba podniky skončily skvěle. Při volbě královny sokolského sletu byla zvolena Češka, sl. Helena Holmanová z Pasadena, Calif.

Slovenská Telocvičná Jednota Sokol.

STJS., angl. Slovak Gymnastic Union Sokol of the U. S. A., byla založena 4. července

Drs. WAY and LATHROP

(Nástupci po Dr. F. E. a Dr. C. W. Way)

Všeobecná praxe, ranhojičství, nemoce oka. — Prohlídka očí a přizpůsobování brýlí. — X-Paprsky.

Úřední hodiny:

Dr. F. E. Way od 9 do 12 dopol.; od 2 do 5:30 odpol.

Dr. Lathrop, ranhojič, dopoledne ordinuje ve Wahoo Community nemocnici; odpoledne v úřadovně.

Dr. C. W. Way od 11 do 12 dopol.; od 2 do 5:30 odpol.

Úřadovna je otevřena od 7:30 do 9:30 večer.

Telefon v úřadovně čís. 41

Wahoo, Nebraska.

DR. WM. K. STEFAN

ČESKÝ LÉKAŘ

Všecky chronické a akutní nemoce léčeny nejnovějšími prostředky. — Zvláště se věnuje nemocem vnitřním.

Snad máte nesnáze s očima. — Podrobíme je důkladné zkoušce. — Ano, jsme v ordinaci dle ní až do 9 hodin večer.

Dr. Wm. K. Stefan, Wahoo, Nebr.

Dr. J. R. SWANSON

Osteopatický lékař a ranhojič.

Úřadovna nad lékárnou
St. Martin-ovou.

Wahoo, Nebraska.

Denní telefon 169

Noční telefon 2530.

NABÍZÍME

obyvatelům okresu Saunders výhody domácí instituce, kde mohou být pod dozorem svého rodinného lékaře, čímž se nemocnému dostane osobního zájmu.

Návštěvníci vždy vítáni.

COMMUNITY HOSPITAL

818 N. Elm St. Wahoo, Nebr.

J. J. JOHNSON, ředitel.

Telefon: 201.

DR. JOSEPH F. LAUVETZ

Český lékař a ranhojič.

Úřadovna nad Wahoo State Bank.

WAHOO, NEBRASKA.

DR. J. R. THOMPSON

Zubní Lékař

Telefon v úřadovně: 142. —
v obydlí: 78.

DIAGNOSA X-PAPRSKY.

WAHOO, NEBRASKA.

WAHOO GREEN HOUSES

Posíláme poštou čerstvé květiny a rostliny kamkoliv. — Zvláštní péči věnujeme věncům smutečním pro pohřby.

TELEFON č. 39.

457 NORTH LOCUST ST.

WAHOO, NEBRASKA.

1896. Je známa jako "národní Sokol" na rozdíl od katolického slovenského Sokola. Sídlo má v Perth Amboy, N. J. (adresa: 285 Oak St.), kde vlastní dům, v němž se také nalézá tiskárna jejího půlměsíčníku "Slovenský Sokol"; tento rokem 1933 vystoupil do 29. ročníku za redakce Frant. Čelka; roční předplatné pro členy \$1, pro nečleny \$1.25.

STJS. sdružuje na 200 sborů v různých státech Unie a nyní také v Kanadě, které jsou rozděleny do 18. žup. K 1. dubna vykazovala tento počet členstva: Mužské sbory 10,024, ženské sbory 2,563, oddělení dorostu 7,359, podporujícího členstva 526, dohromady 20,472. Podporujícími členy rozumějí se ti, kteří si neplatí na úmrtí a doživotní pojištění, neboť Jednota jest vedena jako bratrská podpůrná organizace, jež kromě tělesné výchovy a vzdělání zajišťuje svým členům i pojištění na život.

Roku 1932 některé župy uspořádaly opět závody cvičenců sdružených sborů, župní cvičení a cvičitelské kursy. Sbory pak jako obvykle měly svá veřejná cvičení, pořádaly přednášky, koncerty, zábavy a výlety a hrály divadla. Bylo též oslavováno 100. výročí narozenin Tyršových a 200. výročí narozenin Washingtonových.

Na IX. slet všesokolský 1932 v Praze uspořádala výpravu, jejíž předvoj vyplul 12. května na loď "Europa", hlavní výprava 7. června na loď "Bremen" z New Yorku do Brém, odkud účastníci jeli zvláštními vlaky přes Podmokly do Prahy. První výprava měla 459, druhá 732 osob, dohromady 1,191.

Na sletu v Praze vystoupili Slováci společně s Čechy, o čemž viz více u Svazu čsl. sokolstva. Také na závodech se podíleli.

Na rok 1933 připravují se cvičenci jejich sborů na II. slet čsl. sokolstva, který bude v červnu 1933 v Chicagu u příležitosti světové výstavy společně s AOS. jménem Svazu čsl. sokolstva v Americe.

Jako podpůrná organizace byla STJS. inkorporována roku 1912. Podle úředního výkazu 1. ledna 1932 měla 20,167 členů (v tom 7,526 dorostu); dospělí byli pojištěni na \$8,799,250, dorost na \$2,257,800. Jednota měla jmění \$1,186,765.37, oddělení dorostu \$79,271.83. Solventnost činila 117.81%.

Dělnický Americký Sokol.

Jednota Dělnických Amerických Sokolů a Sokolic (Bohemian-American Workingmen's Gymnastic Association "Sokol") v New Yorku byla založena 9. dubna 1899. Adresa: 525 East 72nd St., New York City. Sdruženo je 13 sborů, které mají kolem 800 členů, mužů i žen.

Orgánem je měsíčník "Besídka sokolská", který roku 1932 vycházel v 12. ročníku redakci Jos. Klímy, 433 E. 75th St., N. Y. C.; roční předplatné \$1.20.

Závody a veřejné cvičení byly 11. a 12. června 1932 v parku České Národní budovy ve Winfield na Long Islandu za účasti DTJ. z Clevelandu. První sbor DAS. v New Yorku oslavil 40. výročí svého založení 12. března 1932.

Katolická Jednota Sokol.

Česká Katolická Jednota Sokol, sídlem v Chicagu, byla založena 7. září 1903 v South Omaha, kde roku 1894 vznikl první sbor této Jednoty. Je rozdělena na pět žup, v nichž je kolem 65 sborů v 30 osadách, avšak z těch pouze kolem 20 je činná. Členstva má kolem 3,000 oběho pohlaví.

Orgánem je měsíčník "Katolický Sokol", jenž v roce 1932 vystoupil do 20. ročníku za redakce Vladimíra Malce v Hallettsville, Tex.; administrace listu je v čís. 1611 S. 11th St., St. Louis, Mo., roční předplatné 50c. Adresa náčelníka: V. J. Průša, 2652 S. Central Park ave., Chicago, Ill.

Župy KJS. v roce 1932 měly slety a závody: Župa Říp 1. až 3. července v Clevelandu; župa Hostýn 26. až 28. června v Ennis, Texas; župa Vráňkova 2. až 4. září v Howell, Neb. Kromě toho bylo společné cvičení sborů v župě Vráňkové 14. srpna v Tabor, S. Dak. Pozoruhodné je též, že dramatický kroužek katolického Sokola v Tabor, S. Dak., odhodlal se k okružní cestě po Iowa, Minnesotě a Wisconsinu, aby navštívil české osady a provedl tam divadelní představení.

Slovenský Katolický Sokol.

Plný název této organizace jest: Římsko a Grécko Katolická Slovenská Jednota Sokol (anglicky: Roman and Greek Catholic Gymnastic Union Sokol). Zkráceně se zve Slovenský Katolický Sokol v Americe.

Vydává týdenní orgán "Katolický Sokol" redakci Gustava Košíka v Passaic, N. J.; list roku 1933 vystoupil do 23. ročníku. Má též anglickou část "The Falcon" a anglickou část "Sokolites". Také byla zavedena rubrika "Sokolsko-Oroľský Obzor", roku 1931 i zvláštní rubrika pro ženy. Značnou pozornost věnuje sportu. List není však čistě odborný, zasahuje i do politiky.

Roku 1932 sdružené župy uspořádaly několik závodů a sletů a také cvičitelské kursy.

Tato organizace je vlastně bratrská jednota, pojišťující pro případ úmrtí a na dožití. Založena byla roku 1903, kdy měla 34 členy a žádný majetek. Inkorporována byla 1905 a pojišťující obchod provádí ve Spoj. Státech i v

FIRST NATIONAL BANK

ZALOŽENO V ROKU 1882.

WAHOO,

NEBRASKA.

Půjčuje peníze na obdělávané farmy. Obstarává pojištění všeho druhu. Zasílá peníze do staré vlasti. Kupuje a prodává markyče na farmy.

EMIL E. PLÁČEK, Předseda

ERNEST HANSON, Kasír.

LOUIS J. KUDRNA, Místopředseda

JAMES L. KUDRNA, Výpomocný kasír.

Farmers & Merchants BANK

MALMO, NEBRASKA.

"BANKA OSOBNÍCH SLUŽEB."

Kapitál a přebytek \$30,000.00

BANK OF PRAGUE, PRAGUE, NEBRASKA.

VZORNÁ OBSLUHA.
ÚPLNÁ JISTOTA.

EMIL E. PLÁČEK, předseda

MAX VLASAK, kasír

THOS. J. VLASAK, výp. kasír.

N. O. WALTHER & SON

FREMONT, NEBRASKA.

POMNÍKY.

Hamilton and Johnson

Abstraktoři pod zárukou.

Více než 20 let stálé zkušenosti v
majetkových knihách okresu
Saunders.

Úřadovna na radnici.

WAHOO, NEBRASKA.

Telefon 404.

Burmeister Bros.

MAJETKY — POJISTNÉ A
FINANCOVÁNÍ AUTOMOBILŮ.

Navštivte nás, než koupíte.

WAHOO, NEBRASKA.

HANSON & VLČEK

Majetky Půjčky Pojistné.

Oscar Hanson Wm. J. Vlček

Máme nyní na prodej několik dobrých
farem poblíže Wahoo za nízké ceny.
Přejete-li si koupit dobrou farmu za cenu,
za níž se jistě prodá, navštivte nás.

Úřadovna na dolejší podlaze
Citizens State Bank budovy,

WAHOO, NEBRASKA.

Kanadě. Oddělení dorostu bylo zavedeno 1912 (pro pojišťování mládeže do 18 let). Dne 1. ledna 1932 měla 19,256 dospělých členů, všeho členstva bylo však přes 40,000; majetku měla \$1,284,575.14. Solventnost 122.18%. V Passaic, N. J., má svůj vlastní dům pro hlavní úřadovnu a v něm také vlastní tiskárnu.

Sokol I. Katol. Slov. Jednoty.

Bratrská pojišťující organizace Prvá Katolická Slovenská Jednota s hlavní úřadovnou v Clevelandu začala roku 1931 organizovat tělocvičná oddělení při svých sborech v jednotlivých osadách. Tato oddělení pojmenovala Sokol. Již 1. března 1931 došlo k zorganizování I. okresu v Pittsburgh, Pa., v srpnu 1932 bylo těchto okresů (žup) jedenáct. Cvičenci rekrutují se z "Mládeneckých oddílů" při jednotlivých sborech. Okres 6. "Juraj Onda" uspořádal slet 5. září 1932 v United, Pa.; okres 2. "Štefan Furdek" v Allentown, Pa., připravoval r. 1932 také slet.

Orgán této organizace "Jednota" v Midletown, Pa., má pravidelnou rubriku "Telo-cvik", kterou vede Josef Matašovský, předseda technického sboru Sokola I. Kat. Slov. Jednoty; tento býval dříve vrchním náčelníkem Slov. Kat. Sokola. Kromě toho sokolským oddílům slouží "Jaro", příloha pro Mládenecký Oddiel a Sokolov Prvej Kat. Slov. Jednoty; vychází jako příloha týdeníku "Jednota" s články slovenskými i anglickými.

Slovenský Orel v Americe.

Prvý Slovenský Veniec Slobodného Orla v Amerike (anglicky: First Slovanic Wreath of the Free Eagle) má hlavní úřadovnu v Bridgeport, Conn. (650 Arctic St.) Je to vlastně podpůrná organizace (založena 1895, inkorporována 1901), která roku 1929 vyvolala v život tělocvičné oddělení Slovenský Orel v Americe (anglicky Slovak Eagle), aby si udržela svou mládež. První veřejné cvičení této Orlové uspořádali 11. srpna 1929 v Bridgeport, Conn., kde vznikl první sbor, který je také nejčilejší.

Od roku 1929 vydává tělocvičné oddělení I. S. V. S. O. svůj orgán "Slovák Orel", který vychází nepravidelně v různých lhůtách a stojí ročně 60c. Oddíly cvičenců jsou teprve asi u 20 sborů, které v této jednotě slují listky. Jinak celé organizaci za orgán slouží deník "Slovák v Americe" v New Yorku.

Podle výkazu z 1. ledna 1932 všech členů bylo 12,190 (v tom 5,100 mládeže). Dospělí byli pojištěni na \$6,501,750, mládež na \$2,129,250. Celkový majetek činil \$945,734.36. Solventnost 106.35%. Pojišťuje pouze na úmrtí; za členy přijímá muže a ženy slovenského původu ve věku od 16 do 45 roků.

Dělnické Tělocvičné Jednoty.

Clevelandský okres čsl. DTJ. uspořádal 3. července 1932 ve svém táboře "Taborville" u Auburn, Ohio, výroční veřejné cvičení. Přijeli též hosté z New Yorku, St. Louisu, Detroit, Chicaga a Akron, Ohio, a s nimi přes 40 cvičenců, takže všech vystoupilo na 400. Mezi hosty bylo také 40 borců německé dělnické tělocvičné organizace Bildungs Verein Eintrach z Clevelandu a cvičenci Děln. Am. Sokola z New Yorku. V tomto táboře byl také v červenci týdenní cvičitelský kurs.

V pondělí 4. července konala se v tomto táboře porada 25 pracovníků DTJ. z Clevelandu, Chicaga a St. Louisu a zástupců Jednoty Děln. Amer. Sokola z New Yorku. Jednalo se o sblížení čsl. DTJ. v Americe, jejichž dřívější Svaz, založený 1911 v Chicagu, za války a po ní čsl. komunisté rozbili. Usneseno založit Svaz DTJ. na základě federacím, v němž by byly tři samostatné okresy (župy): I. okres by tvořila Jednota Děln. Am. Sokolů v New Yorku, která má 13 sborů na východě a jež by si podržela své jméno i své stanovy a dosavadní zřízení; II. okres by tvořil nynější okres DTJ. v Clevelandu a okolí, kde je pět jednot, za těchto podmínek; III. okres by byl utvořen z DTJ. v Chicagu a v St. Louisu.

Všeho členstva DTJ. nyní mají kolem 500. Vlastního tiskového orgánu nikdy neměly. Za orgán jim slouží socialistické týdeníky "Am. Děln. Listy" v Clevelandu a "Spravedlnost" v Chicagu. Zajímavé je, že skoro všechny jejich zprávy jsou anglické.

Komunistické jednoty založily si hned po válce svou Federaci DTJ. čsl. v Americe, sídlem v New Yorku, v níž má být též asi půltuctu jednot ve Spoj. Státech a v Kanadě. Nevykazují však žádné tělocvičné činnosti. Z Federace vystoupila DTJ. v St. Louisu, která už po několik let udržuje přátelské styky s "pravičáckými" neboli socialistickými jednotami v Clevelandu a Chicagu a má být též členem jejich nového Svazu. Orgánem Federace je český komunistický týdeník "Obrana" v New Yorku.

Slovenská Katolická Athletická Līga.

S. K. A. L. byla podle oznámení z 22. ledna 1932 v "Slov. Občanu" v Hazleton, Pa., založena pro východní Pennsylvanii a proto v anglickém názvu nese pojmenování Eastern Pennsylvanian Slovak Catholic Athletic League. Byla založena proto, aby "panovalo dorozumění a shoda mezi mládeží slovensko-katolickou." Členem může se stát každý atletický zábavný kroužek v osadách filadelfské arcidiecése. Līga pěstuje různé sporty podle sezony.

Psací stroje

nejnovějších modelů
**UNDERWOOD,
ROYAL, REMINGTON**
a jiné za ceny nejnižší.

Šicí stroje

SINGER — WHITE

a jiných známých značek, elektrické neb šlapací, nové neb přestavěné, za nejnižší ceny!

10-LETÁ ZÁRUKA

Prodáváme, půjčujeme, spravíme neb vyměníme Váš psací stroj. Zasíláme do všech států v Americe, též i do Evropy C. O. D.

Vyplatí se Vám při návštěvě Chicaga, náš závod navštívit, poněvadž Vám v každém případě ušetříme peníze.

O spolehlivosti se můžete přesvědčiti dotazem v Denním Hlasateli. Za zboží zasílané na dobírku ručíme! Pište česky neb anglicky, dříve než koupíte jinde. Vyplatí se vám to. Krajany v Chicagu upřímně zveme ku prohlídce našeho, lácemi přeplněného, obchodu.

CHARLES ŽÁK

TYPEWRITER & SEWING MACHINES EXP. CO.,

3406 W. 26. ST., CHICAGO, ILL.

Telefon Lawndale 6698

Spolehlivý pozemkový ústav

Největší láce v majetkách!

Zaručené první markeče
v obnosech \$500 až \$5,000
nesoucí 5 a 6% úroků.

Bezpečnostní schránky za
\$3 -- a výše.

Koupě a prodeje majetků,
výměna, kolekce platných i
propadlých markečů a bondů.

Pojištění všeho druhu.

Obraťte se ve všech finančních a
majetkových záležitostech na

James Karban & Co.
INC.

1809 So. Racine Ave., Chicago

Tel. Canal 5292 a 5293.

Z kulturního života.

Z ostatního rušného a bohatého života kulturního Čechů a Slováků ve Spoj. Státech mohu zaznamenat jenom nejdůležitější a pro nedostatek místa ještě jen stručně. Jest opravdu škoda, že nemáme nějakého měsíčníku, který by zaznamenával všechny důležité události z celé čsl. Ameriky a kromě informací současníků zachovával je tak i pro příští historiky. Noviny obyčejně referují jenom o událostech jim nejbližších a tak ostatní osady nedovídati se mnoho nebo nic o práci v jiných místech. Tak se stává i nyní, jak bylo již dříve, že mnohé důležité události úplně zapadnou a po letech nelze o nich sehnati potřebných informací.

Naše divadla a zpěv.

Pokud jde o stručnou historii českého divadla a českého zpěvu ve Spoj. Státech, odkazuji na kalendář "Hlasatel" na rok 1932. Bylo by dobře zpracovati tuto historii důkladně a zachovati ji na památku budoucím.

Český Dělnický Pěvecký Sbor "Lyra" v Chicagu uspořádá roku 1932 druhý zájezd do Československa; kromě pěvců jela s nimi i řada přátel a tato výprava vyjela 12. května z Chicaga. Pěvci koncertovali v Praze a pak v řadě měst po celém Československu.

Česká Ústřední Pěvecká Jednota v Chicagu, která byla znovu vzkříšena, rokovala na schůzi delegátů pěveckých sborů v ní zastoupených, konané 27. července 1932, o reprezentaci našeho pěvectva na chicažské světové výstavě o "Čsl. dni", který má být 20. srpna 1933. Usneseno sestaviti smíšený sbor a vydati svolání k čsl. pěvcům, aby sbor mohl být zorganizován; toto svolání bylo v Denním Hlasateli 2. srpna. Tajemníkem Č. Ú. P. J. jest Václav Roučka, 2655 S. Harding ave.

Ústředna Čsl. Ochotníků v Americe, sídlem v Chicagu, uspořádala ochotnickou divadelní soutěž "Čsl. Amerika sobě". Na počátku roku 1932 byly v rámci této soutěže na jevišti síně Sokola Chicago provedeny čtyři hry čtyřmi ochotnickými kroužky. Hrály se o ceny, ty však uděleny nebyly, ale všechny účinkující kroužky dostaly diplomy uznání za svou snahu. Ústředna otiskuje v Denním Hlasateli občas ve svém "Koutku" zprávy pro informování veřejnosti. Adresa jest: 3301 W. 26th St., Chicago, Ill.

Nová česká opera v Americe. — Metropolitní opera v New Yorku provedla v sezoně 1931-32 českou operu "Švanda dudák" od Jaroslava Weinberga. Premiéra byla v sobotu 7. listopadu 1931 odpoledne a nato ji M. O. provedla 10. listopadu při zahajovacím představení ve Filadelfii. Premiéra měla úspěch u obecnosti i u kritiky a tak 17. prosince 1931

bylo již čtvrté představení "Švandy dudáka" na scéně Metropolitní opery new-yorské. Byla to již čtvrtá česká opera, jež se dostala na tuto scénu počínaje Smetanovou "Prodanou nevěstou" 19. února 1909. Premiéra Weinbergova "Švandy dudáka" byla 27. dubna 1926 v Národním divadle v Praze.

České dni.

V Clevelandu v neděli 19. června 1932 byl ve Šlapnickově háji 10. "Český den", který je finančním zdrojem místního českého svobodomyšlného školství.

X. tábor lidu svobodomyšlného, výroční manifestace státního Svazu Svobodomyšlných v Illinoisu, byl v neděli 26. června 1932 v Plzeňském parku v Chicagu. Zároveň bylo oslaveno 200. výročí narození Jiřího Washingtona.

Na výstavě okresu Saline v Crete, Neb., byl ve středu 14. září 1932 "Český den"; při programu vystoupili také cvičenci místního národního Sokola.

Výroční "Národní pout" v Chicagu byla uspořádána 14. srpna 1932 Americkým Národním Sdružením Čechoslováků.

V Montgomery, Minn., měli 1. října 1932 čtvrtý výroční "koláčkový den," spojený s velkou parádou a celodenním programem, který zahrnoval i řeči kandidátů na úřad guvernéra státu Minnesoty. V tento den jsou všem hostům předkládány české koláčky.

Na výstavě okresu Dodge v Scribner, Neb., ve čtvrtek 15. září 1932 vystoupilo 50 cvičenců národního Sokola z Clarkson, Neb.

Na výstavě okresu Stanton v městě Stanton, Neb., vystoupil r. 1932 Katolický Sokol z Clarkson, Neb., který roku 1931 vystoupil na výstavě okresu Colfax v Leigh, Neb.

V Chicagu byl "Čsl. den" při vojenských slavnostech 29. června 1932. V stadionu Soldier Field v Grantově parku vystoupilo sokolstvo Střední župy AOS. v počtu 300. Cvičení se velice líbilo a sám velitel generál Parker vyjádřil se pochvalně. Anglický tisk přinesl několik obrázků.

"Čsl. den" v Dallas, Tex., byl v neděli 16. října 1932 v rámci státní hospodářské výstavy. Organizovalo jej opět Americko-československé sdružení v Dallas. Dříve se tato slavnost jmenovala jenom "Český den", letos byl název rozšířen na všechny Čechoslováky.

Den čes. svob. škol v Chicagu byl v neděli 18. září 1932, kdy Sdružení českých svobodomyšlných škol v Chicagu a okolí uspořádalo své výroční "Staročeské posvícení" v Plzeňském parku.

Kromě toho byla ještě řada výročních českých dní na různých místech, zejména v katolických osadách, jako jsou výroční pouti a pod.

SPOLEHLIVÝ ZÁVOD. -:- PRVOTŘÍDNÍ ZBOŽÍ. **ČISTÉ VÝROBKY - ŽÁDNÉ NÁHRAŽKY.**

48 roků poctivého obchodu, služby a nepřemrštěných cen.

Dodávka přímo od výrobce spotřebovateli.

Porovnejte naši kávu s jinou. Jest výmínečná, ochutnáním se přesvědčíte sami.

Nekupujte zboží laciné. Nebudete mít z něho užitek. Jen skutečná jakost poskytne Vám lepší hodnotu. **To se týká nejvíce dobré kávy.** Zaplatíte-li o něco více, dostanete prvotřídní jakost, což znamená pro Vás více koflíků

kávy na každou libru. Tím tedy ušetříte, neboť dostanete více, za Vaše peníze.

Kupte kávu v zrnkách, pouze tak budete vědět, za co platíte. — Do mleté kávy se může přimlet jakákoliv náhražka, čímž se její chuť a jakost poškodí.

Dříve než objednáte kávu, pište si o náš ceník. Jedině tak ušetříte. — Za zboží naše ručíme. Naši zákazníci jsou našimi podílíky. Dividendy jsou jim placeny jakostí a poctivostí váhy.

PŘESVĚDČTE SE DNES! — PIŠTE OKAMŽITĚ!

JAVA COFFEE MILLS

1706-1708 So. Racine Ave.

Chicago, Ill.

Krajanský obchod! — Založený roku 1885.

Návštěvníci Světové Výstavy!

Chcete-li si pochutnat jako
doma — zajděte do

KLAS Restaurace

5734 záp. 22. ul., Cicero, Ill.

TELEFON CICERO 795.

Nejllepší obědy, večere, pěkná zábava
-:- a skutečně prvotřídní osvěžení. -:-

The **WILBERT**

**ASFALTOVÁ
VODU NEPROPOUŠTĚCÍ
SCHRÁNA.**

*Jediná v celém světě
nepotící se schránka
pro zemřelé.*

Na prodej ve všech větších
pohřebních ústavech.

Za stejnou cenu \$100.

Slovenské dni.

Bratři Slováci mají výročních "Slovenských dní" každého roku mnohem více nežli Češi. První tento národní svátek byl uspořádán roku 1917 v Clevelandu péčí okresního sboru Slovenské Ligy na návrh Jana Pankucha. Od té doby se tyto svátky velice rozšířily. Z roku 1932 zaznamenávám pouze několik nejvýznačnějších.

XVI. výroční slovenský den v Cleveland, O., byl v neděli 27. června v zahradě "České siné Sokol" na Clark ave. Slavnosti předsedal Dr. Jan Weber, slavnostním řečníkem byl čsl. konsul Dr. Bedřich Kalda.

X. slov. den v okresích Luzerne a Lackawanna byl 4. července v Sans Souci parku ve Wilkes-Barre, Pa. Navštívilo jej na 8,000 osob.

IX. slov. den západní Pennsylvanie konal se 13. července v Kenneywood parku blízko Pittsburghu, Pa.

VI. slov. den na východě v Perth Amboy, N. J., byl 14. července za účasti více nežli 10,000 osob vzdor nepříznivému počasí.

VI. výroční den detroitských a okolních Slováků byl 31. července ve Van Dyke parku v Detroit, Mich.

IV. národní slov. den v Chicagu byl 4. září v Riverview parku. Jako roku 1931, i roku 1932 vystoupilo slovenské a české sokolstvo. Pořadatelstvo vydalo slovenský Památník o 104 str. a obálce.

IV. slov. katolický den v Michiganu byl 4. července ve Warren, Mich., což je předměstí Detroitu. Vystoupilo též katolické sokolstvo a přišli Slováci i z Kanady. Roku 1931 byl tento den v Owosso, Mich.

III. slov. den okresu Fayette v Pennsylvanii byl ve čtvrtek 14. července v Shady Grove parku v Uniontown, Pa., pod záštitou Amer. Slov. Sdružení.

IV. slov. den okresu Westmoreland v Pennsylvanii byl ve čtvrtek 21. července v Oakford parku v Jeannette, Pa. Vystoupili též slovenští Sokolové a slovenští skauti.

II. katolický slov. den v Chicagu konal se 4. července v Plzeňském parku. První slov. kat. den v Chicagu, uspořádaný 11. října 1931 slovenskými spolky ve prospěch Slov. Kat. Dobročinné Společnosti, vykazoval příjem \$8,339.90, z čehož zbylo čistého zisku \$5,303.35; návštěva se odhadovala na 10,000 osob.

Slov. den pro Slováky z Vandergriftu a Leechburgu v Pennsylvanii byl 30. července v Griffo parku blízko Vandergriftu; dostavili se také Slováci z okolních osad.

Při většině těchto dní bylo též oslavováno 200. výročí narození Jiřího Washingtona.

Jubilea osad a organizací.

Démantové jubileum osady Dubiny v Texasu. — "Asi 15 mil jihovýchodně od okresního města La Grange a asi 3 mile severně od městečka Weimar prostírá se hvozď, na jehož okraji stojí český katolický kostelík, fara, klášter a škola, několik domků a rozsáhlé obchodní místnosti s mnoha přístavbami. Místo toto jmenuje se Dubina." Tak píše Jan Habenicht ve svých "Dějínách Čechův Amerických" r. 1910. Základ k této české osadě roku 1856 položil Josef Petr z Tiché u Frenštátu pod Radhoštěm, který v červnu 1856 s Valentínem Haiduškem a několika jinými rodinami valašskými vsedl v Brémách na malý německý plachetník, jenž po třináctinedělní svízelné plavbě dopravil je do Galvestonu v Texasu. Onen obchod v Dubině, o němž se Habenicht zmiňuje, patřil právě Petrovu synu Josefovi, narozenému 1845 v Tiché, který v Texasu zbohatl a zastával i různé úřady; v Dubině, již sám pojmenoval, byl ustanoven prvním poštmistrem a dvakrát byl zvolen poslancem do státní zákonodárny. Otec Josef Petr měl 3 syny a 3 dcery, když přijel do Texasu. Syn Josef, který při příjezdu do Texasu byl 11letý, musil těžce pracovat a pomáhat rodině právě jako starší Jan. V občanské válce Severu proti Jihu, vypuknuvši 1861, musil Jan do války s konfederační armádou a také v bitvě padl; Josef, jenž bylo teprve 16 roků, musil dovážeti s potahem potraviny za armádou a voziti vládní bavlnu do Mexika. Po válce se Josef vyučil kovářství a po několika letech ujmul se otcova hospodářství, jež značně rozšířil přikoupením půdy a také obchod velice zvelebil. Dr. Habenicht v době, kdy své dějiny psal, o něm poznamenal, že kromě obchodu a kovářny vlastní přes 1,000 akrů dobré půdy, na které má obživu až na 20 českých rodin buď jako dělníci nebo jako nájemci. Padesáté výročí příchodu prvních přistěhovalců do Dubiny či založení první osady Moravanů na západní straně řeky Colorado v Texasu bylo oslaveno 4. listopadu 1906 a na této slavnosti mluvil Augustin Haidušek, redaktor "Svobody" z La Grange, syn výše zmíněného Valentina Haiduška. Haidušek svou řeč tehdy otiskl v kalendáři jím vydaném, nyní 14. března 1932 přinesl ji znovu "Nový Domov" v Hallettsville. Démantové jubileum v Dubině, 75. výročí této moravské osady bylo oslaveno v listopadu 1931. Kostel v Dubině byl postaven 1877, škola 1875, klášter 1886. Do této osady sv. Cyrila a Methoděje r. 1932 dojížděl Rev. Szymanski z Weimar, Tex.; ve škole sv. Eduarda 120 dítek r. 1932 vyučovaly 3 sestry Vtěleného Slova.

60 let osady sv. Václava v Baltimore. — 60. výročí založení této osady bylo oslaveno 30.

PRŮTRŽ NENÍ TRHLINOU.

Není zde rána k hojení.

Průtrž není trhlinou, nýbrž jenom zeslabením svalstva břišní stěny. Pasy podepírají tyto svaly, ale neposilují je — naopak, tlak podložky obyčejného pasu ještě více je zeslabuje, neboť zabráňuje náležitě cirkulaci krve.

STUART'S ADHESIF PLAPAO-PADS jsou zcela rozdílné. Jsou to mechanicko-chemické příločky, tak zhotovené, samopřiléhavými k udržení sílivky svalů, zvané "Plapao" stále a bez přestání na postižených místech a aby do nejvyšší míry předešly nebezpečí sešinuť se a bolestnému tření. Adhesivní látka je měkká jako samet a lpi na těle bez pásků, přesek nebo per, snadno k přiložení, pohodlné, laciné. Byly poctěny zlatou medailí v Římě, Grand Prix v Paříži, čestným uznáním na Panamsko-Pacifické výstavě v San Francisco atd. Spousta přísežných dosvědčení z různých dílů světa již přes čtvrtstoletí nás docházející, oznamují docílené úspěchy — bez ztráty času nebo zameškání práce. Plapao, jež vstřebá se pod kůži, společně s působením "plaster therapy" spolupracující k přirozenému vyléčení, po němž není již více třeba žádných pásů.

Přestaňte plýtvati časem a peněží za starodávné přístroje. — Použte se, jak uzavřítí průtržný otvor tak, jak příroda požaduje, aby průtrž nemohla vycházeti. Neposílejte peníze; pošlete pouze dolejší kupon na zkoušku zdarma. — Pro svůj vlastní prospěch pište ještě dnes — zítra mohlo by již být pozdě.

Kupon na zkoušku zdarma.

PLAPAO LABORATORIES, Inc.,

1894 Stuart Bldg., St. Louis, Mo.

Zašlete mi zdarma 10-denní dávku léčivého činitele Plapao na zkoušku a 48 stránkovou, ilustrovanou knížku pojednávající o průtrži; žádný plat za tuto nyní ani později.

Adresa

Jméno

James F. Mansfield, ml.,

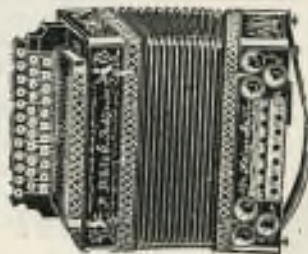
3745 Grand Blvd., Brookfield, Ill.

President osady Brookfield, Ill., když zvolen byl do tohoto řádu, byl nejmladším majorem ze všech předměstí. Jest majitelem krásného pohřebního ústavu. Čile účastní se spolkového života a je členem "Brookfield Bohemian American Club" "The

Cicero Eagles", "The La Grange Elks" a jiných spolkových těles. Dostalo se mu vzdělání na škole veřejné, gramární, vyšší a universitní. Od roku 1918 věnoval se službě veřejnosti co fidelet pohřbů a započal na západní straně na ulici 16té a Crawford Ave., později v čísle 4300 W. 26. Street a pak odstěhoval se do Brookfield, kde po 7 let nalezá se jeho pohřební závod v čísle 3745 Grand Blvd., Brookfield, Ill.

NEJLEPŠÍ ČESKÉ Harmoniky "Heligonky"

i chromatické a pianové se 36 až 200 basy vyrábí česká výrobna harmonik

Konstantin Stibitz ČESKÉ BUDĚJOVICE, CZECHOSLOVAKIA, EUROPE.

Podporujte dobrou českou ruční práci. Každou objednávku co nejpečlivěji vyřídím. Ceny mírné. Nový ceník zašlu zdarma. — Někupujte napodobeniny českých harmonik, které se u vás nabízí.

září a 2. října 1932. Nové oltáře v pátek 30. září posvětil český biskup Rev. Ludvík B. Kučera z Lincoln, Neb., a v neděli 2. října sloužil slavnou pontifikální mši a měl jubilejní kázání. Krajané začali se v Baltimore, Md., usazovati již v letech čtyřicátých a padesátých minulého století, leč jenom poskrovnu. Česká katolická osada byla zde založena 1870, ale na kostel zmohla se až 1872. Rev. Valentin Vacula z Moravy, který přijel 26. listopadu 1870, koupil lutheránský kostel na Central ave. u Baltimore ul. za \$11,000 a dal jej upravit pro katolické bohoslužby, načež 26. května 1872 byl tento kostel sv. Václava vysvěcen. V září 1903 byla u kostela otevřena moderní česká katolická škola o 12 učebnách. Na rok 1932 připadlo také 50. výročí působení otců Redemptoristů v osadě sv. Václava. Nyní jest zde farářem Rev. Lud. Hlobil, C. S. S. R., který má 6 spolupracovníků; kostel jest na Ashland ave. škola 814 North Collington ave., blíže Ashland ave.; v denní škole roku 1932 bylo 665 dětí, které vyučovalo 11 sester de Notre Dame; u osady je také dětská zahrádka.

60 let práce českých katolíků v Milwaukee, Wis. — Katolíti Čechové v Milwaukee dostali první český kostel roku 1871, kdy jejich prv český kněz Rev. Josef Gartner, rodem Moravan, koupil nedostavěný protestantský kostel na rohu 4. a Cherry ul. a položil tak základ k české katolické osadě sv. Jana Nepomuckého. Roku 1883 Rev. Leo Suchý založil na jižní straně novou českou osadu sv. Václava, která tedy roku 1933 bude oslavovati zlaté jubileum. Osada sv. Jana Nep. má však už nyní nový kostel, novou školu a ostatní budovy, vše krásné a moderní, takže je právem na výsledky své práce hrdá. Farářem roku 1932 byl zde Rev. Frant. Boženek, který dříve působil v Chicagu; škola má číslo 3426 North Street a roku 1932 bylo v ní 145 dětí vyučováno 4 sestrami de Notre Dame z Milwaukee, pátá vyučovala hudebně. Druhá česká kat. škola v osadě sv. Václava měla 100 dětí.

40 let osady Blah. P. Marie Lurdské v Chicagu. — V neděli 25. září 1932 byl v Chicagu posvěcen nový chrám Blahoslavené Panny Marie Lurdské, nalézající se na Keeler ave. a 15. ul. ve čtvrti zvané Merigold nebo Nový Tábor. Svěcení provedl Rev. Ludvík B. Kučera z Lincoln, Neb., jediný český biskup ve Spoj. Státech. Správcem osady je Rev. Alois Mergl od 18. března 1906. — Tato osada roku 1932 oslavila zároveň 40 let svého trvání, neboť její první kostel téhož jména byl vysvěcen hned 22. října 1892. Roku 1932 byla zde osmitřídí škola, v níž 160 dětí ve 4 učebnách o dvou odděleních vyučovaly 4 sestry řádu sv. Benedikta. Při této škole je také obchodní běh jed-

no až dvouletý, v němž vyučovaly sestry téhož řádu 60 studentů. Školku gregoriánského zpěvu pro kostelní potřebu vyučuje osadní správce.

30 let práce Matice Vyššího Vzdělání. — Tato instituce pro podporu čsl. mládeže v Americe, snažící se o dosažení vyššího vzdělání na amerických kolejích a universitách, byla založena 27. července 1902 v Cedar Rapids, Ia. V červenci 1932 dovršila tedy 30letí své práce. Podrobnější vylíčení viz ze statí "České a slovenské školství."

Stříbrné jubileum Svazu Svobodomyšlných. — Svaz Svobodomyšlných v Americe byl založen 16. srpna 1907 v Chicagu. Na schůzi výkonného výboru S. S. 23. srpna 1932 v Husově domě v Chicagu bylo usneseno uspořádati jubilejní slavnost v zimním období a byl zvolen slavnostní výbor. Svaz byl založen pokrokovými svobodáři, kteří nebyli spokojeni v staré Svobodné Obci, jejíž orgán "Svojan" začal vycházeti 8. listopadu 1894 v Chicagu redakcí F. B. Zdrůbka zprvu čtvrtletně, později měsíčně a vychází dosud. Sídlem Svazu s počátku byl New York, kde také v prosinci 1910 začal vycházeti jeho orgán "Věk Rozumu", zprvu jako měsíčník, načež od prosince 1932 po přestěhování do Chicaga jako týdeník; tento list vychází dosud, roku 1933 vstoupil do 23. ročníku. První "Svojan" začal vycházeti 3. června 1873 v Chicagu redakcí Ladimíra Klácela, leč po 15 číslech zanikl.

Stříbrné jubileum české osady sv. Jana Nepomuckého v Detroit, Mich., bylo oslaveno 22. května 1932. Bylo to 16. května 1907, kdy Rev. Josef Janeček vyryl první lopatu hlíny pro základy kostela sv. Jana Nepomuckého, načež následující neděli bylo v této slavnosti pokračováno a sbírány dary na stavbu. Kostel byl vysvěcen 15. března 1908, ale již 9. března 1912 vyhořel; oheň vznikl asi skřížením drátů elektrického vedení ve 2:30 hod. zrána a zničil vnitřní zařízení. Bylo nutno stavěti znovu, pak byla blízko kostela postavena prostranná sň pro přednášky, slavnosti a divadla, koupěna farní budova a pro jeptišky-učitelky nedávno byl koupěn dům. Osadu u tohoto kostela založili věřící, již dříve patřili k osadě sv. Václava, jež byla založena 1870. Farářem je nyní Rev. Josef Janeček, 2327 Lawton ave. — U osady sv. Václava (na St. Antoine and Leland Sts.) je škola se 130 dítkami, jež vyučovaly 4 sestry řádu sv. Františka.

Stříbrné jubileum v Lidgerwood, N. Dak. — Oslavila je osada sv. Jana Nepomuckého 16. května 1932. Bylo to vlastně jenom jubileum kostela, který byl 16. června 1907 vysvěcen. V Lidgerwood totiž byl první kostel sv. Jana Nep. postaven hned 1887, leč 4. května 1905

!! Importované české zboží přímo od výrobců !!

Pravé valasské papuce, velice teplé Prima jakosti, nízké od 65c, vysoké od 90c výše Píště o cenník.

České houby — hřibky, jemný řez, libra \$1.45, ..čtvrt libry40c

Sladký mák, libra 20c

Pardubický perník, balíček 25c

Fiková a sladová káva (cikorie), balíček.. 19c

Šumivé bonbony (Maršnera) na dělání sodovky, ..tucet za 15c

České plněné velice chutné candy ve velkých ..krabících\$1.00

Pravá Karlovarská sůl, čistí střeva a žaludek— ..proti zácpě 45c

Salvát — skutečně osvědčený prostředek proti ..nemocem žlučníku, žlučovým kaminkům a ja-

ter — radí-li vám lékař operaci, zkuste ještě ..tento prostředek a přesvědčte se o jeho účin-

ku. Cena \$1.00

Mast na kuří oka 25c

Secred massage cream, čistí pleť, ničí vrásky 69c

Import. mýdlo Manol, odstraňuje mastnotu pleť ..a zvyšuje cirkulaci krve 45c

Import. mýdlo Myjava — mycí cream, činí pleť ..jemnou, narůžovělou. Cena 45c

Imp. toaletní mýdlo Lanolin, příjemně vonící 25c

Hair remover, odstraňuje chloupky v 5 min. 65c

Scalp Ointment — sílí vlasy, zamezuje padání ..vlasů 65c

Ořechový olej na vlasy — osvědčený starodávný ..sílic vlasů 40c

Kapucínské kapky při nevolnosti neb holestech ..střevních a žaludečních 60c

Odol — ústní přípravek, čistí a sesilovač zubů ..a dásní, příjemný dech\$1.00

Kolínská import. voňavka oblíbený evropský tei- ..letní prostředek \$1.00

Importované trestě — lihuprostě, druhy: rum, ..kmínka, punč, višňovka, cognac, lahvička 49c

Tisknuté vzorky. Kuchařky k vyšívání 25c

Ručníky s třásněmi 65c

Import. české dýmky, porcelánové dřevěnky, s ..pěkným kováním a ozdobami, od \$1.00 výše.

Import. české rekordy, jako Zdenička a j. po 75c

Mlýnek na mák, menší \$1.00, velký \$1.45

České váhy do 10 kg. import. za \$1.25

Importované lisý (pressy) na ovoce, škvarky a ..jiné, \$1.98, malé 50c

Malované imp. stajny, vkusné 75c, s víkem \$1.00

7-kusové vkusné malované pivní soubory skle- ..něné s obrazy Prodané nevěsty za \$2.98

Kuštěné brožíky, 35c; granátové \$1.25

Granátové náramky \$1.25; náhrdelníky.. \$1.25

Vykládací karty 15c, 35c a 95c

České imp. pohlednice, k vánocům, jmeninám, ..narozeninám 6 za 25c a více

Importované kalendáře ku čtení 35c; ložské 20c

B. LINKA - 3918 W. 26th Str. (Dept. A.)

TELEFON: MONROE 2728—2729.

NEJVĚTŠÍ ČESKÝ OBCHOD MASEM, VELKOUZENÁŘSTVÍ A KOMMISSIONÁŘSKÝ OBCHOD V AMERICE.

Zvláštní pozornost věnujeme zásilkám z venkova, ku příkladu na drůbež, telata, vejce a máslo nám zasláné, hledíme vždy obdržeti tu nejvyšší cenu pro krajany a po prodeji ten samý den zasiláme peníze za jejich zboží. — O hojnou přízeň žádá:

Chicago Butchers Packing Co.

216-218-220-222 No. Peoria Street, Chicago, Illinois.

Jacob Batka, pres. Václav Klaus, taj. Frank Ruppert, pokl.

vyhořel a když osadníci dali se na podzim 1906 do práce, stál do června 1907 opět nový kostel. V té době městečko Lidgerwood mělo 535 obyvatel a Češi žili skoro vesměs na farmách v okolí, celkem asi 80 rodin. V tomto okolí začali se Čechové usazovati teprve 1881, ačkoli první krajané přišli do Severní Dakoty hned v březnu 1871, ale ti usadili se blíže nynějšího města Wahpeton u Červené řeky (Red river). Duchovním správcem zde r. 1932 byl Rev. Jan Turek.

Slovenské jubileum v Lansford, Pa. — Tamnější katolická osada sv. Michala oslavila 40leté jubileum na den amerického posvěcení ve čtvrtek 26. listopadu 1931. Duchovním správcem této osady r. 1932 byl Rev. Pavel J. Lisický, kaplanem Rev. Josef Baran. V osadní škole bylo 910 žáků, vyučovalo 15 sester Nejsv. Trojice.

35leté jubileum v Hazleton, Pa. — Slovenská řecko-katolická osada sv. Jana Křtitele na Arthur ul. v Hazleton, Pa., 11. listopadu 1931 oslavila 35leté trvání svého kostela u příležitosti otevření nové nádherné školy. Sice první slovenský řecko-katolický kostel sv. Jana na Beach a Cedar ul. byl zde posvěcen hned 6. prosince 1888, leč později byl přejmenován na osadu Panny Marie. Proto v dubnu 1892 asi 40 slovenských rodin na severní straně města se shodlo, že by bylo lépe vystavěti kostel na severovýchodní straně a tak povstala osada sv. Jana Křtitele, jejíž kostel byl posvěcen 21. ledna 1894, leč 1897 vyhořel a tak osadníci téhož roku postavili si nový, větší a lepší, ačkoli jenom dřevěný, který stojí dosud. Mezi členy mimo Slováků je však většina Rusů z Podkarpatska.

Stříbrné jubileum v Patton, Pa. — Slovenská katolická osada sv. Jiří 5. září 1932 oslavila 25. výročí svého založení. Zároveň bylo posvěcení obnoveného a přistaveného kostela. Duchovním správcem r. 1932 byl Rev. Adrian Krakovský, OSB. Tato osada má filiálku v St. Lawrence.

20 let sokolské práce v Texasu. — V neděli 3. ledna 1932 Tělocvičná Jednota Sokol Žijka v Dallas, Texas, oslavila 20. výročí své zdárné tělovýchovné a národní práce v slunném Texasu. V sokolovně (3700 Carl ul.) byla okazala slavnost. Tato sokolská jednota patří do Jižní župy Americké Obce Sokolské a byla vůbec první národní jednotou sokolskou v Texasu. Nyní je v Texasu 17 národních sokolských jednot, sdružených v Jižní župě AOS, a jest naděje na založení dalších. Kromě národního Sokola působí v Texasu také Katolický Sokol, jehož sbory jsou sdruženy v župě Hostýn v Kat. Jed. Sokol.

49 let D. A. Sokola v New Yorku. — Newyorský sbor Dělnického Amerického Sokola oslavil 40. výročí svého založení v sobotu 12. března 1932 slavností ve své budově čis. 525 vých. 72. ul. V život vešel 21. března 1892 jako "Dělnický tělocvičný sbor"; jméno bylo později změněno na Dělnický Americký Sokol a když po čase těchto sborů přibývalo, byla 9. dubna 1899 založena Ústřední Jednota Děln. Am. Sokolů a Sokolic, která dosud existuje (viz stat. "Tělovýchovné organizace").

25 let Sokol. Spevokolu Kriváň. — Sokolský Spevokol "Kriváň" v Clevelandu oslavil své stříbrné jubileum 28. února 1932 jubilejním koncertem v České síni Sokol, 4314 Clark ul. Jest odborem sboru 260. Slov. Tel. Jednoty Sokol v Clevelandu.

Stříbrné jubileum Frýdku v Texasu. — Česká katolická osada Frýdek, Tex., oslavila 25 let svého trvání v neděli 18. září 1932. Byl uspořádán průvod z kostela, v němž bylo 25 družiček, 25 ministrantů, členstvo všech spolků při osadě a řada kněží. Průvod vedli hudebníci, kteří v kostele pak zahráli slavnostní fanfary a při slavné mši účinkoval pěvecký sbor. Správcem osady Nanebevzetí Panny Marie jest nyní Rev. A. W. Nesvadba. V osadní škole roku 1932 bylo 100 dítek, vyučovaly je 3 sestry řádu Božské Prozřetelnosti.

Stříbrné jubileum v Struthers, Ohio. — Slovenská katolická osada Nejsv. Trojice v Struthers oslavila 25. výročí svého založení 23. října 1932. Po dopolední slavné mši byl večer banket s bohatým programem, na nějž byli pozváni všichni kněží, kteří v této osadě dříve působili. Nynějším správcem osady jest Rev. Jos. Křišpínský. V osadní škole roku 1932 bylo 220 žáků, jež vyučovalo 6 sester Vincentianek.

Stříbrné jubileum Slováků v N. Y. — Slovenský Samostatný Evanjelický Spolek "na down town" v New Yorku oslavil 25. výročí svého založení 24. ledna 1932 v místnosti Bowling Green Neighborhood Association, 107 Washington ul., N. Y. C.

Deset let práce Sdružení Slovenských Katolíkov v Clevelandu. — Toto jubileum bylo oslaveno 24. července 1932 při sedmém výročním slovenském Cyrillo-methodějském dni na pozemku vyšší slovenské Benediktínské školy v Clevelandu za účasti asi 10,000 osob z Clevelandu a z okolí jakož i ze vzdálených osad v severním Ohu. Sdružení v clevelandské diecézi bylo založeno 1922.

Deset let Jednoty čsl. inženýrů v Chicagu. — Toto sdružení čsl. technických pracovníků oslavilo první desetiletí svého trvání 9. dubna 1932 slavnostní schůzí a banketem v domě švédských inženýrů, 503 Wrightwood ave. v

NA

CESTU

PENĚŽNÍ

ZÁSILKY

DO ČESKOSLOVENSKA

vypravíme vás levně a dobře dle vašeho výběru na kterýkoliv přístav, ať již s výpravou a nebo jednotlivě.

Pište si o informace a podrobné rozpočty na nejstarší přeplavní kancelář

vyřizujeme rychle a spolehlivě za nejvýhodnější kurs.

Kabelografické zásilky peněz pouze 50c.

STAROKRAJSKÉ ZÁLEŽITOSTI, jako plné moce, smlouvy, vyřizujeme odborně a rychle.

SKALA STATE BANK

966-968-970 WEST 18th STREET. — CHICAGO, ILLINOIS.

KRUTÁ ZLATÁ ŽÍLA

**DR. VAN VLECK NALEZL PRAVOU ÚLEVU,
KTERÁ POMAHÁ TISÍCŮM.**

Pošlete lístek pro dollarovou zkoušku ZDARMA!

Komukoliv, kdož trpí bolestivou, pálivou žílou, činíme tuto neobmezenou nabídku: Pošlete nám svou adresu a obratem pošty obdržíte pravidelný dollarový paklíček Dr.

Van Vleck 3-fold Absorption léčení k ulevení bolesti a bolavosti svrbící, krvácející, vyčnívající zlaté žíly — a všechny podobné nesnáze konečníku, abyste jej zkusili ZDARMA. Dr. Van Vleck, bývalý lékař armády Spojených Států, věnoval čtyřicet let k zdokonalení této chvalně známé absorpční metody. Žádný nůž, žádná bolest, žádné účty od doktora — pouze jednoduché domácí léčení, které každý BEZPLATNĚ může zkusit. Po vyzkoušení, když jste byli plně uspokojeni s úlevou a pohodlím, které vám tento lék poskytuje, pošlete nám jeden dollar. Když ne — NESTOJÍ VÁS TO NIC. Vy rozhodnete a my věříme vašemu slovu. Nevíme, jak bychom mohli ukázati větší důvěru v náš lék. Ulevuje každému utrpení v kterémkoliv stavu svědění, krvácení, vyčnívání zlaté žíly, i když jste byli trpěli celý život. Obdrželi jsme sta a sta dopisů, potvrzujících úspěch tohoto pozoruhodného účinného způsobu, i kdy vše, jakož i drahá nebezpečná operace, selhalo, po 30 až 40letém utrpení. Lehčí případy jsou kolikrát pod kontrolou již v jednom dnu. Nezkusíte to na naše výlohy? Pište Dr. Van Vleck Co., Dept. HK-33, Jackson, Mich. — Neposílejte peníze. — Pište dnes!

Chicagu. Od svého založení r. 1922 Jednota se starala o vytvoření odborného a společenského prostředí pro čsl. inženýry, at' už v Americe trvale žijící nebo jen dočasně meškající, a o sprostředkování odborných a vědeckých styků mezi Amerikou a starou vlastí. Deset výročních zpráv a spolkový archiv podávají svědectví o vykonané práci. Čestným členem Jednoty je Václav Morava v Chicagu, narozený v Poříčce u Pelhřimova, který r. 1878 graduoval na státní universitě illinoiské jako první absolvent českého původu, načež později v Chicagu založil The Morava Construction Company.

Literatura

Anglické dějiny texaských Čechů. — Historii českých osad v Texasu zpracovala americká spisovatelka Mrs. Estela Hudson, již zovou "kronikářkou českého živlu". Jak sama oznámila, kniha bude mít asi 450 stran s mnoha obrázky a autentickou historií. Pracovala na ní dvě léta a pojmenovala ji "The History of the Czech Settlement." Zpráva o chystané knize přinesla také "Národní politika" v Praze 20. července 1932.

Anglická mluvnice českého jazyka. — Tato pod názvem "Simplified Czechoslovak Grammar and Conversation Book" vyšla roku 1932 knižně nákladem České historické společnosti nebraské v Omaze. Napsal ji Orin Štěpánek, profesor českého jazyka na státní universitě nebraské v Lincoln. Tato práce vycházela původně po částech jako příloha měsíčníku "Bratrský Věstník", orgánu ZČBJ, a to od roku 1930, proto také na titulním listě nese letopočet 1930. Dokončena však v knižní formě byla teprve 1932. Kniha má 320 stran a je až dosud nejlepší příručkou svého druhu, autor však slibuje, že v budoucnosti tuto mluvnici ještě přepracuje a zlepší.

Anglická povídka z česko-amerického života. — Proslulá americká spisovatelka Willa Cather vydala roku 1932 tři nové povídky v knize pod názvem "Obscure Destinies". Jedna z nich jest opět čerpána z českoamerického života na západě. Nese název "Neighbor Rosicky", což jest starý český farmář, který na prérii při sblížení se s půdou, již od mládí postrádal, nalézá mír. Willa Catherová ztrávila své mládí v Nebrasce v sousedství, kde je mnoho českých farmářů a z jejich života čerpala již látku pro několik svých literárních prací. Její nejznámější práce z českoamerického života jsou "My Antonia" a "O, Pioneers", které byly též přeloženy do češtiny.

Nové organizace.

Americká Národní Liga Čechoslováků jest nová všenárodní organizace, jež byla založena

v Chicagu 1. srpna 1932 pro všechny upřímné Čechy a rodověrné Slováky bez rozdílu náboženského vyznání nebo politického přesvědčení. Jest organizována podle zákonů státu Illinois, jehož má charter. Prohlášení jejích zásad bylo otištěno v Denním Hlasateli 16. září 1932. Na neděli 18. září svolala první veřejnou schůzi Čechů a Slováků do síně Sokola Havlíček-Tyrš, na kterou se dostavilo tolik lidí, že síň byla přeplněna a mnozí nemohli se dovnitř vůbec dostat. Hlavním řečníkem na této schůzi byl Dr. Karel Pergler z Washingtonu, bývalý čs. vyslanec v Japonsku a bývalý poslanec v Čs. Národním shromáždění; dále promluvil starý národní pracovník A. J. Čejka z Alabamy a starý sokolský pracovník Adolf Vlk, geometr z Cícera.

Svaz pokrokové československé mládeže byl založen na ustavující schůzi 23. listopadu 1931 ve škole Vojta Náprstek v Chicagu. V něm mají býti svými delegáty soustředěny všechny pokrokové složky čsl. mládeže, dorostové kluby, anglická čísla čsl. podpůrných spolků atd. V ustavující schůzi byli zastoupeni: 1. Dorostový klub Havlíček; 2. dorostový klub Čsl. mládeže v Town of Lake; 3. dorostový klub Jan Neruda; 4. dorostový klub Vojta Náprstek; dorostový klub Čechoslovák v Cícera; 6. dorostový klub F. B. Zdrůbek v Irving Parku; 7. Česko-Slovanská Jednota; 8. velkolože Jednoty Táboritů; 9. velkovýbor České Sesterské Podporující Jednoty. Organem je "Věk Rozumu", tisk deník Svazu Svobodomyšlných v Chicagu.

"Slovenský zdravotný ústav v Americe" navrhoval vybudovati Dr. Juraj Žofchak. První výzva o tom dostala se do veřejnosti 3. října 1931 v deníku "Slovák v Americe" a pak byla otištěna v řadě jiných slovenských časopisů. Podle navrhovatele mělo by to býti "slovenské národní sanatorium", v němž by se náš člověk mohl poradit se svými lékaři a po případě i delší čas léčiti. Ústav by byl vybudován slovenskou veřejností, Slováky spravován a byli by v něm slovenští lékaři. Byl by od města někde v přírodě, kde by pacient zapomenul na rychlý moderní život a jeho zkázonosné účinky a kde by nemocný žil na zdravém povětří mezi sosnami v klidu uprostřed přírodních sil atd.

"Svaz slovenských obchodníků" má sdružit všechny slovenské obchodníky v Americe. Úkolem jeho má býti, aby "společným obchodem slovenští obchodníci chránili sebe i potomky." O úkolech Svazu se dále praví: "Jakmile zesílíme obchodně, zůstane nám i mládež." Výbor v létě 1932 obrátil se na Slováky ve všech osadách, kde jest jeden anebo více slovenských spolků, aby si zvolili obchodního správce; má to urychlit práci a rozšířit slo-

TRINERŮV KALA-FORNIA TONIK

jest nejlepším pro-
středkem ku zota-
vení nervů a
posílení celé
soustavy.

Z muškátového
vina — BEZ
prořímavých
přísad.

Pro ty, kdo
trpí zácpou,
bolením hlavy,
plyny, neklidným
spánkem, nejlepším
prostředkem jest

**TRINEROVO
HOŘKÉ VÍNO**

JOSEPH TRINER CO.

Ve všech
lékárnách.

1333-45 S. Ashland Ave.
CHICAGO, ILL.

DOBŘÁ PRÁVNÍ RADA JE NAD ZLATO

PRES 100,000 PORAD

již jsme zaslali za posledních 31 roků do všech
končin Spoj. Států. Jste Vy jeden z těch co
jí obdrželi; jestli ne, zkuste nás. Budete úplně
spokojeni.

NA TISÍCE ODPORUČENÍ

nás dochází od spokojených krajanů všude.
Popíšte Váš případ ohledně jakékoliv právní,
soudní, pozemkové a rozvodní záležitosti v ja-
zyku českém, dejte do obálky, přiložte jeden
dollar a obdržíte obratem pošty spolehlivou a
svědomitou poradu ohledně záležitosti v české
řeči a žádný o tom nic nebude vědět. Svedl
někdo Vaši dceru, máte pohledávku jakouko-
liv, dluží Vám někdo na účet neb na notu,
chcete si udělati poslední vůli, aby Váš majek-
tek byl zabezpečen a děti se vyhnuli soucím,
máte-li trápení aneb soužení jakékoliv a neví-
te si radu, obraťte se na nás s úplnou důvě-
rou a my Vám správně poradíme a i Vaši zá-
ležitost vyřídíme k Vaší úplné spokojenosti,
necht' bydlíte kdekoli.

Naše rada je úplně soukromá, správná
spolehlivá a svědomitá.

Adresujte:

**ČESKÁ PRÁVNICKÁ KANCELÁŘ
EMIL J. MOTIS & CO.,
YOAKUM, TEXAS.**

K vyléčení kuřích ok užijte NONAT

která též léčí některé druhy rheumatismu, lišej
a mnohé vyrážky, strhané žíly a staré boláky
na nohou, boule, nežity, neuralgii, hlavy bolení,
bolesti na prsou, v boku a v zádech. — Ona
léčí kašel, každé zranění, též spáleniny, opare-
niny i omrzlinu. Dává-li se na stvrdliny na
prsou žen, zateklé žlázy a též podebraniny na
jiných místech, tak bolesti vyléčí, že ani zna-
měnka nezůstane. Zabráni otravě krve od zra-
nění rezatým hřebíkem, ostnatým drátem a ji-
ným předmětem a tuto již povstalou i od je-
dovatých bylin a hmyzu vyléčí. Vytáhne dře-
vené a ocelové třísky i střely v těle uvízlé.

ALE MUSÍ TO BÝTI

NONAT

S jménem **MARIE LEIBLINGER
& CO., Altadena, California.**

CENA JEJÍ JE 50c a \$1, poštou 55c a \$1.05

Ptejte se vašeho lékárníka nebo jednatele.

Jiného nic neberte, raději pište přímo nám.

Pro vaše dobro věnujte pozornost dosvědčením
v Ilasateli.

venský obchod. Popud k založení Svazu vyšel od Slovenské Ligy (založené 1907) a Sdružení slovenských žurnalistů. Informace podává: Ignác Nekoranec, 286 University Ave., Morgantown, W. Va. Zpráva o tom byla otištěna v Denním Hlasateli 24. července 1932.

"American Institute" v Praze byl založen 29. dubna 1931 k pěstování užších a systematických styků mezi Amerikou a Československem. Má několik sekcí, jako pro inženýrství, lékařství, žurnalismus, vědu atd. Předsedou byl zvolen B. Němec, profesor Karlovy university v Praze. O bližší informace možno psát na adresu: Director, The American Institute, Pořiči 12. Praha, Czechoslovakia.

Čeští mayoři amerických měst.

V roce 1932 bylo 24 amerických měst spravováno českými mayoři (starosty), kteří byli jednak zvoleni roku 1931 a jednak 1932. Zde jejich seznam, pokud se dalo zjistiti, zároveň s počtem obyvatelstva podle sčítání r. 1930:

1. Berwyn, Ill. — František Novotný. Toto chicažské předměstí mělo 47,005 obyvatel.

2. Boscobel, Wis. — Jan P. Ručka. Obyvatelstva 1,761.

3. Chicago, Ill. — Antonín J. Čermák. Druhé největší město ve Spoj. Státech s 3,375,329 obyvateli.

4. Cicero, Ill. — Josef G. Černý. Chicažské předměstí; 65,776 obyvatel.

5. Cudahy, Wis. — Josef Wagner. Milwaučké předměstí; 10,630 obyvatel.

6. Dickinson, N. Dak. — Vilém Kostelecký. Město se 4,874 obyvateli.

7. Farrell, Pa. — Josef A. Franěk. Město se 14,359 obyvateli.

8. Granger, Tex. — František Martinets. Mělo 1,703 obyvatel.

9. Great Falls, Mont. — Josef Fousek. Město s 28,553 obyvateli.

10. Holyrood, Kansas. — Alois Souček. Městečko se 470 obyvateli.

11. Killdeer, N. Dak. — Karel J. Burda. Městečko se 495 obyvateli.

12. Lake Andes, S. Dak. — Karel Štědrónský. Okresní město s 1,052 obyvateli.

13. La Crosse, Wis. — Josef J. Verchota. Město s 39,608 obyvateli.

14. Malin, Oregon. — A. Kalina. Osada asi se 150 obyvateli.

15. New Richmond, Wis. — Josef Vaněk. Městečko s 2,200 obyvateli, mezi nimiž mayor Jos. Vaněk jest jediným Čechem.

16. Owatonna, Minn. — Louis J. Weselý. Město se 7,252 obyvateli.

17. Plentywood, Mont. — Dr. J. Štorkán. Městečko s 1,226 obyvateli.

† VLADIMÍR ŠPATNÝ.

Vladimír Špatný se narodil 15. srpna 1875 v Bavorově u Vodňan v Čechách, do Ameriky přijel s rodiči jako 11letý hoch a po 46letém pobytu v Chicagu skonal náhle 23. září 1931 v Union Pier, Mich., kde trávil své prázdniny. Byl členem vydavatelstva Denního Hlasatele a po řadu let zastával úřad předsedy.

18. Racine, Wis. — Vilém Svoboda. Město se 67,515 obyvateli.

19. River Forest, Ill. — C. T. Baumrucker. Chicažské předměstí s 8,901 obyvateli.

20. Silver City, N. Mex. — František Veselý. Město s 3,513 obyvateli.

21. Stickney, Ill. — Eduard E. Kabella. Chicažské předměstí s 2,496 obyvateli v celém townšipu.

22. Tyndall, S. Dak. — Antonín Chastka. Městečko s 1,283 obyvateli.

23. Wilber, Neb. — Alois Slepíčka. Okresní město s 1,348 obyvateli.

24. Baltimore, Md. — místopředsedou městské rady jest radní Augustín Klečka, který v nepřítomnosti mayorově zastává jeho úřad. Město roku 1930 mělo 801,741 obyvatel.

JONH G. ŽELEZNÝ & CO.

3856 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.
Telefon Lawndale 4420.

SKŘÍNKY
BEZPEČNĚ.

PRVNÍ MARKEČE
(ŽÁDNÉ ZLATÉ BONDY.)

OHŇ — POJIŠTĚNÍ.
TORNÁDO — SKLO —

AUTA atd.

PRVNÍ ČESKÁ PENĚŽNÍ SMĚNÁRNA

OBCHODUJEME V BURSOVNÍCH
AKCIÍCH a BONDECH.

PŘEPRAVNÍ LISTKY.
MONEY ORDERS.

PŮJČKY.

JOHN G. ŽELEZNÝ & CO.

3856 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.
Telefon Lawndale 4420.

||=|| HONSIK BRATŘÍ

čeští lékárníci

Záp. 26. ulice, roh Turner Ave.
CHICAGO, ILL.

Roh Roosevelt Rd. a Oak Park
Avenue, Oak Park, Ill.

Vyplňování léků dle
lékařských předpisů.

Proč déle trpěti a trápit se!
"ELECTREAT"

Nejnovější americký vynález. — Proč užívat patentních léků, když pomocí tohoto přístroje zbavíte se rychle všech bolestí i zastaralých; zejména revmatismu, bolesti v kříži, nespavosti, neuralgie, nervové poruchy, úmrtnosti údů, kožní vyrážky, žaludečních neduhů, působí na omládnutí těla atd. ZDARMA pošleme vám pojednání. Pište na:

WERICH ELECTREAT CO.,

4008 W. 16th St., Dept. K., Chicago, Ill.

Pošlete adresu pro spisek: "Cesta k dokonalému zdraví".

Různé jiné události.

"Slovenský let přes oceán" z Ameriky do Československa chce roku 1933 podniknouti slovenský licencovaný letec Ladislav Rosina z Detroitu, aby "vyzdvihl Čechoslováky na úroveň s jinými národy, jejichž letci již tyto lety provedli nebo se o ně aspoň pokusili." (Viz Denní Hlasatel 10. července 1932.)

V květnu 1932 byla na státní universitě nebraské v Lincolnu zasazena pamětní deska s poprsím Jana Amose Komenského v basreliefu a s tímto nápisem: — Comenius, 1592—1670. This Memorial of the Czech Educator Jan Amos Komensky, Forerunner of Rousseau, Pestalozzi, Froebel, is the Gift of the Federated Komensky Educational Clubs, a National Organization Founded at the University of Nebraska, November 1903. — (Zpráva v D. H. 23. června 1932.)

Nucená registrace neobčanů neplatná. — Ve státu Michiganu byl roku 1931 státní zákonodárnou přijmut zákon o nucené registraci neobčanů. Proti němu vedly boj všechny přistěhovalecké národnosti po několik měsíců před jeho schválením, mezi nimi také Češi a Slováci. Přistěhovaleci-neobčané sdružili se v "Council for the Protection of the Foreign Born", se sídlem v Detroitu a s řadou odboček; krajané v Michiganu měli svou pobočku "Radu na ochranu přistěhovalců." Celý tento zákon byl v překladu otištěn v Denním Hlasateli 8. září 1931. Zákon měl vejít v platnost 1. lednem 1932, avšak již 10. prosince 1931 bylo oznámeno, že federální soud v Detroitu prohlásil zákon o nucené registraci všech neobčanů v Michiganu za neplatný a neústavní. — (Viz D. H. 11. prosince 1931.)

Sjezd české presbyterie středozápadních států byl 21.—23. srpna 1932 ve Wahoo, Neb. Patří do ní české presbyterní sbory ve státech: North Dakota, South Dakota, Iowa, Minnesota, Wisconsin, Nebraska a Kansas. Čeští presbyteriáni vydávají týdeník "Křesťanské Listy", 518 First Ave., Pittsburgh, Pa., (založený 1899). Pro mládež je měsíční příloha "Besídka".

Konvence čl. baptistů v Americe byla od 4. do 7. července 1932 v Clevelandě za účasti delegátů ze Spoj. Států i Kanady. Příští konvence bude v Chicagu v době světové výstavy 1933. Čsl. baptisté jsou sdruženi v "Čsl. Baptistské Konvenci v Americe" v níž jest 32 sborů (z toho 2 v Kanadě). Organem je měsíčník "Pravda a Slavná Naděje", 1342 S. 56th Ave., Cicero, Ill., jenž roku 1932 vycházel v 13. ročníku.

Nový slovenský klášter. — Dne 22. února 1932 byl vysvěcen nový klášter slovenských Sester sv. Vincenta Paulánského ve Villa San

† FRANTIŠEK STEJSKAL.

František Stejskal se narodil 23. srpna 1872 v Předboří u Choustníka na Tábořsku v Čechách, do Ameriky přijel jako 14letý hoch za svými sourozenci. Po 46letém pobytu v Chicagu zemřel náhle 23. srpna 1932 v Ingleside, Ill., jsa na prázdninách. Byl členem vydavatelstva Denního Hlasatele hned od jeho založení.

Bernardo u Berdford, Ohio. Nová budova je čtyřpatrová a řadí se k staré budově, již darovala rodina Schatzingerova clevelandskému biskupovi a ten ji věnoval Sestrám sv. Vincenta, které povolal z Perrysville. Při klášteře je kaple Panny Marie Levočské, k níž Slováci pořádají každoročně pouti a přicházejí v desetitisících.

Slovanský den v Kalifornii. — Byl uspořádán v neděli 4. září v San Francisku za účasti Čechoslováků, Jihoslovánů, Poláků, Rusů a Ukrajinců. Program měl tři části a odpolední program v California Hall byl čistě slovanský.

Sdružení Slovenských Katolíkov konalo jubilejní 20. výroční konvenci či kongres 20. až 22. října 1931 v Clevelandu; zastoupeny byly všechny ústřední katolické organizace slovenské asi 200 delegáty a na počátku prosince 1931 úřadovna S. S. K. rozeslala 2,300 dopisů spolkům, aby hlasovaly o třech resolucích z konvence. Konvence se též usnesla, aby "Pittsburghská dohoda" byla vtčlena do ústavy ČSR. XI. konvence byla svolána na 24. až 26. října 1932 opět do Clevelandu. Na programu je vždy otázka slovenského školství v Ameri-

Phone Rockwell 6578

Frank's Bindery

FRANK KONČEL, majitel

KNIHAŘSTVÍ

2448 So. Spaulding Ave.

Chicago, Ill.

PRÁCE V OBOR KNIHAŘSKÝ
SPADAJÍCÍ VYKONÁVAJÍ SE
VKUSNĚ A ZA MÍRNÉ CENY.

Objednávkám z venkova věnu-
je se zvláštní pozornost.

Světoznamé
HARMONIKY, HELIGONKY,
chromatické i pianové
— vyrábí —

Josef Hlaváček,

česká výroba harmonik,
Louny—Čechy.

Ceny snižené. Cen'ky zdarma

Kupujte přímo u výrobce.

Nejstarší závod v Československu.

John T. Chrástka

NEJVĚTŠÍ ČESKÉ

pohřební závody

VE SPOJENÝCH STÁTECH.

3440 W. 26. St., Chicago, Ill

Tel. Lawndale 2262-2263.

5606 W. 22. St., Cicero, Ill.

Telefon Cicero 1023.

6418 Ogden Ave., Berwyn, Ill.

Telefon Berwyn 928.

FRANK J. CHRÁSTKA,
ASSISTENT.

TOMÁŠ CHRÁSTKA,
TAJEMNÍK.

Edward C. Kabella,

STAROSTA OSADY STICKNEY

narodil se v Chicagu 25. pros. 1896.

Jest předsedou 7. senatoriálního distriktu a členem následujících organizací: — Riverside Lodge 362 A. F. & A. M., Thomas Jefferson Democratic Club of Stickney, Sokol Stickney, American Legion, Taxpayers Ass'n. Board of Underwriters. — Obchodu pojišťovacímu věnuje se již 8 let. — Během světového válečného požáru sloužil v Americké armádě ve Francii po 2 roky. — V tomto úřadě, do kterého byl zvolen s ouží osadě Stickney již sedm let.

ce. Sdružení bylo založeno v létě 1911 ve Wilkes-Barre, Pa., na schůzi, již svolali Rev. Josef Murgaš a Dr. Dianiška. Po desetiletém působení měla 8,484 členů. Podle oznámení v září 1932 přihlásilo se pro rok 1932 za členy jen 110 spolků, ačkoli dopisy byly posílány na 2,300 spolků; tyto spolky mají platit \$5 ročně. Vydávalo časopis "Dobrý Pastier" v Bridgeport, Conn., a "Sdruženiar"; dále vydalo dva svazky "Encyklopedie Katchizmusovej", několik náboženských a modlitebních knih a církevně-národních brožur; pracovalo na založení řádu a prvního kláštera slovenských Benediktinů v Clevelandu.

Slovenská Liga v Americe svolala společnou poradu na 29. září 1932 do Pittsburghu. Referáty: O smutném zjevě v slovenském veřejném životě a zodpovědnosti před Bohem a před dějinami za budoucnost slovenského národa; o úloze slovenského novináře v národě; o všeobecném politickém stavu slovenského národa zde i jinde; o dělnicko-hospodářské tísní slovenského lidu v Americe; o potřebě upřímné, přímé a důsledné spolupráce slovenských organizací; o významu zorganizování slovenských obchodníků a průmyslníků; o vzájemně-pomocné akci a povážlivých úkazech. Liga byla založena 26. května 1907 a své sídlo má v Pittsburgh, Pa. Za války vydával časopis "Nové Slovensko" redakci Ignáce Gessaye a měla několik desetitisíců členů; po válce, když přešla do tábora autonomistického, upadla; bývalí členové, nespokojení s novým režimem a pracující pro čsl. vzájemnost, založili v listopadu 1924 na schůzi v Chicagu "Slovenské Národní Sdružení", které však nikdy valnou činnost nevyvinulo.

Čsl. výstavka v Detroit, Mich. — Byla otevřena v neděli 16. října 1932 v Čes. Nár. domě, 3009 Tillman ave. Byla to vlastně výstavka spolková, různá data a doklady ze spolkových archivů i soukromných sbírek a historické památky. Uspořádal ji Sokol Detroit za pomoci všech místních svobodomyšlných spolků českých a některých slovenských.

Čsl. výšivky v americkém museu. — Uměleckému museu v Detroit, Mich., tamnější krajané věnovali krásnou sbírku čsl. výšivek s národními vzory. Sbírkou odevzdali při malé slavnosti 13. prosince 1931. Slavnostním řečníkem byl Dr. Bedřich Kalda, čsl. konsul z Clevelandu.

Československý výstavní výbor, pracující pro výstavu "Century of Progress", která má

† FRANTIŠEK HOLEČEK.

František Holeček, vrchní redaktor Denního Hlasatele, podlehl zákeřné chorobě 27. června 1932 ve Vodňanech v jižních Čechách, když se byl v květnu 1932 vydal na cestu do staré vlasti, aby se tam v lázních léčil. Narodil se 19. listopadu 1865 ve Stožicích u Vodňan a byl bratrem slavného českého spisovatele Josefa Holečka, který zemřel 6. března 1929 v Praze v stáří 76 roků. František Holeček po studiích na gymnasiu v Čes. Budějovicích a v Písku studoval asi rok lékařství na české universitě v Praze, načež roku 1890 přijel do Ameriky. V redakci Denního Hlasatele působil od roku 1893 do svého skonu.

bíti roku 1933 v Chicagu, sestává ze dvou sekcí: české a slovenské. Každá sekce má v ústředním společném neboli československém výboru po 20 členech. Česká sekce scházela se již delší čas, nežli 29. ledna 1932 došlo k jejímu definitivnímu ustavení na schůzi v Sokole Havlíček-Tyřš.

Ředitelstvo Lawndalské Národní a Státní Banky.

Od leva do prava: Sedící—Josef F. Polák, Josef Kopecký, Josef J. Salát, Hon. Anton J. Čermák, Frank G. Hajiček, Frank Kirchman, Rudolf F. Hajiček. Stojící—Josef Klička, Stephen A. Thieda, Josef Triner, Josef R. Vlček, Karel V. Janovský, Richard Dusil a Josef J. Janda.

Máte přátele někde ve světě?

At' už jsou kdekoli, předplat'te jim půltýdenní "Hlasatel", který vychází 2krát týdně. Způsobíte jim velikou radost, mnohem větší, nežli byste jim mohli způsobiti obnosem, který zaplatíte za předplatné.

Zejména v staré vlasti, v Československu, jest náš "Hlasatel" čekán vždy s dychtivostí a pak putuje každé číslo od stavení ke stavení, jak nám o tom píší čtenáři z ČSR., kterým náš list jejich přátelé v Americe předplatili.

Celoroční předplatné na půltýdenní "Hlasatel" do Kanady, Mexika, Střední a Jižní Ameriky činí jen \$4.00, do Československa a do všech jiných zemí \$4.50. Ve Spoj. Státech Amerických pouze \$3.00.

**HLASATEL, 1545 W. 18. St.,
CHICAGO, ILL.**

UKAŽTE LIDEM CESTU.

V dnešní moderní době nestačí mít obchod a plný krám sebestějšho zboží. Obecenstvu se musí o tom povědět, musí se mu ukázat i cesta k tomuto zboží, obchodu nebo podniku.

Nejlepším způsobem, jak světu o sobě povědět, jest oznamování v časopisech. Firmy, které oznamovaly, nadělaly miliony. Čím větší obrát, tím větší zisk, to je přirozené.

Nevíte-li jak oznamovati, poradíme Vám ochotně zdarma. Vyžádejte si na žádky pro oznamování v nejrozšířenějších českoamerických časopisech, jakými jsou "Denní Hlasatel" a půltýdenní "Hlasatel."

**HLASATEL, 1545 W. 18. St.,
CHICAGO, ILL.**

A na konec trochu humoru.

— Jestli pak víš, Dynamite, kolik pak má housenka nožiček?

— No, kolik pak byste, pane učiteli tak hádal?

=★=

REKONVALESCENT.

Na interní klinice ležel sportovec Šejnoha a takto sobě zapařikal: "Nevede to k ničemu, tak tady člověk celý den leží a připadá si jako zebra."

"A proč myslíte?" ptá se zvědavý soused.

"Vždyt' to víte, že mám taky pruh!"

=★=

NEJVĚTŠÍ KLEPNY JSOU TRUBAČI, PROTOŽE TI VŠECHNO ROZTROUBÍ.

=★=

BOTY DO PRÁCE.

Přišel mládenec k Baťovi na 26. ul. a že by chtěl pěkné, parádní lehké, jelenicové lakýrky, no něco ef, ef. Tak uslužný prodavač lítá, shání až konečně přinesl páreček, že se na něj srdce smálo. Uspokojen vstává mladíček, vytahuje \$1.95 a kavalírsky sází je na stůl. "— hm, jak to prosím, ty jsou za \$3.99" upozorňuje prodavač. "A co by — však oznamujete boty do práce za \$1.95". "Ano, ale tohle nejsou boty do práce" velmi slušně poznamenává opět prodavač. "—jak by nebyly, dovo'te já sem gigolo a to myslíte že není žádná práce tahat se po podlaze s dvoumetrákovými vdovami?"

=★=

TOMMY, CHLOUBA SKOTSKA.

Povídá paní Tommyová svému muži:

"Poslyš, Tommy, tu mucholapku bysme měli vyhodit, nemyslíš; dyt' už je plná!"

"Blázníš, hazardnice marnotratná?" rozčílil se Tommy, "eště sasu tam tři místa volný!!"

Navštívil jeden misionář osadu lidožroutů. Moc se mu tam líbilo mezi těmi kanibaly a hned první den si liboval:

— Tady je to správný, ted' tady budu pečeněj-vařeněj! —

A — byl.

=★=

SEVERSKÁ NOC.

Eskymák potkal za polárním kruhem v závěji staršího druhu a ptá se: "Milo cháme, kde jsi byl tak dlouho? Půl roku jsem tě neviděl! Co s tebou bylo celou tu dobu?" Odvětil Milo chám: "Nu, ženě se udělalo špatně a já musel u ní sedět celou noc!"

=★=

ZBOŽNOST PANA UZENÁŘE.

Uzenář Tlustyvodšunky byl velmi zbožný. Jeho zbožnost byla přímo příslovečná a také nebylo dne, aby pan Tlustyvodšunky před spaním celé rodině nenakázal:

"Tak a ted' se všichni třikrát pomodlíme za kunčofty, aby se jim po tom reklamním sa'ámu nic nestalo!"

=★=

Do kanceláře přiběhl pan rotmistr a zděšeně koktal:

— Pane kapitáne, v prachárně vylítli dva vojíni do povětří!!!

— Vyčkáme, esli se vrátěj a když ne, tak uděláme trestní oznámení pro desertci!

— "Pane učitel jakého rodu je sám Amerika?"

— "No ovšem ženského."

— "Tak proč se říká Pan-Amerika?"

KDO HLEDÁ, NAJDE!

Pozemky prodáte nejlépe

pomocí oznámek v půltýdenním "Hlasateli" nebo v "Denním Hlasateli". V drobném oznamovateli stojí slovo 3c. Napíšte, v kterém listě má oznámka být.

Farmy za majetky v Chicagu

vyměníte nejrychleji pomocí oznámek v "Denním Hlasateli", který je nejrozšířenějším čl. listem v Chicagu a všech předměstích. Slovo stojí 3c.

Výměna majetků za farmy

provede se rychle pomocí oznámek v půltýdenním "Hlasateli", který je rozšířen mezi čl. farmáři po celých Spoj. Státech. Slovo po 3c.

Dělníky na farmy

naleznete jistě oznámkou v půltýdenním "Hlasateli", mají-li být z venkova, nebo "Denním Hlasateli", chcete-li je z Chicaga neb okolí. Slovo po 3c.

Kdo hledá práci, byt

nebo cokoliv jiného v Chicagu a okolí, necht' to oznámí v "Denním Hlasateli". Slovo v drobném oznamovateli stojí pouze 3c za jedno uveřejnění.

Jak poslati peníze

za oznámky nebo předplatné? Nejlepší je poštovní nebo expressní poukázka. Hotové peníze do psaní nedávejte!

Zaplatiti nutno předem

za všechny oznámky. Spočítejte si slova oznámky a za každé slovo pošlete po 3c za každé uveřejnění. Má-li oznámka 10 slov, tedy 30c za jedno, 60c za dvoji a 90c za troji uveřejnění. Za nabídnutí k sňatku platí se po \$1.00 za každé uveřejnění.

Nabídnutí k sňatku

přinese jistý úspěch, je-li otištěno v půltýdenním "Hlasateli" nebo v "Denním Hlasateli". Jedno otištění stojí \$1.00 v kterémkoliv z těchto dvou listů.

Máte-li cokoliv na prodej

oznamte to v půltýdenním "Hlasateli" neb v "Denním Hlasateli". Slovo po 3c jedno uveřejnění. Oba listy mají největší rozšíření z česko-amerických časopisů.

Jak možno oznamovati?

K oznámce můžete si dáti celou svou adresu a pak nabídky nebo dotazy obdržíte přímo. Nebo můžete mít oznámku pod značkou, bez svého jména, načež dopisy pro Vás přijme naše administrace, již však musíte napsati plnou adresu, jste-li z venkova a nemůžete-li si pro dopisy přijít osobně.

Na oznámky pod značkou

musí každý psát do administrace našich listů a vedle naší adresy na obálce napsati příslušnou značku z oznámky. My pak tyto dopisy dodáme na pravé místo a to zdarma; chcažští oznamovatelé mohou si pro ně přijít, na venek se pošlou poštou.

Zaručujeme mlčenlivost každé

oznámky pod značkou. Ve styk s oznamovatelem vejde ten, kdo pošle dopis do naší administrace, která jej doručí oznamovateli, na jehož vůli pak záleží, chce-li na onen dopis odpovědět. Adresy chcažských oznamovatelů neznáme.

Hledáte-li některou osobu,

dejte o tom oznámení do našich listů. Oba jsou nejrozšířenější ze všech českých listů v Americe. Za takové oznámení platí se též po 3c za slovo za každé uveřejnění.

Všechny objednávky posílejte na adresu:

HLASATEL, 1545 W. 18th St., Chicago, Ill.

OBSAH.

"36. ROČNÍKU KALENDÁŘE HLASATELE", F. L. Musil	31
"KOVÁŘOVA DCERA", Božena Šašková	32—91
"MUŽ Z OCELE", F. H.	92—114
"ZAPADLÁ HVĚZDA", Zdeňka Navrátilová	115—133
"DAR ŠTĚDRÉHO VEČERA", Vlasta Javotická	134—142
"ZAPADLÝ VLASTENEC", Jindř. Marák	143—159
"PAN ŠTOVÍČEK VYPRAVUJE", Karel Vrzal	160—164
"ČESKOSL. AMERIKA — SPOLKOVÝ A NÁR. ŽIVOT", F. L. Musil	168—220
"A NA KONEC TROCHU HUMORU"	

SEZNAM OZNAMOVATELŮ.

Anderson Chevrolet Co.	197	Mach Jan	177
Bašta Musil & Co., přední obálka vnitřní		Nonat	215
Brodahl Motor Co.	197	O. K. Meat Market	199
Bank of Prague, Prague, Nebr.	203	Orion	195
Burmeister Bros.	203	Phelps Lumber Co.	197
City Cafe	199	Person O. H. Dr.	
Community Hospital	201	Plapao Laboratories	209
First National Bank, Wahoo, Neb. .	203	Ptáček John E.	
Farmers & Merchants, Malms, Neb.	203	Pechar & Syn	
Fahrney Peter Dr.	175	Risk & Johnson	
Heller Bratři	181	Racek Hotel	
Honsík Bros.	217	Skala State Bank	213
Hlaváček Jos.	219	Stanley & McCulla Groceries	199
Henrickson C. E. & Hult	199	Stefan Wm. K. Dr.	201
Hamilton & Johnson	203	Swanson J. R. Dr.	201
Hanson & Vlček	203	Stibitz Konst.	209
Hrach James	167	Sýkora John O.	179
Hoboko	175	Schnabl's Restaurant	187
Chrástka John T.	219	Schultz Jos. W.	189
Chicago Butchers Packing Co.	211	Sládek Dr.	193
Java Coffee Mills	207	Triner Jos. Co.	215
Jiran Jos.	171	Thompson J. R. Dr.	201
Končel Frank, knihář	219	Van Vleck, Dr.	213
Kabella Edw. C.	219	Vošmik Jos.	169
Kuhn Remedy Co., zadní obálka vnitřní		Werich Electreat	217
Kolterman's Variety Store	193	Wahoo Green Houses	201
Karban & Co., James	205	Wahoo Oil Co.	197
Klas Restaurant	207	Wahoo Hatchery	199
Kapson's oděv. závod	191	Wahoo Theatre	199
Lawndale Banky, zadní obálka zevní		Way & Lathrop, Drs.	201
Lauvetz Jos. F. Dr.	201	Walther & Son N. O.	203
Linka B., imp.	211	Wilbert	207
Lurie Bros.	185	Youngstrom N. O.	199
Motis Emil J. & Co.	215	Zelezný & Co. Jonh G.	217
Mansfield James F.	209	Žák Typewriter Co.	205
Mikeš Albert	161	Západní Čes. Brat. Jednota	183
Mikeš James	165		

Všechny návštěvníky Světové Výstavy v Chicagu a čtenáře kalendáře "Hlasatel" upozornujeme, aby patronizovali obchody, jež v něm oznamují. Jsou to obchody spolehlivé.

Rheumatism

Žádám každého ze čtenářů

tohoto kalendáře, který je trápen bolestmi v kříži neb dnou, aby mně dopsal a sdělil mi jméno i adresu, abych každému z nich mohl zaslati ZDARMA LÁHEV V CENĚ JEDNOHO DOLLARU mého léku proti revmatismu. Chci přesvědčiti každého nemocného revmatismem a to jen na mé vlastní útraty, co Kuhnův lék proti revmatismu dokáže. Já jsem si jist dobrým výsledkem, chci ale, aby též i trpitelé revmatismu se o tom ujistili a to dříve, nežli mi dají jediného centu zisku.

NEPOKOUŠEJTE SE VYLÁKATI REVMATISM
skrze nohy nebo pokožku náplastmi aneb pomocí
lživých kovových vynálezů. **NEPOKOUŠEJTE SE**
VYDRÁŽDITI JEJ masťmi, elektrinou neb ma-
gnetismem. **NEPOKOUŠEJTE SE ODMYSLITI**
SI JEJ vnitřní silou duševní. — **MUSÍTE JEJ**
VYHNATI. Je v krvi a tam jej musíte hledat.

Právě, ale toto, o čem jsme přesvědčeni, jest v páně Kuhnově léku a proto ovšem pomáhá při revmatické horečce, od svalového revmatismu, od neuralgie a hostce. Chcete-li býti prosti bolesti a utrpení, musí dříve revmatism odejiti. Můj prostředek pomáhá od ostrých, bodavých bolestí, otupených, bolestivých svalů, horkých, chvějících se a oteklých údů a ztrnulých kloubů.

Vše to přeji si vám dokázati,

dáte-li mi jen k tomu příležitost. Dokáži mnoho v JEDINÉM TÝDNU, napíšete-li mi a požádáte-li moji Společnost, aby vám zaslala JEDNODOLLAROVOU LÁHEV NA ZKOUŠKU. Nezáleží na tom, jakých léků jste užívali. Nepoužívali-li jste mého, nemůžete znáti jeho účinky. Čtete naši níže uvedenou nabídku a pište nám o DOLLAROVOU LÁHEV NA ZKOUŠKU.

PRAVIDELNÁ \$1.00 LÁHEV ZA 25 CENTŮ.

Přejeme si, abyste zkusili Kuhnův lék na revmatickou horečku, svalový revmatismus a bolesti, neuralgii a dnu, čímž přesvědčíte sama sebe, jako tisíce jiných, že revmatismus může býti vyléčen a my nechceme zisku při tomto pokusu. Shledáte-li, že ulevuje revmatismu, objednejte pak více, abyste své léčení dokončili a tím způsobem dáte nám vydělati. Nebudete-li po zkoušce cítiti úlevy, bude vše u konce. Neposíláme malou vzorkovou láhvičku obsahu náprstkového, která ovšem nemá praktické ceny, ale láhev plné velikosti, jejíž pravidelná cena v lékárnách je jeden dolar. Láhev taková je těžká a musíme za dopravku její až k vašim dveřím "Strýcovi Samovi" zaplatit. Musíte nám tedy zaplatiti 25 centů ku hrazení výloh poštovního, pouzdra a obalu a ta jednodollarová láhev plné velikosti bude vám bez průtahů zaslána zdarma a vše předem vyplaceno. Nebudete platiti ničeho při dodávce nebo později.

KUHN REMEDY CO. 1855 Milwaukee Ave. **Chicago, Ill.**
Dept. H. B. K.

SILNÉ BANKY CHICAGA

V zájmu vyřizování veškerých bankovních neb finančních záležitostí, obraťte se s naprostou důvěrou na

LAWNDALE BANKY

LAWNDALE STATE BANK

3205-07 W. 22nd STREET CHICAGO.

ÚŘEDNÍCI

JOSEPH J. SALAT	předseda
FRANK G. HAJÍČEK	místopředseda
JOSEPH F. POLAK	místopředseda
JOSEPH KOPECKY	místopředseda
FRANK J. VAŠEK	pokladník
GEO. P. KIRCHMAN	výp. pokladník
LEE J. HRUBÝ	výp. pokladník
I. T. KOPICKI	výp. pokladník

LAWNDALE NATIONAL BANK

3341-43 W. 26th STREET, CHICAGO.

ÚŘEDNÍCI

FRANK G. HAJÍČEK,	předseda
JOSEPH J. SALAT	místopředseda
JOSEPH F. POLAK	místopředseda
JOSEPH KOPECKY	místopředseda
RUDOLPH F. HAJÍČEK	místopřed. a pokl.
JOSEPH J. JANDA	výp. pokladník
CHAS. J. ROUBIK	výp. pokladník
JOSEPH M. ZALUSKY	výp. pokladník

VÁM VŽDY K SLUŽBÁM

MEMBER
FEDERAL RESERVE
SYSTEM